

Journal of Modern Learning Development

ISSN 2673-074X (Print)

ISSN 2697-455X (Online)

Journal of Modern Learning Development

ISSN 2673-074X (Print)

ISSN 2697-455X (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 6 ประจำเดือนกรกฎาคม 2565

วัตถุประสงค์

Journal of Modern Learning Development เป็นวารสารวิชาการราย 1 เดือน มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Modern Learning Development ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ 11 ฉบับ (ปี 2565)

ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)

ฉบับที่ 2 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)

ฉบับที่ 3 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)

ฉบับที่ 4 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)

ฉบับที่ 5 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 6 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)

ฉบับที่ 7 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)

ฉบับที่ 8 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)

ฉบับที่ 9 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)

ฉบับที่ 10 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)

ฉบับที่ 11 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทัศนคติและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทัศนคติความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีรดนัย กัปโก

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

พระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.

ผศ.ดร.หอมหวล บัวระภา

ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช

ผศ.ดร.ประมุข ศรีชัยวงษ์

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

รศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ

รศ.ดร.ศิวัช ศรีโสภากุล

รศ.ดร.พรชัย เจดามาน

รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ

รศ.ดร.สุรพงษ์ คงสัตย์

ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี

ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

ผศ.ดร.กุลจิรา รักนนคร

ผศ.ดร.อภิญวัฒน์ โพธิ์सान

ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช

ผศ.ดร.ประมุข ศรีชัยวงษ์

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวน

ผศ.ดร.ภูมิภักดิ์ ภูมิพงศ์คชศร

ผศ.ดร.ธีรทัศน์ ไรจน์กิจจากุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.อรรถ อภินันท์ธีระศักดิ์ดา
ผศ. ดิษยพรรณ ศรีบุญเรือง
พระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.
พระมหาพิสิฐ วิสิฐฐปณโณ,ดร.
ดร.เกศสุดา โภคานิตย์
ดร.อินทุราภรณ์ อินทรประจบ
ดร.สมพงษ์ เกษานุช
ดร.สมควร นามสีฐาน
ดร.รัชดา ภักดิ์ยิ่ง
ดร.ลักขณา อินทร์ปึง
ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย
ดร.ดำเนิน หมายดี
ดร.เกษภา ผาทอง
ดร.สาคร มหาหิงค์
ดร.อดิสร หนั่นคำจรร
ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยพิษณุพนธ์
นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนัยนา กบโ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

- ➔ การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต 1
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3
พิทักษ์ ภูศรีฤทธิ์, สุนทร สายคำ และ สุรศักดิ์ จันทพลา
- ➔ รูปแบบการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม 12
วุฒิเวช ภูทองไชย, วชิรินทร์ สุทธิชัย, สิทธิพร สุนทร และ ภัญชिता น้อยเจริญ
- ➔ การบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ 30
การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3
ยศพัทธ์ เทียงผดุง, สุนทร สายคำ และ พระฮอนด้า วาทสพโท
- ➔ เครือข่ายการจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของ 42
ประชาชนในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
ผกาพรรณ แสนอ่อน และ พจนา พิชิตปัจจา
- ➔ A Study on the Tourist Satisfaction of Rural Tourism Destination Based on 55
Structural Equation Model
fengping wen
- ➔ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการ 76
จัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6
ประสพลาภ นุ่มนวล และ ทรงภพ ขุนมธุรส
- ➔ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร 92
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
พงษ์ศักดิ์ บุปพิ, พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส และ สมบัติ รัตนคร
- ➔ ประเด็นทางภาษาในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานตอบสนองการศึกษา และวิจัยวัฒนธรรม 104
ทางดนตรีในศตวรรษที่ 21
อัครวัตร เชื้อมกลาง, สุวิชาน อุ่นอุดม, วิมล เขตตะ และ ปรัชญ์ วิสเพ็ญ
- ➔ Thai High School Students' Reflections on Role-Play Activity in Thai EFL 115
Speaking Class
Chonlatee Hoofd and chongrak liangpanit

➔ Research on the International Communication Path of Chinese Brands in the Digital Environment-Taking Chinese Brands on YouTube as an Example <i>Hongye Li</i>	122
➔ แนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักพละ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น <i>วันฉัตรพร ตรีไสว, สมบัติ รัตนคร และ พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส</i>	136
➔ การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดแบบหมวกหกใบ <i>ชฎาพร ทับบุญ และ อ้อมธจิต แป้นศรี</i>	148
➔ ความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอน ระหว่างการระบาดของโควิด19 <i>กษิณิณ มีพรหม และ ศราวุฒิ จำรัสภูมิ</i>	159
➔ การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 <i>อมรรัตน์ ดาคม, สุนทร สายคำ และ พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส</i>	172
➔ ความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 <i>หาญชัย เกียรติฟูเฟื่อง และ วิทยา จันทร์ศิลา</i>	184
➔ การพัฒนาทักษะการเล่นเปียโนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการเรียนแบบออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันเปียโน <i>อัคคชัย เจริญสุข, โสฬส พึ่งทัศน์ และ อติพงศ์ ชัยวาสิ</i>	194
➔ รูปแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 <i>กังวาน สร้อยทอง, อนุชา กอนพ่วง, สลธิพร เขาวนชัย และ พิทยา แสงสว่าง</i>	210
➔ ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 <i>พิทยา ดาคม, พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส และ พระฮอนด้า วาทสทโท</i>	223
➔ การศึกษาปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร <i>ณัฐพงศ์ ศรีโพธิ์ และ อุดุลย์ วังศรีคุณ</i>	236

- ➔การพัฒนาทักษะการเขียนความเรียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการ
เรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน 255
นันทิกา วงศ์ไยคำ และ กาญจนา วิชญาปกรณ์
- ➔การศึกษาการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร 269
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
สัณห์ชัย สิริปยานนท์ และ อุดุลย์ วังศรีคุณ
- ➔การบริหารงานบุคคลตามหลักทฤษฎีปาปนิกฎของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม 280
แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
พระอธิการอุทัย อุดตมปญโญ (ศรีชา) , สุรศักดิ์ จันทพลา และ พระฮอนด้า วาทสพโท
- ➔The Relationship Between Middle School Teachers' Sense of Organizational 291
Support and Teachers' Job Dedication -The Parallel Mediating Role of
Organizational Commitment and Self-Efficacy
Yanhua Yang and Shenglong Han
- ➔ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานผู้ใช้ผ่านแอปพลิเคชัน 301
โมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
กัมปนาท คูศิริรัตน์ และ นุชรรัตน์ นุชประยูร
- ➔แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ 315
การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
วรยุทธ พลศรี, พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส และ สุนทร สายคำ
- ➔การพัฒนาศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในตำบลทุ่งปี อำเภอมะนัง 328
จังหวัดเชียงใหม่
เบญญทิพย์ สิงห์ธร และ พจนา พิชิตปัจจา
- ➔การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนใน 341
หลักทรัพย์ของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
รัชฎิยา ส่งสุข และ ธนกร สังข์ธรรมย์

บทความวิชาการ

➔ การศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการนํานโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ไปสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษา โครงการชุมชนยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบครบวงจร ตามยุทธศาสตร์ชาติ 359

ศศิวิมล คำเมือง, สระเกตุ ปานเถื่อน, อีรณนย์ คงสิทธิ์รัตนตระกูล และ ภาสกร ดอกจันทร์

➔ 6 อุตสาหกรรมหลัก เป้าหมายการพัฒนาเขตนวัตกรรม ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) 369

จันทร์จิรา ปาโท และ ญาเรศ อัครพัฒนานุกุล

➔ สิทธิการตายตามธรรมชาติ : ศึกษากรณีการแสดงเจตนา ไม่ประสงค์รับการรักษาของผู้ป่วย และทายาท 386

วนิดา ไสภณสินสุข และ อัจฉรียา ชูตินันท์

ภาคผนวก

402

การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

The Personnel Administration in Accordance with the Principles of Good Governance of Basic Education Institutions under the Office of Roi Et Elementary Education Service Area 3

พิทักษ์ ภูศรีฤทธิ์,

สุนทร สายคำ และ สุรศักดิ์ จันทรา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Pitak Phusririt,

Sunthon Saikham and Surasak Janthra

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E mail : sawat8391@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ มีวัตถุประสงค์ 1) การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เป็นอย่างไร 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เป็นอย่างไร ซึ่งเป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 331 คน กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า :

1. การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า โดยรวม 3 ด้าน อยู่ในระดับมากและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง รองลงมาได้แก่ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งตามลำดับ

2. แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง สถานศึกษาควรจัดทำแผนบริหารงานบุคคลให้มีความเหมาะสมตามภารกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง สถานศึกษาควรสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติทั้งด้านวุฒิ การศึกษา ความรู้ ความสามารถที่ตรงกับตำแหน่งงาน เลือกสรรบุคลากร สอบคัดเลือก ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยหลักคุณธรรมเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ผู้บริหารควรมีการเสริมสร้างให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพ

คำสำคัญ : การบริหารงานบุคคล: หลักธรรมาภิบาล: สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

Abstracts

The objectives of this research were as follows: 1) to study personnel administration in accordance with the principles of good governance of primary education institutions under the Office of Roi Et Elementary Education Service Area Office 3; 2) to study the guidelines personnel administration in accordance with the principles of good governance of primary education institutions under the Office of Roi Et Elementary Education Service Area Office 3. This study was carried out utilizing a mixed-method research methodology. The samples of this study included 331 educational administrators and teachers. The target group included six key informants. The tools used in data collecting were a questionnaire with a reliability value of 0.93 and a structured interview form. The statistics used in this research were: Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation.

The research results were as follows:

1) The personnel administration in accordance with the principles of good governance of primary education institutions under the Office of Roi Et Elementary Education Service Area Office 3 overall was rated at a high level. The highest-rated aspect was 'manpower planning and positioning,' followed by 'enhancement of efficiency in government service' and 'recruitment and appointment.'

2) The guidelines personnel administration in accordance with the principles of good governance of primary education institutions under the Office of Roi Et Elementary Education Service Area Office 3 were that in terms of workforce planning and positioning, educational institutions should prepare a personnel management plan that is suitable for the mission and goals of the educational institution. In terms of recruitment and appointment, educational institutions should recruit qualified personnel related to their educational qualifications, knowledge, and abilities that match the job position. Personnel selection and examination of government teachers and educational personnel should be conducted with moral principles and government regulations. In terms of enhancing efficiency in government service, administrators should encourage teachers and educational personnel to pursue higher education to develop their potential.

Keywords: Personnel Administration; Principles of Good Governance; Basic Education Institutions; Office of Roi Et Elementary Education Service Area 3

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีผู้เกี่ยวข้อง ที่สำคัญประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริม และสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยการกระจายอำนาจและการจัดการศึกษาตามภารกิจงานหลัก ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหาร งานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญ บทบาทและหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผู้มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของสถานศึกษาและรับผิดชอบ ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารวมทั้งมีหน้าที่สำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน สถานศึกษา ให้มีการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีความคล่องตัวและเกิดประสิทธิภาพ หลักการสำคัญของการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษานั้น เป็นการเปิดโอกาสให้หน่วยงานระดับปฏิบัติ มีอำนาจในการตัดสินใจทางการบริหารและการจัดการศึกษาด้วยตนเอง โดยเปิดโอกาสให้บุคคลชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 : 1)

ความสำคัญของการบริหารงานบุคคล การบริหารองค์กรจะต้องบริหารองค์กรโดยทรัพยากรบุคคล และการได้มาของทรัพยากรบุคคล จึงจะต้องมีกระบวนการและขั้นตอนในการซึ่งจะได้มาของบุคลากร ดังนั้น การบริหารงานบุคลากรจึงมี ความสำคัญต่อองค์กรมาก ถ้าองค์กรสามารถคัดสรรบุคลากรที่ดีและมีคุณภาพ องค์กรก็จะสามารถดำเนินงานให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจุดหมายตามที่องค์กรกำหนดไว้ การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหาร เพราะเมื่อได้เลือกสรรคนที่มี ความรู้ความ สามารถเข้าทำงานแล้ว เมื่อเวลาผ่านไปบรรดาความรู้ต่าง ๆ ก็ลดน้อยลงไป ประกอบกับ วิทยาการต่าง ๆ เจริญขึ้น รวมทั้งเทคนิคการทำงานได้เปลี่ยนไป เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบันและจำเป็นต้องมีการพัฒนา (พระมหากิจการ โชติปัญ, 2558 : 51-52)

ธรรมาภิบาล คือ การปกครองดูแลบริหารงานหรือการจัดระเบียบ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการร่วมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่

ความสำเร็จ อย่างมั่นคงและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน จันทรศัม ภูติอริยวัฒน์ (2560 : 104-117) ให้ทัศนะว่า การบริหารการศึกษาควรดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อตอบสนองการปฏิรูประบบราชการ การปฏิรูปการศึกษาและเท่าทันสภาพปัญหาและความต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารจัดการหลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องสร้างขึ้นเป็นคุณสมบัติประจำตัวและของสถานศึกษาเพื่อให้การบริหารงานเป็นธรรม โปร่งใสและสามารถ ตรวจสอบได้ เพื่อผลลัพธ์เกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร ความพึงพอใจของบุคลากร การพัฒนาบุคลากรและบรรยากาศการทำงาน ทั้งนี้ผลลัพธ์ดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ด้วยการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เพราะธรรมาภิบาลเป็นปัจจัยในการบริหารองค์กรที่จะทำให้เกิดการควบคุมภายในบรรลุประสิทธิผล

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี 2562 ในส่วนของสภาพการศึกษา ได้รายงานอุปสรรคและปัญหาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบุคลากร บุคลากรสายผู้สอน คือ จากการสำรวจข้อมูลความขาดแคลนอัตรากำลังตามกรอบพบว่ายังมีความขาดแคลนอัตรากำลัง สายครูผู้สอนที่ตรงตามกลุ่มสาระวิชาหลัก ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่ไม่ตรงกับกลุ่มสาระสาขาวิชาที่ขาดแคลนตามความเป็นจริง และบางโรงเรียนจะต้องใช้เงินอุดหนุนจ้างครูอัตราจ้างเพื่อปฏิบัติ หน้าที่การสอนเนื่องจากอัตรากำลังครูไม่ครบชั้นและ/หรือกลุ่มสาระวิชาเฉพาะที่ขาดแคลนเป็นต้น บุคลากรสายสนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ประกอบด้วย ธุรการโรงเรียน, นักการภารโรง ยังมีความขาดแคลนอัตรากำลังดังกล่าว โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 80 คน ลงมา ซึ่งส่งผลกระทบเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการและการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก เช่น การเจียดจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อจ้างนักการภารโรง หรือการระดมทรัพยากรภายในสถานศึกษา เพื่อจ้างบุคลากรดังกล่าว บุคลากรสายสนับสนุนการจัดการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา 38 ค. (1) และ (2) เนื่องจากอัตรากำลังบางส่วนได้ตัดโอน/ย้ายไปยังหน่วยงานทาง การศึกษาอื่น ทำให้มีความขาดแคลนบุคลากรตามกรอบงานที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3, 2562 : 9-10)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัด 215 แห่ง โดยผู้วิจัยต้องการทราบว่าการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เป็นอย่างไร แนวทางส่งเสริมการพัฒนาในการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๓ ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยวิธีวิทยาแบบผสม (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยวิธีวิทยาเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology Research) และการวิจัยวิธีวิทยาเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology Research) โดยการใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล (เชิงปริมาณ) และใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ) และผสมในเชิงการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา Descriptive analysis) และด้วยวิธีการทางสถิติ (Statistics Analysis)

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 215 แห่ง รวมทั้งสิ้น 2,440 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 331 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย (Sample Random Sampling)

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 6 คน แยกเป็นผู้บริหาร 3 คน และครูจำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม (Mixed Metho Research) โดยประกอบด้วยวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitation Research) ซึ่งใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open – ended Questionnaire)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แล้ว นำมาจัดเรียงลำดับแบบสอบถาม แล้วประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาดำเนินการดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และวุฒิการศึกษา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

3.2 วิเคราะห์การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายตามเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ

3.3 วิเคราะห์การศึกษาแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

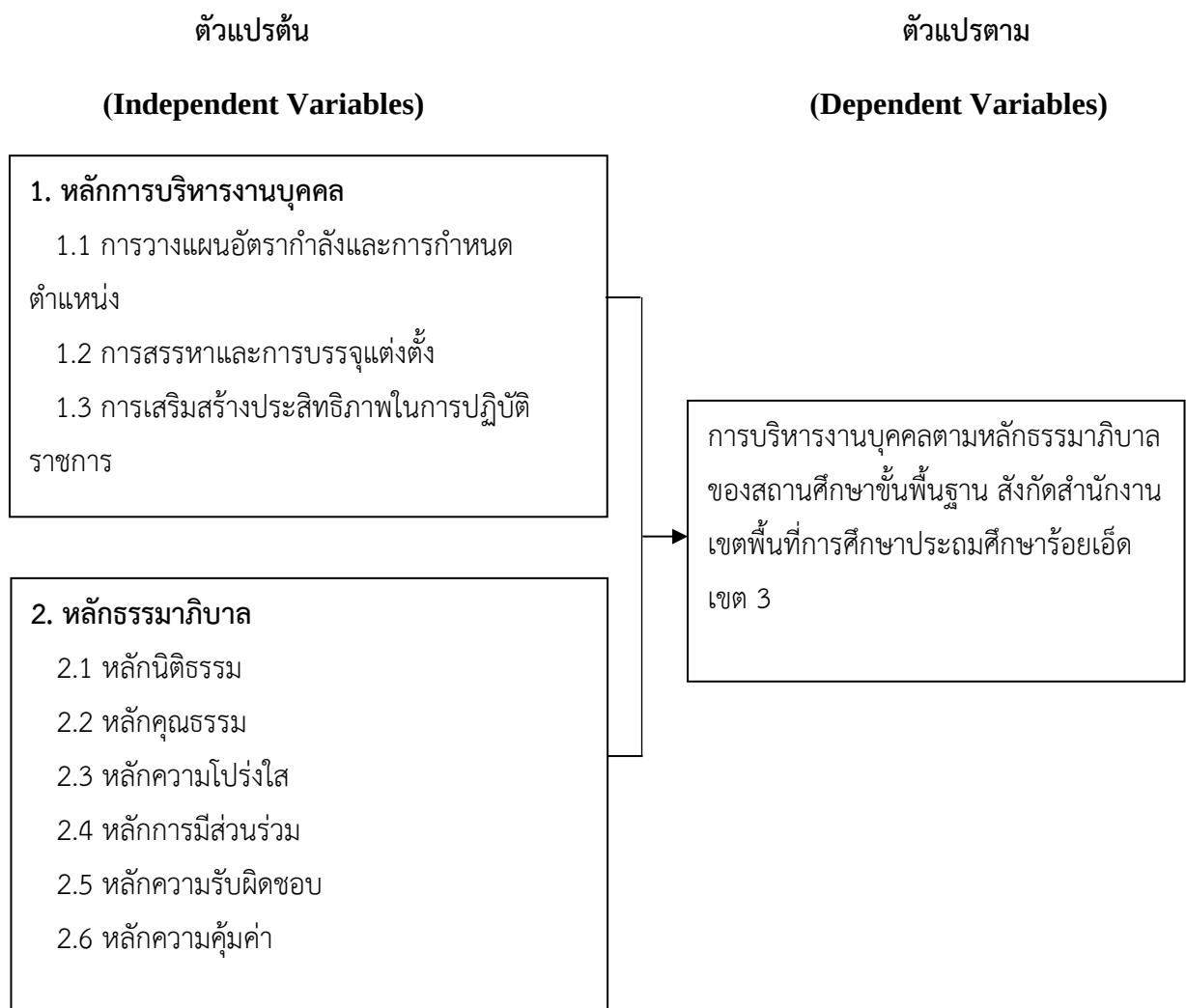
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ IOC (Index of item objective concurrence or IOC) 2) หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้ค่า Item – total correlation และ 3) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของ Cronbach

4.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ความถี่ (Frequency) 2) ร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง “เรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)
ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (dependent Variables) ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = 331)

การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาล ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง	4.30	.66	มาก	1
2. ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง	4.22	.67	มาก	3
3. ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	4.24	.66	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.25	.66	มาก	

จากตารางที่ 1 การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .66) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .66) รองลงมา คือ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .66) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .67)

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

1) ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ควรมีการจัดทำแผนบริหารงานบุคคลให้มีความเหมาะสมตามภารกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนบุคลากรอย่างเป็นระบบและควรกำหนดโครงสร้างและหน้าที่ของบุคลากรให้ละเอียด ชัดเจนและเหมาะสมกับสถานศึกษา

2) ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ควรมีการสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติ ทั้งด้านวุฒิการศึกษา ความรู้ ความสามารถที่ตรงกับตำแหน่งงาน สถานศึกษาควรเลือกสรรบุคลากร สอดคล้องและคัดเลือกข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยหลักคุณธรรมเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

3) ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ผู้บริหารควรมีการเสริมสร้างให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดทำผลงานวิชาการเพื่อให้มีการเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น และมีการประเมินผลด้วยความเป็นธรรมและสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ

อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ นำมาอภิปรายผลดังนี้

จากผลการวิจัยความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง รองลงมา คือ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ให้ความสำคัญกับด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง เช่น จากจากวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ผลผลิต จุดมุ่งหมาย และจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จึงได้กำหนดกลยุทธ์ จำนวน 4 กลยุทธ์ โดยมีกลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาและกลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการและผู้บริหารสถานศึกษาได้นำนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษามาใช้ในการบริหารสถานศึกษา มีการจัดทำคู่มือและแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจนและเป็นปัจจุบัน มีการวิเคราะห์ สำนวจความต้องการเพิ่มหรือลดจำนวนบุคลากร มีขั้นตอนจัดทำแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง กำหนดคุณสมบัติของบุคลากรตามความรู้และความสามารถให้มีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา สารมัย (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ด้าน

การวางแผนกำลังคนและกำหนดตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดการ โดยการจัดทำกรอบอัตรากำลังครู ตามหลักเกณฑ์ของ ก.ค.ศ. ขอรับการบรรจุแต่งตั้งจากหน่วยงานต้นสังกัด ติดต่อประสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อขอสนับสนุนบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่การสอน ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนส่งเสริมให้ครู และบุคลากรเข้าศึกษาอบรม สัมมนาใน หลักสูตรต่าง ๆ การขอเลื่อนวิทยฐานะ ให้ค้ำยกย่องชมเชยเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ ด้านการธำรงรักษา บุคคล ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการฝ่ายอาคารสถานที่ให้มีความ พร้อมและความปลอดภัย รวมถึงการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการทำงานอย่างเป็นประชาธิปไตย ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ กำกับติดตาม บันทึก ข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากร เพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือ พัฒนาบุคลากรในส่วนที่ยังบกพร่อง ด้านการ พัฒนาบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษายึดหลักความถูกต้อง มีความยุติธรรม วิเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล พฤติกรรมของข้าราชการครูและบุคลากร ปลูกฝังแนวคิด เจตคติที่ดีในการประชุมครู ให้ครูเข้าร่วมกิจกรรม เกี่ยวกับการส่งเสริมวิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาชั้น พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

เขตพื้นที่การศึกษาควรใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดนโยบายการบริหารด้านการสรรหา และการบรรจุแต่งตั้ง ดังนี้ สถานศึกษาควรสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติทั้งด้านวุฒิการศึกษา ความรู้ ความสามารถที่ตรงกับตำแหน่งงาน เลือกสรรบุคลากร สอดคล้อง และคัดเลือกข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาด้วยหลักคุณธรรมเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ หน่วยงานต้นสังกัดส่วนกลางจัดสอบแล้ว ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและขอใช้บัญชีตามตำแหน่งที่ต้องการจะบรรจุแต่งตั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

- 1) ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ควรมีการจัดทำระบบข้อมูลบุคลากร ด้านความสามารถที่สอดคล้องกับตำแหน่งให้เป็นปัจจุบัน
- 2) ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ควรมีการสรรหาบุคคลตามความสามารถและคุณสมบัติ เหมาะสมกับภารกิจงานของสถานศึกษา
- 3) ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้วยความยุติธรรม เสมอภาค เป็นธรรมและชอบธรรม

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะจะได้ใช้เป็นข้อมูลเชิงลึกเพื่อให้มีการสรรหาบุคคลตามความสามารถและคุณสมบัติเหมาะสมกับภารกิจงาน

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ศม ภูติอริยวัฒน์. (2560). ธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษากับความเป็นเลิศในผลลัพธ์ด้านบุคลากร. *วารสารบริหารการศึกษา มศว.* 14 (26), 104-117.
- พระมหากิจการ โชติปัญญา. (2558). *การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา*. วารสารบัณฑิตศาสตร์ มจร. 13 (2),
- วิภาดา สารมัย. (2562). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. (2562). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปี 2562*. ร้อยเอ็ด: กลุ่มงานแผนและนโยบาย.
- สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *คู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562*. กรุงเทพมหานคร: แม็ทซ์พอยท์.

รูปแบบการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน
ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม
**Public Land Management on Community Participation Model in
Maha Sarakham Province**

วุฒิเวช ภูกองไชย, วัชรินทร์ สุทธิชัย,
สิทธิพรร์ สุนทร และ ภณทิลา น้อยเจริญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

**Wutthiwet Phukongchai, Watcharin Sutthisai,
Sittiporn Soonthorn and Phuthila Noicharioen**
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : thantikan22@gmail.com

บทคัดย่อ

เรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์จะเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายหลายหน่วยงานไม่ว่าภาครัฐหรือภาคเอกชน โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะมีการเข้าใช้ประโยชน์หรือยึดครองจนนำไปสู่ปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น การบุกรุกพื้นที่ การทำลายพื้นที่ทั้งของรัฐ เอกชนและประชาชน เป็นต้น จนนำไปสู่ความขัดแย้งและฟ้องร้องศาลเป็นประจำ โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน (2) ระดับการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการที่ดินกับการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน (4) ปัจจัยการจัดการที่ดินที่ส่งผลต่อการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน (5) ข้อเสนอแนะแนวทางที่แก้ไขปัญหาการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ และ (6) ได้รูปแบบการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 332 คน หารขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของยามานะ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ โดยวิธี Stepwise อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คน เลือกโดยวิธีเจาะจง ผู้วิจัยใช้วิธีการพรรณนาความ

* วันที่รับบทความ: 2 เมษายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 4 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 9 พฤษภาคม 2565

Received: April 2, 2022; Revised: May 4, 2022; Accepted: May 9, 2022

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ระดับการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการที่ดินกับการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .840 (4) ปัจจัยการจัดการที่ดินที่ส่งผลต่อการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน โดยรวม พบว่า จำนวน 8 ตัวแปร มีค่า $R^2 = .827$ เรียงลำดับการเข้าสู่สมการพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยหน่วยงานภาครัฐ (X1) ปัจจัยหน่วยงานภาคเอกชน(X2) ปัจจัยการรวมกลุ่มทางสังคม(X6) ปัจจัยแบบมีส่วนร่วม(X7) ปัจจัยยึดกฎหมายและการเมืองการปกครอง(X9) ปัจจัยความเชื่อ ศรัทธาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์(X8) ปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอก (X10)) และปัจจัยผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมาย(X3) สามารถเขียนสมการได้ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{y} = 1.092 + .288X1 + .132X6 + .122X2 + .086X9 + -.071X10 + .056X8 + .055X5 + .031X7$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $z_y = .452Z1 + .211Z2 + .163Z6 + .106Z8 + .092Z7 + .090Z9 + -.090Z10 + .055Z3$ (5) ข้อเสนอแนะแนวทางที่แก้ไขปัญหาการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ ให้หน่วยงานรัฐให้ความรู้เรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์ทั้งในเรื่องกฎหมาย การใช้ประโยชน์มาหากินจากพื้นที่หรือใช้เลี้ยงสัตว์ มีหน่วยงานกลางหรือคนกลางช่วยแก้ไขปัญหาคือพิพาท นอกจาก ผู้ใหญ่บ้าน คนในชุมชนหรือคนในพื้นที่ และมีการตรวจสอบพื้นที่ดินสาธารณะประโยชน์อย่างเป็นธรรมและลงโทษคนหรือหน่วยงานที่บุกรุก (6) รูปแบบการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 16 ปัจจัย ดังนี้ 1) ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐ 2) หน่วยงานภาครัฐ 3) กฎหมายและการเมืองการปกครอง 4) ผู้นำประชาชนในชุมชน 5) ตัวประชาชน 6) อิทธิพลต่างๆ 7) หน่วยงานภาคเอกชน 8) ผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมาย 9) การรวมกลุ่มทางสังคม 10) การมีส่วนร่วมทุกฝ่าย 11) ความเชื่อ ศรัทธาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 12) สิ่งแวดล้อมภายนอก และ 13) คนรุ่นใหม่หรือการพัฒนายุคสมัยใหม่ 14) นโยบายรัฐบาล/ส่วนกลาง และตัวควบคุมทุกด้าน 15) ความสำนึกสาธารณะ ผิดชอบชั่วดี 16) การปฏิบัติจริงตามกฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

คำสำคัญ : ชุมชน; การจัดการ; การใช้ที่ดิน; สาธารณะประโยชน์

Abstracts

Public land has been related to public and private sectors, and especially, the local people who gradually encroach on public land which lead to conflict for example, land encroachment, damage on public, private lands. The purposes of the study were 1) to study level of the public land management on community participation, 2) to investigate level of using the public land on community participation, 3) to explore relationship between on the public land management community participation and the use of public land, 4) to examine factors of the public land management on community participation, 5) to study suggestions for solving problems on using the public land, and 6) to survey the public land management on community participation model in Maha Sarakham province. This study was a quantity

research which using a mixed methods research design. The participants were 332 people who were selected through the calculation formula of Taro Yamane which the questionnaires were the instruments. The statistics used were the frequency distribution, average, mean, standard deviation, statistical hypothesis, Pearson Product Moment Correlation, and Stepwise Multiple Regression Method with the statistically significant at the 0.05 and 0.01 level. Besides that, the indebt-interviews were using as the qualitative research which used to collect the data from 18 people with the purposive sampling method. The descriptive method was used.

The results shown; 1) the level of the public land management on community participation was totally at the high level, 2) the level of using the public land on community participation was in the high level, 3) the relationship between on the public land management community participation and the use of public land was in the high level at .840, 4) there were 8 factors of the public land management on community participation that $R^2 = .827$ orderly under the stepwise regression; the government organization(X_1), the private organizations (X_2), social integration(X_6), participation(X_7), based on law and politic(X_9), belief, faith and sacred things(X_8), external environment(X_{10}), community leaders/ village law(X_3) which could be written equations in all forms below; The raw score formula was $\hat{y} = 1.092 + .288x_1 + .122x_2 + .132x_6 + .056x_8 + .031x_7 + .086x_9 + -.071x_{10} + .055x_3$ The standard score formula was $z_{\hat{y}} = .452z_1 + .211z_2 + .163z_6 + .106z_8 + .092z_7 + .090z_9 + -.090z_{10} + .055z_3$

5) the suggestions for solving problems on using the public land were preparing the knowledge of using the public land on the law, using the land for feeding animals, preparing the center for solving the problems on people's discussion besides the leaders and the native people, and examination of the public land management impartially and giving punishment for invaders, and 6) the model of public land management on community participation in Maha Sarakham province included 16 factors; 1) government officials, 2) government organizations, 3) law and politics, 4) community leaders, 5) citizens, 6) various influences, 7) private organizations, 8) community leaders/ law villages, 9) social integration, 10) participation, 11) belief, faith and sacred things, 12) external environment, 13) new generation or new development, 14) government policy and controllers, 15) public consciousness, and 16) legal practice equally and fairly.

Keywords: Community; Management; Land Used; Public Benefits

บทนำ

“รัฐ หรือ Stat” จะมีองค์ประกอบของรัฐหลัก 4 องค์ประกอบ คือ รัฐบาล ดินแดน ประชากรหรือพลเมือง และอำนาจอธิปไตย คำว่า “ดินแดน” รวมพื้นดินทั้งหลายในอาณาเขตรัฐ ได้แก่ดิน น้ำ แม่น้ำ ทะเลสาบ ทะเลอาณาเขต เกาะ เกาะแก่ง หิน ปะการัง ใต้ทะเลของทะเลอาณาเขต อากาศเหนือพื้นดิน และทะเลอาณาเขต ส่วนคำว่า “ที่ดิน” มีความหมายว่า ผืนแผ่นดินหรือพื้นดินหรือพื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึงพื้นที่ที่เป็นภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 และประมวลกฎหมายที่ดิน 2492 (วัชรินทร์ สุทธิชัย และ ทรงเกียรติ ล้วนพลแสน, 2563 : 123-12) ปัญหาการครอบครองที่ดินสาธารณะประโยชน์ การจัดการที่ดินทำกิน ข้อพิพาทและความขัดแย้งระหว่างรัฐกับรัฐ รัฐกับประชาชน ประชาชนกับประชาชน เช่น ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการ

ครอบครองที่ดินเพื่อใช้การทำกินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ที่ผลพวงมาจากกฎหมายกำหนดพื้นที่และแนวเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์เกิดปัญหาแนวเขตอุทยานแห่งชาติซ้อนทับกับพื้นที่ทำกินหรือใช้ประโยชน์ของประชาชนหรือเอกชน (รัฐชัย สาทรกิจ, 2560 : 102-104)

วัลลภ เกตุวิเชียร (2556 : 51) ได้ศึกษาเรื่องปัญหา การบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ในเขตเทศบาล ตำบลเมืองเวียง ตำบลเวียงสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาของนักวิจัยดังกล่าวพบว่า เกิดจากปัจจัยหลายประการเช่น ปัจจัยด้านกฎหมายและการกระจายอำนาจ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม เป็นต้น ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดูแลที่สาธารณประโยชน์ สถิตคุณ บุญเรือน (2561 : 188-203) รูปแบบการดูแลที่สาธารณประโยชน์ในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยด้านกฎหมายและการกระจายอำนาจ ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การส่งผลต่อการดูแลที่สาธารณประโยชน์ ในด้านการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกัน ด้านข้อพิพาทและคดีเกี่ยวกับที่ดิน ด้านการจัดทำทะเบียนที่ดิน ด้านการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดินและด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโดยในการดูแล ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการดูแลที่สาธารณประโยชน์ เช่น ปัจจัยในด้านเศรษฐกิจและสังคม การทับซ้อนพื้นที่ ความเชื่อและด้านประเพณีของท้องถิ่น และบริบทของแต่ละพื้นที่ด้วย

พื้นที่จังหวัดมหาสารคาม มีหลายกรณีที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับที่ดิน ยกตัวอย่างเช่น วันที่ 6 มีนาคม 2563 การประชุมกองแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กปร.) จังหวัดมหาสารคาม ครั้งที่ 1/2563 โดยมีนายเกียรติศักดิ์ จันทรา ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม เป็นประธาน ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาแก้ไขปัญหากรณีพิพาทในที่ดินของรัฐประเภทที่สาธารณประโยชน์ "โนนโพธิ์" ในพื้นที่ หมู่ที่ 12 และหมู่ที่ 25 ตำบลเมืองเตา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ตามมาตรการของ กปร. จำนวน 3 ราย 5 แปลง ซึ่งที่ประชุมมีมติ มอบให้สำนักงานที่ดินจังหวัดมหาสารคามสาขาพยัคฆภูมิพิสัย สอบสวนข้อมูลเพิ่มเติม ที่ดินที่ครอบครองถูกต้องตรงแปลงหรือไม่ และการครอบครองต่อเนื่องก่อนการเป็นที่ดินของรัฐ การพิจารณาผลการอ่าน แปล ตีความภาพถ่ายทางอากาศ ที่สาธารณประโยชน์ "โคกเมืองลิง" ตำบลปะหลาน อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 56 ราย 56 แปลง ซึ่งที่ประชุมมีมติ เชื่อตามผลการอ่าน แปล ตีความภาพถ่ายทางอากาศ ตามที่มีร่องรอยการทำประโยชน์ และมอบให้สำนักงานที่ดินจังหวัดมหาสารคาม สาขาพยัคฆภูมิพิสัย (กองแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ) เว็บไซต์ <http://www.mnre.go.th/landinfo/th/news/detail/56180>) จากข้อมูลเบื้องต้น ในความเป็นรัฐที่ดินแดนเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ การมีกฎหมายรัฐธรรมนูญ ประมวลกฎหมายพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ประกาศ นโยบายต่างๆ ผลการวิจัย เกี่ยวกับที่ดินและที่ดินสาธารณะประโยชน์ก็ยังมีปัญหาตลอดมา จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาระดับการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการที่ดินกับการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม
4. เพื่อศึกษาการจัดการที่ดินที่ส่งผลต่อการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม
5. ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางที่แก้ไขปัญหาการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม
6. เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1,944 หมู่บ้าน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1,944 หมู่บ้าน คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Yamane. (1973 : 727) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 332 คน

1.3 เครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย มีลักษณะปลายปิด โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอำเภอที่อาศัยอยู่ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน มีจำนวน 53 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับที่ใช้วัดระดับการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน มีจำนวน 51 ข้อ ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามคำถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางที่แก้ไขปัญหาการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน ตอนที่ 2 3 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) โดยผู้วิจัยได้การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดขอบเขตของคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์และเนื้อหาของการวิจัย สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง พบที่ปรึกษาและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยวิธีพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item -

Objective Congruence หรือ IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลศักดิ์ นิลผาย ดร.วิภาภัทร์ อิน้อย ดร.ทรงเกียรติ ล้านพลแสน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา รองศาสตราจารย์ ดร.ประสพสุข ฤทธิเดชผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา และ ดร.ศิวัช สุธสุวรรณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ และดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 40 คน หาค่าอำนาจจำแนก ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายรายข้อ และโดยรวมทุกข้อ (Item – Total Correlation) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการCronbach (วัชรินทร์ สุทธิชัย, สิทธิพร สุนทร และคณะ, 2563 : 37-38) ได้ค่าเชื่อมั่น .921 ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบเชิงคุณภาพเขียนตอนและพรรณาคความ

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยการใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง 332 คน โดยแต่งตั้งผู้ช่วยวิจัย และเก็บข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ รายงาน การวิจัย วิทยานิพนธ์และสื่อพิมพ์ออนไลน์ต่างๆ

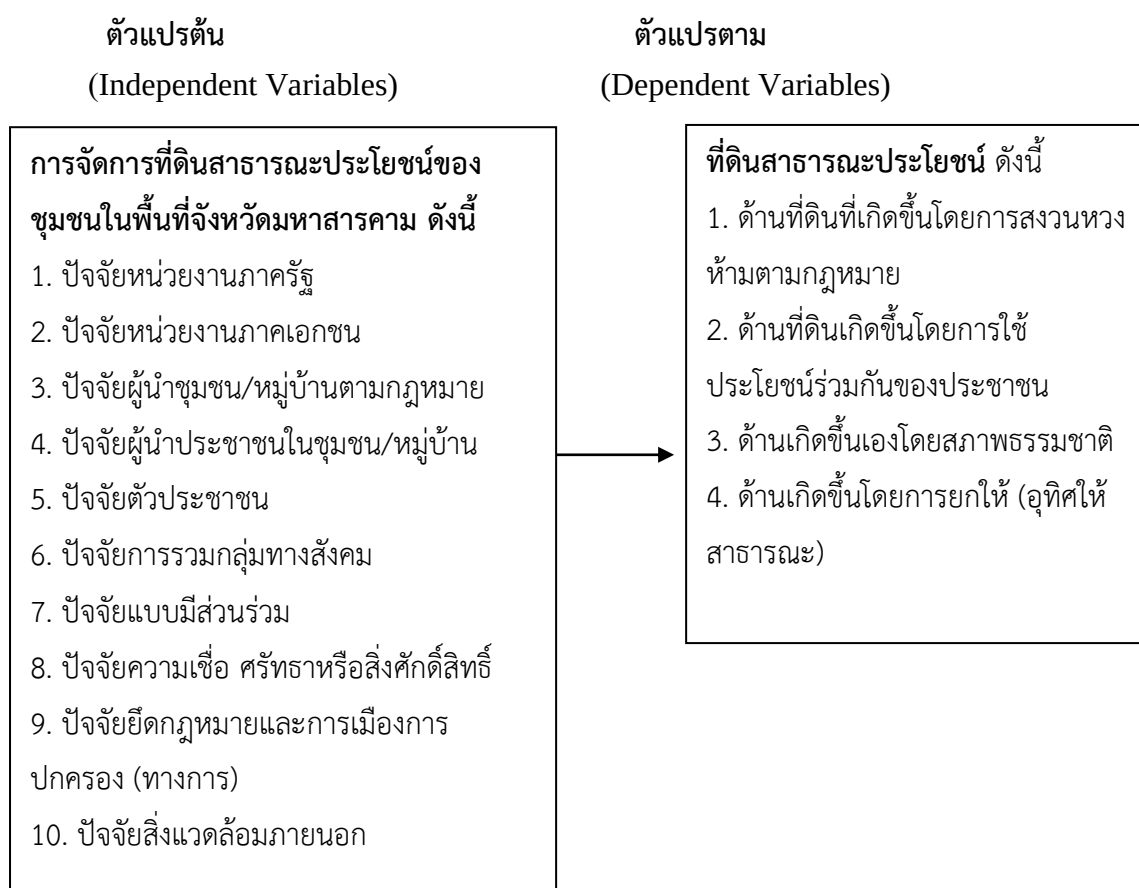
1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ 2) ระดับบทบาทของภาครัฐและภาคเอกชน และระดับการส่งเสริมการค้าสินค้าการเกษตรกรณีการค้าผลไม้ของจังหวัดในภาคใต้ตอนบน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และ 4) การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) โดยวิธี Stepwise ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 การสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อดำเนินการยืนยันผลการวิจัยเชิงปริมาณระยะที่ 1 วิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 18 คน ประกอบด้วย ตัวแทนภาครัฐ จำนวน 9 คน ได้แก่ ตัวแทนฝ่ายปกครอง จำนวน 2 คน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน ตัวแทนการปกครองท้องถิ่น จำนวน 2 คน ตัวแทนศาล จำนวน 1 คน และตัวแทนสำนักงานการใช้ที่ดิน 2 คน ตัวแทนประชาชนและภาคเอกชน จำนวน 9 คน ได้แก่ ตัวแทนผู้นำชุมชนหรือหมู่บ้าน จำนวน 2 คน ตัวแทนประชาชนที่มีข้อร้องเรียนหรือฟ้องศาล จำนวน 2 คน ตัวแทนทางศาสนา จำนวน 1 คน ตัวแทนพ่อค้าหรือทำธุรกิจ 2 คน ตัวแทนประชาชนที่มีส่วนได้เสียการใช้ที่ดินสาธารณะ จำนวน 2 คน โดยการใช้เกณฑ์การเลือกตัวแทนและโดยเครื่องมือที่ใช้ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจัดบันทึกการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analysis) โดยกำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงในรูปแบบของข้อความโดยการจัดกลุ่มประเด็น (Grouping) ทำการวิเคราะห์ตามประเด็นของข้อมูล การตีความข้อมูลและพรรณาคความ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษา เรื่อง รูปแบบการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามจากสังเคราะห์ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับที่ดินสาธารณะประโยชน์ (กรมการปกครอง, 2540 : 13-15) และการจัดการที่ดิน (สำนักจัดการที่ดินของรัฐ, 2559 : 1- 62; จีรรัตน์ สร้อยเสริมทรัพย์, 2552 : ก ; ศักดิ์ศิริ ฐปวงศ์, 2555 : 78 ; เกศรา ระจะนิตย์, 2556 : ก-ข; สุรเชษฐ พรนรากุล และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ, 2556 : 1315-1322 ; สราวุธ ธรรมศิลป์, 2557 : บทคัดย่อ ; คมสัน หลงละเลิง, 2560 : 5-6 ; มุมตาส มีระมาน, อมรภัค ณ นคร และภารดา อุทโท, 2558 : (2)-(3) ; พิรุณ บุญวัติ, 2562 : 175-184 ; พชรพล หาญเมือง และ วนิดา พรหมล้ำ, 2563 : 436-470 ; รุ่งทิพย์ จันทร์ธนะกุล และคณะ, 2563 : 107-118) สร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดการโดยปัจจัยความเชื่อ ศรัทธาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ($\bar{X} = 3.87$) รองลงมา คือการจัดการโดยปัจจัยยึดกฎหมายและการเมืองการปกครอง(ทางการ) ($\bar{X} = 3.85$) การจัดการโดยปัจจัยผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมายผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมาย ($\bar{X} = 3.84$) โดยสามารถแสดงเป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ปัจจัยการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ปัจจัยการจัดการโดยปัจจัยหน่วยงานภาครัฐ	3.76	0.31	มาก
2. การจัดการโดยปัจจัยหน่วยงานภาคเอกชน	3.76	0.34	มาก
3. การจัดการโดยปัจจัยผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมายผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน ตามกฎหมาย	3.84	0.20	มาก
4. การจัดการโดยปัจจัยผู้นำประชาชนในชุมชน/หมู่บ้านที่ไม่ใช่ตาม กฎหมาย	3.78	0.25	มาก
5. การจัดการโดยปัจจัยตัวประชาชน	3.81	0.32	มาก
6. การจัดการโดยปัจจัยการรวมกลุ่มทางสังคม	3.77	0.24	มาก
7. การจัดการโดยปัจจัยแบบมีส่วนร่วม	3.69	0.59	มาก
8. การจัดการโดยปัจจัยความเชื่อ ศรัทธาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์	3.87	0.37	มาก
9. การจัดการโดยปัจจัยยึดกฎหมายและการเมืองการปกครอง(ทางการ)	3.85	0.21	มาก
10. การจัดการโดยปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอก	3.79	0.25	มาก
รวม	3.79	0.19	มาก

2. ระดับการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมาก

ไปน้อย คือ ด้านเกิดขึ้นเองโดยสภาพธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมาคือด้านการใช้ที่ดินที่เกิดขึ้นโดยการใช้ประโยชน์ร่วมกันของประชาชน ($\bar{X} = 3.75$) ด้านการใช้ที่ดินที่เกิดขึ้นโดยการสงวนหวงห้ามตามกฎหมาย ($\bar{X} = 3.71$) และด้านเกิดขึ้นโดยการยกให้ (อุทิศให้สาธารณะ) ($\bar{X} = 3.71$) โดยสามารถแสดงเป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 ระดับการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

การใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการใช้ที่ดินที่เกิดขึ้นโดยการสงวนหวงห้ามตามกฎหมาย	3.71	0.25	มาก
2. ด้านเกิดขึ้นเองโดยสภาพธรรมชาติ	3.77	0.15	มาก
3. ด้านการใช้ที่ดินที่เกิดขึ้นโดยการใช้ประโยชน์ร่วมกันของประชาชน	3.75	0.20	มาก
4. ด้านเกิดขึ้นโดยการยกให้ (อุทิศให้สาธารณะ)	3.71	0.37	มาก
รวม	3.74	0.20	มาก

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างการจัดการที่ดินกับการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .840 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการจัดการที่ดินกับการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y _{รวม}
ปัจจัยหน่วยงานภาครัฐ (X1)	.759**	.348**	.688**	.800**	.848**
ปัจจัยหน่วยงานภาคเอกชน(X2)	.658**	.243**	.653**	.662**	.724**
ปัจจัยผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมายผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมาย(X3)	.392**	.232**	.362**	.435**	.459**
ปัจจัยผู้นำประชาชนในชุมชน/หมู่บ้านที่ไม่ใช่ตามกฎหมาย(X4)	-.038	.117*	-.018	.088	.045
ปัจจัยตัวประชาชน(X5)	.535**	.252**	.514**	.570**	.609**
ปัจจัยการรวมกลุ่มทางสังคม(X6)	.628**	.301**	.561**	.639**	.691**
ปัจจัยแบบมีส่วนร่วม(X7)	.498**	.193**	.448**	.526**	.550**

ปัจจัยความเชื่อ ศรัทธาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (X8)	.432**	.214**	.478**	.629**	.588**
ปัจจัยยึดกฎหมายและการเมืองการปกครอง(ทางการ) (X9)	.463**	.322**	.313**	.469**	.500**
ปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอก(X10)	-.080	.161**	-.001	.116*	.057
โดยรวม (Xรวม)	.709**	.370**	.673**	.816**	.840**

4. ผลการวิเคราะห์การจัดการที่ดินที่ส่งผลต่อการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามโดยรวม ซึ่งใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบคัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าเป็นขั้นตอน (Stepwise Method) เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามโดยรวม พบว่า มีปัจจัยการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ จำนวน 8 ตัวแปรสามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ การใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามโดยรวม ได้อย่างถูกต้องร้อยละ 82.70 มีค่า $R^2 = .827$ และมีค่าของ F เท่ากับ 192.852 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha .01$ เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อย พบว่า ตัวแปรที่สามารถอธิบายการจัดการที่ดินที่ส่งผลต่อการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม โดยเรียงลำดับการเข้าสู่สมการตามความสัมพันธ์ ได้แก่ ปัจจัยหน่วยงานภาครัฐ (X1) ปัจจัยหน่วยงานภาคเอกชน(X2) ปัจจัยการรวมกลุ่มทางสังคม(X6) ปัจจัยแบบมีส่วนร่วม(X7) ปัจจัยยึดกฎหมายและการเมืองการปกครอง(X9) ปัจจัยความเชื่อ ศรัทธาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์(X8) ปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอก(X10)) และตัวแปรตัวสุดท้ายที่เข้าสู่สมการที่ดีที่สุดของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ได้แก่ ปัจจัยผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมาย(X3) ทั้งนี้ ตัวแปรอิสระที่เหลือจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยผู้นำประชาชนในชุมชน/หมู่บ้านที่ไม่ใช่ตามกฎหมาย(X4) ปัจจัยตัวประชาชน(X5) ได้ถูกคัดออกจากสมการเนื่องจากผลการทดสอบพบว่าไม่มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 ดังนั้น ตัวแปรที่สำคัญที่เข้าสู่สมการ 8 ตัวแปร สามารถเขียนสมการในรูปแบบแนบดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังต่อไปนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบแนบดิบ } \hat{Y} = 1.092 + .288X1 + .122X2 + .132X6 + .056X8 + .031X7 + .086X9 + -.071X10 + .055X3$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z}_r = .452Z1 + .211Z2 + .163Z6 + .106Z8 + .092Z7 + .090Z9 + -.090Z10 + .055Z3$$

โดยสามารถแสดงเป็นตาราง ได้ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ของการจัดการที่ดินที่ส่งผลต่อการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม

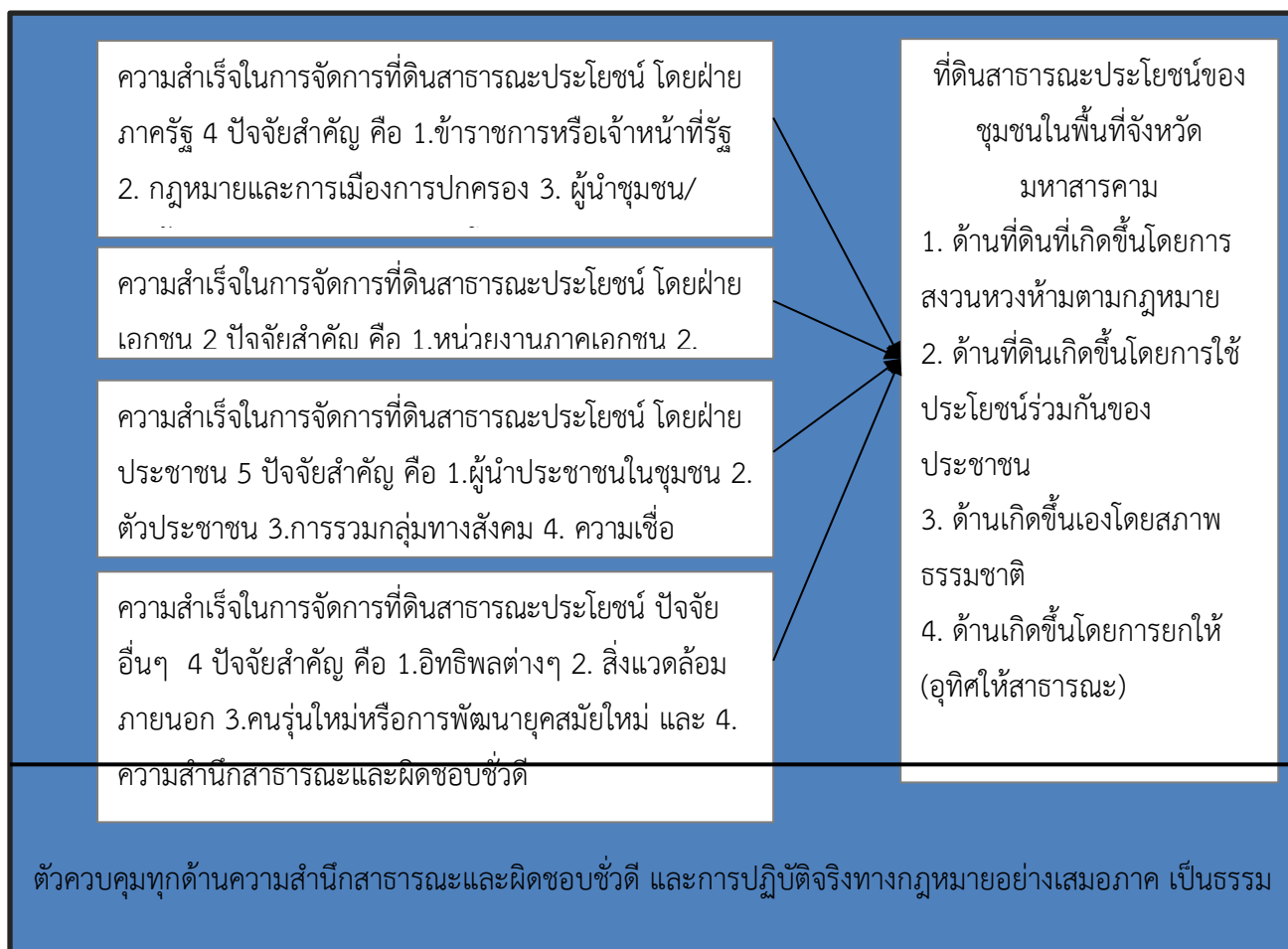
ตัวแปร	Regression Coefficient					
	B	beta	B	beta	t	Sig
ปัจจัยหน่วยงานภาครัฐ (X1)	.292	.458	.288	.452(1	11.750	.000*
				)		
ปัจจัยหน่วยงานภาคเอกชน(X2)	.127	.220	.122	.211(2	6.370	.000*
				)		
ปัจจัยผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมายฯ(X3)	.063	.063	.055	.055(8	2.079	.008*
				)		
ปัจจัยผู้นำประชาชนในชุมชน(X4)	.008	.010	-	-	-	-
ปัจจัยตัวประชาชน(X5)	-.022	-.036	-	-	-	-
ปัจจัยการรวมกลุ่มทางสังคม(X6)	.140	.172	.132	.163(3	4.958	.000*
				)		
ปัจจัยแบบมีส่วนร่วม(X7)	.031	.093	.031	.092(5	3.314	.001*
				)		
ปัจจัยความเชื่อ ศรัทธาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์(X8)	.056	.106	.056	.106(4	3.540	.000*
				)		
ปัจจัยยึดกฎหมายและการเมืองการปกครองฯ (X9)	.087	.091	.086	.090(6	3.394	.001*
				)		
ปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอก(X10)	-.073	-.092	-.071	-.090(7	-3.763	.000*
				)		
	1.06		1.09			
ค่าคงที่ (Constant)	1		2			
Multiple R	.910		.909			
R ²	.828		.827			

Adjusted R ²	.822	.823
R ² Change	.828	.002
F	154.063	192.852

5. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางที่แก้ไขปัญหาการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม พบข้อเสนอแนะเรียงลำดับตามการแจกแจงความถี่มากไปน้อย ดังนี้ หน่วยงานรัฐให้ความรู้เรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์ทั้งในเรื่องกฎหมาย (f =27) หน่วยงานรัฐให้ความรู้เรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์ทั้งในเรื่องการใช้ประโยชน์ ทำมาหากินจากพื้นที่หรือใช้เลี้ยงสัตว์ (f =24) มีหน่วยงานกลางหรือคนกลางช่วยแก้ไขปัญหาข้อพิพาท นอกจาก ผู้ใหญ่บ้าน คนในชุมชนหรือคนในพื้นที่ (f =20) หน่วยงานราชการหรือที่เกี่ยวข้องอนุโลมการเข้าไปใช้ในพื้นที่แก่ประชาชน และการตรวจสอบพื้นที่ดินสาธารณะประโยชน์อย่างเป็นธรรมและลงโทษคนหรือหน่วยงานที่บุกรุก (f =18) และมีการรังวัด มีหลักฐานและตึกอาณาเขตพื้นที่ให้ชัดเจนและประกาศให้ชาวบ้านทราบเป็นระยะๆ (f =12)

6. รูปแบบการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 16 ปัจจัย 1) ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐ 2) หน่วยงานภาครัฐ 3) กฎหมายและการเมืองการปกครอง 4) ผู้นำประชาชนในชุมชน 5) ตัวประชาชน 6) อิทธิพลต่างๆ 7) หน่วยงานภาคเอกชน 8) ผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมายฯ 9) การรวมกลุ่มทางสังคม 10) การมีส่วนร่วมทุกฝ่าย 11) ความเชื่อ ศรัทธาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 12) สิ่งแวดล้อมภายนอก และ 13) คนรุ่นใหม่หรือการพัฒนายุคสมัยใหม่ 14) นโยบายรัฐบาล/ส่วนกลาง และตัวควบคุมทุกด้าน 15) ความสำนึกสาธารณะ ผิดชอบชั่วดี 16) การปฏิบัติจริงตามกฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

สามารถเขียนเป็นแผนภาพรวม ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม

อภิปรายผลการวิจัย

โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญสามารถอภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

1. สมมติฐานที่ 1 การจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผลการวิจัยในทุกๆ ด้าน ออกมาอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.69-3.84 โดยมีปัจจัย การจัดการโดยปัจจัยผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมายผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมายที่ทำออกมาได้มากที่สุด และปัจจัยการจัดการโดยปัจจัยแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด สะท้อนให้เห็นว่าทุกๆ ปัจจัย ผู้ตอบ แบบสอบถามเห็นว่าการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในจังหวัดมหาสารคามทำออกมาได้ โดยรวมระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สถิตคุณ บุญเรือน (2561 : 188-203) รูปแบบการดูแลที่ สาธารณประโยชน์ในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ผลการวิจัยระดับการดูแลที่สาธารณะประโยชน์ โดยรวมอยู่ใน

ระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิด ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, อ้างถึงใน จรีรัตน์ สร้อยเสริมทรัพย์ (2552 : 9) การเข้าใช้สาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยธรรมชาติ สาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อใช้ประโยชน์ของประชาชนและเพื่อการบริการสาธารณะ ที่จะต้องมีการกำหนดการได้มาตามกฎหมายและมีการคุ้มครอง และคสน์ หลงละเลิง (2560 : 5-6) กล่าวว่า ความพึงพอใจของประชาชนในการบริหารจัดการที่ดินสาธารณะประโยชน์ การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการที่ดินสาธารณะประโยชน์แบบมีส่วนร่วมในระดับชุมชน การบริหารจัดการที่ดินสาธารณะประโยชน์ การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

2. สมมติฐานที่ 2 การใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะทั้ง 4 ด้านทำคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก อยู่ระหว่าง 3.71-3.77 โดยมีด้านเกิดขึ้นเองโดยสภาพธรรมชาติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด ในเรื่องการประกาศที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่เกิดขึ้นโดยการสงวนหวงห้ามตามกฎหมาย การแจ้งให้ทราบผลการอนุญาตหรือไม่อนุญาตเกี่ยวกับที่ดินสาธารณะประโยชน์และการสอบสวนประวัติความเป็นมาที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่เกิดขึ้นโดยการสงวนหวงห้ามตามกฎหมาย สอดคล้องกับสุรเชษฐ์ พรนรากุล และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ (2556 : 1315-1322) กล่าวถึงกระบวนการดำเนินการกระบวนการอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ใน ขั้นตอนที่ 3 ว่า การคัดเลือกบุคคลที่จะได้รับจัดสรรที่ดินสาธารณะประโยชน์ จะต้องเป็นประชาชนมาลงทะเบียนแสดงความประสงค์ขอเข้าทำกิน และตรวจสอบ คัดกรองคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ โดยให้ประชาคมหมู่บ้านรับรองและตรวจสอบกันเอง สอดคล้องกับ อ้างถึงใน จรีรัตน์ สร้อยเสริมทรัพย์ (2552 : 8) คือ 1) ทรัพย์สินประเภทที่ประชาชนใช้ร่วมกันและถือว่าเป็นของประชาชนทุกคน เช่น ทางน้ำ ทางหลวง สะพาน สถานที่ประชุม เป็นต้น เป็นทรัพย์สินที่ต้องมีกฎหมายคุ้มครองไว้เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน จึงทำให้ทรัพย์สินประเภทนี้เป็นทรัพย์สินที่เอกชนคนใดไม่สามารถถือกรรมสิทธิ์ได้ และความคิดดังกล่าวจึงพัฒนามาเป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ คือ จำหน่ายจ่ายโอนไม่ได้ ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ไม่ได้ เป็นต้น และ 2) ทรัพย์สินที่กษัตริย์ถือครองไว้เช่นเดียวกับเอกชน

3. สมมติฐานที่ 3 การจัดการการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมาย ผู้นำประชาชนในชุมชน/หมู่บ้าน ตัวประชาชน การรวมกลุ่มทางสังคม แบบมีส่วนร่วม ความเชื่อ ศรัทธาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความร่วมมือทุกฝ่าย สิ่งแวดล้อมภายนอก และกฎหมาย ส่งผลต่อการใช้ที่ดินในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย ด้านการใช้ที่ดินที่เกิดขึ้นโดยการสงวนหวงห้ามตามกฎหมาย ด้านการใช้ที่ดินเกิดขึ้นโดยการใช้ประโยชน์ร่วมกันของประชาชน ด้านเกิดขึ้นเองโดยสภาพธรรมชาติ และด้านเกิดขึ้นโดยการยกให้ (อุทิศให้สาธารณะ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยพบว่า มี 8 ปัจจัยที่ส่งผล คือ ปัจจัยหน่วยงานภาครัฐ ปัจจัยหน่วยงานภาคเอกชน ปัจจัยการรวมกลุ่มทางสังคม ปัจจัยแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยยึดกฎหมายและการเมืองการปกครองฯ ปัจจัยความเชื่อ ศรัทธาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอก และตัวแปรตัวสุดท้ายที่เข้าสู่สมการที่ดีที่สุดของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ได้แก่ ปัจจัย

ผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมายฯ ปัจจายผู้นำประชาชนในชุมชน/หมู่บ้านที่ไม่ใช่ตามกฎหมายและปัจจายตัวประชาชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ทั้ง 8 ปัจจาย เป็นปัจจายสำคัญในการทำให้การใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม มีความสัมพันธ์กัน เช่น กรณีปัจจายหน่วยงานภาครัฐ มีการดูแลรักษาคุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณะของรัฐ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ดูแลอย่าให้ใครบุกรุกและออกหนังสือสำคัญให้บุคคล อยู่ระดับมาก ปัจจายหน่วยงานภาคเอกชน มีการไม่ใช้สิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือหลีกเลี่ยงการนำไปสู่ข้อทุจริต เช่น การใช้ทรัพย์สิน (ใต้โต๊ะ) ในการให้ได้มาซึ่งประโยชน์จากที่ดินสาธารณะ เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ปัจจายตัวประชาชนมีประชาชนเคารพกติกา เงื่อนไข กฎส่วนรวมและราชการ ไม่ละเมิดหรือทำผิดในการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์จนนำไปสู่ความเสียหาย สอดคล้องกับสถิติคุณ บุญเรือน (2561 : 188-203) รูปแบบการดูแลที่ดินสาธารณะประโยชน์ในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ปัจจายด้านทรัพยากรมนุษย์ ปัจจายด้านกฎหมาย และการกระจายอำนาจ ปัจจายด้านการบริหารและการจัดการ ปัจจายด้านการมีส่วนร่วม ปัจจายด้านภาวะผู้นำ ปัจจายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจายด้านวัฒนธรรมองค์การส่งผลต่อการดูแลที่ดินสาธารณะประโยชน์ ในด้านการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกัน ด้านข้อพิพาทและคดีเกี่ยวกับที่ดิน ด้านการจัดทำทะเบียนที่ดิน ด้านการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดินและด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโดยในการดูแล ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงปัจจายอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการดูแลที่ดินสาธารณะประโยชน์ เช่น ปัจจายในด้านเศรษฐกิจและสังคม การทับซ้อนพื้นที่ ความเชื่อและค่านิยมของท้องถิ่น และบริบทของแต่ละพื้นที่ด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยระดับการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการที่ดินกับการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ปัจจายการจัดการที่ดินที่ส่งผลต่อการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน โดยรวม พบว่า จำนวน 8 ปัจจาย ได้แก่ ปัจจายหน่วยงานภาครัฐ ปัจจายหน่วยงานภาคเอกชน ปัจจายการรวมกลุ่มทางสังคมปัจจายแบบมีส่วนร่วม ปัจจายยึดกฎหมายและการเมืองการปกครองฯ ปัจจายความเชื่อ ศรัทธาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปัจจายสิ่งแวดล้อมภายนอก และปัจจายผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมายฯ ข้อเสนอแนะแนวทางที่แก้ไขปัญหาการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ ให้หน่วยงานรัฐให้ความรู้เรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์ทั้งในเรื่องกฎหมาย การใช้ประโยชน์มาหากินจากพื้นที่หรือใช้เลี้ยงสัตว์ มีหน่วยงานกลางหรือคนกลางช่วยแก้ไขปัญหาคือพิพาท นอกจาก ผู้ใหญ่บ้าน คนในชุมชนหรือคนในพื้นที่ และมีการตรวจสอบพื้นที่ดินสาธารณะประโยชน์อย่างเป็นธรรมและลงโทษคนหรือหน่วยงานที่บุกรุก และรูปแบบการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 16 ปัจจาย ดังนี้ 1) ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐ 2) หน่วยงานภาครัฐ 3) กฎหมายและการเมืองการปกครอง 4) ผู้นำประชาชนในชุมชน 5) ตัวประชาชน 6) อิทธิพลต่างๆ 7) หน่วยงานภาคเอกชน 8) ผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมายฯ 9) การรวมกลุ่มทางสังคม 10) การมีส่วนร่วมทุกฝ่าย 11) ความเชื่อ ศรัทธาหรือ

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ 12) สิ่งแวดล้อมภายนอก และ 13) คนรุ่นใหม่หรือการพัฒนายุคสมัยใหม่ 14) นโยบายรัฐบาล/ ส่วนกลาง และตัวควบคุมทุกด้าน 15) ความสำนึกสาธารณะ ผิดชอบชั่วดี 16) การปฏิบัติจริงทางกฎหมาย อย่างเสมอภาคและเป็นธรรมผู้ วิจัยสามารถเสนอเป็นข้อเสนอแนะในการนำไปใช้กับการวิจัยครั้งต่อไปได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 มีการส่งเสริมสนับสนุนการใช้ข้อมูลและความเชื่อ ศรัทธาหรือสิ่งศักดิ์ บาปบุญคุณโทษ วิญญาณภูตผีปีศาจ เจ้าที่เจ้าทางและเทวดาอารักษ์ เจ้าแม่เจ้าพ่อ ประวัติศาสตร์ ตำนานในการดูแลรักษาที่ดิน ที่สาธารณะประโยชน์ต่างๆ

1.2 มีการส่งเสริมปัจจัยให้ยึดกฎหมาย การเมืองการปกครองด้วยความเป็นธรรม เสมอภาค เป็น ธรรมในการนำไปปฏิบัติให้เกิดจริง เช่น หน่วยงานราชการเข้าไปจัดการประเด็นข้อพิพาทด้วยการรวบรวม ข้อเท็จจริง มีตัวแทนแต่ละฝ่ายให้ครอบคลุม เป็นต้น

1.3 มีการประกาศที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่เกิดขึ้นเองโดยสภาธรรมชาติ การสงวนหวงห้าม ตามกฎหมาย ให้ชัดเจน เช่น การสอบสวนประวัติความเป็นมาที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่เกิดขึ้นโดยการสงวน หวงห้ามตามกฎหมาย การแจ้งให้ทราบผลการอนุญาตหรือไม่อนุญาต เป็นต้น

1.4 หน่วยงานภาครัฐ ควรให้ความสำคัญและความชัดเจนกับที่ดินที่เกิดขึ้นโดยการยกให้ (อุทิศ ให้สาธารณะ) เช่น การเสนอเรื่องเพื่อขออนุญาต การอนุมัติเกี่ยวกับที่ดินสาธารณะประโยชน์ เป็นต้น

1.5 หน่วยงานรัฐควรให้ความรู้เรื่องกฎหมาย เช่น การอบรมเป็นระยะ การแจ้งเอกสาร ทำป้าย เป็น ต้น

1.6 ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายทั้งประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ หน่วยงานเอกชน หน่วยงานรัฐและทุกๆ ฝ่าย มี จิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสาธารณะหรือส่วนรวม เห็นประโยชน์แก่ส่วนรวม และบังคับกฎหมายด้วยความ เสมอภาคและเป็นธรรม เช่น หากประชาชนละเมิดหรือทำผิดเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่รัฐหรือนักธุรกิจ ก็ให้ใช้ มาตรการเดียวกัน ไม่ละเว้นหรือช่วยเหลือกัน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ในลักษณะ วิจัยทางเอกสารและเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ เพื่อนำมาปรับปรุงกฎหมายไทย

2) ควรศึกษาบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายทุกภาคส่วนในการร่วมกันดูแล รักษา และใช้ ประโยชน์ร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ที่ดินสาธารณะประโยชน์

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2540). คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับที่ดินสาธารณะประโยชน์ ที่ราชพัสดุ และการให้เครื่องหมายตอบแทนผู้ช่วยเหลือราชการพลเรือน. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง.
- เกศรา ระจะนิทย์. (2556). ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินของรัฐในรูปแบบโฉนดชุมชน. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- คมสัน หลงละเลิง. (2560). การบริหารจัดการที่ดินสาธารณะประโยชน์แบบมีส่วนร่วมในระดับชุมชน : ตัวชี้วัดและปัจจัยเชิงสาเหตุ. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จรีรัตน์ สร้อยเสริมทรัพย์. (2552). มาตรการทางกฎหมายในการบังคับใช้เกี่ยวกับการบุกรุกที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินในประเทศไทย. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- พชรพล หาญเมือง และวนิดา พรหมล้ำ. (2563). ความขัดแย้งและการสร้างความร่วมมือในการจัดการที่ดินสาธารณะประโยชน์: กรณีศึกษา โคกหนองลิม อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารปกครอง. 9 (2), 436-470.
- พีรฤติ บุญวดี. (2563). ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี. 16 (4), 175-184.
- มูมตาส มีระมาน, อมรภัค ณ นคร และภารดา อุทโท. (2558). คุณลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการจัดการทรัพยากรที่ดินอย่างยั่งยืนรองรับประชาคมอาเซียนของกลุ่มนาข้าวเพื่อการค้า โครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง นครศรีธรรมราช. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- รุ่งทิพย์ จันทรธนะกุล และคณะ. (2563). ระบบการบริหารจัดการที่ดินของหน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยเพื่อหาแนวทางในการจัดตั้งธนาคารที่ดิน. การประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ.ตรังวิจัย ประจำปี 2563. 20 มีนาคม 2563, หน้า 107-118.
- รัฐชัย สาทรกิจ. (2560). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองที่ดินเพื่อใช้การทำกินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วัชรินทร์ สุทธิชัย และทรงเกียรติ ล้านพลแสน. (2563). เอกสารประกอบการสอน 6213102 กฎหมายและการเมืองการปกครองของไทย. สาขาวิชาการบริหารจัดการท้องถิ่นและการบริหารการพัฒนา คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วัลลภ เกตุวิเชียร. (2556). ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ในเขตเทศบาลตำบลเมืองเวียง ตำบลเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี . รายงานการวิจัยอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ศักดิ์ศิริ ฐปวงศ์. (2555). *สภาพการถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน : กรณีศึกษา เขตปฏิรูปที่ดิน ตำบลบ้านดง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์*. รายงานการวิจัย, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม.
- สรารุณ ธรรมศิลป์. (2557). *บทบาทของผู้นำในท้องถิ่นต่อการบริหารจัดการที่ดินอันเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ในตำบลแม่ทะ อำเภอมะเข่ จังหวัดลำปาง*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .
- สถิตคุณ บุญเรือน.(2561). *รูปแบบการดูแลที่สาธารณประโยชน์ในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุรเชษฐ พรนรากุล และศุภวัฒนากร วงศ์ธนวุธ. (2556). *การจัดการที่สาธารณประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมแพ อำเภอลำดวน จังหวัดขอนแก่น*. รายงานการวิจัย. Graduate Research Conference 2013. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานจัดการที่ดินของรัฐ. (2559). *คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการที่ดินของรัฐ*. กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์ กรมที่ดิน.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics an Introductory Analysis*. 3rd ed. New York : Harper & Row.

การบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3

**The Personel Administration by the Principal of Saraneeyadham VI in the
Schools under the Office of Roi-Et Primary
Educational Service Area 3**

ยศพัทธ์ เทียงผดุง,

สุนทร สายคำ และ พระฮอนด้า วาตสโท

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Yodsapat Thiangpadung,

Sunthon Saikham and Phra Honda Vadasuddo

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E mail: mossmoss129@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ซึ่งเป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี ประชากร 331 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 การวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง รองลงมา คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างวินัยและการรักษาวินัย

* วันที่รับบทความ: 4 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 4 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 5 เมษายน 2565

2. แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสารานีธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการวางแผนงานบุคคล และให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามแผนการบริหารงานบุคคล ควรสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติทั้งด้านวุฒิการศึกษา ความรู้ ความสามารถที่ตรงกับตำแหน่ง ควรสนับสนุนบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น ผู้บริหารยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากรที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ควรพิจารณาในการดำเนินการทางวินัยกับบุคลากรด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม และไม่เลือกปฏิบัติ ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร เมื่อเกษียณอายุราชการ ผู้บริหารควรช่วยตรวจสอบดูแลสิทธิและผลประโยชน์ของบุคลากรที่เกษียณอายุราชการ

คำสำคัญ : การบริหารงานบุคคล; หลักสารานีธรรม 6; สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3

Abstracts

The objectives of this research were as follows: 1) to study personnel administration in accordance with the Six Sāraṇīyadhamma in educational institutions under the Office of Roi Et Elementary Education Service Area Office 3; 2) to propose guidelines for personnel management in accordance with the Six Sāraṇīyadhamma in educational institutions under the Office of Roi Et Elementary Education Service Area Office 3. This study was carried out by means of a mixed-method research methodology to collect the data from 331 participants. The obtained data were analyzed by the following statistics: Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation. The tools used in data collecting were a questionnaire with a reliability value of 0.94 and an interview of 6 key informants. The data were also interpreted by Descriptive Analysis.

The research results were as follows: 1) The personnel administration, in accordance with the Six Sāraṇīyadhamma in educational institutions under the Office of Roi Et Elementary Education Service Area Office 3 overall, was rated a high level of practice. The most practiced aspect was 'the recruitment and appointment,' followed by 'manpower planning and positioning.' The aspect with the lowest mean was 'strengthening and maintaining discipline.' 2) The guidelines for personnel management according to the Six Sāraṇīyadhamma in educational institutions under the Office of Roi Et Elementary Education Service Area Office 3 were that administrators should focus on personnel planning and give importance to the implementation of the personnel management plan. Personnel should be recruited with educational qualifications, knowledge, and abilities that match the position. Personnel with outstanding performance should be encouraged. Administrators should praise and honor personnel who are creative. Disciplinary action should be considered on personnel with equality and non-discrimination. The morale of the personnel should be created. Administrators should help oversee the rights and benefits of retired personnel.

Keywords: The personnel, administration; Saraneeyadham VI; The schools under the office of Roi-et primary educational service area 3

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 76 วรรคสาม บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว และมาตรา 258 ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (4) บัญญัติให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐ เพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐและสามารถเจริญก้าวหน้าได้ ตามความสามารถและผลสัมฤทธิ์ของงานของแต่ละบุคคล มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำ ในสิ่งที่ถูกต้องโดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวมีความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้การปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรการคุ้มครองป้องกันบุคลากรภาครัฐจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมของผู้บังคับบัญชา (มณฑิร โสภณ, 2562 : 16-18)

การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นวิชาที่สำคัญซึ่งถือว่าเป็น subset ของประเด็นเรื่องทุนมนุษย์ (Human Capital) อันเนื่องมาด้วยเหตุผลที่ว่าทรัพยากรคือทุนดังนั้นทุนมนุษย์จึงเป็นสมองของมนุษย์ที่มีความรับผิดชอบต่อการกิจด้วยประการทั้งปวง นั่นคือความสำเร็จ การตั้งอยู่ได้ของทุกองค์กร มนุษย์จึงนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันนี้ถือว่าเป็นยุคของการสลัดต้ออดีตสู่การสร้างสรรคเข้าสู่ยุคใหม่ (Cutting Edge) ด้วยเหตุนี้ภูมิปัญญามนุษย์บวกธรรมชาติของมนุษย์ หรือภาษาชาวพุทธที่เรียกว่า วิชา จรณะสัมปันโน ซึ่งเป็นผู้พร้อมไปด้วยภูมิความรู้และการประพฤติปฏิบัติที่เป็นธรรมย่อมสร้างคนให้มีความโปร่งใสอยู่ ในองค์กรเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามที่มีคุณภาพและเสริมสร้างสาระประโยชน์ให้แก่องค์กรนั้น ๆ (เกียรติ บุญโพ, 2562 : 165-170)

การพัฒนาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 ที่กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการกระจายอำนาจบริหารงานบุคคลให้แก่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลมากขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานจัดการศึกษาให้มากที่สุด กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบการบริหารงานบุคคลไว้ ดังนั้นการบริหารงานในสถานศึกษา เป็นภารกิจที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักสภาราณียธรรม 6 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา ความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้บริหารโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องดำเนินการในภารกิจหลัก คือ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการ

ปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัยและการออกจากราชการ แต่การบริหารงานบุคคลเป็นงานที่ยุ่งยากที่ซับซ้อนเพราะต้องทำงานเกี่ยวกับคนซึ่งมีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนมีความสำนึกแตกต่างกัน และที่สำคัญคนเป็นสิ่งที่มีความมีชีวิตจิตใจ มีอารมณ์ ผู้บริหารจึงต้องประสบปัญหาต่างๆ ในการบริหารบุคคล ซึ่งปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาการวางแผนการบริหารงานบุคคล ปัญหาการสรรหาและการแต่งตั้งบุคคล ปัญหาการพัฒนาบุคคล ปัญหาการประเมินผลการปฏิบัติงาน ปัญหาการให้บุคคลพ้นจากงาน และปัญหาการควบคุมกำกับ ติดตาม และนิเทศบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 55)

สภาวะการณ์ปัจจุบันในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการบริหารงานด้านบุคลากร เช่นการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง มีครูที่จบในสาขาวิชาที่เหมือนกันมากเกินไปจนความจำเป็นหรือครูไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สถานศึกษาต้องการ และการเลือกใช้งานบุคลากรที่ไม่มีความชำนาญในด้านนั้นๆ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 ได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี 2562 ในส่วนของสภาพการศึกษา ได้รายงานอุปสรรคและปัญหาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบุคลากร บุคลากรสายผู้สอน คือ จากการสำรวจข้อมูลความขาดแคลนอัตรากำลังตามกรอบพบว่ายัง มีความขาดแคลนอัตรากำลังสายครูผู้สอนที่ตรงตามกลุ่มสาระวิชาหลัก เช่น กลุ่มสาระคณิตศาสตร์, กลุ่มสาระภาษาไทย, กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ เป็นต้น ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่ไม่ตรงกับกลุ่มสาระสาขาวิชาที่ขาดแคลนตามความเป็นจริง และบางโรงเรียนจะต้องใช้เงินอุดหนุนจ้างครูอัตราจ้างเพื่อปฏิบัติ หน้าที่การสอนเนื่องจากอัตรากำลังครูไม่ครบชั้นและหรือกลุ่มสาระวิชาเฉพาะที่ขาดแคลนเป็นต้น บุคลากรสายสนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ประกอบด้วยธุรการโรงเรียน, นักการภารโรง ยังมีความขาดแคลนอัตรากำลังดังกล่าว โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 80 คน ลงมา ซึ่งส่งผลกระทบเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการและการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน ขนาดเล็ก เช่น การเจียดจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อจ้างนักการภารโรง หรือการระดมทรัพยากรภายในสถานศึกษา เพื่อจ้างบุคลากรดังกล่าว บุคลากรสายสนับสนุนการจัดการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ บุคลากร ทางการศึกษาตามมาตรา 38 ค. (1) และ (2) เนื่องจากอัตรากำลังบางส่วนได้ตัดโอนย้ายไปยังหน่วยงานทาง การศึกษาอื่น ทำให้มีความขาดแคลนบุคลากรตามกรอบงานที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3, 2562 : 9 - 10)

จากสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักสารานุกรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 เป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษานำไปประกอบการวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ในปีการศึกษา 2564 ใน 215 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 175 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,366 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,541 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ซึ่งการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม (Mixed Metho Research) โดยประกอบด้วยวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitation Research) ซึ่งใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open – ended Questionnaire)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิเคราะห์หาจำนวน และค่าร้อยละ

3.2 วิเคราะห์หาระดับการบริหารงานบุคคลตามหลักสารานุกรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ทั้งโดยรวมและรายด้านตามวิธีการของลิเคิร์ต แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ

3.3 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมารวบรวมโดยอุปมัยวิธีมาสรุปเป็นข้อมูลผลการวิจัย

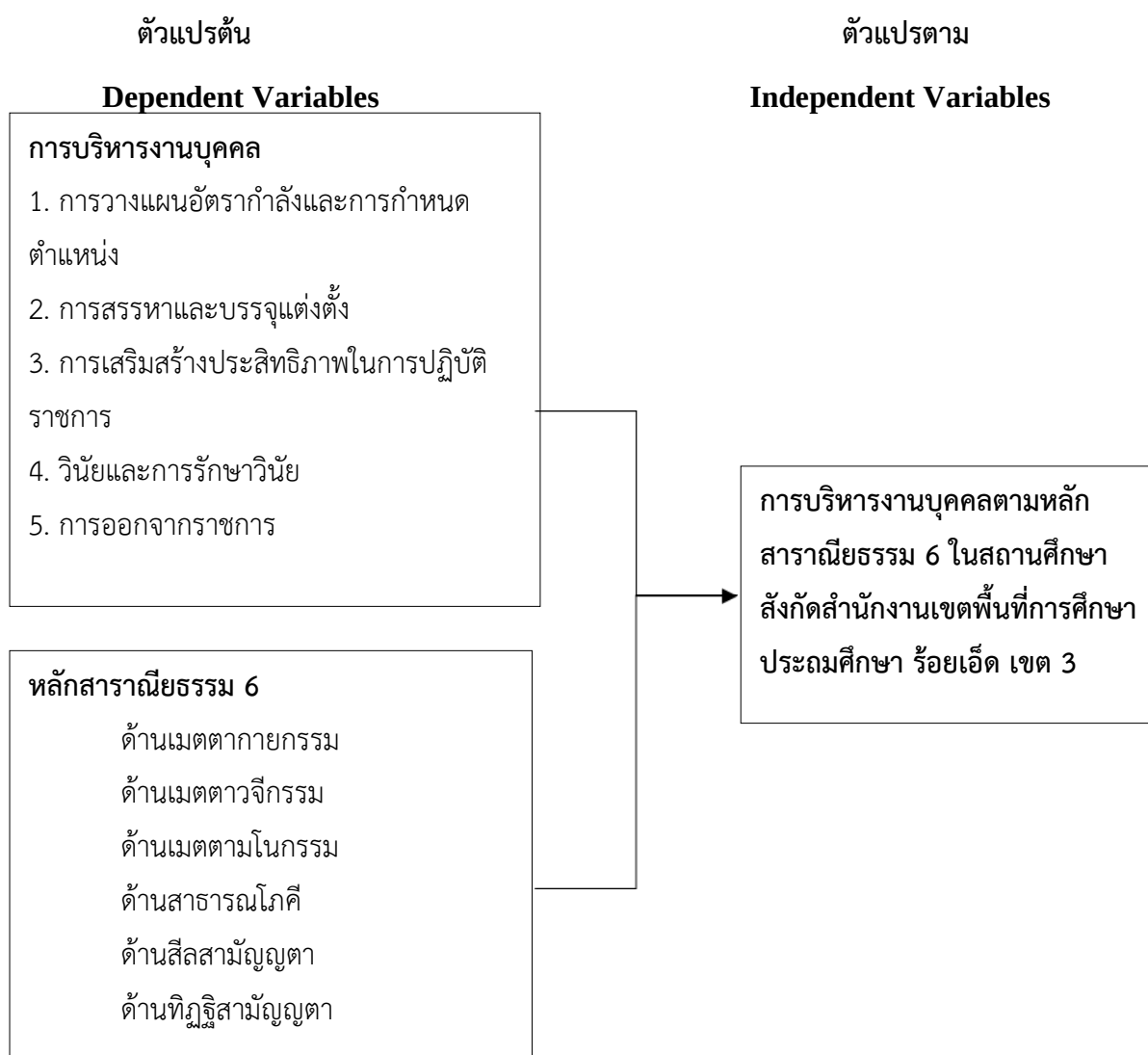
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) ค่าความสอดคล้อง (IOC: Index of Consistency) ของแบบสอบถาม และ 2) ค่าความเชื่อมั่น (α =Alpha-Coefficient) ของแบบสอบถาม

4.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ความถี่ (Frequency) 2) ค่าร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ 4) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลตามหลักสราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (dependent Variables) ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 การบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

(n = 331)

ที่	การบริหารงานบุคคลตาม หลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1	ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนด	4.02	0.51	มาก	2
2	ตำแหน่ง	4.09	0.46	มาก	1
3	ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง	4.00	0.49	มาก	3
	ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติ				
4	ราชการ	3.97	0.48	มาก	5
5	ด้านการเสริมสร้างวินัยและการรักษาวินัย	3.99	0.53	มาก	4
	ด้านการส่งเสริมการตรวจสอบการออกจาก ราชการ				
รวมเฉลี่ย		4.10	0.62	มาก	

จากตารางที่ 1 ภาวะการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.62) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.51) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเสริมสร้างวินัยและการรักษาวินัย ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.48)

2. แนวทางการพัฒนาภาวะการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

1) ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการวางแผนงานบุคคล ในการปฏิบัติตามแผนการบริหารงานบุคคล ควรกำหนดโครงสร้างและหน้าที่ของบุคลากรให้ละเอียด ชัดเจนและเหมาะสมกับสถานศึกษา ตามลำดับ

2) ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ควรสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติทั้งด้านวุฒิ การศึกษา ความรู้ ความสามารถที่ตรงกับตำแหน่งงาน บริหารงานด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยปราศจากอคติ เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของผู้ร่วมงานเป็นอย่างดีคิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์

3) ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ผู้บริหารสนับสนุนบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้เกิดการตั้งใจในการทำงาน ผู้บริหารยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากรที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีผลงานดี เด่นเป็นที่ประจักษ์ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง เช่น การศึกษาต่อ การฝึกอบรม และศึกษาดูงาน

4) ด้านการเสริมสร้างวินัยและการรักษาวินัย ผู้บริหารควรพิจารณาในการดำเนินการทางวินัยกับบุคลากรด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม และไม่เลือกปฏิบัติ และ ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างในการสร้างวินัย เช่น การมาปฏิบัติราชการตรงตามเวลา

5) ด้านการส่งเสริมการตรวจสอบการออกจากราชการ ผู้บริหารควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร เมื่อเกษียณอายุราชการ ผู้บริหารควรช่วยตรวจสอบดูแลสิทธิและผลประโยชน์ของบุคลากรที่เกษียณอายุราชการ ผู้บริหารควรพิจารณาคำร้องของบุคลากรที่มีความประสงค์จะลาออกหรือมีคำสั่งให้ออกเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องด้วยความรอบคอบ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

จากผลการวิจัยการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย และการออกจากราชการ พบว่า การบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง

รองลงมา คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเสริมสร้างวินัยและการรักษาวินัย ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ให้ความสำคัญกับด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง เช่น จากจากวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ผลผลิต จุดมุ่งหมาย และจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จึงได้กำหนดกลยุทธ์จำนวน 4 กลยุทธ์ โดยมีกลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา และกลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการ และผู้บริหารสถานศึกษาได้นำนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษามาใช้ในการบริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของ พระอดิศักดิ์ สารโท (เดือนสันเทียะ) (2557 : 16) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ด้านการวางแผนกำลังบุคคล ส่วนด้านการพัฒนาบุคลากรและด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเดียวกันและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบำรุงรักษาบุคลากร และสอดคล้องกับ โนริย์ ทรัพย์โสภณ (2559 : 58) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษา อาชีวศึกษา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลางเรียงตามอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรยึดระบบคุณธรรมดำเนินการแต่งตั้ง มอบหมายหน้าที่ด้วยคำสั่งมอบหมายหน้าที่ปฏิบัติงาน การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งมีการประชาสัมพันธ์ตรงกลุ่มเป้าหมาย การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ สอดคล้องกับ สีวรรณ ไชยกุล (2562 : 82) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพและการขอรับใบอนุญาต รองลงมาคือด้านการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การสรรหา และการบรรจุแต่งตั้ง และน้อยที่สุดคือด้านวินัย การรักษาวินัย การลงโทษ การอุทธรณ์และการออกจากราชการตามลำดับ และสอดคล้องกับ เทพรัตน์ ดาวเรือง (2560 : 98) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะหา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะลาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 2 พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนิช ศรีลาคา (2558 : 67) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ศึกษาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การวางแผนอัตรากำลังและการดำรงตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งและการรักษาวินัยและการออกจากราชการ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

- 1) สถานศึกษาควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนวิชาการอย่างชัดเจน
- 2) สถานศึกษาสำรวจข้อมูล สภาพปัจจุบันและปัญหาของบุคลากร เพื่อนำมาวางแผน
- 3) สถานศึกษาควรจัดหาทุนพัฒนาบุคลากร ทุนวิจัย ทุนศึกษาต่อให้เพียงพอและเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

- 1) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการวางแผนงานบุคคล และให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามแผนการบริหารงานบุคคล ควรกำหนดโครงสร้างและหน้าที่ของบุคลากรให้ละเอียด ชัดเจนและเหมาะสมกับสถานศึกษา
- 2) ผู้บริหารควรสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติทั้งด้านวุฒิการศึกษา ความรู้ ความสามารถที่ตรงกับตำแหน่งงาน ไม่เลือกปฏิบัติ บริหารงานด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันโดย ปราศจากอคติ
- 3) ผู้บริหารควรสนับสนุนบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้เกิดการตั้งใจในการทำงาน ผู้บริหารยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากรที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์
- 4) ผู้บริหารควรพิจารณาในการดำเนินการทางวินัยกับบุคลากรด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม และไม่เลือกปฏิบัติ ผู้บริหารควรใช้บทบาทและวิธีที่เหมาะสมในการดำเนินการทางวินัยกับบุคลากร ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างในการสร้างวินัย
- 5) ผู้บริหารควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร เมื่อเกษียณอายุราชการ ผู้บริหารควรช่วยตรวจสอบดูแลสิทธิและผลประโยชน์ของบุคลากรที่เกษียณอายุราชการ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมด้านอื่น ๆ ทางพระพุทธศาสนา ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
- 2) ควรทำวิจัยเกี่ยวกับด้านการดำเนินการทางวินัยกับบุคลากร รูปแบบเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการทางวินัยกับบุคลากรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.
- เกียรติ บุญโยพ. (2562). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในยุคใหม่. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์สาขา*. 21 (1), 165-170.
- ณัฐนิช ศรีลาคา. (2558). *การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- เทพรัตน์ ดาวเรือง. (2560). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะหา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- โนริย์ ทรัพย์โสภณ. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระอดิศักดิ์ สารโท (เตือนสันเทียะ). (2557). *การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มณเฑียร โสภณ. (2562). *ร่างพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม*. *วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. 39 (2), 16-18.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3. (2562). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยเอ็ด*. ร้อยเอ็ด: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3.
- สีวรรณ ไชยกุล. (2562). *การบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลาเขต 3*. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

เครือข่ายการจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อยกระดับคุณภาพ
ชีวิตของประชาชนในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

**Network of Royal Initiative Projects Management to Improve the
Quality of People Life in Mae Chaem District Area,
Chiang Mai Province**

ผกาวรรณ แสนอ่อน และ พจนา พิชิตปัจจา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Pagawan Saenon and Pojjana Pichitpatja

Chiangmai University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: s.pagawan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง เครือข่ายการจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบและการจัดการของเครือข่ายการทำงานในการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2) หาปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพทำการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วยประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คน จากผู้แทนของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม ดังนี้ การพัฒนาด้านการเกษตร จำนวน 2 คน การพัฒนาด้านแหล่งน้ำ จำนวน 1 คน การพัฒนาด้านทรัพยากร จำนวน 3 คน การพัฒนาด้านส่งเสริมอาชีพ จำนวน 2 คน การพัฒนาด้านคมนาคม/การสื่อสาร จำนวน 2 คน การพัฒนาด้านสวัสดิการ/การศึกษา จำนวน 3 คน และการพัฒนาด้านสาธารณสุข จำนวน 2 คน

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบและการจัดการของเครือข่ายการทำงานในการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) เครือข่ายการดำเนินงานโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก หรือเครือข่ายเชิงพื้นที่ 2) เครือข่ายการดำเนินงานโดยยึดงาน/กิจกรรมเป็นหลัก หรือเครือข่ายเชิงประเด็น 3) เครือข่ายการดำเนินงานโดยยึดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การดำเนินงานเป็นหลัก หรือเครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่

ความสัมพันธ์ของเครือข่ายการทำงานในการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีทั้งความสัมพันธ์ในแนวดิ่งและแนวราบ กล่าวคือ ความสัมพันธ์ในแนวดิ่งมีการรวมศูนย์โดยมีสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) เป็นหน่วยงาน

* วันที่รับบทความ: 21 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 23 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 25 เมษายน 2565

Received: March 21, 2022; Revised: April 23, 2022; Accepted: April 25, 2022

หลักในการประสานงาน ซึ่งบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการ และประสานงานไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ โดยการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ ที่มีการประสานงานกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

สำหรับปัจจัยที่ทำให้การดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริประสบผลสำเร็จนั้น มีทั้งหมด 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) การติดตามและประสานการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และ 3) ความคุ้นเคยและการติดต่อสื่อสารกับพื้นที่

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณภาพชีวิต; เครือข่ายการทำงาน; โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

Abstracts

The study on “Network of Royal Initiative Projects Management to Improve the Quality of People Life in Mae Chaem District Area, Chiang Mai Province” aims to 1) study on form and network of Royal Initiative Project management and 2) to investigate key success factors of the network of Royal Initiative Project management. This is the qualitative research that 15 informants were interviewed including 2 people from Agricultural Development Unit, 1 person from Resource Development Unit, 3 people from Resource Development Unit, 2 people from Career Development Unit, 2 people from Transportation Development and Communication Unit, 3 people from Welfare Development and Education Unit and 2 people from Public Health Unit.

The findings reveal that there are three forms and networks of Royal Initiative Project management to improve the quality of people's life in Mae Chaem district area, Chiang Mai province. 1) the area-based networking 2) the issue-based networking and 3) the structure-based networking.

The relationship of networks of Royal Initiative Projects Management includes both vertical and horizontal relations. The Office of the Royal Development Projects Board (ORDPB) is one example of vertical relation that which all operations are centralized. For the horizontal relation, the local networking units will work on their responsibilities.

Besides, there are three key success factors of Royal Initiative Projects Management which are 1) follow-up system, 2) personal relationship of staff, and 3) area familiarization.

Keywords: The Quality of Life; Network Management; Royal Initiative Projects

บทนำ

อำเภอแม่แจ่มตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดเชียงใหม่ ห่างจังหวัดเชียงใหม่ไปตามถนนสายเชียงใหม่-อินทนนท์-แม่แจ่ม ระยะทางประมาณ 120 กิโลเมตร พื้นที่ทางไกลที่สุดของอำเภอแม่แจ่มอยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 200 กิโลเมตร ภูมิประเทศมีลักษณะเป็นภูเขาสูง มีพื้นที่ราบเชิงเขาประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติ เป็นป่าอนุรักษ์ต้นน้ำ ประชากรประกอบด้วยชนพื้นเมือง ชนเผ่ากะเหรี่ยง ชนเผ่าม้ง และชนเผ่าลัวะ ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขา กว่าร้อยละ 80 ตั้งถิ่นฐานและทำกินอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตอุทยานแห่งชาติ การดำรงชีวิตจึงต้อง

พึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกับป่า ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งปลูกพืชเชิงเดี่ยว ทำให้เกิดการบุกรุกป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำกินอย่างต่อเนื่อง โดยอำเภอแม่แจ่มถือเป็นพื้นที่ห่างไกลและทุรกันดารอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้การพัฒนาพื้นที่และประชากรเป็นไปด้วยความล่าช้า โดยปัญหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องของที่ดินทำกิน ระบบสาธารณสุข โรค โครงสร้างพื้นฐาน โดยบางหมู่บ้านยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร และการคมนาคมติดต่อสื่อสารค่อนข้างลำบาก เพราะถนนเข้าหมู่บ้านหลายหมู่บ้านยังคงเป็นถนนลูกรังสลับคอนกรีตในบางช่วงและไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินโครงการต่างๆ ต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ซึ่งโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อำเภอแม่แจ่มส่วนใหญ่จะต้องดำเนินการในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติ จึงต้องได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่จากกรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติฯ ด้วยเหตุนี้การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่อำเภอแม่แจ่มหลายโครงการจึงต้องชะลอหรือยกเลิกไป ทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นไปด้วยความล่าช้า (คณะกรรมการบริหารงานอำเภอแม่แจ่ม, 2564 : 4-47)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น อำเภอแม่แจ่มจึงกลายเป็นพื้นที่ทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9 และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่ทรงเสด็จมาปฏิบัติพระราชกรณียกิจและทรงเยี่ยมเยือนราษฎรในพื้นที่อำเภอแม่แจ่มเป็นประจำ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดโครงการในพระราชดำริขึ้นในพื้นที่อำเภอแม่แจ่มมากมายหลายโครงการ (สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่, 2560: ออนไลน์) ดังนี้

1. โครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ ได้แก่
 - 1.1 โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ
 - 1.2 โครงการก่อสร้างฝาย และระบบส่งน้ำ
 - 1.3 โครงการจัดหาน้ำให้ราษฎรในพื้นที่
 - 1.4 โครงการพัฒนาลุ่มน้ำแม่แจ่ม
 โดยมีกว่า 70 โครงการ กระจายทุกพื้นที่ในอำเภอแม่แจ่ม
2. โครงการด้านการพัฒนาการเกษตร ได้แก่
 - 2.1 โครงการหลวงปางอุ๋ง
 - 2.2 โครงการหลวงแม่แฮ
 - 2.3 โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางหินฝน
 - 2.4 โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่ละอ
3. โครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่
 - 3.1 โครงการพัฒนาป่าไม้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สวนป่าสิริกิติ์)
 - 3.2 โรงพยาบาลเทพรัตนเวชชานุกูล เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา

- 3.3 โครงการฟื้นฟูระบบนิเวศและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม
- 3.4 โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- 3.5 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
4. โครงการพัฒนาด้านสาธารณสุข ได้แก่ โครงการก่อสร้างโรงพยาบาลแม่แจ่ม และโครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์โรงพยาบาลแม่แจ่ม
5. โครงการพัฒนาด้านสวัสดิการและการศึกษา ได้แก่
 - 5.1 โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร
 - 5.2 โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนใน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา แม่ฟ้าหลวง (ศศช. แม่ฟ้าหลวง)
 - 5.3 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
 - 5.4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31
 - 5.5 โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จพระย่า” มศว.แม่แจ่ม
6. โครงการพัฒนาด้านการส่งเสริมอาชีพ ได้แก่
 - 6.1 โครงการสร้างป่าสร้างรายได้ ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
 - 6.2 โครงการพัฒนาป่าไม้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สวนป่าสิริกิติ์)
7. โครงการพัฒนาด้านคมนาคมและการสื่อสาร ได้แก่
 - 7.1 โครงการสร้างเส้นทางสายจอมทอง-แม่แจ่ม (พัฒนาการคมนาคมหมู่บ้านชาวเขาเส้นทางจอมทอง-แม่แจ่ม) ในโครงการอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
 - 7.2 โครงการซ่อมแซมสายทางอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ – อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน (บ้านปางอุ๋ง - บ้านแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม)

ทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่อำเภอแม่แจ่มดีขึ้นเรื่อย ๆ จากที่เคยปลูกฝิ่น ได้หันมาปลูกพืชเมืองหนาว ไม้เศรษฐกิจ เช่น สตอเบอร์รี่ อโวคาโด พลับ สาลี่ กะหล่ำ มะเขือเทศ จนฝิ่นเกือบหมดไปจากพื้นที่ ราษฎรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน เนื่องจากได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง แม้การดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการขออนุญาตใช้พื้นที่ซึ่งเป็นระเบียบขั้นตอนเดียวกับการดำเนินโครงการอื่นๆ นอกพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แต่การดำเนินกิจกรรมพัฒนาในด้านต่างๆ ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ยังคงสามารถขับเคลื่อนได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ติดปัญหาเรื่องการขออนุญาตใช้พื้นที่ รวมถึงการดำเนินงานด้านอื่นๆ ที่สามารถประสานการทำงานได้อย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถดำเนินโครงการได้เป็นผลสำเร็จมาจนถึง

ปัจจุบัน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาเรื่อง เครือข่ายการจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของราษฎร ในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ผ่านมามีการบริหารจัดการเครือข่ายอย่างไร จึงสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรได้อย่างคล่องตัวและประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และมีรูปแบบความสัมพันธ์ของเครือข่ายในการบริหารจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบและการจัดการของเครือข่ายการทำงานในการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
2. เพื่อหาปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง เครือข่ายการจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview Form) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth Interview) ที่ได้กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ไว้แล้ว

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 7 กลุ่ม ซึ่งใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากผู้ที่เคยทำงานซึ่งมีประสบการณ์ หรือกำลังทำงานภายใต้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้นๆ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มหน่วยงานพัฒนาด้านการเกษตร จำนวน 2 คน
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มหน่วยงานพัฒนาด้านแหล่งน้ำ จำนวน 1 คน
- กลุ่มที่ 3 กลุ่มหน่วยงานพัฒนาด้านทรัพยากร จำนวน 3 คน
- กลุ่มที่ 4 กลุ่มหน่วยงานพัฒนาด้านส่งเสริมอาชีพ จำนวน 2 คน
- กลุ่มที่ 5 กลุ่มหน่วยงานพัฒนาด้านคมนาคม/การสื่อสาร จำนวน 2 คน
- กลุ่มที่ 6 กลุ่มหน่วยงานพัฒนาด้านสวัสดิการ/การศึกษา จำนวน 3 คน
- กลุ่มที่ 7 กลุ่มหน่วยงานพัฒนาด้านสาธารณสุข จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structure Interview Form) ขึ้น โดยอ้างอิงตามแนวคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับกรอบแนวคิดการวิจัย ในการกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In- depth Interview) เป็น 3 ประเด็น

ได้แก่ ประเด็นที่ 1 การจัดการของเครือข่ายการทำงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประเด็นที่ 2 ความสัมพันธ์ของหน่วยงานเครือข่ายในการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และประเด็นที่ 3 ปัจจัยที่ทำให้การจัดการของเครือข่ายการทำงานในการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) นัดหมายการสัมภาษณ์ 2) ดำเนินการสัมภาษณ์ และ 3) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์

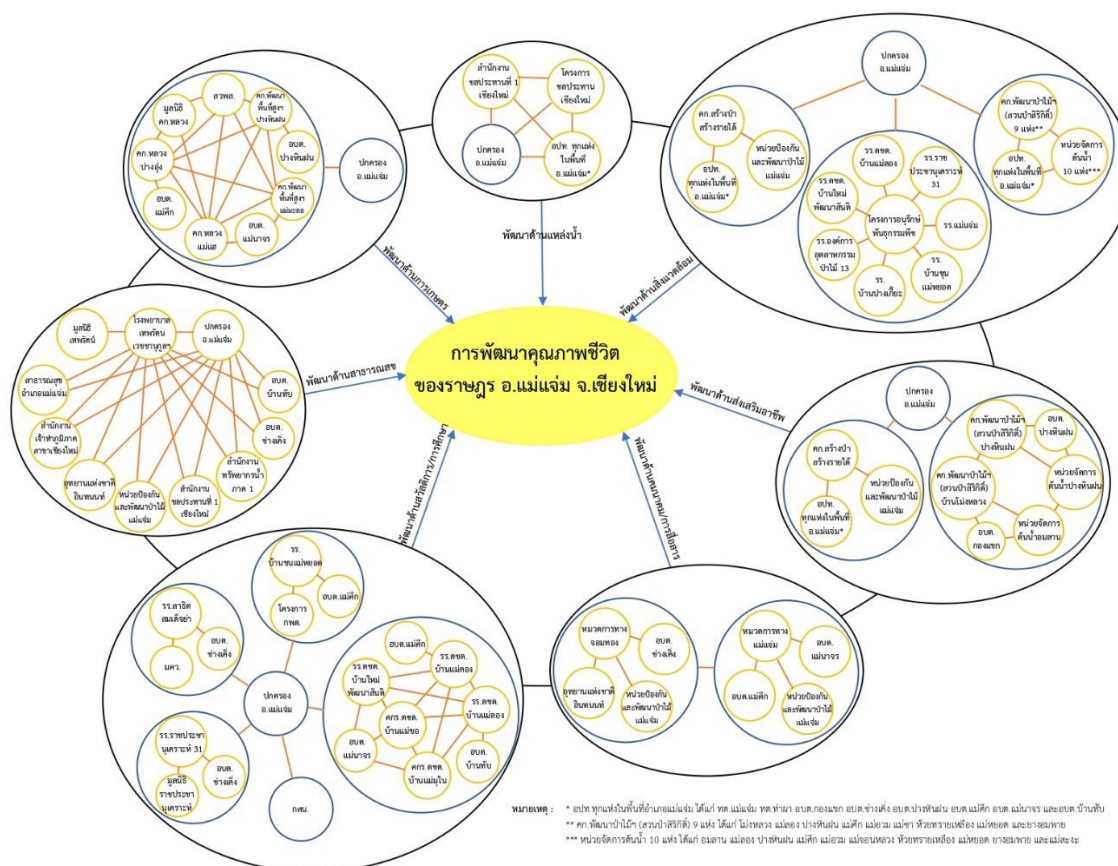
การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) ในการศึกษาจะดำเนินการ ดังนี้

1) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเครือข่ายและการบริหารจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้เป็นไปตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้

2) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ว่าในแต่ละประเด็นคำถามมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อนำมาสังเคราะห์ เรียบเรียง และสรุปตามประเด็นที่ศึกษา และนำมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดที่กำหนดไว้ตามกรอบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดเครือข่ายของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545 : 28-44) และพระมหาสุทิตย์ อาภากรโ (2547 : 84-97) สามารถนำมาอธิบายความหมาย องค์ประกอบ รูปแบบ และการจัดการของเครือข่ายการทำงานในการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ของหน่วยงานที่รวมเป็นเครือข่าย ทำให้มองเห็นภาพการดำเนินงานของเครือข่ายที่เกิดขึ้น ซึ่งโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งการพัฒนาได้ 7 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาด้านการเกษตร การพัฒนาด้านแหล่งน้ำ การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาด้านคมนาคม/สื่อสาร การพัฒนาด้านสาธารณสุข และการพัฒนาด้านสวัสดิการ/การศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญในการประสานความร่วมมือกัน คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีบทบาทหน้าที่ต่างกันในการร่วมเป็นเครือข่าย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของบุคลากร แผนงาน และงบประมาณ ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ของหน่วยงานที่มาร่วมเป็นเครือข่ายได้ ตามแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเครือข่ายการจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
ของประชาชนในพื้นที่อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา จำแนกผลการศึกษาเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 รูปแบบและการจัดการของเครือข่ายการทำงานในการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พบว่า เครือข่ายการทำงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เริ่มจาก รัฐบาลได้จัดตั้งองค์กรหนึ่งขึ้นมา คือ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) เพื่อเป็นหน่วยงานสนองพระราชดำริโดยตรง ซึ่งมีการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงที่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นกรรมการ โดยคณะกรรมการชุดนี้มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ให้ปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลืองาน

ตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และมีการกำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนให้สามารถดำเนินงานได้อย่างคล่องตัว และได้จำแนกโครงการพัฒนาด้านต่างๆ เป็น 8 ด้าน เมื่อมีพระราชดำริ สำนักงาน กปร. จะดำเนินการจัดประชุมเพื่อพิจารณาการดำเนินงานตามพระราชดำรินั้นๆ ว่าเกี่ยวข้องกับหน่วยงานใด และประสานการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานนั้น ซึ่งในแต่ละโครงการจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้นๆ เป็นการเฉพาะ ประกอบด้วยคณะกรรมการหรือคณะทำงานในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับกรมจนถึงระดับพื้นที่อำเภอ ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการเป็นกรรมการหรือคณะทำงานทำให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายประสานการทำงานและติดตามงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ ของราษฎร ไม่ว่าจะเป็น ด้านการศึกษา ด้านแหล่งน้ำ ด้านการสื่อสาร ด้านการคมนาคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการสาธารณสุข เป็นต้น โดยหน่วยงานเครือข่ายมีการดำเนินงานแบบบูรณาการการทำงานร่วมกันเป็นคณะทำงานภายใต้แผนงานบูรณาการร่วมกัน ซึ่งการประสานงานและติดตามงานมีทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีสำนักงาน กปร. กำกับ ติดตาม และประเมินการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้นในการพัฒนาแต่ละด้าน มี 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การดำเนินงานโดยยึดพื้นที่ดำเนินงานเป็นหลัก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการ บูรณาการแผนงานร่วมกันตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับพื้นที่ ซึ่งมีการวางแผนงาน การกำกับติดตาม และการประสานงานในพื้นที่เป็นหลักในการขับเคลื่อนโครงการ เช่น โครงการหลวง โครงการสร้างป่าสร้างรายได้ เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 การดำเนินงานโดยยึดงานหรือกิจกรรมเป็นหลัก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้วางแผนและประสานความร่วมมือกัน เพื่อให้การสนับสนุนภารกิจในด้านใดด้านหนึ่งเป็นการเฉพาะตามอำนาจหน้าที่ เช่น โครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำของชลประทาน โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร โครงการพัฒนาด้านคมนาคม เป็นต้น

รูปแบบที่ 3 การดำเนินงานโดยยึดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การดำเนินงานเป็นหลัก ซึ่งแต่ละหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินการร่วมกันต่างมีหน้าที่และการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน เพื่อให้กิจกรรมหรืองานนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์และคนในพื้นที่ได้รับประโยชน์ เช่น โครงการพัฒนาด้านสาธารณสุขที่มีการก่อสร้างโรงพยาบาลและปรับปรุงภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อมโดยรอบโรงพยาบาลควบคู่กันไป

ทั้งนี้ การทำงานของหน่วยงานหนึ่งเมื่อเข้าไปเป็นสมาชิกของเครือข่ายที่แตกต่างกันตามการพัฒนาในแต่ละด้านสามารถมีรูปแบบเครือข่ายที่แตกต่างกันได้ นอกจากนั้นหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาแต่ละด้านยังมีความเชื่อมโยงไปยังหน่วยงานพัฒนาด้านอื่นๆ ด้วย เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่ จำเป็นต้องมีการพัฒนาในแต่ละด้านควบคู่กันไป เช่น การพัฒนาด้านการเกษตร จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อจัดหาต้นทุนน้ำในการทำการเกษตรและอุปโภคบริโภค และยังเชื่อมโยง

กับการพัฒนาด้านคมนาคมในการขนส่งพืชผลทางการเกษตร รวมถึงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมในการปลูกพืชปลอดสารพิษ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รักษาดินน้ำ ลดการตัดไม้ทำลายป่า และยังเป็นการพัฒนาด้านสุขภาพอีกทางหนึ่งด้วย อันส่งผลต่อเศรษฐกิจภายในชุมชน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาแต่ละด้าน จะมีความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะให้ความร่วมมือ ทั้งในส่วนของแผนงาน งบประมาณ และผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้ บางหน่วยงานได้มีการจัดตั้งหน่วยงานภายในเพื่อดำเนินการประสานงานเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโดยเฉพาะ

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

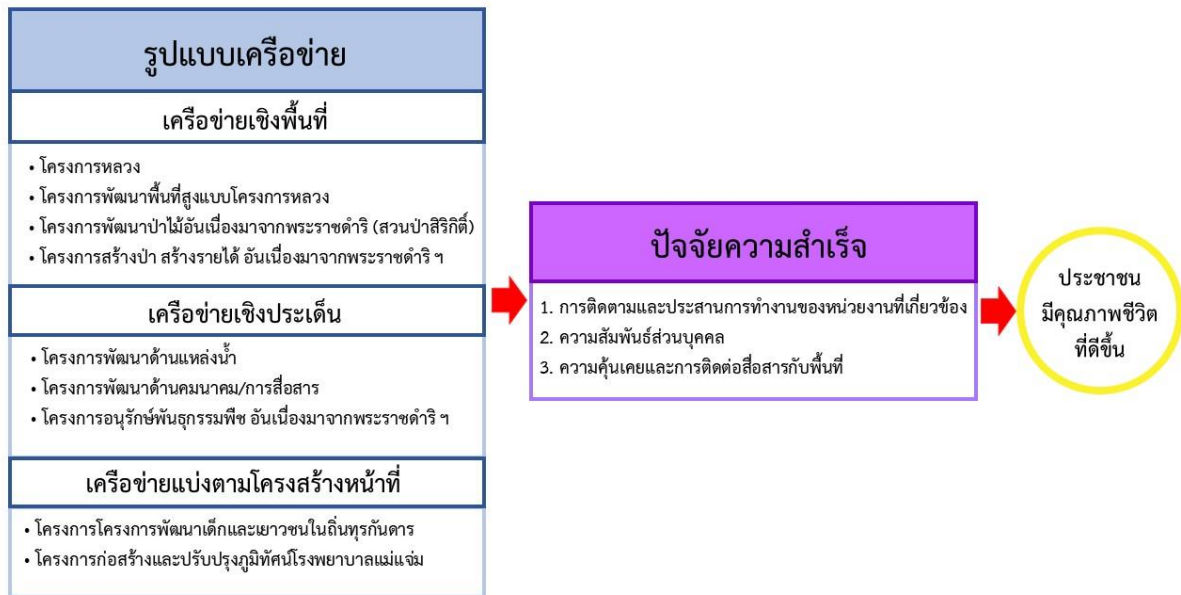
พบว่า สิ่งที่ทำให้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริประสบผลสำเร็จ มี 3 ปัจจัย ได้แก่

1) **การติดตามและประสานการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน เข้ามาร่วมกันสนับสนุนในเรื่องของบุคลากร แผนงาน และงบประมาณ ในการพัฒนาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันและกันอย่างเป็นระบบ โดยมีการวางแผนงานร่วมกัน

2) **ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล** ซึ่งเป็นการประสานงานกันแบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัว ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะงานที่มีจำนวนหน่วยงานที่เข้ามาเป็นสมาชิกเครือข่ายจำนวนมาก ประกอบกับลักษณะการทำงานที่มีความต่อเนื่องและใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานที่ยาวนาน ดังนั้นการสื่อสารประสานงานในเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การทำงานในเครือข่ายราบรื่น และต่อเนื่อง

3) **ความคุ้นเคยและการติดต่อสื่อสารกับพื้นที่** โดยจำเป็นต้องได้รับการยอมรับหรือการให้ความร่วมมือจากผู้นำชุมชนและราษฎรในพื้นที่ เพราะโครงการดังกล่าวมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่ การเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต การหารายได้ หรือ เศรษฐกิจระดับครัวเรือน การที่คนในเครือข่ายเป็นในพื้นที่จะทำให้เกิดความเข้าใจถึงวัฒนธรรมพื้นถิ่น และดำเนินกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรียังคงมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของเครือข่ายการทำงานในพื้นที่ เนื่องจากบางหน่วยงานยังขาดผู้รับผิดชอบงานพัฒนาด้านนั้นๆ โดยตรง ทำให้การประสานงานเป็นไปด้วยความล่าช้า และบางครั้งทำให้การประสานขอความร่วมมือและติดตามงานเป็นไปด้วยยากลำบาก

แผนภาพที่ 2 สรุปแผนภาพผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาข้างต้นสามารถอภิปรายผล ในประเด็นที่เกี่ยวกับรูปแบบและการจัดการของเครือข่ายการทำงานในการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมถึงปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเครือข่ายของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545 : 28-44) และพระมหาสุทิตย์ อาภากร (2547 : 84-97) ดังนี้

เครือข่ายการทำงานในการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นการรวมกลุ่มของหน่วยงานที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน โดยมีการบริหารจัดการเรื่องบุคคล แผนงาน และงบประมาณที่แยกต่างหากจากกันตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้น แต่ทุกหน่วยงานที่มาร่วมเป็นเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในแต่ละด้าน มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินการร่วมกัน โดยเป้าหมายหลักคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรให้ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษา การสาธารณสุข สาธารณูปโภค การสื่อสารคมนาคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินการประสานความร่วมมือกันในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลานาน ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จึงรู้จักคุ้นเคยกันและไว้วางใจกันในการทำงาน ทำให้การประสานงานกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงถือได้ว่า เครือข่ายการทำงานในการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นการสร้างเครือข่ายที่แท้จริง ภายใต้การรับรู้ การมีวิสัยทัศน์ และการมีความสนใจร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปใน

ทิศทางเดียวกัน เกิดความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนทำให้โครงการประสบผลสำเร็จ และสมาชิกเครือข่ายยังมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิด และตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ ในรูปแบบของคณะทำงาน โดยแต่ละหน่วยงานสามารถสนับสนุนซึ่งกันและกันได้ตามบทบาทหน้าที่ของตน ทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยและเรียนรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เครือข่ายการทำงานในการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีรูปแบบของเครือข่าย 3 รูปแบบ ได้แก่

1) เครือข่ายเชิงพื้นที่ เน้นการพัฒนาเฉพาะพื้นที่เป็นหลัก เช่น โครงการหลวง ที่เน้นการพัฒนาพื้นที่สูงหรือชุมชนมีชาวไทยภูเขาเป็นหลัก เป็นต้น

2) เครือข่ายเชิงประเด็น เน้นกิจกรรมการดำเนินงานเป็นหลัก เช่น โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่เน้นเรื่องพันธุ์พืชท้องถิ่นของประเทศไทยเป็นหลัก เป็นต้น

3) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ ที่ดำเนินงานภายใต้วัตถุประสงค์ และภารกิจเดียวกัน โดยแต่ละหน่วยงานมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานหรือสนับสนุนโครงการที่แตกต่างกันตามโครงสร้างหน้าที่ ซึ่งอาจเป็นการรวมตัวของเครือข่ายเชิงพื้นที่ หรือเครือข่ายเชิงประเด็น เช่น โครงการก่อสร้างโรงพยาบาลและปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ ที่มีการดำเนินงานภายใต้วัตถุประสงค์และภารกิจด้านสาธารณสุข แต่มีหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน เช่น กระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่จัดสร้างอาคาร กรมชลประทานและกรมทรัพยากรน้ำ มีหน้าที่จัดหาน้ำใช้ภายในโรงพยาบาล กรมอุทยานแห่งชาติฯ และกรมป่าไม้ มีหน้าที่ปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยรอบโรงพยาบาล เป็นต้น

โดยความสัมพันธ์ของเครือข่ายการทำงานในการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีทั้งความสัมพันธ์ในแนวดิ่งและแนวราบ ความสัมพันธ์ในแนวดิ่งมีการรวมศูนย์เข้าส่วนกลาง คือสำนักงาน กปร. ซึ่งเป็นหน่วยงานเฉพาะ โดยมีหน่วยงานระดับกระทรวงเป็นคณะกรรมการหรือเครือข่าย เพื่อรับนโยบาย บูรณาการแผนงาน และจัดสรรงบประมาณ แล้วส่งการไปยังภูมิภาคในระดับจังหวัด อำเภอ ชุมชน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน สำหรับความสัมพันธ์ในแนวราบ เมื่อมีการส่งการไปสู่ภูมิภาคตามหน้าที่ความรับผิดชอบ และหน่วยงานซึ่งเป็นเครือข่ายปฏิบัติงานในพื้นที่จะดำเนินงานประสานความร่วมมือกันให้โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ ภายใต้ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละพื้นที่ โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพึ่งพาอาศัยกันในการดำเนินงาน

ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สรัญญา จุฑานิล (2556 : 204-233) ที่พบว่า กระบวนการบริหารงานในรูปแบบเครือข่ายของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานปฏิบัติการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีโครงสร้างการทำงานระหว่างหน่วยงาน ในรูปแบบของเครือข่ายที่เน้นการทำงานเชิงพื้นที่ เชิงประเด็นกิจกรรม และเชิงโครงสร้าง โดยให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งระดับนโยบาย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทักษ์ ทองภูเบศร์ และคณะ (2554 : 169-175) ที่พบว่า รูปแบบเครือข่าย ที่พบมาก 5 อันดับแรก คือ การก่อตั้งขึ้นจากความสนใจร่วมกันของสมาชิก มีการ

สื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวความคิดอย่างสม่ำเสมอ เต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน มีการสร้างแรงจูงใจและแบ่งปันความรู้ในการทำงานของผู้นำ และใช้ความรู้ของสมาชิกแต่ละหน่วยร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งใช้เกณฑ์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจำแนกรูปแบบของเครือข่ายชุมชน ที่มีผลต่อกระบวนการดำเนินงานและความสำเร็จในการดำเนินงานของเครือข่ายที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าความสำเร็จของการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจากอดีตจนถึงปัจจุบันอาศัยปัจจัยการประสานงาน การติดตามงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับผู้ปฏิบัติงานซึ่งทำงานอยู่ในพื้นที่ที่มีความคุ้นเคยกับพื้นที่ และมีความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างคล่องตัว หากพบปัญหาสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงทีโดยการประสานงานกันอย่างไม่เป็นทางการก่อน ในเบื้องต้น ส่งผลให้การดำเนินการตามระเบียบขั้นตอนเป็นไปอย่างราบรื่น ด้วยความร่วมมือกันของทุกหน่วยงาน ในทุกระดับ ด้วยเหตุนี้การดำเนินงานหรือการดำเนินโครงการอื่นๆ ควรนำรูปแบบการจัดการ และปัจจัยความสำเร็จในการจัดการเครือข่ายการทำงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในระดับพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ไปปรับใช้ในการบริหารจัดการเครือข่ายการทำงาน เพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาพบว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลายโครงการมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ตั้งแต่ระดับนโยบายตจถึงระดับปฏิบัติงาน และแต่ละโครงการยังเชื่อมโยงการพัฒนาหลายด้าน หากต้องการศึกษาเครือข่ายเครือข่ายการจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้ชัดเจนมากขึ้น ควรออกแบบการศึกษาเฉพาะเจาะจงกลุ่มเป้าหมายให้แคบลง เป็นการศึกษาเครือข่ายการบริหารจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโครงการใดโครงการหนึ่งโดยเฉพาะ

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ชัคเชส มีเดีย จำกัด.
- ทักษ์ ทองภูเบศร์. (2554). *บทบาทการส่งผ่านของเครือข่าย โรงเรียนและชุมชนในการส่งเสริมความสำเร็จของชุมชนแห่งการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : การวิจัยเน้นการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม*. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2547). *เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข
- สร้อยญา จุฑานิล. (2556). *การบริหารเครือข่ายของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานปฏิบัติการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่. (2561). *การขับเคลื่อนและการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://123.242.165.8/kingproject>
- คณะกรรมการบริหารงานอำเภอแม่แจ่ม. (2564). *แผนพัฒนาอำเภอแม่แจ่ม 5 ปี (พ.ศ.2561 – 2565) ฉบับทบทวนปี พ.ศ. 2564*. เชียงใหม่ : ที่ทำการปกครองอำเภอแม่แจ่ม

A Study on the Tourist Satisfaction of Rural Tourism Destination Based on Structural Equation Model

Wen Fengping

Chinese Graduate School, Panyapiwat Institute of Management, Thailand

E-mail: 380173183@qq.com

Abstracts

This paper mainly studies the impact of perceived quality on tourist satisfaction in rural tourism destinations. Perceived quality and perceived value perspective, and from the visitors to Guangxi Ming Shi rural scenic area as an example, on the basis of literature analysis to participate in the Ming Shi rural scenic spot after the rural tourism of the questionnaire survey to 642 visitors to build rural tourism destination tourist satisfaction hypothesis model, using the structural equation model analysis to test the model.

This study found that: (1) The perceived quality of tourists in rural tourism has a significant positive impact on the perceived value of tourists; (2) The basic reception quality and support system quality of tourists' perceived quality have a significant positive impact on satisfaction, while characteristics experience quality has no effect on satisfaction; (3) The emotional value and functional value of tourists' perceived value have a significant positive impact on tourist satisfaction, while social value has no effect on tourist satisfaction; (4) Tourist involvement has a significant impact on emotional. There is a significant positive moderating effect among value, functional value and tourist satisfaction. Combined with the analysis of the above research results, the article puts forward suggestions and measures to improve the satisfaction of tourists in rural tourism destinations.

Keywords: Perceived Quality; Perceived Value; Tourist Satisfaction

Introduction

With the continuous acceleration of China's urbanization process and the continuous improvement of the urbanization rate, more and more people are concentrated in cities and towns, and the rhythm of work and life continues to accelerate, making more and more urban residents choose to travel away from the hustle and bustle noisy cities to get close to nature, which to a large extent promotes the rapid development of rural tourism in China. In the development of rural tourism, tourist satisfaction plays a decisive role in the development of rural tourism. To a great extent, tourist satisfaction affects tourists' loyalty to tourist destinations and their willingness to revisit. Therefore, in rural tourism research, how to improve tourist satisfaction in rural tourism destinations has become one of the urgent problems to be solved.

Tourist satisfaction in rural tourism destinations refers to the comprehensive evaluation of tourists' overall perceived performance in rural tourism destinations to meet their own needs. At present, the research on tourist satisfaction in rural tourism destinations mainly adopts the methods of Importance&Performance Analysis, Structural Equation Model Analysis and so on. Starting from the perspective of tourists' perception, this study takes tourists'

* Received: March 16, 2022; Revised: April 5, 2022; Accepted: April 20, 2022

perception quality as independent variable. Tourists' perceived value was the mediating variable, tourists' involvement was the moderating variable, and tourists' satisfaction was the dependent variable. The relationship between tourist perceived quality and tourist satisfaction was studied by structural equation model analysis, and it was pointed out that tourist perceived quality had significant normal influence on tourist satisfaction.

Research Objectives

This paper mainly studies the relationship between tourist perceived quality and tourist satisfaction in rural tourism destinations, analyzes the mechanism of tourist perceived quality affecting tourist satisfaction, and explores countermeasures and measures to improve tourist satisfaction. The main objectives are as follows:

1. How to scientifically divide the dimensions of perceived quality of tourists in rural tourism destinations?
2. How does perceived quality of tourists in rural tourism destinations affect tourist satisfaction at the variable level?
3. How does the perceived quality of tourists in rural tourism destinations affect tourist satisfaction at the dimension level?

Literature Review

The research on tourist satisfaction first began in the United States in the 1970s. Scholars such as Pizam (1978 : 314-322) pointed out that tourist satisfaction is when tourists compare their own expectations of the destination with their actual feelings. Satisfied, on the contrary, tourists are dissatisfied. This research has laid the foundation for the research on tourist satisfaction. Subsequently, many scholars focused on the influencing factors of tourist satisfaction, the evaluation methods of tourist satisfaction, and the relationship between tourist satisfaction and tourist consumption behavior.

1 Literature Review of Tourist Perceived Quality

The research on the perceived quality of tourists is mainly born out of the research on the perceived quality of customers. In the 1990s, scholars applied the research on the perceived quality of customers in marketing to the field of tourism research and began to study the perceived quality of tourists. A large number of scholars have studied the relationship between tourists' perceived quality and tourists' satisfaction from their respective research fields. The main points of view are as follows: Anderson (1994 : 56) and other scholars proposed that perceived quality is the most important factor affecting tourists' satisfaction. This point of view; scholars such as Baker (2000 : 785-804) put forward the view that perceived quality has an impact on tourist satisfaction and tourist behavior motivation; scholars such as Murphy (2000 : 43-52) studied "environment-quality-relevance" for tourists visiting Victoria, Vancouver, Canada. The relationship between "tourism" and "facilities-quality-revisiting"; Bigne (2001 : 607-616) concluded that perceived quality has a positive impact on tourists' satisfaction and post-purchase behavior through research; Bian Xianhong (2005 : 84-88) Based on the data obtained from the practical investigation and research of two tourist destinations in Wuxi, the relationship between tourists' perceived quality, tourist satisfaction and tourist behavior intention was measured by constructing a conceptual model; Hui (2007 : 965-975) through the research The important hypothesis that tourist perceived quality is an important pre-variable of tourist satisfaction is verified. Although scholars have put forward some different viewpoints

from their own different perspectives, all of them have reached a consensus that the perceived quality of tourists is an important pre-variable of tourist satisfaction.

2 Literature Review of Tourist Perceived Value

The research on tourists' perceived value is introduced into tourism research from the field of marketing. The research on the relationship between tourists' perceived value and tourists' satisfaction mainly includes the following viewpoints: Oh (2000 : 58-58) proposed that the research on tourists' satisfaction must be Consider the influence of tourists' perceived value; Parasuraman and Grewal (2000 : 168-174) proposed that tourists' perceived value has an impact on tourists' choice behavior, tourist satisfaction and tourists' repurchase behavior; Lee (2007 : 204-214) proposed that tourists' perceived value includes three parts, namely functional value, overall value, and emotional value, they also pointed out that perceived value has a significant impact on tourist satisfaction; Dong Dahai (2008 : 856-861) believes that customer value is when customers purchase and use a certain value. A comparison of the utility gained and the cost paid over the course of a product. These studies all show that tourist perceived value has a significant impact on tourist satisfaction. On this basis, this study selects Guangxi Mingshi Pastoral Scenic Spot as an example, constructs a structural equation model to verify the influencing factors of tourist satisfaction in rural tourism destinations by collecting data from field research, and proposes to improve tourist satisfaction in rural tourism destinations according to the research results. recommendations and measures.

Research Methodology

1 Construction of Hypothetical Model

According to the concept of tourist satisfaction and the above analysis, it can be known that for tourist satisfaction in rural tourism destinations, the main influencing variables are tourists' perceived quality of rural tourism destinations and tourists' perceived value. In addition, tourists' understanding and familiarity with rural tourism destinations will also affect the formation of tourist satisfaction to a certain extent, and this influencing process can be represented by the variable tourist involvement. Therefore, this study combines the characteristics of rural tourism and the composition of rural tourism destination system, absorbs part of the results of the American customer satisfaction index model, draws on He Qiongfeng (2011 : 45-52) Chinese tourist satisfaction structural equation model, and introduces the adjustment variable of tourist involvement. A theoretical model of tourist satisfaction in rural tourism destinations with tourist perceived quality as the independent variable, tourist perceived value as the intermediary variable, and tourist satisfaction as the dependent variable (Figure 1), and on this basis, five hypotheses were proposed (Table 1).

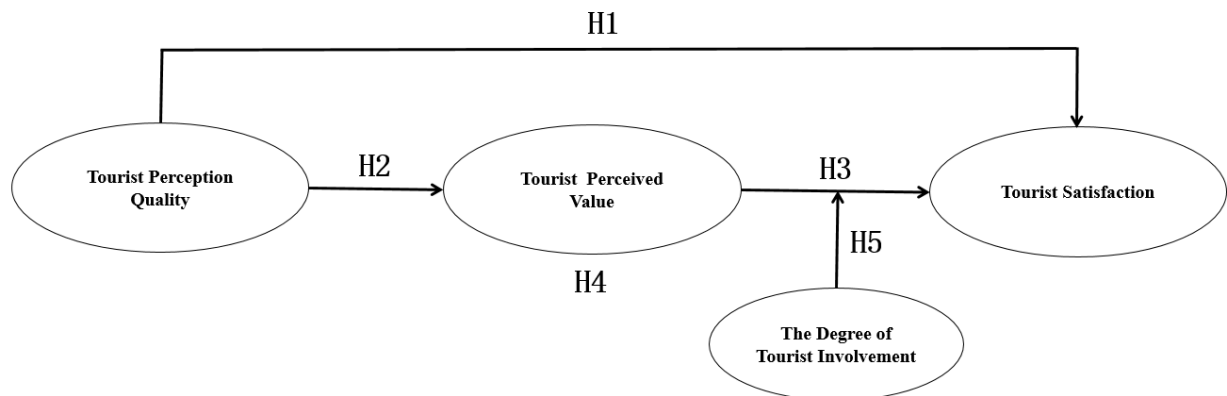

Figure 1 Theoretical model of tourist satisfaction in rural tourism destinations

Table 1 Assumptions of the theoretical model of tourist satisfaction in rural tourism destinations

Hypothesis	Assume the Content
H1	The quality of tourist perception has a positive impact on tourist satisfaction;
H2	The perceived quality of tourists has a positive impact on the perceived value of tourists;
H3	Tourist perceived value has a positive impact on tourist satisfaction;
H4	Tourist Perception Value Mediates the relationship between tourist perception quality and tourist satisfaction;
H5	Tourist involvement regulates the relationship between tourist perceived value and tourist satisfaction.

2 Research Methods

2.1 Design of tourist satisfaction evaluation indicators for rural tourism destinations

2.1.1 Tourist perceived quality

Tourist perceived quality is the key to improving tourist satisfaction, and it is also the core variable of this research. Many scholars have developed and verified the tourist perceived quality scale from their own perspectives. This study mainly refers to Zhang Xiaoyi's (2020 : 43) Tourist Perceived Quality Scale for Rural Tourism Products and He Jianying's (2012 : 54) Need-based Tourist Perceived Quality Scale for Urban Tourism Destinations, combined with the purpose of this research, to measure the reference scale. The items have been modified appropriately, and finally the items for measuring the perceived quality of tourists in rural tourism destinations in this study are formed as shown in Table 2.

Table 2 Items and sources of tourists' perceived quality measurement in rural tourism destinations

Serial Number	Measure the Question	Reference Basis
1	The farm stay is a menu	Buhalis (1998 : 409-421); He Jianying (2012 : 54) ; Zhang Xiaoyi (2020 : 43)
2	Street specialty snacks	
3	Rural native products	
4	Tourist souvenirs and crafts	
5	Accommodation conditions at	
6	Hotel accommodation	
7	Fruit and vegetable picking	
8	Native product making	
9	Country special performance	
10	Other experiential activities	
11	Handicraft making experience	
12	Historical and cultural relics	
13	Great views of the countryside	
14	Iconic landscape	
15	Rural tourism buildings	
16	Rural architectural landscape	
17	Rustic architectural decoration	
18	Travel identification system	
19	Tourist shops	
20	Other infrastructure	
21	Ease of transportation within	
22	Accessibility outside the	
23	Animal species and their	
24	Plant species and their	
25	Overall image of the	
26	Destination tourism	

2.1.2 Tourists' perceived value

The research on perceived value is a process of continuous deepening. Initially, a large number of scholars' research on customer perceived value was a single-dimensional study. After entering the 21st century, many scholars began to conduct quantitative research on customer perceived value from multiple dimensions. Cronin et al (2000 : 193-218.),

Soutar(2001 : 1-13) Lam et al (2004 : 293-311) and Lu Juan (2006 : 94-103) all conducted empirical research on customer perceived value using their respective developed customer perceived value scales. The measurement of tourists' perceived value in this study is based on the scale of Soutar(2001 : 1-13) which divides tourists' perceived value into three basic dimensions: functional value, emotional value and social value. According to the characteristics of rural tourism and the purpose of this study, the measurement items have been modified appropriately. The measurement items of tourists' perceived value in this study are shown in Table 3.

Table 3 Items and sources of tourists' perceived value measurement

Dimension	Measure the Question	Reference Basis
Functional Value	You can experience something new in the countryside that you've never seen before	Sheth et al. (1991 : 159-170) ; Ruyter et al. (1997 : 53); Soutar(2001 : 1-13);Cao Yanxue (2018 : 32) ;
	The countryside makes you feel new and interesting	
	A trip to the countryside makes you feel comfortable and relaxed	
	This tour will put you in a good mood	
Emotional Value	It helps to communicate emotionally between family and friends	Soutar(2001 : 1-13) ; Sanchez et al.(2006: 394-409); Yinghua Huang and Fucai Huang (2007 : 66); Zhang Tao and Jia Shenghua (2008 : 55); Petrick (2016 : 397-407) ;
	You can get to know the local villagers or make new friends	
	You can increase the good impression that others have on you	
	This tour can arouse the interest of others	
Social Value	This rural tourist destination is a quality tourist destination	Soutar (2001 : 1-13); Choongki et al. (2007 :61-70);
	This rural tourism destination caters to your actual needs	
	This rural tourist destination can feel the strong rural cultural atmosphere	
	Good value for money to travel to this rural tourist destination	

2.1.3 Tourist satisfaction

Tourist satisfaction is a subjective judgment made by tourists after comparing their own expectations of a destination with their actual feelings. The measurement of satisfaction in this study mainly draws on Babin & Griffin (1998 : 127-136), Zeelenberg & Pieters (2004 : 445-455), Choong-Ki Lee (2004 : 61-70), Chen & Tsai (2007 : 1115-1122) and other scholars'

existing research, on the basis of drawing on the views of the above scholars, combined with the characteristics of rural tourism destinations, the existing measurement items were appropriately carried out. After modification, the measurement items of tourist satisfaction in this study are finally determined as shown in Table 4.

Table 4 Tourist Satisfaction Measurement Items and Sources

Variable	Measure the Question	Reference Basis
Tourist Satisfaction	In general, you are satisfied with the tourist attractions and tourism content of this village	Chen & Tsai (2007 : 1115-1122); This study
	Are you satisfied with this rural tour compared to your own needs?	
	Compared to the same type of rural tourism experience, are you satisfied with this experience?	
	In general, please judge whether the products and services offered by this destination are satisfactory	Zeelenberg Hotels & Peter (2004: 445-455) ;Babin & Griffin (1998: 127-136) ;This study
	Overall, how do you rate this rural tourism experience?	
	Please make a judgment on your experience with this rural tour	

2.1.4 Degree of Tourist Involvement

In this study, tourist involvement is defined as tourists' perception of the importance and relevance of tourism destinations, tourism activities, and tourism products based on their own needs and hobbies. For the measurement of tourism involvement, the main tourism involvement measurement scales are PII (Personal Involvement Inventory) scale, CIP (Consumer Involvement Profile) scale and EIS (Enduring Involvement Scale) scale. In this study, the degree of tourist involvement is used as a moderating variable for the influence of tourist perceived value on tourist satisfaction, in order to test the moderating effect of involvement on the relationship between tourist perceived value and tourist satisfaction. Since tourist involvement is more influenced by the subjective consciousness of tourists than by the surrounding environment, this study plans to use the PII scale of Zaichkowsky (1985 : 341-352) on the basis of previous research to measure tourist involvement in rural tourism. The tourist involvement measurement items are shown in Table 5.

Table 5 Items and sources of tourist involvement measurement

Variable	Measure the Question	Reference Basis
Degree of tourist involvement	You actively search for information about your destination	Zaichkowsky (1985: 341-352) ;
	Navigating rural destinations will make your life more meaningful	This study

	Rural tourism destinations are very attractive to you	
	It is very important for you to travel to a rural tourist destination	

2.2 Use exploratory factor analysis to explore the dimensions of tourists' perceived quality

Since there is no dimension for distinguishing variables in the measurement scale of tourists' perceived quality in this study, the reliability of the scale is tested through the data obtained from the pre-investigation, and the dimension reduction of tourists' perceived quality is carried out through factor analysis. The perceived quality of tourists is divided into three dimensions: basic reception quality, characteristic experience quality and support system quality, which lays the foundation for constructing a structural equation model.

2.3 Building a structural equation model

Combined with the results of exploratory factor analysis in the pre-investigation, a measurement model of the relationship between latent variables and observed variables was constructed, and the final structural equation model was established after the measurement model was verified. Confirmatory factor analysis was performed on the measurement model of each variable. On this basis, AMOS23.0 software was used to fit the structural equation to verify the main hypothesis of this study, and the mediating effects and regulatory effects of the model are tested.

Empirical research

1 Data Collection

1.1 Pre-investigation

In order to further discover and solve the problems that may exist in the questionnaire, improve the reliability and validity of the questionnaire, and improve the scientificity and rationality of the measurement variable items, this study firstly carried out a small-scale pre-investigation test to provide a basis for the subsequent research. The collection of large sample data provides the basis. The respondents of the pre-survey are groups who have had rural tourism experience in the last 6 months. This process starts from May 16, 2021 and ends on May 24, 2021. A total of 132 questionnaires were distributed, and valid questionnaires were obtained after excluding invalid ones. Questionnaire 114, the effective questionnaire rate was 86.36%.

1.2 Formal research

From May 29 to June 2, 2021, 510 questionnaires were distributed on-site in Mingshi Pastoral Scenic Area, Guangxi, for tourists who had finished their travel and were preparing to return, and 492 questionnaires were returned, of which 431 were valid questionnaires. The number of valid questionnaires is 431, which is in line with Shumacker (1996) that the sample is between 200 and 500, which meets the requirements of structural equation analysis. In the pre-investigation and formal investigation, the respondents were asked to describe the degree of recognition of the items of tourists' perceived quality, tourists' perceived value, tourists' satisfaction and tourists' involvement according to their impressions after participating in this rural tourism, as well as the respondents' perceptions. Personal characteristics options to make relevant selections. The measurement of the items in this survey adopts the Likert seven-point scale, and the respondents assign a grade of 1-7 according to the intensity of their own experience perception from weak to strong.

2 Analysis of sample demographic characteristics

According to the recovered valid questionnaires, SPSS26.0 software was used to analyze the demographic characteristics of the samples. The results are as follows: male tourists who participated in rural tourism accounted for 52.7%, slightly more than the number of female tourists; Mainly, accounting for 79.1%; in terms of the occupational composition of tourists, they are mainly from the party and government organs, enterprises and institutions; in terms of tourists' educational background, they are mainly university education, accounting for 79.1%; in terms of tourists' age, they are mainly young and middle-aged, 19- 44 year old tourists account for 88.2%; the income of tourists is mainly 1000-3000 yuan/month.

3 Exploratory factor analysis of model measurement dimensions

Exploratory factor analysis was used for the data collected in the pre-investigation, and KMO and Bartlett tests were performed on the perceived quality of tourists. The KMO value of the item of the tourist perceived quality scale was 0.921, and the KMO value was greater than the standard of 0.7, so it was suitable for factor analysis. The result of the Bartlett sphericity test is that the approximate chi-square is 2583.640, the df is 325, the Sig. is 0.000, and the significance level is lower than the standard of 0.005, which is suitable for factor analysis.

Use SPSS26.0 software to conduct factor analysis on the tourist perceived quality scale, select KMO and Bartlett sphericity test in descriptive statistics, select principal component analysis method for factor analysis extraction method, output component matrix after rotation, and extract based on characteristic root, Extract the eigen root whose eigenvalue is greater than 1, the maximum number of convergence is 25 times, and use the maximum variance method to rotate. The software output results are shown in Table 6:

Table 6 Interpretation table of total variance of tourists' perceived quality

Question	Initial Eigenvalue			Extract the Sum of Squares and Load			Rotate the Sum of Squares Loaded		
	Total	Square Deviation	Accumulated Frequency	Total	Square Deviation	Accumulated Frequency	Total	Square Deviation	Accumulated Frequency
1	13.8	53.352	53.35	1	53.352	53.352	6.512	25.046	25.046
2	2.23	8.582	61.93	2.	8.582	61.934	5.333	20.513	45.559
3	1.43	5.503	67.43	1.	5.503	67.437	4.547	17.490	63.049
4	1.15	4.428	71.86	1.	4.428	71.865	2.292	8.816	71.865
5	0.88	3.399	75.26						
6	0.69	2.681	77.94						
7	0.61	2.347	80.29						
8	0.57	2.209	82.50						
9	0.52	2.003	84.50						
10	0.46	1.791	86.29						
11	0.38	1.471	87.76						

12	0.37	1.459	89.22						
13	0.36	1.401	90.62						
14	0.34	1.334	91.96						
15	0.27	1.046	93.00						
16	0.25	0.989	93.99						
17	0.23	0.914	94.91						
18	0.21	0.844	95.75						
19	0.21	0.832	96.58						
20	0.17	0.669	97.25						
21	0.17	0.659	97.91						
22	0.14	0.544	98.45						
23	0.12	0.471	98.93						
24	0.11	0.447	99.37						
25	0.10	0.384	99.76						
26	0.06	0.239	100.0						

As shown in Table 6 of the interpretation of the total variance of tourists' perceived quality, there are four feature roots that are greater than 1 extracted, which are 13.871, 2.231, 1.431, and 1.151, respectively, and the variance percentages are 53.352%, 8.582%, 5.503%, and 4.428%, respectively. The cumulative variance The explanation rate is 71.865%, which is greater than the critical value of 50%, indicating that it has a good explanation ability. The principal component analysis method is used to extract, and the maximum variance analysis method is selected as the rotation method. The rotated tourist perception quality component matrix is shown in Table 7 below:

Table 7 Matrix of tourists' perceived quality components after rotation

Original Title	New Number	Question	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4
A1	AA1	The farm stay is a menu	.387	.198	.692	-.019
A2	AA2	Street specialty snacks	.100	.147	.808	.142
A3	AA3	Rural native products	.155	.296	.769	.030
A4	AA4	Tourist souvenirs and crafts	.193	.129	.721	.362
A5	AA5	Accommodation conditions at the property	.234	.386	.534	.312
A7	AB1	Fruit and vegetable picking experience	.083	.629	.263	.332
A8	AB2	Native product making	.202	.612	.480	.265
A9	AB3	Country special performance activities	.280	.604	.462	.109

A10	AB4	Other experiential activities	.376	.699	.312	.094
A11	AB5	Handicraft making	.340	.709	.349	.103
A13	AB6	Great views of the	.154	.781	.191	.092
A14	AB7	Iconic landscape	.336	.708	.129	.209
A16	AB8	Rural architectural	.455	.507	.158	.426
A17	AB9	Rustic architectural	.444	.555	.110	.398
A12	AB10	Historical and cultural relics and special places of	.302	.630	.509	.100
A15	AC1	Rural tourism buildings	.580	.561	.114	.339
A20	AC2	Other infrastructure	.770	.247	.173	.309
A21	AC3	Ease of transportation within the destination	.770	.138	.160	.371
A22	AC4	Accessibility outside the	.826	.153	.362	.075
A23	AC5	Animal species and their management	.856	.224	.253	.101
A24	AC6	Plant species and their management	.808	.210	.231	.070
A25	AC7	Overall image of the	.610	.412	.287	-.148
A26	AC8	Destination tourism	.679	.401	.211	-.110
A6	AD1	Hotel accommodation	.137	.264	.525	.663
A18	AD2	Travel identification system	.601	.321	.108	.560
A19	AD3	Tourist shops	.648	.226	.159	.522

According to the results of rotation, factor 1 is named as the quality of rural tourism support system, in which A15 has interactive loads, so item A15 is deleted; factor 2 is named as rural tourism characteristic experience quality, in which A12 has interactive loads, so delete it A12 item; factor 3 is named as the basic reception quality of rural tourism, and there is no interactive load; A6, A18, and A19 of factor 4 have interactive loads, so three items A6, A18, and A19 are deleted. 4 does not exist anymore, and finally the perceived quality of rural tourism tourists is divided into three dimensions: the basic reception quality of rural tourism, the quality of rural tourism characteristic experience, and the quality of rural tourism support system, with a total of 21 items. The exploratory factor analysis results show that The measurement scale of tourists' perceived quality has good validity.

4 Fitting test of structural equation model

4.1 Construction of structural equation model

According to 8 latent variables and 43 measurement items formed by exploratory factor analysis, drawing on the existing research results of tourist satisfaction, and combining the characteristics of rural tourism, a structural equation model of tourist satisfaction in rural tourism destinations is constructed, as shown in Figure 2. .

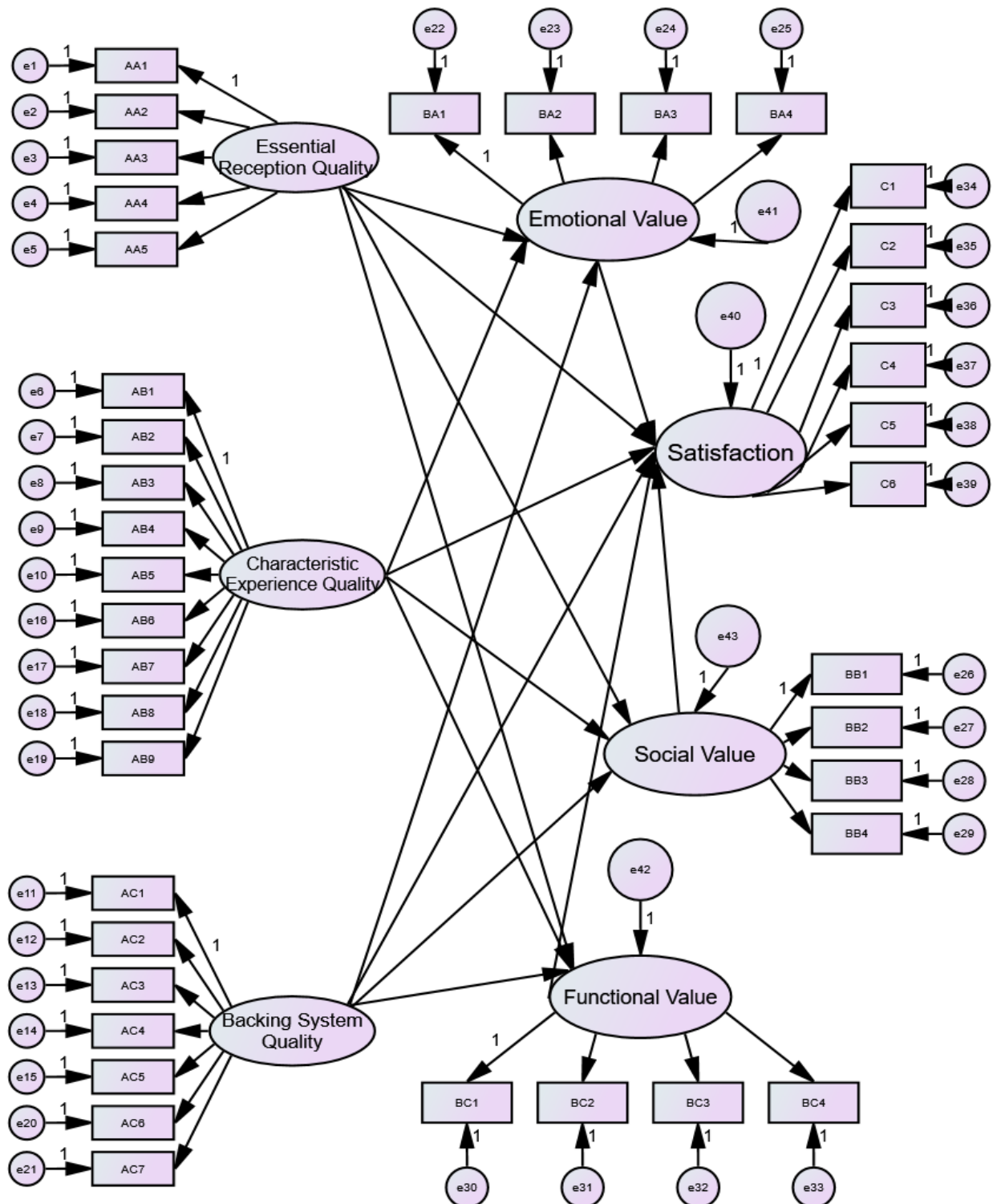

Figure 2 Initial structural model diagram of the impact of tourists' perceived quality on satisfaction

4.2 Reliability and validity test

The reliability of the structural equation model was tested by the Cronbach's α reliability coefficient method. The Cronbach's α coefficients of each variable in this study are shown in Table 8. The Cronbach's α coefficient values of all variables are greater than 0.7, and the corrected items total correlation CITC values are all greater than 0.35, so the reliability of all scales collected in the formal survey meets the requirements of the study.

Table 8 CITC and reliability summary of each scale

Variables/Dimensions	Cronbach' α Coefficient	The Total Relevance of the Corrected term CITC	Cronbach' α Coefficient after Deleting the Term
Essential Reception Quality	0.872	0.743	0.834
		0.650	0.856
		0.736	0.835
		0.680	0.849
		0.684	0.848
Characteristic Experience Quality	0.932	0.763	0.923
		0.754	0.924
		0.753	0.924
		0.768	0.923
		0.752	0.924
		0.667	0.929
		0.732	0.925
		0.758	0.923
		0.778	0.922
Backing System Quality	0.928	0.772	0.917
		0.731	0.922
		0.773	0.917
		0.771	0.917
		0.779	0.916
		0.796	0.915
		0.787	0.916
		0.739	0.873

Emotional Value	0.893	0.791	0.853
		0.753	0.867
		0.782	0.858
Social Value	0.882	0.682	0.872
		0.791	0.831
		0.778	0.837
		0.733	0.853
Functional Value	0.900	0.801	0.862
		0.789	0.867
		0.727	0.889
		0.795	0.865
Satisfaction	0.937	0.862	0.919
		0.828	0.923
		0.773	0.930
		0.795	0.927
		0.794	0.927
		0.820	0.924
Degree of Involvement	0.872	0.761	0.823
		0.716	0.841
		0.693	0.850
		0.742	0.831

After confirmatory factor analysis, the standardized loading coefficients of all observed variables of 8 latent variables in the model (basic reception quality, characteristic experience quality, support system quality, social value, functional value, emotional value, involvement and satisfaction) were obtained. All were between 0.71-0.97, and all passed the significance test at $P < 0.001$; in addition, the CR values of the eight latent variables were (0.87, 0.94, 0.92, 0.90, 0.88, 0.90, 0.97, 0.92), all of which were greater than 0.7 The standard of , the AVE values are (0.58, 0.62, 0.63, 0.69, 0.66, 0.70, 0.83, 0.75), all of which are greater than the standard of 0.5, so it can be seen that the observation indicators under the latent variables have good structural consistency The convergent validity of , so the reliability and validity of the sample are good.

4.3 Test of structural equation model

Using AMOS23.0 software to calculate the structural equation model, the operation results are shown in Table 9. It can be seen from the table that the characteristic experience quality has a negative impact on satisfaction, which is contrary to the original hypothesis, but did not pass the significance test; The influence of social value on satisfaction has not passed the significance test, and there are a total of 2 hypotheses that are inconsistent with the null

hypothesis. The test data of the model are as follows: CMIN/DF value is 3.62, RMSEA value is 0.078, CFI value is 0.88, TLI value is 0.87, NFI value is 0.84, PNFI value is 0.78, the sample size of this study is 431, and the sample size is greater than 200. Therefore, the indicators of the structural equation model in this study basically meet the reasonable requirements, and the overall fit of the model is good.

Table 9 Path coefficient and hypothesis test table of structural equation model

Assume a Path Relationship	Normalized Coefficients	Standard Error	T Value	P
Emotional value <--- basic reception quality	0.212	0.029	7.34	***
Social value <--- basic reception quality	0.227	0.028	8.224	***
Functional value <--- basic reception quality	0.117	0.025	4.656	***
Emotional value <--- characteristic quality of experience	0.398	0.035	11.367	***
Social value <--- characteristic quality of experience	0.311	0.031	9.965	***
Functional value <--- characteristic quality of experience	0.335	0.029	11.461	***
Social value <--- support system quality	0.441	0.039	11.284	***
Functional value <--- support system quality	0.595	0.04	15.387	***
Emotional value <--- support system quality	0.477	0.039	12.09	***
Satisfaction <--- basic quality of experience	0.131	0.0256	5.190	***
Satisfaction <--- featured quality of experience	-0.061	0.081	-0.759	0.448
Satisfaction <--- the quality of the support system	0.054	0.121	3.250	***
Satisfaction <--- emotional value	0.125	0.039	0.777	0.001
Satisfaction <--- social value	0.145	0.128	1.136	0.256
Satisfaction <--- functional value	0.778	0.131	5.939	***

Note: * means $P < 0.05$, * means $P < 0.01$, *** means $P < 0.001$

5 Analysis of mediation effect

In order to further analyse the overall effect of each external variable on the dependent variable, this study calculated the estimated effect of each variable through the structural equation model, and sorted out the direct effect, indirect effect and total effect between each variable as shown in Table 10. Among them, tourists The three dimensions of perceived value have both direct and indirect effects on tourist satisfaction, and the total effect is equal to the combination of direct and indirect effects. The direct effect of basic reception quality on satisfaction is 0.165, the indirect effect is 0.118, and the total effect is 0.283; the relationship between characteristic experience quality and satisfaction has not passed the significance test;

the direct effect of support system quality on satisfaction is 0.054, The indirect effect was 0.516 and the total effect was 0.57. Therefore, the hypothesis that tourist perceived value plays a mediating role between tourist perceived quality and tourist satisfaction is supported.

Table 10 Analysis of the effect of external variables on internal variables

Effect Type	Result Variables	Basic Reception Quality	Featured Quality of Experience	Support System Quality	Emotional Value	Social Value	Functional Value
Direct Effect	Emotional Value	0.212	0.398	0.441	0	0	0
	Social Value	0.227	0.311	0.617	0	0	0
	Functional Value	0.117	0.335	0.477	0	0	0
	Satisfaction	0.165	-0.061	0.054	0.125	0.145	0.778
Indirect Effect	Emotional Value	0	0	0	0	0	0
	Social Value	0	0	0	0	0	0
	Functional Value	0	0	0	0	0	0
	Satisfaction	0.118	0.261	0.516	0	0	0
Total Effect	Emotional Value	0.212	0.398	0.441	0	0	0
	Social Value	0.227	0.311	0.617	0	0	0
	Functional Value	0.117	0.335	0.477	0	0	0
	Satisfaction	0.283	0.261	0.570	0.125	0.145	0.778

6 Moderating effect analysis

The moderating effect of a variable is not only affected by the moderating variable, but also affected by third-party factors. In order to accurately verify the moderating effect, the influence of the third-party factors on the moderating variable must be excluded. In this study, tourists' perceived value and tourist satisfaction will be affected by factors such as gender, occupation, education level, age, income, and the source of tourists, in addition to the

adjustment variable tourist involvement. The control variables were analysed one by one to confirm the control variables that had an impact on this study. The independent sample T test was used for binary variables, and the one-way analysis of variance was used for categorical variables. Finally, tourists' occupation, education level, and income were 3 Factors have an impact on the relationship between perceived value and satisfaction.

This research uses SPSS26.0 software to select occupation, education level and income as control variables, emotional value, social value and functional value as independent variables, involvement as moderator variables, and tourist satisfaction as dependent variables for multi-level regression analysis , build five models M1-M5, the specific situation of the model is shown in Table 11, in the model M1, the independent variables only include the control variables tourist occupation, tourist education level and tourist income, the analysis of these variables is satisfied with the dependent variable degree of influence. In the previous structural equation model analysis, the influence of social value on satisfaction did not pass the significance test, so there is no need to do the moderating effect test here. Models M2 and M4 respectively add the emotional value and functional value of tourists on the basis of model M1, model M3 adds emotional value*involvement variable on the basis of model M2, and model M5 adds functional value on the basis of model M4 Value * Involvement variable.

From the analysis results of models M3 and M5, it can be known that the regression coefficient of emotional value*satisfaction is 0.151, and it is significant at the 0.01 level, which verifies the hypothesis that tourist involvement plays a moderating role between emotional value and satisfaction. ; The regression coefficient of functional value*involvement is 0.191, and it is significant at the 0.001 level, which verifies the hypothesis that tourist involvement plays a moderating role between functional value and satisfaction. Therefore, the hypothesis 5 of this study is that tourist involvement It is verified that there is a moderating effect between perceived value and satisfaction.

Table 11 Test and analysis table of the moderating effect of involvement degree

Independent Variables	Satisfaction				
	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model
Constant	0.465**	0.437**	0.389**	0.481***	0.447**
Control variables					
Professional	-0.005	-0.007	-0.009	-0.009	-0.009
Level of education	0.020	0.026*	0.043*	0.018	0.031
Revenue	-0.215*	-0.210*	-0.197*	-0.213*	-0.199*
Independent Variables					
Emotional value		0.149**	0.168**		
Emotional value* Degree of Involvement			0.151**		
Functional value				0.198***	0.272**
Functional value * Degree of involvement					0.191** *
R ²	0.042	0.205	0.293	0.614	0.695

Adjusted R ²	0.016	0.109	0.215	0.519	0.541
F value	1.605**	1.260**	1.463**	1.544**	1.959*
DW value	2.185	2.171	2.135	2.162	2.169

Note: N=431; *indicates that $P < 0.05$ (double-tailed) is significantly correlated, ** indicates that $P < 0.01$ (double-tailed) is significantly correlated, *** indicates that $P < 0.001$ (two-tailed) is significantly correlated; the regression coefficients in the table are all standardized regression coefficients

Discussion

1 The influence of tourist perception quality on tourist satisfaction

According to the exploratory factor analysis results of tourist perceived quality in this study, tourist perceived quality can be divided into three dimensions: basic reception quality, characteristic experience quality and support system quality. The basic reception quality dimension and support system quality dimension of tourist perceived quality have significant normal influence on tourist satisfaction, while the characteristic experience quality has no significant influence on tourist satisfaction. The main reason is that the basic quality of reception quality and support system are part of the rigid demand of rural tourists, is the most basic conditions, rural tourism in every country tourist needs, the higher the basic quality of reception quality and support system, the demand of tourists satisfied degree, the better, the higher degree of satisfaction is; And characteristics for different rural tourist experience quality, because every tourist's demand is different, lead to the requirement for the quality of special experience is different also, if the characteristic quality of experience can meet the needs of tourists satisfaction is high, if special experience quality can not meet the needs of tourists satisfaction is low, Therefore, the influence of characteristic experience quality on satisfaction does not pass the significance test, which can be explained theoretically. In the field of tourism research, this conclusion is consistent with the research of Bian Xianhong (2005: 84-88), Hui (2007: 965-975) and others.

2 The mediating role of tourists' perceived value

In this paper, tourists' perceived value is introduced as a mediator variable to explore the impact of tourists' perceived quality on tourist satisfaction in rural tourism destinations, and the structural equation analysis method is adopted to verify that tourists' perceived value plays a mediating role in the mechanism model of tourists' perceived quality on tourist satisfaction. In the field of tourism research, many scholars have verified the mediating role of tourists' perceived value. For example, scholars Wang Xia et al. (2006: 1-6), Bian Xianhong et al. (2005: 84-88) and He Qiongfeng et al. (2011: 45-52) all confirmed through their respective empirical studies that tourists' perceived value partially mediates the relationship between tourists' perceived quality and tourists' satisfaction, which is consistent with previous studies of scholars.

3 The moderating effect of tourist involvement

Through the multi-level regression analysis in this study, it can be found that tourist involvement plays a significant moderating role in the impact of perceived value on tourist satisfaction. This moderating effect was verified by the effect of affective value and functional value on satisfaction. Emotional value impact on satisfaction of the tourists, because of the high degree of involvement in the tourists has produced a certain sense of belonging, on the psychological, on the whole, the overall image of rural tourism destinations and products and services have a positive attitude, the higher the degree of involvement in that tourists rural tourism destination information for the collection and sorting, and produce the psychological

resonance, Tourists already have a certain degree of emotional identity, which means that tourists' involvement will increase the impact of tourists' emotional value on satisfaction. In the influence of tourists' functional value on satisfaction, because tourists with high involvement degree are familiar with and yearning for the destination before traveling, they have a certain psychological tendency to the functional value of the destination, so involvement degree will adjust the relationship between functional value and satisfaction. This research conclusion is consistent with the research of Chen et al., (2007: 1115-1122) and Song Haiyan and Zhu Mingfang (2012: 52-66.).

Research conclusions

Based on the above analysis, the following conclusions can be drawn: (1) The three dimensions of tourists' perceived quality in rural tourism have a significant positive impact on the three dimensions of tourists' perceived value; (2) The basic reception quality of rural tourism tourists' perceived quality and support system quality have a significant positive impact on satisfaction, while characteristic experience quality has no impact on satisfaction; (3) The emotional value and functional value of rural tourism tourists' perceived value have a significant positive impact on tourist satisfaction, while Social value has no effect on tourist satisfaction; (4) Tourist involvement has a significant positive moderating effect among emotional value, functional value and tourist satisfaction.

Recommendation

1 Recognize and pay attention to the importance of tourists' perceived quality to the development of rural tourism

The perceived quality of tourists in rural tourism plays a crucial role in improving tourist satisfaction. Rural tourism management departments and tourism enterprises need to identify the three dimensions of tourists' perceived quality, and try to improve the basic reception quality and support system quality of tourists' perceived quality as much as possible. , to provide tourists with good tourism reception facilities and establish a complete tourism support system for tourists to participate in rural tourism, thereby improving tourists' satisfaction.

2 Deepen the understanding of tourists' perceived value and enhance the depth of tourists' participation

The market potential of rural tourism is huge, but the duration of stay of rural tourists is short, and the depth of tourists' participation in rural tourism is not enough. The emotional value and functional value dimensions of tourists' perceived value have an impact on rural tourism satisfaction, while the social value dimension in perceived value has no effect on rural tourism satisfaction. The main reason is that tourists' participation in rural tourism is not deep enough. Therefore, as rural tourism managers and rural tourism enterprises, they should pay attention to the improvement of tourists' emotional value and functional value in the process of rural tourism reception and service, extend the rural tourism industry chain, and increase the depth of tourists' participation.

3 In terms of tourism marketing, increase the management of rural tourism tourist market segments

This study analyses the main demographic indicators of tourists before analysing the moderating effect of tourist involvement. Through the results of this study, we can know that tourists' occupation, education level and income level will affect tourist satisfaction to a certain

extent. From this, it can be seen that the basic demographic characteristics of tourists in rural tourism can be used as the standard for the market segment of rural tourism source. Different market segments have different perceived value of tourists, and the satisfaction expressed by tourists' perception is also different. Secondly, it is necessary to design targeted tourism products and services for the main market segments to meet the tourism needs of these tourists, so as to stabilize and gradually expand this market share, improve tourist satisfaction, and promote the high-quality development of rural tourism.

References

- Anderson, E.W., Fornell, C., & Lehmann, D. R. (1994). Customer satisfaction, market share and profitability. *Journal of Marketing*, 56.
- Babin, B. J., & Griffin, M. (1998). The nature of satisfaction: an updated examination and analysis. *Journal of Business Research*, 41(2), 127-136.
- Baker, D. A., & Crompton, J. L. (2000). Quality, satisfaction and behavioral intentions. *Annals of tourism research*, 27(3), 785-804.
- Bian, Xianhong. (2005). Research on the inter-relationship of Tourists Destination image, Quality, Satisfaction and Behavior intretion. *East China Economic Management*, (01), 84-88.
- Bigné, J.et al.(2001). Tourism image, evaluation variables and after purchase behaviour: inter-relationship. *Tourism Management*, 6(1), 607-616.
- Buhalis, D. (1998). Strategic use of information technologies in the tourism industry. *Tourism Management*, 19(5), 409-421.
- Cao, Yanxue. (2018). *A Study on the Influence of Ethnic Tourists' Experience Authenticity on Satisfaction*. (Doctoral dissertation, Northwest University).
- Chen, C. F., & Tsai, D. (2007). How destination image and evaluative factors affect behavioral intentions?. *Tourism Management*. 28(4): 1115-1122.
- Choong-Ki, Lee., Yong-Ki, Lee., et al. (2004). Segmentation of festival motivation by nationality and satisfaction. *Tourism Management*. 25(1):61-70.
- Cronin Jr, J. J., Brady, M. K., & Hult, G. T. M. (2000). Assessing the effects of quality, value, and customer satisfaction on consumer behavioral intentions in service environments. *Journal of retailing*, 76(2), 193-218.
- Dong, Dahai., & Yang, Yi. (2008). Theoretical Analysis of Perceived Value by Consumer under internet Environment. *Chinese Journal of Management*, (06), 856-861.
- He, Jianying. (2012). *A Study on domestic tourist satisfaction of the urban tourist destinations: take Tianjin for example* (Doctoral dissertation, Nankai University).
- He, Qiongfeng. (2011). The Inherent mechanism and temporal-spatial feature of China's domestic tourist satisfaction. *Journal of Tourism*, (9), 45-52.
- Huang, Yinhua., & Huang, Fucui. (2007). Tourist Perceived Value Model, Measurement and Empirical Research. *Tourism Tribune* (08), 42-47.
- Hui, T. K., D Wan, & Ho, A. (2007). Tourists' satisfaction, recommendation and revisiting singapore. *Tourism Management*, 28(4), 965-975.
- Ko, de, Ruyter, and, Martin, & Wetzels, et al. (1997). The dynamics of the service delivery process: a value-based approach. *International Journal of Research in Marketing*.
- Lam, S.Y., Shankar,V., Erramilli, M. K. , & Murthy, B. (2004). Customer value, satisfaction, loyalty, and switching costs: an illustration from a business-to-business service context. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 32(3), 293-311.

- Lee, C. K., Yoon, Y. S., & Lee, S. K. (2007). Investigating the relationships among perceived value, satisfaction, and recommendations: the case of the korean dmz. *Tourism Management*, 28(1), 204-214.
- Lu, Juan., Lu, Yan., & Lou, Yingchun. (2006). Service Loyalty and Its Drivers: An Empirical Study Based on banking. *Managing the World*, (8), 94-103.
- Murphy, P., Pritchard, M. P., & Smith, B. (2000). The destination product and its impact on traveler perceptions. *Tourism management*, 21(1), 43-52.
- Oh, & Haemoon. (2000). Diners' perceptions of quality, value, and satisfaction. *Cornell Hotel & Restaurant Administration Quarterly*, 41(3), 58-58.
- Parasuraman, A., & Grewal, D. (2000). The impact of technology on the quality-value-loyalty chain: a research agenda. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 28(1), 168-174.
- Petrick, J. F. (2016). The roles of quality, value, and satisfaction in predicting cruise passengers' behavioral intentions. *Journal of Travel Research*, 42(4), 397-407.
- Pizam, A., Neumann, Y., & Reichel, A. (1978). Dimentions of tourist satisfaction with a destination area. *Annals of Tourism Research*, 5(3), 314-322.
- Sanchez, Callarisa, L., RM Rodríguez, & Moliner, M. A. . (2006). Perceived value of the purchase of a tourism product. *Tourism Management*, 27(3), 394-409.
- Sheth, J.N., Newman,B.I., & Gross, B.L. (1991). Why we buy what we buy: a theory of consumption values. *Journal of Business Research*, 22(2), 159-170.
- Song, Haiyan., & Zhu, Mingfang. (2012). Dynamic Satisfaction Evaluation Based on Visitor Satisfaction Index——Take Hong Kong. *China Management Studies* (01), 52-66.
- Soutar, S. (2001). Consumer perceived value: the development of a multiple item scale. *Journal of Retailing*, 6, 1-13.
- Wang, Xia., & Mei, Hu. (2006). Tourist Satisfaction in Tourist Destination: Model and Empirical Research. *Journal of Beijing International Studies University* (07),1-6.
- Zaichkowsky, J. L. (1985). Measuring the involvement construct. *Journal of Consumer Research*, 12(3), 341-352.
- Zeelenberg, M., & Pieters, R. (2004). Beyond valence in customer dissatisfaction: A review and new findings on behavioral responses to regret and disappointment in failed services. *Journal of business Research*, 57(4), 445-455.
- Zhang, Xiaoyi. (2020). *Research on Tourists' Perceived Quality of Rural Tourism Products*. (Doctoral dissertation, Yangzhou University).

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด
โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

**The Development of Thai Literature Learning Achievement on
Rammakian “Suk Sai Lued” Using by Cippa Model
with Game for Grade 6 Student**

ประสพลาภ นุ่มนวล และ ทรงภพ ขุนมธุรส

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Prasoplap Numnual and Songphop Khunmathurot

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author E-mail : Prasoplap63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) สร้างแผนการเรียนการสอน เรื่องรามเกียรติ์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียน เรื่องรามเกียรติ์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่องรามเกียรติ์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองน้ำคั้น จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 1 ห้อง จำนวน 12 คน ด้วยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ 1) แผนการเรียนการสอน เรื่องรามเกียรติ์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล ร่วมกับเกม จำนวน 5 แผน 2) แบบทดสอบทางการเรียนเรื่องรามเกียรติ์ เป็นชนิดปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 20 ข้อ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบ t-test dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1. แผนการเรียนการสอน เรื่องรามเกียรติ์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, S.D.=0.19)

2. ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนรู้แผนการเรียนการสอน เรื่องรามเกียรติ์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5

* วันที่รับบทความ: 2 เมษายน 2565; วันแก้ไขบทความ 21 เมษายน 2565; วันตอบรับบทความ: 22 เมษายน 2565

Received: April 2, 2022; Revised: April 21, 2022; Accepted: April 22, 2022

3. นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45, S.D=0.67$)

คำสำคัญ : ชิปปาโมเดล; เกม; รามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด

Abstracts

The objectives of this study were 1) to create a lesson plan for Thai literature on Rammakian “Suk Sai Lued” by using CIPPA MODEL together with the game for grade 6 students 2) to compare learning achievement before and after studying Thai literature on Rammakian “Suk Sai Lued” by using CIPPA MODEL together with the game for grade 6 students and 3) to study students satisfaction toward learning management for Thai literature on Rammakian “Suk Sai Lued” by using CIPPA MODEL together with the game for grade 6 students. The samples of this research consisted of 12 students of grade 6/1 for 1 classroom at Khlongnamkhan school, Wang Pong, Phetchabun by using simple random sampling. The research instruments were 1) 5 lesson plans for Thai literature on Rammakian “Suk Sai Lued” by using CIPPA MODEL together with the game 2) The multiple choices test for 20 questions with 4 choices on Thai literature on Rammakian “Suk Sai Lued” and 3) students’ satisfaction questionnaire toward learning management. The data were analyzed by mean, percentage, standard deviation, and T-test dependent.

The results showed that 1) the lesson plan for Thai literature on Rammakian “Suk Sai Lued” by using CIPPA MODEL together with the game for grade 6 students was at the highest level. ($\bar{x} = 4.70, S.D.=0.19$)

2) The results of the learning achievement after using the lesson plan for Thai literature on Rammakian “Suk Sai Lued” by using CIPPA MODEL together with the game for grade 6 students were significantly higher than before school at 0.5.

3) The students' satisfaction after learning management was at a high level. ($\bar{x} = 4.45, S.D=0.67$)

Keywords: CIPPA MODEL; game; Rammakian “Suk Sai Lued”

บทนำ

วรรณคดีเป็นมรดกของชาติที่สามารถสะท้อนภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนสมัยนั้นๆ ในเนื้อเรื่องกวี มักสอดแทรกแนวคิด คติสอนใจและปรัชญาชีวิตไว้ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความประทับใจมีความรู้สึกร่วมไปกับ กวี ดังนั้นวรรณคดีจึงมีคุณค่าทั้งในด้านประวัติศาสตร์ สังคม อารมณ์และคติสอนใจ รวมทั้งมีคุณค่าในด้าน วรรณศิลป์ด้วย วรรณคดีถือเป็นเครื่องเชิดชูอารยธรรมของชาติและยังมีคุณค่าเป็นหลักฐานทางโบราณคดี ทำให้คนในชาติสามารถรับรู้เรื่องราวในอดีต ได้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ว่า วรรณคดีเป็นผลงานการ ประพันธ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นอย่างมีศิลปะและสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน ซึ่งศิลปะในวรรณคดีเกิดจากการเลือกใช้ ถ้อยคำสำนวนโวหารที่ไพเราะน่าฟัง อ่านแล้วเกิดอารมณ์สุนทรีย์ให้แก่มติจรโลงใจ นอกจากนี้วรรณคดี

วรรณกรรมไทยยังเป็นสื่อในการสะท้อนสภาพสังคมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดำรงของคนไทย รวมทั้งยังสามารถสะท้อนเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชาติได้เป็นอย่างดี ดังนั้นวรรณคดีจึงมิได้เป็นเรื่องราวที่แต่งขึ้นเพื่อความบันเทิงหรือมุ่งสร้างความสนุกสนานแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญเท่านั้น หากยังมุ่งสอดแทรกความรู้อันเป็นรากเหง้าและอัตลักษณ์ความเป็นชาติไทย ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่คนไทยควรศึกษาและสืบทอดให้คงอยู่ต่อไป

จากที่กล่าวมานั้น วรรณคดีจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีคุณค่าที่ประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษา ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีนอกจากจะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของเรื่องแล้ว ผู้เรียนจำเป็นต้องศึกษาวรรณคดีในทุก ๆ แง่มุมไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพสังคมวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่และพฤติกรรมของตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง อีกทั้งความงามทางด้านการใช้ภาษาและถ้อยคำที่กวีสรรสร้างขึ้นอย่างประณีต ตลอดจนเรียนรู้แนวคิดและคตินิยมที่สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างแก่การดำเนินชีวิต กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและมีการบรรจุให้วรรณคดีเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนวรรณคดีว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องสอนแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถวิเคราะห์เรื่องราวในแง่มุมต่าง ๆ ได้ จนกระทั่งเกิดความซาบซึ้งใจในวรรณคดี แต่ปรากฏว่าในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวอาจเกิดจากการที่ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่สนใจเรียนวรรณคดีไทย เมื่อขาดความสนใจเรียนจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ผู้เรียนไม่ชอบวรรณคดีเพราะรู้สึกว่าการเรียนวรรณคดีไม่สนุก ไม่เหมาะสมกับวัย เป็นเรื่องที่ล้าสมัยและเนื้อหาไม่เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและ การเรียนการสอนวรรณคดียังประสบปัญหาหลายประการ เช่น นักเรียนไม่สนใจเรียน เห็นว่าวรรณคดีไทยเป็นเรื่องเพ้อฝันไร้เหตุผล ครูไม่มีวิธีสอนที่จูงใจนักเรียนให้เกิดความสนใจ มุ่งสอนเพื่อให้นักเรียนท่องจำเพื่อนำไปใช้ในการสอบ ครูบางคนยึดติดกับการสอนแบบเดิม ขาดการศึกษาค้นคว้า ไม่พยายามใช้เทคนิคการสอนแบบใหม่ ทำให้นักเรียนขาดความสนใจเรียน ส่งผลให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญและเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวรรณคดีไทย นอกจากนี้อาจเกิดจากการที่นักเรียนยังไม่สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่าวรรณคดีวรรณกรรมได้ ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพบรรยากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ และครูผู้สอนเองที่ยังขาดเทคนิควิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งในหลาย ๆ โรงเรียนครูยังคงเน้นรูปแบบการสอนแบบบรรยาย เน้นเนื้อหาและการท่องจำมากกว่าฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์

ทั้งนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบซิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบหนึ่งที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้คิด ได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการที่สำคัญคือ ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม ผู้เรียนได้รับแสงหา

รวบรวม ข้อมูลประสบการณ์ต่างๆด้วยตนเอง ผู้เรียนได้ศึกษาคิดวิเคราะห์ และสร้างความหมายข้อมูล/ประสบการณ์ด้วยตนเองโดยใช้ทักษะกระบวนการต่างๆอย่างหลากหลายการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปาเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนได้ โดยมีกระบวนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อช่วยให้ผู้เรียน และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีหลักการในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอนแบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) 5 ประการ ได้แก่ 1) แนวคิดสร้างสรรค์องค์ความรู้ (Constructivism) 2) แนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ (Group Process and Cooperative Learning) 3) แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ (Learning Readiness) 4) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning) และ 5) แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) (ทศนา ขัมมณี, 2555 : 216)

นอกจากนี้จากการศึกษาผลการวิจัยของสันติวัฒน์ จันทรโธ (2552 : 73) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากเหตุผลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอน ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และเทคนิควิธีการสอนต่างๆ พบว่าเทคนิควิธีการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะความคิดรวบยอดนั้นสามารถทำได้อย่างหลากหลายวิธี เช่น การใช้แผนผังความคิดการอภิปรายการเรียนแบบโครงงาน การใช้เกม การใช้เกมเพื่อสร้างประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการแข่งขันกันในการเล่นเกมนั้น มีผลทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น การใช้เกมในการจัดการเรียนรู้จึงเป็นการกระตุ้นให้เกิดจากแรงจูงใจภายในแก่นักเรียนเองจึงส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้มากขึ้น "การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่ได้แสดงออกลักษณะกึ่งเล่นกึ่งเรียน จะก่อให้เกิดประโยชน์กับการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม" ดังนั้น การสอนโดยเกมเป็นการสอนโดยการให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในกิจกรรมสถานการณ์ที่ผู้เล่นยินยอมตกลงกันที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง เพื่อให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งมักจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้การชนะ การเล่นเกมจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ยุทธวิธีต่างๆ ที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆและได้ฝึกฝนเทคนิคและทักษะที่ต้องการ รวมทั้งช่วยให้การเรียนรู้มีชีวิตชีวาและผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียน"

ดังจะเห็นได้ว่า เกมสามารถช่วยพัฒนาความคิดรวบยอดและประสิทธิภาพทางการเรียนของนักเรียนได้ การเลือกใช้เกมจึงสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียน ตามบริบทของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองน้ำคั่น ซึ่งเป็นนักเรียนชาติพันธุ์โดยทั้งสิ้น การใช้เกมที่มีความเป็นสากล อาจมีผลต่อการรับรู้และความเข้าใจของนักเรียน การใช้สิ่งใกล้ตัวที่สอดคล้องกับประสบการณ์ของนักเรียน จะสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในความรู้นั้นได้ดี ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแผนการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร คือ ประชากร ได้แก่ นักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองน้ำคั่น ปีการศึกษา 2564 จำนวน 12 คน

1.2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองน้ำคั่น ปีการศึกษา 2564 จำนวน 12 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

1. แผนการสอนวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยคัดเลือกวรรณคดีที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ จากหนังสือ วรรณคดีลำนํ้า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 เรื่อง คือ วรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยตามตารางวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย โดยสร้างแบบทดสอบ 1 ชุด แบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด จำนวน 40 ข้อ แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก เพราะสามารถตรวจให้คะแนนได้ ง่ายและวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา รายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดในแบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ

1. แผนการสอนวรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม โดยคัดเลือกวรรณคดีที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ จากหนังสือวรรณคดีลำนารดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 เรื่อง คือ วรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด

1.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.3 กำหนดเนื้อหาที่จะใช้ในการจัดการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริง โดยวรรณคดีไทยที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ วรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด จำนวน 2 ชั่วโมง

1.4 สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ตรวจสอบความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่เรียน ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้เพื่อทำความเข้าใจวรรณคดีด้วยเกมขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการศึกษาวรรณคดี ขั้นที่ 4 สรุปผลการเรียนรู้วรรณคดี และขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ความรู้จากการเรียนวรรณคดี

1.5 ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 ชั่วโมง

1.6 นำแผนการเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในองค์ประกอบต่าง ๆ ตามแบบประเมินความเหมาะสม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท โดยพิจารณาระดับความเหมาะสมในภาพรวมของผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยเกณฑ์ขั้นต่ำในการพิจารณาว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมต้องมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ไม่เกิน 1.00

1.8 ปรับปรุงการเรื่องแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในส่วนที่บกพร่องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยตามตาราง วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย โดยสร้างแบบทดสอบ 1 ชุด แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด จำนวน 40 ข้อ แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก เพราะสามารถตรวจให้คะแนนได้ ง่ายและวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา รายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดในแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านคลองน้ำคั้น ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 สร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และทำตารางวิเคราะห์แบบทดสอบ ประกอบด้วย

สาระมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด โดยแบ่งเป็น 4 ตัวชี้วัด คือแสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้านท้องถิ่นตนเองและนิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นอื่น อธิบายคุณค่าของวรรณคดี และวรรณกรรมที่อ่านและนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด				จำนวนข้อสอบที่ออก
	1. แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่อ่าน	2. เล่านิทานพื้นบ้านท้องถิ่นตนเองและนิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นอื่น	3. อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	4. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ	
กว่าจะมาสู้ศึกสายเลือด	5	-	-	-	5
ศึกสายเลือด (เนื้อเรื่อง)	5	-	-	-	5
ถ้าฉันอยู่กลางศึกแห่งสายเลือด	-	10	-	-	10
วรรณคดีที่คล้องใจ	-	-	-	10	10
คุณค่าแห่งวรรณคดี	-	-	10	-	10
รวม	10	10	10	10	40

2.4 นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.5 นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา

2.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านคลองน้ำคั้น จำนวน 12 คน ซึ่งเคยเรียนเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ตอน ศึกสายเลือดแล้ว เพื่อนำไปวิเคราะห์คุณภาพหาความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ

2.7 นำผลการทดสอบมาตรวจให้คะแนน และทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 - 0.80 และพิจารณาจากเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่ผ่านเกณฑ์มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.24-0.79 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.22-0.72

2.8 คัดเลือกแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านเกณฑ์กำหนด เพื่อมาหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) มีค่าเท่ากับ 0.8439

2.9 นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 ข้อ ไปใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง

3.แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ชิปปา (CIPPA) ร่วมกับเกม ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 ด้าน คือ ด้านบรรยากาศในการเรียนด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านประโยชน์ที่ได้รับ แต่ละด้านจะมีข้อคำถาม ด้านละ 5 รายการ

3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระแล้ว

เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยพิจารณาคะแนนแต่ละข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มีการใช้สถิติในการหาคุณภาพของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าร้อยละ ก่อนหลังเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ตามสมมติฐานข้อ 1 โดยใช้สูตรการหาค่าที กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระแก่กัน (t-test for dependent samples)

2. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากงานวิจัยของ สันติวัฒน์ จันทรไธ (2552 : 10) จนได้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง รามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยใช้รูปแบบการเรียน การสอนแบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มี ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การทบทวนตรวจสอบความรู้เดิม
- ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่
- ขั้นที่ 3 การศึกษาและสร้างความเข้าใจข้อมูล ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม
- ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้กับความเข้าใจกับ กลุ่ม
- ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้
- ขั้นที่ 6 การปฏิบัติหรือการแสดงความรู้และ ผลงาน
- ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้

ตัวแปรตาม

1. คุณภาพแผนการเรียนรู้วรรณคดีไทย เรื่อง รามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการ เรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง รามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการ เรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยใช้ รูปแบบการเรียนการสอนแบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถสรุปได้ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย จำนวน 3 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แผนการจัดการเรียนรู้	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. กว่าจะมาสู่ศึกสายเลือด	4.52	0.23	มากที่สุด
2. ศึกสายเลือด	4.67	0.21	มากที่สุด
3. ถ้ำฉั่นอยู่กลางศึกแห่งสายเลือด	4.73	0.19	มากที่สุด
4. วรรณทองที่คล้องใจ	4.77	0.17	มากที่สุด
5. คุณค่าแห่งวรรณคดี	4.81	0.17	มากที่สุด
ผลความการพิจารณาความเหมาะสม	4.70	0.19	มากที่สุด

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลการพิจารณาความเหมาะสมในองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีความคิดเห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, S.D.=0.19) โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ แผนที่ 5 เรื่องคุณค่าทางวรรณคดี ($\bar{x} = 4.81$, S.D.=0.17) รองลงมาคือ แผนที่ 4 เรื่องวรรณทองที่คล้องใจ ($\bar{x} = 4.77$, S.D.=0.17) แผนที่ 3 เรื่อง ถ้ำฉั่นอยู่กลางศึกแห่งสายเลือด ($\bar{x} = 4.73$, S.D.=0.19) แผนที่ 2 เรื่องศึกสายเลือด ($\bar{x} = 4.67$, S.D.=0.21) และแผนที่ 1 เรื่องกว่าจะมาสู่ศึกสายเลือด ($\bar{x} = 4.52$, S.D.=0.23) ตามลำดับ

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หลังจากผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการจัดการวรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงนำแผน การจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ไปดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองน้ำคั้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

จำนวน 12 คน โดยศึกษาผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลการทดสอบก่อนจัดการเรียนรู้เฉลี่ยที่ 4.16 คะแนน และมีผลการทดสอบหลังจัดการเรียนรู้เฉลี่ยที่ 16.33 เมื่อทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างก่อนจัดการเรียนรู้และหลังจัดการเรียนรู้ พบว่าคะแนนสอบหลัง การจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ โดยมีองค์ประกอบในแบบประเมินทั้งหมด 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านบรรยากาศในการเรียน 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน และ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการวรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$, S.D.=0.17) โดยมีระดับความพึงพอใจสูงที่สุดในด้านบรรยากาศในการเรียน ($\bar{x} = 4.50$, S.D=0.28) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.20$, S.D=0.27) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{x} = 4.18$, S.D=0.30) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1) การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ในกระบวนการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้เริ่มพัฒนาแผนการจัดการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ด้วยกระบวนการออกแบบ แบบ CIPPA MODEL ซึ่งมีกระบวนการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ตรวจสอบความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่เรียน 2) แสวงหาความรู้เพื่อทำความเข้าใจวรรณคดีด้วยเกม 3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการศึกษาวรรณคดี 4) สรุปผลการเรียนรู้อรรถคดี และ 5) ประยุกต์ใช้ความรู้จากการเรียนวรรณคดี ชีวาลย์ บัรริคาน(2559 : 282-284) จึงทำให้แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมาได้รับผลการประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้จาก

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ในระดับมากที่สุด ซึ่งแผนการจัดการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2555 : 2-5)

2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หลังจากการจัดการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลการทดสอบก่อนจัดการเรียนรู้เฉลี่ยที่ 4.16 คะแนน และมีผลการทดสอบหลังจัดการเรียนรู้เฉลี่ยที่ 16.33 เมื่อทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างก่อนจัดการเรียนรู้และหลังจัดการเรียนรู้ พบว่าคะแนนสอบหลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้ผู้วิจัยขออภิปรายเพิ่มเติมในประเด็นที่การจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น ออกเป็น 2 ประเด็น

2.1) การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น เป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดล ชิปปา เป็นรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้แบบหนึ่ง โดยทิศนา แคมมณี (2555 : 282-284, อ้างอิงใน ชัชวาลย์ บัวริคาน, 2559) กล่าวว่า โมเดล ชิปปา มีรายละเอียดของรูปแบบที่ C หมายถึง Construct คือการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ด้วยตัวเองโดยกระบวนการแสวงหาข้อมูลทำความเข้าใจคิดวิเคราะห์ตีความแปลความสร้างความหมายสังเคราะห์ข้อมูล และสรุปข้อความรู้ I หมายถึง Interaction คือการให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเรียนรู้จากกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดและประสบการณ์แก่กันและกัน P หมายถึง Participation คือการให้ผู้เรียนมีบทบาทมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ให้มากที่สุด P หมายถึง Process and Product คือการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการควบคู่ไปกับผลงาน ข้อความที่สรุปได้ และ A หมายถึง Application คือการให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2) การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น เป็นผลมาจากการนำเกมมาใช้ช่วยเพิ่มสื่อกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาของบทเรียนไปยังนักเรียน พร้อมทั้งเกมเป็นเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้นอีกทั้ง ผู้เรียนได้ปฏิบัติและเกิดการเรียนรู้ ด้วยตนเอง เกม เป็นเทคนิคที่มีความสนุกสนาน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในเนื้อหามากขึ้น สร้าง แรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้เองโดยครูเป็นผู้ช่วยสร้างแรงจูงใจภายใน ให้เกิดแก่ผู้เรียน ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้โดยเกมยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างตื่นตัวทั้ง กาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพราะเป็นเทคนิคการ

สอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเกิดความ สนุกสนาน มีปฏิสัมพันธ์สามัคคีระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และปฏิสัมพันธ์กับครูเพิ่มมากขึ้น และส่งเสริมการคิด การแก้ไขปัญหา และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการสรุปองค์ความรู้จากการสังเกต และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การศึกษาทั้งหมด นักเรียนโดยรวมมีทักษะการคิดอยู่ในระดับดี

3) การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม

หลังการจัดการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกสายเลือด โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลความพึงพอใจที่นักเรียนมีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ แบบมาตราส่วน 5 ระดับ ซึ่งพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบ ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ร่วมกับเกม ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$, S.D.=0.17) โดยมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ในระดับสูงที่สุดในด้านบรรยากาศในการเรียน ($\bar{x} = 4.50$, S.D=0.28) ที่สอดคล้องกับ ประสาน สร้อยรุห์ร่า (2548 : 86) ได้กล่าวว่า การนำของเล่นหรือเกมมาช่วยในการเรียน การสอนจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความสุข อยากเรียนและช่วยให้เข้าใจในเรื่องที่เข้าใจยากได้ดีขึ้น รองลงมาคือ ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.20$, S.D=0.27) ที่สอดคล้องกับ ทิศนา แหมมณี (2550 : 368) ได้กล่าวว่า การสอนโดยใช้เกมเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานและ เกิดการเรียนรู้จากการเล่น เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยเห็นประจักษ์แจ้งด้วยตนเอง ทำให้การเรียนรู้มีความหมายและอยู่คงทน และเป็นวิธีสอนที่ผู้สอนไม่เหนื่อยแรงมากขณะสอนและผู้เรียนชอบ และสุดท้ายคือความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{x} = 4.18$, S.D=0.30)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1) ควรการนำเอารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักชิปปาไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในเรื่องอื่นๆ อีก เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างคงทน และสามารถนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้

2) ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้มีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุดและทั่วถึงทุกคน โดยให้นักเรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการต่างๆในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เพื่อให้สามารถค้นหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตลอดจนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ อันจะทำให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักชีปปาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบทเรียนอื่น และระดับชั้นอื่นๆ
- 2) ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักชีปปากับวิชาอื่นๆ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดแก้ปัญหา ความคงทนของการเรียนรู้ในวิชา การสื่อความหมาย การสื่อสาร ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- ชัชวาลย์ บัวริคาน (2559). *การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนแบบชีปปา* เรื่อง การเรียงชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิตินา แคมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน, องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาน สร้อยธูหระ. (2548). *เล่นเกมเพื่อทบทวนบทเรียน*. นิตยสาร สสวท., 33 (1345).
- สันติวัฒน์ จันทโร. (2552). *ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนCIPPA ที่บูรณาการ กระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต, กศ.ม, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์. ศษม., บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.*

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
**The Guidelines for the Development of Transformational Leadership
According to the Four Brahmavihāra Dhammas of Educational
Institution Administrators under Khon Kaen Primary
Educational Service Area Office 4**

พงษ์ศักดิ์ บุปผิ,

พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส และ สมบัติ รัตนคร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Pongsuk Bubpi,

Phrakhrupalad Boonchuay Jotivamso and Sombut Rattanakorn

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author E mail : pongbubpi010186@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ศึกษาสภาพการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 (2) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างาน 4 ฝ่าย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 และใช้แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ สถิติที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ตามหลักพรหมวิหาร 4 รองลงมาคือด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามหลักพรหมวิหาร 4

- 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 คือ
- 2.1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างการยอมรับให้กับผู้ร่วมงาน มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน
 - 2.2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับคณะครู มีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน
 - 2.3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะครูได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพิ่มพูนปัญญาอย่างสม่ำเสมอ
 - 2.4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารควรมีความยุติธรรมไม่ลำเอียง มีการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ; หลักพรหมวิหาร 4; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

The objectives of this research were: 1) to study the development of leadership transformation according to the Four Brahmavihāra Dhammas of educational institution administrators under the Khon Kaen Primary Education Service Area Office 4; (2) to propose guidelines for the development of transformational leadership following the Four Brahmavihāra Dhammas of educational institution administrators under Khon Kaen Primary Education Service Area Office 4. The samples of this research were 269 educational institute administrators and heads of 4 departments of schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 in the academic year 2021. The research tools were a questionnaire with a reliability value of 0.93 and the interview form used in the qualitative research. The statistics used in data analysis were: Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation.

The research results were as follows:

1) The guideline for developing transformational leadership according to the Four Brahmavihāra Dhammas was rated at the highest level in practice. The most practical aspect was 'having an ideological influence according to the Four Brahmavihāra Dhammas,' followed by 'Inspiring according to the Four Brahmavihāra Dhammas,' 'Considering individuality to the Four Brahmavihāra Dhammas,' respectively. The aspect with the lowest practice was 'the intellectual stimulation according to the Four Brahmavihāra Dhammas.'

2) Suggestions for the development of transformational leadership according to the Four Brahmavihāra Dhammas were:

2.1) Influence with ideology: administrators should be good role models for their subordinates to build acceptance among colleagues and have the vision to work.

2.2) Inspiring: administrators should build morale for teachers to create an incentive to work.

2.3) Intellectual stimulation: administrators should encourage and support teachers to regularly learn new things to increase their intellectual ability.

2.4) Considering individuality: administrators should be fair and unbiased and treat everyone equally.

Keywords: Leadership; Four Brahmavihāra Dhammas; Educational Institution Administrators.

บทนำ

ในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งกระแสความเจริญนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยอย่างเห็นได้ชัด ทำให้เกิดการปรับตัวในการแข่งขัน มีการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังมีค่านิยมทางวัตถุสูงขึ้น ทำให้เกิดการขาดคุณธรรมจริยธรรม มีความโน้มเอียงไปทางด้านนิยมวัตถุมากกว่าจิตใจ และมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง มากกว่าส่วนรวม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561 : 1), การศึกษาจึงมีความสำคัญ กับการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ของ แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ. ศ. 2560 – 2579) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 162) ที่มีวิสัยทัศน์ คือ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งหวังให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยช่วยให้ทุกคนของสังคม มีส่วนช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกันทุกฝ่าย จะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความรู้ เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 9 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 5) กำหนดให้สถานศึกษามีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และมาตรา 39 ให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ในเขตพื้นที่ การศึกษาโดยตรง การกระจายอำนาจดังกล่าว จะทำให้สถานศึกษาคล่องตัวมีอิสระในการบริหารจัดการเป็นไปตามหลักของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559 : 1-9) ซึ่งโรงเรียนเป็นองค์การหนึ่งทางสังคมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงปัญหา หรือความขัดแย้งได้ ปัญหาหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนส่วนใหญ่ เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล อันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ที่แตกต่างกันมีค่านิยมที่แตกต่างกัน

จากสภาพปัญหาสังคมในปัจจุบันที่เน้นความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่ขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้าน คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงงามของมนุษย์นั้น ก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในประเทศโดยรวม ซึ่งส่งผลให้มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : 2) ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึง 30 กันยายน 2564 ที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทั้งนี้การศึกษา น่าจะให้ทางออกที่ดีต่อการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นและผู้บริหารโรงเรียนก็น่าจะเป็นความหวังหนึ่งของสังคม

ที่เป็นผู้มีภาวะผู้นำตาม หลักธรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีด้านจริยธรรมต่อครู นักเรียน และบุคคลอื่นในสังคม ตามความมุ่งหมายในการพัฒนาการศึกษาของชาติตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2552 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตราที่ 6 ที่ต้องการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้การสนับสนุนการพัฒนาคนไทยหรือทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณธรรมและมีความสุขต้องประกอบด้วย 6 เงื่อนไข ได้แก่ (1) กระบวนการพัฒนา (2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (3) ทักษะและความรู้ (4) คุณธรรมและจริยธรรม (5) เวลาและสถานที่ (6) วัฒนธรรม ประเพณี และทุนชุมชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (เสกสรรค์ สนาวา, อภิชาติ ใจอารีย์ และระวี สัจจโสภณ, 2564 : ออนไลน์)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนให้สถานศึกษาเกิดผลสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาซึ่งหลักพรหมวิหารเป็นหลักธรรมประจำใจเพื่อให้ตนดำรงชีวิตได้อย่างประเสริฐ เป็นแนวธรรมปฏิบัติของผู้นำหรือที่ผู้ปกครอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นประกอบด้วยหลักปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตาม เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแน่วแน่ไตร่ตรองคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 175 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนละ 1 คน และหัวหน้าฝ่ายงาน 4 คน ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารบุคคล ฝ่ายบริหารทั่วไป รวมทั้งหมด 875 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างาน 4 ฝ่ายงาน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2564 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2564 : 65) ซึ่งการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามตำแหน่ง และเทียบสัดส่วนตามประสบการณ์การทำงานและระดับการศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย โดยทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีจับฉลาก เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยประกอบด้วยวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 1.0 โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขเป็นสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยเลือกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93 และแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open – ended Questionnaire)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากสำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูล

3.2 ส่งหนังสือถึงผู้ซึ่งขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อขอความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

3.3 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยเพื่ออำนวยความสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการบริหารจัดการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 19 (covid-19) โดยใช้ Google Form และสร้างคิวอาร์โค้ด (QR Code) ให้พร้อมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

4.2 วิเคราะห์หาระดับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ทั้งโดยรวมและรายด้านตามวิธีการของลิเคิร์ต แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ

4.3 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมารวบรวมโดยอุปนัยวิธีมาสรุปเป็นข้อมูลผลการวิจัย

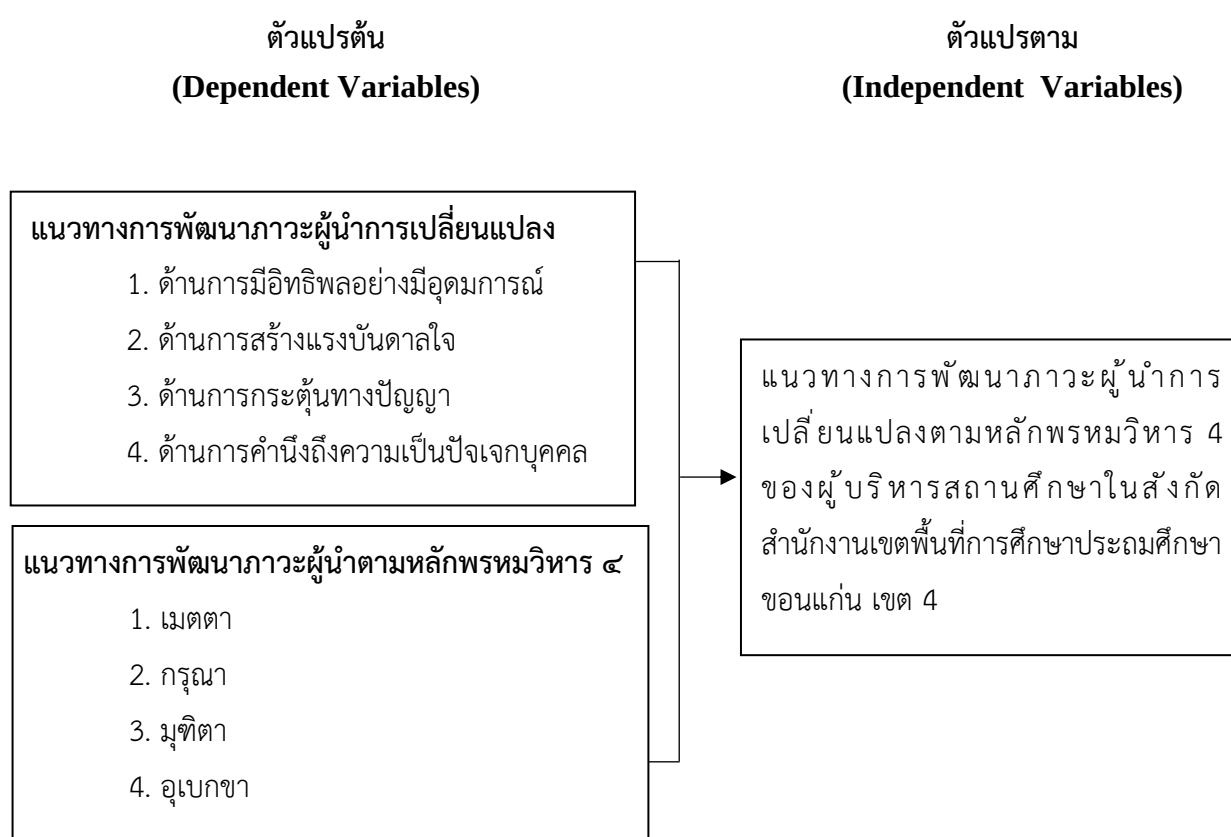
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) ค่าความสอดคล้อง (IOC: Index of Item-Objective Congruence) ของแบบสอบถาม และ 2) ค่าความเชื่อมั่น (α =Alpha-Coefficient) ของแบบสอบถาม

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ความถี่ (Frequency) 2) ค่าร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ 4) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยอิงจากทฤษฎีของ Bass (Bass, B.M, 1985 : 84) นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (dependent Variables) ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยปรากฏผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

(n = 269)

ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร 4	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ตามหลักพรหมวิหาร 4	4.57	0.17	มากที่สุด	1
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ตามหลักพรหมวิหาร 4	4.52	0.17	มากที่สุด	2
	4.49	0.19	มาก	4
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามหลักพรหมวิหาร 4				
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามหลักพรหมวิหาร 4	4.51	0.20	มากที่สุด	3
รวมเฉลี่ย	4.52	0.18	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.52$) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ตามหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ตามหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X} = 4.52$) และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X} = 4.51$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X} = 4.49$)

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

- 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาคือครูและบุคลากร และสร้างการยอมรับให้กับผู้ร่วมงาน มีวิสัยทัศน์ในการทำงานที่ชัดเจน สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ร่วมงาน สามารถที่จะถ่ายทอดอุดมการณ์ในการทำงานให้กับคณะครูนำไปเป็นแนวทางในการ
- 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับคณะครู มีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีการระดมความคิดและหาทางเลือกใหม่ๆ ในการปฏิบัติงานร่วมกันกับบุคลากร ผู้บริหารควรมีการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตร
- 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะครูได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพิ่มพูนปัญญาอย่างสม่ำเสมอ มีการกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองในการทำงาน มีการให้กำลังใจกับผู้ใต้บังคับบัญชาประสบความสำเร็จในการทำงาน มีการพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา
- 4) ด้านการเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารควรมีความยุติธรรมไม่ลำเอียง มีการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของคณะครูโดยปราศจากอคติ มีการเล็งเห็นความสามารถของคณะครูทุกคนและพร้อมที่จะสนับสนุนอย่างเต็มที่ให้แต่ละบุคคลเกิดการพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ตามหลักพรหมวิหาร 4 รองลงมาคือคือด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญญาพงษ์ ดวงมัลย์, พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส และ สุนทร สายคำ (2564 : 250-263) ได้ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยพบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักอุเบกขา

ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือผู้บริหารหล่อหลอมให้คณะครูคล้อยตามและคิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร รองลงมา คือ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคณะครูและบุคลากรขององค์กร ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความรับผิดชอบหน้าที่ อุทิศเวลาส่วนตนเพื่อประโยชน์ ส่วนรวมของสถานศึกษา

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดณรงค์ธรรม กตธมโม (หงษ์สิบสอง) (2561 : บทคัดย่อ) ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง พบว่า สภาพการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง ผู้บริหารมีการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารงาน 4 งานได้แก่ งานวิชาการที่ต้องพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผล งานบริหารงบประมาณ มุ่งความเป็นอิสระในการบริหารงบประมาณ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดมุ่งผลสัมฤทธิ์

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานต่อคณะครู รองลงมา คือ ผู้บริหารแสดงออกถึงความกระตือรือร้นที่จะทำงานร่วมกันกับคณะครู ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นให้คณะครูสามารถนำไปปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระประดิษฐ์ อภินนโท (นรินนอก) (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้บริหารควรมีความเมตตาและกรุณาต่อลูกน้องด้วยการใส่ใจในการดูแลประชาชนในองค์กรเสมือนหนึ่งสมาชิกในครอบครัว ให้เจ้าหน้าที่หรือประชาชนมีความสุขกับการทำงาน และทำงานอย่างเต็มความสามารถ

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการให้คำปรึกษาต่อคณะครูเพื่อชี้แนวทางในเรื่องต่างๆ กับ ผู้บริหารแสดงออกถึงความยุติธรรมเมื่อคณะครูมีข้อโต้แย้งโดยปราศจากอคติ และผู้บริหารมีการให้เกียรติคณะครูอย่างเท่าเทียมกัน รองลงมา คือ ผู้บริหารเห็นความสำคัญของคณะครูทุกคน ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการดูแลเอาใจใส่คณะครูอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุขสันต์ สุขเมธี (ธรรมมา), ธิติวุฒิ หมั่นมี, รัฐพล เย็นใจมา (2560 : 551-560) ศึกษาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น พบว่า ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นผู้รู้จักตน และด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ ด้านความเป็นผู้รู้จักผล ด้านความเป็นผู้รู้จักกาล ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชนและด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล อยู่ในระดับมาก

ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวม ข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการชื่นชมยินดีเมื่อมีผู้เสนอแนวคิดหรือแนวทางในการทำงาน รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการสร้างแรงจูงใจให้คณะครูได้ร่วมคิด ร่วมทำ หรือร่วมสร้างสรรค์ผลงาน ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการสนับสนุนหรือกระตุ้นให้คณะครูมีแนวคิดในการทำงานที่แปลกใหม่และเป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยญาดา โพนสิงห์ (2560 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูโรงเรียนเทศบาล 4 (ฉลองรัตน์) อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า พรหมวิหารธรรม คือ หลักธรรมที่เป็นเหตุให้เกิดความสุข เนื่องด้วย คุณลักษณะของ ผู้มีพรหมวิหาร

ธรรมที่ถูกต้องแท้จริง คือมีเมตตาที่ประกอบด้วย อุเบกขา มีกรุณาอันประกอบด้วยอุเบกขา มีมุทิตาที่ประกอบด้วยอุเบกขา และมีอุเบกขาที่พร้อมด้วย เมตตา กรุณา และมุทิตาจรยาบรรณวิชาชีพรูทำให้เป็นครูที่ดี เป็นที่รักใคร่ชอบและชอบพอของคนอื่น

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาคือครูและบุคลากร และสร้างการยอมรับให้กับผู้ร่วมงาน มีวิสัยทัศน์ในการทำงานที่ชัดเจน
- 2) ผู้บริหารควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับคณะครู มีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีการระดมความคิดและหาทางเลือกใหม่ๆ ในการปฏิบัติงานร่วมกันกับบุคลากร
- 3) ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะครูได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพิ่มพูนปัญญาอย่างสม่ำเสมอ มีการกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองในการทำงาน
- 4) ผู้บริหารควรมีความยุติธรรมไม่ลำเอียง มีการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของคณะครูโดยปราศจากอคติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร 4 และหลักธรรมอื่นๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาอื่น
- 2) ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการตนเองเพื่อให้เกิดการกระตุ้นทางปัญญา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ชัยญาดา โพนสิงห์. (2560). *การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูโรงเรียนเทศบาล 4 (ฉลองรัตน) อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชัยยนต์ เพาพาน.(2559). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 12, (1). 1-9.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์.(2561). *การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด.

- บุญญาพงษ์ ดวงมัลย์, พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส และ สุนทร สายคำ. (2564). การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *Journal of Modern Learning Development*. 6 (1), 250-263.
- พระประดิษฐ์ อภินโนโท (นรินนอก). (2561). รูปแบบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารเทศบาลตำบล กุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดณรงค์ธรรม กตมโม (หงษ์สิบสอง). (2561). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม โรงเรียนมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุชนันต์ สุเมธี (ธรรมมา), ธิติวุฒิ หมั่นมี, รัฐพล เย็นใจมา. ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 6 (2) . 551-560
- เสกสรรค์ สนวา, อภิชาติ ใจอารีย์ และระวี สัจจโสภณ. (2564). สังเคราะห์กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ความเป็นชุมชนประชาธิปไตย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jopag/article/view/256580/170883>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2564). *แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564*. (กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Bass, B.M. (1985). *Improving perspective on charismatic leadership in charismatic Leadership*. San Fransisco : Jossey-Bass.

ประเด็นทางภาษาในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานตอบสนองการศึกษา
และวิจัยวัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21
**The Language Issues on Isan Folk Music Study Responding Music
Cultural Research in the 21st Century**

อัศวรัตน์ เชื้อมกลาง, สุวิชาน อุ่นอุดม,

วิมล เขตตะ และ ปรัชญ์ วิสเพ็ญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Akarawat Chaumklang, Suwitchan Un-udom,

Wimol Khett and Prat Weesaphen

Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Suwitchan.un@rmu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาด้านการใช้ภาษาในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานตอบสนองการศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21 และ เพื่อศึกษาความต้องการด้านการใช้ภาษาในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานตอบสนองการศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักวิชาการทางดนตรี ครู อาจารย์ ปราชญ์ชาวบ้าน นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก 12 ท่าน เลือกโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ด้านการใช้ภาษาในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานตอบสนองการศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21 พบปัญหาในการใช้ภาษาในการอธิบายเทคนิคการเล่นตามทฤษฎีดนตรี การอธิบายความเป็นมาและต้นกำเนิดของคำที่ใช้ในการตั้งชื่อวัฒนธรรมดนตรีอีสาน การอธิบายองค์ประกอบดนตรี การอธิบายคำศัพท์เฉพาะ และ ความทันสมัยของข้อมูล

2. ด้านความต้องการในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานตอบสนองการศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21 พบว่ามีความต้องการในการพัฒนาข้อมูลที่ทันสมัยสามารถในการเปรียบเทียบการการ

อธิบายเทคนิคการเล่นตามทฤษฎีดนตรีพื้นฐานกับดนตรีสากล เปรียบเทียบและสรุปที่มาของคำนามเฉพาะ เปรียบเทียบการอธิบายองค์ประกอบของเครื่องดนตรี ศึกษาคำศัพท์เฉพาะด้านดนตรี

คำสำคัญ : ประเด็นภาษา; การศึกษาดนตรีพื้นฐาน; วัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21

Abstracts

The current study was conducted in a qualitative design. The purposes of the study were to the problems of language uses in studying Isan folk music responding music cultural studies in the 21st century and need of language uses in studying Isan folk music responding music cultural studies in the 21st century. The 12 samples in this study included scholars in music, instructors, teachers, local philosophers, students with Bachelor's degrees and master's degrees. Purposive sampling was used in sample selection. The data were collected using a focus group discussion and analyzed by content analysis.

The results of the study were as follows.

1. In terms of the problems of language uses in studying Isan folk music responding music cultural studies in the 21st century, difficulties in explaining playing techniques following music theories, informing historical background of terms, demonstrating instrument components, using technical terms, and updating information were found.
2. In terms of problems of language uses in studying Isan folk music responding music cultural studies in the 21st century, it was found that there were needs in an update information that can be used in comparing playing techniques of Isan music to western music theory, summarizing term historical background, explaining components of instruments, and studying music technical terms.

Keywords: Language Issues; Folk music studies; Isan folk Music culture in the 21st century

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันได้ก้าวสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่สื่อถึงกันได้ง่ายในหลายช่องทาง การสรรหาข้อมูลใหม่ ๆ เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ เกิดขึ้นอยู่ทั่วทุกมุมโลก (Eunson, 2015 : 6) อย่างไรก็ตามการแสวงหาองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะและวัฒนธรรมก็ยังคงดำเนินอยู่ การฟื้นฟูสืบสานและสร้างสรรค์ศิลปะวิทยาที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมตกทอดจากบรรพบุรุษซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจให้คนในพื้นที่นั้นมักถ่ายทอดผ่านการสื่อสารภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น จึงเป็นอุปสรรคในการศึกษาวิจัยดนตรีข้ามวัฒนธรรม (Baydak et al, 2015 : 14–18) ซึ่งอาจเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดความหมายที่บิดเบือนไม่ตรงตามความเป็นจริง จนอาจเป็นบ่อเกิดแห่งการสูญหายของวัฒนธรรม

ประเทศไทยมีวัฒนธรรมทางดนตรีที่หลากหลาย มีเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่หรือเผ่าพันธุ์ คนไทยเรียกดนตรีเฉพาะถิ่นว่าดนตรีพื้นบ้านหรือดนตรีพื้นเมือง ดนตรีพื้นบ้าน คือ เพลงที่เกิดจากคนในพื้นที่ถิ่นอาศัย ร้องเล่น และทำกิจกรรมจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม รวมถึงความเชื่อในพื้นที่นั้น เพื่อเติมเต็มให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ เป็นสิ่งที่กระทำสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน เกิดองค์ความรู้จากปราชญ์ดนตรีชาวบ้าน เครื่องดนตรี วิธีการเล่น จังหวะและท่วงทำนอง ได้ถูกคิดค้นเพื่อการบรรเลงเพลงตามขนบธรรมเนียมของชาวพื้นถิ่น (วีณา วิสเพ็ญ, 2533 : 32) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยหรือมีชื่อเรียกว่า ภาคอีสาน เป็นภาคที่มีดนตรีพื้นถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ชัดเจน ทั้งเรื่องของเครื่องดนตรี วิธีการเล่น จังหวะและท่วงทำนอง การศึกษาดนตรีในพื้นที่อีสาน ได้มีการทำการศึกษาวิจัยในหลายมิติ ทั้งในด้านของมานุษยวิทยา ดนตรีวิทยา รวมถึงดนตรีศึกษา ด้วยความที่มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจนของวัฒนธรรมทางดนตรีพื้นบ้านของภาคอีสาน จึงทำให้มีผู้สนใจศึกษาวิจัยทางวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานมากขึ้น เป็นที่มาของความต้องการข้อมูลจากแหล่งของข้อมูลทางวัฒนธรรมดนตรีที่ศึกษาวิจัย (ปิยพันธ์ แสนทวีสุข, 2549 : 68)

อย่างไรก็ตามในกระบวนการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมดนตรีจากรุ่นสู่รุ่น จากการศึกษาวิจัยทางด้านดนตรีพื้นถิ่น การได้รับข้อมูลอาจมีความคลาดเคลื่อนจากการใช้ภาษาถิ่น การมีภาษาถิ่นที่หลากหลายย่อมมีความสำคัญต่อการสื่อสารของชนกลุ่มที่หลากหลายด้วยเช่นกัน เช่น ภาษาถิ่นอีสานมีความสำคัญต่อสื่อพื้นบ้านของคนดนตรีอีสานภาษาถิ่นคำเมืองก็มีความสำคัญกับสื่อพื้นบ้านของคนภาคเหนือ ความแตกต่างหลากหลายดังกล่าวมีลักษณะความแตกต่างทางพื้นที่ซึ่งภาษาหรือสำเนียงเป็นตัวอย่างรูปธรรมที่ชัดเจนที่สุดและหลากหลายในแง่พื้นที่นี้ได้กลายเป็นอัตลักษณ์อันเป็นต่อม่อของวัฒนธรรมในแต่ละแห่ง (อุดม พรประเสริฐ, 2546 : 43) การคลาดเคลื่อนเหล่านี้นำไปสู่ปัญหาการใช้ภาษาในการศึกษาวรรณกรรมดนตรีอีสาน ตัวอย่างเช่น เครื่องดนตรี พิณ ที่ใช้บรรเลงในวรรณกรรมดนตรีอีสานถูกเรียกด้วยคำนามเฉพาะที่แตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค เช่น ซุง หรือ เต่ง เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในการศึกษาวรรณกรรมสำหรับผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับภาษาอีสานและดนตรีอีสาน

อนึ่งการอธิบายองค์ประกอบด้านดนตรีให้เป็นที่เข้าใจของทั้งผู้ศึกษาดนตรีพื้นบ้านและผู้ศึกษาดนตรีตะวันตกนั้น จำเป็นต้องอาศัยการใช้ภาษาเพื่อการเปรียบเทียบและอธิบายให้เห็นถึงความเหมือนและความต่างในการสร้างเสียง ควบคุมจังหวะ และ บันเล่งทำนอง ตัวอย่างเช่น ในการบันเล่งดนตรีตะวันตก นักดนตรีและผู้ประพันธ์เพลงจะใช้เสียง 12 เสียงในระบบโครมาติก (Chromatic) เพื่อทำให้เกิดทำนองตามหลักของทฤษฎีดนตรีตะวันตก (ณัชชา โสคติยานุรักษ์, 2549 : 88) ส่วนในดนตรีพื้นบ้านอีสานจะใช้เพียง 7 เสียงในระบบไดอะโทนิค (Diatonic) โดยไม่มีเสียงแฟลต และชาร์ป นิยมใช้ 5 เสียงในการดำเนินทำนอง ตามระบบเพนทาโทนิค (Pentatonic) (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2536 : 77) ดังนั้นการอธิบายการบันเล่งทำนองดนตรีอีสาน

จำเป็นต้องมีการอธิบายเปรียบเทียบกับดนตรีตะวันตก เพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้ศึกษาดนตรี ป้องกันความสับสนในการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีที่แตกต่างกัน

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2534 : 7) กล่าวว่า มนุษย์นั้น เพียรพยายามทุกวิถีทางที่จะให้บรรลุความต้องการที่ละขั้น เมื่อความต้องการขั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นนั้นก็ลดความสำคัญลงจนหมดความสำคัญไป ไม่เป็นแรงกระตุ้นอีกต่อไป แต่จะเกิดความสนใจและความต้องการสิ่งใหม่อีกต่อไป แต่ความต้องการขั้นต้น ๆ ที่ได้รับการตอบสนองไปเรียบร้อยแล้วนั้น อาจกลับมาเป็นความจำเป็นหรือความต้องการครั้งใหม่อีกได้ เมื่อการตอบสนองความต้องการครั้งแรกได้สูญเสียหรือขาดหายไป และความต้องการที่เคยมีความสำคัญจะลดความสำคัญลง เมื่อมีความต้องการใหม่ ๆ เข้ามาแทนที่ ดังนั้นการสำรวจความต้องการในการรับข้อมูลเกี่ยวกับคำภาษาถิ่นที่เป็นคำเฉพาะของดนตรีพื้นบ้านอีสาน รวมทั้งการหาข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่มีความสำคัญในการศึกษาทางด้านดนตรีทั้งเชิงวิชาการและงานวิจัย เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการค้นคว้าและอ้างอิง ในการศึกษาวิจัยทางด้านดนตรี ให้มีความเข้าใจในความหมายของคำเฉพาะที่ตรงกันจึงเป็นสิ่งสำคัญ อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและวิจัยทางวัฒนธรรมดนตรีของชาวอีสาน อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในอีกรูปแบบหนึ่ง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่อง ประเด็นทางภาษาในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสาน ตอบสนองการศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประเด็นในการใช้ภาษาในการศึกษาข้อมูลจากภาษาถิ่นในวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน และ ศึกษาความต้องการในการนำประเด็นต่างๆ ไปต่อยอดในการศึกษาวิจัยดนตรีพื้นบ้านอีสานที่ตอบสนองการศึกษาวัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาด้านการใช้ภาษาในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานตอบสนองการศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อศึกษาความต้องการด้านการใช้ภาษาในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานตอบสนองการศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักวิชาการทางดนตรี ครู อาจารย์ ปราชญ์ชาวบ้าน นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก จำนวน 12 ท่านเลือกโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการด้านดนตรี นักวิจัย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview form) หลังจากได้ผลการศึกษา จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการประเมินความเห็นและทำความเข้าใจทำการสังเคราะห์ประเด็นจากผลการศึกษา โดยการนำผลการศึกษาไปเป็นประเด็นสนทนากลุ่ม

จัดประชุมกลุ่ม (Focus group)

1. การเตรียมจัดประชุมกลุ่ม

1.1 ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการจัดประชุมกลุ่ม (จากแบบสัมภาษณ์ที่ถูกต้องตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว)

1.2 ผู้วิจัยกำหนดคำถามที่จะใช้ในการจัดประชุมกลุ่ม

1.3 ผู้วิจัยจัดระบบหมวดหมู่และลำดับคำถาม

1.4 ผู้วิจัยกำหนดผู้ร่วมสนทนากลุ่ม โดยติดต่อประสานงานกลุ่มเป้าหมาย เพื่อบันทึกหมายวัน เวลา ในการดำเนินการจัดประชุมกลุ่ม ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายดังนี้

- ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน
- ศิลปินพื้นบ้านอีสาน
- อาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัย
- นักวิจัย
- นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
- นักศึกษาระดับอุดมศึกษา

1.5 ประชุมเตรียมความพร้อมของทีมงานผู้วิจัย

2. ดำเนินการจัดประชุมกลุ่ม เพื่อหาแนวทางในการพัฒนากลุ่มผู้ผลิตให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. เมื่อสิ้นสุดการจัดประชุม ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ผลต่อไป

เครื่องมือในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview form) เพื่อหาประเด็นคำถามให้ตรงกับวัตถุประสงค์และครอบคลุมเนื้อหา

การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (item content validity) เป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการเก็บข้อมูลหรือไม่ โดยการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน และให้คะแนนเป็นดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์

หลังจากนั้น จึงนำผลการตรวจสอบความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ในการเก็บข้อมูล โดยใช้สูตรของ Rovinelli and Hambleton (อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 97) โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ดังนี้

- ถ้า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อคำถามข้อนั้นวัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์
- ถ้า $IOC \leq 0.5$ ถือว่าข้อคำถามข้อนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.63

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดคำถาม หรือประเด็นการสัมภาษณ์ที่ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดการวิจัยไว้อย่างชัดเจน และคำนึงถึงประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

- ขั้นที่ 1 กำหนดกรอบประเด็นคำถาม หรือ แนวการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย
- ขั้นที่ 2 ร่างประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ความต้องการในการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน
- ขั้นที่ 3 นำเสนอแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความความตรง ความถูกต้อง ครบถ้วนตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย

ขั้นที่ 4 ปรับปรุง แก้ไขแบบสัมภาษณ์ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจึงนำไปใช้เก็บ
ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการจัดสนทนากลุ่ม นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่จัดลำดับ
วิเคราะห์เนื้อหา และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาด้านการใช้ภาษาในการศึกษาดนตรีที่บ้านอีสานตอบสนองการศึกษา
และวิจัยวัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21

ด้านทฤษฎีดนตรี

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพสรุปได้ว่า

การบรรเลงดนตรีที่บ้านอีสานสมัยก่อนเป็นการสอนแบบมุขปาฐะหรือจำทำนองเพลงมาบรรเลง ไม่
มีการบันทึกโน้ตอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น คำศัพท์เกี่ยวกับการศึกษาดนตรีที่บ้านอีสาน ยังมีลักษณะ
หลากหลายไปตามพื้นที่เทคนิคการเล่นบางประเภทยังไม่มีคำแนะนำเพื่อเปรียบเทียบกับทฤษฎีดนตรี
สมัยใหม่จึงทำให้ผู้ศึกษาวิจัยที่ไม่คุ้นเคยกับการศึกษาดนตรีที่บ้านอีสาน ประสบกับปัญหาในการเข้าใจ
วัฒนธรรมดนตรีที่บ้านอีสานได้

ด้านประวัติดนตรีที่บ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพสรุปได้ว่า

พบปัญหาความหลากหลายในการอธิบายประวัติความเป็นมาและที่มาของชื่อเรียกเครื่องดนตรี ลาย
เพลง และกลอนลำ ตัวอย่างเช่น ลายเซ บางทีมากล่าวถึงการเปลี่ยน บันไดเสียงในการเล่น ดังนั้น คำว่าเซ จึง
หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของทำนอง แต่ในบางที่มา คำว่าเซหมายถึงแม่น้ำในภาษาลาวล้านช้างเหล่านี้เป็น
ปัญหาในการอธิบายให้ผู้ศึกษาดนตรีที่ไม่มีพื้นฐานการเข้าใจภาษาอีสาน ให้เข้าใจได้

ด้านการใช้คำศัพท์เฉพาะ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพสรุปได้ว่า

ปัญหาการใช้คำศัพท์เฉพาะจะเป็นปัญหาเมื่อต้องอธิบายคำศัพท์เหล่านั้นเป็นภาษาอังกฤษ กล่าวคือ
นักวิชาการด้านดนตรีอาจเข้าใจทฤษฎีดนตรีแต่ด้วยข้อจำกัดทางการใช้ภาษาอังกฤษจึงไม่สามารถอธิบาย
คำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีที่บ้านอีสาน ให้ชาวต่างชาติเข้าใจได้

ด้านการอธิบายองค์ประกอบของเครื่องดนตรี

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพสรุปได้ว่า

ปัญหาการใช้ภาษาในการอธิบายองค์ประกอบของเครื่องดนตรี พบเมื่อ ต้องการอธิบาย ส่วนประกอบของเครื่องดนตรีโดยเทียบกับเครื่องดนตรีสากลตัวอย่างเช่น คันทวย่ง ของพิน เมื่อใช้คำดังกล่าว อธิบายส่วนประกอบของพิน จะสร้างความสับสนให้กับผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับการ ศึกษา วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องแปลชื่อความเป็นภาษาอังกฤษในการนำเสนองานวิชาการจะต้องหาคำศัพท์เทียบเคียงที่พบในองค์ประกอบของเครื่องดนตรีสากล เช่น Guitar bridge เป็นต้น

ด้านความทันสมัยของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพสรุปได้ว่า

ปัญหาประเด็นทางภาษาในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานด้านความทันสมัยของข้อมูล พบว่าเอกสารที่รวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน ที่มีข้อมูลในด้านประวัติความเป็นมา ต้นกำเนิดของภาษาที่ใช้กำหนดชื่อ องค์ประกอบของเครื่องดนตรี องค์ประกอบทางดนตรีของทำนอง และองค์ประกอบทางดนตรีของทำนองร้องไม่มีความทันสมัย ตัวอย่างเช่น หนังสือขอ สำนักส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ ตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ 2528 มีข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมประกอบที่กล่าวมา ด้านการนำเสนอวัฒนธรรมดนตรีอีสานภาษาอังกฤษยังขาดเอกสารที่ทันสมัยและข้อมูลครบถ้วน ตัวอย่างเช่น งานของ Terry Miller (1985) ที่มีอิทธิพลในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานในต่างประเทศ เน้นศึกษาเครื่องดนตรีแคนที่ใช้ในการแสดงหมอลำเท่านั้น ในขณะที่การศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานในประเทศยังมีลักษณะที่หลากหลายเป็นการวิจัยวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานเฉพาะถิ่นยังขาดการรวบรวมให้เป็นเอกสารที่ทันสมัย และเข้าใจง่ายสำหรับผู้เริ่มต้นสนใจ การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้าน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความต้องการด้านการใช้ภาษาในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานตอบสนองการศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21

ทฤษฎีดนตรีอีสาน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพสรุปได้ว่า

ความต้องการประเด็นทางภาษาในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานด้านทฤษฎีดนตรีอีสาน พบว่า ควรมีข้อมูล ด้านภาษา ที่เป็นมาตรฐาน ในการอธิบายที่ดนตรีอีสาน โดย เปรียบเทียบกับระบบดนตรีไทย หรือระบบดนตรีสากล ควรมีการอธิบายเทคนิคการเล่นต่าง ๆ ให้เป็นที่เข้าใจ โดยอาจเปรียบเทียบกับ ลักษณะการเล่น คล้ายกันของเครื่องดนตรีสากล

ด้านประวัติดนตรีพื้นบ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพสรุปได้ว่า

ควรมีการสรุปความเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการ ของการใช้ภาษาในการตั้งชื่อวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้าน ชุดข้อมูลที่น่าเสนอความเป็นมาของวัฒนธรรมดนตรีอีสาน ควรนำเสนอที่มาของการใช้ภาษาเหล่านี้อย่างหลากหลาย และสรุปในตอนท้าย

ด้านการใช้คำศัพท์เฉพาะ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพสรุปได้ว่า

ความต้องการประเด็นทางภาษาในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานด้านด้านการใช้คำศัพท์เฉพาะ ควรมีการจัดทำคำอธิบาย วัฒนธรรมดนตรีอีสาน ในภาษาสากล คำศัพท์เฉพาะ ที่พบในวัฒนธรรมดนตรี พื้นบ้านอีสาน ควรมีการเปรียบเทียบกับ ลักษณะการดำเนินดนตรี ที่คล้ายกัน ทฤษฎีดนตรีสากล

ด้านการอธิบายองค์ประกอบของเครื่องดนตรี

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพสรุปได้ว่า

ควรมีชุดข้อมูล ที่อธิบายองค์ประกอบของเครื่องดนตรีอีสาน โดยใช้ภาษา ที่แสดงให้เห็นถึงความเปรียบเทียบ ระหว่างองค์ประกอบของเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน กับเครื่องดนตรีไทย เครื่องดนตรีสากล หรือเครื่องดนตรีผู้ศึกษาสามารถพบได้ในชีวิตประจำวัน

ความทันสมัยของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพสรุปได้ว่า

ควรมีการ พัฒนาชุดข้อมูล ที่ทันสมัย นำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย และทันสมัยตามความต้องการในการศึกษาศิลปวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 มีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลในด้านประวัติความเป็นมา ต้นกำเนิดของภาษาที่ใช้กำหนดชื่อ องค์ประกอบของเครื่องดนตรี องค์ประกอบทางดนตรีของทำนอง และองค์ประกอบทางดนตรีของทำนองร้อง

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการใช้ภาษาในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานตอบสนองการศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21 พบปัญหาในการใช้ภาษาในการอธิบายเทคนิคการเล่นตามทฤษฎีดนตรี การอธิบายความเป็นมาและต้นกำเนิดของคำที่ใช้ในการตั้งชื่อวัฒนธรรมดนตรีอีสาน การอธิบายองค์ประกอบดนตรี การอธิบายคำศัพท์เฉพาะ และ ความทันสมัยของข้อมูล

2. ด้านความต้องการในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานตอบสนองการศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21 พบว่ามีความต้องการในการพัฒนาข้อมูลที่ทันสมัยสามารถในการเปรียบเทียบการอธิบายเทคนิคการเล่นตามทฤษฎีดนตรีพื้นบ้านกับดนตรีสากล เปรียบเทียบและสรุปที่มาของคำนามเฉพาะ เปรียบเทียบการอธิบายองค์ประกอบของเครื่องดนตรี ศึกษาคำศัพท์เฉพาะด้านดนตรี

อภิปรายผลการวิจัย

ปัญหาด้านภาษาของนักวิชาการด้านดนตรีในประเทศไทย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดด้านภาษาอังกฤษของนักวิชาการด้านดนตรีถึงแม้จะมีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีดนตรี มากพอที่จะศึกษาวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานแต่ด้วยข้อจำกัดด้านภาษาอังกฤษ ทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน ให้ไปสู่ระดับสากลได้ สอดคล้องกับ Gerbe and Gerrity (2007 : 71–87) ที่ระบุว่า บัณฑิตที่จบสาขาดนตรีมักมีผลคะแนนภาษาอังกฤษ ในเกณฑ์ต่ำ เนื่องจากการฝึกฝนดนตรี เป็นทักษะที่ใช้เวลา ความอดทน และความสม่ำเสมอ เพื่อที่จะฝึกฝนให้เกิดความชำนาญและความเข้าใจ จนสามารถบรรเลงเพลงให้อยู่ในมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับได้ ธรรมชาติของการฝึกฝนดนตรี อาจทำให้ นักดนตรี ไม่มีสมาธิในการฝึกฝนทักษะอื่น เช่น ภาษาอังกฤษ ดังนั้น จึงควรมีกระบวนการพัฒนา ศักยภาพด้านภาษาอังกฤษ ของนักวิชาการด้านดนตรี เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับนักวิชาการด้านดนตรี ในประเทศอื่น ๆ และเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานไปสู่ระดับสากล

การพัฒนาชุดข้อมูลดนตรีพื้นบ้านอีสานเพื่อตอบสนองการศึกษาวิจัยวัฒนธรรมทางดนตรีในศตวรรษที่ 21

ผลการวิจัยพบว่าผู้ศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสานต้องการข้อมูลที่มีข้อมูลในด้านประวัติความเป็นมา ต้นกำเนิดของภาษาที่ใช้กำหนดชื่อ องค์ประกอบของเครื่องดนตรี องค์ประกอบทางดนตรีของทำนอง และองค์ประกอบทางดนตรีของทำนองร้องไม่มีความทันสมัย ซึ่งจะต้องเป็นข้อมูลที่ สามารถทำความเข้าใจได้ทั้งนักวิชาการด้านดนตรีที่มีความเชี่ยวชาญในทฤษฎีดนตรี และบุคคลทั่วไปที่ไม่มีความเชี่ยวชาญด้านทฤษฎีดนตรี ทั้งนี้ จะต้องหาช่องทางในการนำเสนอวัฒนธรรมดนตรีอีสาน ให้เข้าสู่วงกว้าง ตัวอย่างเช่น การให้ข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษและการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องในการนำเสนอวัฒนธรรมดนตรีอีสาน ผลการวิจัย สอดคล้องกับ (Thinley & Maxwell, 2013 : 1–29) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ภาษาอังกฤษ และการใช้เทคโนโลยี มีส่วนสำคัญในการเผยแพร่และสืบทอด วัฒนธรรมดนตรี โดยจะช่วยให้ ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ถูกเผยแพร่ไปสู่วงกว้าง และเข้าถึงได้ง่าย อันเป็นการตอบสนองการศึกษาวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

ข้อมูล ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปเป็นประเด็นในการพัฒนาชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีอีสานที่ตอบสนองการศึกษาวิจัยวัฒนธรรมดนตรีในศตวรรษที่ 21 ตัวอย่างเช่น การพัฒนาสารานุกรมดนตรีอีสาน การพัฒนาสารานุกรมดนตรีอีสานภาษาอังกฤษ และ การพัฒนาแอปพลิเคชันในการถ่ายทอดวัฒนธรรมดนตรีอีสาน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มการเก็บข้อมูลในด้านข้อมูลเชิงปริมาณ โดยอาจทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและเก็บข้อมูลในวงกว้าง
2. การวิจัยในครั้งต่อไป สามารถนำกระบวนการวิธีการในการเก็บข้อมูล ไปศึกษาประเด็น ด้านภาษาในการศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านในสาขาอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น นาฏศิลป์ การแสดง และศิลปกรรม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2534). *องค์การกับมนุษยสัมพันธ์*. กรุงเทพมหานคร: อักษรวิทยา.
- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2536). *วิธีการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสาน*. ขอนแก่น: คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัชชา โสคติยานุรักษ์. (2549). *ทฤษฎีดนตรี*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยพันธ์ แสนทวีสุข. (2549). *ดนตรีพื้นบ้านอีสาน: ศักดิ์ศรีอีสานตำนานเครื่องดนตรีและการเรียนดนตรีพื้นบ้านอีสาน*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีณา วิสเพ็ญ. (2533). *ดนตรีพื้นบ้านอีสาน*. มหาสารคาม: ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- อุดม พรประเสริฐ. (2546). *ภาษาและการสื่อสารทางธุรกิจ*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- Baydak, A. V., Scharioth, C., & Il'yashenko, I. A. (2015). Interaction of Language and Culture in the Process of International Education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 215, 14–18. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.11.567>
- Eunson, B. (2015). *Communicating in the 21st Century (4th Edition)*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Gerber, T., & Gerrity, K. W. (2007). Attitudes of music educators toward the teaching of language reading skills in the music classroom. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, (173), 71–87.
- Thinley, D., & Maxwell, T. W. (2013). The role of English in culture preservation in Bhutan. *Journal of Bhutan Studies*, 28, 1–29.

Thai High School Students' Reflections on Role-Play Activity in Thai EFL Speaking Class

Chonlatee Hoofd and Chongrak Liangpanit

KhonKaen University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: chongrakl@yahoo.comd

Abstracts

The objective of this research was to examine the use of role play in the context of English speaking activities. Mathayomsuksa 4 students took part in this study, which included 75 of them. There were a questionnaire and a semi-structured interview used in this study as the research instruments. The data was examined and interpreted using the mean (x), and standard deviation (SD.) as well as content analysis from the interview interpretation. Using surveys and interviews, the researchers discovered that role-playing activity can benefit participants in terms of English speaking skills, vocabulary development. They also discovered that it can increase confidence and provide an opportunity to practice in everyday situations. The participants also expressed favorable feeling regarding the use of role play in the context of English speaking classes.

Keywords: Thai High School Students' Reflections; Role-Play Activity, Thai EFL Speaking Class

Introduction

Role-playing is a classroom teaching style that encourages students to actively participate in the learning process in a context related to real-life situations, thereby eliminating shyness and stress (Tompkins, 2001 : 4). Wilkins' research and theories resulted in empirical findings that confirmed the effectiveness of role-play in energizing the learning and teaching environment, sparking the learners' interest, and increasing the impressiveness of language acquisition (Feng Liu & Yun Ding, 2009 : 45). Furthermore, role-play benefits language learning from four perspectives: motivation enhancement, whole-task practice, natural learning, and creativity (Littlewood, 1991 : 6).

According to Kowalska (1991 : 63), role-play improves learners' speaking fluency and fosters the development of their imagination because the roles require learners to think creatively, and the ability to think creatively may be a useful skill in the future. It also emphasizes meaning communication over proper language usage among students. As a result, by allowing students to role-play, teachers can help students improve their public speaking skills in a variety of social situations. It means that students are put in situations where they must use socially appropriate speech rather than the curriculum-required language (Porter-Ladousse, 1987 : 5). Another advantage of role-playing is that it allows students to put themselves in the shoes of others. This could assist shy students in overcoming their fear of speaking in front of a group. Students who are hesitant to talk about their experiences or express themselves are frequently afraid to do so, but they believe that because they are playing a

* Received: December 3, 2021; Revised: April 20, 2022; Accepted: April 22, 2022

different character in the role-play, there is no threat to their own personality (Porter-Ladousse, 1987 : 5). Role-play in foreign language lessons creates an exciting environment in which students can have fun while also participating in language creation .

Role-playing is a classroom teaching style that encourages students to actively participate in the learning process in a context related to real-life situations, thereby eliminating shyness and stress (Tompkins, 2001 : 4). Wilkins' research and theories resulted in empirical findings that confirmed the effectiveness of role-play in energizing the learning and teaching environment, sparking the learners' interest, and increasing the impressiveness of language acquisition (Feng Liu & Yun Ding, 2009 : 45). Furthermore, role-play benefits language learning from four perspectives: motivation enhancement, whole-task practice, natural learning, and creativity (Littlewood, 1991 : 6). dden, 2004 : online). In general, role-playing improves students' speaking abilities through creative thinking, allows shy students to express themselves vocally by pretending to be someone else, and fosters a fun learning environment.

According to Al-Senaidi (2009 : 11), role play is an effective strategy for improving learners' speaking competence because learners receive feedback on their performance at each activity and work on it to ensure improvement, demonstrating that learners' self-esteem plays a role in their success. Moreover, several studies (Astuti, 2017 : 29-32 ; Bojeeswari, 2013 : 65 ; Krebt 2017 : 863 ; Nguyen & Do 2017 : 62 ; Naksevee & Sinwongsuwat, 2014 : 80-91.; Paradedwari, 2015 : 34) have found that role play has several benefits, including a positive attitude and motivation, which influence behavior. Furthermore, Gibson, Ivanovich, and Donnely (1985:66) highlighted that perception, which relates to stimulus receiving, organizing, and interpreting the organized stimulus, is one of the factors that influence attitude.

Many studies have revealed that students have a positive attitude toward role play, which plays a significant role in their speaking performance, according to Elyildirim and Ashton (2006 : 2-11). Thus, most teachers realized that when their students' attitudes were positive and their motivation was high, their students' learning potential increased. Furthermore, Saetan (1991 : 34) asserted that when students are less anxious, they learn faster and acquire language more effectively. However, if students have a negative attitude toward learning, it can lead to learning difficulties (Aik & Tway, 2006 : 28-32). Therefore, this research primarily aims to investigate the reflections of students on role-play activities used in EFL speaking classes.

Research Objectives

This study aims to examine the use of role play in the context of English speaking activities.

Research Methodology

Sample

Seventy-five tenth-grade students studying in a Thai public school during the first semester of the academic year 2021 were chosen from the whole population. These 75 participants were chosen using a simple random sampling method.

Research Instrument

The open-ended questionnaire was divided into two main parts. The first part of the questionnaire was to ask the participants' attitudes towards the use of role play in speaking classes. The second part of the questionnaire consisted of two open-ended questions for participants' comments on the use of role-playing activities in speaking classes. Semi structure interview was used in this study.

Data Analysis

The data was analyzed using percentage, Mean, and Standard Deviations (S.D.).

Results

No.	Statement	Mean	Standard Deviation	Interpretation
1.	Role-playing activities allow me to have more opportunities to practice speaking English.	4.52	0.644	Strongly agree
2.	I believe that I can apply the role-playing scenarios to communicate in my daily life.	4.27	0.684	Strongly agree
3.	I think role-playing activities help me to understand the situation in the conversation.	4.27	0.600	Strongly agree
4.	I think role-playing activities assist me in improving English vocabulary.	4.21	0.684	Strongly agree
5.	Learning speaking English through role play activities is really great.	4.21	0.643	Strongly agree
6.	Role-playing activities encourage me to work both independently and in groups.	4.20	0.697	Strongly agree
7.	I think that role-playing activities help me improve my English pronunciation.	4.16	0.736	Agree
8.	I enjoy role-playing activities because they allow me to show my expression in speaking English	4.09	0.791	Agree
9.	I think role-playing activities help me improve my English intonation.	4.07	0.759	Agree
10.	I think role-playing activities help me in improving English grammar.	4.07	0.684	Agree
11.	In my opinion, role play activities make reading comprehension more interesting and appealing.	4.05	0.804	Agree
12	Role-playing activities foster a positive and active environment in the classroom.	4.04	0.796	Agree

13	I enjoy speaking English in role-playing situations.	4.01	0.726	Agree
Average		4.166	0.672	Agree

According to the table1, the results revealed that the participants though that role-playing activities allow them to have more opportunities to practice speaking English ($\bar{x}$ =4.52, S.D.= 0.644) at a high level. The results also revealed that the use of role play , helps them to be able to understand the situation in the conversation” ($\bar{x}$ =4.27, S.D.= 0.600). Furthermore, it was found that role-playing activities assist in improving English vocabulary ($\bar{x}$ =4.21, S.D.= 0.684).Lastly, the participants reported that the using a role-play encourage them to work both independently and in groups. ($\bar{x}$ =3.53, S.D.=0.86). Surprisingly these findings revealed that participants have a positive perception toward role play activity, as indicated by the mean score of each statement in the range of agree and strongly agree. Aside from that, the average mean score of all statements is 4.136, with a standard deviation of 0.675, falling within the interpretation range of agree, confirming that the participants' perception of role play activities is favorable.

In addition, The participants show that role play can stimulate positive attitudes and motivation to learn English or practice speaking skill. the following are some examples of additional opinions expressed by participants.

Students 14, 16, 22: “Great activities”

Students 18: “Role play activities make me feel like to speak English in daily life”

Student 23: “It is good to practice speaking so that we can speak more fluently”

Student 44: “It is very good and enjoyable”

Student 32: “I wish there were more role-playing activities; it would be a lot of fun.”

Discussion

According to the findings, participants perceived role play to be beneficial in three ways, which are as follows:

1.Enhancing students' ability to develop language competence

Participants agreed that role-play activities give them more opportunities to practice speaking English, improve their English vocabulary, grammar, pronunciation, intonation, and understanding of the situation in the conversation (statements 5, 8, 9, 10, 11, and 14). In addition to that, participant 25 stated, "My English proficiency is quite low, so I was not at ease during the role play, but it did help me understand the situation and vocabulary better," and participant 39 added, "These activities help me pronounce some words more clearly." These findings indicated that they saw role play activity as a useful tool in assisting them to develop their language competency.

Furthermore, the findings of this study are consistent with Rahayu's (2019) results that role play can improve students' ability to build language competence, as well as Naksevee and Sinwongsuwat's (2014: 80-91.) study, which investigated the impact of using non-scripted role-play and discovered that role-play can improve conversation skills in both high- and low-proficiency students. Moreover, Krebt (2017:863) revealed that students who are taught speaking using a role-play technique significantly improve their speaking ability when compared to students who are taught speaking in a traditional manner. Not only in English, but role-play has been shown to be an effective tool for improving other languages' proficiency, such as Arabic (Mat et al.,2019: 334-346)

2. Boosting students' motivation and attitude

As shown in the results, participants agreed with statements 1, 2, 3, 4, 7, 12, 13, 15, indicating a positive attitude and motivation to learn to speak English through role-play. Statement 4 "Role-playing activities inspire me to study English more than before," as well as additional opinions from participant 18 "Role play activities make me feel like to speak English in daily life", participant 44 "It is very good and enjoyable," and participant 48 "I wish there were more role-playing activities in the classroom," are some examples to support this discussion.

Additionally, the findings of this study are in line with previous studies conducted by Astuti (2017: 29-32.), Nguyen and Do (2017:62), and Rahayu (2019:64), which concluded that role-play activity promotes a positive attitude and increases students' motivation to learn a language. Furthermore, it is consistent with the findings of Bojeeswari (2013:67), who investigated the effects of role-playing activities on students' attitudes and motivation to speak and interact in the ESL classroom and revealed that students perceived role-playing activities to improve their speaking ability and interaction in class, which had a significant impact on motivating students to speak and interact.

3. Increasing students' confidence in speaking English and enthusiasm to learn

78.5 percent of participants agreed with statement 6 "Role-playing activities boost my confidence in speaking English." In addition to that, the mean of the responses is 3.96, with a standard deviation of 0.725 which fallen in the interpretation range of agree, as well as some examples of participants' opinions such as participant 40 "It provided me with more opportunities and increased my confidence in speaking English," participant 49 "Role-playing activities make me feel more confident in acting in the role that I was assigned, and make studying more enjoyable," indicating that they agreed that role play activity made them feel more confident to speak English.

These results are supported with Lara and Diaz's (2019: 71-86.) study of seventh-grade students' willingness to speak English through scripted role-play. The findings indicated that students were willing to participate in speaking activities, which linked to students' perceptions on role-play activity.

Research suggestion

Future studies could be aware of the factors that influence students' perceptions . Another recommendation is to use more instruments, such as questionnaires, interviews, observations, and so on, to investigate students' perceptions. This could provide researchers with in-depth data analysis in order to gather more information to support pedagogical language teaching in speaking. Finally, based on the findings, teachers are recommended to consider using role-playing activities combined with other teaching techniques in language classrooms to improve students' competence, attitude, and motivation as well as boost their confidence in speaking and interacting in English.

References

- Aik, C. T., & Tway, D. C. (2006). Elements and principles of training as a performance improvement solution, *Performance improvement*, 45 (3), 28-32.
- Al-Senaidi, S. A. (2009). Using role play to promote oral fluency, 66-72. In Borg. S.(Ed.), *Understanding English Language Teaching and Learning in Oman*. Retrieved July 11, 2012
- Astuti, E. S. (2017). Students' Perception Toward Role Play Activity in the ESP Classroom. *Paradigma: Jurnal Filsafat, Sains, Teknologi, dan Sosial Budaya*, 23(2), 29-32.
- Bojeeswari, D. (2013). *The Effects of Role-Play on Students' Attitude and Motivation to Speak and Interact in the ESL Classroom*. (Doctoral dissertation, Universiti Teknologi Malaysia).
- Budden, Joanna. (2004). "Role play", British Council. Online. Retrieved from <http://www.teachenglish.org.uk/think/articles/role-play> (date of access: 1 April 2013)
- Elyildirim, S., & Ashton, S. (2006). Creating positive attitudes towards English as a foreign language, *English Teaching Forum*, 44 (4), 2-11.
- Feng Liu & Yun Ding (2009) "Role-play in English Language Teaching", *Asian Social Science*, 5(0)
- Gibson, J.L., Ivanovich, J.M., & Donnelly, J.H. (1985) *Organizations: behavior, structure, processes* (5th ed.). Plano, TX: Business Publications.
- Kowalska, Barbara. (1991). *Let them talk in English*. Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne
- Krebt, D. M. (2017). The effectiveness of role play techniques in teaching speaking for EFL college students. *Journal of Language Teaching and Research*, 8(5), 863.
- Lara Castro, J., & Díaz Larenas, C. (2019). Students' willingness to participate in speaking activities through the use of scripted role-plays. *Comunicación*, 28(2), 71-86.
- Littlewood, W. (1991). *Communicative Language Teaching*. United Kingdom: Oxford The University Press.
- Mat, A. C., Awang, A., Nokman, A. Z., Musilehat, N. S., Bakar, A. F. A., & Yusoff, M. S. A. (2019). Investigating Attitude towards Role Play and Its Subjective Value in Predicting Arabic Language Proficiency among UiTM Students. *International Journal of Education and Practice*, 7 (4), 334-346.
- Naksevee, N., & Sinwongsuwat, K. (2014). Non-scripted role-play: A better practice for Thai EFL college students' speaking skills. *The TFLTA Journal*, 5, 80-91.
- Nguyen, H. B., & Do, N. N. T. (2017). Students' Attitudes Towards Drama-Based Role Play in Oral Performance. *European Journal of Foreign Language Teaching*.
- Paradewari, D. S. (2015). *ELESP Students' Perception on the Use of Scripted Role Play to Improve Speaking Ability in Play Performance Class* (Doctoral dissertation, SANATA DHARMA UNIVERSITY).
- Porter-Ladousse, Gillian. (1987). *Role play*. Oxford: Oxford University Press.

- Rahayu Nur Safitri, S. E. L. V. I. N. A. (2019). *Students' Perception on the use of role play by the Teacher in EFL Classroom* (Doctoral dissertation, Universitas Siliwangi).
- Saetan, K. (1991). *The Effect of Role-play on Students' Self-Confidence in Using English for Communication*. MA thesis, King Mongkut's University of Technology Thonburi, Bangkok.
- Tompkins, P.K. (2001). *The Role Playing. Simulation*. (TESL, Vo IV No 8, Agues. P4).

Research on the International Communication Path of Chinese Brands in the Digital Environment-Taking Chinese Brands on YouTube as an Example

Hongye Li

Chinese Graduate School, Panyapiwat Institute of Management, Thailand
Corresponding Author E-mail:kmcherry@qq.com

Abstracts

The study's objectives were to: 1) develop a new theoretical model for studying Chinese brands' international communication paths in the digital environment; 2) establish a new decision-making framework for Chinese brands' international communications in the digital age. This was a qualitative study. As research tools, the content research approach and the case study approach were used. The video content and comments of the six Chinese brands with the best communication effect on YouTube are the research objects in this paper, while the research content is the coding – decoding process of Chinese brands and consumers. In this paper's content coding section, six films with the best brand communication effect were chosen for content coding analysis. When it comes to the consumer, the top 300 comments in six cases were chosen for content analysis, with Chinese samples removed (because the researchers wanted to focus on non-Chinese comments), for a total of 12909 samples.

As a result of the research, 1) Constructed a model of Chinese brands' international communication path on the YouTube platform. It has been established that the international communication of Chinese brands does not adhere to the traditional linear communication model. The transfer of information is not a simple increase or decrease from the coding of brand communication to consumer decoding, but other cultural consumers reconstruct by their own code system. Cross-cultural communication awareness of Chinese brands, a cross-cultural code system, and customer behavior all influence brand coding. Decoding is influenced by two factors: the consumer's own code system and cultural conflict factors. Under the influence of the aforementioned elements, consumers will use hegemonic decoding methods, negotiated decoding methods, and resistive decoding methods to decode the brand's content and construct new meanings. The creation of an international communication path model of Chinese brands on YouTube clearly demonstrates the process and influencing factors of the flow of meaning from brand to other cultural consumers. 2) Develop a new decision-making framework for Chinese brands' international communication in the digital age. When Chinese brands go global on social media platforms, they should begin by selecting communication content from a variety of perspectives. Second, they must consider the identification of the dissemination subject. Finally, they should consider the technical aspects of the social network.

Keywords: International brand communication; Cross-cultural communication; National brand

* Received: march 16, 2022; Revised: April 11, 2022; Accepted: April 20, 2022

Introduction

In the digital age, the Internet has become an important practice arena for brand communication. Consumers and stakeholders involved in the brand communication process can come from a wide range of countries and cultural backgrounds. International communication is no longer a strategic decision for brands, but it is an important aspect of brand communication that should not be overlooked (Yu guoming& Lan Meina,2017 : 5-8).

Chinese brands have poor recognition and brand loyalty in the international market, as well as greater resistance to international brand communication(Yu Guoming& Ma Hui,2016 : 22-25).Behind this is a deeper cultural dilemma in the international market for Chinese brands (Li Huajun ,2009 :6 -9) . Improving brand cultural adaptability is critical for Chinese brand cross-cultural communication. Cultural conflict, as a result of cultural differences, has a direct and profound impact on the communication effect (Shi Anbin& Zhang Yaozhong,2020 : 4-9. "When people with different cultural perceptions and symbolic systems communicate, their different cultural cognition is enough to change the communication event itself." say American scholars Larry Summerwa and Richard Porter. Even for a well-managed brand, international communication is a process of conflict between the brand's national culture and the entering national culture. The cultural dimension function will cause entering country consumers to instinctively resist the heterogeneous culture, resulting in cultural conflict (Jang, J. 2001 : 241-249) . A major practical problem that Chinese brands must address urgently is how to effectively spread the characteristics of Chinese brands in the face of global multi-polarization and diversification, asymmetric information power, and media ecology diversification.

From the perspective of cross-cultural communication, studying the "coding-decoding" process of Chinese brands during international communication can help Chinese brands overcome cultural barriers. Cultural exchanges and communication activities between different cultural forms and communication recipients from different cultural backgrounds are referred to as cross-cultural communication(Xiao Jun&Zhang Chi, 2020 : 8-12). This communication and interaction process reflects the exchange of cultural information as well as the behavior of cultural exchanges between different cultural communication recipients (Shu Yongping,& Shen Zhengfu,2016 : 11-14). The application of cross-cultural communication theory in the process of brand international communication is made more rational by Hall's encoding/decoding theory. Codes, according to Hall (Hall, Edward T,1976 : 105-108), act as a bridge for cross-cultural communication. The meaning expressed by the code will be incompletely conveyed, distorted, or interrupted during the brand communication process due to the individual differences of the code recipients. To reduce the possibility of such misreading, coders typically encode using the "dominant discourse structure" or "hegemonic meaning interpretation." The most successful coding has a transparent effect that combines the meanings contained in the various layers (Zhu liangjie& He Jiaxun ,2017 : 14-19). In addition, the decoder can select a predefined structure for decoding activities. However, misreading is unavoidable; if the decoder employs "negotiation decoding," the true meaning of the information can be coordinated in the interpretation. Adversarial decoding occurs when the decoder's own code system is completely incompatible with the information, i.e. when the opposite method is used to obtain hostile information. Thus, codes are critical in the entire "coding - decoding" process. As a consequence, studying the "coding-decoding" process of Chinese brands during international communication can help deepen understanding of the international communication paths of Chinese brands in the digital environment.

As a representative of emerging markets, a large number of Chinese brands are spreading internationally through the digital environment. However, we have only recently begun research on the mechanisms of international brand communication in the digital environment, with very limited theoretical results. As a result, researching the path of international communication of Chinese brands in the digital environment has both theoretical and practical implications for the international development of Chinese brands.

Based on this, in this study, the actual cases of Chinese brands spreading internationally on YouTube is taken as research object. From the perspective of cross-cultural communication, take communication content of Chinese brands on Based on this, the actual cases of Chinese brands spreading internationally on YouTube are used as the research object in this study. Take communication content of Chinese brands on the YouTube platform and interactive content of consumers as research objects, and "coding-decoding" as theoretical basis, from the perspective of cross-cultural communication. In-depth research on the coding and decoding of brands and consumers, as well as multicultural commonality and personality of Chinese brands in cross-cultural communication on the YouTube platform, will be conducted through content research. Starting with case studies, this paper investigates the international communication paths of Chinese brands in the digital environment, with the goal of filling a theoretical gap.

Research Objectives

This study aims to resolve the problem:

- (1) In the international social platform, what is the consumer attitude and behavior toward Chinese brands? What is the factor that causes changes in attitude and behavior?
- (2) In social networking environments, what factors will influence Chinese brands international communication impact? What is the mechanism causing this effect? And how is the propagation path constructed?
- (3) What new strategies should Chinese international communication adopt in the digital marketing environment?

Research Methodology

1. Case study method

Case studies are the most commonly used research methods in qualitative studies of internationalization. "Strike theoretical and assumption to the focus, exploration of nature research, and comparative case analysis may be more suitable than quantitative methods" for understanding complex international business phenomena The purpose of this paper's research is to reveal the international communication path of Chinese brands in international social media in the situation of cross-cultural research from the "How" perspective. Because research objects are incidental and we cannot control event processes, case studies are a good choice (Xin Jing & Ye Qianqian, 2020 : 7-10). Furthermore, rather than using single cases, this study uses multiple cases to repeatedly verify each case, which can help provide a more reliable research.

2. Content analysis method

Content analysis is one of the contents and methods of mass communication research that uses the analysis of the internal capacity and quality of mass communication to understand and judge the focus of communication in a given period, as well as the tendency, attitude, and position of certain issues, and the change rule of communication content in that period(Li Jin,2013 : 5-9). Content analysis can be divided into two types based on the analysis process: quantitative analysis and qualitative analysis. For qualitative analysis researchers must interpret, judge, and excavate the essential content contained in information by reading, listening, or watching, and then rely on subjective perception, understanding, and analysis (Cheng Manli& Zhao Xiaohang,2018 : 6-10) .

The purpose of this paper is to analyze the communication effects and influencing factors of Chinese brands by observing changes in the meaning of consumers' cognition, emotion, and behavior as a result of Chinese brand communication content on international social platforms. Because the research content is appropriate for the content analysis method, the content analysis method is chosen as the primary research method.

3. Data collection procedure

According to the " *BrandZ™ China Top 50 Global Brands*" list, China has 50 brands in ten categories that perform well in terms of brand globalization. The brands on the list are evaluated based on five criteria: subscription number, brand communication content, communication language, content subtitles, and brand classification. According to the findings of the analysis, the current state of Chinese brands' international communication on the YouTube platform is characterized by fewer participating brands and single brand categories. At the moment, Chinese brands with international communication on YouTube are primarily divided into product and cultural promotion brands, with only seven brands having more than 100,000 subscribers. According to analysis of the current situation of Chinese brands' overseas communication, in order to make content analysis more accurate, in the research cases involved in this article, a content with the highest attention and the most widespread influence is selected in each category to analyze coding. In content coding section, six films with the best brand communication effect were chosen for content coding analysis. When it comes to the consumer, the top 300 comments in six cases were chosen for content analysis, with Chinese samples removed (because the researchers wanted to focus on non-Chinese comments), for a total of 12909 samples.

Table 1: Code Analysis Selection List

Case No.:	Case content
1	Li Ziqi: <i>Spring Festival Chinese Snacks Special</i>
2	Xiaomi mobile phone: <i>NOTE10 Series Ads</i>
3	Xiaomi mobile phone: <i>Mifan's Art Co-construction</i>
4	The food ranger <i>Exploring Lanzhou Ramen</i>
5	CGTN: <i>Wuhan Anti-epidemic Record</i>
6	CGTN: <i>China's Anti-Corruption Documentary</i>

4. Data analysis

Relevant methods of big data research have gradually emerged in the field of sociology with the advancement of science and technology. This study's research object is based on an Internet social platform, which contains a large number of research objects and data. As a result, this study attempts to replace the traditional sampling method with big data analysis in order to overcome the limitations of the traditional research method in sampling and improve the scientific nature of the research. This paper's research samples are primarily brand video content from Chinese brands with the best communication effect on YouTube, as well as consumer comments on the content. The video text and comments of selected cases are captured using Python technology in this paper. The Nvivo software was used to encode the review's content, and the consumer code table was obtained at the end.

Research Scope

The process of information dissemination, according to the encoding-decoding theory, is a process of code interpretation. The basis of coding manipulation by coder is the construction of meaning. The coder creates the meaning of the code based on the sender's intention, which is then fixed as the textual meaning and finally enters the receiver to become the interpretive meaning, allowing communication target to spread. Therefore, to understand Chinese brand international communication path, the encoding code system and meaning structure of Chinese brand and consumers is analyzed in this paper, compare them according to consumers' attitude to information, the similarities and differences of code system from the same content between Chinese brand as communicator and international consumers as information receiver are analyzed, so as to judge the international communication effect and influencing factors of Chinese brands, so that international communication path mode of Chinese brands in the digital environment is constructed.

Research Results

1. In the international social platform, what is the consumer attitude and behavior toward Chinese brands? What is the factor that causes changes in attitude and behavior?

Table 2 Comparison of construction of encoding and decoding meaning of Chinese brands.

Code 1	Meaning construction 1	Code system 2	Meaning construction 2	Attitude
(1) Li Ziqi (2) Spring Festival, Chinese courtyard (3) Family affection (4) Chinese soil stove, casserole, dustpan (5)	By showing the customs of Chinese New Year, viewers can learn about traditional Chinese culture.	Core characters, Chinese utensils, affection, environment, music	1. Li Ziqi is a beautiful, intelligent and hard-working woman, like a Disney princess. 2. China has good and beautiful rural environment. 3	Favorable rate 95%

Candied haws, chestnuts, preserved fruits, bacon (6) Quiet music			Li Ziqi's close relationship with his grandmother is very touching. 4 The background music is very healing	
(1) Function display of Xiaomi mobile phone (2) Camera effect presentation	Through the function display, show Xiaomi Mi 10 mobile phone, high-quality camera functions and lighter and thinner features.	Made in China, Science and Technology of China, Chinese enterprise	1. Chinese mobile phones are cheap and of good quality. 2 The camera function of Xiaomi mobile phone is very good. 3 A company like Xiaomi is amazing.	Favorable rate 95%
(1) Xiaomi creators (2) Xiaomi shooting devices (3) Fan stories shot with Xiaomi devices	Show the functions of Xiaomi movie equipment, how members of Xiaomi fan group use Xiaomi equipment to shoot their own stories, and call on more fans to join	Product characteristics	Great performance of the Xiaomi stabilizer	Favorable rate 98%
(1) Food ranger, Lanzhou ramen master (2) Lanzhou map (3) Train (4) Lanzhou ramen (5) Lanzhou ramen making	Introduce the geographical location of Lanzhou, China, and the representative food Lanzhou Ramen.	Chinese, emotions, food	1. It is remarkable for British to speak Chinese fluently. 2. There is a problem with the Chinese accent of the blogger. 3.	Favorable rate 98%

process (6) The scene of Chinese eating Lanzhou ramen			Chinese people are not friendly to foreigners. 4. Lanzhou stretched noodles	
(1) Screenshots of new texts during Wuhan's fight against the epidemic (2) Doctors, patients, and construction workers. (3) The real scene of Wuhan's anti-epidemic (4) Clock	Show the real situation of Wuhan, China's anti-epidemic situation	China Speed, Altruism, China Achievement, China Guarantee	1. China's human resources, equipment resources, social wealth, humanitarian spirit, cooperation of ordinary people and social management system supported this war against the virus in an all-round way! 2. Chinese medical staff sacrificed their lives to fight the epidemic, they are heroes.	Favorable rate 98%
1) Xi Jinping, criminal, case handler (2) anti-corruption news picture	Demonstrate the process and results of China's anti-corruption work	Racism, political movements.	1. China's anti-corruption campaign is a government campaign to purge reactionaries. 2. Anti-corruption documentaries are Chinese propaganda.	Favorable rate 43%

In Table 2, the code system 1 and meaning construction 1 represent the key symbols and meaning construction presented by Chinese brand coders in the communication content on the YouTube platform, code system 2 and the meaning construction 2 represent the key codes and meaning construction recognized by the decoder, that is, the consumer after decoding the brand information.

It is found in code system 1, in the coding stage of international communication, linguistic symbols and non-linguistic symbols are mainly used by Chinese brands. Linguistic symbols include language and words, non-linguistic symbols are mainly sound symbols and scene symbols, and scene symbols include core characters, core products, traditional Chinese culture and emerging cultural symbols.

Because language symbols have high requirements on the intersection of metalanguage between the two sides of the teaching, it is difficult to grasp, which easily leads to the lack of symbol meaning. When coding the Chinese brands in the case, most brands are relatively cautious in using language symbols.

Non-linguistic symbol system is more widely used than linguistic symbol system. In the non-verbal symbol system, core characters, core products, Chinese traditional cultural symbols, emerging cultural symbols and sound symbols are commonly used symbols by Chinese brand coders. Cultural symbols with Chinese characteristics are mainly divided into two categories, one is the cultural symbols of traditional Chinese symbols, such as pandas, Spring Festival, Chinese courtyards, Chinese soil stoves, candied haws, bacon and so on. The other one is emerging cultural symbols, such as food culture consumption, graffiti, film production, pop music, etc. These non-linguistic symbols can arouse the memory and interest of Chinese culture. At the same time, through new cultural life symbols, stereotyped influence on China can be changed, help construct new cognitive symbols for China, and update its perception of Chinese culture. It should be noted here that the narrative method of short videos is a three-dimensional and flexible multi-modal narrative. The use of text codes and non-text codes is not binary opposition. In more cases, different code systems are used in conjunction with each other, interact with other cultures constantly to make better communication effects.

Code system 2 and the meaning construction 2 represent the key codes and meaning construction recognized by the decoder, that is, the consumer after decoding the brand information. The meaning expressed by the code will be incompletely conveyed, distorted or interrupted as the individual differences of the recipients of the code. To reduce the possibility of such misreading, coders usually choose the "dominant discourse structure" or "hegemonic meaning interpretation" for encoding. Ideal successful coding has a transparent effect that combines the meanings contained in the different layers. And decoder can choose the preset structure for decoding activities. But in fact, misreading is inevitable, decoder uses "negotiation decoding" more, then the true meaning of information can coordinate in the interpretation. When the decoder's own code system is completely incompatible with the information, adversarial decoding occurs, that is, the opposite way is used to get hostile information.

Based on the attitude comparison, compare meaning construction 1 of Chinese brand construction and meaning construction 2 of international platform consumers, the decoding situation of consumers can be analyzed more intuitively.

By comparing the meaning construction of the encoders and the decoders in the cases, in this study, it is found that in the six cases, the decoders in five cases have positive decoding effects, and the decoding in one case have negative decoding effect. In the cases with positive decoding effect, only *Wuhan Anti-epidemic Story* belongs to active hegemonic decoding. The meaning of encoder's construction is to hope the real process and results of China's anti-

epidemic through video can be understood by the encoder, and in the process of consumer decoding, key codes such as China's speed, altruism, China's achievements and China's security can be identified by them, and build 1. China's human resources, equipment resources, social wealth, humanitarian spirit, the cooperation of ordinary people and social management system support the war against the virus in an all-round way 2. Chinese medical staff sacrificed their lives to fight the epidemic, they are heroes. Decoding meaning, the construction meaning of the encoder and the decoder are almost the same, and the decoder decodes the video according to the will of the encoder. The cases of Li Ziqi, Xiaomi mobile phone, and the food range are all negotiated decoding, that is, the key symbols of the encoder can be basically identified by the decoder, but a large number of self-code systems are added in the decoding process to build a new meaning. The case of CGTN China's anti-corruption is a typical confrontational decoding. The encoder hopes to convey China's anti-corruption achievements, and the meaning constructed by the decoder is the doubt and disgust for China's anti-corruption. Decoders use their own symbology to comprehend the encoded content in a completely reversed way, with in hostile messages.

2. In social networking environments, what factors will influence Chinese brands international communication impact? What is the mechanism causing this effect? And how is the propagation path constructed?

Through the in-depth analysis of the cases, it is found that the following factors will have an impact on the decoding process of recipients of cross-cultural communication.

The initiative of coders' cross-cultural integration is an internal situational condition for Chinese brands to make international communication on YouTube platform. In cross-cultural communication, the understanding and cognition of brand coding by other cultural people is directly affected by the construction of symbols as meaning carrier, the grasp and anchoring of meaning.

The multi-symbol interaction system of video media can help the coder construct the meaning flow space of cross-cultural communication. The diversification, intuitiveness and vividness of symbol system can provide a more diverse interpretation system for information decoding, which can reduce cultural barriers and achieve more effective cross-cultural communication goals.

Common explanatory terms can be established by homogeneity codes among different cultures to realize the flow of meaning. The anchoring of meaning can be realized by the homogeneity code between different cultures through common interpretation items in different spaces, and smooth cross-cultural communication can be promoted. In this study, it is shown that homogeneity codes in international spread content structure coding of Chinese brands include real experience of products, life symbol that easy to be sensed and recognized, quality audio-visual language symbol that conform to the Oriental aesthetic, cross-cultural shared narrative symbols, that is humanism, cosmopolitan, environmentalism, exotic issues, as well as the feelings of common human cognitive. The communicator who has a multicultural background is also considered to be a homogeneous symbol in the process of communication because it is a dynamic cross-cultural symbol. The use of homogeneity symbols helps to create a cross-cultural synonymous area. By affecting the cognition of information receivers, changing their attitudes and behaviors, reducing the possibility of resistance coding, allow them to spontaneously join cross-cultural spread. It also spreads Chinese stories to break down cultural barriers and help Chinese brands build more effectively on international Internet social platforms.

The degree of cultural conflict is a negative factor affecting the effect of cross-cultural communication. The stereotype of the information receivers to other cultures and the identity resistance behavior of resisting other cultures to maintain their own culture will turn information decoding of cross-cultural communication into resistance decoding, causing failure of the effect of cross-cultural communication.

National brands play an intermediary role in brands cross-cultural communication. When consumers are unfamiliar with international brands, national brand image will become the basis for consumers to judge the products of the target country. Therefore, Chinese brands' overseas communication is inseparable from the influence of national brands. Only when macro-level national brands and micro-brands develop together can it help the overseas communication of Chinese brands. Brand co-creation is the space that brand value gains the most in digital brand communication. High-quality brand value co-creation can increase consumers' awareness and loyalty to the brand. In the process of overseas communication of Chinese brands, in addition to the creation of the brand's own content, the content of value co-creation and consumer management cannot be ignored in the international communication of the brand.

Consumer behavior is a dynamic cross-cultural communication code. Changes in cognition, attitude and behavior are usually considered to be the deepening process of cross-cultural communication. Consumers are a dynamic code-decoding behavior through their own behavior, continuously broaden the boundaries of cross-cultural communication through behavior.

2.1 Analysis of International Communication Path of Chinese Brands on YouTube Platform

In the previous analysis, in this paper, an in-depth analysis of the meaning construction process of Chinese brands on the YouTube platform is conducted from two aspects by the method of content analysis from meaning construction of brand communicators and the meaning construction of consumers, and the influencing factors affecting the meaning-making process are summarized. Through inductive analysis, combined with Hall's encoding-decoding theory, we get the model diagram of the international communication path of Chinese brands on YouTube platform:

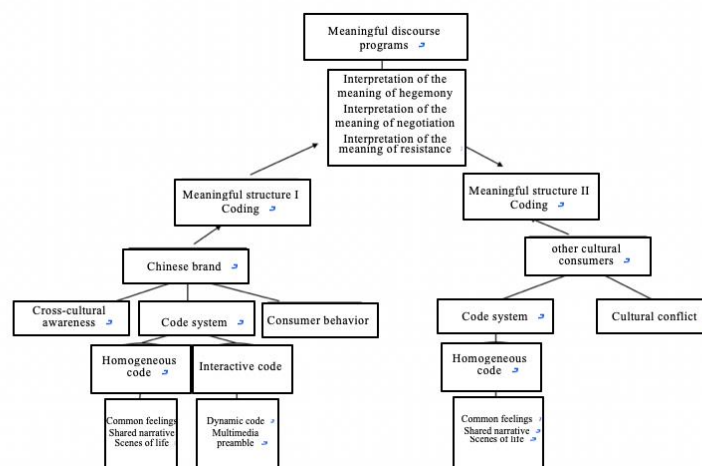

Figure 1 Model diagram of the international communication path of Chinese brands on YouTube platform

From the model, it can be seen in the process of international communication of Chinese brands on the YouTube platform, communication process is that Chinese brands encipher and construct meaning I by their own coding system, while consumers of other cultures construct meaning I by their own coding system. The process of interpreting and reconstructing meaning II. During communication, the establishment of meaning I to meaning II does not follow the traditional linear mode of communication. From meaning I to meaning II, the change of information is not a simple increase or decrease, but other cultural consumers reconstruct by its own code system. After other cultural consumers contacting with meaning I, they will construct meaning II in three ways. The first is to construct meaning II by construction of meaning by means of hegemonic meaning interpretation. The information of meaning I and meaning II are basically the same. The second is to use negotiating meaning interpretation, to retain part of the information of meaning I, understand the part of the information that conflicts with its own code system through negotiation and communication. The third is to resist meaning interpretation, that is, completely abandon the information in meaning I and reconstruct meaning II with its own code system. At this time, the information of meaning II is basically completely opposite or even hostile to information I. For the research in this chapter, it is found that in the process of meaning construction, the meaning construction subject will be affected by different factors, among which the factors affecting meaning construction I include cross-cultural communication awareness, cross-cultural code system and consumer behavior of Chinese brands. Whether the brand has the initiative of cross-cultural communication determines whether it can construct meaning in meaning construction by cross-cultural codes. The use of the cross-cultural code system determines whether other cultural consumers can successfully acquire the information in meaning construction I. The commonly used cross-cultural code system includes two parts: homogeneous code and interactive code. Consumer behavior as a dynamic code will also affect the meaning construction of Chinese brands. The influencing factors of meaning construction II include consumer's own code system and cultural conflict factors. Whether consumers have a homogeneous code similar to that of the brand determines whether they can successfully obtain information in meaning, and cultural conflict elements such as national branding and identity resistance will also affect consumers' meaning-building process. All in all, the process and influencing factors of the flow of meaning from brand to other cultural consumers are clearly shown by the construction of international communication path model of Chinese brands on the YouTube platform.

3. What new strategies should Chinese international communication adopt in the digital marketing environment?

When Chinese brands spread on the Youtube platform, the communication content is the most important factor affecting consumers' brand cognition, and the communication effect is affected by cross-cultural factors, platform factors and the main body of communication. When formulating international communication strategies, Chinese brands should comprehensively consider the influence of the three parties. First, the production of communication content should conform to the commonality of cross-cultural communication, that is, to build cultural common and exotic areas in the communication content, reduce cultural conflicts, and build communication bridge. Add quality symbols to communication content, including life symbols that are easy to be perceived and recognized, high-quality audio-visual language symbols that conform to oriental aesthetics, cross-cultural shared narrative symbols, and common human emotional cognition. Meanwhile, product itself is the

brand, and the experience based on product does not have too many cultural barriers. In the international communication, Chinese brands can focus the communication content on product itself, encourage users to feedback high-quality product experience to Internet, to help get better brand cross-cultural communication. Chinese culture and Chinese stories are the most unique characteristics of Chinese brands. Building a bridge of communication by cross-cultural communication factors and incorporating Chinese stories into brand narratives can help Chinese brands establish better brand recognition in overseas markets and get better brand communication effect. Secondly, when Chinese brands spread on overseas social platforms, they need to consider the identity of the dissemination subject. Commercial brands and individual identities are more likely to be recognized by users than institutional accounts with national backgrounds. Therefore, whether it is a product brand or a cultural brand, try to avoid the identity related to the national background when choosing the main body of communication, so as not to cause communication obstacles. Finally, in the process of international communication of Chinese brands, we shall fully consider the technical attributes of the social platform itself. For example, the information aggregation, translation, likes, comments and other functions of the Youtube platform can promote users' understanding of brand information. Therefore, when Chinese brands spread on overseas social platforms, they can fully consider the technical characteristics of the platform and use the technical rules of the platform to promote brand information spread.

Discussion

The impact of the digital communication environment on Chinese brand international communication

The Internet is the Chinese brand's international communication medium in the digital marketing era. Consumers' interactions with brands have changed in a digital environment. Because the Internet grants each user the right to communicate and link, brands, users, and stakeholders can communicate and link through the brand virtual community or brand-based users. In this process, the brand value will no longer be output separately by the brand, but will be created collaboratively by the brand, consumer, and stakeholder. The value exchanged between stakeholders has given rise to a new proposition for shaping brand value and has become the largest gain space worth of brand value. According to the findings of this article's research, we can see that consumers' value co-creation behavior has an impact on the effect of China's brand overseas by using the Chinese brand international transmission model path model on the YouTube platform. The influencing factors are interactive experience, brand integration, and brand symbiosis. The interactive experience is the foundation of consumers becoming involved with the brand. Consumers use the YouTube platform to share their behaviors and cognitive experiences, as well as their feelings and emotional experiences. Consumers will gradually deepen their psychological involvement of brands as the interactive experience deepens, resulting from the acquisition of brand information. Designed to increase brand knowledge, share brand experiences with others, participate in brand activities, and foster positive brand attitudes. Users have continuously deepened the level of brand integration. Under the guidance of the brand, the depth integration into the brand can participate in the brand development process in the brand's virtual community. Consumers can submit comments and opinions for the development of the brand, and even join the creation of branded products. Thus, they can participate in the brand and grow together with the brand. After research, the

high-level brand integration can better achieve brand-creating, and this co-created behavior also helps the brand in the spread of the brand information.

For the company's brand communication practice activities, Data that consumers and brands create together can provide accurate data from consumers for the company's brand communication practice activities. Using this part of the data, it is possible to effectively support the company's brand communication strategy. In the branding process, consumers participate in product innovation, service innovation, and brand building of corporate brands. In many ways, the brand spreads, through data, services, sales, development, and other links involved in the company's production, service, sales, development, and development.

Consumer feedback data for branding, attitudes, and behavior is the foundation of value creation. These data can assist companies in describing consumer portraits and providing insight into consumers' needs via intelligent algorithms, which can effectively assist companies in predicting consumers' attitude and demand, thereby improving the brand's strategy. Develop effective propagation marketing strategies and product strategies based on consumer preferences, comprehensively improve product and service, and achieve better marketing communication. As a result, the most significant challenge posed by the digital communication environment to Chinese brands' international communication is learning to use digital methods to decide communication strategies.

Deficiencies and Prospects

The YouTube platform is taken as the research object in this paper to study the international communication paths of Chinese brands on overseas Internet platforms. The Youtube platform is a world-renowned medium-to-long video communication platform with a large overseas audience coverage. The content mode of medium and long videos has also become a better carrier for corporate brand promotion materials. As for dissemination process, YouTube platform can make a complete dissemination link, which is more conducive to the conduct of research. However, due to the diversity and complexity of global social platforms, in addition to YouTube, which is dominated by medium and long videos, tiktok, dominated by short videos, insgram, dominated by pictures, and Facebook, a blog platform dominated by pictures and texts, are social platforms with a wider coverage of overseas netizens. Due to the limitation of personal ability, the research scope of this study is limited to the YouTube platform, and there is a lack of further investigation and research on the dissemination of Chinese brands on other social platforms. In the future research process, the research samples can be continuously expanded to other platforms. By comparing the international communication of Chinese brands between different platforms, the research on the international communication mechanism of Chinese brands on overseas social platforms is required to be enriched further.

Recommendations

Combined with the research conclusions, this paper puts forward the following strategic suggestions for The international communication of Chinese brands in the digital environment:

The cross-cultural initiative should be enhanced and should be integrated into the process of cross-cultural digital communication

Chinese brands should actively integrate into the cross-cultural communication. First, they should select communication content from diversified perspective. The diversification trend of deep culture requires international brands to determine systematic communication goals from diversified perspective. Besides economic factors, we should contain social

factors, human factors and environmental factors, especially the orientation of host country's social values and culture development attitude. Second, brands need to spread their message in a multi-polar, balanced way. The dissemination of international brands cannot simply be summed up as "localization" or "internationalization". The advantage of multi-polar and balanced communication method is that it can get the maximum recognition at the minimum cost. It does not require changing innate parent culture of international brands, nor ignores local cultural appeal, but by find consensus in the convergence of superficial cultures method of contact and dialogue and maintain respect in the differences of deep cultures. This can create buffer space for international brands, minimize the probability of cultural conflict, and try to achieve a win-win situation between diversified personalities and commonality.

References

- Cheng Manli, & Zhao Xiaohang. (2018). National Brand Communication in the Era of data. *Nanjing Social Sciences* (1), 6-9.
- Li Jin.(2013).Cross-cultural Research from The perspective of Mead's Symbolic Interaction theory. *Qilu Journal*, (6), 5-7.
- Li Huajun, &Tu Wenjia.(2019). Practical characteristics and path innovation of China's national brand external communication in the era of intelligence media. *E-government*, (11),6-9.
- Shi Anbin, & Zhang Yaozhong. (2020). Reform, Breakthrough and Innovation: Review and prospect of China's foreign communication theory and practice. *External communication* ,(1), 4.
- Shu Yongping, & Shen Zhengfu. (2016). On National Brand Communication -- Value-oriented National communication in the context of information Society. *Academia* ,(9), 11-15.
- Xiao Jun, & Zhang Chi. (2020). Research on symbolic narrative of short video cross-cultural communication. *Journalism and Writing*, (3), 8-11.
- Xin Jing, & Ye Qianqian. (2020). Analysis and Reflection on the Cross-culturalcommunication of Chinese culture on international social media platforms –taking Li Qi's video comments on YouTube as an example. *Journalism and Writing*, (3), 7-10.
- Yu Guoming, Lan Meina, & Li Wei. (2017). Intelligence: The Core Logic of FutureCommunication Mode Innovation -- Also on the basic operation Paradigm of "artificial intelligence + media". *Journalism and Writing*, (3), 5-7.
- Yu Guoming, & Ma Hui, (2016). New Power Paradigm in the Internet Era " Empowering Relationships "-- the reorganization of social relations and the change of power pattern under the scenario of" Connecting everything ". *International Press*, 38(10), 22-26.
- Zhu liangjie, He Jiaxun,& Huang Haiyang.(2017). Value co-creation in the digital world: Constructs, themes and research prospects. *Economic Management* ,(1),14-16.
- Hall, Edward T.(1976),*Beyond Culture*, Anchor Books, 105.
- Jang, J. (2001). The meaning of communication in cultural group activity. *Bulletin of the Graduate School of Education the University of Tokyo*,(40), 241-249.

แนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักพละ 4 ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น
**The Guidelines of Educational Administration According to the Four Pala
Dhammas of Educational Institutions under the Office of Special
Education Administration in Khon Kaen**

วันฉัตรพร ตรีไสว,
สมบัติ รัตนกร และ พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Wannuwat Srisawai,
Sombat Rattanakorn and PhakruPalad Boonchuay Chotivungso
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus
Corresponding Author, E-mail : Aoffsisawai1990@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารการศึกษาตามหลักพละ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อเสนอแนวทาง การบริหารการศึกษาตามหลักพละ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 194 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจากการสัมภาษณ์ 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า: 1) การบริหารการศึกษาตามหลักพละ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพละ 4 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการบริหารวิชาการ ตามหลักพละ 4 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่เหลือ 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักพละ 4 และด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพละ 4 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน

2) แนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักพละ 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น ดังนี้ 1) การบริหารวิชาการตามหลักพละ 4 ผู้บริหารควรยึด “ปัญญาพละ” คือ กำลังของความรู้ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการเป็นหลักในการดำเนินงาน 2) การบริหารงานงบประมาณตามหลักพละ 4 ผู้บริหารควรยึด “ปัญญาพละ” คือ กำลังแห่งความรู้ ความสามารถและความ

แม่นยำเกี่ยวกับงานการเงินเป็นหลัก อีกประการคือ “อนวัชพะละ” คือ กำลังของการดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่การเงิน 3) การบริหารงานบุคคลตามหลักพะละ 4) ผู้บริหารควรยึด “ปัญญาพะละ” เป็นหลักในการบริหารงานบุคคล อีกประการคือ “สังคพะละ” คือกำลังของการสงเคราะห์ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา 4) การบริหารงานทั่วไปตามหลักพะละ 4 ผู้บริหารควรยึด “ปัญญาพะละ” เป็นหลัก และอีก 2 ประการคือ “วิริยพะละ” และ “สังคพะละ”

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษา; การศึกษาพิเศษ; หลักพะละ 4

Abstracts

The objectives of this research were: 1) to study the educational administration following the Four Pala Dhammas of educational institutions under the Office of Special Education Administration in Khon Kaen Province; 2) to propose guidelines for educational administration according to the Four Pala Dhammas of educational institutions. There were 194 samples of this study and 3 key informants. The tools used in collecting the data were: a questionnaire and an interview form with its reliability value of 0.92. The statistics used in data analysis were: Percentage, Frequency, Mean and Standard Deviation.

The research results revealed that 1) the overall practice of educational administration in accordance with the Four Pala Dhammas of educational institutions under the Office of Special Education Administration in Khon Kaen Province was rated at a high level. The highest-rated aspect was 'General Affairs Administration based on the Four Pala Dhammas', followed by 'Academic Affairs based on the Four Pala Dhammas,' 'Budget Administration based on the Four Pala Dhammas' and 'Personnel Administration based on the Four Pala Dhammas.' All studied aspects were rated at a high level. The final two had the same value of Mean and Standard Deviation.

2) The guidelines for educational administration according to the Four Pala Dhammas of educational institutions: (1) in terms of academic affairs based on the Four Pala Dhammas, administrators should hold on to 'Paññā-Pala Dhamma' which is the power of knowledge and the ability to manage academic work as the core principle of the operation. (2) In terms of budget administration based on the Four Pala Dhammas, administrators should adhere to 'Paññā-Pala Dhamma,' which is the power of knowledge, the ability and accuracy of financial work, and another one 'Anavajja-Pala Dhamma' which is the power of operating with integrity and honesty of those assigned to perform duties as financial officers. (3) In terms of personnel administration based on the Four Pala Dhammas, administrators should adhere to 'Paññā-Pala Dhamma' as the principle of personnel management and another one 'Saṅgaha-Pala Dhamma' which is the power of assistance and good human relations with subordinates. (4) In terms of general affairs administration based on the Four Pala Dhammas, administrators should adhere to 'Paññā-Pala Dhamma' as the main principle, and other two factors: 'Viriyā-Pala Dhamma' and 'Saṅgaha-Pala Dhamma'.

Keywords: Education Administration; Special Education; Four Pala Dhammas

บทนำ

การศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 2) จากที่กล่าวข้างต้น ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา และการศึกษาคงดำเนินไปด้วยดีและราบรื่นนั้น ย่อมเกิดจากการบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา ในการกระจายอำนาจการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่ายในสถานศึกษา ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป (กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา, 2550 : 1-4)

สถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น เป็นองค์กรที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีทั้งหมด 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อเป็นศูนย์ปฏิบัติการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการทางด้านการศึกษา และเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนวัยเรียน ให้คำปรึกษา แนะนำ ข้อมูล สารสนเทศ ศึกษาวิจัย วินิจฉัยความพิการ และให้บริการวิชาการด้านการศึกษาพิเศษ 2) โรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ สำหรับบริการแก่เด็กพิการค่อนข้างรุนแรง ไม่สามารถไปเรียนกับเด็กทั่วไปได้ ให้ได้รับการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป 3) โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาสซึ่งอยู่ในภาวะยากลำบาก ที่ไม่สามารถหรือไม่เหมาะสมจะเข้าศึกษาในสถานศึกษาทั่วไป ให้ได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2556 : 3)

การบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นการบริหารที่มีความซับซ้อน เพราะกลุ่มนักเรียนนั้นมีความบกพร่องไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่ง อาทิ บกพร่องทางด้านร่างกาย หรือบกพร่องในชีวิตครอบครัว ฯลฯ ซึ่งการบริหารสถานศึกษาที่จะทำได้ทั้งน้ำใจของคนและผลของงานนั้น ผู้บริหารจะต้องมีวิธีการบริหารงานโดยใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ อีกทั้งยังต้องมีหลักธรรม คือ พละ 4 ที่จะสามารถอำนวยความสะดวกการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ ประกอบด้วย 1) ปัญญาพละ หมายถึง กำลังปัญญา 2) วิริยพละ หมายถึง กำลังความเพียร 3) อดวิชขพละ หมายถึง กำลังสุจริต หรือกำลังความบริสุทธิ์ และ 4) สังคหพละ หมายถึง กำลังการสงเคราะห์ คือ การยึดเหนี่ยวน้ำใจคนและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2550 : 288) หากผู้บริหารยึดพละหรือกำลังแห่งคุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้ผนวกกับการบริหารสถานศึกษาแล้ว ย่อมจะช่วยทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะจะสามารถวางแผนการจัดการองค์การ มีความขยัน ซื่อสัตย์สุจริต มีมนุษยสัมพันธ์ และมอบงานได้ตรงกับความสามารถของคน (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2549 : 54-55)

จากการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักพละ 4 ของสถานศึกษา และแนวโน้มการใช้หลักธรรมนี้ของผู้บริหาร เมื่อจำแนกตามรายละเอียดของหลักธรรมทั้ง 4 ประการ ทั้งนี้ เพื่อให้การวิจัยเกิดประโยชน์แก่การบริหารสถานศึกษา ในการนำแนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักพละ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น ไปใช้ประกอบการวางแผน เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน ให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารการศึกษาตามหลักพละ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักพละ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น โดยมีผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้อมูลจากระบบสารสนเทศการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น 354 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน โดยใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 4 โรงเรียน โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียนและสัดส่วนของประชากร โดยมีผู้บริหาร จำนวน 13 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 181 คน กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 194 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยดำเนินการ ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ **ตอนที่ 1** เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ **ตอนที่ 2** ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักพละ ๔ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น

2.2 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยแบบสอบถามมีลักษณะปลายปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ **ตอนที่ 1** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม **ตอนที่ 2** เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการบริหารการศึกษาตามหลักพละ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ โดยคำถามใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัดระดับความสำคัญเป็น 5 ระดับ จากการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัทครัมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1. นัดหมายการสัมภาษณ์ 2. ดำเนินการสัมภาษณ์ 3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

3.2 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถาม จำนวน 194 ฉบับ โดยการแจกและเก็บคืนแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากร โรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น 4 โรงเรียน โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมด 194 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 2) ทำการเก็บแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างทำการตอบเรียบร้อยแล้ว และ 3) ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

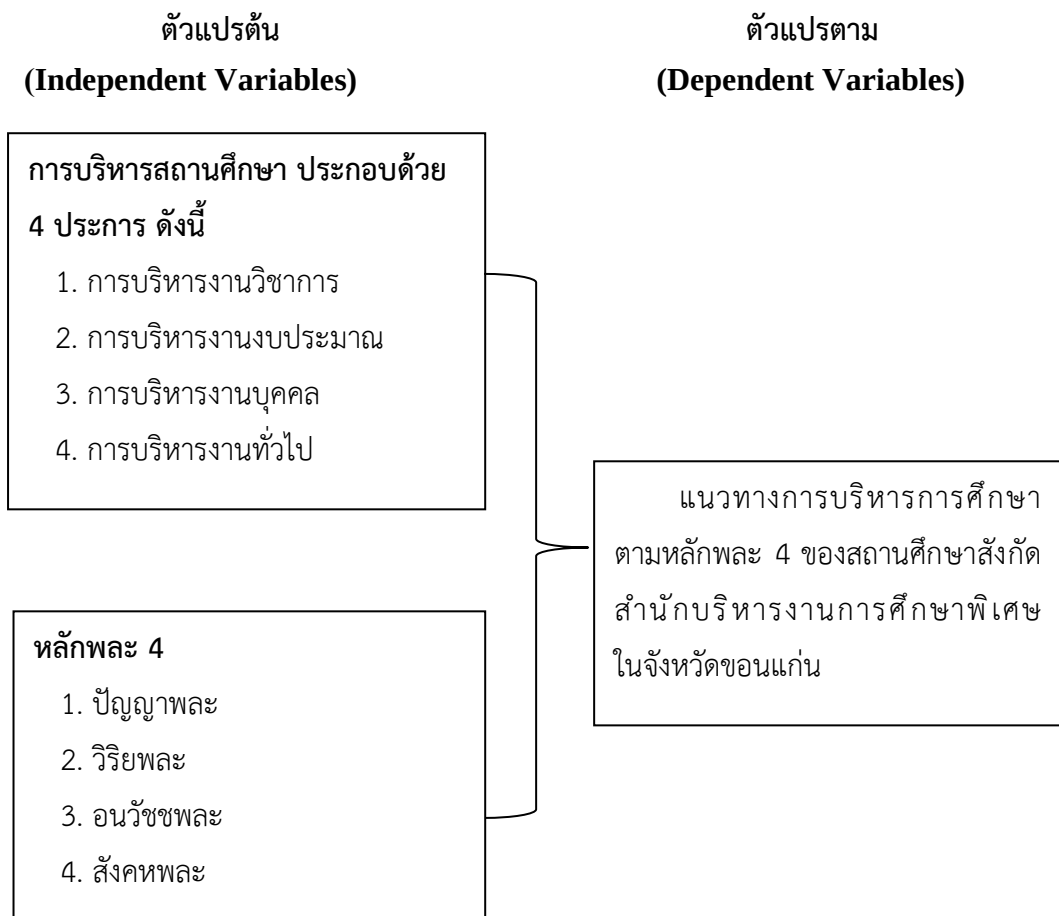
การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวมตัวแปรสังเกตได้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การทบทวนวรรณกรรม และการสัมภาษณ์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ

(Percentage) และ 2) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักผล 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวมและรายด้านตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การบริหารการศึกษาตามหลักผล 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น โดยรวมและรายด้าน

การบริหารการศึกษาตามหลักผล 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น	ระดับการปฏิบัติ			อันดับที่
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักผล 4	4.33	0.45	มาก	2
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักผล 4	4.27	0.42	มาก	3
3. ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักผล 4	4.27	0.42	มาก	3
4. ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักผล 4	4.38	0.48	มาก	1
รวมเฉลี่ย	4.31	0.44	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารการศึกษาตามหลักผล 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยอันดับที่ 1 คือ มีการบริการด้านสุขอนามัยแก่นักเรียนและมีการจัดกิจกรรมป้องกันโรค โดยบุคลากรในโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และอันดับสุดท้าย คือ มีการศึกษา และจัดทำระเบียบมาตรฐานการ หลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติการขออนุญาตใช้อาคารสถานที่ของส่วนราชการ รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยอันดับที่ 1 คือ มีการกำกับ ติดตามการวัดผลและประเมินผลการศึกษา โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติ และผลงานของผู้เรียน และอันดับสุดท้าย คือ จัดให้มีการแนะแนวเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถเรียน และสำเร็จการศึกษา ตามระยะเวลาของหลักสูตร ส่วนด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน

2. ผลการสัมภาษณ์ แนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักผล 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า 1) การบริหารวิชาการ ผู้บริหารควรยึด “ปัญหาผล” คือ กำลังของความรู้ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการเป็นหลัก เพื่อที่จะถ่ายทอดไปยังผู้ได้บังคับบัญชา ทำให้การดำเนินงานวิชาการมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน 2) การบริหารงานงบประมาณ ผู้บริหารควรยึด “ปัญหาผล” ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบของงานงบประมาณเป็นอย่างดี และ “อนวัชพละ” คือ กำลังของการดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่การเงิน ให้ถูกต้องตามระเบียบ 3) การบริหารงานบุคคล ผู้บริหารควรยึด “ปัญหาผล” เป็นหลักในการ

บริหารงาน และ “สังคหผละ” คือกำลังของการอนุเคราะห์ สงเคราะห์ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา 4) การบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารควรยึด “ปัญญาพละ” เป็นหลัก คือ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความสามารถและความแม่นยำในการบริหารงานทั่วไป แต่อีก 2 ประการที่ขาดไม่ได้ในการบริหารงานทั่วไป คือ “วิริยพละ” และ “สังคหผละ”

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย การบริหารการศึกษาตามหลักพละ 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น ครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญและน่าสนใจ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ประเด็นที่ 1 จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักพละ 4 โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพละ ๔ มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนที่มีลักษณะอยู่ประจำ นักเรียนต้องพักอาศัยที่โรงเรียนตลอด ๒๔ ชั่วโมง การบริหารจัดการ การดูแลนักเรียนจึงสำคัญมาเป็นอันดับแรก นอกจากนั้นด้านอาคารสถานที่ที่สำคัญ ทั้งอาคารเรียน อาคารปฏิบัติการและหอนอนของนักเรียน จะต้องมีการพัฒนา ปรับปรุง ดูแลอาคารสถานที่ให้เป็นรมณีสถาน สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้ทุกที่ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารการศึกษามีการนำหลักพละ 4 มาบูรณาการและประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ทั้งในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป อันประกอบด้วย ปัญญาพละ คือ กำลังของการมีความรู้ความสามารถ มีความฉลาดรอบรู้ ในการบริหารตน บริหารคน และบริหารงาน วิริยพละ คือ กำลังของการมีความเพียร มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน อดวิชพละ คือ กำลังของการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และสังคหผละ คือ กำลังของการสงเคราะห์ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งกำลังทั้ง 4 ประการนี้ หากเกิดขึ้นกับผู้บริหารแล้ว สถานศึกษานั้น ๆ โดยการบริหารที่ผนวกเข้ากับหลักพละ 4 ก็จะนำพาทุกภาคส่วนของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วีรณัฐ โรจนประภา, 2559 : 217-231) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาในประเทศไทย” ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ว่า หลังจากศึกษาแล้ว ผู้วิจัยจึงพบว่าธรรมในหมวด พละ 4 เป็นหมวดธรรมที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้เป็นพื้นฐานของการสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาให้เกิดขึ้นในประเทศไทย เพราะเป็นหมวดธรรมที่เป็นไปเพื่อความมั่นคง ปลอดภัย สามารถสร้างความเข้มแข็งขึ้นทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคม สามารถป้องกันความคิดด้านอกุศลเข้ามาครอบงำจนสังคมเสื่อม ทั้งยังช่วยสร้างกุศลให้สังคมเจริญหรือมีปัญญาได้ พละ หรือกำลังทั้ง 4 ประการนี้เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้นำสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลทั้งการ เป็นคนฉลาด เป็นคนขยัน เป็นสุจริตชน เป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ซึ่งทุกข้อล้วนมีความสำคัญทั้งสิ้นขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ ต้องครบเครื่องจึงจะทำให้เกิดผลงานตามต้องการได้ และยังสอดคล้องกับ (วิชญาภา เมธีวรฉัตร, 2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอภิปาฐ 4 : กรณศึกษาโรงเรียนศรีวังศรีวิทยา จ.นครสวรรค์” สรุปไว้ว่า หลักคุณธรรมทั้ง 4 ประการ ในหมวดพละ 4 คือ กำลังความ

ฉลาดรอบรู้ กำลังความขยัน กำลังความซื่อสัตย์สุจริต หรือการทำงานที่ไม่เป็นโทษ และกำลังการสงเคราะห์ เป็นหลักธรรมที่ “ผู้นำ” จะต้องมึไว้เป็นคุณสมบัติประจำตนเพราะจะทำให้การบริหารกิจการประสพผลสำเร็จ ด้วยคำสอนที่เข้าถึงหลักการครองตน ครองคน และครองงาน จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการ เป็นผู้นำหรือผู้บริหารงาน เพราะผู้นำที่ปฏิบัติตามคุณธรรมเหล่านี้แล้วจะมีความประพฤติและปฏิบัติตนควรแก่ การยกย่อง มีความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถจูงใจให้เกิดการยอมรับและความร่วมมือรู้วิธี จัดการกับความลำเอียง ไม่ให้มีขึ้นกับตนในการบริหารงาน และมีความสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ เพียงเท่านี้ ก็จะเป็นผู้นำที่ดีสามารถนำพาองค์กรให้เจริญรุ่งเรือง มีสันติสุข และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารการศึกษามีการนำหลักพละ 4 อันประกอบด้วย ปัญญาพละ วิริยพละ อนวัชชพละ และ สังคหพละ มาประยุกต์ใช้ในการบริหาร ดังนี้

ประเด็นที่ 2 แนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักพละ 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพละ 4 ควรยึดหลัก “ปัญญาพละ” คือ กำลังของความรู้ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการเป็นหลักในการดำเนินงาน ตามกฎเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวว่า กำลังทางด้านปัญญาของผู้นำ คือ มีความฉลาดรอบรู้ มองการณ์ไกล มีวิธีการ ไตร่ตรองใคร่ครวญอย่างพินิจพิเคราะห์ (โยนิโสมนสิการ) ความสามารถในการตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงาน การ บริหารผู้ใต้บังคับบัญชา คนมีปัญญาพละต้องเป็นคนใฝ่ศึกษาปฏิบัติฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ จะทำให้มีกลยุทธ์ใน การทำงานที่ดี (พระพรชัย สุภรณ์โม (ประสิทธิ์ สุขสันต์), 2554 : 43-48)

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักพละ 4 ควรอาศัย “ปัญญาพละ” นอกจากนั้น ยัง ต้องอาศัยแนวความคิดที่กล่าวไว้ว่า อนวัชชพละ กำลังการทำงานที่ไม่มีโทษหรือข้อเสียหาย มีความซื่อสัตย์สุจริต ในหน้าที่การงาน ไม่ปฏิบัติตนไปในทางเสื่อมเสีย การที่ผู้นำหรือผู้บริหารจะมีอนวัชชพละสมบูรณ์ได้นั้นจะต้อง มีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่มีความประพฤติตามหลักเบญจศีล รักษาศีลทั้งกาย วาจา และใจ อย่าง เนิ่งนิตย คุณสมบัติที่สำคัญอีกข้อหนึ่งก็คือ การละเว้นอบายมุขทั้ง 6 คือ การดื่มสุรา การท่องเที่ยวในยาม วิกาล การดูการละเล่นที่ขัดต่อศีลธรรมอันดี การคบคนชั่วคบบโจร การเล่นเกมพนัน และการเกียจคร้าน ในการ ประกอบอาชีพการงาน เพราะถ้าบุคคลใดเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยแล้วจะทำให้ชีวิตของบุคคลนั้นไปสู่หนทางแห่ง ความเสื่อม อาจทำให้ต้องทุจริตต่อหน้าที่การงานไปด้วย (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2549 : 74-79)

3. ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพละ 4 ควรยึด “ปัญญาพละ” เป็นหลักในการบริหารงาน และอีกประการหนึ่งที่ผู้บริหารควรนำมาเป็นหลักยึดในการบริหารงานบุคคล คือ “สังคหพละ” สอดคล้องกับ งานวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของโรงเรียนในเขตธนบุรี สังกัด กรุงเทพมหานคร” พบว่า มีการนำหลักสังคหวัตถุธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการบริหารงานบุคคล ของ

โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (พระมหาฤทธิ วิโรจน์ (รุ่งชัยวิฑูร), 2552 : 74)

4. ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักผล 4 ควรอาศัย “ปัญญาผล” เป็นหลักในการบริหาร แต่อีก 2 ประการที่ขาดไม่ได้ในการบริหารงานทั่วไป คือ “วิริยผล” และ “สังคผล” ซึ่งสอดคล้องกับ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของโรงเรียนในเขตธนบุรีสังกัดกรุงเทพมหานคร” ในด้านปิยวาจา ผลการศึกษาพบว่าการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ด้านของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านปิยวาจาหรือการพูดด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน คือ ผู้บริหารไม่กล่าววาจาตู่ถูก ให้ถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน น่าฟัง มีวาทศิลป์พูดอย่างสร้างสรรค์ให้ครูและนักเรียนเกิดพลังในการปฏิบัติงาน (พระมหาฤทธิ วิโรจน์ (รุ่งชัยวิฑูร), 2552 : 74)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารวิชาการ ทำให้ทราบว่า การจัดให้มีการแนะแนว เพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถเรียน และสำเร็จการศึกษา ตามระยะเวลาของหลักสูตร มีการปฏิบัติเป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรมีการวางแผนในเรื่องการสรรหาครูแนะแนว เพื่อที่จะดูแลและช่วยเหลือนักเรียนให้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรและการศึกษาต่อ ด้านการบริหารงบประมาณ ในข้อ มีการวางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา มีการปฏิบัติเป็นอันดับสุดท้าย ผู้บริหารจึงควรมีคำสั่งแต่งตั้งครูผู้ดูแลเรื่องกองทุนเพื่อการศึกษา เพราะนักเรียนในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษนั้น เป็นนักเรียนที่ไม่ค่อยมีความพร้อมทั้งในด้านครอบครัว ทุนทรัพย์ หากมีการบริหารจัดการเรื่องกองทุนเพื่อการศึกษา อาจจะมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีอนาคตเรื่องการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพในอนาคตได้ ด้านการบริหารบุคคล ในข้อ มีการวางแผนอัตรากำลังในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและเพียงพอกับภาระงาน มีการปฏิบัติเป็นอันดับสุดท้าย ผู้บริหารควรมีการวางแผนในเรื่องอัตรากำลังให้รัดกุมและเหมาะสมกับภาระงาน ทั้งในเรื่องการสอนที่เป็นหลักในสถานศึกษา และฝ่ายสนับสนุน เพื่อให้เกิดความสมดุลและเพียงพอในการดำเนินงานในสถานศึกษา ด้านการบริหารทั่วไป ในข้อ มีการศึกษา และจัดทำระเบียบมาตรฐานการ หลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติการขออนุญาตใช้อาคารสถานที่ของส่วนราชการ มีการปฏิบัติเป็นอันดับสุดท้าย ผู้บริหารควรมีคำสั่งแต่งตั้งให้มีผู้ดูแลเรื่องการขออนุญาตใช้อาคารสถานที่ของราชการในโรงเรียน เพราะจะได้กำกับ ติดตามได้ถูกต้อง เมื่อมีการขารุ้ดหรือใช้ไม่ถูกประเภท จากที่กล่าวมานั้น ผู้บริหารควรนำข้อเสนอแนะไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

1.2 ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา ควรนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน การบริหารการศึกษาที่บูรณาการกับหลักสูตร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษามากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษานำหลักธรรมพละ 4 ไปประยุกต์ใช้กับงานทักษะการดำรงชีวิตนักเรียนประจำ 8 ประการ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2.2 ควรศึกษานำหลักธรรมพละ 4 ไปประยุกต์ใช้กับงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธฤติ วิโรจโน (รุ่งชัยวิฑูร). (2552). *การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของโรงเรียนในเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรชัย สุกธมฺโม (ประสิทธิ์ สุขสันต์). (2554). ผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการอคติ = Buddhist Leaders and Bias Management. *บทความประชุมวิชาการทางพระพุทธศาสนานานาชาติ ครั้งที่ 8 เนื่องในวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก 12 - 14 พฤษภาคม 2554 ประเทศไทย*. รวบรวมจัดพิมพ์โดย ผศ.ดร.พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี, 43-48.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ.
- วิษญาภา เมธีวรรณ. (2555). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอริยสัจ 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนศิรวิวงศ์วิทยา จ.นครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- วีรณัฐ โรจนประภา. (2559). การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาในประเทศไทย. วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต. 12 (3), 217-231.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2556). แนวทางการนิเทศการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน

ร่วมกับแนวคิดแบบหกหมวกหกใบ

**The Development of Critical Reading Ability of Mathayomsuksa 3
Students by Phenomenon Based Learning with Six Thinking Hat**

ชฎาพร ทับบุญ และ อ้อมรจิต เป้นศรี

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Chadapron Tubboon and Omthajit Pansri

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Chadapronpop@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายคือ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหกหมวกหกใบ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหกหมวกหกใบ โดยดำเนินการตามกระบวนการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ 1) เปรียบเทียบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหกหมวกหกใบ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหกหมวกหกใบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดเขารวก อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 19 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหกหมวกหกใบ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

* วันที่รับบทความ: 8 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 5 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 6 เมษายน 2565

Received: March 8, 2022; Revised: April 5, 2022; Accepted: April 6, 2022

คำสำคัญ: การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ; ปรากฏการณ์เป็นฐาน; แนวคิดหมวกหกใบ

Abstracts

The research objectives in the research are 1) To compare critical reading ability of secondary 3 students before and after using the Phenomenon-Based Learning Management together with the Six Hats concept. 2) To study the satisfaction of secondary 3 students who received a phenomenal-based learning arrangement together with the six hats concept by organizing phenomenal-based learning together with the six hats concept. It follows a 3-step research and development process: 1) Create and find the effectiveness of a learning management plan. 2) Comparison of critical reading ability before and after learning management by using phenomenon-based learning and six hats concept. 3) To study the satisfaction of the students who received the learning management by using the phenomenon-based learning arrangement together with the six hats concept. The sample group consisted of secondary 3 students, semester 2, academic year 2021. Wat Khao Ruak School TaphanHin District Phichit Province, 1 classroom, 19 students by a specific random method. The research tools were 1) A learning management plan for developing critical reading abilities of secondary 3 students using a phenomenon-based learning management together with the six hats concept. 2) A test to measure the critical reading ability of secondary 3 students 3) The satisfaction scale of secondary 3 students who received phenomenal-based learning management in combination with the six hats concept.

The following were the results

1. The results of the assessment of critical reading ability of Year 3 students who received a phenomenal-based learning arrangement with the Six Hats concept. The scores after school were significantly higher than before at the .05 level.
2. The results of a study of the satisfaction of grade 3 students who received a phenomenal-based learning management together with the six hats concept. Satisfaction was at the highest level.

Keywords: Critical reading; Phenomenon-based; Six thinking hat

บทนำ

การอ่านมีความจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะในยุคที่ข้อมูลข่าวสารมีความหลากหลายที่มาหลากหลายรูปแบบซึ่งนักเรียนสามารถพบเจอได้ทุกที่ทุกเวลา เช่น แผ่นพับ ป้ายประกาศ บทความ และข่าวในรูปแบบออนไลน์ ข้อมูลเหล่านี้ถูกแพร่ออกไปอย่างรวดเร็ว หากนักเรียนสามารถเลือกอ่านและวิเคราะห์หาสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ดี การอ่านข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ก็จะช่วยพัฒนาสติปัญญาและเพิ่มพูนความรู้และความคิดในการใคร่ครวญสิ่งที่ปรากฏในเรื่องที่อ่าน นำไปสู่ข้อสรุปที่สมเหตุสมผล ทำให้นักเรียนพัฒนาระดับสติปัญญาเพื่อให้เกิดความคิดที่สร้างสรรค์และกว้างไกล ฉะนั้นนักเรียนควรได้ฝึกอ่านหนังสือบ่อยๆ และเลือกอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระที่ดีมีประโยชน์กับตัวนักเรียนและสังคม ผู้ที่อ่านหนังสือได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมได้เปรียบและมีโอกาสที่จะมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต โดยเฉพาะถ้านำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาสังคมในทางที่ถูกต้องบุคคลนั้นก็จะเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทย ดังนั้นควร

สนับสนุนให้นักเรียนรักการอ่านและอ่านหนังสือโดยรู้จักคิดพิจารณา วิเคราะห์ ประเมินค่า และตัดสินใจเรื่องที่อ่านที่เรียกว่าการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบาย “เด็กไทยวิถีใหม่ อ่านออกเขียนได้ทุกคน” เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันกับระดับนานาชาติ โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ให้มีสมรรถนะการอ่านขั้นสูง กล่าวคือ เมื่อนักเรียนอ่านบทอ่านแล้วสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้โดยเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนให้มีการพัฒนาทักษะไปสู่ศตวรรษที่ 21 และการเตรียมความพร้อมการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล ปี 2564 (Programmed for International Student Assessment) (PISA) ซึ่ง PISA ได้ให้คำนิยามความฉลาดรู้ด้านการอ่าน (Reading Literacy) ไว้ว่า “ความสามารถที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งที่อ่าน สามารถนำไปใช้ ประเมิน สะท้อน ออกมาเป็นความคิดเห็นของตนเอง และมีความรักและความผูกพันกับการอ่าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย พัฒนาความรู้และศักยภาพและการมีส่วนร่วมในสังคม โดย PISA ได้แบ่ง (Reading Literacy) ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้ 1) (Locating Information) การรู้ตำแหน่งข้อมูลสารสนเทศในบทอ่าน คือ การเข้าถึงและค้นสาระของข้อสารสนเทศที่อยู่ในบทอ่าน 2) (Understanding) การมีความเข้าใจในบทอ่าน คือ แสดงถึงความเข้าใจในความหมายที่แท้จริงของบทอ่าน และบูรณาการหาข้อสรุปจากข้อสนเทศหลาย ๆ ส่วนที่อยู่ในบทอ่าน 3) (Evaluating and reflecting) การประเมินและสะท้อนความคิดเห็นต่อบทอ่าน คือ การประเมินคุณภาพ ความน่าเชื่อถือของบทอ่านได้ และสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหา รูปแบบของเรื่องที่ได้อ่านอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถตรวจสอบข้อมูลที่ขัดแย้งกันและหาวิธีจัดการข้อขัดแย้งนั้นได้” จะเห็นได้ว่าความฉลาดรู้ด้านการอ่านของ PISA เป็นความสามารถที่กว้างกว่าการอ่านหนังสือได้ กล่าวคือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จะต้องมีความสามารถในการคิดขั้นสูงรวมกับการอ่านหนังสือเป็น โดยผู้อ่านจะต้องเข้าใจสิ่งที่ได้อ่าน จับใจความสำคัญและวิเคราะห์ส่วนต่างๆ ของบทอ่านโดยอาศัยความรู้เดิมหรือการหาความรู้ใหม่มาเป็นข้อมูล ก่อนตัดสินใจว่าบทอ่านนั้นดีหรือไม่ น่าเชื่อถือมากเพียงใด และมีข้อคิดใดบ้างที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณดังกล่าว สะท้อนให้เห็นได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นวัยที่กำลังจะจบการศึกษาภาคบังคับและเป็นวัยที่ต้องเลือกทางเดินของตนเองเพื่อจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาอนาคตของประเทศชาติ เพราะฉะนั้นต้องพัฒนาความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนให้มีความพร้อมสามารถนำไปต่อยอดเรียนรู้ได้ในรายวิชาอื่นๆ ต่อไป ซึ่งในยุคสมัยใหม่นี้มีเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของนักเรียนมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีโอกาสบทอ่านนอกเหนือไปจากในห้องเรียนมากมาย หากว่านักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คิด วิเคราะห์แยกแยะ ไตร่ตรองและประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้อย่างถี่ถ้วนอย่างมีเหตุผล ก็จะสามารถนำความรู้ นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ผู้วิจัยได้พิจารณาจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน O-NET (Ordinary National Education Test) วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเขารวก จังหวัด พิจิตร ปีการศึกษา 2560 ถึง ปีการศึกษา 2562 ที่ผ่านมา พบว่า สารที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนาเนื่องจาก คะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ได้แก่ สารที่ 1 สารการอ่าน เมื่อวิเคราะห์ รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน จากฉบับร้อยละของนักเรียนที่ตอบถูกในแต่ละข้อ แล้วพบว่าข้อสอบที่นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยน้อย เป็นข้อสอบที่ต้องใช้ความสามารถในการอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณในการวิเคราะห์ข้อสอบ จึงทำให้เห็นว่านักเรียนยังขาดความสามารถคิด วิเคราะห์และประเมินค่า จากบทอ่าน จึงส่งผลทำให้คะแนนสอบออกมาได้คะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของ นักเรียน พบว่ามีผู้วิจัยหลายท่านพัฒนาความสามารถการอ่านการอย่างมีวิจารณ์ญาณหลากหลายวิธี โดย ผู้สอนจะต้องยึดหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะของผู้เรียนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ในการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based learning) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ได้ถูกใช้ในประเทศ โดยเชื่อว่า แนวคิดนี้ เป็นแนวทางขับเคลื่อนหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้ ผู้เรียนมีความพร้อมในการดำรงชีวิต Silander (2015 ; online) ได้อธิบายว่า Phenomenon – Based Learning หรือการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้และการสอนที่เริ่มจาก ปรากฏการณ์ (Phenomena) ที่พบได้ในโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งปรากฏการณ์ที่นำมาใช้ในการเรียนรู้นั้นเป็น สิ่งที่มีอยู่ในบริบทจริง ทั้งข้อมูล ทักษะ และองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จะถูกเรียนรู้แบบข้ามขอบเขตของ รายวิชา ในการจัดการเรียนรู้จะเริ่มจากการใช้ปรากฏการณ์ใกล้ตัวของนักเรียนเป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบเชิงรุก ฉะนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็น ฐาน จึงมีความเหมาะสมกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ชอบความท้าทาย มีความอยากรู้อยากลอง พร้อมจะเรียนรู้อย่างมุ่งมั่น กระบวนการจัดการเรียนการสอนในการวิจัยครั้งนี้จึงเน้นให้นักเรียนได้ เรียนผ่านบทอ่านที่เป็นปรากฏการณ์เรื่องราวที่อยู่ในชีวิตจริง มีความน่าสนใจ ที่จะทำให้สามารถเป็นแรงจูงใจ ให้นักเรียนรักการอ่านและอ่านหนังสืออย่างมีวิจารณ์ญาณมากขึ้น ไฟที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและพัฒนา ความรู้ได้ตามธรรมชาติและศักยภาพของตนเอง ในส่วนบทบาทของครูผู้สอนนั้นจำเป็นต้องเริ่มการสอนโดยผู้ เริ่มตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับบทอ่าน เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนหาพิจารณาหาคำตอบได้อย่างละเอียด รอบคอบสอดคล้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ

การตั้งคำถามในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้น เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดในการ ทำให้นักเรียนได้รู้จักคิด พิจารณาแยกแยะประเด็นต่างๆในบทอ่านได้อย่างครบถ้วน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด หมวกหกใบ (Six Thinking Hats) ของ ดร. เอ็ดเวิร์ด เดอ โบ โน (Dr. Edward de Bono) มาประยุกต์ใช้ ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งแนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่จะช่วยพัฒนาความคิด

ชั้นสูงของนักเรียนให้มีมุมมองจากการอ่านปรากฏการณ์ได้หลากหลาย โดยผ่านคำถามตามหมวดหกลี ซึ่งแต่ละลีจะมีลักษณะคำถามแตกต่างกัน ดังที่ เนาวนิตย์ สงคราม (2556 : 77) ได้ให้คำนิยามของหมวดหกใบ ไว้ว่า หมวดสี่ขาว หมายถึง ความไม่มีอคติ เป็นกลาง จึงเป็นตัวแทนของข้อมูล ข้อเท็จจริง หมวดสีแดง หมายถึง ความโกรธ ความเดือดดาล จึงเป็นตัวแทนของความรู้สึก หมวดสีดำ หมายถึง ความมืดมน จึงเป็นตัวแทนของข้อระวัง จุดอ่อน ข้อด้อยและข้อเสียเปรียบ หมวดสีเหลือง หมายถึง ความสว่างสดใส จึงเป็นตัวแทนของการมองในด้านบวก ข้อดี และข้อได้เปรียบ หมวดสีเขียว หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ จึงเป็นตัวแทนของความคิดใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ หมวดสีฟ้า หมายถึงความเยือกเย็น จึงเป็นตัวแทนของการควบคุม การจัดการกระบวนการคิด จากความหมายของหมวดทั้งหกสีนั้นทำให้เห็นถึงประเด็นการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป สามารถทำให้นักเรียนฝึกความสามารถการคิดขั้นสูงได้ระเอียด รอบคอบมากขึ้น ออกนอกรอบจากความคิดแบบเดิม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ทิวาร์ ศรีรินทร์ (2558 : 71 - 78) ที่ได้ศึกษา เปรียบเทียบ การคิดวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวดหกใบ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวดหกใบ มีการคิดวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากงานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าการนำเทคนิควิธีคิดแบบหมวดหกใบมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนมีกระบวนการคิดไตร่ตรองที่ดี รอบคอบ และส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณมากขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวดหกใบ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนนำความรู้ความสามารถไปปรับใช้ในการคิดวิเคราะห์บทอ่านที่ได้รับมา อันได้แก่ บทอ่านจากข่าว เช่น ข่าวบันเทิง ข่าวสังคม ข่าวอุบัติเหตุและบทความ เช่น บทความทั่วไป บทความวิจารณ์ บทความสารคดี ได้อย่างถูกต้องบนหลักของการมีเหตุมีผลและมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณก่อนตัดสินใจเชื่อหรือประเมินค่าเรื่องราวที่ได้พบเจอในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวดหกใบ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวดหกใบ

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนมัธยมขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร จำนวน 4 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนมัธยมขยายโอกาส โรงเรียนวัดเขารวก อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 19 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ จำนวน 6 แผน ประกอบด้วย แผนที่ 1 การอ่านข่าวบันเทิงอย่างมีวิจารณญาณ แผนที่ 2 การอ่านข่าวข่าวอุบัติเหตุหรืออาชญากรรมอย่างมีวิจารณญาณ แผนที่ 3 การอ่านข่าวสังคมอย่างมีวิจารณญาณ แผนที่ 4 การอ่านบทความทั่วไปอย่างมีวิจารณญาณ แผนที่ 5 การอ่านบทความวิจารณ์อย่างมีวิจารณญาณ และแผนที่ 6 การอ่านบทความสารคดีอย่างมีวิจารณญาณ

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการจัดการเรียนรู้ 2.ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ และ 3.ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ จำนวนทั้งหมด 10 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทดสอบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนเรียน ด้วยการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถก่อนเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.2 . ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ จำนวน 12 คาบ

3.3 ทดสอบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเรียน ด้วยการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ

3.4 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ

3.5 นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด มาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อตรวจสอบความมีนัยสำคัญของค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1

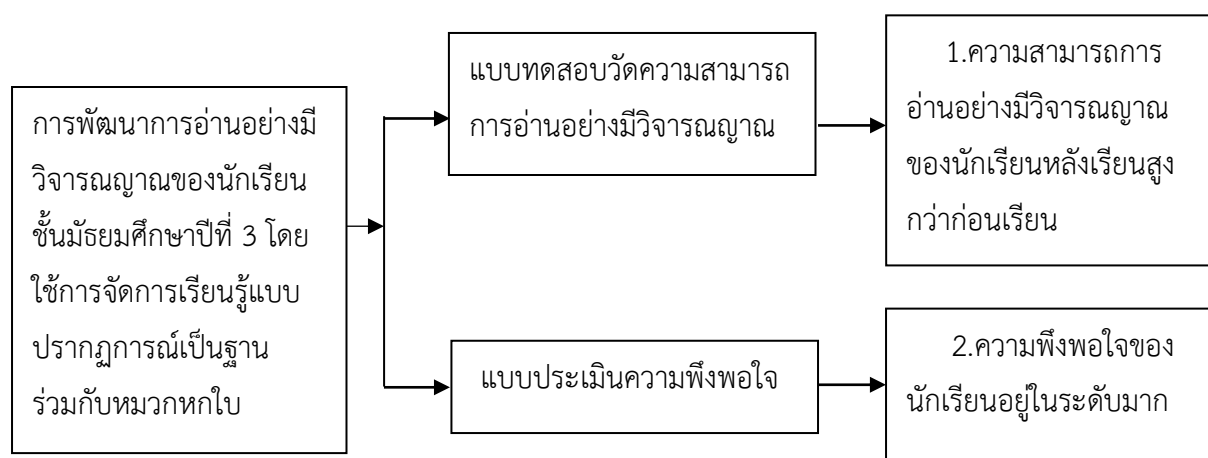
การเปรียบเทียบเปรียบเทียบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบเสนอเป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

ตอนที่ 2

การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบเสนอเป็นค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบหมวกหกใบ ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S. D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	19	30	12.89	4.64	19.33*	0.00
หลังเรียน	19	30	24.95	2.63		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.89 คะแนน และ 24.95 คะแนน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนที่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ

หัวข้อที่ประเมิน	$\bar{x}$	S. D.	แปลผล
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.96	0.09	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้	4.96	0.11	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.97	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.97$, S.D. = 0.20)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบหมวกหกใบในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลวิจัยมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.การวัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทัดพร จัยสวัสดิ์ (2564 : 6) ที่ได้นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไปใช้ในการพัฒนาด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน ทำให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการสอนที่ใช้ปรากฏการณ์ที่มีเนื้อหาน่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของนักเรียนและมีความเท่าทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน มาเป็นสิ่งกระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดความอยากรู้อยากเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (พงศธร มหาวิจิตร , 2562 : 73-90) ที่กล่าวไว้ว่าประเด็นเรื่องที่ดี ควรเป็นหัวข้อที่น่าสนใจ ทันสมัยและมีความหมายสำหรับผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกเข้าถึงบทเรียนได้ง่าย เกิดความกระหายใคร่จะเรียนรู้ และพร้อมที่จะสืบสอบแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 5 ขั้น ซึ่งในขั้นการค้นคว้า ผู้วิจัยได้นำแนวคิดหมวกหกใบมาเป็นคำถามเพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบจากการอ่านบทอ่าน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาตลอดจนได้สรุปความรู้ที่ได้เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังการศึกษาของ ยุพาวดี มหาหงษ์ (2558 : 76) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหมวกความคิดหกใบ แล้วพบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นว่า การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ ทำให้นักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนสนใจอ่านหนังสือมากขึ้น จากบทอ่านที่มีความหลากหลาย ซึ่งได้แก่ ข่าวและบทความประเภทต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาตรงกับความสนใจของวัย เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และแง่คิดในการไปปรับใช้ได้ในชีวิตจริงและกระบวนการคิดแบบหมวกหกใบก็ยังนำไปสู่การเกิดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้

2. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวดหกหกโบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวดหกหกโบจะต้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วิริยา วิริยารัมมะ (2551 : 86) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกหกโบ ผลวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อวิธีการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกหกโบ เนื่องจากนักเรียนได้ฝึกคิดหลากหลายอย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถคิดวิเคราะห์หาคำอ่านได้อย่างรอบด้านและหลากหลายมุมมอง ทำให้เห็นข้อคิดและคุณค่าจากบทอ่านได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบหมวดหกหกโบในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ปรากฏการณ์ที่นำมาใช้จำเป็นอย่างมากที่ต้องอยู่ในความสนใจของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้นักเรียนมีจิตใจจดจ่ออยู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดกับตนเองได้จริง
2. ในขั้นตอนการกำหนดปัญหาด้วยการตั้งคำถามตามแนวคิดหมวดหกหกโบ ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับความหมายและลักษณะกระบวนการคิดของหมวดแต่ละสีให้นักเรียนเข้าใจเป็นอย่างดีก่อน เพื่อจะได้ทำให้นักเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าคำตอบได้อย่างถูกต้องตรงประเด็น
3. การให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาอภิปรายแลกเปลี่ยนกัน อาจให้นำเสนอในรูปแบบของแผนผังความคิด เพื่อดึงดูดความสนใจของเพื่อนร่วมชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ให้เหมาะสมสอดคล้องกับชุมชน บริบทของโรงเรียน หรือกลุ่มสาระอื่นๆ
2. ควรมีการพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวดหกหกโบ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- ทิวาร์ ศรณรินทร์. (2558). การเปรียบเทียบการคิดวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบกับผังกราฟิก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ทัศนธร จุ้ยสวัสดิ์. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดอย่างมี วิ จ า ร ณ ญ า ณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน. การศึกษา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เนาวนิตย์ สงคราม. (2556). การสร้างนวัตกรรมเปลี่ยนผู้เรียนให้เป็นสร้างนวัตกรรมจากงานวิจัยสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงศธร มหาวิจิตร. (2562). การประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกในรายวิชาการประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 42 (2), 73-90.
- ยุพาวดี มหาหิงค์. (2557). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหมวกความคิด 6 ใบ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ก ศ .ม สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิริยา วิริยารัมภะ. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ และวิธีสอนแบบปกติ. นครปฐม : สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Silander, P. (2015). *Phenomenon – Based Learning: การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน*. แปลจาก How to create the school of the future: revolutionary thinking and design from Finland. แปลโดย เรวณี ชัยเชาวรัตน์. ออนไลน์. สืบค้น 17 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://thepotential.org/knowledge/phenomenon-based-learning/>

ความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอน
ระหว่างการระบาดของโควิด19

**The Needs of Stakeholder Participation in Pedagogy
During the COVID-19 Pandemic**

กษิณิฎฐ์ มีพรหม¹ และ ศราวุฒิ จำรัสภูมิ²

¹มหาวิทยาลัยพะเยา, ²โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ จังหวัดอุทัยธานี

Kasidit Meeprum¹ and Saravut jumruspum²

¹University of Phayao ²Samorthongprateep school
Corresponding Author, E-mail:Krueins@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ระหว่างการระบาดของโควิด 19 โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ คณะกรรมการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ศิษยานุศิษย์ รวมทั้งสิ้น 89 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNIModified)

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นของกลุ่มนักเรียน (PNIModified = 0.038) มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด และ รองลงมาคือ กลุ่มองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน(PNIModified = 0.034) กลุ่มผู้ปกครองและศิษย์เก่า (PNIModified = 0.029) กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน (PNIModified = 0.020) กลุ่มคณะครู (PNIModified = 0.017) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ พบว่า การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินการและติดตามประเมินผลมีความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNIModified = 0.068) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนทำให้เกิดการตัดสินใจที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ที่ดีของนักเรียน (PNIModified = 0.064)

คำสำคัญ ความต้องการจำเป็น; ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย; การมีส่วนร่วม; โควิด19

* วันที่รับบทความ: 26 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 27 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 1 พฤษภาคม 2565

Received: March 26, 2022; Revised: April 27, 2022; Accepted: May 1, 2022

Abstracts

The purposes of this research were to explore the priority needs of stakeholder participation in online teaching during the COVID-19 pandemic of Samornongpateep school. Which is a small school and secondary school. Population consisted of directors, deputy directors, head of teaching group, teachers, students, parents, alumni and supervisor from school. The research instruments used in this study were a five-point rating-scale questionnaire. The data collected in this study were analyzed by means of frequency, percentage, mean, standard deviation, and Priority Need Index ($PNI_{modified}$)

Results of the study revealed as follows: The overall results showed that in terms of the needs of stakeholder participation in online teaching during the COVID-19 pandemic. Group of students ranked first ($PNI_{Modified} = 0.038$), followed by Groups of external organizations, both public and private sectors ($PNI_{Modified} = 0.034$) Parents and Alumni groups ($PNI_{Modified} = 0.029$) and School administrators ($PNI_{Modified} = 0.020$) and Group of teachers ($PNI_{Modified} = 0.017$) respectively. When study the participation in online teaching found that participation with schools in conducting and monitoring assessments is of highest needs ($PNI_{Modified} = 0.068$), followed by the participation with school drives decisions that affect student achievement ($PNI_{Modified} = 0.064$).

Keywords: The Needs; Stakeholder; Participation; Covid 19

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด 19 แม้ว่าเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีจะมีผู้เสียชีวิตค่อนข้างน้อยจากโรคโควิดเมื่อเทียบกับกลุ่มอายุอื่น ๆ ที่มีรายงานผู้ป่วยร้ายแรง ปัจจุบันกำลังมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อประเมินความเสี่ยงของการติดเชื้อในเด็กและเพื่อทำความเข้าใจการแพร่กระจายในกลุ่มอายุนี้นี้ (UNESCO, 2020 : Omline) การตัดสินใจปิด ปิดบางส่วน หรือเปิดโรงเรียนใหม่ควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดด้านการศึกษา ความเป็นอยู่ และสุขภาพสำหรับนักเรียน ครู เจ้าหน้าที่ และชุมชนในวงกว้าง และช่วยป้องกันการระบาดของเชื้อโควิด 19 โรงเรียนควรร่วมมือกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขในท้องถิ่นเพื่อช่วยกันป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 (วิทยา วาโยและคณะ (2563 : 285-298)) การจัดการเรียนการสอนจึงมีแนวโน้มเป็นแบบออนไลน์ที่สามารถลดการระบาดในกลุ่มนักเรียนและอาจเป็นวงกว้างต่อไปได้ ซึ่งต้องผสมผสานองค์ความรู้ร่วมกับนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อนักเรียน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนทุกหน่วยงาน จึงต้องร่วมมือกันบริหารให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับนันทกิตติ แก้วกล้า (2545 : 43) กล่าวว่า การบริหารโดยให้บุคคลในองค์กรหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความเชี่ยวชาญ ในการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการบริหารงานมีความสำคัญของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวัง ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจได้ ลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในองค์กรและขจัดปัญหาความขัดแย้ง ทั้งนี้โรงเรียนที่ดีจึงมักจะพยายามแก้ไขและรักษา

สมดุลของการบริหารโรงเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนจึงมีอยู่สองประเภทคือผู้มีส่วนได้เสียภายในและภายนอก (Project Management Institute (2013 : 43))

โดยแท้จริงแล้วกลุ่มองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนไม่ว่าจะชุมชนท้องถิ่น องค์กรหรือหน่วยงานที่สนับสนุน จัดหา จัดทำ สื่อการเรียนการสอนให้โรงเรียน ถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญในการประสานความร่วมมือกับโรงเรียนช่วยให้ข้อมูลติดตามสถานการณ์ รวมถึงการช่วยเหลือประชาสัมพันธ์ แนะนำการดูแลป้องกันตัวเองไม่ให้เสี่ยงต่อการติดเชื้อ การให้บริการทางสาธารณสุขการฉีดวัคซีนให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา การบริการสาธารณสุขประโยชน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพตามสภาพวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ที่ทุกคนอยู่ในโรงเรียนต้องร่วมกันรับผิดชอบดูแลตัวเองภายใต้สถานการณ์การเรียนการสอนที่ไม่ปกติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของเสกสรรค์ สนว และคณะ (2564 : 1-14) เรื่อง การปรับตัวด้านการเรียนการสอนภายใต้วิถีชีวิตใหม่ของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า ภายใต้สภาพวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ต้องเกิดความพร้อมต่อการเรียนออนไลน์ใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) ความพร้อมด้านเทคโนโลยี (2) ความพร้อมด้านผู้เรียน และ (3) ความพร้อมด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ในขณะที่ประเด็นย่อยที่นักศึกษาได้ให้ความสำคัญ พบว่า มี 3 ประเด็นได้แก่ (1) การให้ความร่วมมือระหว่างอาจารย์ผู้สอนออนไลน์และให้ความร่วมมือกับทางสาขาวิชา (2) ดำเนินการสอนอย่างมีระบบชัดเจนและ (3) สมาร์ทโฟน (smart phone)

โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ ได้รับหนังสือคำสั่งจากหน่วยงานต้นสังกัดให้พิจารณางดการจัดกิจกรรมที่มีการรวมตัวของคนจำนวนมาก เพื่อความปลอดภัยสำหรับนักเรียนและลดอัตราความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อ จึงทำการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการสอนออนไลน์ แต่สภาพปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นคือความพร้อมด้านอุปกรณ์สื่อสาร สัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ข้อจำกัดด้านเครื่องมือและแพลตฟอร์มสำหรับการใช้ในการสื่อสาร รวมถึงทักษะการใช้เทคโนโลยีของนักเรียนและครูผู้สอน ดังนั้นองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ควรสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูและบุคลากรในโรงเรียน ให้สามารถประยุกต์และเลือกใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการใช้แพลตฟอร์มหรือเครื่องมือ อุปกรณ์ ผ่านสื่อต่างๆ ปริมาณที่เพียงพอกับการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงการให้บริการทางการศึกษาด้านการศึกษาสำหรับครูและบุคลากร ตลอดจนผู้รับผิดชอบด้านการศึกษาเพื่อให้ครูและบุคลากรได้ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาตนเอง และนำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนต่อไปอย่างมีส่วนร่วม เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้أำนวยการ ครู ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการทำงาน และการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน เพราะจะทำให้รู้สึกผูกพันและอยากพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น สอดคล้องกับเมตต์ เมตต์การุณ (2547 : 75) พบว่า ผู้มีส่วนร่วมอาจจะเป็นบุคคลภายในหรือภายนอกหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรก็ได้ ซึ่งการดำเนินกิจกรรมนั้นมีผลกระทบต่อ

ส่วนรวมทั้งโดยตรงและทางอ้อม การมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์จึงควรประกอบไปด้วย 1) การระดมความคิดเห็นที่หลากหลายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานจนเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 2) มีส่วนร่วมกับโรงเรียน สร้างแรงจูงใจในการกำหนดกลยุทธ์ วางแผนโครงการ 3) มีส่วนร่วมกับโรงเรียน ในการดำเนินการและติดตามประเมินผล 4) มีส่วนร่วมกับโรงเรียนทำให้เกิดการตัดสินใจที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ที่ดีของนักเรียน (นิเวศน์ วงศ์สุวรรณและอินตา ศิริวรรณ, 2560 : 176-187) โดยทั้ง 4 ข้อต้องได้รับการขับเคลื่อนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ระหว่างการระบาดของโควิด 19 โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ จังหวัดอุทัยธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ คณะกรรมการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ศึกษานิเทศน์ รวมทั้งสิ้น 89 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น/เสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดกรอบแนวคิดและประเมินกรอบแนวคิดในการวิจัยให้มีความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน
3. ออกแบบข้อคำถามตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยกำหนดให้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. วิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา item-objective congruence (IOC) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านประเมินเครื่องมือ ผลการตรวจสอบข้อคำถามจำนวน 56 ข้อ พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.988

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดส่งแบบสอบถามรูปแบบ Google Form ทาง Line Application ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามให้ผู้ให้ข้อมูล โดยได้รับข้อมูลกลับ 89 คน

วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. จัดลำดับความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย โดยสูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) เป็นสูตรที่ นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องไวณิข ประยุกต์ (2550) จากวิธี Priority Needs Index (PNI) ดังสูตร

$$PNI_{Modified} = \frac{I-D}{D}$$

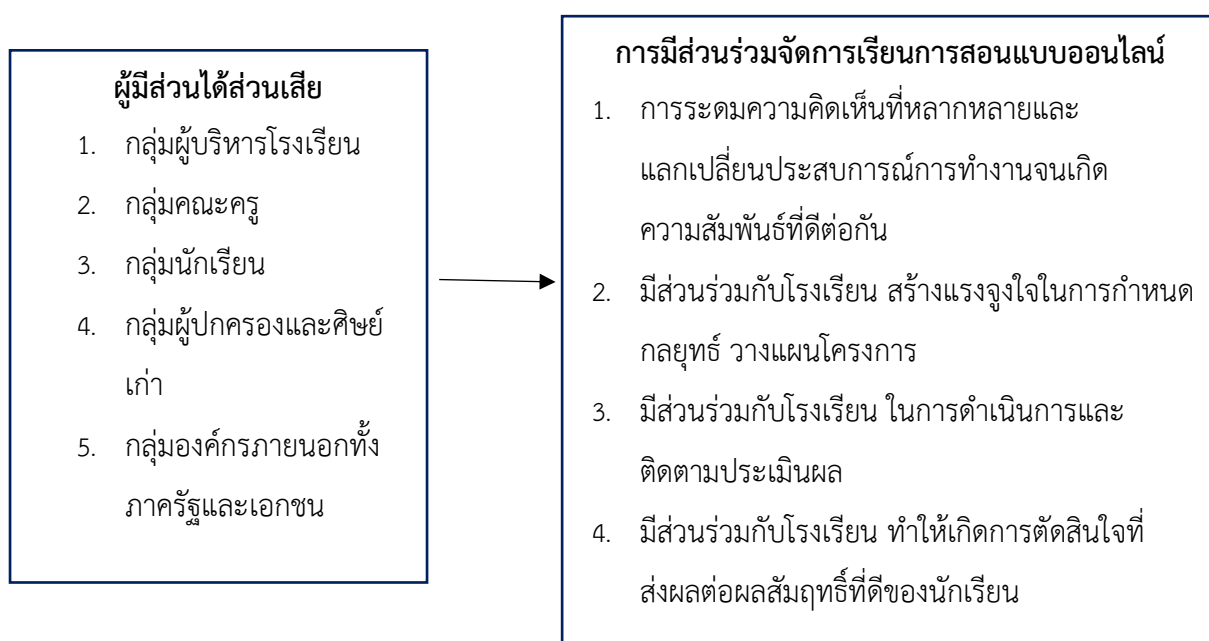
$PNI_{Modified}$ หมายถึง ดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพอันพึงประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ จังหวัดอุทัยธานี

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ จังหวัดอุทัยธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอน ระหว่างการระบาดของโควิด19 ได้มาจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ผู้วิจัยสามารถกำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยสังเคราะห์จากแนวคิดของ Janvi Ramani (2013 : Online) Project Management Institute (2013 : 43) ประกอบด้วย 1. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน 2. กลุ่มคณะครู 3. กลุ่มนักเรียน 4. กลุ่มผู้ปกครองและศิษย์เก่า 5. กลุ่มองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนซึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ประยุกต์จาก นิภา อินทวงค์ (2548 : 6) วิทยา วาโยและคณะ (2563 : 285-298) ประกอบด้วย 1. การระดมความคิดเห็นที่หลากหลายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานจนเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 2. มีส่วนร่วมกับโรงเรียนสร้างแรงจูงใจในการกำหนดกลยุทธ์ วางแผนโครงการ 3. มีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินการและติดตามประเมินผล 4. มีส่วนร่วมกับโรงเรียนทำให้เกิดการตัดสินใจที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ที่ดีของนักเรียน ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และลำดับความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการแสดงตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ

ความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	PNI modified	ลำดับ
กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน	4.029	0.775	มาก	4.112	0.862	มาก	0.020	4
1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน	4.134	0.677	มาก	4.236	0.754	มาก	0.024	8
1.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียน	4.00	0.825	มาก	4.067	0.962	มาก	0.017	11
1.3 คณะกรรมการโรงเรียน	3.955	0.824	มาก	4.033	0.871	มาก	0.020	9
กลุ่มคณะครู	4.218	0.614	มาก	4.291	0.668	มาก	0.017	5
1.4 ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ	4.224	0.617	มาก	4.303	0.646	มาก	0.019	10
1.5 ครู 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	4.213	0.611	มาก	4.280	0.690	มาก	0.016	12
กลุ่มนักเรียน	3.987	0.817	มาก	4.141	0.713	มาก	0.038	1
1.6 นักเรียนมัธยมชั้นปีที่ 1-3	3.986	0.815	มาก	4.135	0.705	มาก	0.037	3
1.7 นักเรียนมัธยมชั้นปีที่ 4 -6	3.988	0.818	มาก	4.146	0.731	มาก	0.039	2
กลุ่มผู้ปกครองและศิษย์เก่า	3.870	0.897	มาก	3.983	0.832	มาก	0.029	3
1.8 ผู้ปกครองของนักเรียนทุกชั้นปี	3.955	0.824	มาก	4.078	0.742	มาก	0.031	5

1.9 สมาคมศิษย์เก่า	3.786	0.970	มาก	3.887	0.922	มาก	0.027	7
กลุ่มองค์กรภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน	3.947	0.821	มาก	4.082	0.781	มาก	0.034	2
1.10 ศิษยานุศิษย์	3.988	0.790	มาก	4.101	0.707	มาก	0.028	6
1.11 องค์กรหรือหน่วยงานที่ สนับสนุนจัดหา จัดทำ สื่อการ เรียนการสอนให้โรงเรียน	3.910	0.887	มาก	4.044	0.915	มาก	0.034	4
1.12 ชุมชนท้องถิ่น	3.943	0.788	มาก	4.101	0.723	มาก	0.040	1
โดยภาพรวม	4.008	0.785	มาก	4.116	0.793	มาก	0.027	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ สามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดังนี้ โดยภาพรวม พบว่าสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก และมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.027$) โดยกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ 1. กลุ่มนักเรียน 2. กลุ่มองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน 3. กลุ่มผู้ปกครอง ตามลำดับ

1. **กลุ่มนักเรียน** สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก และมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.038$) โดยสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในกลุ่มได้ดังนี้ 1) นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 2) นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ตามลำดับ

2. **กลุ่มองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน** สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก และมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.034$) โดยสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในกลุ่มได้ดังนี้ 1) ชุมชนท้องถิ่น 2) องค์กรหรือหน่วยงานที่สนับสนุนจัดหา จัดทำ สื่อการเรียนการสอนให้โรงเรียน 3) ศิษยานุศิษย์ ตามลำดับ

3. **กลุ่มผู้ปกครองและศิษย์เก่า** สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก และมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.034$) โดยสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในกลุ่มได้ดังนี้ 1) ผู้ปกครองของนักเรียนทุกชั้นปี 2) สมาคมศิษย์เก่า ตามลำดับ

และสามารถแยกพิจารณาตามการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินการและติดตามประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.068$)
2. การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนทำให้เกิดการตัดสินใจที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ที่ดีของนักเรียน ($PNI_{Modified} = 0.064$)
3. การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนสร้างแรงจูงใจในการกำหนดกลยุทธ์ วางแผนโครงการ ($PNI_{Modified} = 0.055$)
4. การระดมความคิดเห็นที่หลากหลายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานจนเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ($PNI_{Modified} = 0.049$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของโรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ จังหวัดอุทัยธานี เมื่อพิจารณาพบว่า กลุ่มนักเรียนมีความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินการและติดตามประเมินผล อาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษาในสภาพปัจจุบัน โรงเรียนต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งคุณครูต้องปรับตัวกันเป็นอย่างมากทั้งความปลอดภัยจากโรค การเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยส่วนใหญ่จะใช้เวลาคิดวิธีการรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานการณ์ ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนตามความเหมาะสมกับสภาพความพร้อมของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพเป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน จึงอาจไม่ได้การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากนักตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในขณะนี้ และพบว่ากลุ่มองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน กลุ่มผู้ประกอบการและศิษย์เก่า มีลำดับความต้องการจำเป็นรองลงมาตามลำดับ โดยมีประเด็นรายด้าน ดังนี้

1. **กลุ่มนักเรียน** ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ จังหวัดอุทัยธานีจัดให้นักเรียนมัธยมทุกชั้นปีมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินการและติดตามประเมินผล เพื่อจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ มุ่งเน้นการผสมผสานองค์ความรู้ร่วมกับนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2564 : ออนไลน์) กล่าวว่า การติดตาม ประเมินผล การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารงานเพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของการดำเนินงานรวมถึงกำกับ ติดตามการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าประสงค์ และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบผู้

ติดเชื่อเป็นจำนวนมากในพื้นที่รอบ ๆ บริเวณโรงเรียน ทำให้ต้องจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์มากขึ้น จึงจำเป็นต้องอาศัยการผสมผสานองค์ความรู้ร่วมกับนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โดยครูผู้สอนใช้เครื่องมือโปรแกรม แอปพลิเคชัน และแพลตฟอร์มต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนได้สะดวกและสอดคล้องกับบริบทเรียน แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนมัธยมทุกชั้นปีสามารถสอบถามความก้าวหน้าของตนเอง ขอคำปรึกษาข้อเสนอแนะในพัฒนาปรับปรุงเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองกับครูผู้สอนได้ตลอดเวลา เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่เหมาะสม ตลอดจนการเก็บข้อมูล การทดสอบวัดประเมินผลได้ตลอดเวลาและสถานที่ สามารถประเมินผลการทดสอบของนักเรียนทุกคน เช่นเดียวกับการศึกษาของวิทยา วาโยและคณะ (2563 : 285-298) พบว่า การรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

2. กลุ่มองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ จังหวัดอุทัยธานี จัดให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการและติดตามประเมินผลเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ มุ่งเน้นการผสมผสานองค์ความรู้ร่วมกับนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความต้องการจำเป็นอันดับสอง อาจเนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยงานให้บริการทางการศึกษา ภายใต้ภารกิจของหน่วยงานต้นสังกัด ตามกรอบระเบียบที่ถูกกำหนดโดยภาครัฐ ทำให้ต้องมีการบูรณาการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งกลุ่มองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับวิชิตร์ แสงทองล้วน (2560 : ออนไลน์) พบว่า การจัดรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการระหว่างผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียแต่ละฝ่ายเป็นการวางกฎเกณฑ์กติกา บรรทัดฐานการปฏิบัติสำหรับให้ทุกฝ่ายยึดถือร่วมกัน ภายใต้การบูรณาการทำงานแบบร่วมมือกันนั้นถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้การร่วมมือกันทำงานที่เกิดขึ้น สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการกำหนดกรอบระยะเวลาในการทำงาน แต่สถานการณ์การจัดการเรียนการสอนไม่สามารถดำเนินงานได้ตามปกติจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้โรงเรียนได้รับผลกระทบโดยตรง เพราะโรงเรียนไม่สามารถหยุดทำการเรียนการสอน จำเป็นต้องขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้สามารถดำเนินการตามสภาพบริบทของโรงเรียนโดยยึดหลักโรงเรียนหยุดเรียนที่โรงเรียน แต่นักเรียนทุกคนต้องได้เรียนรู้ อย่างทั่วถึง เสมอภาค และเต็มตามศักยภาพ อีกทั้งชุมชนท้องถิ่นได้พบผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นจำนวนมากในพื้นที่เช่นกัน การแก้ไขปัญหาชุมชนจึงมีความจำเป็นไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าในโรงเรียน ชุมชนท้องถิ่นจึงควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการและติดตามประเมินผลเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายรูปแบบ เช่น Line Facebook Live และ Zoom Meeting เป็นต้น ทั้งนี้ชุมชนท้องถิ่นต้องเข้มแข็ง ควรมีการดำเนินการ คัดเลือกคณะกรรมการ และผู้นำชุมชนแล้ว มีการจัดเวทีประชาคมเพื่อหาแนวทางในการการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการ

สอนระหว่างการระบาดของโควิด 19 เช่นเดียวกับการศึกษาของชุนชาติ พวงสมจิตร (2560 : 1342-1354) พบว่า โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ให้ชุมชนท้องถิ่นได้เข้าไปใช้ในการสืบค้นข้อมูลและศึกษาค้นคว้า ตามที่ตนเองสนใจในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของโรงเรียนจากความสนับสนุนอนุเคราะห์จากโรงเรียน เพื่อการนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน

3. กลุ่มผู้ปกครองและศิษย์เก่า ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ จังหวัด อุทัยธานี จัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการและติดตามประเมินผล เพื่อจัดการเรียนการสอนแบบ ออนไลน์ มุ่งเน้นการผสมผสานองค์ความรู้ร่วมกันนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความต้องการ จำเป็นอันดับสาม อาจเนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม ค่าขายในท้องถิ่น องค์ความรู้ด้าน นวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย อาจเป็นสิ่งใหม่สำหรับผู้ปกครอง ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน แบบออนไลน์อาจเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจ รวมถึงส่วนใหญ่ต้องทำงานในเวลาเดียวกับที่นักเรียน เรียนหนังสือ อย่างไรก็ตามผู้ปกครองอาจต้องร่วมกันคิดแก้ปัญหา ร่วมงานกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน หรือ อย่างน้อยผู้ปกครองควรติดตามการเข้าห้องเรียนของนักเรียน ให้คำแนะนำกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและเข้า เรียนตามกำหนดการสอนรายวิชาต่าง ๆ รวมถึงการดำเนินการและติดตามประเมินผลตามสภาพจริง การมี ส่วนร่วมประเมินผล วิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน เพื่อค้นหาข้อดีและข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไข ปรับปรุงการทำงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนจึงควรมุ่งเน้นการบูรณาการกิจกรรมการมีส่วนร่วม ของคนในครอบครัวกับนักเรียน ในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินจากที่บ้าน ปรับลดภาระงาน และเสริมทักษะชีวิตและประสบการณ์เรียนรู้จากนอกห้องเรียนเป็นหลัก ร่วมกับทักษะกระบวนการที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นจริงกับผู้เรียนตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับแนวคิดของ มณฑา จำปา เหลืองและคณะ (2558 : 990-1005) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมประเมินผลนั้นต้องร่วมกันปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนระหว่างการระบาดของโควิด19 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นควรให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียน ชุมชนท้องถิ่นและผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมกันจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ มุ่งเน้นการผสมผสานองค์ ความรู้ร่วมกันนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น โดยการใช้ PLC (Professional

Learning Community) ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียนแบบกัลยาณมิตร สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนเป็นสำคัญในระหว่างการระบาดของโควิด19

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นควร 1) จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ต้องคำนึงถึงสภาพบริบทนักเรียนเป็นสำคัญ 2) ชุมชนท้องถิ่นควรได้รับงบประมาณสนับสนุนการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ 3) ผู้ปกครองควรได้รับการอบรมการใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาโรงเรียนสมอทองปทีปพลีผลอุปถัมภ์ จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาเท่านั้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนโรงเรียนประถมศึกษาระหว่างการระบาดของโควิด 19

2. พัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในโรงเรียนที่ไม่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตระหว่างการระบาดของโควิด 19

เอกสารอ้างอิง

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10 (2), 1342-1354
- นันทกิตติ แก้วกล้า. (2545). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- นิภา อินทวงศ์. (2548). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- นิเวศน์ วงศ์สุวรรณและอินตา ศิริวรรณ. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วม *The Participative Management*. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*. 4 (1), 176-187.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). การบันทึกข้อมูลการประเมินพัฒนานักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา <http://academic.obec.go.th/article.php>

- มณฑา จำปาเหลือง และคณะ. (2558). รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาในการสร้าง
บทเรียนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวิทยาศาสตร์ของจังหวัดเพชรบุรี* ฉบับภาษาไทย. *Veridian E-
Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8 (3). 990-1005
- เมตต์ เมตต์การณ. (2547). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
และราชการ*. กรุงเทพมหานคร: บิ๊ค พอยท์.
- เสกสรรค์ สนวา, พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์, วรฉัตร วรวิวรรณ, จิราพร บาร์ศรี, และณภัสภรณ์ ภาณุตานนท์ ณ
มหาสารคาม. (2564). การปรับตัวด้านการเรียนการสอนภายใต้ยุควิไลใหม่ของนักศึกษาสาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. *วารสารการบริหารการปกครอง
และนวัตกรรมท้องถิ่น*, 5 (3).1-14.
- วิจิตร แสงทองล้วน. (2560). แนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งส่วนกลาง
ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัด. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา
<http://www.dsdw2016.dsdw.go.th> > PDF
- วิทยา วาโยและคณะ. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาด ของไวรัส
COVID-19. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 14 (34), 285-298.
- UNESCO. (2020). Preliminary results of the survey on school reopening. *Online*. Retrieved
December 18, 2020. from: <https://unescochairghe.org/resources/themes-covid-19/preview-survey-school-reopening>
- Janvi Ramani. (2013). School Stakeholders. *Online*. Retrieved February 5,2022. From:
<https://sites.google.com/site/janviramani47/school-stakeholders>
- Project Management Institute. (2013) . *A Guide to the Project Management Body of
Knowledge*. (Fifth Edition). Newtown Square, Pennsylvania

การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

**The Academic Administration in the 21st Century According to the Four
Iddhipāda Dhammas of the Educational Institute Administrators under
the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4**

อมรรัตน์ ดาคม,

สุนทร สายคำ และ พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Amornrat Dakhom,

Sunthon Saikham and Phrakhrupalad Boonchuay Jotivamso

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E mail : pook_amornrat@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 และใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า :

1. การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 และด้านกระบวนการ

* วันที่รับบทความ: 4 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 4 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 5 เมษายน 2565

Received: March 4, 2022; Revised: April 4, 2022; Accepted: April 5, 2022

เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านสื่อนวัตกรรม การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือและวิธีการวัดที่หลากหลาย เอาใจใส่ ในการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์และมีการนิเทศอย่างต่อเนื่องและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการนิเทศกับเครือข่ายการศึกษาอื่นเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ; อิทธิบาท 4

Abstracts

The objectives of this research were: (1) to study the state of academic administration in the 21st century according to the Four Iddhipāda Dhammas of educational institute administrators under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4; (2) to propose guidelines for academic administration in the 21st century according to the Four Iddhipāda Dhammas of the educational institution administrators. This study was carried out employing the mixed-method research methodology. The samples included 123 educational institute administrators. The tools used in data collecting were a questionnaire with a reliability value of 0.89 and a structured interview form. The statistics used in the data analysis included Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation.

The research results revealed that 1) the academic administration in the 21st century according to the Four Iddhipāda Dhammas of educational institute administrators under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4 overall was rated at the highest level of practice. All of its sub-aspects studied were rated at the same level. The aspect with the highest practice was the aspect of in-school supervision in the 21st century according to the Four Iddhipāda Dhammas, followed by that of the curriculum development of educational institutions in the 21st century according to the Four Iddhipāda Dhammas, the learning process in the 21st century according to the Four Iddhipāda Dhammas respectively. The lowest practice rate was seen in that of innovative media for teaching and learning in the 21st century, according to the Four Iddhipāda Dhammas.

The guidelines for academic administration in the 21st century, according to the Four Iddhipāda Dhammas of the educational institution administrators, are that educational administrators should develop curricula to be flexible to promote teaching and learning management that emphasizes the participation of learners as much as possible. They should encourage teachers to participate in training to develop learning management processes by using various measuring tools and methods. They should pay attention to the development and use of the media's innovative teaching and learning management that fits the situation. There should be continuous supervision and knowledge exchange about supervision with other educational networks to develop the most effective learning management.

Keywords: Academic Administration; The Four Iddhipāda Dhammas

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะในส่วนของผู้เรียนต้องสอนให้มี “ความรู้คู่คุณธรรมและมีทักษะในศตวรรษที่ 21” ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ การทำงานเป็นทีม การมีภาวะผู้นำ การสื่อสาร การใช้ข้อมูลและสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์และปัญญาประดิษฐ์ การคิดคำนวณ การสร้างอาชีพและการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2564 : ออนไลน์) การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา ก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง นักเรียนมีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อการใช้ชีวิตและการพัฒนาผู้เรียนในกระแสที่เปลี่ยนแปลง สร้างความจำเป็นและท้าทายในการพัฒนาผู้เรียนที่ต้องเน้นทั้งทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับอนาคต (เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช, และคณะ, 2559 : 208-222)

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในแต่ละระดับถือเป็นหัวใจของการบริหารจัดการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องให้ความสำคัญและดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ ภารกิจการบริหารงานการศึกษาทุกระดับจึงมุ่งให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Phetmalaikul. T, 2017 : 1-12)

สภาพปัญหาจากรายงานแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านสภาพการจัดการศึกษา พบว่า ควรมีการวิจัยการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณภาพเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ควรมีนโยบายด้านการส่งเสริม สนับสนุน สร้างนวัตกรรม จัดทำการศึกษาวิจัยเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการสถานศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้สู่การเป็นครูมืออาชีพ เป็นครูสอนดีใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างที่ดีของครูดี มีคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กเยาวชนและสังคม ดังนั้นจะเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกระบวนการจัดการเรียนรู้อยู่ยังเป็นปัญหาสำคัญในการบริหารงานของสถานศึกษา งานบริหารการศึกษานับว่าเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา การบริหารงานของสถานศึกษาอยู่ที่การบริหารงานวิชาการ เพราะการที่จะดูว่าสถานศึกษาใดมีมาตรฐาน ก็มักยึดถืองานวิชาการ

เป็นสำคัญ งานวิชาการจะสัมฤทธิ์ผลเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ซึ่งจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถที่จะต้องบริหารวิชาการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมี ประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2564 : 10-11)

จากเหตุผลสภาพและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมแห่งความสำเร็จ นำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาการบริหารงานวิชาการ เพื่อใช้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารในสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยวิธีวิทยาแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยวิธีวิทยาเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology Research) และการวิจัยวิธีวิทยาเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology Research) โดยการใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล (เชิงปริมาณ) และใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ) และผสมในเชิงการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา Descriptive analysis) และด้วยวิธีการทางสถิติ (Statistics Analysis)

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 175 โรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมด 175 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 โดยทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 123 คน

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยประกอบด้วย วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open – ended Questionnaire)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และวุฒิการศึกษา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

3.2 วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายตามเกณฑ์ 5 ระดับ

3.3 วิเคราะห์การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

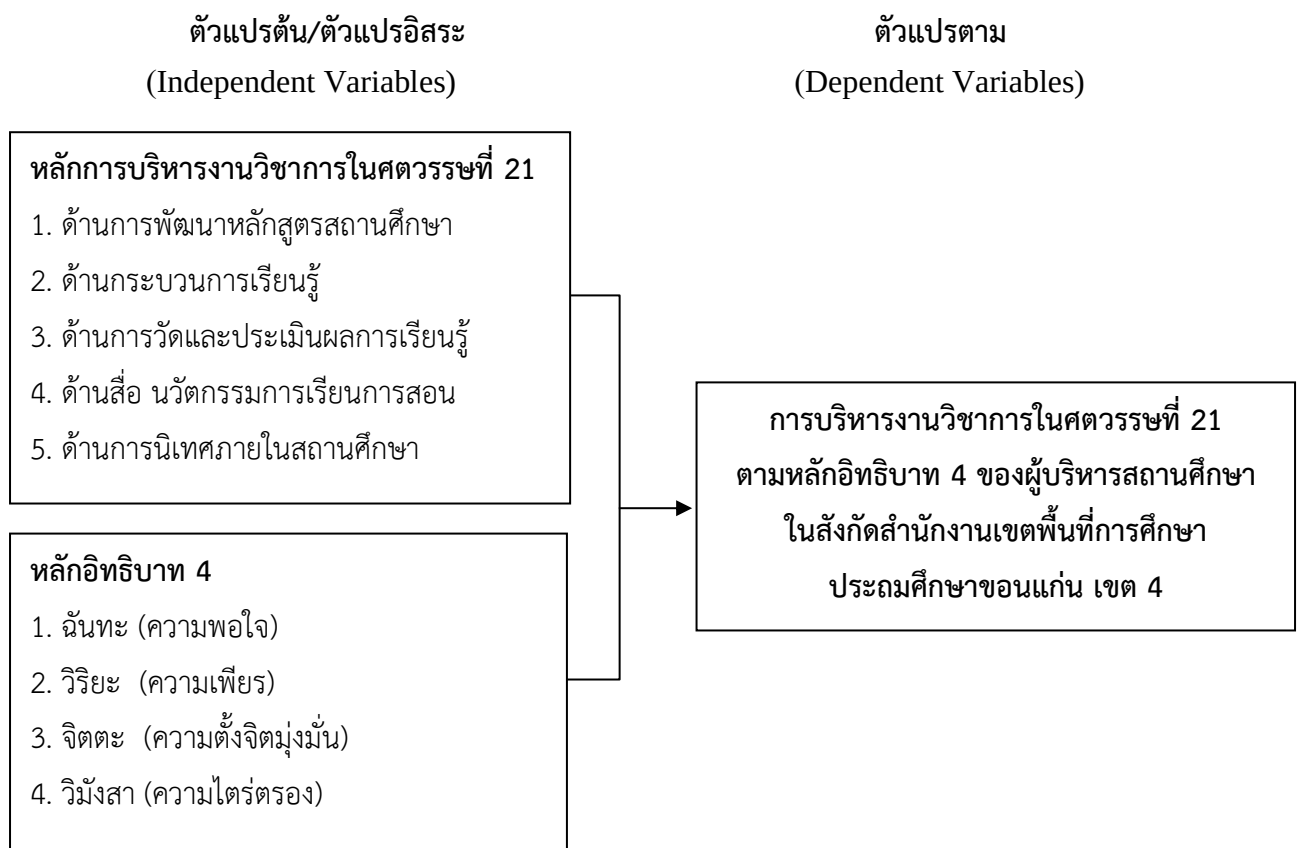
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) ค่าความสอดคล้อง (IOC: Index of Consistency) ของแบบสอบถาม และ 2) ค่าความเชื่อมั่น (α =Alpha-Coefficient) ของแบบสอบถาม

4.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ความถี่ (Frequency) 2) ค่าร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ 4) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งหมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานบริหารงานวิชาการที่ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน และด้านกาานนิเทศภายในสถานศึกษา ที่สามารถส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยนำหลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา บูรณาการ ดังต่อไปนี้สามารถสรุปได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

(n = 123)

การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4	ระดับปฏิบัติ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4	4.67	0.51	มากที่สุด	2
2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4	4.64	0.42	มากที่สุด	3
3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4	4.59	0.60	มากที่สุด	4
4. ด้านสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4	4.55	0.60	มากที่สุด	5
5. ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4	4.72	0.45	มากที่สุด	1
รวม	4.64	0.51	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.51) โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.51) ด้านกระบวนการเรียนรู้ใน

ศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{x}$ = 4.64, S.D. = 0.42) และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{x}$ = 4.59, S.D. = 0.60) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านสื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{x}$ = 4.55, S.D. = 0.60)

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเพียรพยายามในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการเรียนการสอน ควรมีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร และปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร

2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนควรเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ควรจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาด้านวิชาการเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ พัฒนาด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งมั่นในการติดตามการวัดและประเมินผล โดยใช้วิธีการวัดที่หลากหลายเหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้และวัดตามสภาพจริง ควรส่งเสริมการอบรมการสร้างเครื่องมือในการวัดผลให้ครอบคลุมและหลากหลาย มีการจัดเก็บเอกสารอย่างเป็นระบบ มีการบันทึกรายงาน และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้

4. ด้านสื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเอาใจใส่ในการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอนของครูในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารมีการนิเทศอย่างต่อเนื่องและให้ผู้รับการนิเทศได้ร่วมวางแผนมีส่วนร่วมด้วย ควรจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศภายในและกำหนดปฏิทินการกำเนินการนิเทศและกำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตาม และให้มีการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร ส่งเสริมให้ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านมีผลการอภิปรายดังนี้ **ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา**ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเพียรจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ในการบริหารงานหลักสูตรของสถานศึกษา โดยยึดหลักสูตรแกนกลาง 2551 เพื่อกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณัฐพงษ์ ปริขานนทกุล** (2563 : 110) ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเรียงระดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล เทียบโอน ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน ด้านสื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอน ด้านการบริหารหลักสูตรพัฒนาหลักสูตร และการนำไปใช้ด้านการนิเทศการสอน **ด้านกระบวนการเรียนรู้**ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเอาใจใส่สนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **นิยม รัชตะวัฒน์วินัย** (2560 : 136) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่วนด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาคู่มือทางวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้**ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และรายข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความพึงพอใจส่งเสริมการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดและประเมินผล ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารและครูมีความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์การวัดประเมินผลเป็นอย่างดี จึงทำให้การวัดผลประเมินผลมีคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภคพร เลิกนอก** (2563 : 150-166) การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.93$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่หนึ่งคือการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้

ทันสมัยซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมาคือนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ($\bar{x} = 4.15$) และจัดระบบการวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ ($\bar{x} = 4.04$) ตามลำดับส่วนข้อที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้ายคือจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยเน้นการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ ($\bar{x} = 3.73$)

ด้านสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และรายชื่อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความพอใจส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ในการผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีนโยบายให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วัชรินทร์ ปะนามะเก** (2558 : 52-61) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้แก่ การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร การศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การดำเนินการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผู้บริหารและคณะครูมีการทำวิจัยอย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง และมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาอยู่เสมอ มีการนิเทศภายในโดยผู้บริหารและคณะครูอย่างสม่ำเสมอ มีการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบใช้กระบวนการ PDCA ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน

ด้าน การนิเทศภายในสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และรายชื่อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความพอใจเฝ้าระวังจัดการนิเทศอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล** (2561 : 126-145) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าขอบข่ายการบริหารงานวิชาการด้านงานจัดพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีความถี่สูงสุดตามด้วยงานพัฒนากระบวนการเรียนการสอน งานสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ งานนิเทศ ติดตามตรวจสอบ คุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษา งานวัดประเมินผลและการเทียบโอน งานวิจัยเพื่อการเรียนการสอนงานสนับสนุนนักเรียนให้พัฒนาเต็มศักยภาพ งานจัดพัฒนาทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ งานจิตวิทยาแนะแนวการศึกษาส่วนงานศูนย์ผลิตเอกสารทางวิชาการและงานบริการทางวิชาการแก่หน่วยงานภายนอก เป็นงานที่อยู่ในขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบายสำหรับเขตพื้นที่การศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความคิดไตร่ตรอง เลือกหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน

2) ด้านกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเอาใจใส่จัดระบบการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้แก่ครูและนักเรียนอย่างเสรี

3) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความพึงพอใจต่อแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน

4) ด้านสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สถานศึกษาควรพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอน

5) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตาม ให้มีการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 และหลักธรรมอื่น ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

2) ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับด้านสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 และเขตอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล. (2561). รูปแบบการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิเคราะห์เชิงปริมาณผลงานเชิงคุณภาพ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 11 (1), 126-145.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). การศึกษาไทยในยุค Thailand 4.0. *Online*. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/540859>.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช. และคณะ. (2559). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้.* 3 (2), 208-222.
- ณัฐพงษ์ ปริชาชนนทกุล. (2563). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรีตราด. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*
- นิยม รัชตะวัฒน์วินัย. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์. ปรินญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- ภคพร เลิกนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณขอนแก่น.* 7 (2), 150-166.
- วัชรินทร์ ปะนามะเก. (2558). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม.* 5 (2), 52-61.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2564). *แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564. กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.*
- Phetmalaikul. T. (2017). Academic administration and management to enhance learners' skills and characteristics in the 21st Century. *International Journal of Educational Science and Research (IJESR).* 7(1), 1-12.

ความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

**The Need to Develop Characteristics of Educational Institution
Administrators in the Digital Age under the Mae Hong Son
Primary Education Service Area 2**

หาญชัย เกียรติฟูเฟื่อง ,
วิทยา จันทรศิลา และ สติพร ชาวนชัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร

**Hanchai Kiatfufueng,
Vithaya Jansila and Sathiraporn Chaowachai**
Naresuan University, Thailand
Corresponding Author, Email: singthongk63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

ด้วยปัจจุบันเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมากซึ่งสถานศึกษาเป็นหน่วยงานจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมคนเพื่อให้ใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลได้อย่างมีความสุข จึงได้ดำเนินการทำวิจัยเรื่องนี้ซึ่งการวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 กลุ่มตัวอย่างตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.913 การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดย ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 123 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff's method)

* วันที่รับบทความ: 5 เมษายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 29 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 1 พฤษภาคม 2565

Received: April 5, 2022; Revised: April 29, 2022; Accepted: May 1, 2022

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารศึกษาในยุคดิจิทัล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล; คุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

With today's technology in the digital era, it is very necessary to live a life that the educational institution is a learning management agency to prepare people to live in the digital era happily. Therefore, conducted research on this matter. The research is objective were To study the need for character development in the digital age of school administrators under the Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 2. The sample group includes Administrators who perform administrative duties of educational institutions under the Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 2 in the academic year 2021. Total number 123 people. The research instrument was a 5-level estimation scale questionnaire. with IOC values between 0.67-1.00. and have confidence alpha coefficient Cronbach's alpha-coefficient of the entire questionnaire was 0.913. Data collection is carried out by request a letter from the graduate school Naresuan University To the director of the educational institute under the Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 2 that is a sample. 123 data were collected manually. Data were analyzed by percentage, mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.), t-test independent and one-way analysis of variance (One-Way ANOVA). If differences are found, test the differences between the pairs using the Scheff's method.

The research results found, The need to develop characteristics of educational administrators in the digital era Overall, it is at a high level. When considering each aspect, it was found that Creativity was at the highest average. followed by the aspect of creating a vision at a high level and skills in using information technology at a high level, respectively.

Keywords: School Management in the Digital Age; Characteristics in the Digital Age of Educational Institution Administrators, Educational Institution Administrators

บทนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2560 : ค-จ) ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยกล่าวเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกล่าวคือในปัจจุบันโลกของเรามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการท้าทายของแต่ละประเทศต้องพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมประชากรในประเทศของตนเองสามารถดำรงชีวิตอยู่ศตวรรษที่ 21 อย่างมีความสุข คุณลักษณะที่สำคัญของประชากรอีกประการหนึ่งในศตวรรษที่ 21 คือ การใช้ข้อมูลดิจิทัลในการทำงานและการดำรงชีวิต หน่วยงานที่ทำหน้าที่เตรียมประชากรคือสถานศึกษา ซึ่งกลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

แม่ฮ่องสอน เขต 2 (2563 : 17-20) ได้กล่าวถึงพันธกิจพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไว้ว่า ให้ปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อพัฒนาไปสู่ Thailand 4.0 ผู้เรียนมีทักษะความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมาซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาปรับเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการบริหารจัดการศึกษา (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559 : ออนไลน์) จากแนวคิดในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วในช่วงต้นเห็นได้ว่าในศตวรรษหน้าผู้เรียนและประชากรของประเทศไทยซึ่งเป็นพลโลกสามารถนำเทคโนโลยียุคดิจิทัลมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างปกติสามารถแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่ไม่อาจคาดคะเนได้ ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัลสามารถนำพาครูประยุกต์เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้ เพราะเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วที่ทุกเวลาซึ่งสอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาแห่งชาติในประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีคุณลักษณะในยุคดิจิทัลที่สำคัญคือ ความรวดเร็วในการสื่อสาร การจัดเก็บและเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษา และการใช้เทคโนโลยีเชื่อมโยงเครือข่ายการพัฒนาความรู้แบ่งปันความรู้ได้อย่างทั่วถึง

ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่บริหารกิจการของสถานศึกษาควบคุมกำกับดูแลการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไปและการบริหารงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป เป็นการยากที่จะดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่จำกัดและให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องนำเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลมาช่วยในการบริหารจัดการสถานศึกษา อันจะส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชากรในศตวรรษหน้าจึงจำเป็นอย่างยิ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่เตรียมผู้เรียนหรือประชากรของประเทศไทยให้รู้จักนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ดังกล่าวคือสถานศึกษาซึ่งบุคคลที่สำคัญที่สุดในการนำพาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายคือผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้และทักษะในยุคดิจิทัล ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่องความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เพื่อจะได้แนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

1.ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์, ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์, ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ, ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและด้านการมีมนุษยสัมพันธ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 176 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ปีการศึกษา 2564

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 123 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 41)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ 2) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ 3) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 4) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ 5) ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์

เครื่องมือการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม เรื่อง ความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 27 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ผู้วิจัยสังเคราะห์ตัวแปรงานวิจัยเรื่อง ความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยเลือกตัวแปรที่มีค่าความถี่ระดับ 5 ขึ้นไป รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

นักการศึกษา ด้านที่	กนกวรรณ ดอนสมจิตร	สัณ อ่อนละออ (2563)	มณีนรัตน์ สุดเต้ และคณะ	สมพร ทรงจอหอ และคณะ	ชุดิมา พรหมมยุ (2561)	วิโรจน์ สารรัตน์ และคณะ	สุนันทา สมใจ (2561)	สุกัญญา รอดระกำ (2561)	จิรพล สังข์โพธิ์ และคณะ	เอกชัย กี่สุพันธ์ (2559)	ความถี่
1. การมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ		✓	✓			✓		✓	✓	✓	6
2. การมีความคิดสร้างสรรค์	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓		7
3. การสร้างวิสัยทัศน์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
4. การสร้างวัฒนธรรมการทำงานและบรรยากาศในสถานศึกษา					✓					✓	2
5. การมีภาวะผู้นำแบบสนับสนุน					✓			✓	✓	✓	4
6. การมีมนุษยสัมพันธ์	✓		✓		✓	✓		✓		✓	6
7. การมีความร่วมมือ	✓		✓			✓					3
8. การเรียนรู้ด้วยกัน		✓				✓	✓				3
9. การพัฒนาความคล่องตัว ความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพทางดิจิทัล		✓					✓				2
10. การสร้างแรงบันดาลใจ				✓		✓		✓	✓	✓	5

- 2) นำตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์ มากำหนดกรอบคำถาม
- 3) ร่างข้อคำถามแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
- 4) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
- 5) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.913 นำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

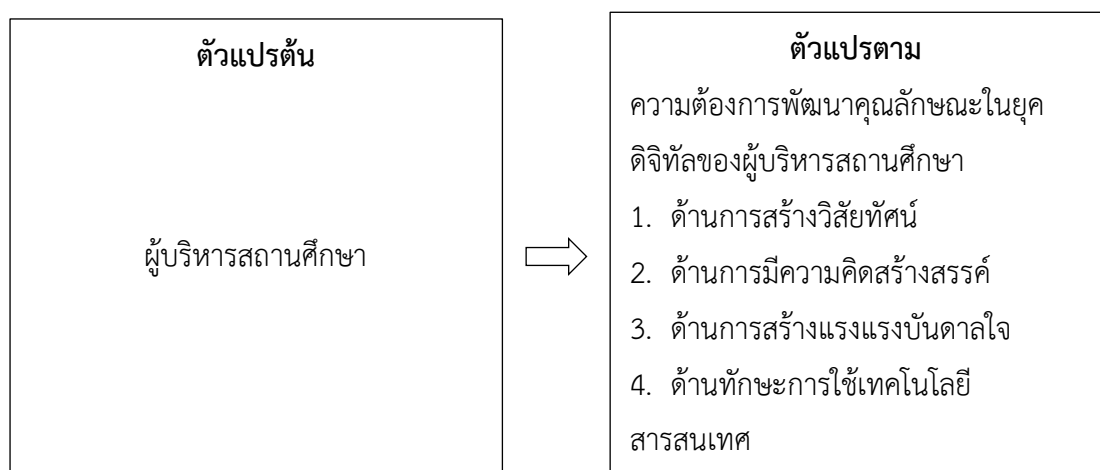
- 1) ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์
- 2) นำแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 123 ฉบับ
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวแปรจากแนวคิดนักการศึกษา ได้แก่ กนกวรรณ ดอนสมจิตร , ชีวัน อ่อนลออ , มณีนรัตน์ สุดเต้ และคณะ, สมพร ทรงจอหอ และคณะ, ชุตินา พรหมผุย , วิโรจน์ สารรัตน์ และคณะ, สุนันทา สมใจ, สุกัญญา รอดระกำ, จิรพล สังข์โพธิ์และคณะ , และเอกชัย กี่สุขพันธ์ ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์มาสร้างกรอบแนวคิดดังภาพ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

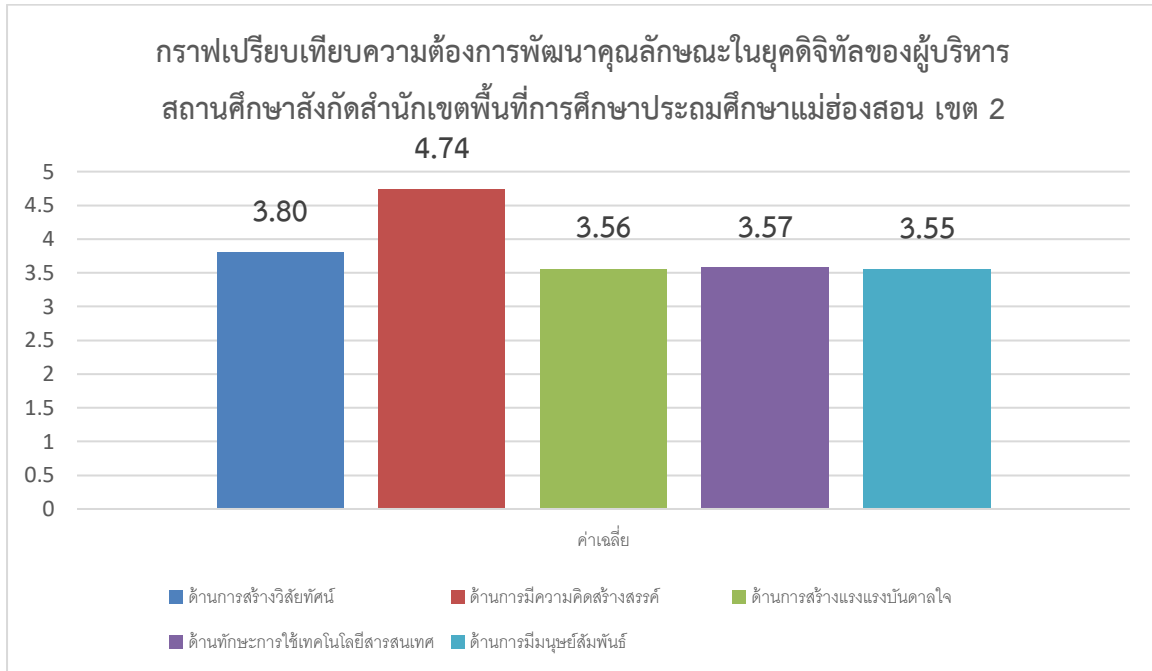
ผลการวิจัย

ผลศึกษาความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในภาพรวม

ข้อ	ความต้องการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร ศึกษาในยุคดิจิทัล	จำนวน (n = 123)		ระดับ ความต้องการ
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ด้านการสร้างวิสัยทัศน์	3.80	0.32	มาก
2	ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	4.74	0.42	มากที่สุด
3	ด้านการสร้างแรงแรงบันดาลใจ	3.56	0.45	มาก
4	ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.57	0.68	มาก
5	ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	3.55	0.30	มาก
รวม		3.69	0.50	มาก

จากตาราง 2 ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สามารถสรุปข้อดังกราฟต่อไปนี้

ภาพ 2 กราฟแสดงการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

จากกราฟเห็นได้ชัดเจนว่าด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีความต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ รองลงมา คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ระดับความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากอาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณสมบัติและทักษะในการปฏิบัติงานหน้าที่ในสถานศึกษา โดยสามารถนำข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และสามารถส่งเสริมให้ครูและบุคลากรของสถานศึกษานำเทคโนโลยีและสารสนเทศ มาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความโดดเด่นจากสถานศึกษาอื่นด้วยการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 3 ด้านที่สำคัญคือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดอาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการคิดได้หลากหลาย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดรอบรอบซึ่งในปัจจุบันมีการนำ

สารสนเทศในรูปแบบดิจิทัล มาใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการดำเนินงานอย่างสร้างสรรค์ได้มากกว่ายุคที่ผ่านมา ส่วนในด้านการสร้างวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมากอาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการบริหารกำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล สามารถปรับตัวและพัฒนาให้ทันกับนวัตกรรมที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันและด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมากอาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการนำความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลและสถานศึกษาทันต่อสถานการณ์และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

ผลการวิจัยด้านนี้ทำให้ค้นพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 3 ด้าน คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภคพร เลิกนอก (2563 : 151-152) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งพบว่า 1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ใน ระดับมากทุกด้านด้านที่มีความคิดเห็นมากเป็นอันดับที่หนึ่ง ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไปในยุคดิจิทัล รองลงมาได้แก่ด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล ด้านการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล และด้านการบริหารงานในยุคดิจิทัล และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ มณฑาทิพย์ นามนุ (2561 : 3) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ซึ่งพบว่าทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความต้องการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีความต้องการพัฒนาด้านการมีความคิดสร้างสรรค์มากที่สุดผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ดังนี้

1. หน่วยงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ควรนำข้อค้นพบจากการวิจัย ไปสร้างแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อค้นพบจากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาตนเอง

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำข้อค้นพบจากการวิจัย ไปสร้างแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลก่อนที่ผู้บริหารสถานศึกษาเข้ารับตำแหน่ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีความต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ รองลงมา คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลดังนี้

1. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน
2. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน
3. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. (2563). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2666*. แม่ฮ่องสอน: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุริยาสาน.
- ภคพร เล็กนอก. (2563). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4*. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 7 (2), 150-166.
- มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (School Management in Digital Era)*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2565. แหล่งที่มา : <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579*. กรุงเทพมหานคร: พรินทวานกราฟฟิค.

การพัฒนาทักษะการเล่นเปียโนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ด้วยการเรียนแบบออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันเปียโน
**The Development of Piano Playing Skills for Grade 8 Students
by Online Learning with Piano Application**

อัคชัย เจริญสุข,
โสฬส พึ่งทัศน์ และ อติพงศ์ ชัยวาสี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
**Akkachai Charoensook,
Sorot Phuengtan and Atipong Chaivasee**
Phranakhorn Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : sorot.p@pnru.ac.th

บทคัดย่อ

ในการพัฒนาทักษะการบรรเลงเปียโน โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน ในการเรียนรู้แบบออนไลน์ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถใช้เครื่องดนตรีได้ โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการเล่นเปียโนด้วยการใช้แอปพลิเคชันเปียโนและ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้แอปพลิเคชันเปียโน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโนโดยใช้แอปพลิเคชันเปียโนและแบบประเมินทักษะการเล่นเปียโนและแบบประเมินความพึงพอใจการเรียนรู้เปียโนด้วยแอปพลิเคชันเปียโน ทำการศึกษาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 47 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม วิเคราะห์ทักษะการเล่นเปียโนใช้โดยสถิติทดสอบทีในการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย และความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันเปียโนโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าทักษะการเล่นเปียโนหลังเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอนเปียโนแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชันเปียโนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนเปียโนแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชันเปียโนในระดับมาก จากผลการวิจัยทำให้สรุปได้ว่านักเรียนพึงพอใจมากต่อการใช้แอปพลิเคชันเปียโนและสามารถพัฒนาทักษะการเล่นเปียโนของตนเองผ่านทางออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชันเปียโนได้

คำสำคัญ: แอปพลิเคชัน; เปียโน; ทักษะทางดนตรี

*วันที่รับบทความ: 12 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 30 มีนาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 31 มีนาคม 2565

Received: March 12, 2022; Revised: March 30, 2022; Accepted: March 31, 2022

Abstracts

Improving piano playing skill via the online piano application during the COVID-19 pandemic has prevented students from using real instruments. The objectives of this research were 1) to develop piano playing skills by using the online piano application and 2) to study the satisfaction of using the online piano application. The instruments used for gathering data consisted of: 1) series of learning activities, 2) piano playing skills assessment, and 3) satisfaction assessment with the online piano application. The subjects were 47 students of grade 8 students in academic year 2/2021 at Wat Phrasrimahadhat Secondary Demonstration School, Phranakhon Rajabhat University from cluster random sampling. The data were analyzed by using t-Test, means, and standard deviations. The results were interpreted, categorized, and tabulated on computer sheets and were calculated into the statistical values. The results revealed that the post-instruction piano playing skill of the grade 8 students learning from the online piano application was significantly higher than the pre-instruction at .05 level of statistical significance and students were satisfied with online learning with the online piano application at a high level. The results of the research concluded that students were very satisfied with using the piano application and were able to improve their piano skills with the piano application.

Keywords: Application; Piano; Musical skills

บทนำ

ผลของการศึกษาทำให้คนมีความรู้ ความคิด ความสามารถเป็นปัจจัยขับเคลื่อนสังคมให้เคลื่อนที่ไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการศึกษาของชาติจะต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์เป็นคุณลักษณะของผู้เรียน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขึ้นกับผู้เรียนทั้งในระหว่างที่กำลังศึกษาและเพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนในระหว่างที่กำลังศึกษา และหลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งถือเป็น “คุณลักษณะของคนไทย 4.0” ที่สามารถสร้าง ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนให้กับประเทศ โดยคนไทย 4.0 จะต้องดำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมรวมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 2-3) โดยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวว่าในสาระดนตรี นักเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรี แสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึทางดนตรี อย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรี ในรูปแบบต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 182)

เนื่องด้วยมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระลอกที่ 5 ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และทุกจังหวัดทั่วประเทศ เป็นผลให้ผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นจำนวนมาก โดยในปัจจุบันมีผู้ติดเชื้อรวมกว่า 3 ล้านคน (กระทรวงสาธารณสุข, 2565 : ออนไลน์) เพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมจำกัดการแพร่ระบาดตามมาตรการของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จึงได้กำหนดแนวทางในการลดความเสี่ยงในการติดเชื้อของนักเรียนและบุคลากร และเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินต่อไปได้ตามหลักสูตรที่กำหนด โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จึงปฏิบัติตามนโยบายของทางมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์และมีการประเมินผลตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชาร่วมกับการวัดผลหรือประเมินผลกิจกรรมในรูปแบบที่เหมาะสม (มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2564: ออนไลน์)

จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนในรายวิชาดนตรีของนักเรียนเนื่องจากนอกเหนือจากการเรียนด้านทฤษฎีดนตรีแล้วนักเรียนมีความจำเป็นต้องฝึกทักษะการใช้เครื่องดนตรีในภาคปฏิบัติจากเครื่องดนตรี จึงจะสามารถพัฒนาทักษะการใช้เครื่องดนตรีของนักเรียนได้ เมื่อนักเรียนไม่สามารถเดินทางมาเรียนที่โรงเรียนได้ และเรียนในรูปแบบออนไลน์เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการเพื่อความปลอดภัยของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนั้น ถ้าครูจัดการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยทฤษฎีดนตรีเพียงอย่างเดียว จะทำให้นักเรียนขาดทักษะการใช้เครื่องดนตรี สอดคล้องกับ อรุณ บัญญอม (2542 : 2) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนคือบอร์ดสำหรับนักเรียนนั้น จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอและเหมาะสม วิธีการเรียนการสอนที่ดีทันต่อความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ทันสมัยในสังคมปัจจุบัน ทักษะทางดนตรีเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเข้าใจในบทบาทของดนตรี โดย ญรุธ สุธจิตต์ (2545 : 9-10) ได้กล่าวถึง ทักษะการฟัง ทักษะการอ่าน ทักษะการเล่น เกี่ยวกับสาระดนตรี ดังนี้ ทักษะการฟัง (Listening) เป็นทักษะที่จำเป็นมากสำหรับการเรียนการสอน ดนตรี เนื่องจากดนตรี เป็นเรื่องของเสียง ระบบโสตประสาทต้องรับรู้ ดังนั้น ทักษะการฟังจึงเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนการสอนดนตรีทุกระดับชั้น สำหรับทักษะการอ่าน (Reading) การอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรีจัดได้ว่าเป็นทักษะสำคัญพื้นฐานประการหนึ่งในการศึกษาดนตรี เนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของเสียง จึงต้องมีการแปลเสียงเป็นสัญลักษณ์เพื่อใช้ในการถ่ายทอดเสียงต่าง ๆ ฉะนั้นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจดนตรีหรือสิ่งที่จะเป็นสื่อในการแสดงออกทางดนตรีจึงมักต้องผ่านขั้นตอนการแปลหรือการใช้สัญลักษณ์ดนตรีเสมอ ทักษะการเล่น (Playing) การเล่นดนตรีเป็นทักษะที่สำคัญมากของผู้ศึกษาด้านดนตรีโดยตรง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการเล่นดนตรี แต่สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความชำนาญในการเล่นดนตรี แต่เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ทางดนตรีครบถ้วนตามหลักสูตรการเรียนการสอน เมื่อนักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการปฏิบัติทางดนตรีขั้นพื้นฐานก็จะสามารถเรียนรู้ในเรื่องอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดีเช่นกัน

สำหรับสาระดนตรีสากลมีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติคีบอร์ดโดยการอ่านโน้ตสากลได้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนดนตรี ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนมี 2 คาบเรียนต่อ 1 สัปดาห์ เนื่องจากเวลาเรียนมีจำกัดและผู้เรียนส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานไม่เท่ากัน เพื่อแก้ปัญหาด้านพื้นฐานการเรียนเปียโนและคีบอร์ดของนักเรียน ผู้สอนต้องการปรับพื้นฐานทักษะการเล่นเปียโนของนักเรียนให้เท่ากัน และพัฒนาทักษะการเล่นเปียโนของนักเรียนให้สูงขึ้นแม้ว่าจะเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระลอกที่ 5 ที่ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถเดินทางมาเรียนที่โรงเรียนได้ตามปกติ ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาแอปพลิเคชันเปียโนมีให้เลือกใช้อย่างหลากหลาย แอปพลิเคชันที่มีทั้งเปียโนและคีบอร์ดหรือเปียโนอย่างเดียว นอกจากนั้นยังมีแอปพลิเคชันสนับสนุนด้านดนตรีอีกมากมาย ศิวินัส บุญศรีพรชัย (2564 : ออนไลน์) ได้สรุปว่า 7 แอปพลิเคชันที่นักดนตรีต้องมี ได้แก่ 1.Metronome ใช้สำหรับการเคาะจังหวะ 2.The Piano Keyboard สำหรับการเล่นเปียโนหรือคีบอร์ด ซึ่งในบางครั้งช่วยในการแต่งเพลงหรือการเช็คทำนองได้ทุกที่ ทุกเวลา 3.Tuning App สำหรับการจูนเสียงก่อนการเล่นดนตรีได้ 4.iReal Pro เป็นการรวมโน้ตเพลงแจ๊ส สแตนดาร์ด ร่วมสมัยไว้ในที่เดียว ทำให้ไม่ต้องพกหนังสือเล่มหนา ๆ อีกต่อไป 5.Garage Band เป็นโปรแกรมสำเร็จรูปในการผลิตดนตรีแบบครบ จบทุกกระบวนการ 6.YouTube ใช้สำหรับหาข้อมูล ความรู้และเพลงในแบบวิดีโอที่มีปริมาณอย่างมากและสามารถเข้าถึงได้เกือบทั่วโลก และ 7. Tidal Music เป็นแอปพลิเคชันฟังเพลงที่ให้คุณภาพเสียงที่ดีที่สุดแล้วตอนนี้ ด้วยการ Stream เป็นแบบไฟล์คุณภาพสูงไม่บีบอัด ทำให้เราเพลิดเพลินกับเสียงดนตรีแบบครบรส ครบเสียงทุกมิติ จากแอปพลิเคชันในปัจจุบันจะสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการเล่นเปียโนของนักเรียนทดแทนเครื่องดนตรีได้

ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ผู้สอนมีความจำเป็นต้องปฏิบัติตามนโยบายของทางมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครให้มีจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online Learning) จึงส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถใช้เครื่องดนตรีประกอบการเรียนปฏิบัติเปียโนในขณะที่นักเรียนเรียนออนไลน์จากที่บ้าน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำแอปพลิเคชันเปียโนมาใช้ในการฝึกปฏิบัติเปียโนแทนเครื่องดนตรีสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สำหรับช่วงระยะเวลาการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่นักเรียนไม่สามารถเดินทางมาเรียนที่โรงเรียนได้ จะเป็นการเสริมทักษะที่จะนำไปสู่การเรียนดนตรีในระดับสูงขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่ต้องการเรียนดนตรีในรูปแบบใหม่ โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าการเรียนของนักเรียนผ่านแอปพลิเคชันเปียโนทางออนไลน์จะสามารถพัฒนาทักษะการเล่นเปียโนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการเล่นเปียโนด้วยการใช้แอปพลิเคชันเปียโน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้แอปพลิเคชันเปียโน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) วิเคราะห์ทักษะการเล่นเปียโนของนักเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแอปพลิเคชันเปียโน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 แบ่งเป็น 4 ห้องเรียน จำนวน 180 คน ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้อง 2/1 โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จำนวน 1 ห้อง นักเรียน 47 คน

2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโน โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน ในการจัดกิจกรรมโดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน ซึ่งพัฒนาโดย Impala Studios B.V. ผู้วิจัยจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโน จำนวน 1 ชุดกิจกรรม ประกอบด้วย 7 กิจกรรมย่อย ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ทฤษฎีโน้ตเช็ต 1 ชั้นและเครื่องหมายต่าง ๆ ทางดนตรี

กิจกรรมที่ 2 เล่นประวัติเพลงแล้วฟังเพลงและร้องโน้ตตามทำนองเพลง

กิจกรรมที่ 3 ปฏิบัติตามโน้ตเพลงวรรคที่ 1-2 โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน

กิจกรรมที่ 4 ปฏิบัติตามโน้ตเพลงวรรคที่ 3-4 โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน

กิจกรรมที่ 5 ปฏิบัติตามโน้ตเพลงวรรคที่ 5 และย้อนกลับ โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน

กิจกรรมที่ 6 ปฏิบัติประกอบจังหวะพร้อมกัน โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน

กิจกรรมที่ 7 การสอบปฏิบัติเพลง Happy Birthday to You โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน

ที่ผ่านการประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้และตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจนของการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาคำนวณค่า IOC มีค่าเท่ากับ 1.00 แปลผลว่ามีความเหมาะสมด้านเนื้อหาการนำไปใช้และเป็นแบบประเมินความคิดเห็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินตามแนวทางของบุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535 : 22-28) ดังนี้

- 1 หมายถึง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อย
- 3 หมายถึง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมปานกลาง
- 4 หมายถึง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก

5 หมายถึง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด
และเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

1.00 – 1.50	หมายถึง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อยที่สุด
1.51 – 2.50	หมายถึง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อย
2.51 – 3.50	หมายถึง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมปานกลาง
3.51 – 4.50	หมายถึง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก
4.51 – 5.00	หมายถึง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด

แบบประเมินมีค่าความเชื่อมั่นแบบแอลฟาครอนบักเท่ากับ 0.85 ผลค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเท่ากับ 4.78 สามารถแปลความหมายของค่าเฉลี่ยชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด เมื่อคำนวณหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จากคะแนนประเมินระหว่างเรียนและคะแนนหลังเรียนของกลุ่มทดลองมีค่าเท่ากับ 83.52/81.24

2) แบบประเมินทักษะการเล่นเปียโน ผู้วิจัยได้ออกแบบแบบประเมิน เป็นการให้คะแนนปฏิบัติของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน แบ่งเป็น 6 หัวข้อ ข้อละ 2 คะแนน ได้แก่ 1.จังหวะถูกต้อง 2.การวางนิ้วมือถูกต้อง 3.โน้ตถูกต้อง 4.ความสัมพันธ์ของนิ้วมือ 5.ความแม่นยำของโน้ตเพลง และ 6.ความสามารถปฏิบัติซ้ำ-เร็ว รวมเป็นคะแนนเต็ม 12 คะแนน และกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนโดยผู้สอนจะสังเกตจากการปฏิบัติของนักเรียนผ่านทางออนไลน์รายบุคคล ผ่านการประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้และตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจนของการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาคำนวณค่า IOC มีค่าเท่ากับ 1.00 แปลผลว่ามีความเหมาะสมด้านเนื้อหาการนำไปใช้ และเป็นแบบประเมินความคิดเห็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินตามแนวทางของบุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535 : 22-28) ดังนี้

1	หมายถึง แบบประเมินทักษะการเล่นเปียโนมีความเหมาะสมน้อยที่สุด
2	หมายถึง แบบประเมินทักษะการเล่นเปียโนมีความเหมาะสมน้อย
3	หมายถึง แบบประเมินทักษะการเล่นเปียโนมีความเหมาะสมปานกลาง
4	หมายถึง แบบประเมินทักษะการเล่นเปียโนมีความเหมาะสมมาก
5	หมายถึง แบบประเมินทักษะการเล่นเปียโนมีความเหมาะสมมากที่สุด

และเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

1.00 – 1.50	หมายถึง แบบประเมินทักษะการเล่นเปียโนมีความเหมาะสมน้อยที่สุด
1.51 – 2.50	หมายถึง แบบประเมินทักษะการเล่นเปียโนมีความเหมาะสมน้อย
2.51 – 3.50	หมายถึง แบบประเมินทักษะการเล่นเปียโนมีความเหมาะสมปานกลาง
3.51 – 4.50	หมายถึง แบบประเมินทักษะการเล่นเปียโนมีความเหมาะสมมาก
4.51 – 5.00	หมายถึง แบบประเมินทักษะการเล่นเปียโนมีความเหมาะสมมากที่สุด

แบบประเมินมีค่าความเชื่อมั่นแบบแอลฟาครอนบักเท่ากับ 0.97 ผลค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คุณภาพของแบบประเมินทักษะการเล่นเปียโนมีค่าเท่ากับ 4.52 สามารถแปลความหมายของค่าเฉลี่ยแบบประเมินทักษะการเล่นเปียโนมีความเหมาะสมมากที่สุด

3) แบบประเมินความพึงพอใจการเรียนรู้เปียโน ด้วยแอปพลิเคชันเปียโน ในการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจการเรียนรู้เปียโน ด้วยแอปพลิเคชันเปียโน โดยกำหนดเนื้อหาการประเมินเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันเปียโน และด้านที่ 2 ความพึงพอใจในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาวิชา โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินตามแนวทางของบุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535 : 22-28)

- 1 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจน้อย
- 3 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจปานกลาง
- 4 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจมาก
- 5 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด

แบบประเมินความพึงพอใจผ่านการประเมินความถูกต้อง ความชัดเจนของการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านแล้วนำมาคำนวณค่า IOC มีค่าเท่ากับ 0.67-1.00 แปลผลว่ามีความเหมาะสมด้านเนื้อหาสำหรับการนำไปใช้ เมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองหาค่าความเชื่อมั่นแบบแอลฟาครอนบักได้เท่ากับ 0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 กำหนดเป้าหมาย แจ้งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนในรายวิชานี้ด้วยตนเองในภาคเรียนนี้

3.2 ประเมินทักษะการเล่นเปียโนก่อนเรียน ผู้วิจัยได้ประเมินทักษะการเล่นเปียโนของนักเรียนผ่านการสอนแบบออนไลน์ โดยพิจารณา 6 หัวข้อ ข้อละ 2 คะแนน ได้แก่ 1.จังหวะถูกต้อง 2.การวางนิ้วมือถูกต้อง 3.โน้ตถูกต้อง 4.ความสัมพันธ์ของนิ้วมือ 5.ความแม่นยำของโน้ตเพลง และ 6.ความสามารถปฏิบัติซ้ำเร็ว รวมเป็นคะแนนเต็ม 12 คะแนน เก็บเป็นคะแนนก่อนเรียน หลังจากนั้นได้ให้คำชี้แนะนักเรียนรายบุคคลในส่วนที่ยังบกพร่องเพื่อให้นักเรียนได้นำไปปรับปรุงและใช้ร่วมกับแอปพลิเคชันเปียโน

3.3 การสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโน โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามกิจกรรมการเรียนรู้ภายในชุดกิจกรรม 7 กิจกรรม ดังนี้ ขั้นนำ ครูได้นำผลคะแนนก่อนเรียนและการสังเกตข้อบกพร่องของนักเรียนแต่ละคน เพื่อชี้แนะให้นักเรียนได้ปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นก่อนที่จะไปใช้แอปพลิเคชันเปียโน ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ครูนำเสนอแอปพลิเคชันเปียโนผ่านการสอนแบบออนไลน์ โดยให้นักเรียนได้ดาวน์โหลดแอปพลิเคชันลงในอุปกรณ์โทรศัพท์เคลื่อนที่

หรือแท็บเล็ตของนักเรียนตามที่นักเรียนสะดวกในการใช้งาน และดำเนินการสอนตามกิจกรรมที่ 1-2 พร้อมทั้งทำให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างผ่านทางออนไลน์ว่าแอปพลิเคชันเปียโนสามารถใช้ทดแทนเปียโนจริงได้ ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกทักษะ นักเรียนฝึกปฏิบัติตามกิจกรรมที่ 3-6 เป็นการฝึกปฏิบัติตามโน้ตเพลงที่ครูกำหนดและมีการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อฝึกทักษะการวางนิ้วมือ ความสัมพันธ์ของนิ้วมือ จังหวะการเล่น ความแม่นยำของโน้ตเพลง รวมทั้งการปฏิบัติซ้ำ-เร็ว โดยครูจะให้คำชี้แนะรายบุคคลถึงข้อบกพร่อง ทำให้นักเรียนได้ปรับปรุงและพัฒนาทำให้นักเรียนมีทักษะการใช้เปียโนดีขึ้น และขั้นที่ 4 ขั้นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่เรียนในคาบนั้น ๆ

3.4 ประเมินทักษะการเล่นเปียโนหลังเรียน ผู้วิจัยได้ประเมินทักษะการเล่นเปียโนของนักเรียนผ่านการสอนแบบออนไลน์ โดยพิจารณา 6 หัวข้อ ข้อละ 2 คะแนน ได้แก่ 1.จังหวะถูกต้อง 2.การวางนิ้วมือถูกต้อง 3.โน้ตถูกต้อง 4.ความสัมพันธ์ของนิ้วมือ 5.ความแม่นยำของโน้ตเพลง และ 6.ความสามารถปฏิบัติซ้ำ-เร็ว รวมเป็นคะแนนเต็ม 12 คะแนน เก็บเป็นคะแนนหลังเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

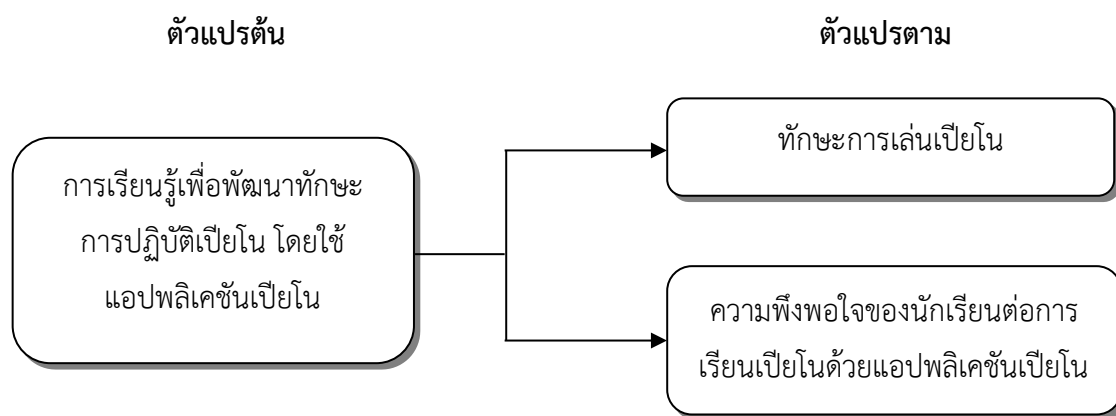
ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโน โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน หลังจากที่ได้ประเมินทักษะการเล่นเปียโนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโน โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน นำข้อมูลคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ ดังนี้ **สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)** ใช้สถิติวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกณฑ์ในการแปลผลความพึงพอใจของนักเรียนตามแนวทางของบุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535 : 22-28)

1.00 – 1.50	หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด
1.51 – 2.50	หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจน้อย
2.51 – 3.50	หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจปานกลาง
3.51 – 4.50	หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจมาก
4.51 – 5.00	หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) เปรียบเทียบทักษะการเล่นเปียโนจากคะแนนการประเมินทักษะการเล่นเปียโนก่อนเรียนและคะแนนการประเมินทักษะการเล่นเปียโนหลังเรียนโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test dependent) โดยมีระดับนัยสำคัญที่ .05 ($\alpha = .05$)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโน โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการพัฒนาทักษะทางดนตรีจากงานวิจัยที่ผ่านมา โดยสินีนาฏ ภู่น้อย (2562 : 79) ได้พัฒนาทักษะปฏิบัติเปียโน 3 ด้าน ได้แก่ ความคล่องแคล่ว ทำนองและจังหวะ โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะการปฏิบัติเปียโนเบื้องต้นโดยใช้โน้ตดนตรีสากลแบบกราฟฟิก กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้แบบวัดทักษะการปฏิบัติเปียโนเป็นเครื่องมือวิจัย ซึ่งเมื่อใช้รูปแบบแล้วนักเรียนมีการพัฒนาทักษะถึงระดับชำนาญ ซึ่งเป็นแนวทางการในการศึกษาเช่นเดียวกับผู้วิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการพัฒนาทักษะการเล่นเปียโน โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโนโดยใช้แอปพลิเคชันเปียโนผ่านการเรียนรู้แบบออนไลน์ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อไม่ให้เกิดการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติของการเล่นดนตรีต้องหยุดชะงักไปในสถานการณ์นี้ ผู้วิจัยจึงได้ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโน โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เพื่อพัฒนาทักษะการเล่นเปียโนของนักเรียนให้ดีขึ้น ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. การพัฒนาทักษะการเล่นเปียโน

ในการเปรียบเทียบทักษะการเล่นเปียโนก่อนเรียนและหลังเรียนผ่านแอปพลิเคชันเปียโนนั้น ผู้วิจัยใช้แบบประเมินการสอบปฏิบัติเปียโนกับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 47 คน และใช้สถิติทดสอบสำหรับการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประชากรกลุ่มเดียว (Pair Sample t – test) ในการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนเฉลี่ยของทักษะการเล่นเปียโน ที่ระดับนัยสำคัญที่ทางสถิติที่ .05 ($\alpha = .05$)

กำหนดสมมติฐานในการทดสอบนักเรียนที่เรียนรู้ออนไลน์มีทักษะการเล่นเปียโนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($\alpha=.05$) ตั้งสมมติฐาน H_0 : นักเรียนมีคะแนนไม่แตกต่างกัน และ H_1 : นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน เมื่อทดสอบสมมติฐานของคะแนนทักษะการเล่นเปียโนได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนประเมินทักษะการเล่นเปียโน คะแนนเต็ม 12 คะแนน

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	t stat	t critical	df	Sig
ก่อนเรียน	47	7.77	4.62	12.71*	1.68	46	0.000
หลังเรียน	47	11.77	0.18				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติทดสอบแบบที่ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel พบว่านักเรียนมีคะแนนทักษะการเล่นเปียโนหลังเรียนเท่ากับ 11.77 ± 0.18 คะแนน และคะแนนทักษะการเล่นเปียโนก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 7.77 ± 4.62 คะแนน เมื่อพิจารณา t Stat เท่ากับ 12.71 มากกว่า t Critical เท่ากับ 1.68 ดังนั้น ปฏิเสธ H_0 และ $P(T \leq t) \text{ one-tail} < 0.05$ ปฏิเสธ H_0 จากค่า t Stat และ ค่า p ข้างต้น แปลผลว่าปฏิเสธสมมติฐาน H_0 : นักเรียนมีคะแนนไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงยอมรับ สมมติฐาน H_1 : นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่าหลังการจัดการเรียนการสอนเปียโนแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชันเปียโนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 47 คน มีทักษะการเล่นเปียโนหลังเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอนเปียโนแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชันเปียโนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันเปียโน

ในการเรียนแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชันเปียโน ผู้วิจัยได้สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันเปียโน และด้านที่ 2 ความพึงพอใจในส่วนของเนื้อหาวิชา โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยได้ผลความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชันเปียโน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันเปียนโน

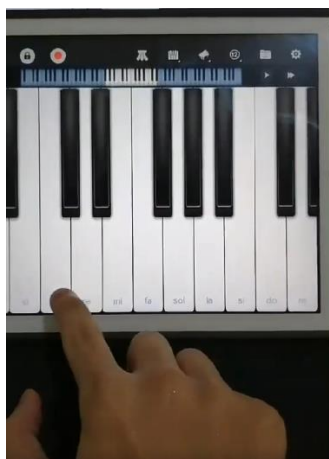
รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านที่ 1 ความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันเปียนโน			
1. การใช้งานแอปพลิเคชันเปียนโนง่ายไม่ซับซ้อน	3.96	0.86	พึงพอใจมาก
2. การล็อกอินเข้าใช้งานแอปพลิเคชันเปียนโนง่ายไม่ซับซ้อน	4.36	0.70	พึงพอใจมาก
3. การจัดการระบบการแสดงตำแหน่งมือ แสดงตำแหน่ง ตัวโน้ต มีความสมจริง	3.57	0.80	พึงพอใจมาก
4. ความถูกต้องในการแสดงรูปลิ่มนิ้วคีย์บอร์ด มีความสมจริง	3.87	0.92	พึงพอใจมาก
5. ตัวอักษรแอปพลิเคชันเปียนโนชัดเจน อ่านง่าย	4.04	0.91	พึงพอใจมาก
6. ปุ่มต่าง ๆ มีความเหมาะสมและเข้าใจง่าย	4.00	0.78	พึงพอใจมาก
7. การใช้งานแอปพลิเคชันเปียนโนกับบทเรียน ง่ายและสะดวก	3.87	0.95	พึงพอใจมาก
8. สามารถฝึกปฏิบัติผ่านแอปพลิเคชันเปียนโนได้จริง	3.49	0.91	พึงพอใจปานกลาง
9. แอปพลิเคชันเปียนโนเหมาะกับการเรียนระบบออนไลน์	4.04	0.88	พึงพอใจมาก
10. คุณภาพเสียงแอปพลิเคชันเปียนโนมีความสมจริง	4.00	0.78	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1	3.92	0.85	พึงพอใจมาก
ด้านที่ 2 ความพึงพอใจในส่วนของเนื้อหาบทเรียน			
1. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	4.21	0.72	พึงพอใจมาก
2. บทเพลงมีความเหมาะสม	4.34	0.73	พึงพอใจมาก
3. บทเพลงสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.04	1.00	พึงพอใจมาก
4. การใช้เวลาในการอธิบายเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	4.28	0.71	พึงพอใจมาก
5. สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	4.19	0.80	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2	4.21	0.79	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวม 2 ด้าน	4.02	0.60	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนเปียนโนแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชันเปียนโน เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในภาพรวมทั้ง 2 ด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ± 0.60 แปลผลได้ว่ามีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบกับแต่ละด้าน พบว่าด้านที่นักเรียนพึงพอใจมากกว่าคือด้านที่ 2 ความพึงพอใจในส่วนของเนื้อหาบทเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ± 0.79 แปลผลได้ว่ามีความพึงพอใจในระดับมาก และด้านที่นักเรียนพึงพอใจน้อยกว่าคือด้านที่ 1 ความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันเปียนโนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ± 0.85 แปลผลได้ว่ามีความพึงพอใจในระดับมาก อย่างไรก็ตามทั้ง 2 ด้านนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก

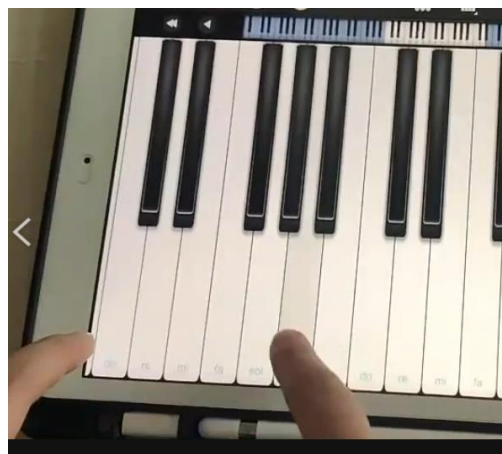
อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาทักษะการเล่นเปียโน

จากการศึกษาทักษะการเล่นเปียโนผ่านแอปพลิเคชันเปียโนก่อนเรียนของนักเรียนโดยใช้แบบประเมินทักษะการเล่นเปียโน ทั้ง 6 หัวข้อ ได้แก่ 1.จังหวะถูกต้อง 2.การวางนิ้วมือถูกต้อง 3.โน้ตถูกต้อง 4.ความสัมพันธ์ของนิ้วมือ 5.ความแม่นยำของโน้ตเพลง และ 6.ความสามารถปฏิบัติซ้ำ-เร็ว ปัญหาที่ผู้วิจัยพบจากนักเรียนคือนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานในการเล่นเปียโนไม่เท่ากัน ทำให้นักเรียนการใช้นิ้วมือของนักเรียนแต่ละคนไม่ถูกต้อง นักเรียนบางคนใช้นิ้วมือหนึ่งนิ้วในการกดลิ้นนิ้วกด หรือใช้นิ้วชี้จากสองมือกดลงบนลิ้นนิ้วกดเหมือนการตีระนาดของดนตรีไทย ซึ่งเป็นการกดลิ้นนิ้วกดที่ไม่ถูกต้องวิธ ในการเล่นเปียโนการกดลิ้นนิ้วกดแต่ละฝั่งนั้นควรจะใช้นิ้วมือจากมือเพียงข้างเดียว โดยวางมือและใช้ความสัมพันธ์ของนิ้วมือทั้ง 5 นิ้วอย่างเหมาะสม ทำให้การเล่นเปียโนของนักเรียนก่อนเรียนนั้นยังอยู่ในลักษณะที่ไม่ถูกต้อง ดังภาพที่ 2 (ก) และ 2 (ข)

(ก)

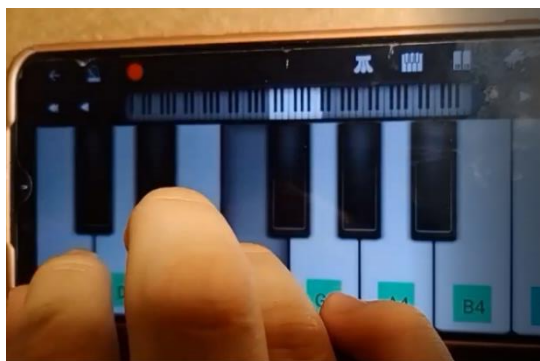

(ข)

ภาพที่ 2 การวางนิ้วของนักเรียนแบบไม่ถูกต้อง (ก) การวางนิ้วของนักเรียนด้วยนิ้วชี้จากมือข้างขวา
(ข) การวางนิ้วของนักเรียนด้วยนิ้วชี้จากมือทั้งสองข้าง

เมื่อผู้วิจัยได้ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโน โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน พร้อมกับแนะนำเทคนิคในการเล่นเปียโนให้กับนักเรียนรายบุคคล พร้อมกับแก้ไขจุดบกพร่องของนักเรียนเกี่ยวกับการวางนิ้วมือที่เหมาะสม การกดลิ้นนิ้วกดให้ถูกต้องตามโน้ตเพลง รวมทั้งรักษาจังหวะของเพลงให้เหมาะสม ไม่กดซ้ำหรือเร็วจนเกินไป มีความไพเราะ น่าฟัง หลังจากที่ได้รับคำแนะนำเทคนิคและปรับแก้ข้อบกพร่องรายบุคคล รวมทั้งได้ฝึกซ้อมจากแอปพลิเคชันเปียโนตามกิจกรรมในชุดกิจกรรมตามลำดับ และผู้วิจัยได้กำหนดเวลานักเรียนฝึกซ้อมการใช้มืออย่างเหมาะสมและฝึกการเล่นเปียโนตามวรรคของเพลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแอปพลิเคชันเปียโนช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการเล่นเปียโนได้แม้ว่านักเรียนไม่ได้ใช้

เครื่องดนตรี ในช่วงการเรียนรู้ออนไลน์ ผู้วิจัยได้ติดตามการฝึกซ้อมและพัฒนาการของนักเรียนผ่านการเรียนออนไลน์อย่างต่อเนื่องสังเกตได้นักเรียนมีทักษะในการเล่นเปียโนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การวางนิ้วของนักเรียนทั้ง 5 นิ้วอย่างเหมาะสม

จากการสังเกตจากการทดสอบหลังเรียนในบทเพลง Happy Birthday To You นั้น พบว่าหลังจากที่นักเรียนได้ใช้แอปพลิเคชันเปียโนในการฝึกซ้อม ทักษะการเล่นเปียโนของนักเรียนได้พัฒนาสูงขึ้น โดยนักเรียนสามารถใช้นิ้วมือครบทั้ง 5 นิ้วในการวางลิ้มนิ้วกด เสมือนการใช้เครื่องดนตรีได้ ซึ่งแตกต่างกับก่อนการเรียนรู้โดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน ที่นักเรียนใช้นิ้วมือเพียงหนึ่งนิ้วหรือสองนิ้วในการกดลิ้มนิ้วกดเท่านั้นโดยพงษ์วิกรานต์ มหิทธิพงศ์ และศรชัย เตังรัตน์ล้อม (2564 : 13-24) กล่าวว่านักเรียนจัดวางนิ้วมือทั้งห้านิ้วของมือทั้งสองข้าง คือนิ้วโป้งนับเป็นนิ้วที่ 1 นิ้วชี้ นับเป็นนิ้วที่ 2 นิ้วกลาง นับเป็นนิ้วที่ 3 นิ้ว无名 นับเป็นนิ้วที่ 4 นิ้วก้อย นับเป็นนิ้วที่ 5 ตามลำดับ ดังนั้น การจัดวางนิ้วมืออย่างเป็นระเบียบจะเป็นประโยชน์ในการเลือกใช้นิ้วอย่างอิสระและดูสวยงามได้ ซึ่งเป็นวิธีที่ถูกต้อง ในขณะเดียวกันผู้วิจัยได้สังเกตว่ายังมีความแตกต่างของความเร็วในการกด ซึ่งนักเรียนบางคนกดได้ช้าจะทำให้เพลงขาดความไพเราะหรือจังหวะช้ากว่าที่ควรจะเป็น จากการสอบถามนักเรียนพบว่านักเรียนกลุ่มดังกล่าวมีพื้นฐานการเล่นเปียโนน้อยกว่าและใช้เวลาซ้อมเปียโนผ่านแอปพลิเคชันน้อยกว่านักเรียนในกลุ่มที่สามารถเล่นเปียโนผ่านแอปพลิเคชันได้คล่องแคล่ว ทำให้เห็นว่าทักษะการเล่นเปียโนนอกจากใช้แอปพลิเคชันเปียโนสำหรับการเรียนแบบออนไลน์แล้ว ยังต้องอาศัยการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ทักษะการเล่นเปียโนดีขึ้นได้ แม้นักเรียนจะไม่ได้เล่นกับเปียโนจริง ซึ่งธณัตชัย เหลือรักษ์ และชิตพงษ์ ตรีมาศ (2561 : 190-224) ได้ศึกษาแนวทางการใช้แอปพลิเคชันดนตรีเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ดนตรีในระดับประถมศึกษา พบว่าการใช้แอปพลิเคชันดนตรีมีส่วนช่วยในการเรียนการสอน โดยช่วยให้นักเรียนมีสมาธิหรือจดจ่ออยู่กับเพลง และช่วยให้นักเรียนมีทักษะการฟังและการเล่นดีขึ้น แม้จะไม่ได้เพิ่มทักษะการเล่นดนตรีให้ผู้เรียนโดยตรง แต่สิ่งที่นักเรียนได้รับจากการใช้งานแอปพลิเคชันจะช่วยปูพื้นฐานไปสู่การเล่นดนตรีในอนาคตได้อย่างดี นอกจากนี้ยังมีการสอนออนไลน์เกี่ยวกับกีตาร์ไฟฟ้าด้วยวิธีการสาธิต โดยพงศ์วุฒิ มหิทธิธรรมธร และชิตพงษ์ ตรีมาศ (2562 : 1-10) ผู้สอนจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ด้วยวิธีการสาธิตพบว่า ชุดการสอนออนไลน์ที่สอนด้วยวิธีการสาธิตประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านผู้สอน ใช้การแต่งกายและภาษาที่ไม่เป็นทางการในการสอน 2) ด้านการสอน ใช้วิธีการสาธิตในการสอนปฏิบัติและ

ใช้การบรรยายประกอบ 3) ด้านเนื้อหาสาระ แบ่งออกเป็นเทคนิคการเล่นและทฤษฎีดนตรี และ 4) ด้านองค์ประกอบสื่อ แบ่งออกเป็นองค์ประกอบทางภาพและเสียง จากที่กล่าวมาว่าเมื่อการเรียนการสอนได้ปรับรูปแบบเป็นลักษณะออนไลน์นั้นกระทบต่อการเรียนรู้ดนตรีซึ่งเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการปฏิบัติเป็นหลักแต่ก็มีการปรับรูปแบบการเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้ได้

2. ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ออปพลิเคชันเปียโนในการเรียน

ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนเปียโนแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชันเปียโน เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในภาพรวมทั้ง 2 ด้าน มีความพึงพอใจในระดับมาก สามารถอธิบายได้ว่านักเรียนเรียนแบบออนไลน์มาในระยะเวลาตลอดปีการศึกษา ต้องเรียนผ่านจอคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์เคลื่อนที่ต่าง ๆ ทำให้นักเรียนส่งผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียนได้ แต่เมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมดนตรีผ่านแอปพลิเคชันถึงแม้ว่าจะไม่ใช่เครื่องดนตรีจริงแต่นักเรียนยังสามารถเรียนรู้และฝึกเล่นเพื่อปูพื้นฐานของนักเรียนได้มากขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบในแต่ละด้าน พบว่าด้านที่นักเรียนพึงพอใจมากกว่าคือด้านที่ 2 โดยมีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือบทเพลงมีความเหมาะสม เนื่องจากเพลง Happy Birthday To You นั้น นักเรียนทุกคนเคยได้ยินมาก่อนทำให้ฝึกฝนได้ง่ายสามารถจำโน้ตเพลงได้ง่ายและความยาวของเพลงมีความเหมาะสม โดยทุกข้อนั้นมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 4.00 และด้านที่นักเรียนพึงพอใจน้อยกว่าคือด้านที่ 1 ความพึงพอใจในการใช้ออปพลิเคชันเปียโนแต่ก็ยังแปลผลว่ามีความพึงพอใจในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุดได้แก่ข้อที่เกี่ยวข้องกับแอปพลิเคชันพบว่าง่ายต่อการใช้งาน สามารถเข้าสู่ระบบได้ง่ายไม่ซับซ้อน แอปพลิเคชันเปียโนเหมาะกับการเรียนผ่านระบบออนไลน์ คุณภาพเสียงแอปพลิเคชันเปียโนมีความสมจริง สามารถใช้ฝึกทดแทนเปียโนจริงในช่วงการเรียนรูปแบบออนไลน์ได้ ซึ่งจากที่กล่าวมาแล้วว่าแอปพลิเคชันสามารถใช้ในการเรียนรูปแบบออนไลน์ได้จริงนั้น แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องความพร้อมของอุปกรณ์ของนักเรียน นักเรียนบางคนมีเพียงโทรศัพท์เคลื่อนที่เท่านั้น ทำให้การแสดงผลนั้นมีขนาดเล็กกว่านักเรียนที่ใช้แท็บเล็ตในการเล่นซึ่งมีขนาดใหญ่กว่า สามารถคลิมนิ้วกดได้ง่ายกว่า ดังนั้นในหัวข้อการประเมินสามารถฝึกปฏิบัติผ่านแอปพลิเคชันเปียโนได้จริงนั้นจึงมีความพึงพอใจในระดับปานกลางเท่านั้น ข้อจำกัดนี้จะไม่ปรากฏในการเรียนจากเครื่องดนตรีของจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธณัตชัย เหลือรักษ์ และชิตพงษ์ ตรีมาศ (2561 : 190-224) ที่พบว่าการใช้แอปพลิเคชันทางดนตรีช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ เด็กมีความสุข และมีความพึงพอใจในการใช้ออปพลิเคชันทางดนตรี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพิทักษ์ณัฏฐ์ ถาวรานุรักษ์ และประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ (2564 : 22-30) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนเกี่ยวกับการเป่าแซ็กโซโฟนเบื้องต้นด้วยชุดแบบฝึกหัดแซ็กโซโฟนเบื้องต้นของนักเรียนวงโยธวาทิต โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย พบว่า การเรียนดนตรีด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้หรือแบบฝึกหัดการเล่นดนตรี ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการการเป่าแซ็กโซโฟนที่ถูกต้อง และมีความรู้ในเครื่องมือแซ็กโซโฟนนั้นมากขึ้น และมีระดับความพึงพอใจในการใช้ชุดแบบฝึกหัดการเป่าแซ็กโซโฟนเบื้องต้นสำหรับนักเรียนโรงเรียนสวน

กุลหาวิทยาลัย มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.75 ซึ่งอยู่ระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ทำให้เห็นว่าการใช้ชุดกิจกรรมในการฝึกปฏิบัติทางดนตรีด้วยเครื่องดนตรีหรือแอปพลิเคชันทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยโดยศึกษาทักษะการเล่นเปียโน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโนโดยใช้แอปพลิเคชันเปียโน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยผลการวิจัยพบว่าทักษะการเล่นเปียโนหลังเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอนเปียโนแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชันเปียโนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. ในช่วงเวลาของการเรียนผ่านออนไลน์ควรมีการสนับสนุนให้ครูใช้แอปพลิเคชันทางดนตรีในการสอน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติและพัฒนาทักษะทางดนตรีได้อย่างต่อเนื่อง
2. สำหรับการนำแอปพลิเคชันไปใช้งาน ครูควรคำนึงถึงความพร้อมของอุปกรณ์ของนักเรียนด้วย หากนักเรียนไม่พร้อมควรร่วมกันหาวิธีที่เหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการทำวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ควรนำไปศึกษากับนักเรียนระดับประถมศึกษาเพิ่มเติม เนื่องจากเด็กเล็กจะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมผ่านออนไลน์ได้ดี
2. ควรมีการพัฒนาชุดการสอนออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชันเครื่องดนตรีชนิดอื่นที่มีลักษณะการกดเช่นเดียวกับเปียโนหรือเป็นเครื่องตี หรือนำไปประยุกต์ใช้กับเครื่องดนตรีไทยได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2565). สถานการณ์ผู้ติดเชื้อ COVID-19 อัปเดตรายวัน. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา : <https://ddc.moph.go.th/covid19-dashboard/>.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2545). *สาระดนตรีศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนต์ชัย เหลือรักษ์และชิตพงษ์ ตรีมาศ. (2561). แนวทางการใช้แอปพลิเคชันดนตรีเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ดนตรีในระดับประถมศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. 13 (2), 190-224.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. 2535. *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พงศ์วุฒิ มหิทธิธรรมธร และชิตพงษ์ ตริมาศ. (2562). การศึกษาชุดการสอนกีตาร์ไฟฟ้าออนไลน์ที่สอนด้วยวิธีการสาธิต. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. 14 (2), 1-10.
- พงษ์วิกรานต์ มหิทธิพงศ์ และศรชัย เตังรัตน์ล้อม. (2564). มิติใหม่ของการพัฒนาทักษะพื้นฐานเปียโนสำหรับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์*. 9 (1), 13-24.
- พิจักษณ์ ถาวรานุรักษ์และประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเป่าแซกโซโฟนเบื้องต้นด้วยชุดแบบฝึกหัดแซกโซโฟนเบื้องต้น ของนักเรียนวงโยธวาทิต โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*. 6 (2), 22-30.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. (2564). ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เรื่อง การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล ภาคการศึกษาที่ 2/2564. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2565 แหล่งที่มา : <https://www.pnru.ac.th/storage/announcement-attachments/ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เรื่อง การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล ภาคการศึกษาที่ 2/2564.pdf>.
- ศิวินัส บุญศรีพรชัย. (2564). 7 แอปพลิเคชันที่นักดนตรีต้องมี. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2565 แหล่งที่มา : <https://music.su.ac.th/7-แอปพลิเคชันที่นักดนตรีต้องมี/>.
- สินีนาน ภูน้อย. (2562). การพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโนตามรูปแบบการสอนทักษะการปฏิบัติเปียโนเบื้องต้น โดยใช้โน้ตดนตรีสากลแบบกราฟิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. วิทยาลัยครูสุริยเทพ: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อรนุช บุญถนอม. (2542). *การพัฒนาชุดการสอนเรื่องคีย์บอร์ดเบื้องต้นวิชาดุริยางคศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นนาฏศิลป์ชั้นต้น*. ปริญญาโทศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รูปแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

The Model of Leadership Affecting The Effectiveness of School Under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3

กังวาน สร้อยทอง, อนุชา กอนพวง,

สธิรพร ชาวนชัย และ พิตทยา แสงสว่าง

มหาวิทยาลัยนเรศวร

**Kangwan Soythong, Anucha Kornpuang,
Sathiraporn Chaowachi and Phitthaya Saengsawang**

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : kangwans63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารจะช่วยทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและสร้างสมการพยากรณ์แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 317 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครูแต่ละอำเภอ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถทำนาย อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 40.00 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้ตามลำดับ

$$\hat{Y} = 1.49 + 0.30X_1 + 0.30X_3$$

$$\hat{Z}_y = 0.33Z_{x1} + 0.32Z_{x3}$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; ประสิทธิภาพสถานศึกษา; การบริหารการศึกษา

* วันที่รับบทความ: 27 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 24 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 25 เมษายน 2565

Abstracts

The conformation of Administrators leadership will be helping prophesy effectiveness of school. This research aimed to study and search for predictors in forecasting the model of leadership affecting the effectiveness of school under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. The samples comprised teachers in the schools under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. The informant group comprised teachers in the schools under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3 in academic year 2021. The Quantity three hundred and thirty – three persons by means of stratified random sampling according to the proportion of teachers in each district. To collected data with questionnaires. The statistics used for analyzing the data were percentage, mean ("X"), standard deviation (S.D.), Pearson's product correlation coefficient and stepwise multiple linear regression analysis. The research results were found as follows; the model of leadership affecting the effectiveness of school under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3; Strategic Leadership and Transformational Leadership be able prevision, explain the effectiveness of school equal to 40.00 precents, were able to write regression raw scores and standard scores as follows:

$$\hat{Y} = 1.49 + 0.30X_1 + 0.30X_3$$

$$\hat{Z}_y = 0.33Z_{x1} + 0.32Z_{x3}$$

Keywords: Leadership, The effectiveness of school; Administration

บทนำ

ในช่วงระยะเวลาสองสามทศวรรษที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน การศึกษาของประเทศไทยต้องเผชิญกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ การแข่งขันทางเศรษฐกิจกับประเทศต่าง ๆ ในเวทีโลก และการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกดังกล่าว โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอน ครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564 : 23) สถานศึกษาเป็นหน่วยงานการศึกษาที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด การดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษาจึงนับได้ว่ามีความสำคัญมาก สถานศึกษาต้องนํานโยบายที่ได้รับมาดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการนำทฤษฎีการบริหาร เทคนิควิธีการต่าง ๆ มาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

การปฏิบัติงานในองค์กร หน่วยงานการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องศึกษาปัจจัยของการชี้แนะ การสั่งการ ควบคุม การประสานงาน การเกื้อหนุน การกำหนดเป้าหมาย การประเมินผลการปฏิบัติงาน การจัดหาทรัพยากร ระดมทรัพยากร การสร้างบรรยากาศการทำงาน แรงจูงใจ การแก้ไขความขัดแย้ง การติดต่อกับหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้การบริหารและภาวะผู้นำในเวลาเดียวกัน เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย (ทรงพล เจริญคำ, 2562 : 76) ซึ่งในปัจจุบันและ

ในอนาคตนักวิชาการมองว่า มีการขยายทฤษฎีของภาวะผู้นำ และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์การ อย่างมากมาย สิ่งที่สำคัญสำหรับทฤษฎีภาวะผู้นำแนวใหม่คือ โครงสร้างของกรอบแนวความคิดที่มีการผสมผสาน และเชื่อมแนวคิดที่แตกต่างกันเข้าไว้ด้วยกัน (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2563 : 65)

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาจึงต้องมีความสามารถในการกำหนดทิศทาง การกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อความอยู่รอดขององค์การ (Dublin, 2006 อ้างถึงใน นพวรรณ บุญเจริญสุข, 2560 : 65) มีความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการนำความรู้ แนวคิด วิธีการ ตลอดจนเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์กับคณะครูและนักเรียน และร่วมมือกับคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ (นครินทร์ อิมสวาสดี, 2561 : 76) มีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามและความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้น ใช้ศักยภาพของตนเองมากขึ้น ทำให้เห็นความสำคัญและคุณค่าในภารกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่มและขององค์การ จูงใจให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามเห็นแก่ประโยชน์ของกลุ่ม ขององค์การและสังคม (Bass & Avolio, 1994 อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2563 : 45) จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาประกอบด้วยลักษณะแห่งภาวะผู้นำ 3 แบบ คือ 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการ และ 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัย เรื่อง แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาตนเองของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาและสร้างสมการพยากรณ์แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ และได้ดำเนินงานวิจัยของนักวิชาการจำนวน 31 แหล่ง จะได้แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา ทั้งหมด 3 แบบ คือ 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการ และ 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลสถานศึกษา ได้นำแนวคิดทฤษฎีจำนวนและงานวิจัยจำนวน 15 แหล่ง จะได้ประสิทธิผลสถานศึกษาทั้งหมด 4 ด้าน คือ 1) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติในทางบวก 3) ด้าน

ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และ 4) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครู จำนวน 1,775 คน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ปีการศึกษา 2564

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 317 คน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ปีการศึกษา 2564 กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดสัดส่วนตามอำเภอ จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ ประสบการณ์และวุฒิการศึกษา จำนวน 3 ข้อ เป็นลักษณะแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 91 ข้อ

ตอนที่ 3 ประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 23 ข้อ

2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาและประสิทธิผลสถานศึกษา

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตัวแปร ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา ประกอบด้วยภาวะผู้นำ 3 แบบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่วนตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ประสิทธิผลสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ด้าน

ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติในทางบวก 3) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และ 4) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาปรับปรุงตามคำแนะนำ

5. หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ปรากฏว่าได้ค่า IOC มีค่าเท่ากับ 1.00

6. ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมตามค่า IOC และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญโดยผ่านความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

7. นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) กับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่า ความเชื่อมั่นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีค่าเท่ากับ 0.98 ความเชื่อมั่นภาวะผู้นำทางวิชาการ มีค่าเท่ากับ 0.95 ความเชื่อมั่นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าเท่ากับ 0.95 และความเชื่อมั่นประสิทธิผลสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.95

8. นำข้อมูลการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ด้วยวิธีการสร้างแบบสอบถามด้วย Google forms แนบไปพร้อมกับหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลถึงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 สำหรับแบบสอบถาม มีจำนวน 317 ฉบับ ได้รับกลับคืน จำนวน 317 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

2. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างสมการพยากรณ์แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยการนำข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อข้อคำถาม โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

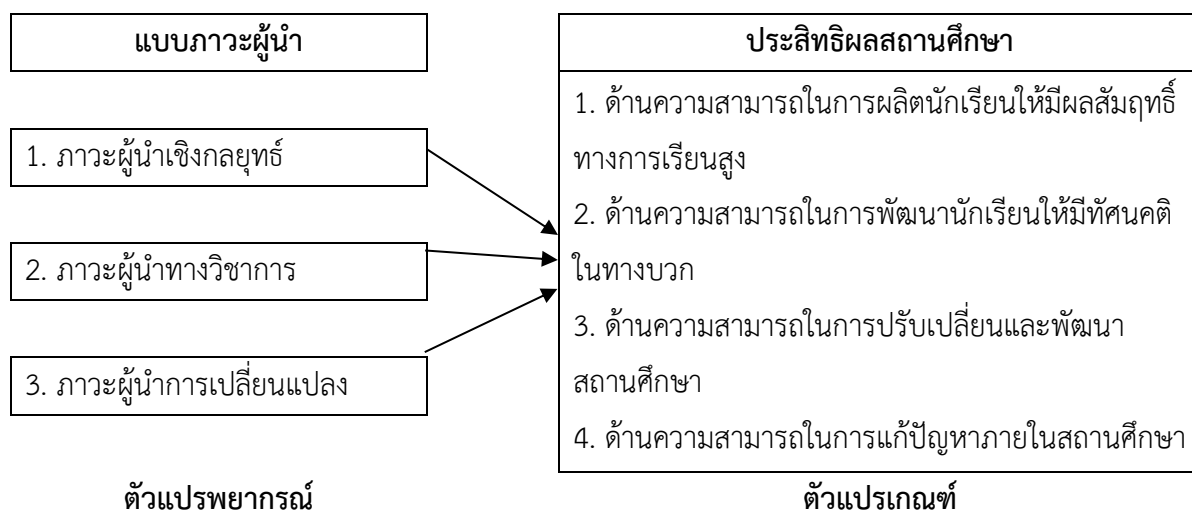
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยการนำข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อข้อคำถาม โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำกับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

5. การสร้างสมการพยากรณ์แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำสถานศึกษาและประสิทธิผล
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในการสร้างกรอบแนวคิด
ดังภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการสำรวจแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาและประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 นำมาวิเคราะห์ได้ดังนี้

- ## 1. ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ พบว่า เพศหญิง มีจำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 68.77 และเพศชาย มีจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 31.23 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน มากที่สุด คือ 5-10 ปี มีจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 93.75 รองลงมา คือ น้อยกว่า 5 ปี มีจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 37.85 และน้อยที่สุด คือ มากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.40 และจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ปริญญาตรี มีจำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 70.66 และ ตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป มีจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 29.34

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ภาวะผู้นำทบทวนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$ -

4.33) เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำแต่ละแบบพบว่า แบบภาวะผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$) รองลงมาคือ แบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$) และแบบภาวะผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$)

3. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.18$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$) รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$)

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

ตาราง 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

ตัวแปร		X ₁	X ₂	X ₃	Y
ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	X ₁	1			
ภาวะผู้นำทางวิชาการ	X ₂	0.70**	1		
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	X ₃	0.73**	0.68**	1	
ประสิทธิผลสถานศึกษา	Y	0.57**	0.49**	0.58**	1

จากตาราง 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 อยู่ระหว่าง 0.49 - 0.58 โดยตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X₃) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.58 อยู่ในระดับปานกลาง มีทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (X₁) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.57 อยู่ในระดับปานกลาง มีทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ (X₂) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.49 อยู่ในระดับปานกลาง มีทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของตัวแปรในสมการพยากรณ์แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

ตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	β	t	Sig.
ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (X1)	0.30	0.07	0.33	4.61**	0.00
ภาวะผู้นำทางวิชาการ (X2)	0.04	0.06	0.04	0.66	0.51
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X3)	0.30	0.06	0.32	4.61**	0.00
R	=	0.63			
R ²	=	0.40			
R ² adj	=	0.39			
SE _{est}	=	0.20			
F	=	67.79**			
a	=	1.49			

จากตาราง 2 พบว่า แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 มีจำนวน 2 ตัว คือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (X1) และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X3) ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.63 และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R²) มีค่าเท่ากับ 0.40 แสดงว่า แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทั้ง 2 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ได้ร้อยละ 40.00 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.20 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ตามลำดับ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.49 + 0.30X_1 + 0.30X_3$$

$$\hat{Z}_y = 0.33Z_{x_1} + 0.32Z_{x_3}$$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของตัวแปรในสมการพยากรณ์แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผลการวิเคราะห์ พบว่าตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัวแปร ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำทางวิชาการ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พบว่ามีความสอดคล้องกันในส่วนของตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถทำนาย ประสิทธิผลสถานศึกษา 2 ตัวแปร ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคตจากการประเมินปัจจัยต่าง ๆ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผนเพื่อการปฏิบัติงานในอนาคต สร้างความยืดหยุ่นให้กับองค์กรเพื่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีอิทธิพลต่อบุคลากรให้เกิดความต้องการและร่วมมือในการสร้างสรรค์ในการเปลี่ยนแปลงทางกลยุทธ์ รวมถึงความสามารถในการผลักดันให้ครูมีความคิดในการสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลง และร่วมกำหนดกลยุทธ์ ทำให้ครูสามารถนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ ฌีรดา เวชัญลักษณ์ (2560 : 76) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นสภาวะที่ผู้นำสามารถมองการณ์ไกล กำหนดทิศทางที่สอดคล้องเข้ากับการเปลี่ยนแปลง จากสิ่งแวดล้อมภายนอก กระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่สมาชิก พัฒนาความสามารถในการแยกแยะสิ่งที่ดีออกจากสิ่งที่ไม่ดี ผู้บริหารบางคนเลือกวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างยอดเยี่ยม ประเด็นสำคัญอยู่ที่การจะเป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์มีหลายวิธี และการจะเป็นนักบริหารเชิงสร้างสรรค์ไม่จำเป็นต้องสร้างความคิดใหม่ขึ้นมา เพราะความคิดสร้างสรรค์มีหลายรูปแบบ จึงสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ และยังสอดคล้องกับ นพวรรณ บุญเจริญสุข (2560 : 76) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์และร่วมกันทำนายผลประสิทธิผลสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 สอดคล้องกับ นันทภัสร์ สนธิการ (2562 : 76) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise) มีตัวแปรทำนาย 4 ตัว ได้แก่ การกำหนดทิศทางขององค์กร การสร้างและธำรงรักษาทีม การจูงใจและพัฒนาบุคลากร และมุ่งเน้นการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 76.20 นั่นคือ ตัวแปรทำนายทั้ง 4 ตัว สามารถร่วมกันอธิบายความ

แปรปรวนของประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 76.20 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่เปลี่ยนแปลงไปในการเพิ่มตัวทำนายทีละตัวเข้าไปในโมเดลตามลำดับจนครบทั้ง 4 ตัว เพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.007 และเมื่อใช้สถิติเอฟทดสอบ พบว่า เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นตัวแปรพยากรณ์ในการทำนายประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พฤติกรรมหรือความสามารถของผู้นำที่ส่งผลกระทบต่อบุคลากรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีและยั่งยืนในตัวบุคคลของผู้ตามและองค์กร ทำให้ผู้บุคลากรมีเจตคติที่ดี มีแรงบันดาลใจ มีแรงจูงใจในการทำงาน เกิดความมุ่งมั่น ทุ่มเทในภารกิจ หน้าที่ วิสัยทัศน์ มองถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ผู้นำจะการเปลี่ยนแปลงจะแสดงพฤติกรรมแสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์และมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สร้างความท้าทายในการทำงาน ให้กำลังใจ เสริมแรง สนใจต่อความต้องการของแต่ละบุคคล สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ เป็นพี่เลี้ยง ผู้สอนงาน และกระจายอำนาจความรับผิดชอบตัดสินใจ แสดงบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกไว้วางใจ ทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับ นิรดา เวชญาลักษณ์ (2560 : 76) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ กระบวนการที่ผู้นำเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นตามระดับ จนสามารถเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ให้เป็นความจริงได้ โดยใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความศรัทธา เชื่อมั่น มีทัศนคติยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทางบวก พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ และยังสอดคล้องกับ ภัทธิชา วังบัว (2561 : 33) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

อนึ่ง จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อประสิทธิผลสถานศึกษา ทั้ง ๆ ที่มีค่าเฉลี่ยรวม 4.33 มากกว่าภาวะผู้นำแบบอื่น ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีแนวคิดและวิธีปฏิบัติด้านการบริหารงานวิชาการคล้ายคลึงกัน อาจทำให้เกิดความแปรปรวนในตัวแปรนี้น้อยทำให้มีผลต่อสมการถดถอยพหุคูณ แต่ในทางปฏิบัติ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารยังคงต้องเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1. จากการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ภาวะผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างบารมี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ

ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูรู้สึกต้องการประพฤติดุติปฏิบัติตนตามแบบอย่างผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติแห่งความเป็นผู้นำ คือ มีคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ความสามารถ ความคิด การตัดสินใจ ลักษณะนิสัย รวมไปถึงความแน่วแน่และชัดเจนแห่งวิสัยทัศน์ที่มุ่งมั่น ทำให้ครูเกิดความศรัทธาต่อผู้บริหารและเปลี่ยนแปลงตัวเองไปในทางที่ดี เพื่อการทำงานในสถานศึกษาได้บรรลุเป้าหมาย

2. จากการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนได้รับรางวัลทุกครั้งจากการเข้าร่วมประกวดในงานวิชาการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวางแผนพัฒนาทางด้านวิชาการเพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น โดยการเน้นการพัฒนาหลักสูตรและหน่วยการเรียนรู้ ให้ครูปรับเปลี่ยนวิธีการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดและได้ลงมือทำมากขึ้น สามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วย สร้างความรู้และประยุกต์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า มีปัจจัยอีกมากมายที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสถานศึกษา ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังเช่นข้อค้นพบที่ว่า "ภาวะผู้นำทางวิชาการไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อประสิทธิภาพสถานศึกษา ทั้ง ๆ ที่มีค่าเฉลี่ยรวม 4.33 มากกว่าภาวะผู้นำแบบอื่น ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีแนวคิดและวิธีปฏิบัติด้านการบริหารงานวิชาการคล้ายคลึงกัน" ผู้วิจัยจึงขอเสนอว่า อาจมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสถานศึกษาได้ จึงขอเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2560). *ภาวะผู้นำทางการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
- ทรงพล เจริญคำ. (2562). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: โอเอส พรินติ้งเฮาส์
- นกรินทร์ อิ่มสวาสดี. (2561). *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา

- นพวรรณ บุญเจริญสุข. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา
- นันท์ภัส สุนธิการ. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- ภักธิชา วังบัว. (2561). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2563). *จิตวิทยาองค์การ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานการศึกษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: พรินทกราฟฟิค
- Bass & Avolio. (1994). *Transformational Leadership Development*. Palo Alto, California: Consulting Psychologists
- Dublin, A.J. (2006). *Leadership: Research findings practice and skills (5th ed.)*. Boston, MA: Houghton Mifflin

ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7
ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

**The Skill of School Administration in the 21st Century by Sappurisa
Dhammas Seven Principal Under the Office of Khon Kaen
Primary Educational Service Area 4**

พิทยา ดาคม,

พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส และ พระฮอนด้า วาทสโท
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

**Pittaya Dakhom,
Phrakhrupalad Boonchuay Jotivamso and Phra Honda Vadasuddo**
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E mail : ton.dakhom@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 (2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างาน 4 ฝ่าย จำนวน 269 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามตำแหน่ง และเทียบสัดส่วนตามประสบการณ์การทำงานและระดับการศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย โดยทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และ

* วันที่รับบทความ: 4 มีนาคม 2565; วันแก้ไขบทความ: 4 เมษายน 2565; วันตอบรับบทความ: 5 เมษายน 2565

Received: March 4, 2022; Revised: April 4, 2022; Accepted: April 5, 2022

ด้านการปฏิบัติสูงสุด คือด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี รองลงมาคือ ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม และด้านทักษะการสื่อสาร ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือด้านทักษะการตัดสินใจ โดยข้อค้นพบในแต่ละด้านมีดังนี้ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี คือ ผู้บริหารรู้จักจุดมุ่งหมายและผลโดยส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีพัฒนาการเรียนการสอน ผู้บริหารรู้จักชุมชนใช้เทคโนโลยีติดต่อสื่อสารประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หรือหน่วยงานอื่นได้อย่างรวดเร็ว ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม คือ ผู้บริหารรู้จักประมาณใจความไว้วางใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานแก่ทีมงาน ผู้บริหารเข้าใจบุคลากรให้โอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้นำเสนอผลงานหรือแสดงความสามารถด้านทักษะการแก้ปัญหา คือ ผู้บริหารรู้จักบุคคลโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ผู้บริหารรู้จักประมาณใช้วิธีการแก้ไขความขัดแย้งด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์ ด้านทักษะการตัดสินใจ คือ ผู้บริหารรู้จักชุมชนเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหารการทำงานด้วยตนเอง ผู้บริหารรู้จักผลโดยมีกระบวนการเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่อให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านทักษะการสื่อสาร คือ ผู้บริหารรู้จักเหตุโดยสามารถชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบการปฏิบัติงานหน้าที่และข้อราชการต่างๆ ให้ผู้ร่วมงานทราบด้วยวิธีที่หลากหลาย ผู้บริหารรู้จักตนเองสามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจนเข้าใจง่ายทำให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

2. แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่ก้าวทันเทคโนโลยี สามารถจัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ใช้แนวทางการมีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีหลักธรรมในการแก้ปัญหาและเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาให้ถูกจุดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร บริหารจัดการทรัพยากรในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิธีการกระตุ้นให้บุคลากรแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าแสดงความคิดเห็น มีทักษะที่ดีในการสื่อสาร มีการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารประสานงานที่ชัดเจน เพื่อเพิ่มมาตรฐานการปฏิบัติงาน มุ่งเน้นพัฒนางานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21; หลักสัปปุริสธรรม 7; ทักษะการบริหารสถานศึกษา; ศตวรรษที่ 21; หลักสัปปุริสธรรม 7; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

Abstracts

The objectives of this research were: (1) to study the skills of school administration in the 21st Century according to the Seven Sappurisa Dhammas of administrators under the Khon Kaen Primary Education Service Area Office 4; (2) to propose the guideline for the development of school administration in the 21st Century according to the Seven Sappurisa Dhammas of administrators under the Khon Kaen Primary Education Service Area Office 4. This study was carried out utilizing the mixed research methodology. The samples included 269 administrators and teachers that were the heads of four departments. The tools used in this research were a questionnaire with a reliability value of 0.96 and a structured interview form. The statistics used in this research were: Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation.

The research results were as follows:

1) The skills of school administration in the 21st Century, according to the Seven Sappurisa Dhammas of administrators under the Office of Khon Kaen Primary Education Service Area 4, were overall rated at the highest level of practice. The most practical aspect was 'technology skills,' followed by 'skills of working as a team and 'communication skills' respectively. The least minor practical aspect was the 'skill of making a decision.

2) The guideline for the development of school administration in the 21st Century according to the Seven Sappurisa Dhammas of administrators under the Khon Kaen Primary Education Service Area Office 4 is that administrators should be technologically up-to-date, able to provide technology to manage various aspects of the school, and use a way of engaging and sharing ideas. They should use ethical principles to solve problems and choose the right way to solve problems for the best benefit of the organization. Administrators should manage school resources effectively and have methods to encourage personnel to be creative and express their opinions. They should have good communication skills and use clear communication and coordination technology to increase operational standards focusing on improving the efficiency of the school's work.

Keywords: School Administration Skills; The 21st Century; The Seven Sappurisa Dhammas; The Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4

บทนำ

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร และพลเมืองโลกหลายด้านได้แก่ ความผันผวนทางเศรษฐกิจการเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลกการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว การปรวนแปรของสภาพภูมิอากาศความเสี่ยงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภัยพิบัติทางธรรมชาติของโลกมีแนวโน้มเกิดความรุนแรงมากขึ้นและผลกระทบอื่น ๆ อีกมากมาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : 76) ทำให้องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนต่างได้รับผลกระทบ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้อยู่รอด และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าวผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเอง และการเปลี่ยนแปลงองค์กรครั้งใหญ่เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และความสมดุลเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ

สถานศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อเด็กในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาในปัจจุบันมีความพร้อมที่จะรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแล้วหรือไม่ ครูมีความรู้และทักษะพร้อมที่จะนำเทคโนโลยีมาพัฒนาการเรียนการสอนหรือไม่ ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ผู้บริหารระดับนโยบายมีความใส่ใจต่อการเปลี่ยนแปลงหรือยัง (Churches, 2008 : 2-4) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงห้องเรียน ครู หลักสูตร และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้น ยังไม่เพียงพอกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว สิ่งสำคัญที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงด้วย คือ ศาสตร์การสอน (Pedagogy) ที่ต้องสะท้อนถึงวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนสะท้อนถึงโลกที่พวกเขาจะต้องเดินทางเข้าไปในอนาคต

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองคิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ๆ (สมหมาย อำตธนกลอย, 2556 : 1-7) ทักษะยุคใหม่เป็นลักษณะที่สำคัญของการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำจึงเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาและการบริหารตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ทักษะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะดังนี้ การคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาการสื่อสารการทำงานเป็นทีม เทคโนโลยีดิจิทัลการตลาดสังคมออนไลน์ และคุณธรรมจริยธรรม (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559 : 301)

สภาพปัญหาจากรายงานแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 (แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2564 : 10-11) ด้านสภาพการจัดการศึกษา ได้เสนอจุดที่ควรพัฒนา คือ ควรมีการวิจัยการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณภาพเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ควรมีนโยบายด้านการส่งเสริมสนับสนุน สร้างนวัตกรรม จัดทำการศึกษาวิจัยเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการสถานศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ ให้เกิดประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้สู่การเป็นครูมืออาชีพ เป็นครูสอนดีใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างที่ดีของครูดี มีคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่เด็กเยาวชนและสังคม ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การที่จะขับเคลื่อนการศึกษาให้สามารถส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะตามศตวรรษที่ 21 ได้นั้น ยังคงเป็นอุปสรรค เนื่องจากปัญหาความขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ด้านต่างๆ และปัญหาการบริหารจัดการที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพทันโลกปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรที่จะมีความพร้อมสำหรับการเป็นผู้บริหารในศตวรรษที่ 21

จากปัญหาในการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และส่งผลต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้วยเหตุและปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำมาสังเคราะห์ตัวแปรที่ได้จากผลการวิจัยที่มีความถี่สูงสุดตามลำดับ จากงานวิจัยทั้งหมด ๑๓ เรื่องในปัจจุบัน นำตัวแปรที่ได้สร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อทราบแนวทางแก้ไขและพัฒนาส่งเสริมทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยวิธีวิทยาแบบผสม (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยวิธีวิทยาเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology Research) และการวิจัยวิธีวิทยาเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology Research) โดยการใช้แบบสอบถาม (เชิงปริมาณ) และใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ) และผสมในเชิงการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) และด้วยวิธีการทางสถิติ (Statistics Analysis)

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 175 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้าฝ่ายงาน 4 คน รวมทั้งหมด 875 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างาน 4 ฝ่ายงาน จำนวน 269 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามตำแหน่ง และเทียบสัดส่วนตามประสบการณ์การ

ทำงานและระดับการศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย โดยทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีจับฉลาก

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) ซึ่งใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และใช้แบบสัมภาษณ์ (Interviews) ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open ended Questionnaire)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

3.2 วิเคราะห์ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งโดยรวมและรายด้านตามวิธีการของลิเคิร์ต แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ

3.3 นำผลการวิจัยจากแบบสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ร่วมกับผลการวิจัยแบบปลายเปิดจากแบบสอบถาม สรุปได้แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

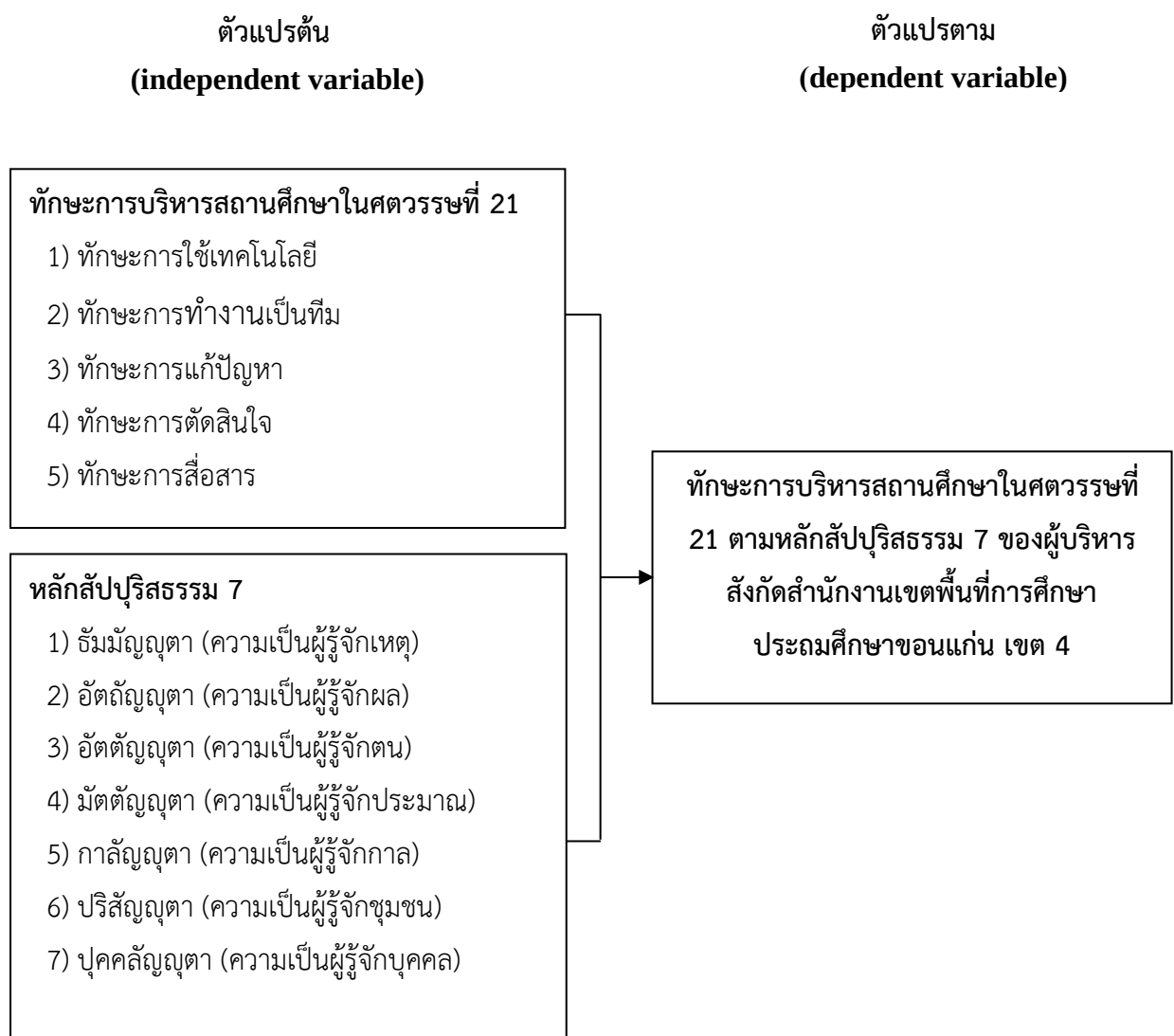
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ IOC (Index of item objective concurrence or IOC) 2) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม Item – total correlation 3) ค่าความเชื่อมั่น (α =Alpha-Coefficient) ของแบบสอบถาม

4.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ความถี่ (Frequency) 2) ค่าร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ 4) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง “ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำมาสังเคราะห์ตัวแปรที่ได้จากผลการวิจัยที่มีความถี่สูงสุดตามลำดับ โดย สอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา ประทุมสุวรรณ และจากงานวิจัยทั้งหมด ๑๓ เรื่อง นำตัวแปรที่ได้สร้างเป็น กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (dependent Variables) ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

(n = 269)

1. ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4	ระดับปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ทักษะการใช้เทคโนโลยี ตามหลักสัปปุริสธรรม 7	4.69	0.37	มากที่สุด	1
2. ทักษะการทำงานเป็นทีม ตามหลักสัปปุริสธรรม 7	4.68	0.42	มากที่สุด	2
3. ทักษะการแก้ปัญหา ตามหลักสัปปุริสธรรม 7	4.47	0.45	มาก	4
4. ทักษะการตัดสินใจ ตามหลักสัปปุริสธรรม 7	4.33	0.28	มาก	5
5. ทักษะการสื่อสาร ตามหลักสัปปุริสธรรม 7	4.54	0.40	มากที่สุด	3
รวม	4.54	0.39	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.39) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ทักษะการใช้เทคโนโลยี ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.37) รองลงมา คือ ทักษะการทำงานเป็นทีม ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.42) และทักษะการสื่อสาร ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ทักษะการตัดสินใจ ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.28)

2. แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

1) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่ก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สามารถจัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและ

ประเมินผล อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก พัฒนา ระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือโดยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

2. ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้บริหารควรมีการร่วมกัน ตั้งเป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน มีการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตรเอื้อต่อการปฏิบัติงานแก่คณะครูใน โรงเรียน สร้างทีมในการทำงานแต่ละด้านให้ชัดเจนตามความรู้ความสามารถ สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ให้กำลังใจ และขวัญกำลังใจแก่คณะครูอย่างทั่วถึง ผู้บริหารควรปฏิบัติงานเป็นแบบอย่าง มีการระดมความคิด และหาทางเลือกใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานร่วมกันกับบุคลากร

3. ด้านทักษะการแก้ปัญหา ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้บริหารควรใช้แนวทางการมีส่วนร่วม และการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อให้มีการสะท้อนปัญหาอย่างรอบด้านและฉับไวทันต่อเหตุการณ์ มี หลักธรรมในการแก้ปัญหาและเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาให้ถูกจุด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ ได้อย่างถูกต้องรวดเร็วเหมาะสมกับสถานการณ์ เปิด โอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน

4. ด้านทักษะการตัดสินใจ ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้บริหารควรพิจารณาปัจจัยจากหลาย ๆ ด้าน มีการวิเคราะห์ การประเมิน ประกอบการตัดสินใจ เช่น ความถูกต้อง ความมีประโยชน์และความคุ้มค่า รวดเร็วและต้องทันต่อเหตุการณ์ ให้โอกาสครูเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานได้อย่าง เหมาะสม และตัดสินใจใช้อำนาจให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บริหารจัดการทรัพยากรใน สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ด้านทักษะการสื่อสาร ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้บริหารควรมีทักษะที่ดีในการสื่อสาร มีการ ใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารประสานงานที่ชัดเจน มีการดำเนินงานธุรการโดยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ ทันสมัย เพื่อเพิ่มมาตรฐานการปฏิบัติงาน พัฒนาการประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และ สังคม เข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว สามารถมอบหมายงานผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ด้าน ที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านผู้บริหารมีทักษะการใช้เทคโนโลยี ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ทั้งนี้เนื่องจาก

เขตพื้นที่การศึกษามีการกำหนดนโยบาย การกำหนดพันธกิจและเป้าประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะและสมรรถนะตามคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ประทุมสุวรรณ (2562 : 145-146) ได้ทำการวิจัยเรื่องทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการสื่อสาร และทักษะการกระตุ้นจิตใจ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารรู้จักจุดมุ่งหมายและผลโดยส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ในปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในการบริหารการศึกษา การบริหารจัดการและการเรียนการสอน ความทันสมัยต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เดือนเพ็ญ บุญใหญ่เอก (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านให้ความสำคัญกับเทคนิคการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านยึดเป้าหมายเดิมแต่ด้วยสิ่งใหม่ ๆ ด้านเน้นการกระทำ ด้านเป็นพี่เลี้ยง และด้านให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารรู้จักประมาณใจและความไว้วางใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานแก่ทีมงาน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ทีมงานที่ช่วยให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาสถานศึกษาที่สำคัญคือ คณะครู ผู้บริหารต้องมีทักษะของการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กณิษฐา ทองสมุทร (2561 : 108) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ทักษะทางมนุษย ทักษะทางเทคนิค ทักษะด้านความรู้ความคิด ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะทางความคิดรวบยอด ทักษะการสื่อสาร ทักษะการศึกษาและการสอน ทักษะด้านการใช้ดิจิทัล ด้านทักษะการแก้ปัญหา ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารรู้จักบุคคลโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีทักษะในการแก้ปัญหาที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจ้าอธิการบุญช่วย โชติวิโส (อัยวงศ์) (2562 : 297-307) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำในกระบวนทัศน์ใหม่ *Role of Leader in the New Paradigm* ผลการศึกษา พบว่า การเป็นผู้นำที่ดีในกระบวนทัศน์ใหม่ต้องมีความเข้าใจในเรื่องกระบวนทัศน์หรือ *Paradigm* วิธีการจัดการความขัดแย้งในกระบวนทัศน์ที่ใช้ กระบวนการแก้ปัญหาข้อพิพาททางเลือก หรือการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางก็เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ใหม่ที่สังคมยังไม่ค่อยเข้าใจ เป็นกระบวนการทางสังคมที่ต้องการทักษะเฉพาะตัว ด้านทักษะการ

ตัดสินใจ ตามหลักสัปปริสธรรม 7 โดยภาพรวม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารรู้จักชุมชนเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเอง ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีความจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิตา เพลินจิต (2558 : 97) ได้ทำการวิจัยเรื่องทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบต่อเชื่อถือได้ และด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง ด้านทักษะการสื่อสาร ตามหลักสัปปริสธรรม 7 โดยภาพรวม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารรู้จักเหตุโดยสามารถชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบการปฏิบัติงานหน้าที่และข้อราชการต่างๆ ให้ผู้ร่วมงานทราบด้วยวิธีที่หลากหลาย ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นผู้บริหารที่ใช้ทักษะในการสื่อสารมอบหมายงานด้วยการถ่ายทอดคำสั่งทั้งเป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรดาว สนองฝัน (2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 11 ทักษะ คือ ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษย ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ทักษะด้าน ความรู้ความคิด ทักษะด้านการบริหาร ทักษะด้านการวางแผนทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะด้าน การประเมิน ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการ และทักษะด้านการสร้างทีมงาน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบายสำหรับเขตพื้นที่การศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในด้านทักษะการตัดสินใจ เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารมีทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ที่สมบูรณ์รวมถึงมีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษาและส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา

2.1) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารควรมีจุดมุ่งหมายในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2) ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรมีความเข้าใจบุคลากร สามารถชักจูง โน้มน้าวให้รวมทีมกันปฏิบัติงานให้แก่สถานศึกษาอย่างเต็มความสามารถ

2.3) ด้านทักษะการแก้ปัญหา ผู้บริหารควรรู้จักประมาณการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างฉับไว และถูกต้องตามข้อมูลที่เป็นจริง

2.4) ด้านทักษะการตัดสินใจ ผู้บริหารควรรู้จักผลโดยชี้แนะแนวทางให้ผู้ร่วมงานตัดสินใจปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5) ทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารควรรู้จักเหตุสมถะสามารถมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 และหลักธรรมอื่นๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาอื่น เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกเพื่อใช้เป็นแนวทางในพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

3.2 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับด้านทักษะการตัดสินใจ ในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 และเขตอื่น ๆ ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กณิษฐา ทองสมุทร. (2561). *ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เจ้าอธิการบุญช่วย โชติวิโส (อัยวงศ์). (2562). *บทบาทของผู้นำในกระบวนทัศน์ใหม่ Role of Leader in the New Paradigm*. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์. 19 (1), 297- 307.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). *ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21*. การประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน: ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21. กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.

- เดือนเพ็ญ บุญใหญ่เอก. (2557). การบริหารการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3. ปรินญาณิพนธ์มหาบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ปัทมา ประทุมสุวรรณ. (2562). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- แพรวดาว สมองผัน. (2557). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศศิตา เพลินจิต. (2558). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สมหมาย อ่าดอนกลอย. (2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 7 (1), 1-7.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2564). แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564. กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564). กรุงเทพมหานคร.
- Churches Andrew. (2008). 21st Century Pedagogy. Online.. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://edorigami.edublogs.org/2008/08/16/21st-century-pedagogy/>

การศึกษาปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา
สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร
**A study on the Problems in Communication
of Phichit Vocational College**

ณัฐพงศ์ ศรีโพธิ์ และ อุดลย์ วังศรีคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Nattapong Sripo and Adul Wangsrikoon

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Krunuang2518@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ประชากร ได้แก่ บุคลากรของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตรทั้งของรัฐบาลและเอกชน จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย 1) วิทยาลัยเทคนิคพิจิตร 2) วิทยาลัยสารพัดช่างพิจิตร 3) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพิจิตร 4) โรงเรียนสิริวัฒนาบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีพิจิตร 5) โรงเรียนบริหารธุรกิจพิจิตร จำนวน 363 คน ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ กำหนด 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน ครู จำนวน 70 คน หัวหน้างาน จำนวน 52 คน เจ้าหน้าที่ธุรการจำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 187 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.32$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง ($\bar{X} = 2.34$) รองลงมา คือ ด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน ($\bar{X} = 2.34$) ด้านและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ ($\bar{X} = 2.29$)

* วันรับบทความ: 18 มีนาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 6 เมษายน 2565; วันตอบรับบทความ: 11 เมษายน 2565

Received: March 18, 2022; Revised: April 6, 2022; Accepted: April 11, 2022

คำสำคัญ : การสื่อสารภายในสถานศึกษา; สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร

Abstracts

The purpose of this research was to study in Communication Problems of Phichit Vocational College. The population was Vocational Educational Personnel in Phichit, both public and private. There are 5 educational institutions, including 1)Phichit Technical College 2)Phichit Polytechnic College 3)Phichit College of Agriculture and Technology 4)Siriwattana School 5)Phichit Business Administration Technological College, total 363 people. There are 4 groups of informants, including 15 directors, 70 teachers, 52 supervisors, 50 Assistant Clerical Officers, total 187 people. The research instrument was Rating Scale. The statistics used in the data analysis were mean ($\bar{X}$), standard deviation ($S.D.$).

Research findings the Problems in Communication of Phichit Vocational College as a whole were at low-level ($\bar{X} = 2.32$). Considering aspect highest mean was Downward Communication ($\bar{X} = 2.34$), Upward Communication ($\bar{X} = 2.34$), and the lowest mean was Cross-Channel Communication ($\bar{X} = 2.29$)

Keywords : Internal communication in Phichit Vocational College

บทนำ

การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต มนุษย์จำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันตลอดเวลา การสื่อสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งนอกเหนือจากปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต การสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน ได้ชื่อว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารมีประโยชน์ทั้งในแง่บุคคลและสังคม การสื่อสารทำให้คนมีความรู้และโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น เป็นกระบวนการที่ทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนา เรียนรู้และรับรู้วัฒนธรรมของตนเองและสังคมได้ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่ชุมชนและสังคมในทุกด้าน การสื่อสารเป็นกระบวนการส่งต่อความคิด ข้อมูลข่าวสารซึ่งถูกส่งจากผู้ส่งสาร เรียกว่าสารหรือข้อมูล ผ่านสื่อไปยังผู้รับสาร โดยมีเจตนาที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมบางประการของผู้รับสาร ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับสารก็ได้ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม เป็นกระบวนการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมหรือในกลุ่ม เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดเวลาระหว่างผู้เกี่ยวข้อง โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ การสื่อสารปัจจุบันเน้นการใช้เครื่องมือสื่อสารเป็นสำคัญ ซึ่งมีวิธีการสื่อสารได้หลายทาง เช่น โทรศัพท์ โทรสาร โทรทัศน์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต สื่อไอที ทำให้เราสามารถติดต่อกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้ตลอดเวลา โดยมีจุดประสงค์ที่จะเสนอเรื่องราว ได้แก่ ข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้สึก ความคิด ความต้องการ

การสื่อสาร เป็นการติดต่อกันของมนุษย์ ซึ่งทำให้อีกฝ่ายหนึ่งรับรู้ความหมายของอีกฝ่ายหนึ่งและเกิดการตอบสนอง เป็นการโต้ตอบไปมาระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ผู้ส่งสารเป็นผู้รับสารและผู้รับสารเป็นผู้ส่งสารในเวลาเดียวกัน เช่น การพูดถึงสถานการณ์การสื่อสารทั่วโลก สภาพสังคม การสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสาร โดยใช้สื่อหรือช่องทาง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อโน้มน้าวใจให้เกิดการรับรู้ เข้าใจหรือคล้อยตาม การสื่อสารจึงเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีความหมายและความสำคัญอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมทุกสังคม ทุกชนชั้นและวรรณะ เนื่องจากมนุษย์ทุกคนต้องพูดคุย เพื่อส่งสาร รับสารในการทำกิจกรรมร่วมกันหรือแม้แต่กิจกรรมของตนเองในสังคม เนื่องจากมนุษย์ใช้เวลาในการสื่อสารมากกว่ากิจกรรมอื่น เพื่อใช้ในการถ่ายทอดความคิด ความต้องการและความรู้สึกพร้อมทั้งเรื่องราวของตนไปสู่บุคคลอื่น ช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข เปรียบเสมือนทักษะที่สำคัญในการดำรงอยู่ของมนุษย์ วัต (Wood, 2000 : 11)

องค์กรเป็นหน่วยย่อย ที่ประกอบจากคนกลุ่มหนึ่งรวมตัวกัน เพื่อทำงานร่วมกัน มีวัตถุประสงค์ มีจุดมุ่งหมายขององค์กร จึงเกิดการสื่อสารในองค์กรขึ้น เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด การสื่อสารในองค์กรจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ตั้งแต่การแจ้งข้อมูล แลกเปลี่ยนข่าวสารของในระดับเดียวกัน หรือการสั่งการจากระดับบน ลงมาระดับกลางหรือหัวหน้างานและส่งต่อมายังระดับล่างหรือผู้ปฏิบัติงาน การสื่อสารในองค์กรจึงเปรียบเสมือนช่องทางการสื่อสารที่ทำให้องค์กรสามารถเดินไปข้างหน้าตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ก่อให้เกิดการพัฒนาและการมีประสิทธิภาพ ด้วยการให้บุคลากรในองค์กรทุกระดับ สามารถสื่อสารได้อย่างเสรี มีความกล้าในการสื่อสาร นำเรื่องราวหรือข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะหรือความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ แต่เนื่องจากองค์กรมีขนาดใหญ่ มีบุคลากรจำนวนมาก บุคลากรแต่ละคนมีความต้องการซับซ้อน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนก็อาจจะเกิดปัญหาในการติดต่อสื่อสารได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในเรื่องการสื่อสารในระดับเดียวกัน ที่ไม่สามารถพูดคุยหรือปรึกษากันได้ การชิงดีชิงเด่น ไม่ยอมรับ ไม่เข้าใจ มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อกันและขาดการประสานงาน ซึ่งทำให้การทำงานด้านการสื่อสารในองค์กรมีอุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสื่อสาร เป็นสาเหตุที่ทำให้การสื่อสารในองค์กรไม่เป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้อง นำมาซึ่งความล้มเหลวในการสื่อสาร ความขัดแย้งระหว่างบุคลากร หรือระหว่างบุคลากรกับองค์กร ความขัดแย้งจากการสื่อสารนี้ เป็นผลให้บุคลากรเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจในการสื่อสารที่เป็นอยู่ตลอดจนเกิดปัญหาไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งในองค์กรสมัยใหม่นั้น การสื่อสารที่มีประสิทธิผลจะช่วยสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นและสร้างความเข้าใจ ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างฝ่ายบริหาร ข้าราชการ หัวหน้างานและฝ่ายพนักงาน ทำให้เกิดการแรงงานสัมพันธ์ที่ดีนอกจากนี้การสื่อสารยังช่วยสร้างสรรค์จริยธรรมองค์กรให้แข็งแกร่ง เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น และถ้าองค์กรจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง สื่อสารในองค์กรจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารการเปลี่ยนแปลงประสบความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น (สุพานี สฤณภูวนิช, 2552 : 27)

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีจุดมุ่งหมายทางการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยประชาชนและสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเน้นการส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาจึงเป็น กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม เรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 1-2)

การจัดการอาชีวศึกษา คือรูปแบบการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพพระระดับช่างฝีมือระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับเทคโนโลยีปฏิบัติการ (ปริญญาตรี) การจัดฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ต้องจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ทางทฤษฎีและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ โดยกระบวนการฝึกฝนหรือการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะและเจตคติที่ดี สามารถปฏิบัติงานเพื่อประกอบสัมมาชีพและอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ซึ่งควบคุมดูแลโดย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควบคุมด้านการศึกษาผ่านการสื่อสารเป็นลำดับขั้น ส่งผลให้การดำเนินงานด้านเอกสารหรือการสื่อสาร จากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาส่งต่อมายังอาชีวศึกษาจังหวัดและส่งต่อมายังวิทยาลัยอาชีวศึกษาในสังกัด (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา, 2551 : 3) สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย สถานศึกษารวม 5 แห่ง ประกอบด้วย 1. วิทยาลัยเทคนิคพิจิตร 2.วิทยาลัยสารพัดช่างพิจิตร 3.วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพิจิตร 4.โรงเรียนสิริวัฒนาบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีพิจิตร 5.โรงเรียนบริหารธุรกิจพิจิตร ที่ผ่านมามีปัญหาด้านการสื่อสารองค์กรของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร เนื่องจากการสื่อสารที่ขาดประสิทธิภาพ ทั้งจากตัวผู้ส่งสาร สาร ช่องทางและผู้รับสาร ทำให้ขาดคุณภาพการสื่อสารในองค์กร เนื่องด้วยระบบการสื่อสารจากหน่วยงานต้นสังกัด ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ที่ส่งต่อข้อมูลการสื่อสารผ่านทุกช่องทางมายัง

สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตรและส่งต่อมายังสถานศึกษาในอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ซ้ำซ้อน เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) คงส่งต่อข้อมูลการสื่อสารมายังสถานศึกษาในอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตรเช่นกัน ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนในการสื่อสาร รวมถึงการสื่อสารจากฝ่ายบริหารมายังหัวหน้างานและส่งต่อการสื่อสารไปยังเจ้าหน้าที่ธุรการ ผู้ปฏิบัติงาน อุปสรรคอีกด้านในการสื่อสารระหว่างหัวหน้างานกับผู้บริหาร คือการให้เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานเป็นผู้สื่อสารเอง ซึ่งเป็นการบริหารงานที่ก้าวข้ามตามลำดับขั้น ก่อให้เกิดความสับสน หรือความไม่เข้าใจในเรื่องหรืองานที่ต้องการจะสื่อสาร เกิดความคลาดเคลื่อนในการสื่อสารข้อมูล การปฏิบัติงาน การสื่อสารไม่ตรงประเด็น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในเรื่องของการสื่อสารในระดับเดียวกันที่ไม่สามารถพูดคุยหรือปรึกษากันได้ มีการชิงดี ชิงเด่น ไม่ยอมรับ ไม่เข้าใจ มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อกันและขาดการประสานงาน ซึ่งทำให้เกิดการทำงานซ้ำซ้อนและส่งผลกระทบต่อสื่อสารในองค์กร จะเห็นได้ว่า อุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารดังกล่าวนี้ เป็นสาเหตุที่ทำให้การสื่อสารในองค์กรไม่เป็นไปตามแนวทางที่ต้องการและมักจะนำมาซึ่งความล้มเหลวในการสื่อสาร ความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน หรือความไม่รู้ข้อมูลที่ชัดเจนของผู้บริหาร ข้าราชการ หัวหน้างานและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ทำให้การสื่อสารการองค์กรขาดประสิทธิภาพ เกิดความไม่ชัดเจนในประเด็นที่ต้องการสื่อสาร ส่งต่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง หรือได้รับข้อมูลที่ไม่ต้องการ ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ไม่ตระหนักและทำความเข้าใจในเรื่องที่ต้องการจะสื่อสารกับบุคลากรอื่น

จากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว สอดคล้องกับ วิเชียร วิทย์อุดม (2554 : 234) การสื่อสารเป็นเครื่องมือและมีความสำคัญต่อการสื่อสาร ไม่ควรมองการสื่อสารเป็นเรื่องเล็ก บ่อยครั้งปัญหาและอุปสรรคมักจะเกิดจากการไม่สนใจและไม่เห็นคุณค่าของการสื่อสาร การสื่อสารควรเป็นไปตามลำดับขั้น จากบนลงล่าง จากล่างขึ้นบน และควรนำผู้ปฏิบัติหรือผู้ที่มีความรู้ มีอำนาจในการตัดสินใจสื่อสาร พุดคุยกับผู้บริหาร ข้าราชการ หัวหน้างานหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง โดยจะทำให้การสื่อสารได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงประเด็น ทำให้ได้รับคำตอบที่ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น เป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบด้านการสื่อสาร ของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ซึ่งหากการสื่อสาร ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตรมีรูปแบบการสื่อสารที่ชัดเจน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง 2) ด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน 3) ด้านการสื่อสารแบบแนวนอน 4) ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ ตั้งแต่การสื่อสารระดับผู้บริหาร ครู หัวหน้างาน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีการสื่อสารที่เป็นระบบ มีขั้นตอน มีการสื่อสารชัดเจน จะส่งผลให้การสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตรมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร โดยผู้วิจัยแบ่งขอบเขตการวิจัยตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตรทั้งของรัฐบาลและเอกชน จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย 1) วิทยาลัยเทคนิคพิจิตร 2) วิทยาลัยสารพัดช่างพิจิตร 3) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพิจิตร 4) โรงเรียนสิริวัฒนาบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีพิจิตร 5) โรงเรียนบริหารธุรกิจพิจิตร จำนวน 363 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้กำหนด 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน ครู จำนวน 70 คน หัวหน้างาน จำนวน 52 คน เจ้าหน้าที่ธุรการจำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 187 คน โดยวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตาราง เครซี มอร์แกน ได้แก่ ตำแหน่ง ครู หัวหน้างานและเจ้าหน้าที่ธุรการจากวิทยาลัยเทคนิคพิจิตร วิทยาลัยสารพัดช่างพิจิตรและวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพิจิตร และโดยวิธีการกำหนดแบบเจาะจง ได้แก่ ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรโรงเรียนสิริวัฒนาบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีพิจิตรและบุคลากรโรงเรียนบริหารธุรกิจพิจิตร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นจากการประมวลผลแนวคิด และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการสอบถามความดีเห็นตามวัตถุประสงค์ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็นดังนี้

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อมุ่งศึกษาปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร ของ ศิริวรรณ สุขยิ่ง (2554 : 8) ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง 2) ด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน 3) ด้านการสื่อสารแบบแนวนอน 4) ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ ประกอบด้วย 4 ด้าน และมีข้อคำถามจำนวน 36 ข้อ

ทั้งนี้ได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.990

การเก็บรวบรวมข้อมูล

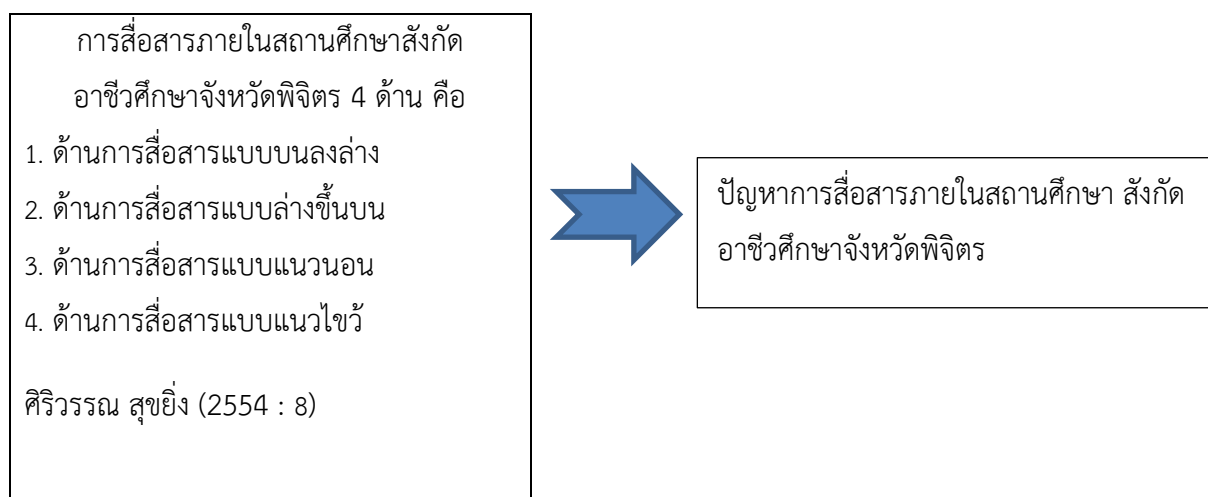
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามด้วยตนเอง เสนอประธานกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสอบถามผู้บริหาร ครู หัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ธุรการ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเอง โดยใช้รูปแบบออนไลน์
4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์และทางออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร โดยดำเนินการวิเคราะห์หาค่าสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) ของการศึกษาปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร

การสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร	(N = 187)		ระดับ สภาพ	ลำดับ
	$\bar{X}$	$S.D.$		
1. ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง	2.34	0.89	น้อย	1
2. ด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน	2.34	0.96	น้อย	2
3. ด้านการสื่อสารแบบแนวนอน	2.32	0.96	น้อย	3
4. ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้	2.29	0.96	น้อย	4
รวม	2.32	0.93	น้อย	

จากตาราง 1 พบว่าปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.32$, $S.D. = 0.93$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง ($\bar{X} = 2.34$, $S.D. = 0.89$) รองลงมา คือ ด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน ($\bar{X} = 2.34$, $S.D. = 0.96$) รองลงมา คือ ด้านการสื่อสารแบบแนวนอน ($\bar{X} = 2.32$, $S.D. = 0.96$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ ($\bar{X} = 2.29$, $S.D. = 0.96$)

แนวทางการดำเนินการแก้ปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย รายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ปัญหาด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ปัญหาด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ควรดำเนินการดังนี้ 1. ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง ผู้บริหารจึงควรตระหนักในความสำคัญของการติดต่อสื่อสารแบบบนลงล่าง โดยการสื่อสารแบบเปิดเผย การให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแนวทางหรือนโยบายที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. ด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน ซึ่งผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถแลกเปลี่ยนแนวคิด ข้อมูลส่งต่อให้ผู้บังคับบัญชา เพื่อเป็นการเปิดรับข่าวสารจากผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อประสิทธิภาพการทำงาน 3. ด้านการสื่อสารแบบแนวนอนพนักงานมักมีความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานด้วยกันในแผนกซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการมากขึ้น ทำให้งานรวดเร็วขึ้น 4. ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ เป็นการสื่อสารของบุคลากรในองค์กรซึ่งอยู่ต่างแผนกกัน การสื่อสารจะช่วยลดระยะเวลาและขั้นตอนการทำงาน

อย่างไรก็ตาม รูปแบบการสื่อสารที่ดีนั้น องค์การควรนำรูปแบบการสื่อสารแบบผสมผสานทั้งการสื่อสารแบบบนลงล่าง การสื่อสารแบบล่างขึ้นบน การสื่อสารแบบแนวนอนและการสื่อสารแบบแนวไขว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา ปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลเฉพาะส่วนที่สำคัญ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ปัญหาการสื่อสารในสถานศึกษา ด้านการสื่อสารแบบแนวนอน ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ ด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบนและด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง จากองค์ประกอบพื้นฐาน เช่น ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) ช่องทางการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลที่ได้เป็นกลุ่มผู้บริหาร ครู หัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ธุรการ ซึ่งใช้รูปแบบการสื่อสาร ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง ด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน ด้านการสื่อสารแบบแนวนอนและด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ ซึ่งมีการใช้รูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย ทั้งด้านการใช้ภาษาสื่อสาร การสื่อสารผ่านเอกสาร การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่อให้รวดเร็วขึ้น ซึ่งทำให้ปัญหาของการสื่อสารในสถานศึกษามักจะเกิดขึ้น เพราะขาดการประสานงานที่ถูกต้อง รวดเร็ว และมีอุปสรรคทางการสื่อสาร ทำให้การสื่อสารมีปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัสโณม ศิริรัตน์ (2558 : 75) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการติดต่อสื่อสารของบุคลากรในองค์กร : กรณีศึกษาสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีปัญหาการติดต่อสื่อสารในองค์กรโดยรวมในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปน้อยคือผู้ส่งข่าวสาร ผู้รับข่าวสาร ช่องทางข่าวสาร และตัวข่าวสารตามลำดับและมีสถานภาพตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันมีปัญหาการติดต่อสื่อสารทั้งโดยรวมเป็นรายด้านไม่แตกต่างกันและพบว่ามีปัญหา หลักคือการสื่อสารทางวาจาทำให้ข้อมูลข่าวสารคลาดเคลื่อน ร่องลงมาคือความไม่ครอบคลุมในการส่งข่าวสารถึงทุกคนภายในหน่วยงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์ จริยา เหนียนเฉลย และบุญเลิศ เพ็งสุข (2549 : 7) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการสื่อสารภายในองค์กรของผู้บริหาร อาจารย์และเจ้าหน้าที่ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการสื่อสารในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้สอนและเจ้าหน้าที่วิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 และเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่สังกัดหน่วยงานวิทยาลัยเทคนิคต่างกัน เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติและปัญหาในการสื่อสารในการปฏิบัติงาน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 307 คน จากวิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 และวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ได้รับข้อมูลกลับคืนมาจำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 98.69 และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า สภาพ

การสื่อสารของบุคลากรโดยภาพรวม มีสภาพการสื่อสารที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($x = 3.53$) สภาพปัญหาในการสื่อสารของบุคลากร โดยรวมพบว่ามีปัญหาในการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($x = 2.86$) และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างหน่วยงานที่สังกัด กับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติในการสื่อสารโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านผู้ส่งสาร ด้านช่องทางและด้านผู้รับสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยกเว้นด้านสารที่ไม่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาในการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่าด้านผู้ส่งสารและด้านผู้รับสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยกเว้นอีก 2 ด้าน คือด้านสารและด้านช่องทางที่ไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญานิษฐ์ สุขเกษม (2551 : 42) การวิจัยเรื่องรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของบริษัท เพน พับลิชชิง จำกัด ผลการศึกษาพบว่าการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรคือ รูปแบบการสื่อสารในองค์กรมีลักษณะของการสื่อสารแบบผสมผสานทั้งการติดต่อสื่อสารจากบนสู่ล่าง การติดต่อสื่อสารจากล่างสู่บน การติดต่อสื่อสารตามแนวนอนและการติดต่อสื่อสารข้ามสายงาน การติดต่อสื่อสารในแต่ละรูปแบบนั้นยังใช้รูปแบบการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นทางการและการติดต่อสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ ผสมผสานกันอีกด้วย ซึ่งเป็นการสื่อสารที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลทั้งการสื่อสารและการปฏิบัติงานมากที่สุด กระบวนการสั่งงานของผู้บริหารองค์กรนั้นจะสั่งงานกับหัวหน้าฝ่ายและให้หัวหน้าแจ้งให้กับพนักงานของตนทราบ แต่ในบางครั้งก็สั่งการกับผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง องค์กรยังเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายร่วมแสดงความคิดเห็นเรื่องงานได้อย่างเต็มที่ เมื่อมีการสื่อสารในแต่ละครั้ง ส่วนใหญ่ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ในทันที เมื่อมีการมอบหมายงาน ส่วนใหญ่ผู้รับสารสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์การสื่อสารและส่งงานตามระยะเวลาที่กำหนดได้ จุดแข็งที่เด่นชัดขององค์กรคือ มีการสื่อสารแบบผสมผสานและขั้นตอนการปฏิบัติงานไม่ซับซ้อน จุดอ่อนที่เด่นชัดขององค์กรคือ มีรูปแบบการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการมากเกินไป อุปกรณ์สำนักงานไม่มีประสิทธิภาพและมีไม่เพียงพอ โอกาสที่เด่นชัดขององค์กรคือ การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร อุปสรรคที่เด่นชัดขององค์กรคือ บุคลากรมีอายุ ตำแหน่งงานและการศึกษาที่ต่างกันทำให้ตีความสารต่างกันและเกิดความเข้าใจต่างกัน แนวทางในการแก้ไขปัญหาการสื่อสารภายในองค์กรคือ เพิ่มการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นทางการให้มากขึ้น เพิ่มเทคโนโลยีในการสื่อสารและการปฏิบัติงานให้ทันสมัยมากขึ้น สำหรับ ปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า

1. ด้านการสื่อสารแบบบนลงล่าง โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีอุปสรรคเกี่ยวกับการสื่อสาร ด้วยกระบวนการถ่ายทอดความรู้ในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยิมา โตเกศคุณะ (2541 : 43) และ อุษา แก้วอำภา (2545 : 89) ศึกษาแบบการสื่อสารแบบบนลงล่างมีผู้ใช้อยู่ในระดับมากควบคู่ไปกับการสื่อสารประเภทอื่น โดยการสื่อสารแบบเปิดเผยจากผู้บังคับบัญชาไปยังผู้ปฏิบัติงาน ให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเพียงพอ ข้อมูลเกี่ยวกับ

หน้าที่ในการปฏิบัติงาน ข้อมูลในการทำงานหรือนโยบายที่จำเป็น ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายและภารกิจขององค์กร สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากข้อมูลข่าวสารที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับจากผู้บังคับบัญชามีความน่าเชื่อถือในความถูกต้อง มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเป็นข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ ถือว่าการสื่อสารแบบบนลงล่างสามารถช่วยในเรื่องการสื่อสารในองค์กรและสร้างบรรยากาศการสื่อสารในองค์กรได้ดี การสื่อสารรูปแบบนี้มีผลจำเป็นต่อการทำงานของพนักงานในองค์กร ที่ทุกองค์กรต้องมี การใช้งานในรูปแบบนี้เพื่อความราบรื่นในการทำงานในองค์กรสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา สมพรชัยกิจ และอรนุช เลิศจรยารักษ์ (2556 : 52) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารภายในองค์กรของสำนักเทคนิค กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารของผู้บริหารสำนักเทคนิคเป็นการสื่อสารแบบเป็นทางการ ในรูปแบบการสื่อสารจากบนลงล่าง เพื่อถ่ายทอดนโยบายแนวทางปฏิบัติโดยผ่านช่องทางการสื่อสารในรูปแบบของหนังสือสั่งการ หนังสือเวียน การประชุม การปิดประกาศ การใช้วิทยุสื่อสาร เสียงตามสาย และมีการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ ผู้บริหารใช้การสื่อสารด้วยวาจาจากพนักงานโดยตรงผ่าน Line / เฟสบุ๊กในการมอบหมายหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บงกชรัตน์ เกตุศรีพงษ์ (2547 : 41) ศึกษาสภาพการติดต่อสื่อสารภายในตามทัศนะผู้บริหาร อาจารย์และบุคลากร สถาบันราชภัฏธนบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 257 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและทดสอบเป็นรายคู่ในกรณีที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่าผู้บริหาร อาจารย์และบุคลากร มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพการติดต่อสื่อสารภายในสถาบันราชภัฏธนบุรี ในแต่ละด้านและโดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารให้ความสำคัญของการติดต่อสื่อสารในสถาบันน้อยกว่าที่ควรจะเป็น อาจเนื่องมาจากกระบวนการสื่อสารจากบนลงล่างที่ผู้บริหารคิดว่าได้ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเป็นลำดับขั้นลงมานั้นทั่วถึง แต่ในทางปฏิบัติอาจารย์และบุคลากรเป็นผู้รับข้อมูลข่าวสารการที่ข่าวสารส่งผ่านมาหลายชั้นตอนอาจทำให้ได้รับข่าวสารไม่ครบถ้วน ไม่ทั่วถึงและคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ทำให้ความคิด ความรู้สึกและความเข้าใจระหว่างผู้บริหาร อาจารย์และบุคลากรไม่สอดคล้องกัน ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์และบุคลากรรวมทั้งกระบวนการบริหารงานในสถาบันให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของสถาบันได้ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรตระหนักในสำคัญของการติดต่อสื่อสารภายในสถาบัน เนื่องจากการบริหารงานในสถาบันจำเป็นต้องอาศัยระบบการติดต่อสื่อสารเพื่อเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์และความเข้าใจของบุคลากรในสถาบันให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อันจะเป็นวิธีการที่ช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถาบัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา เกรียงทวีทรัพย์ (2561 : 53) ได้ศึกษารูปแบบการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานภายในองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสาร ประสิทธิภาพการทำงานและความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารกับประสิทธิภาพในการทำงาน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่ง

เป็นพนักงานสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะจำนวน 158 คน ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารและประสิทธิภาพการทำงานภายในองค์กรอยู่ในระดับมาก จากผลการศึกษาเรื่องรูปแบบการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานภายในองค์กร:กรณีศึกษา การสื่อสารของบุคลากรภายในองค์กร จากการศึกษาพบว่าบุคลากรภายในสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ มีระดับการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ อยู่ในระดับมากและมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรภายในองค์กรในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณารายด้านจะพบว่า รูปแบบการสื่อสารแบบบนลงล่าง บุคลากรมีการใช้งานการสื่อสารแบบบนลงล่างในระดับมากและมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานในระดับปานกลาง เพราะการสื่อสารแบบบนลงล่างเป็นการติดต่อสื่อสารจากผู้บังคับบัญชาไปยังผู้ปฏิบัติงาน เพื่อแจ้งข้อมูลหรือนโยบายที่สำคัญในการปฏิบัติงานภายในองค์กรให้บุคลากรรับทราบและเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและตรงตามวัตถุประสงค์ มีลักษณะสั่งการตามสายบังคับบัญชา

2. ด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีอุปสรรคด้านการสื่อสาร เพื่อส่งข้อมูลข่าวสารไปยังหัวหน้างาน ผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยิมา โตกะคุณะ (2541 : 75) และ อุษา แก้วอำภา (2545 : 89) ได้ศึกษารูปแบบการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน บุคลากรจะมีการใช้งานการสื่อสารแบบล่างขึ้นบนในระดับมากมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานในระดับปานกลาง เป็นการติดต่อสื่อสารจากผู้ปฏิบัติงานไปยังผู้บังคับบัญชา สามารถตรวจสอบงานที่เป็นผลย้อนกลับ (Feedback) ว่างานที่ได้รับแล้วนำไปปฏิบัติมีผลอย่างไรและเมื่อพบปัญหา ผู้ปฏิบัติงานสามารถรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบได้ทันที และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียพรรณ วรรณะวาสิน (2550 : 77) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ต่อการสื่อสารภายในองค์กรผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กร ว่าวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาใช้เพื่อการสื่อสารไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาแบบบนสู่ล่างนั้นจะเป็นลักษณะตามลำดับสายงานบังคับบัญชามากกว่าใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยตนเองรูปแบบการสื่อสารแบบล่างขึ้นบนที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับข่าวสารขององค์กร คือ สามารถทำงานตามเป้าหมายที่ผู้บังคับบัญชาของท่านที่วางไว้ สามารถโต้แย้งในสิ่งที่ไม่เหมาะสมต่อผู้บังคับบัญชาได้มีความสัมพันธ์ทางบวกและได้ช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี โดยวิเคราะห์ด้านนี้ พบว่าการสื่อสารแบบล่างขึ้นบนเป็นการสื่อสารที่ผู้ใต้บังคับบัญชานำเสนอให้กับผู้บังคับ บัญชา อาจจะเป็นในเรื่องของการเสนอแนวคิดในการทำงานทั้งนั้น การเปิดรับข่าวสารในองค์กรด้านภาพรวม โดยแบ่งเป็นปัจจัยย่อยด้านการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน มีอิทธิพลต่อกันซึ่งหมายถึง การสื่อสารในรูปแบบนี้ ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องนำเสนอและสามารถโต้แย้งในสิ่งที่ไม่ถูกต้องให้กับผู้บังคับบัญชาให้ได้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะถ้าหากพนักงานในองค์กรยึด ปฏิบัติเพื่อที่จะพัฒนาให้โรงแรมเดอะชาयน์ แอนด์ วิลล่าให้มีรูปแบบการสื่อสารแบบล่างขึ้นบนในลักษณะที่ถูกต้อง ก็จะส่งผลดีต่อผู้บังคับบัญชาด้วย ผู้บังคับบัญชาเอง ก็ต้องเข้าใจและมีการตรวจสอบหรือดูผลย้อนกลับว่าพนักงานมีการปฏิบัติหน้าที่ได้ดีหรือไม่

3. ด้านการสื่อสารแบบแนวนอน โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาขาดการสร้างการเข้าใจระหว่างบุคลากร ทำให้การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพงษ์ เอี่ยมสำอางค์ (2557 : 65) ได้ศึกษาการติดต่อสื่อสารแนวนอนมีผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในเขตกรุงเทพมหานคร พนักงานมีความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานด้วยกันในแผนกได้เป็นอย่างดี โดยอาจมีทักษะในการเป็นผู้ส่งสารที่ดีด้วย กล่าวคือ การที่บุคลากรในองค์กรซึ่งอยู่ต่างแผนกกัน ไม่ว่าจะมีความที่เท่ากันหรือต่างกันก็มีการสื่อสาร เพื่อลดระยะเวลาและขั้นตอนในการทำงาน เนื่องจากงานบางอย่างไม่สามารถที่จะรอการสื่อสารตามสายงาน หรือการสื่อสารแบบขึ้นลงได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิษฎา วัฒนะเสวีและชนะเกียรติ สมานบุตร (2557 : 31) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการสื่อสารและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร กรณีศึกษา บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนไทยพาณิชย์ จำกัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ กลุ่มตัวแทนของพนักงานประจำ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนไทยพาณิชย์ จำกัด ในทุกส่วนงาน จำนวน 134 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรแบบแนวนอนหรือแนวราบ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กรของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนไทยพาณิชย์ จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ แจ่มจรรย์ (2557 : 65) ที่ศึกษาปัจจัยบรรยากาศการสื่อสารภายในองค์กร กระบวนการในการสื่อสาร และสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการสื่อสารภายในองค์กรของบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และพบว่า พฤติกรรมการสื่อสารแบบแนวนอนไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กรของบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่ดำรงตำแหน่งในระดับเดียวกันขององค์กร เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือข่าวสารความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหา ระหว่างพนักงานที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกัน และเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แต่ทั้งนี้การทำงานในองค์กรอาจจะมีผู้บริหการคอยควบคุมดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด ติดตามการทำงาน อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคลากรสื่อสารพูดคุยกันในเรื่องส่วนตัวมากกว่าในเรื่องของการปฏิบัติงาน จึงทำให้รูปแบบการสื่อสารแบบแนวนอนอาจจะมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานในระดับต่ำ

4. ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีอุปสรรคในการสื่อสารเพื่อแจ้งข้อมูล ข่าวสารกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนจิรา สาระพันธ์ (2560 : 7) ได้ศึกษาอิทธิพลการสื่อสารในองค์กรที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน บริษัทขนส่งสินค้าในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี พบว่าการสื่อสารแบบแนวไขว้มีอิทธิพลมากต่อ การปฏิบัติงานของพนักงานเนื่องจากการสื่อสารแบบแนวไขว้เป็นการสื่อสารข้ามแผนกและข้ามระดับบุคคลย่อมต้องมีการสื่อสารกันเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลการทำงานหรือเพื่อการประสานงานและความเข้าใจอย่างเหมาะสม ยิ่งมีความถี่ในการสื่อสารแนวไขว้บ่อยเพียงใด ก็จะยิ่งทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานก็มากขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพงษ์ เอี่ยมสำอางค์ (2557 : 65) ได้ศึกษาการติดต่อสื่อสาร รูปแบบการสื่อสารแบบแนวไขว้ บุคลากรมีการใช้งานการสื่อสารแบบ

แนวไขว้ในระดับมากและมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานในระดับปานกลาง กล่าวคือ การที่บุคลากรในองค์กรซึ่งอยู่ต่างแผนกกัน ไม่ว่าจะมิตำแหน่งที่เท่ากันหรือต่างกันก็มีการสื่อสาร เพื่อลดระยะเวลาและขั้นตอนในการทำงาน เนื่องจากงานบางอย่างไม่สามารถที่จะรอการสื่อสารตามสายงาน หรือการสื่อสารแบบขึ้นลงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร วิทยาอุดม (2556 : 54) ได้ศึกษาการติดต่อสื่อสารตามแนวทแยงมุมหรือการสื่อสารแนวไขว้(Diagonal communication) เป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่อยู่ต่างหน่วยงานหรือข้ามแผนกกันและอยู่ต่างระดับกัน จุดมุ่งหมายของการติดต่อสื่อสารในรูปแบบนี้ คือเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพรวดเร็วและงานบางอย่าง ไม่สามารถจะรอการสื่อสารตามสายงานหรือใช้การสื่อสารแบบขึ้นลงได้ เพราะจะทำให้งานล่าช้าและเกิดผลเสียหายต่อระบบงานโดยรวมได้ซึ่งผู้วิจัยมองว่าถ้าพนักงานในองค์กรสามารถเปิดรับข้อมูลข่าวสารในกระบวนการสื่อสารภายในองค์กรในรูปแบบที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของงานติดต่อประสานงานให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ถือว่าเป็นการสื่อสารที่ดี และมีประสิทธิภาพค่อนข้างสูงต่อการเปิดรับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐนันท์ หนองใหญ่ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการสื่อสารภายในองค์กรที่ส่งผลต่อการเปิดรับข่าวสารของพนักงาน: กรณีศึกษาโรงแรมเดอะชาयน์ แอนด์วิลล่า ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรทุกรูปแบบ คือ การสื่อสาร แบบบนลงล่าง การสื่อสารแบบล่างขึ้นบน การสื่อสารแบบแนวนอนและการสื่อสารแบบแนวไขว้ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารของพนักงานโรงแรมเดอะชาयน์ แอนด์วิลล่า ประกอบด้วย การเลือกเปิดรับการเลือกให้ความสนใจ การเลือกรับรู้และการเลือกรูปแบบการสื่อสาร ภายในองค์กร ด้านการสื่อสารแบบแนวไขว้ มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเปิดรับข่าวสารของพนักงาน โรงแรมเดอะชาयน์ แอนด์วิลล่า รองลงมาคือการสื่อสารแบบแนวนอนและการสื่อสารแบบล่างขึ้นบนตามลำดับ โดยการสื่อสารแบบแนวไขว้นั้นจะส่งผลให้การสื่อสารมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น สามารถลดขั้นตอนในการประสานงานตามแผนกต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการนำผลวิจัยมาพัฒนาปัญหาการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1.ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีการสื่อสารสองทางระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาเพิ่มมากขึ้น

1.2.ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรด้วยกันภายในแผนก สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ จะช่วยส่งผลให้การทำงานภายในองค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3.การสื่อสารในองค์กร ไม่ควรยึดติดกับรูปแบบการสื่อสาร ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ควรใช้ทุกมิติทั้ง 4 ด้าน จึงจะเหมาะสมกับรูปแบบการสื่อสารปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของบุคลากรเพื่อหาปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารและนำมาแก้ไขและส่งเสริมให้บุคลากรได้มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้องค์กรได้รับการพัฒนาและบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กัลยิมา โตกะคณะ. (2541). *รูปแบบการสื่อสาร บรรยากาศการสื่อสารในองค์กร ความพึงพอใจในการสื่อสาร ความพึงพอใจในการทำงานและความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพนักงานไทยในบริษัทอังกฤษ เยอรมันและฝรั่งเศสในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลธิดา อธิสัทธน์ จริญญา เหนียนเฉลย และบุญเลิศ เพ็งสุข. (2549). *การศึกษาศาสนาและปัญหาการสื่อสารภายในองค์กรของผู้บริหาร อาจารย์และเจ้าหน้าที่ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1*.
- จรัสโฉม ศิริรัตน์. (2558). *ปัญหาการติดต่อสื่อสารของบุคลากรในองค์กร : กรณีศึกษา สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เจนจิรา สารพันธ์. (2560). *อิทธิพลการสื่อสารในองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัท ขนส่งสินค้าในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- ชญาธิษฐ์ สุขเกษม. (2551). *สัมฤทธิ์ผลของรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของบริษัท เพน พับ ลิซซิง จำกัด*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐชуда วิจิตรจามรี. (2554). *การสื่อสารในองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐชуда วิจิตรจามรี. (2558). *การสื่อสารในองค์กร : การสื่อสารระหว่างบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ. (2550). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: ไม่เป็น บริษัท ธนธการพิมพ์ จำกัด.
- นิตยา เงินประเสริฐศรี. (2544). *ทฤษฎีองค์กร : แนวทางการศึกษาเชิงบูรณาการ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- นิคมล มณีสว่างวงศ์. (2558). *การสื่อสารในองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2556). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2558). *การพัฒนาองค์กรและการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- บงกชรัตน์ เกตุศรีพงษ์. (2547). *การศึกษาสภาพการติดต่อสื่อสารภายในตามทัศนะผู้บริหารอาจารย์และบุคลากรสถาบันราชภัฏธนบุรี*. กศ.ม.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เบญจวรรณ แจ่มจำรูญ. (2557). *ปัจจัยบรรยากาศในการสื่อสารภายในองค์กรกระบวนการในการสื่อสาร และสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการสื่อสารภายในองค์กรของ บริษัทเอกชนในเขต กรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต). สาขาบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.*
- ปัทมา สมพรชัยกิจและอรนุช เลิศจรรยารักษ์. (2556). *การสื่อสารภายในองค์กรของสำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สาขาวิชาการจัดการการสื่อสารองค์กร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- ปรียพรรณ วรรณนะวาสิน. (2550). *ความพึงพอใจของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ต่อการสื่อสารภายในองค์กร. รายงานโครงการวารสารศาสตร์มหาบัณฑิต. การสื่อสารภาครัฐและเอกชน. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*
- พนิดา เกรียงทวีทรัพย์. (2561). *รูปแบบการสื่อสารและการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานภายในองค์กร : กรณีศึกษาสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*
- พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา. (2551). *การจัดโครงสร้างการบริหารส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กรมอาชีวศึกษา.*
- วรพงษ์ เอี่ยมสำอาง. (2557). *การศึกษารูปแบบการติดต่อสื่อสารภายในและภายนอกองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.*
- วิเชียร วิทยอดม. (2554). *ทฤษฎีองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์.
- ศิริวรรณ สุขยิ่ง. (2554). *ข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารในองค์กร. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2555. แหล่งที่มา: [http://www.southeast.ac.th/lecturcr/doc/chapter\(8\).ppt](http://www.southeast.ac.th/lecturcr/doc/chapter(8).ppt)*
- ศุภโชค มณีมัย. (2558). *การศึกษาสภาพการดำเนินการด้านการสื่อสารภายในองค์กรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.*

- สุพานี สฤกษ์วานิช. (2552). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ : แนวคิดและทฤษฎี*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิษฎา วัฒนะเสวีและชนะเกียรติ สมานบุตร. (2557). *รูปแบบการสื่อสารและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการสื่อสารภายในองค์การ กรณีศึกษา บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนไทยพาณิชย์ จำกัด*. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Wood, J. T. (2000). *Communication in our lives*. (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.

การพัฒนาทักษะการเขียนความเรียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน

Developing Lecture Writing Skills of Students by Circ Collaborative Learning Techniques and Writing Skills Practice Exercise

นันทิกา วงศ์โยคำ และ กาญจนา วิชญาปกรณ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Nuntika Wongyaikham and Kanchana Wichayapakorn

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : nuntikaw63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนความเรียงก่อนและหลังเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่ปาน (แม่ปานประชาสงเคราะห์) จำนวน 13 โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียน จำนวน 3 แผน 2) แบบทดสอบการเขียนความเรียงก่อนและหลังเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการจัดการเรียนรู้การเขียนความเรียงก่อนและหลังเรียน โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 41.62 คะแนน และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 48.15 มีผลต่างอยู่ที่ 6.54 คะแนน คิดเป็นร้อยละเพิ่มขึ้น 10.88 ของคะแนนก่อนเรียน และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนหลังสอบของนักเรียน พบว่า สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญสถิติอยู่ที่ระดับ .05 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.14)

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบร่วมมือ; การจัดการเรียนรู้เทคนิค CIRC; แบบฝึกการเขียน

* วันที่รับบทความ: 5 เมษายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 17 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 20 เมษายน 2565

Received: April 5, 2022; Revised: April 17, 2022; Accepted: April 20, 2022

Abstracts

The purpose of the research were 1) to compare learning accomplishment of essay writing before and after studying being exposed to the cooperative learning through using the CIRC technique with writing skills practice exercise, and 2) to explore the satisfaction of the students towards the cooperative learning through the use of the CIRC cooperative learning method with writing skills practice exercise. The samples of the study were 13 students from grade 8 at Banmaepan School, selected using a subjective sampling strategy. The research instruments included 3 lesson plans of the CIRC cooperative learning technique with writing skills practice exercise, pre and post assessment for the essay writing, and the questionnaire for students' satisfaction survey towards the learning method. Analytical statistics consisted basic statistics, mean, standard deviation, and t-test for dependent samples.

The research findings revealed that: 1) the result of writing skills of students by CIRC collaborative learning techniques and writing skills practice exercise showed that the mean of the pre-test was 41.62, and the mean of the post-test was 48.15. As a result, the difference between the pre-test and post-test was 6.54 the score increased 10.88% of the pre-test. Additionally, the post-test score was higher than pre-test at the .05 level of statistical significance. 2) The questionnaire for students' satisfaction about learning accomplishment of essay writing by the cooperative learning through using the CIRC technique with writing skills practice exercise was found to be at a high level ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.14)

Keywords: Cooperative Learning; CIRC technique; Writing Skills Practice Exercise

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยอย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสพการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทาง นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1)

หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระสำคัญและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทย เป็นกลุ่มสาระหลักที่ต้องใช้ในการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ โดยให้มีความสมดุลในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมถึงเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กรมวิชาการ, 2545 : 62)

การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญ เป็นระบบการสื่อสาร หรือบันทึกถ่ายทอดภาษาเพื่อแสดงออกซึ่งความรู้ ความคิด ความรู้สึก อารมณ์โดยใช้ตัวหนังสือ และเครื่องหมายต่าง ๆ เป็นสื่อ ดังนั้นการเขียนจึงเป็นทักษะการใช้ภาษาแทนคำพูดที่สามารถสื่อความหมายให้เป็นหลักฐานปรากฏได้นานกว่าการพูด การเขียนที่เป็นเรื่องราว เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจตรงตามความมุ่งหมายของผู้เขียนนั้น จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ส่วนสำคัญขึ้นอยู่กับว่าผู้เขียนมีทักษะในการใช้ภาษาเขียนได้ดีเพียงใด ทักษะการใช้ภาษาเขียนต้องอาศัยพื้นฐานความรู้จากการฟัง การพูด และการอ่าน เพราะจากพื้นฐานดังกล่าว จะทำให้มีความรู้ มีข้อมูล และมีประสบการณ์เพียงพอที่จะให้เกิดความคิด ความสามารถในการเรียบเรียงและถ่ายทอดความคิดออกมา สื่อสารกับผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการเขียนที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเขียน พบว่าในปัจจุบันนักเรียนในประเทศไทยมีปัญหาในด้านการเขียน ดังเช่นในบทความเด็กไทยยุคใหม่ทำไมไม่ชอบการเขียน ที่กล่าวว่า การใช้โทรศัพท์มือถือเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กไทยไม่ชอบการเขียนและส่งผลให้พัฒนาการกล้ามเนื้อและสมองได้ไม่เต็มที่ เมื่อเข้าสู่ยุคสมัยที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตมากขึ้น จนอะไร ๆ ก็ง่ายไปหมด เด็กนำเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น จนเด็กเริ่มอ่านหนังสือ เขียนหนังสือหรือแม้กระทั่งเล่นนอกบ้านน้อยลงจนน่าเป็นห่วง รวมไปถึงทำให้เกิดปัญหาการเขียน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาจากการสอนรายวิชาภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร่วมกับได้ศึกษาจากผลการทดสอบการคัดกรองการอ่านเขียนภาษาไทยของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนบ้านแม่ปาน (แม่ปานประชาสงเคราะห์) พบว่าคะแนนด้านการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 56 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนได้กำหนดให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์จากสภาพปัญหา จึงได้ข้อสรุปของสาเหตุที่เกี่ยวข้องในด้านการเขียนของนักเรียนมีดังนี้ นักเรียนขาดความรู้ ประสบการณ์ ความช่างสังเกต ความคิด การใช้ภาษา และขาดการฝึกฝน ทั้งยังสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระภาษาไทย ในสาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กล่าวถึงการเขียนบรรยาย พรรณนา และการเขียนเรียงความเกี่ยวกับประสบการณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 40 - 41) เมื่อผู้เรียนไม่สามารถเขียนความเรียง เขียนเรื่องที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และการเรียบเรียงถ้อยคำให้เกิดความสัมพันธ์กัน ใช้คำไม่ถูกต้อง เขียนสะกดคำผิด ส่งผลให้เกิดปัญหาในการสื่อสารได้ ซึ่งทักษะที่กล่าวมาจำเป็นที่จะต้องได้รับการฝึกฝนให้เกิดเป็นทักษะของผู้เรียนและสามารถแก้ไขปัญหาในการทดสอบการคัดกรองการอ่านเขียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในลำดับต่อไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่จะสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาทักษะการเขียนของผู้เรียนได้ เช่น การเรียนรู้แบบ SQ4R การเรียนรู้โดยใช้เกม (TGT) การเรียนรู้แบบบูรณาการการเขียน (CIRC) และแบบจิ๊กซอว์ (JIGSAW) เป็นต้น และได้เลือกเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ในการนำมาพัฒนาเรื่องการเขียนความเรียง โดยแนวคิดเทคนิคการจัดการ

เรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) ซึ่งการเรียนรู้นี้เป็นแนวคิดของสลาวิน เป็นเทคนิคหนึ่งของการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน รูปแบบการสอนเป็นการบูรณาการ การอ่านและการเขียนโดยร่วมมือกันเรียนรู้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือการจัดกิจกรรมพื้นฐานการอ่านและการเขียน (Basal Related Activities) การดำเนินการสอนของครู (Direct Instruction) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การอ่านและการเขียน (Integrated reading and composition) ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือจะมีวิธีการ หลักการ เป้าหมายเดียวกันคือ การจัดการเรียนที่มุ่งเน้น การสอนอ่านและเขียน มีครูเป็นผู้เริ่มดำเนินการสอนก่อนและจัดกลุ่มนักเรียนกลุ่มละประมาณ 3-5 คน ความสะดวกทั้ง เด็กเก่ง ปานกลาง อ่อน ให้ร่วมมือกันเรียนรู้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมจนบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีความรับผิดชอบต่อผลงานตนเองและกลุ่ม (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2548 : 177 - 181)

นอกจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC แล้ว การจัดการเรียนการสอนควรนำสื่อหรือกิจกรรมเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะ และการที่ทักษะจะสามารถพัฒนาได้นั้นมักใช้วิธีการสอนร่วมกับกับการฝึกทักษะ รวมไปถึงแบบฝึกหัดใช้ร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะในการเขียนให้เกิดความชำนาญ ดังที่นงเยาว์ ประโมณะกัง (2546 : 7) ได้แสดงความคิดเห็นว่าสิ่งที่ช่วยให้พัฒนาการทางภาษาดีขึ้น คือ แบบฝึกทักษะ เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการฝึกเขียนเรียงความ เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และคมขำ แสนกล้า (2553 : 7) ได้สรุปความสำคัญของแบบฝึกหัดว่า การพัฒนาทักษะการเขียนให้มีประสิทธิภาพจะใช้เพียงสื่อชนิดใดชนิดหนึ่งคงไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นต้องใช้สื่อหลากหลายประเภทแบบฝึกทักษะเป็นส่วนสำคัญในการเรียนการสอน เพราะถ้าขาดแบบฝึกทักษะเพื่อใช้ในการฝึกฝนทักษะความรู้ต่าง ๆ หลังจากเรียนไปแล้ว เด็กก็อาจจะลืมเลือนความรู้ที่เรียนไปได้ซึ่งอาจส่งผลให้นักเรียนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากการศึกษาและค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้เห็นถึงความสำคัญและแนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหาทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC และเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้และทักษะที่คงทนจึงได้นำแบบฝึกหัดที่จะเป็นสิ่งที่ทำให้ทักษะการเขียนของผู้เรียนพัฒนาให้เกิดความชำนาญและฝึกกระบวนการคิดและการเขียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนความเรียงก่อนและหลังเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่ปาน (แม่ปานประชาสงเคราะห์) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 13 คน

1.2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่ปาน (แม่ปานประชาสงเคราะห์) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 13 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

- 2.1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน
- 2.2. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเรื่องการเขียนความเรียง จำนวน 3 ข้อ
- 2.3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ

1.แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน

1.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแม่ปาน (แม่ปานประชาสงเคราะห์) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.3 ศึกษาวิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.4 ศึกษาวิธีการนำแบบฝึกการเขียนมาร่วมใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC

1.5 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน เรื่อง การเขียนความเรียง โดยกำหนดรายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยดังนี้ 1) มาตรฐาน/ตัวชี้วัด 2) สาระสำคัญ 3) สาระการเรียนรู้ 4) ภาระงาน/ชิ้นงาน 5) การวัดและการประเมินผล 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อ/แหล่งเรียนรู้และ 8) บันทึกหลังสอน

1.6 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมโดยพิจารณาให้คะแนน ดังนี้ เหมาะสมมากที่สุดให้ 5 คะแนน เหมาะสมมากให้ 4 คะแนน เหมาะสมปานกลางให้ 3 คะแนน เหมาะสมน้อยให้ 2 คะแนน และ เหมาะสมน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมาหาค่าเฉลี่ย โดยคัดเลือกเฉพาะ ข้อความที่มีค่าคะแนนความเหมาะสมตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 102) มาใช้ ส่วนข้อความที่มีค่าความเหมาะสมต่ำกว่า 3.51 นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.9 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.10 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเรื่องการเขียนความเรียง

2.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.2 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแม่ปาน (แม่ปานประชาสงเคราะห์) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.3 สร้างตารางการวิเคราะห์ข้อสอบ

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลก่อนและหลังเรียน เรื่อง การเขียนความเรียง โดยสร้างเป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย เขียนตอบตามความเข้าใจของผู้เรียนจำนวน 1 ฉบับ จำนวน 3 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

2.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมโดยพิจารณาให้คะแนน ดังนี้ เหมาะสมมากที่สุดให้ 5 คะแนน เหมาะสมมากให้ 4 คะแนน เหมาะสมปานกลางให้ 3 คะแนน เหมาะสมน้อยให้ 2 คะแนน และ เหมาะสมน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน

2.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมาหาค่าเฉลี่ย โดยคัดเลือกเฉพาะข้อความที่มีค่าคะแนนความเหมาะสมตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปมาใช้ ส่วนข้อความที่มีค่าความเหมาะสมต่ำกว่า 3.51 นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.8 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนบ้านแม่ปาน (แม่ปานประชาสงเคราะห์) จำนวน 1 ห้องเรียน ที่ผ่านการเรียนเรื่องการเขียนความเรียงมาแล้ว

2.9 ตรวจสอบแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ข้อที่ผิดหรือไม่ได้ตอบให้ 0 คะแนน และนำผลคะแนนมาหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบแบบอัตนัย 3 ข้อ

2.10 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่อง การเขียนความเรียง ตามวิธีของ D.R. Whitney และ D.L. Sabers และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบใช้วิธีหาค่า Coefficient Alpha (α)

2.11 นำแบบทดสอบจัดทำเป็นแบบทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันแต่สลับข้อ

2.12 นำแบบทดสอบมาใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน ทั้งรูปแบบ วิธีการและขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ

3.2 วางโครงสร้างคำถามหรือแนวคำถาม และสร้างคำถามโดยการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนจำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของแบบสอบถาม

3.4 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย ด้านการสอนภาษาไทย และด้านการวัดและประเมินผล

3.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

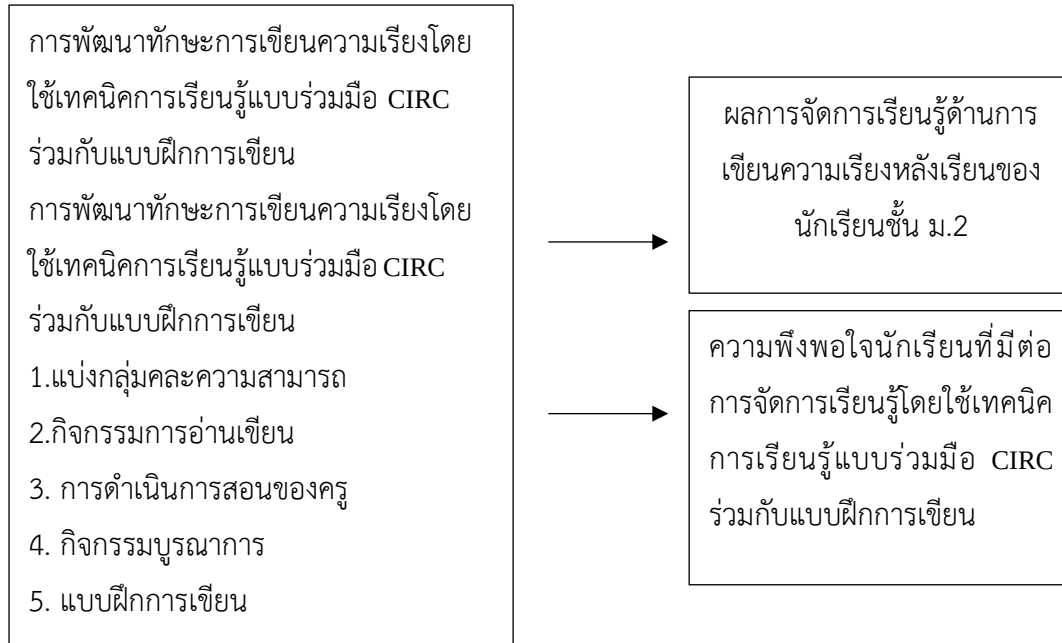
ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลด้านการเขียนความเรียง เป็นข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ คะแนนรวม 60 คะแนน นำมาทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใช้เวลา 1 คาบ 50 นาที
2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนความเรียงโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน ตามขั้นตอนของเทคนิค CIRC ได้แก่ กิจกรรมการอ่านแบบเรียน การสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจ และการบูรณาการภาษากับการเรียนรู้
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) หลังจากเสร็จสิ้นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบวัดผลด้านการเขียนความเรียง เป็นข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ คะแนนรวม 60 คะแนน นำมาทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใช้เวลา 1 คาบ 50 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบวัดผลด้านการเขียนความเรียง โดยใช้สถิติ ดังนี้
 - 1.1 การหาความยาก (p)
 - 1.2 การหาค่าอำนาจจำแนก (r)
 - 1.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่า Coefficient Alpha (α) ของครอนบาค
 - 1.4 การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบที่ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย ด้านการสอนภาษาไทยและด้านการวัดและประเมินผลใช้การหาค่าความเหมาะสมโดยพิจารณาให้คะแนน ดังนี้ เหมาะสมมากที่สุดให้ 5 คะแนน เหมาะสมมากให้ 4 คะแนน เหมาะสมปานกลางให้ 3 คะแนน เหมาะสมน้อยให้ 2 คะแนน และ เหมาะสมน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน
2. วิเคราะห์ข้อมูลของคะแนนผลการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนความเรียง เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน ใช้ค่าทีแบบไม่อิสระต่อกัน (t-test Dependent)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามความพึงพอใจใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์แปลความคะแนนเฉลี่ยที่กำหนดไว้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนความเรียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนความเรียงก่อนและหลังเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียนทักษะก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้การเขียนความเรียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตาราง 1 การเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนความเรียงก่อนและหลังเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียนทักษะก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้การเขียนความเรียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	คะแนนเต็ม	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _D	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	13	41.62	60	3.45	6.54	1.56	15.10	0.0000
หลังเรียน	13	48.15	60	3.36				

*มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนความเรียงก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 41.62 คะแนน และหลังเรียน 48.15 คะแนนตามลำดับ โดยมีผลต่างของคะแนนก่อนและหลังเรียนเฉลี่ย 6.54 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่าคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การเขียนความเรียง โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตาราง 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การเขียนความเรียง โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
1.ด้านการจัดการเรียนรู้			
1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.00	1.15	มาก
1.2 กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน	4.08	0.86	มาก
1.3 กิจกรรมการเรียนสนุกและน่าสนใจ	4.23	0.73	มาก
1.4 ครูส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และรายบุคคล	4.23	0.83	มาก
1.5 ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมกันอภิปราย	4.31	0.75	มาก
1.6 เนื้อหาที่สอนทันสมัยนำไปใช้ได้จริง	4.00	0.91	มาก
1.7 ครูให้โอกาสนักเรียนซักถามปัญหา	4.62	0.65	มากที่สุด
รวม	4.21	0.16	มาก
2. ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้			

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
2.1 การจัดบรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน	4.08	0.86	มาก
2.2 ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม	4.38	0.77	มาก
2.3 นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน	4.31	0.75	มาก
2.4 ครูประเมินผลอย่างยุติธรรม	4.23	1.01	มาก
2.5 นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข	4.00	0.82	มาก
2.6 นักเรียนทราบเกณฑ์การประเมินผลล่วงหน้า	4.15	0.90	มาก
รวม	4.19	0.10	มาก
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้			
3.1 นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเขียนมากขึ้น	4.54	0.66	มากที่สุด
3.2 นักเรียนสามารถนำประโยชน์ที่ได้ไปพัฒนางานเขียนของตนเองต่อไป	4.62	0.65	มากที่สุด
รวม	4.62	0.01	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.25	0.14	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การเขียนความเรียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.25$, $S.D. = 0.14$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.62$, $S.D. = 0.01$) สำหรับด้านที่นักเรียนมีความพึงพอใจรองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.21$, $S.D. = 0.16$) รายการที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ ครูให้ออกาสนักเรียนซักถามปัญหา ($\bar{X} = 4.62$, $S.D. = 0.65$) และสำหรับด้านที่นักเรียนพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.19$, $S.D. = 0.10$) รายการที่มี

ความพึงพอใจมากที่สุดคือ ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.38$, $S.D. = 0.77$)

อภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1.ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนความเรียงก่อนและหลังเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน พบว่า ผลการจัดการเรียนรู้ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 41.62 คะแนน และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 48.15 มีผลต่างเพิ่มขึ้น 6.54 คะแนน และ นักเรียนมีคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การเขียนความเรียงก่อนและหลังเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมระดับ มาก ($\bar{X} = 4.25$, $S.D. = 0.14$)

จากการเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนความเรียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน ผู้วิจัยของอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนความเรียงก่อนและหลังเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน พบว่า ผลการจัดการเรียนรู้ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 41.62 คะแนน และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 48.15 มีผลต่างอยู่ที่ 6.54 คะแนน คิดเป็นร้อยละเพิ่มขึ้น 10.88 ของคะแนนก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้รับคำแนะนำในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และความร่วมมือระหว่างครูและนักเรียนในการทำกิจกรรม จึงทำให้นักเรียนมีพัฒนาการของทักษะการเขียนความเรียงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีผลต่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนอยู่ที่ 6.54 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนุท บุญอากาศ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ผลของการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนคิดที่มีต่อความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า กระบวนการเทคนิค CIRC เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ คณะความสามารถนักเรียนจะสามารถนำศักยภาพของตนเองมาเสริมความสำเร็จของกลุ่ม ทุกคนมีบทบาทและผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่กันภายในกลุ่ม ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และการใช้แบบฝึกการเขียน เข้ามามีส่วนช่วยในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกและพัฒนาการเขียนได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชยาญจน์ เลิศยะโส (2553 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา

เกี่ยวกับการพัฒนาการเขียนความเรียงร้อยแก้วโดยใช้การสอนแบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าการใช้แบบฝึกสามารถพัฒนาทักษะการเขียนความเรียงร้อยแก้ว เนื่องจากการจัดทำแบบฝึกในหลายรูปแบบ จากง่ายไปยาก โดยเริ่มจากการทำกิจกรรมที่ค่อยข้างง่าย และเพิ่มระดับความยากขึ้นเรื่อยๆ บางกิจกรรมมีรูปภาพเป็นแรงจูงใจ เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายทำให้แบบฝึกสามารถพัฒนาการเขียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การเขียนความเรียงก่อนและหลังเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินความพึงพอใจออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมระดับ มาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.14) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการใช้กระบวนการกลุ่มเข้ามาช่วยในการพัฒนาการเขียนซึ่งช่วยทำให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับผู้อื่น ได้ฝึกการคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ประกอบกับแบบฝึกการเขียนที่มีการเรียงลำดับจากง่ายไปยาก ทำให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกันได้ เกิดความผ่อนคลายในการทำงาน ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการเขียนที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ขนิษฐา กล่ำทับ (2562 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระบรมราโชวาทโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้กล่าวถึงผลของการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC อยู่ในระดับมาก และด้านที่ได้รับความพึงพอใจมากที่สุดคือด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC เนื่องจาก สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับรายวิชาอื่นได้

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ก่อนทำการวิจัยผู้สอนควรสร้างข้อตกลง อธิบายรูปแบบของการจัดกิจกรรมให้เข้าใจตรงกันกับผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้กับผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ

2. ในระหว่างการจัดกิจกรรมกลุ่มในการใช้แบบฝึกหัด ผู้สอนควรหากิจกรรมอื่น ๆ แทรกในกิจกรรมการเขียน เช่น เกมการแข่งขัน เพื่อให้นักเรียนกระตือรือร้นมากขึ้น

ข้อเสนอในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ควรนำเทคนิค CIRC ประยุกต์ใช้กับทักษะด้านอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เรียน เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาไทยได้ครบทุกทักษะ หรือนำไปบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชนิษฐา กล่ำทับ. (2563). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระบรมราโชวาทโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร
- คมขำ แสนกล้า. (2547). *การพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน และการเขียนคำควบกล้ำ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต กศ.ม. หลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ชมพูนุท บุญอากาศ. (2559). *ผลของการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับการสะท้อนคิดที่ส่งผลต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ณัฐกาญจน์ เลิศยะโส. (2553). *การพัฒนาทักษะการเขียนความเรียงร้อยแก้วโดยใช้การสอนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นงเยาว์ ประโมะกัง. (2546). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับวิธีสอนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิริยาสัน.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2548). *เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การศึกษาการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

**The Implementation on Development of the Teachers for the
Characteristics in the 21st Century of the Academic
Administrators under the Office of Phichit
Secondary Educational Service Area**

สันทชัย สิริปิยานนท์ และ อุดลย์ วังศรีคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Sunchai Siripiyanon and Adul Wangsrikoon

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: p_sunchai@slp.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ประชากร ได้แก่ สถานศึกษา จำนวน 30 แห่ง โดยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน และครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 30 คน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร รวมทั้งสิ้น 60 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการพัฒนาครู ($\mu = 4.58$) รองลงมา คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาครู ($\mu = 4.57$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดทำแผนการพัฒนาครู ($\mu = 4.35$)

คำสำคัญ : การพัฒนาครู; คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21; ผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

* วันรับบทความ: 12 มีนาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 24 มีนาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 25 มีนาคม 2565

Received: March 12, 2022; Revised: March 24, 2022; Accepted: March 25, 2022

Abstracts

The purpose of this research was to study the implementation of teacher development to have the 21st century characteristics of school administrators under the Phichit Secondary Educational Service Area Office. Sixty populations appeared in this study, consisted of thirty educational institutes by choosing a group of informants consisting of thirty educational institution administrators and thirty academic supervisor teachers under the Phichit Secondary Educational Service Area Office by Purposive sampling. The tool of this research was estimation scale questionnaire. The statistics used to analyze the data were mean (μ) and standard deviation (σ).

The results showed that implementation of teacher development to have the 21st century characteristics of school administrators under the Phichit Secondary Educational Service Area Office was at a high level ($\mu = 4.47$). Considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was teacher development implementation ($\mu = 4.58$), followed by teacher development targeting ($\mu = 4.57$), and the aspect with the lowest average was in the preparation of teacher development plans ($\mu = 4.35$).

Keywords : Development of the Teachers, Characteristics in the 21st Century, of the Academic Administrators under the Office of Phichit Secondary Educational Service Area

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านการเมืองสังคมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคมทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัยเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างเร่งรีบโดยการมุ่งให้ประชากรของประเทศมีลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขร่วมมือกันเสริมสร้างชุมชนสังคมและประเทศชาติกระบวนการทางการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนและแสดงบทบาทความเป็นผู้นำและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามภารกิจของสถานศึกษาในการพัฒนาประชากรให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในโลกไร้พรมแดนได้อย่างมีความสุข วิจารณ์ พานิช (2555 : 15)

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อที่จะพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีหลักการสำคัญ คือ การพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ จะต้องมีการเน้นเรื่องกระบวนการผลิต การพัฒนาครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมีมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและผลานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ซึ่งมีหลักสำคัญว่า ผู้บริหาร

สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความก้าวหน้าแก่ราชการโดยการให้ไปศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน หรือปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาที่จะต้องพัฒนากำลังคนให้มีขีดความสามารถ และศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลก มีแผนการผลิตและพัฒนาากำลังคน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันเตรียมความพร้อมประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ใน 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จทั้งด้านการทำงาน และการดำเนินชีวิตดังนั้นผู้บริหารจึงควรมีแนวคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นและสอดคล้องกับแนวทางการบริหารของหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งมีแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยเฉพาะในยุศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่ครูควรมีทักษะ และคุณลักษณะที่รองรับเข้าถึงเพื่อสร้างนวัตกรรมบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ โดยครูจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นเพื่อช่วยส่งเสริมให้นักเรียน เกิดความเข้าใจในมิติที่ถูกต้อง ในอันที่จะพัฒนาผู้เรียนที่เยาวชนในยุคใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน สอดคล้องหลักการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ เป้าหมายหลักของการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพด้วยกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เป็นเป้าหมายสำคัญในการจัดการศึกษา ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2555 : 11) ได้กล่าวถึง 3 ยุค คือยุคเกษตรกรรม ยุคอุตสาหกรรมและยุคความรู้ มีความแตกต่างกันมากหากเราต้องการให้สังคมไทยดำรงศักดิ์ศรีและคนไทยสามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุขการศึกษาไทยต้องก้าวไปสู่เป้าหมายในสู่ “ยุคความรู้” จุดท้าทายในการจัดการศึกษาควรไปในทิศทางทางของความสุขในการทำงานอย่างมีเป้าหมายเพื่อชีวิตที่ดี ลูกศิษย์ในยุคความรู้กระตุ้นให้ศิษย์เรียนรู้ตลอดชีวิต ครูจึงต้อง ยึดหลัก “สอนน้อย เรียนมาก” ด้วยจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้เรียนครูต้องตอบได้ว่าศิษย์ได้เรียนอะไรและเพื่อให้ศิษย์ได้อะไร การประสบผลสำเร็จได้นั้น ครูต้องทำอะไรหรือไม่ทำอะไร การทำหน้าที่ครูจึงไม่ผิดทางคือ ทำให้ศิษย์เรียนไม่สนุก หรือเรียนแบบขาดทักษะสำคัญ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่21” (21st Century

Skills) จะเกิดขึ้นได้จาก “ครูต้องไม่สอน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก” ในการเรียนรู้ให้ศิษย์ได้เรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำแล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง การเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า PBL (Project-Based Learning) สาระวิชาก็มีความสำคัญแต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชาควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบ กิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ การเปลี่ยนวิธีการศึกษาด้วยการเปลี่ยนแปลงเป้าหมาย จาก “ความรู้(knowledge) ไปสู่ ทักษะ (skill or practices)” คำว่า “Teacher” ที่แปลว่า “ครู” นั้น ถือว่าเป็นคำเก่าไปแล้วนั้นจะถูกให้ความหมาย หรือคำจำกัดความเสียใหม่ด้วยการเปลี่ยนมาเป็นเพียง “Facilitator” โดยระบุหน้าที่หรือคำจำกัดความว่าเป็น “ผู้อำนวยการเรียนรู้(Coach) หรือผู้ชี้แนะ” ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจากการศึกษา หรือการเรียนรู้ที่มี “ครู” เป็นหลักไปเป็น “นักเรียน” เป็นหลัก ดังนั้นการเรียนรู้จึงจะต้องเรียนรู้ให้เลยจากเนื้อหาหลายส่วนก็ไม่จำเป็นต้อง สอนผู้เรียนซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เองแต่ต้องสร้าง “ทักษะและเจตคติ” กับตัวของผู้เรียนขึ้นมาให้ได้การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการเรียนรู้ร่วมกันมากกว่า การเรียนรู้แบบตัวใคร ตัวมัน (Individual Learning) เพราะการเรียนรู้ในแบบใหม่ต้องเป็นการเรียนรู้ที่แบ่งปันกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเรียนในปัจจุบันควรให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติพร้อมเรียนทฤษฎีไปพร้อมๆ กันไม่ใช่แยกส่วนกันเรียนห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรเปลี่ยนจากห้องเรียนธรรมดา (Class Room) เป็นสตูดิโอ (Studio) เป็นที่ทำงานเป็นกลุ่มๆ ซึ่งหมายความว่า การเรียนจะเปลี่ยนจาก Lecture Based เป็น Project Based จึงจะทำให้การศึกษาไทยในศตวรรษใหม่เดินไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรหลัก ซึ่งมีนโยบายในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกต้องอาศัยการดำเนินการของผู้บริหารสถานศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน มองเห็นภาพอนาคต และสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานทุกคนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาการเรียนการสอน บุคลากรจึงมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่จะให้ความรู้ ทักษะ ทศนคติที่ดีงามให้กับเยาวชนของชาติได้โดยตรงที่สุด ได้แก่ บุคลากร ในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษา เป็นผู้กำหนดนโยบาย กำหนดเป้าหมาย วางแผน สั่งการ ควบคุม ชี้แนะ ดูแล บำรุงขวัญและตลอดจนวิธีดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ บุคลากรจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้กับเยาวชนและส่งผลให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้าในฐานะที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจึงสนใจศึกษาการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำนวน 30 แห่ง

1.2 การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรจริง ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำนวน 30 แห่ง โดยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน และครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 30 คน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร รวมทั้งสิ้น 60 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นจากการประมวลผลแนวคิด และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการสอบถามความคิดเห็นตามวัตถุประสงค์ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็นดังนี้

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาครู 2) ด้านการประเมินความต้องการในการพัฒนาครู 3) ด้านการจัดทำแผนการพัฒนาครู 4) ด้านการดำเนินการพัฒนาครู 5) ด้านการประเมินผลการพัฒนาครู ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการพัฒนาบุคลากรของสืบทกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา (2561 : 78-80) และมีคำถามจำนวน 55 ข้อ

ทั้งนี้ได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.943

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

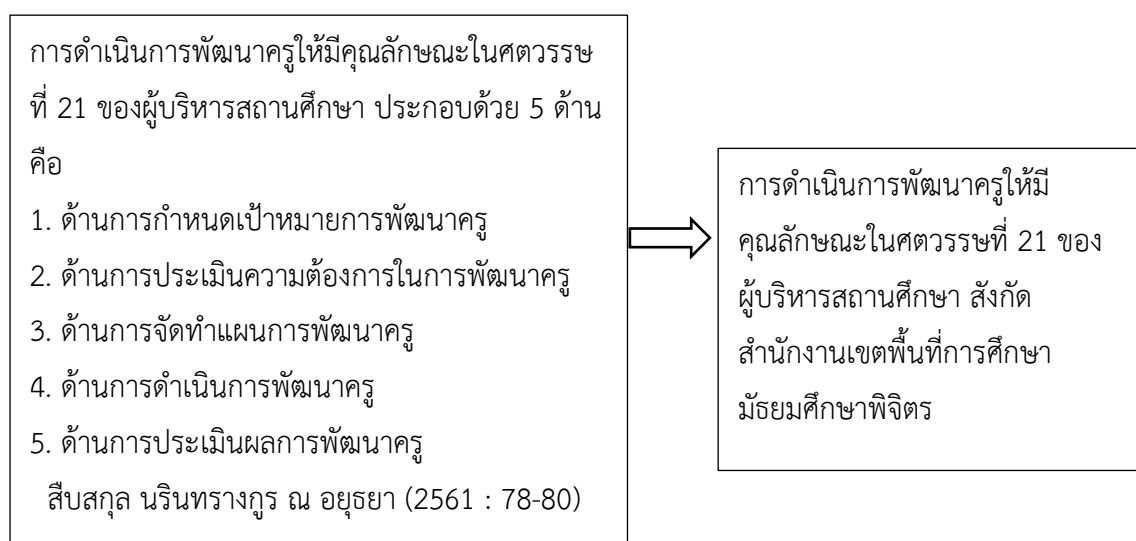
1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อแจ้งผู้บริหารสถานศึกษาในการขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ พร้อมแนบซองเปล่าติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ของและออนไลน์ ถึงผู้วิจัยเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มผู้ได้รับการประเมิน ในการส่งแบบสอบถามคืนและแบบสอบถามบางส่วนผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างตามสถานศึกษาด้วยตนเองทางไปรษณีย์ และออนไลน์ จำนวน 60 ฉบับ

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ และออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อคำถามเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก ดำเนินการวิเคราะห์หาค่าสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย(μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ) ของการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

การดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร	(N = 60)		ระดับสภาพ	ลำดับ
	μ	σ		
1. ด้านการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาครู	4.57	0.53	มากที่สุด	2
2. ด้านการประเมินความต้องการในการพัฒนาครู	4.41	0.76	มาก	4
3. ด้านการจัดทำแผนการพัฒนาครู	4.35	0.76	มาก	5
4. ด้านการดำเนินการพัฒนาครู	4.58	0.47	มากที่สุด	1
5. ด้านการประเมินผลการพัฒนาครู	4.44	0.60	มาก	3
รวม	4.47	0.39	มาก	

จากตาราง 1 พบว่าการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดำเนินการพัฒนาครู ($\mu = 4.58$) รองลงมา คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาครู ($\mu = 4.57$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดทำแผนการพัฒนาครู ($\mu = 4.35$)

แนวทางการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา รายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการดำเนินการพัฒนาครู และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดทำแผนการพัฒนาครู พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้ 1. ด้านการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดแนวทางวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายพัฒนาบุคลากรด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ 2. ด้านการประเมินความต้องการในการพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ 3. ด้านการจัดทำแผนการพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาครู 4. ด้านการดำเนินการพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษาจัดอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชา 5. ด้านการประเมินผลการพัฒนาครู

ผู้บริหารสถานศึกษาตรวจสอบ ติดตามและประเมินการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเชี่ยวชาญใน
เนื้อหาวิชา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลเฉพาะส่วนที่สำคัญ
เท่านั้น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการดำเนินการพัฒนาครู ด้านการกำหนดเป้าหมายการ
พัฒนาครู ด้านการประเมินผลการพัฒนาครู ด้านการประเมินความต้องการในการพัฒนาครู และด้านการ
จัดทำแผนการพัฒนาครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูมีให้
คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนิวัตต์ ไกรกิจราษฎร์ (2554 : 105) ที่ศึกษาผล
การศึกษาค้นคว้าการดำเนินการของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างการพัฒนาสมรรถนะหลักของครูใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาส จังหวัดกำแพงเพชรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าการ
ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552-2561) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเด็นที่
2 ที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า
มีกระบวนการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง
ยกระดับครูให้เป็นครูดี ครูเก่ง มีศักยภาพพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ เมื่อพิจารณา
รายด้าน การดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร พบว่า

1. ด้านการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นราย
ข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทางวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนา
ครู และผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายพัฒนาบุคลากรด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีคุณธรรม
จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ในการพัฒนาครูมีการกำหนดเป้าหมาย โดยสอบถามความต้องการ
จำเป็น (Need assessment) ของครูที่เข้ารับการพัฒนานำผลการประเมินมาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น
เพื่อนำไปวางแผน กำหนดเนื้อหา กิจกรรมการพัฒนาครู เป็นกระบวนการพัฒนา ครูที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน
พัฒนาตามความต้องการจำเป็นของครู ผู้บริหารโรงเรียนและบริบทของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ
แนวคิดในการอบรมพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ UNESCO (1986 : 14-15) ที่เสนอแนวคิดการ
อบรมพัฒนาครู ระบุปัญหาของการอบรมพัฒนาครูดำเนินการด้วยการใช้เทคนิค ประเมิน ร่วมกันสำรวจความ
ต้องการจำเป็นการพัฒนาอบรมเป็นรายบุคคล และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนันทกา วารินิน (2557 :

164-173) ที่ได้ทำวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า การวิเคราะห์ความต้องการ ในการพัฒนาให้ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา การกำหนดแนวทางวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาครู

2. ด้านการประเมินความต้องการในการพัฒนาครู โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ การประเมินความต้องการในการพัฒนาครูต้องจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับบุญโชติ จันทรสุพัฒน์ (2557 : 39) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรครูประจำการของผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการ สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 11 ผลการวิจัยพบว่า ครูประจำการมีความต้องการในการพัฒนาบุคลากรครูประจำการอยู่ในระดับมาก และพบว่าความต้องการระดับมากที่สุดในเรื่องต่อไปนี้ ให้มีการนำผลการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูไปปรับปรุงการเรียน การสอนอย่างแท้จริง และใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี จัดเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมให้สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์การปฏิบัติงานอย่างแท้จริง จัดให้ครูมีโอกาสไปดูงานในโรงเรียนตัวอย่างในระดับต่างๆ ที่มีผลงานดีเด่น ให้มีคู่มือปฏิบัติงานของครูทุกแขนงวิชา ให้พิจารณาความดีความชอบแก่ครูที่คิดค้นหรือประดิษฐ์สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน การสอนเป็นกรณีพิเศษ ให้มีการติดตามประเมินการปฏิบัติงานของครูอย่างมีหลักเกณฑ์และสม่ำเสมอ ให้มีห้องสมุด เพื่อบริการด้านวิชาการแก่ครูภายในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน ให้จัดห้องสมุดเป็นศูนย์ในการเผยแพร่ข่าวสารใหม่ๆ แก่ครูภายในโรงเรียน ให้โรงเรียนจัดการบริการโสตทัศนวัสดุ และให้มีการอบรมครูอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

3. ด้านการจัดทำแผนการพัฒนาครู โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาครู ในการจัดทำแผนการพัฒนาครู ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2554 : 26) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เน้นให้มีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่าง ต่อเนื่องโดยส่งเสริมให้หน่วยปฏิบัติ คือ สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาที่ยึดสภาพปัญหาความต้องการและให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจัยหลักในการวางแผนร่วมกันระหว่างบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สถานศึกษาจะต้องมีการระดมสมองวิเคราะห์สภาพภายในและภายนอก เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของบุคลากรภายใน สถานศึกษาที่เป็นผู้ให้บริการและสอดคล้องกับสภาพปรารถนาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับบริการทางการศึกษา แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากแผนพัฒนาการจัด การศึกษาจะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน

กรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับรู้และเข้าใจในการบริหารและจัดการคุณภาพที่มี การแสดงเป้าหมาย ทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน มีแนวทางปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ทิศทางที่ต้องการโดยการขับเคลื่อนที่ยึดสถานศึกษาเป็นฐาน

4. ด้านการดำเนินการพัฒนาครู โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชา มีวิธีการพัฒนาบุคลากร เรื่อง การจัดฝึกอบรมให้บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดการเรียนรู้ด้านข้อมูลข่าวสาร ต่างๆ ในโรงเรียนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้เกิดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ และมีการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสม สำหรับผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการกำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ การ ดำเนินการพัฒนาบุคลากรมุ่งเน้นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน มีการเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนา บุคลากร มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการในการพัฒนาบุคลากร และมีการจัดระบบการเก็บรวบรวม ข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับCastetter(2000 : 181-196) ได้กล่าวถึง การพัฒนาบุคลากรว่าเป็นงานที่ผู้บริหารควรจัดทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติและเพื่อเป็นการเพิ่มพูน ความสามารถ ประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงานให้สูงขึ้น และสอดคล้องกับนรินทร์ สังข์รักษา, เฉลียว บุรีภักดี และสุมาลี พงศ์ดิยะไพบุลย์ (2556 : 59) ได้ประเมินผลและถอดบทเรียน โครงการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) ที่พบว่า ผลการถอด บทเรียน ภาพรวมของโครงการที่ต้องพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ ต้องการเน้นกระบวนการคิด ผลที่เกิดขึ้นใน ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จเป็นไปในทิศทางที่ดี ทั้งองค์ความรู้ วิทยาการ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รวมถึง การวิจัย การเป็นพี่เลี้ยงในการโค้ชมีความแตกต่างกันจาก งานเดิมของศึกษานิเทศก์ที่มีมหาวิทยาลัยศิลปากรและ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมาช่วยเหลือในการ ติดตามเป็นพี่เลี้ยง การปฏิบัติที่เป็นเลิศมีจุดเด่น 1) มีทีมที่เข้มแข็งทางวิชาการ 2) การประชุมเตรียมความ พร้อมของทีม และสพม. เขต 10 3) การสร้างนวัตกรรมในการจัดความรู้เกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ และการวิจัย 4) ครูมีความตั้งใจและการได้ใจครู 5) การวางแผนดำเนินการ เป็นทีมการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใน กระบวนการบริหาร การพูดคุย และการเรียนรู้ร่วมกัน นั่นคือ “การทำงาน เป็นทีม” ความทุ่มเทของวิทยาการ ความพร้อมของครูและผู้บริหาร รวมถึงศึกษานิเทศก์

5. ด้านการประเมินผลการพัฒนาครู โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาตรวจสอบ ติดตามและประเมินการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้อง กับความรู้ ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมินผลการพัฒนาบุคลากรมีการ จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร มีการจัดกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับความต้องการ พัฒนาบุคลากร และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับการศึกษาต่อเพื่อเป็นการพัฒนาตัวบุคลากร และ สามารถนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการทำงานเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่สูงขึ้น โดย สอดคล้องกับ ชูชัย สมितिไกร (2556 : 88) กล่าวว่า ผลลัพธ์หรือการพัฒนาโรงเรียน จะต้องมีการประเมินและ

ติดตามผลทุกระยะเพื่อให้ทราบปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ควรปรับปรุง และนำข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการเปลี่ยนแปลงโครงการพัฒนาบุคลากรต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการนำผลวิจัยมาพัฒนาการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปิจิตร ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชา
2. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทางวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาครู
3. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายพัฒนาบุคลากรด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มี

คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรด้านความสามารถด้านการใช้ภาษาการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี
2. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำแผนการพัฒนาครูในด้านเทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- ชูชัย สมितिไกร. (2550). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายโรงพิมพ์ บริษัท ตาตา ปับลิเคชั่น.
- สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2561). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาแนวใหม่*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2561). *กระบวนการค้น รูปแบบและกลไกการพัฒนาครูในลักษณะเครือข่ายเชิงพื้นที่* ; PARADIGM, MODEL AND MECHANISM FOR AREA-BASED TEACHER DEVELOPMENT. Education Management and Innovation Journal.

การบริหารงานบุคคลตามหลักทุติยปาปนิกสูตรของผู้บริหาร
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
**The Personnel Administration in Accordance with the Dutiyapapanika
Sutta of Phrapariyattidhamma Schools, General Education
in Khon Kaen Province**

พระอธิการอุทัย อุตตมปญโญ (ศรีชา)
สุรศักดิ์ จันทลา และ พระฮอนด้า วาทสโท
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
**Phraathikan Uthai Uttamapanyo (Sricha),
Surasak Janthra and Phra Honda Vadasuddo**
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: kapko1990@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักทุติยปาปนิกสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานบุคคลตามหลักทุติยปาปนิกสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้อำนวยการและครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 172 รูป/คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 รูป/คน สถิติวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักทุติยปาปนิกสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมากและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน รองลงมาได้แก่ ด้านการวางแผนอัตรากำลัง การบรรจุแต่งตั้ง ด้านการดำรงรักษาบุคลากร ด้านการสรรหาบุคลากร และด้านการพัฒนาบุคลากร ตามลำดับ

2. แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานบุคคลตามหลักทุติยปาปนิกสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 1) ด้านการสรรหาบุคลากร ควรกำหนดคุณลักษณะที่ตรงกับงาน คัดเลือกบุคลากรที่ดีที่สุดใน การปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จ 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรส่งเสริมให้บุคคลมีการ

* วันรับบทความ: 4 มีนาคม 2565; วันแก้ไขบทความ: 4 เมษายน 2565; วันตอบรับบทความ: 5 เมษายน 2565

พัฒนาตนเอง จัดให้มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ 3) ด้านการวางแผนอัตรากำลัง ควรวางแผนอัตรากำลังให้เหมาะสม
กับความสามารถและความถนัดของบุคลากร 4) ด้านการดำรงรักษาบุคลากร ควรมีการพิจารณาความดี
ความชอบโดยปราศจากอคติ 5) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือประเมินผลการ
ปฏิบัติงานอย่างชัดเจนสถานศึกษามีวิธีการประเมินคุณภาพบุคลากร

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล; หลักทศุติยาปาปนิกสูตร; โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstracts

The objectives of this research were: 1) to study the personnel administration according to the principles of the Dutiyapapanika Sutta of Phrapariyattidhamma Schools, General Education in Khon Kaen Province; 2) to propose the guidelines to promote the personnel administration according to the principles of the Dutiyapapanika Sutta of Phrapariyattidhamma Schools. This study was carried out by means of the mixed research methodology. The samples included 172 of administrators and teachers in the studied schools. 6 of those were selected as the key informants. The statistics used in data analysis were: Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation.

The research results were as follows:

1) The school administrators and teachers had their opinions on personnel administration according to the Dutiyapapanika Sutta of Phrapariyattidhamma Schools, General Education in Khon Kaen Province in 5 aspects. The overall and each studied aspect were rated at a high level, sorted in descending order, namely, performance appraisal, followed by manpower planning, appointment, personnel maintenance, recruitment and personnel development respectively.

2) The guidelines to promote the personnel administration according to the principles of the Dutiyapapanika Sutta of Phrapariyattidhamma Schools: (1) personnel recruitment: the attributes that match the job should be defined to select the best personnel in operations to achieve success; (2) personnel development: personnel should be encouraged to develop themselves and provided welfare in various fields; (3) manpower planning: manpower should be planned to suit the abilities and aptitudes of personnel; (4) personnel maintenance: the merit should be considered without bias; (5) performance appraisal: educational institutions should prepare a manual for clearly evaluating performance and have methods for evaluating personnel quality.

Keywords: Personneladministration; The Dutiyapapanika Sutta; Phrapariyattidhamma Schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ตามความในมาตรา 39 ที่ได้กำหนดให้กระทรวง ศึกษาธิการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยให้มีการกระจายอำนาจไปยัง สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ทั้งทางด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงาน วิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และ ด้านการบริหารงานทั่วไปทั้งนี้เพื่อเป็นการมอบ อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาและของผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่เป็นอำนาจตามกฎหมายกำหนด ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของสถานศึกษา 4 งาน ได้แก่การบริหาร งานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหาร งานงบประมาณ และการบริหารงาน ทั่วไป ซึ่งเป้าหมายของการจัดการศึกษาคือการพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นคนเก่งคนดีและมีความสุข สอดคล้องกับ หลักการบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติ ระเบียบ บริหารราชการ (พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : ออนไลน์). กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ที่ได้ กำหนดให้ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมี ฐานะเป็นนิติบุคคล อันเป็นผลให้ภารกิจ บทบาทและหน้าที่ รวมทั้ง ความรับผิดชอบของ สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบุคคล มีการปรับเปลี่ยนไปจากเดิม ดังนั้น ผู้อำนวยการ โรงเรียนในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องดำเนินการบริหารจัดการ สถานศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หลักการ และมาตรฐานการศึกษาที่ กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว อันจะนำไปสู่การบรรลุผลตามการปฏิรูป การบริหารและการจัด การศึกษา ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ สามารถนำไป ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานบุคคล ซึ่งถือ ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จ

การบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาหรือการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็น กระบวนการในการบริหารจัดการที่สำคัญที่มุ่งเน้นให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ ภายใต้อ ุปสรรคและบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ได้รับการ พัฒนาให้มีความรู้ และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง และมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ โดยกระบวนการ 3 บริหารจัดการดังกล่าว เริ่มตั้งแต่การสรรหาการคัดเลือกการบรรจุการพัฒนาการให้รางวัล และ การธำรงรักษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดตั้งขึ้นในวัดหรือที่ธรณี สงฆ์หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา ในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีหน้าที่จัดการศึกษา แก่พระภิกษุสามเณร ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการ บริหารทั่วไปไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง รวมทั้งโรงเรียน

พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาด้วย โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมคู่กันไป เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้พระภิกษุสามเณรเป็นศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม น้อมนำหลักธรรมและพระวินัยไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชีวิต เกิดปัญหาสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และช่วยเผยแผ่ ปกป้องพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง และส่งเสริมสันติสุขให้แก่สังคมไทยและสังคมโลกสืบไป ด้วยเหตุนี้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงส่งเสริมให้วัดที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และขยายชั้นเรียนในระดับสูงขึ้น เพื่อสร้างประโยชน์แก่สังคม พระพุทธศาสนาและประเทศ (กองพุทธศาสนศึกษา, 2557 : 254)

จากสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา นำไปประกอบการวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคล ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ใช้การวิจัยวิธีการแบบผสม (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การออกแบบวิจัยเชิงปริมาณ
 - 1.1 ประชากร ผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 312 รูป/คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 172 รูป/คน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 37 รูป/คน และครูผู้สอน จำนวน 135 รูป/คน และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random Sampling)
 - 1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire)

1.4 เก็บข้อมูลโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยเพื่ออำนวยความสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการบริหารจัดการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (covid-19) โดยใช้ Google Form และสร้างคิวอาร์โค้ด (QR Code) ให้พร้อมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยต่อไป

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์วิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ

2. การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 6 รูป/คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 3 รูป/คน และครูผู้สอน 3 รูป/คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

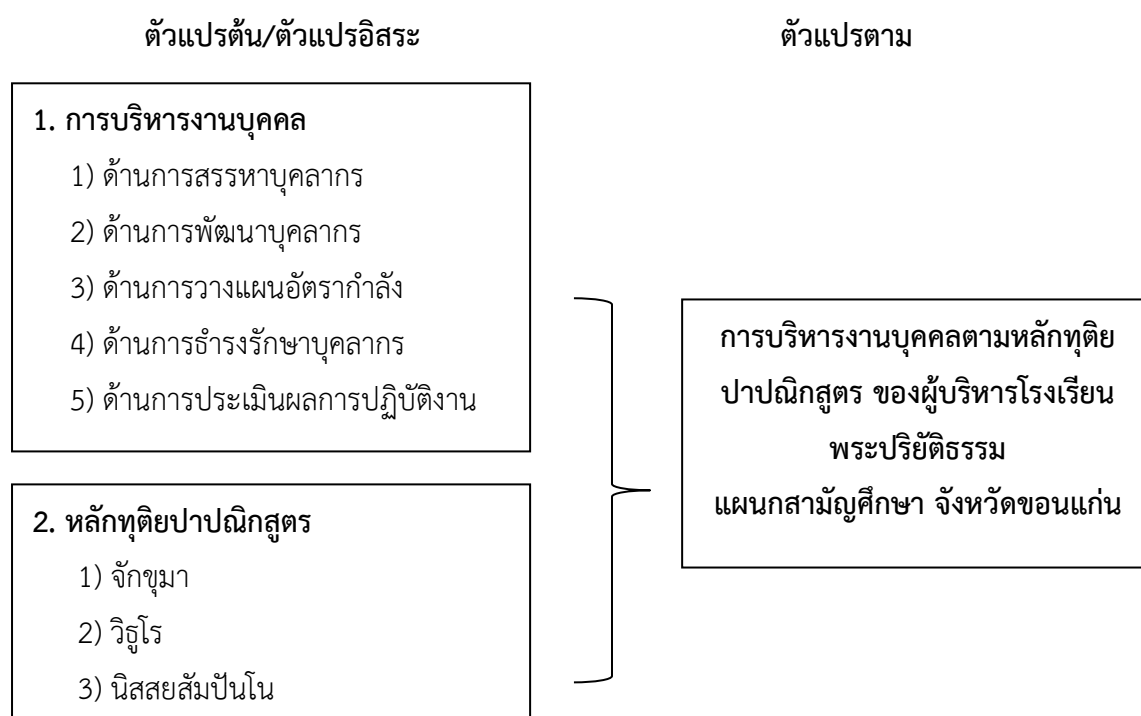
2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง(Interview)

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์จากผู้ตอบสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักทฤษฎี ปาปณิกสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การบริหารงานบุคคลตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลังการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการดำรงรักษาบุคลากร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านการสรรหาบุคลากร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักปิยวาจา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานบุคคลตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ด้านการวางแผนอัตรากำลัง การบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมควรเน้นในทุกส่วนในองค์กรนำเหตุและผลในด้านหลักธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อขับเคลื่อนไปได้อย่างเป็นระบบ เกิดความสุขในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ ด้านการสรรหาบุคลากร กำหนดคุณลักษณะที่ตรงกับงาน คัดเลือกบุคลากรที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จ ส่งเสริม สร้างสรรค์ เสียสละ โปร่งใสในการรับสมัครบุคลากรและตรวจสอบได้ ด้านการพัฒนาบุคลากร เป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อใช้คนให้ เหมาะสมกับงานตามวัตถุประสงค์เหมาะสม ส่งเสริมให้บุคคลมีการพัฒนาตนเอง จัดให้มีสวัสดิการด้านต่างๆ ตามความ เหมาะสม ด้านการดำรงรักษาบุคลากร มีการพิจารณาความดีความชอบโดยปราศจากอคติ และส่งเสริมบุคคลได้ตรงตามความ ต้องการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากที่สุด ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน สถานศึกษามีวิธีการประเมินคุณภาพบุคลากรอย่างหลากหลาย เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากร

อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารงานบุคคลตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า

ด้านการสรรหาบุคลากร ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผู้บริหารมีการสร้างวิสัยทัศน์ในองค์กร รวมถึงการมีเจตคติที่ดีและเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ความรู้ความสามารถ มีการวางแผนการดำเนินการและพอใจในการบริหารจัดการที่เป็นอยู่ มีแรงบันดาลใจและกระตือรือร้นโดยการทำให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกันกับผู้อื่น มีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีความพอใจในงานที่ปฏิบัติอยู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ วิทยานิพนธ์ (พระอนุสรณ์ วชิรวโรโส (เกาะน้ำใส) 2563 : 85) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย

พบว่า 1. ภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความคิดเห็นมากเป็นอันดับที่หนึ่ง พบว่า ด้านการกำหนดทิศทางตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร อยู่ในระดับมากรองลงมาได้แก่ด้านการมอบอำนาจตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร อยู่ในระดับมาก และด้านการจัดการระบบการทำงานตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีระดับปฏิบัติการต่ำสุด ด้านแบบอย่างการเป็นผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผู้บริหารต้องมีเทคนิคและความถนัดในงานที่ทำมีความพร้อมในการทำงานตลอดเวลา มีความเชี่ยวชาญงาน และมุ่งมั่นที่จะบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารมีความหมั่นเพียรในการฝึกฝนในการปฏิบัติงานในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพของการทำงาน จัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ใหม่ๆ แก่ผู้ร่วมงานอย่างต่อเนื่องทันกับเทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐนิช ศรีลาภา (2558 : 96) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ศึกษาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการดำรงตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และการรักษาวินัยและการออกจากราชการ ผลการวิจัย พบว่า 1. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การวางแผนอัตรากำลังและการดำรงตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งและการรักษาวินัยและการออกจากราชการ

ด้านการวางแผนอัตรากำลัง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น บุคลากรควรมีการวางแผนใช้เวลาในการปฏิบัติงานทั้งงานส่วนตัว งานส่วนรวม และเวลาพักผ่อนอย่างเหมาะสม สถานศึกษาจัดเก็บข้อมูลประวัติของบุคลากรอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารควรบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โดยไม่ใช้หน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับ พระณัฐภูมิ สุขชาติ (คลังเงิน) (2563 : 61) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ศึกษาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตาม หลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาแบ่งออกได้ 5 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง ตามหลักพรหมวิหาร 4 2. ด้านการสรรหาบุคลากร

ตามหลักพรหมวิหาร 4 3. ด้านการพัฒนาบุคลากร ตามหลักพรหมวิหาร 4 4. ด้านการธำรงรักษาบุคลากร ตามหลักพรหมวิหาร 4 5. ด้านการให้พ้นจากงาน ตามหลักพรหมวิหาร 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการธำรงรักษาบุคลากร ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักทศุติยาปาปณิกสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผู้บริหารจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการต่างๆแก่บุคลากรอย่างถูกต้องรวดเร็วและเหมาะสม วางใจเป็นกลาง ดูแลเอาใจใส่ตรวจเยี่ยมเมื่อบุคลากรเจ็บป่วยหรือสูญเสียคนในครอบครัว ผู้บริหารใช้หลักความยุติธรรมในการบริหารบุคลากรอย่างเหมาะสมผู้บริหารควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอและยุติธรรม ยินดีรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อพัฒนานโยบายการบริหารงานในโรงเรียน วางตนเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติปฏิบัติ ไม่เป็นผู้มีอคติ และความลำเอียงต่อผู้ร่วมงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับ เทพรัตน์ ดาวเรือง (2560 : 41) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะหา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ได้ศึกษาขอบข่ายการบริหารงานบุคคลตามแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา และสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนอัตรากำลังการกำหนดตำแหน่งการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 2) ด้านการเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้นการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) ด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนและการประเมินผลการปฏิบัติงาน 4) ด้านการลาทุกประเภท 5) ด้านวินัยการรักษาวินัยการลงโทษการอุทธรณ์และการออกจากราชการ 6) ด้านการจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ 7) ด้านการจัดทำบัญชีรายชื่อการส่งเสริมยกย่องเชิดชูเกียรติและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ 8) ด้านการส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะเพื่อการพัฒนาข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา 9) ด้านการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพและขอรับใบอนุญาต ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะหาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 2 พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักทศุติยาปาปณิกสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น สถานศึกษา กำหนดหลักสูตรการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของบุคลากร สถานศึกษาดำเนินการพัฒนามตามหลักสูตรและ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประเมินบุคลากรด้วยผลงานทางวิชาการและการปฏิบัติงานด้วยความเป็นกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับ พระครู

โพธิ์สังวรคุณ ฉัตรจรัส และเจ้าอธิการบุญช่วย โชติวิโส (2563 : 62) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วิสัยทัศน์ผู้บริหาร การศึกษาตามหลักธรรมในพุทธปาปณิกสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร” ผลการวิจัยพบว่า 1. วิสัยทัศน์ที่มีต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมในพุทธปาปณิกสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมและรายด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบวิสัยทัศน์ที่มีต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมในพุทธ ปาปณิกสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า การปฏิบัติไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์ที่มีต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมในพุทธปาปณิกสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า 1) ด้านจักขุมา ควรจะมีการวางแผนในการดำเนินนโยบายตามความมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองการณ์ไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) ด้านวิธูโรควรคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดขึ้นกับการบริการจัดการสถานศึกษามีการจัดการที่ดี จัดบุคลากรให้ตรงกับสายงานที่ถนัดตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล 3) ด้านนิสสยสัมปโน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน รู้จักและเข้าใจในศักยภาพของบุคลากรในองค์กรเป็นอย่างดี

2.แนวทางส่งเสริมการบริหารงานบุคคลตามหลักพุทธปาปณิกสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงนโยบาย

1) ควรมีการวิจัยแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำเกี่ยวกับโรงเรียนเพื่อนำมาพัฒนาทางการศึกษาให้มีผลยิ่งขึ้น

2) ผู้บริหารควรส่งเสริมการบริหารงาน 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงานบุคคล ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป และงานที่นอกเหนือจากนี้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1) สถานศึกษาควรมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการศึกษา

2) ผู้บริหารควรมีการดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด และมีเหตุผลโดยวางกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง มีเหตุผลเป็นธรรมและมีความชัดเจน

3) ผู้บริหารควรมีการมอบหมายงานให้แก่บุคลากรปฏิบัติตามความเหมาะสม เน้นการรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและเพื่อร่วมงานด้วยความอดทนจริงใจ และมีการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรตามหลักเกณฑ์ด้วยความยุติธรรม

4) สถานศึกษาควรมีการลงโทษผู้ที่กระทำความผิด ทุจริต หรือไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ อย่างจริงจังไม่มีข้อยกเว้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาใน เขต การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดอื่น ๆ

2. ผู้บริหารและครูควรศึกษาหลักธรรมทูตยาปณิกสูตร เพื่อนำไปบูรณาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาใน เขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดอื่น ๆ

3. ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาใน เขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กองพุทธศาสนศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2557). *คู่มือการปฏิบัติงานการอนุญาตจัดตั้งและ ขยายชั้นเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กองพุทธศาสน ศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

ณัฐนิช ศรีลาคา. (2558). *การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

เทพรัตน์ ดาวเรือง. (2560). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะหา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

พระครูโพธิสังวรคุณ ฉัตรจรัส และเจ้าอธิการบุญช่วย โชติวิโส. (2563). *วิสัยทัศน์ผู้บริหารการศึกษาตาม หลักธรรมในทูตยาปณิกสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระณัฐภูมิ สุขชาติ (คลังเงิน). (2563). *การบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตาม หลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์พุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 6 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา:
<http://www.moe.go.th/main1/plan/p-r-b42-01.htm>.
พระอนุสรณ์ วชิรวิโส. (เกะหน้าใส). (2563). *ภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิกลสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนพระ
ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ
บริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

The Relationship Between Middle School Teachers' Sense of Organizational Support and Teachers' Job Dedication -The Parallel Mediating Role of Organizational Commitment and Self-Efficacy

Yanhua Yang and Shenglong Han

Chinese Graduate School, Panyapiwat Institute of Management, Thailand
Corresponding Author, E-mail:351512412@qq.com

Abstracts

To explore the relationship between middle school teachers' sense of organizational support and teachers' work engagement, this study used the Teacher Organizational Support Scale, the Teacher Work Engagement Scale, the Teacher Organizational Commitment Scale, and the Teacher Self-Efficacy Scale. This study used field questionnaires to survey 604 teachers in ten public junior high schools and obtained 576 valid questionnaires. And, this study used SPSS22.0 software to analyze the survey data.

The following conclusions were obtained from the study: (1) Middle school teachers' organizational support positively affects teachers' job engagement, teachers' organizational commitment, and teachers' self-efficacy. (2) Teacher job dedication positively influenced teacher organizational commitment and teacher self-efficacy. (3) Teacher organizational commitment and teacher self-efficacy played parallel mediating roles in the relationship between middle school teachers' organizational support and teachers' job engagement.

This study explored the effects of middle school teachers' sense of organizational support on teachers' job engagement. The author provides corresponding countermeasure suggestions to the findings of the study at the government, school, and individual teacher levels, respectively, in order to improve middle school teachers' sense of organizational support and teacher engagement. This provides practical guidance for developing middle school teachers' job engagement.

Keywords: Middle School Teachers' Sense of Organizational Support; Teachers' Job Dedication; Teachers' Organizational Commitment; Teachers' Self-Efficacy; Parallel Mediators.

Introduction

Many scholars at home and abroad have conducted a large number of empirical studies on middle school teachers' work dedication. In previous psychological studies of middle school teachers, more studies have focused on negative psychological states, such as job burnout, job stress, and mental health. However, these studies have rarely focused on positive work attitudes and positive psychological aspects such as self-efficacy and work dedication. Therefore, the author conducted a study by examining the specific organization of middle school. It is proposed that based on the organizational support theory, and based on the exploration of the characteristics of middle school teachers' sense of organizational support, this paper attempts to analyze the influence of China's middle school teachers' sense of organizational support on

* Received: March 18, 2022; Revised: April 20, 2022; Accepted: April 21, 2022

teachers' job dedication through a questionnaire survey. At the same time, this paper examines the mechanisms and degree of influence of the sense of organizational support on teachers' work engagement in a model with teachers' organizational commitment and teachers' self-efficacy as parallel mediating variables. In doing so, we aim to enrich the theoretical findings related to organizational behavior in the middle school teaching profession and attempt to suggest measures for effective management of middle school teachers. These results provide school administrators with a new perspective on management.

Research objectives

(1) This dissertation explores the role of middle school teachers' sense of organizational support on teachers' work engagement, identifies the weighted relationships among the variables, and then forms the findings of the study in order for the findings to provide reference and guidance to current middle school administrators.

(2) Through literature search and data analysis, we summarized the current relationships among teachers' sense of organizational support, teachers' organizational commitment level, teachers' self-efficacy, and teachers' job dedication in junior high schools in China.

(3) By presenting the current working and psychological conditions of junior high school teachers to the society and education authorities, the study will help the society and education authorities to understand better the hardships and difficulties of junior high school teachers' work. In order to have a more comprehensive understanding of junior high school teachers and to evaluate them in a fairer way, the study will help the society and education authorities to understand the current life and work status of junior high school teachers in China so that they can formulate policies and systems in a more targeted manner and make efforts to build a harmonious educational environment.

Literature review and hypothesis formulation

According to Shore and Terick (1991 : 637-643), when employees have a high sense of organizational support at work, they are motivated to work and want to be recognized and supported by the organization, which leads to more favorable behaviors and attitudes for organizational development. In Eisenberger's study, it was shown that when employees are rewarded equally for their efforts and provided with a path to professional advancement, they experience the organization's importance to them and thus develop behaviors that are rewarding to the organization. Cropanzano, Howes, and Grandey (1997: 159-180) showed that when employees have a higher sense of organizational support also produce higher levels of job dedication and organizational commitment. Huang, J., Wu, L. Z., and Zhu, L. (2012: 1445-1452) concluded from their study that when employees in an organization have a relatively high level of organizational support, they increase their own motivation and performance and have good job engagement performance. Demoulin Stephanie, Teixeira Catia Pinto, and Gillis Celine (2016: 120-140) concluded that the sense of organizational support has a positive leading effect on employees' work engagement, and employees with high organizational support have a higher sense of responsibility for their work.

Therefore, this dissertation proposes hypothesis H1: There is a significant positive effect of school organizational support perception on teachers' job dedication.

Scholars have demonstrated studies on the relationship between organizational support and engagement for knowledge employees. proposed that the correlation between the sense of organizational support and employee engagement has been extensively researched, taking

knowledge employees as the subject of study. Most of the empirical studies have shown that organizational support positively affects work engagement. That is, a higher level of organizational support leads to a higher level of work engagement and good dedication in the workplace. constructed a model of factors influencing the work engagement of effective teachers and obtained the conclusion through an empirical study that there was a significant positive relationship between teachers' work engagement and teachers' job performance. Lu J. H., Chen L. L., and Zhao X. N. (2013: 147-153) further verified that organizational support positively influenced the work engagement of knowledge workers. USING AN EMPIRICAL RESEARCH METHOD, Yang B. Z. (2015: 341-346) concluded that teachers' personal teaching efficacy could directly affect job engagement. According to a large sample survey, the correlation between "love for work" and job satisfaction and organizational commitment in job engagement is high.

Meyer and Allen found that teachers with high organizational commitment demonstrated positive attitudes and dedication in school, and Celep (2000: 1-22) found that teachers with high organizational commitment identified with the school's work goals, took the initiative to learn and study, and had high levels of dedication and commitment. Celep (2000: 1-22) derived from a study that teachers with high organizational commitment identify with the goals of the school are motivated to learn and study and have a high level of dedication and commitment

Therefore, the following hypothesis is proposed in this thesis:

H2: There is a significant positive effect of teachers' sense of organizational support on the organizational commitment of middle school teachers

H3: Teachers' organizational commitment has a significant positive effect on the relationship between teachers' job engagement

H4: Teacher organizational commitment has a mediating role in the relationship between perception of organizational support and teacher job engagement in schools

Regarding teachers' self-efficacy, demonstrated through a study that teachers' self-efficacy is lower when the school has a heavy teaching load and provides little job support. concluded from an empirical study that self-efficacy is positively related to job satisfaction and level of organizational commitment. concluded from an empirical study that individuals with high self-efficacy are better able to produce positive attitudes and behaviors. Zhang H. Y. et al. (2018 : 138-147) concluded through their study that employees' self-efficacy enhances the role of positive effects on employees' proactive behaviors and mediates between employees' main and east behaviors.

Therefore, the following hypothesis is proposed in this thesis.

H5: There is a significant positive effect of teachers' sense of organizational support on teachers' self-efficacy

H6: There is a significant positive effect of teacher self-efficacy on teacher job engagement

H7: Teacher self-efficacy has a mediating role in the relationship between perceptions of school organizational support and teacher job engagement

Research Methods

1. Object

This study was conducted only for public junior high school teachers. Therefore, the random sampling method and convenience sampling method were used to set the teachers of ten public junior high schools in Guizhou, Yunnan, and Guangxi provinces as the research subjects. A total of 576 valid questionnaires were obtained by distributing and collecting questionnaires in the form of field and questionnaire stars, excluding invalid questionnaires. The gender ratio of investigators in the sample was 35.9% male and 64.1% female. Teachers with 0-4 years of experience accounted for 19.6%, teachers with 5-10 years accounted for 29.7%, teachers with 11-20 years accounted for 28.6%, and veteran teachers with more than 20 years accounted for 22.0%. Headteachers accounted for 42.4%, and non-head teachers accounted for 57.6%. According to grade level, the percentages of teachers teaching students in different categories were 22.7%, 26.0%, 24.3%, and 26.9% for 7th, 8th, 9th, and intergrade teachers, respectively. The percentage of teachers who were married was 81.1%, and the percentage of teachers who were unmarried was 18.9%. Han Chinese teachers accounted for 67.2%, and minority teachers accounted for 32.8%. The proportions of specialized teachers, undergraduate teachers, and graduate teachers were 7.3%, 85.2%, and 7.5%, respectively. The percentages of secondary school teachers with titles II, I, and senior were 41.5%, 36.3%, and 22.2%, respectively.

2. Tools

2.1 Teacher organizational support scale

This study draws on the Sense of Organizational Support Questionnaire for Teachers developed by Zhao Q. based on the research results of Ling W. Q. et al. (2006 : 281-287) and Eisenberger et al. (1986 : 288-297). The Sense of Organizational Support Scale consists of 22 questions. A five-point scale was used, with 1=strongly disagree, 2=disagree, 3=not necessarily, 4=agree, and 5=strongly agree. Higher scores indicate a higher sense of organizational support for the teachers. The internal consistency coefficient of the sense of organizational support scale in this study was 0.962.

2.2 Teacher work dedication scale

The Work Engagement Scale (UWES), a questionnaire developed by Schaufeli et al. in 2002 and revised by domestic scholars Zhang Y. W. and Gan Y. Q. in 2005, was used in this study. Based on this, a total of nine measurement questions were added to the middle school teaching context. A five-point scale was used, and the higher the score, the higher the teacher's work engagement. The internal consistency coefficient of the teacher work engagement scale in this study was 0.944.

2.3 Organizational commitment scale

This paper borrows the Organizational Commitment Scale from Gao-Urhahn, X., Biemann, T., & Jaros, S. J. and adds middle school teaching context questions with reverse scoring items. The Z5 and Z6 questions were reverse scoring questions, with six measurement questions. A five-point scale was used, with higher scores indicating higher teacher organizational commitment. The internal consistency coefficient of the Organizational Commitment Scale for Middle School Teachers in this study was 0.915.

2.4 Self-efficacy scales

A compressed version of the Teacher Efficacy Scale (TES) was selected for this study to measure middle school teachers with six measurement questions. A five-point scale was used, with higher scores indicating higher teacher self-efficacy. The internal consistency coefficient of the self-efficacy scale in this study was 0.894.

3. Measurement and statistical methods

Data were entered and processed using SPSS 23.0. Further statistical methods such as descriptive, correlation, and regression were used to test for parallel mediating effects using Model 4 in the Process 3.3 plug-in. The bias-corrected percentile Bootstrap method was used to estimate the 95% confidence interval of the mediating effect by taking 5000 Bootstrap samples and determining whether the confidence interval contains 0 to determine whether the mediating effect is significant.

Result

1. Correlation analysis between variables in this study

The organizational support of middle school teachers in the surveyed sample was at a fair level (median 3, mean 3.60, below). Teachers' job dedication was at a high level (mean .3.92). Teachers' organizational commitment (mean value 3.88) was at a high level. Teachers' self-efficacy was at a very high level (mean 3.84).

There was a significant positive correlation between middle school teachers' sense of organizational support and teachers' job engagement ($R=0.636$, $p<0.001$), between organizational commitment and teachers' job engagement ($R=0.789$, $p<0.001$), and between self-efficacy and teachers' job engagement ($R=0.675$, $p<0.001$). There was a significant positive correlation between the sense of organizational support and organizational commitment ($R=0.728$, $p<0.001$) and between the sense of organizational support and self-efficacy ($R=0.559$, $p<0.001$). Linear regression analysis and mediation effect analysis were conducted to investigate the magnitude and manner of influence of each variable on teachers' job dedication.

Table 1 Results of descriptive statistics and correlation analysis of study variables (n=576)

Variables	M	SD	Sense of faculty organizational support	Faculty organization al commitment	Teacher self- efficacy	Teacher job engage ment
Sense of organizational support for teachers	3.6 0	0.8 8	1			
Teacher organizational commitment	3.9 2	0.7 9	0.728**	1		
Teacher self-efficacy	3.8 8	0.9 3	0.559**	0.583**	1	
Teacher job engagement	3.8 4	0.7 7	0.636**	0.789**	0.675**	1

Note: ** indicates $P<0.01$, * indicates $P<0.05$, same below.

2. Regression analysis

The magnitude of the effect of each variable on the dependent variable was verified by regression analysis: the demographic variables and independent variables were included in the regression models, and one independent variable was added to each model to establish a multiple linear regression model. The results are shown in Table 2.

Table 2 Regression model results

Variables	Faculty work dedication			Faculty organizational commitment	Teacher self-efficacy
	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Gender	-0.062	-0.04	0.004	-0.028	-0.100**
Years of work	0.047	-0.133**	0.067	0.231**	0.023
Class teacher	-0.023	0.009	0.06	-0.044	-0.141**
Type of students taught	0.023	0.042	-0.081*	-0.037	0.090**
Marital status	-0.051	-0.061	0.067	0.023	-0.122**
Ethnicity	0.008	0.003	0.009	0.005	-0.006
Education level	-0.016	0.012	-0.035	-0.035	0.028
Title	-0.035	0.027	0.075	-0.071*	-0.141**
Sense of teacher organizational support	0.636**			0.701**	0.579**
Teachers' organizational commitment		0.818**			
Teacher self-efficacy			0.686**		
R ²	0.418	0.632	0.479	0.572	0.375
F	45.115*	108.232*	57.802*	84.185**	37.787**
	*	*	*		

As shown in Table 2, in Model 1, the sense of teacher organizational support had a significant positive effect on teacher job engagement ($\beta=0.636$, $p<0.01$), controlling for demographic variables, and hypothesis H1 passed the test. In model 2, teacher organizational commitment had a significant positive effect on teacher job engagement ($\beta=0.818$, $p<0.01$), and hypothesis H3 passed the test. In model 3, teacher self-efficacy had a significant positive effect on teacher job commitment ($\beta=0.686$, $p<0.01$), and hypothesis H6 passed the test. In model 4, teachers' sense of organizational support had a significant positive effect on teachers' organizational commitment ($\beta=0.701$, $p<0.01$), and hypothesis H2 passed the test. In model 5, teachers' sense of organizational support had a significant positive effect on teachers' self-efficacy ($\beta=0.579$, $p<0.01$), and hypothesis H5 passed validation.

3. Intermediary effect analysis

To further validate the mediating role of teacher organizational commitment teacher self-efficacy, the current study used the Bootstrap test of significance for mediating effects

proposed by Edwards and Lambert If the confidence interval of the indirect effect does not contain 0, then the indirect effect reaches the level of significance (Preacher & Hayes). Parallel mediated effects were analyzed using Model 4 in SPSS22.0 Difference Plug-in Process, incorporating demographic variables as control variables in the model, with the mediating variable M1 being teacher organizational commitment, the mediating variable M2 being teacher self-efficacy, the independent variable being teacher organizational support, and the dependent variable being teacher job dedication. The mediating effect was judged to be significant by determining whether the confidence interval of the indirect effect included 0.

Table 3 Results of Bootstrap analysis of the mediating effect between teachers' sense of organizational support and teachers' job dedication

Effect type	Amount of effect	Standard error	95% unbiased confidence interval	
			Lower limit	Upper limit
Total effect	0.574	0.030	0.515	0.632
Direct effect	0.025	0.032	-0.038	0.088
Indirect effect				
Teachers' organizational commitment M1	0.380	0.037	0.305	0.451
Teacher self-efficacy M2	0.169	0.024	0.125	0.220
M1-M2	0.211	0.055	0.097	0.314

Note: Bootstrap=5000

Based on the results of Bootstrap analysis of the mediating effect between teachers' sense of organizational support and teachers' job engagement in Table 3, it can be judged that:

The indirect effect value of perception of teacher organizational support through teacher organizational commitment to teacher job engagement was 0.380 at 95% Bias-corrected confidence interval [0.305,0.451] without 0. Teacher organizational commitment mediated the effect between the perception of teacher organizational support and teacher job engagement. This mediating effect accounted for $0.380/0.574 \times 100\%$ of the total effect = 66.2%, and hypothesis H4 passed the test.

The indirect effect value of teacher organizational support through teacher self-efficacy to teacher job engagement was 0.169 at 95% Bias-corrected confidence interval [0.125,0.220], which does not contain 0. Teacher self-efficacy mediates between teacher organizational support and teacher job engagement, and this mediating effect accounted for $0.211/0.574 \times 100\% = 29.4\%$, and hypothesis H7 passed the test.

The indirect effect of teacher organizational commitment M1 and teacher self-efficacy M2 difference effect value is 0.211, at 95% Bias-corrected confidence interval [0.097,0.314], which does not contain 0. The indirect effect of teacher organizational commitment M1 and teacher self-efficacy M2 difference is significant. This indicates that the mediating effect of teacher organizational commitment is significantly higher than the mediating effect of teacher self-efficacy.

In a comprehensive analysis, the sense of organizational support of middle school teachers had a significant positive effect on teachers' job engagement, teachers' organizational commitment, and teachers' self-efficacy. Teacher organizational commitment and teacher self-efficacy had a significant positive effect on teacher job engagement. In the model of the effect of teachers' sense of organizational support on teachers' job engagement, there was a parallel mediating effect of teachers' organizational commitment and teachers' self-efficacy, with the mediating effect of teachers' organizational commitment accounting for 66% of the total effect ratio and the mediating effect of teachers' self-efficacy accounting for 29% of the total effect ratio.

Conclusions and Recommendation

A total of 576 valid questionnaires were compiled from ten junior high school teachers in Guizhou, Yunnan, and Guangxi. The literature study and data analysis were used to demonstrate the influence of junior high school teachers' sense of organizational support on teachers' work engagement, and on this basis, this paper further argues whether there is a model structure to predict teachers' work engagement with teacher organizational commitment and teacher self-efficacy as parallel mediators of teachers' sense of organizational support. The final test hypothesis, after empirical analysis, led to the following conclusions.

(1) In terms of each mean, middle school teachers' sense of organizational support was at a fair level, and teachers' job engagement, teachers' organizational commitment, and teachers' self-efficacy were at a high level. The school's support for teachers' work and life is still relatively recognized by middle school teachers. But in value identity, it is at a low level. It is mainly due to the pressure of the secondary school exams and the goals of the junior high school. The expectations of the society lead to slightly less attention to teachers in schools. Nevertheless, teachers express deep feelings of love for the school. Although the teaching tasks are heavy and tedious, the teachers are also very dedicated to their work and deserve the trust of the school leaders and parents.

(2) The results between variables showed that middle school teachers' organizational support and teachers' job dedication, teachers' organizational commitment, and teachers' self-efficacy were significantly and positively correlated. Teachers' organizational commitment, teachers' self-efficacy, and teachers' job dedication were significantly and positively correlated. It can be seen that the sense of organizational support is the key to establish a good foundation for school and teachers, and the higher the sense of teachers' organizational commitment, the stronger the degree of teachers' work dedication will be. In daily teaching work, schools establish good relationship and build a harmonious campus atmosphere with teachers by investing a lot of time, energy and financial resources to teachers. When teachers feel cared for by the organization and their self-worth is recognized, they have a high sense of organizational commitment and self-efficacy and become a community of destiny with the school. This positive atmosphere and positive emotions lead to a strong work ethic and motivation.

(3) Teacher organizational commitment and teacher engagement are parallel mediating variables of teacher organizational support and teacher engagement, and teacher organizational support can influence teacher organizational commitment and teacher self-efficacy. At the same time, an increase in either teacher organizational commitment or teacher job dedication is followed by an increase in teacher job dedication. The effect of teacher organizational support on teacher job engagement through teacher organizational commitment was higher than the effect on job engagement through teacher self-efficacy feelings. When schools give teachers emotional care and instrumental support, teachers have a deep personal attachment to

the school and do not leave. They demonstrate higher job satisfaction by being mindfully competent at their jobs.

The author summarizes the following recommendations from government, school, and individual perspectives for administrators and teachers.

1. Government macro level

Establish a reasonable evaluation system to optimize the work structure of teachers. Pay full attention to the salary, benefits, and social status of secondary school teachers, improve the economic and social status of teaching professionals and allow teachers to obtain value recognition fully. Fundamentally mobilize teachers' motivation so that secondary school teachers can devote themselves to education and teaching and strive for the country's education career for life.

2. School meso level

(1) Combine material support and spiritual motivation to enhance organizational support and teachers' work dedication. (2) Build a harmonious and fair school climate, foster teamwork, and relieve teachers' work stress. (3) Enhance teachers' "ownership" of their work and increase their autonomy and participation in decision-making. (4) Enhance teachers' sense of value and motivate them to work.

3. Individual micro level

(1) Regulate their own emotions by correct attribution and be internal control teachers. (2) Develop positive personality qualities and face difficulties and setbacks with courage. (3) Establish the spirit of "rigorous learning and keeping up with the times," establish a lifelong learning system, and be a model of student behavior.

This thesis also has some limitations: (1) Sample selection. The population subjects of the study can also be further expanded to obtain a broader range of research findings. (2) Selection of scales. The scales selected in this paper are all existing and mature scales in China and abroad. Due to the different cultural backgrounds and research subjects, there may be differences in understanding. At a later stage, more in-depth research will be conducted to discover more appropriate measurement scales or to try to develop a self-constructed scale based on specific teaching situations in China. (3) The depth of the study. Future research on the effects on teachers' work dedication can be conducted in more depth in terms of creating a good working environment and improving teachers' personal psychological quality. In addition, after August 2021, the implementation of the "double reduction" policy in compulsory education, whether there will be changes in teachers' sense of organizational support, teachers' dedication, teachers' organizational commitment, and teachers' self-efficacy will require further research and evidence to obtain results.

References

- Armeli, S., Eisenberger, R., Fasolo, P., & Lynch, P. (1998). Perceived organizational support and police performance: The moderating influence of socio-emotional needs. *Journal of Applied Psychology*, (83), 288-297.
- Celep, C. (2000). Teachers Organizational Commitment in Educational Organizations. *National Forum of Teacher Educational Journal*, 10 (3), 1-22.
- Cropanzano, R., Howes, J. C., & Grandey, A. (1997). The relationship of organizational politics and support to work behaviors, attitudes, and stress. *Journal of Organizational Behavior*, 18 (2), 159-180.
- Demoulin, S. T., & Catia Pinto. Gillis, Celine. (2016). Choosing a Group Representative: The Impact of Perceived Organizational Support on the Preferences for Deviant Representatives in Work Negotiations. *NEGOTIATION AND CONFLICT MANAGEMENT RESEARCH*, 9 (2), 120-140.
- Huang J., Wu L. & Zeng Z. L. (2012). The effect of transformational leadership behaviors on middle managers' job performance and job satisfaction: the role of organizational support perceptions and values, *Psychological Science*, 35 (6), 1445-1452.
- Lu J. H., Chen L. L. & Zhao X. N. (2013). A study on the relationship between the sense of organizational support, organizational commitment and the engagement of knowledge-based employees, *Science and Technology Management*, 34 (1), 147-153.
- Ling W. Q., Yang H. & Fang L. L. (2006). Sense of organizational support for corporate employees, *Psychology News*, 38 (2), 281-287.
- Shore, L. M., & Tetrick, L. E. (1991). A construct validity study of the survey of Perceived Organizational Support. *Journal of Applied Psychology*, (76), 637-643.
- Yang B. Z. (2015). An empirical study of factors influencing teachers' dedication, *Psychological and Behavioral Research*, 13 (3), 341-346.
- Zhang H. Y., Zhao S. M. & Fan L. J. (2018). Psychological need satisfaction contributes to employee-initiated behavior - the moderating role of self-efficacy. *Financial Studies*, 419 (10), 138-147.

ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานผู้ใช้ผ่าน
แอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมนำร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

The Effect of Activities to Promote Practical Skills of Design User Interface through Microsoft Teams Applications with Video Sharing of Undergraduate Students

กัมปนาท कुศิริรัตน์^{1*} และ นุชรัตน์ นุชประยูร²

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Kampanat Kusirirat^{1*} and Nuchsharat Nuchprayoon²

Bansomdejchaopraya Rajabhat University

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

Corresponding Author, E-mail: ajdankampanat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติในส่วนการออกแบบส่วน
ประสานผู้ใช้ ด้วยการทำกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมนำร่วมกับการใช้วิดีโอ
แชร์ริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ เพื่อเปรียบเทียบ
การฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้หลังการจัดกิจกรรมกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และเพื่อประเมิน
ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมนำร่วมกับการใช้วิดีโอแชร์ริงของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาแอนิเมชันและ
ดิจิทัลมีเดีย ที่ลงทะเบียนรายวิชาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและการพัฒนาเว็บ ปีการศึกษา 2/2563 จำนวน 23
คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากหมู่เรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการเรียนรู้อัตโนมัติ
วิดีโอแชร์ริง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะการฝึกปฏิบัติ แบบสังเกตการฝึกปฏิบัติ
แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา วิธีการดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ
ก่อนจัดกิจกรรม ขั้นตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติ ระยะที่ 3 ประเมินผลและสรุปผล
สถิติที่ใช้ในวิจัย คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า t-Test Dependent

ผลการวิจัยพบว่า ผลประเมินทักษะฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ทุกด้านอยู่ในระดับ ดี
ผลการเปรียบเทียบทักษะการฝึกปฏิบัติแต่ละด้านสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

* วันที่รับบทความ: 13 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 26 มีนาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 31 มีนาคม 2565

.05 ทุกด้าน ผลประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ทุกด้านอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.16$ S.D. = 0.64)

คำสำคัญ: ส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติ; แอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์; วิดีโอแชร์ริง

Abstracts

This Research was to evaluate the organization of activities to promote practical skills in user interface design by doing teaching activities through Microsoft Teams application together with the use of video sharing. The purpose of this research was to assess the practical skills of design user interface. Comparison of design user interface practice after activities with 80% criteria. and assessing the students' satisfaction with the activities through the Microsoft Teams application with video sharing for the subject of Internet Technology and Web Development of undergraduate students. The sample group used in the research were undergraduate students. Department of Animation and Digital Media 23 students who registered for Internet Technology and Web Development courses, Academic Year 2/2020, by a simple random sampling method by drawing lots a group of classes. The research tool was an activity learning plan, video sharing, achievement test Practice Skills, Test practice observation form and Student satisfaction assessment form. The research method consisted of three steps: Step 1: Preparation before activities; Step 2: Organizing activities to promote learning and practice skills; Phase 3: Evaluation and conclusion. The statistics used in the research were the arithmetic mean. Standard Deviation and t-Test Dependent.

The results showed that The assessment of practical skills in all aspects of design user interface was at a good level. The results of comparison of practical skills were 80% higher than the criteria with statistical significance at the level of .05 and Students satisfaction assessment in learning management, learning activities and benefits all aspects were at a very high level ($\bar{x} = 4.16$ S.D. = 0.64).

Keywords: Promote Practice Skills; Microsoft Teams Application; Video Sharing

บทนำ

การศึกษาในยุคปัจจุบันได้ยึดแนวทางการจัดการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการสอนหรือรูปแบบการสอนที่มีลักษณะการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นและทำเป็น มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการทำงานในการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากประสบการณ์การสอนรายวิชาเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตและการพัฒนาเว็บ ในส่วนของการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ พบว่า นักศึกษายังขาดกระบวนการวิเคราะห์ การวางแผนงานการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้งานรวมทั้งการใช้เขียนโปรแกรมหรือใช้ งานโปรแกรมสำหรับการพัฒนาเว็บไซต์ที่ยังขาดความชำนาญในการใช้งาน และไม่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) ตั้งแต่

ปลายปี 2562 ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งประกาศเรื่องมาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) ด้วยให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งทางคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้สนับสนุนให้บุคลากรในสังกัดทำการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ ซึ่งจะเป็นตัวช่วยในอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ไม่ปกติ ที่จะต้องประยุกต์ใช้งานร่วมกับแอปพลิเคชันอื่น ให้เสมือนกับเป็นห้องเรียนเสมือนจริงที่สามารถจัดการเรียนการสอนได้แบบเต็มรูปแบบ (วัชรวิชัย นันจันท์, 2558 : ออนไลน์) โดยที่ผู้สอนสามารถใช้งานแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์เป็นหลักในการสอน จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจในการประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนด้วยแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และยังรวมถึงนำไปใช้ร่วมกับการพัฒนาทักษะการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาเพื่อยกระดับการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ในสถานการณ์ไม่ปกติ

จึงมีแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับการฝึกปฏิบัติด้วยสื่อการสอนประเภทวิดีโอแบบออนไลน์หรือที่เรียกว่าวิดีโอแชร์ริง (Video Sharing) ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะการฝึกปฏิบัติจากวิดีโอแชร์ริงที่จัดเป็นสื่อในกิจกรรมการเรียนรู้นำไปใช้ในการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ด้วยขั้นตอนการพัฒนาทักษะฝึกปฏิบัติ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการเลียนแบบ ขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือสร้างชิ้นงาน ขั้นที่ 3 ขั้นการทำงานถูกต้องสมบูรณ์ ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงผล ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำเป็นธรรมชาติ ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนลงมือทำงานด้วยตนเอง เน้นการฝึกปฏิบัติวิธีการทำงานอย่างสม่ำเสมอ มีขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอนที่ถูกต้องซึ่งจะทำให้สามารถ ทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน คือ ให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบและฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัตินั้นได้ จึงนำขั้นตอนการฝึกปฏิบัติมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริง เพื่อเป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพ (กัมปนาท คุศิริรัตน์ และนุชรัตน์ นุชประยูร, 2564 : 53-63)

จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงจัดกิจกรรมส่งเสริมการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ ผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ของนักศึกษา โดยตั้งสมมติฐานการวิจัยว่าผลประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ของนักศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับ ดี ผลเปรียบเทียบทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้หลังจัดกิจกรรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 และผลประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาอยู่ในระดับ มาก ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะนำไปเป็นแนวทาง แนวปฏิบัติและแนวทางเสริมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในการพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เป็นการศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและการพัฒนาเว็บ โดยประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 4 หน่วยเรียนรู้ ประกอบด้วย หน่วยที่ 8 หลักการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ หน่วยที่ 9 การเขียนโปรแกรมสำหรับพัฒนาเว็บไซต์ หน่วยที่ 10 การออกแบบเว็บไซต์ในส่วนประสานงานผู้ใช้ และหน่วยที่ 11 การพัฒนาส่วนประสานงานผู้ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาแอนิเมชันและดิจิทัลมีเดีย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่ลงทะเบียนรายวิชาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและการพัฒนาเว็บ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 44 คน จำนวน 2 หมู่เรียน ประกอบด้วยหมู่เรียน D1 จำนวน 23 คน และหมู่เรียน D2 จำนวน 21 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและการพัฒนาเว็บ ปีการศึกษา 2/2563 ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากหมู่เรียน คือ หมู่เรียน D1 จำนวน 23 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในส่วนการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ รายวิชาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและการพัฒนาเว็บ มีค่าประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๖ คือ 80.33/80.14
2. วิดีโอแชร์ริง ประกอบด้วยหน่วยที่ 8 หลักการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ หน่วยที่ 9 การเขียนโปรแกรมสำหรับพัฒนาเว็บไซต์ หน่วยที่ 10 การออกแบบเว็บไซต์ในส่วนประสานงานผู้ใช้ และหน่วยที่ 11 การพัฒนาส่วนประสานงานผู้ใช้ ที่ผ่านการหาประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและดิจิทัลมีเดีย ในระดับดี

3. แบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ เป็นลักษณะเป็นเกณฑ์ประเมินแบบรูบิค (rubric scoring) มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีค่าระหว่าง 0.67- 1.00

4. แบบสังเกตการฝึกปฏิบัติ เป็นลักษณะข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า) Rating scale) 5 ระดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) จำนวน 3 คน มีค่าระหว่าง 0.67-1.00

5. แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา เป็นลักษณะข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า) Rating scale) 5 ระดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีค่าระหว่าง 0.67-1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดในหนังสือยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัย ให้ผู้เข้าร่วมโครงการทราบและลงนามแสดงความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการ โดยแบ่งขอบเขตของการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการเตรียมการก่อนจัดกิจกรรม เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริง โดยผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริง ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 8- 11 รายวิชาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและการพัฒนาเว็บ ด้วยการประยุกต์ขั้นการฝึกทักษะปฏิบัติของแอร์โรว์ ที่ประกอบด้วย ขั้นการเลียนแบบ ขั้นการลงมือสร้างชิ้นงาน ขั้นการทำงานถูกต้องสมบูรณ์ ขั้นการแสดงผล และขั้นการกระทำเป็นธรรมชาติ ในหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ รายวิชาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและการพัฒนาเว็บ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติ ด้วยการดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน 5 สัปดาห์ จำนวน 20 ชั่วโมง โดยผู้สอนทำการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริง ในหัวข้อดังนี้ คือ หลักการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ การเขียนโปรแกรมสำหรับพัฒนาเว็บไซต์ การออกแบบเว็บไซต์ในส่วนประสานงานผู้ใช้ และการพัฒนาส่วนประสานงานผู้ใช้ นักศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนการฝึกทักษะปฏิบัติ 5 ขั้น ดังนี้ คือ ขั้นการเลียนแบบ เป็นขั้นที่นักศึกษาเรียนรู้ สังเกต ปฏิบัติตามผู้สอน ผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริง ตั้งแต่เริ่มต้นจนได้ชิ้นงานที่สมบูรณ์ ในขั้นนี้จะทำให้นักศึกษาสามารถบอกถึงหลักการเบื้องต้น ขั้นตอนกระบวนการ เครื่องมือที่ใช้ เทคนิค วิธีการในการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ตั้งแต่เริ่มต้นจนได้ชิ้นงานที่สมบูรณ์ ขั้นลงมือสร้างชิ้นงาน ตามคำสั่ง เป็นขั้นที่ผู้สอนกำหนดใบงานให้นักศึกษาออกแบบและพัฒนาส่วนประสานงานผู้ใช้ โดยไม่มีแบบตัวอย่างตามคำสั่งของผู้สอน ในขั้นนี้นักศึกษาจะได้ประสบการณ์ในการลงมือทำ ค้นพบปัญหาที่ช่วยใ้เกิดการเรียนรู้ ขั้นการทำงานถูกต้องสมบูรณ์ เป็นขั้นที่ผู้สอนกำหนดโจทย์และให้นักศึกษาได้ทำชิ้นงาน เป็นขั้นที่นักศึกษาจะต้องฝึกฝนจนสามารถทำการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ได้ถูกต้องสมบูรณ์ด้วยตนเอง ขั้นการแสดงผล เป็นขั้นที่ผู้สอนกำหนดชิ้นงาน

และให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้จนกระทั่งสามารถทำได้ถูกต้องและคล่องแคล่ว เป็นขั้นที่นักศึกษาสามารถพัฒนาเว็บไซต์ได้คล่องแคล่ว และขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ เป็นขั้นที่ผู้สอนให้นักศึกษาร่างชิ้นงานตามข้อเสนอของนักศึกษา ในขั้นนี้นักศึกษาสามารถปฏิบัติออกแบบและพัฒนาส่วนประสานงานผู้ใช้บนเว็บไซต์ได้อย่างเป็นอัตโนมัติ สำหรับในการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ ผู้สอนให้นักศึกษาทำการบันทึกหน้าจอลงมือปฏิบัติพัฒนาเว็บไซต์เพื่อให้ผู้สอนได้สังเกตการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาและทำลิงค์เชื่อมโยงเพื่อตรวจชิ้นงานของนักศึกษา

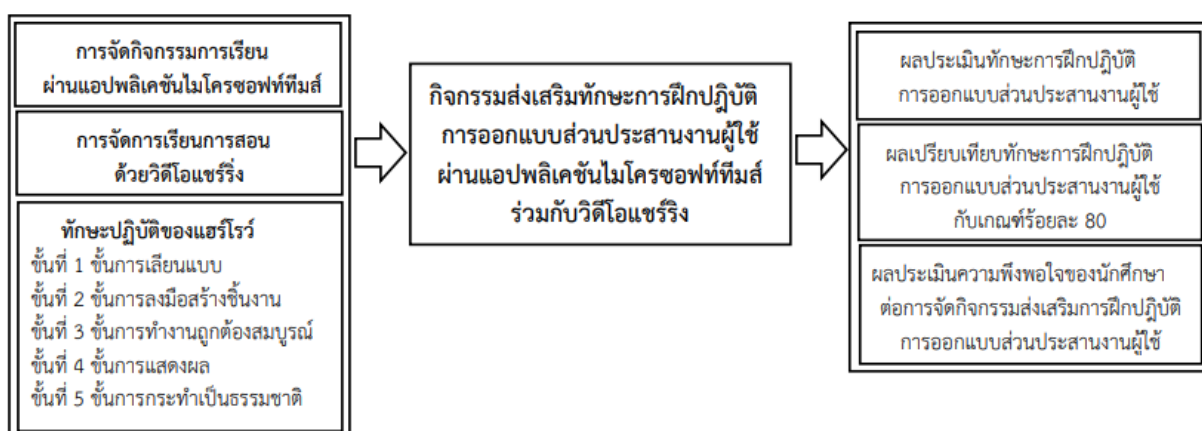
ขั้นตอนที่ 3 ขั้นประเมินผลและสรุปผล เป็นขั้นตอนเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการเรียนการสอน ทำการประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติและทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาหลังการจัดการเรียนการสอน จากนั้นทำการสรุปผลด้วยสถิติ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test แบบไม่อิสระต่อกัน (paired Samples t-test)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติและการประเมินความพึงพอใจทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการฝึกปฏิบัติกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทดสอบ t-test One sample test

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้งานผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี แสดงผลการประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้งานผู้ใช้อย่างตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้งานผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ทักษะการฝึกปฏิบัติ	n	ระดับผลการประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ					
		ดี		พอใช้		ปรับปรุง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ความสามารถในการวิเคราะห์งาน	23	15	65.22	5	21.74	3	13.04
2. ความสามารถในการวางแผนการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้งาน	23	14	60.87	6	26.09	3	13.04
3. ความสามารถในการใช้ภาษาโปรแกรม/เครื่องมือ	23	15	65.22	4	17.39	4	17.39
4. ความสามารถในการปฏิบัติการออกแบบและพัฒนาส่วนประสานงานผู้ใช้งาน	23	15	65.22	6	26.09	2	8.69
5. ความสามารถในการประเมินการออกแบบและพัฒนาส่วนประสานงานผู้ใช้งาน	23	16	69.57	6	26.09	1	4.34

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้งานผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีคะแนนทักษะการฝึกปฏิบัติ ด้านความสามารถในการวิเคราะห์งานอยู่ในระดับ ดี มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 65.22 ระดับพอใช้ มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.74 ระดับปรับปรุง มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.04 ด้านความสามารถการวางแผนการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้งานอยู่ในระดับดี มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 60.87 ระดับพอใช้ มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 26.09 ระดับปรับปรุง มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.04 ด้านความสามารถการใช้ภาษา/เครื่องมือในการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้งานอยู่ในระดับดีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 65.22 ระดับพอใช้ มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39 ระดับปรับปรุง

จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39 ด้านความสามารถการปฏิบัติการออกแบบและพัฒนาส่วนประสานงาน ผู้ใช้อยู่ในระดับดี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 65.22 ระดับพอใช้ มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 26.09 ระดับปรับปรุง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.69 ด้านความสามารถในการประเมินการออกแบบและพัฒนา ส่วนประสานงานผู้ใช้ที่อยู่ในระดับดี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 69.57 ระดับพอใช้ จำนวน 6 คน คิดเป็น ร้อยละ 26.09 ระดับปรับปรุง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.34 และจากการสังเกตการฝึกปฏิบัติของ นักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความสนใจและ มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมผ่านแอปพลิเคชัน ไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงที่จัดขึ้น นักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ที่จัดขึ้นทำให้นักศึกษา สามารถปฏิบัติในการวิเคราะห์ วางแผน การใช้เครื่องมือ การสร้างชิ้นงาน เป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ กำหนดไว้ นอกจากนี้ในชั้นเรียนนักศึกษาร่วมกันปรึกษาหารือในการสร้างชิ้นงาน พัฒนาส่วนประสานงานผู้ใช้ บนเว็บไซต์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน จึงมีผลต่องานที่ได้รับมอบหมายในการออกแบบส่วน ประสานงานผู้ใช้ที่ถูกต้องเหมาะสมและตรงต่อเวลา

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่ จัดกิจกรรมผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี แสดงผล การเปรียบเทียบทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่ จัดกิจกรรมผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

รายการ	n	คะแนน เต็ม	เกณฑ์ 80%	$\bar{x}$	S.D.	t	p
1. ความสามารถในการวิเคราะห์งาน	23	5	4	4.39	0.66	2.86	0.00
2. ความสามารถในการวางแผนการออกแบบส่วน ประสานงานผู้ใช้	23	5	4	4.43	0.66	3.15	0.00
3. ความสามารถในการใช้ภาษาโปรแกรม/ เครื่องมือ	23	10	8	8.48	0.95	2.42	0.01
4. ความสามารถในการปฏิบัติการออกแบบและ พัฒนาส่วนประสานงานผู้ใช้	23	10	8	8.30	0.76	1.91	0.03
5. ความสามารถในการประเมินการออกแบบ และพัฒนาส่วนประสานงานผู้ใช้	23	5	4	4.30	0.70	2.08	0.02
ภาพรวม	23	35	28	29.9	2.15	4.26	0.00

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการฝึกปฏิบัติรวม เท่ากับ 29.91 จากคะแนนเต็ม 35 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะการฝึกปฏิบัติหลังจัดกิจกรรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คะแนนทักษะการฝึกปฏิบัติแต่ละด้านสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

3. ผลประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้งานแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
แสดงผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฯ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้งานแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (n=23)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการจัดการเรียนรู้			
1.บรรยายภาคการเรียนเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วม	4.17	0.58	มาก
2.บรรยายภาคการเรียนทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบตนเอง	4.33	0.63	มาก
3.บรรยายภาคการเรียนเปิดโอกาสให้นักศึกษาทำกิจกรรมได้อิสระ	4.00	0.67	มาก
4.บรรยายภาคการเรียนทำให้นักศึกษาเกิดการคิดที่หลากหลาย	4.19	0.79	มาก
เฉลี่ยรวมรายด้านการจัดการเรียนรู้	4.14	0.67	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.13	0.55	มาก
6. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด	4.13	0.76	มาก
7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดและตัดสินใจ	4.17	0.58	มาก
8. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษากล้าคิดกล้าตอบ	4.43	0.73	มาก
9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็น	4.13	0.69	มาก

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
10. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหามากขึ้น	3.91	0.73	มาก
11. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน	3.87	0.55	มาก
เฉลี่ยรวมรายด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.11	0.69	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
12. การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.35	0.57	มาก
13. การจัดการเรียนรู้ทำให้จำเนื้อหาได้นาน	3.96	0.47	มาก
14. การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักศึกษาร่างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเองได้	4.26	0.45	มาก
15. การจัดการเรียนมีความสะดวกในการเรียนรู้ซ้ำได้	4.00	0.52	มาก
16. การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาพัฒนาทักษะฝึกปฏิบัติสูงขึ้น	4.30	0.70	มาก
17. การจัดการเรียนรู้ทำให้บูรณาการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน	4.22	0.67	มาก
18. กิจกรรมการเรียนการสอนนี้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.39	0.66	มาก
19. กิจกรรมการเรียนการสอนมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน	4.22	0.67	มาก
เฉลี่ยรวมรายด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.21	0.60	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.16	0.64	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ผ่านแอปพลิเคชันโมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.16$ S.D. = 0.64) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.21$ S.D. = 0.60) ถัดมา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.14$ S.D. = 0.67) และด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.11$ S.D. = 0.69)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ผ่านแอปพลิเคชันโมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ผลประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ทุกด้านอยู่ในระดับ ดี ผลการเปรียบเทียบทักษะฝึกปฏิบัติสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ผลประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ทุกด้านอยู่ในระดับ มาก ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมนี้ ทำให้นักศึกษามีทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้อยู่ในระดับ ดี โดยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 และนักศึกษามีความ

พึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนี้ ส่งผลต่อการเรียนรู้และทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ของนักศึกษาที่ดีขึ้น

1. ผลการประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี อยู่ในระดับ ดี เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงสามารถแสดงผลเป็นภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว แบบเรียลไทม์ เมื่อนำมาใช้ร่วมกับรูปแบบการสอนทักษะการฝึกปฏิบัติ ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอน จะทำให้นักศึกษาพัฒนาทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ได้อย่างเป็นขั้นตอน รวมทั้งยังสามารถบันทึกเพื่อให้นักศึกษากลับมาดูย้อนหลังได้ไม่จำกัดครั้ง ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติจริง ค้นคว้าข้อมูลร่วมกันของนักศึกษา (Suardi, 2020 : 253-263) รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนได้นำแนวทางการฝึกทักษะการปฏิบัติของแฮร์โรว์มาร่วมมีผลทำให้ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัติที่ดีขึ้น และเมื่อนักศึกษาได้ฝึกฝนปฏิบัติด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องจะเกิดความชำนาญเฉพาะตัว ผลการเปรียบเทียบทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่จัดกิจกรรมผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ที่เป็นเช่นนั้น เพราะว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นการฝึกให้นักศึกษาได้ปฏิบัติซ้ำจนก่อให้เกิดความชำนาญ นักศึกษาเกิดการจดจำเข้าใจการใช้เครื่องมือ และรู้ถึงเทคนิคการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้มากขึ้น จนกระทั่งสามารถทำได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Alice and David , 2013 : Online) ที่เรียนรู้จากกิจกรรมที่จัดเตรียมให้นักศึกษา และขณะที่นักศึกษาพัฒนาเว็บไซต์ ผู้สอนคอยสังเกตการณ์ฝึกปฏิบัติของนักศึกษาจากการสอบถามนักศึกษาและข้อคำถามจากนักศึกษาเมื่อเกิดข้อผิดพลาด หรือนักศึกษาไม่สามารถทำได้ หรือทำไม่ถูกขั้นตอน ก็จะคอยแนะนำให้คำปรึกษา สาธิตวิธีการทำงานนักศึกษาเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ สอดคล้องกับข้อพิพาท จันทร (2560 : 60-73) ที่กล่าวว่า ทักษะปฏิบัติสามารถพัฒนาด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้วจะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญ นอกจากนี้ได้สังเกตการณ์ฝึกปฏิบัติของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาได้ทำการศึกษาการปฏิบัติพัฒนาเว็บไซต์ตั้งแต่ต้นจนจบจากผู้สอน จึงมองภาพรวมของการปฏิบัติเข้าใจเบื้องต้น และสามารถวางแผนการสร้างชิ้นงานได้เบื้องต้น รวมถึงขนาดช่วงเวลาในการสอนฝึกปฏิบัติผู้สอนสามารถดูหน้าจอนักศึกษาและสอบถามผ่านช่องทางการสนทนา และด้วยรูปแบบกิจกรรมการสอนที่ได้นำมาใช้ที่มีการฝึกปฏิบัติซ้ำทำให้เกิดความคล่องแคล่วในการใช้เครื่องมือและเกิดความชำนาญได้ในที่สุด รวมทั้งการจัดกิจกรรมผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงสามารถนำไปใช้ในการปรึกษาหารือและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Ralph and Emmanuel (2019 : 1-8) ที่ได้ศึกษาการใช้งานแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์สนับสนุนการสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือในบริบทที่ยั่งยืน พบว่า การใช้แอปพลิเคชัน

ไมโครซอฟท์ทีมส์มีประสิทธิผลต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือได้ดีมาก เพราะสามารถรับข้อเสนอแนะและสามารถเผยแพร่ผลงานได้ รวมทั้งความสามารถในการทำงานร่วมกันของผู้เรียน

3. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงที่ เพื่อส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับ มาก เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้สอดคล้องกับ ธนวัฒน์ ชาวโพธิ์และคณะ (2563 : 261-274) ศึกษาความพึงพอใจโดยรวมต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชา ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ โดยใช้แอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ที่อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับทรงภพ ขุนมธุรส และคณะ (2564 : 1 -11) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยไมโครซอฟท์ทีมส์ในรายวิชาการรวมกรรมร่วมสมัย พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก เมื่อจัดลำดับความพึงพอใจจำแนกเป็นรายด้านที่มีลำดับสูงสุด พบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับ เนื่องจากผลที่นักศึกษาได้รับจากการจัดกิจกรรมที่สะท้อนถึงกิจกรรมที่ส่งผลต่อตัวนักศึกษาที่ทำให้ทักษะการฝึกปฏิบัติเพิ่มขึ้น เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย มีการลงมือปฏิบัติจริง ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาด้านกิจกรรมการเรียน เนื่องจากกิจกรรมที่ผู้สอนได้ดำเนินการในการทำกิจกรรมสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่นักศึกษาต้องการในการแสดงความคิดเห็น การเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนถึงกิจกรรมที่นักศึกษาต้องการในชั้นเรียน และด้านการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสการทำกิจกรรมได้อิสระ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและการคิดที่หลากหลาย เพื่อให้เหมาะกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นให้กับนักศึกษา แสดงให้เห็นถึงการใช้แอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริง เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง เปิดโอกาสให้ทำกิจกรรมอิสระ ทำให้นักศึกษาเกิดความคิดที่หลากหลาย สามารถเข้าถึงได้จากอุปกรณ์มือถือส่วนตัว จากทุกที่ ทุกเวลา อย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเพื่อศึกษาผลการประเมินทักษะฝึกปฏิบัติการออกแบบส่วนประสานงานผู้ใช้ทุกด้านอยู่ในระดับ ดี ผลการเปรียบเทียบทักษะการฝึกปฏิบัติแต่ละด้านสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน และผลประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียน ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ทุกด้านอยู่ในระดับ มาก จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้ประโยชน์ คือ ผู้สอนควรมีบทบาทมากกว่าการถ่ายทอดความรู้อย่างเดียว แต่ต้องเป็นผู้ควบคุม กำกับ ดูแลและติดตามนักศึกษาในทุกกิจกรรมที่จัดขึ้น รวมทั้งการกำหนดใบงานหรือกิจกรรมสร้างชิ้นงานที่ต้องมีการฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ เพื่อให้นักศึกษาเกิดความชำนาญ จะทำให้การเรียนรู้ของนักศึกษาประสบความสำเร็จและได้คุณลักษณะของนักศึกษาในอุดมคติ สำหรับการประเมินชิ้นงานควรมีการแจ้งผลประเมินให้นักศึกษาทราบทั้งในแง่ดีและบกพร่อง เพื่อให้นักศึกษานำไปปรับปรุง รวมทั้งให้กำลังใจและชมเชย รวมทั้งเกณฑ์การให้คะแนนต้องชัดเจน เป็นระบบ ครอบคลุมด้าน โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับ

เนื้อหาและนักศึกษา ส่วนอาจารย์ผู้สอนต้องมีการพูดคุย ปรีกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อย่างสม่ำเสมอกับนักศึกษา เพื่อให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป คือศึกษาประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมผ่านแอปพลิเคชัน ไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อยืนยัน ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรม นอกจากนี้ควรมีการเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริง เพื่อส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาสองกลุ่ม คือกลุ่มควบคุมและกลุ่มปกติ และศึกษาการนำแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์ร่วมกับวิดีโอแชร์ริงใช้ร่วมกับรูปแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อช่วยให้นักศึกษาพัฒนาทักษะการปฏิบัติ ทักษะทำงานเป็นทีม และความคิดสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- Alice Y. Kolb and David A. Kolb. (2013). *The Kolb Learning Style Inventory 4.0 : Guide to Theory, Psychometrics, Research & Applications*. 1 September 2021, Retrieved from http://www.researchgate.net/publication/303446688_The_Kolb_Learning_Style_Inventory_40_Guide_to_Theory_Psychometrics_Research_Applications.
- Hergenhahn, B.R. & Olsen, M. H. (1993). *An Introduction to Theories of Learning 14th ed Englewood Cliffs*. New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Ralph และ Emmanuel (2019). Using Microsoft Teams to support collaborative knowledge building in the context of sustainability assessment. *Proceedings of the Canadian Engineering Education Association (CEEAA-ACEG19)*. pp 1-8. Canada.
- Suardi M. (2020). The Effectiveness of Using the ZOOM Cloud Meetings Application in the Learning Process. In: *Internation Conference on Science and Advanced Technology* .pp 253-263. India.
- กัมปนาท คูศิริรัตน์ และ นุชรัตน์ นุชประยูร. (2564). ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศผ่านแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีมส์รายวิชาคณิตศาสตร์ละสถิติวิจัยสำหรับงานแอนิเมชันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *รายงานการประชุม ในการประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10*. 16 ธันวาคม 2564. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ช่อทิพย์ จันทรา. (2560). การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยติดเตียงสำหรับนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชนชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*. 9 (1), 60-73.
- ทรงภพ ขุนมธุรส และคณะ. (2564). ผลการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยไมโครซอฟท์ทีมส์ในรายวิชาวรรณกรรมร่วมสมัย. *Journal of Modern Learning Development*. 7 (1), 1-11.

- ธนวัฒน์ ชาวโพธิ์ และคณะ. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ โดยใช้ Microsoft Teams. *Journal of Modern Learning Development*. 5 (6), 261-274.
- วัชรวิทย์ นันจันที. (2558). *ไลน์ทางเลือกใหม่เพื่อการเรียนการสอน*. สืบค้น 3 พฤษภาคม 2564, จาก <http://lineforinstruction.blogspot.com>.

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
**Guideline for the Development of Executive Attributes According to the
Brahmavihara 4 in the Office of Chaiyaphum Primary
Educational Service Area 2**

วรยุทธ พลศรี

พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส และ สุนทร สายคำ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Worayut Ponsri,

Phrakhrupalad Boonchuay Jotivamsa and Sunthon Saikham

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E mail : bellgood.61@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ซึ่งเป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี ประชากร 186 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิจัยสภาพคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า โดยรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับมากและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเมตตา รองลงมา ได้แก่ ด้านมุทิตา ด้านกรุณา และด้านอุเบกขา ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านเมตตา ผู้บริหารควรการบริหารงานด้วยความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เคารพในสิทธิและศักดิ์ศรี ด้านกรุณา ผู้บริหารควรมีความกล้าตัดสินใจในการปรับปรุงการบริหารงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ด้านมุทิตา ผู้บริหารควรมีความเอาใจใส่เกี่ยวกับปัญหาและมีความกระตือรือร้นใน

* วันที่รับบทความ: 4 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 28 มีนาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 31 มีนาคม 2565

Received: March 4, 2022; Revised: March 28, 2022; Accepted: March 31, 2022

การ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน และด้านอุเบกขา ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการบริหารการวางแผน ด้วยความเที่ยงธรรมปราศจากอคติ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ความรู้งานวิจัยที่ว่าคุณลักษณะของครูที่ดีตามหลัก พรหมวิหาร 4 อย่างมีความสุข

คำสำคัญ : คุณลักษณะของผู้บริหาร; หลักพรหมวิหาร 4

Abstracts

The objectives of this research were: 1) to study the guidelines for the development of administrator characteristics according to the Four Brahmavihāra Dhammas under the Office of Chaiphum Primary Educational Service Area 2; 2) to propose the guidelines for the development of administrator characteristics according to the Four Brahmavihāra Dhammas under the Office of Chaiphum Primary Educational Service Area 2. This study was carried out employing the mixed-method research with 186 population. The statistics used in data analysis were: Frequency, Mean, Percentage, Standard Deviation. The data were also obtained from the study of documents and interviewing of 5 key informants before being interpreted by Content Analysis.

The research results were as follows:

1) The overall conditions of administrator characteristics according to the Four Brahmavihāra Dhammas under the Office of Chaiphum Primary Educational Service Area 2 were statistically rated at a high level. All four studied aspects were at the high level ranked from Mettā, followed by Muditā, Karuṇā, and Upekkhā.

2) The guidelines for the development of administrator characteristics according to the Four Brahmavihāra Dhammas under the Office of Chaiphum Primary Educational Service Area 2: Mettā: administrators should manage their work with good human relations, respect of the rights and dignity; Karuṇā: administrators should have the decisive courage to improve the management of changes; Muditā: administrators should be attentive to problems and be active to solve problems equally; Upekkhā: school administrators should manage planning without bias consistent with the research knowledge that the characteristics of good teachers according to the Four Brahmavihāra Dhammas.

Keywords: Characteristics of Educational Administrator; Prometheus 4.

บทนำ

การศึกษาในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคน ให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุกๆด้าน การศึกษาสร้างเยาวชนของชาติให้มีความพร้อมในการเจริญงอกงามเพื่อเป็นกำลังหลักของชาติ และมีส่วนร่วม ในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าสืบไป องค์ประกอบที่สำคัญสูงสุดที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบ ประเทศแบบ ยั่งยืน คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรดังกล่าวต้องประกอบด้วยคนที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้ง ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและเอื้อต่อการพัฒนา ประเทศ การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนและประเทศชาติให้ดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ

สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2560 – 2579) ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยเพื่อยกระดับคุณภาพทุกช่วงวัย ให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีจิตสำนึก รักวัฒนธรรมที่ดีงาม รู้คุณค่าของความเป็นไทย และได้รับการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 และเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เชื่อมโยงกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ มุ่งให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันในเวทีโลก

ด้วยหลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษานี้ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทของตนหลายอย่างในการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนให้ชัดเจนในฐานะที่เป็นผู้นำสถานศึกษาและจำเป็นต้องกำหนดบทบาทในการดำเนินงานกับคณะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อให้มีการประสานความร่วมมือในการทำกิจกรรมภายในสถานศึกษาร่วมกันรวมทั้งการกำหนดบทบาทในการบริหารจัดการภาระงานทั้งระบบของโรงเรียน ให้ดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบและมีความชัดเจนในการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้นั้น คือการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งโรงเรียน ซึ่งการจะทำให้ได้ผลเช่นนั้นจำเป็นต้องอย่างหนึ่งที่ผู้นำสถานศึกษาต้องมีแนวทาง หลักทฤษฎี และหลักธรรมเพื่อนำมาใช้เป็นกลไกสำคัญเพื่อที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาทั้งระบบและการบริหารงานวิชาการนั้น เป็นภารกิจ ที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องกำหนด แผนงาน วิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบบริหารภายในสถานศึกษาไม่ดี จะกระทบกระเทือน ต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงานได้ ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษาจึง ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ การบริหารสถานศึกษาเป็นแหล่งพัฒนา ประชากรของประเทศที่สำคัญยิ่งเป็นหน่วยที่ใช้ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ จำนวนมากมายหากการจัดบริหารงานในโรงเรียนขาดประสิทธิภาพ ผลผลิตของโรงเรียน คือนักเรียนที่สำเร็จออกไปย่อมมี ประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศย่อมล่าช้าตามไปด้วย

ในสภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนอำเภอกอนสารจังหวัดชัยภูมิ ในมีความเจริญก้าวหน้าด้านการจัดการศึกษาและมีการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุมากกว่าด้านจิตใจกล่าวคือ เกิดอำนาจนิยมวัตถุนิยม มีผลกระทบถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมวัฒนธรรม ประเพณีของพุทธศาสนาที่กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษานำมาใช้ในการบริหารงานน้อยกว่าที่ควรจะเป็นทำให้การบริหารงานไม่ราบรื่นและไม่ดีเท่าที่ควร ความสำคัญเช่นเดียวกันกับผู้บริหารหน่วยงานอื่น เพราะหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาก็ต้องปฏิบัติหน้าที่

เช่นเดียวกัน แต่บางครั้งการบริหารงานระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชาก็ไม่ราบรื่น อีกทั้งงานด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษายังไม่ได้รับการพัฒนาให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงได้ดีเท่าที่ควร ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน เช่น มีการขอย้ายขอพ้นงานครู ซึ่งไม่พอใจในการบริหารงานของผู้บริหารหรือไม่ได้รับความร่วมมือในการพัฒนางานทำให้ผลงานทางด้านวิชาการไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป ดังนั้นการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องได้ทั้งงานและได้ทั้งน้ำใจของเพื่อนร่วมงาน ในให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานอย่างเดียวกันนั้น ย่อมไม่เกิดประโยชน์ในการทำงานได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาบางครั้งไม่ให้ความสำคัญกับการใช้คุณธรรมในการบริหารงานทำให้ครู ขาดขวัญและกำลังใจ และผู้บริหารมีความรู้เรื่องคุณธรรมไม่ชัดเจนพอ จึงทำให้เมื่อนำไปปฏิบัติไม่ได้ ผลเท่าที่ควรผู้บริหารจึงจำเป็นต้องสร้างเสริมภาพพจน์ให้เป็นที่ศรัทธาและเชื่อถือ ซึ่งเป็นแนวทาง ปฏิบัติคือมีความรัก ความสงสาร ความชื่นชมยินดี ความมีน้ำใจเป็นกลาง ไม่ลำเอียงทั้งรายบุคคลและ คณะผู้บริหารที่ดีควรใช้พระคุณมากกว่าพระเดช หรือใช้อำนาจบารมีมากกว่าอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

พุทธธรรมเป็นหลักพื้นฐานของชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตไทยเป็นหลักเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขของคนในสังคม นั่นก็คือ หลักพรหมวิหาร 4 จึงเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียน เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ให้แก่นักเรียนทุกคน ผู้บริหารการศึกษาควรยึดหลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการครองใจคนประยุกต์ใช้กับทักษะภาวะผู้นำและการติดต่อสื่อสาร สอดคล้องกับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวว่า คนมีคุณแก่ส่วนรวม (สมาชิกที่ดีของสังคม) มีธรรมคือหลักความประพฤติดังนี้ มีพรหมวิหารคือธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐ หรือผู้มีจิตใจยิ่งใหญ่กว้างขวางดุจพระพรหม 4 อย่างดังต่อไปนี้เมตตา ความรัก กรุณา ความสงสาร มุทิตา ความเบิกบานพลอยยินดี อุเบกขา ความมีใจเป็นกลางบำเพ็ญการสงเคราะห์

ดังนั้นสถานศึกษาเปรียบเสมือนเป็นสถานที่ผลิตคนที่มีความรู้และต้องมีคุณธรรมควบคู่ไปด้วย เพื่อที่จะนำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนและครอบครัว ควบคู่ไปกับความมีคุณธรรมเพื่อนำไปใช้ในสังคมชีวิตประจำวัน การบริหารการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายในยุคปัจจุบันนี้ จึงต้องเน้นในเรื่องคุณธรรมเป็นหลัก ซึ่งจะต้องเริ่มจากการบริหารสถานศึกษาให้มีหลักธรรมมาเป็นเครื่องมือในการบริหารงานต่างๆ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ทั้งยังส่งผลต่อไปยังนักเรียนได้

จากความสำคัญของปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบทั้งเป็นที่ปรึกษา เป็นผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับงานวิชาการควบคุมการเรียนการสอน จัดครูเข้าสอน จัดให้มีอุปกรณ์เครื่องมือ วัสดุ นิเทศการสอนการวัดผลประเมินผล และการจัดการใช้ทรัพยากรทั้งที่เป็นบุคคลและสิ่งของเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานด้านวิชาการให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่า การนำหลักการบริหารเชิงพุทธโดยเฉพาะพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นแนวทางที่ดี ในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

โดยเฉพาะงานด้านวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการกำหนดและพัฒนา ระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานอย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์โดยใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหรือพัฒนาการบริหารงาน วิชาการ สามารถบูรณาการกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะหลักพรหมวิหาร 4 ให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
1. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 358 คน (ข้อมูล ประจำปีการศึกษา 2564)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย(Simple RandomSampling) มาจากประชากร ได้จำนวน 186 คน โดยการเปิดตารางสำเร็จรูป

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 5 คน

เครื่องมือการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ส่วนที่เป็นแบบสอบถามผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา โดยศึกษา แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรัชญาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็น มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 คือ 1. ด้านเมตตา 2. ด้านกรุณา 3. ด้านมุทิตา 4. ด้านอุเบกขา โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire)

ลักษณะของเครื่องมือสำหรับแบบสัมภาษณ์ (Interview Form)

แบบสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 5 ท่านเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open ended Form) เพื่อให้ผู้รับการสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 และข้อเสนอแนะต่างๆ ได้อย่างอิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูล

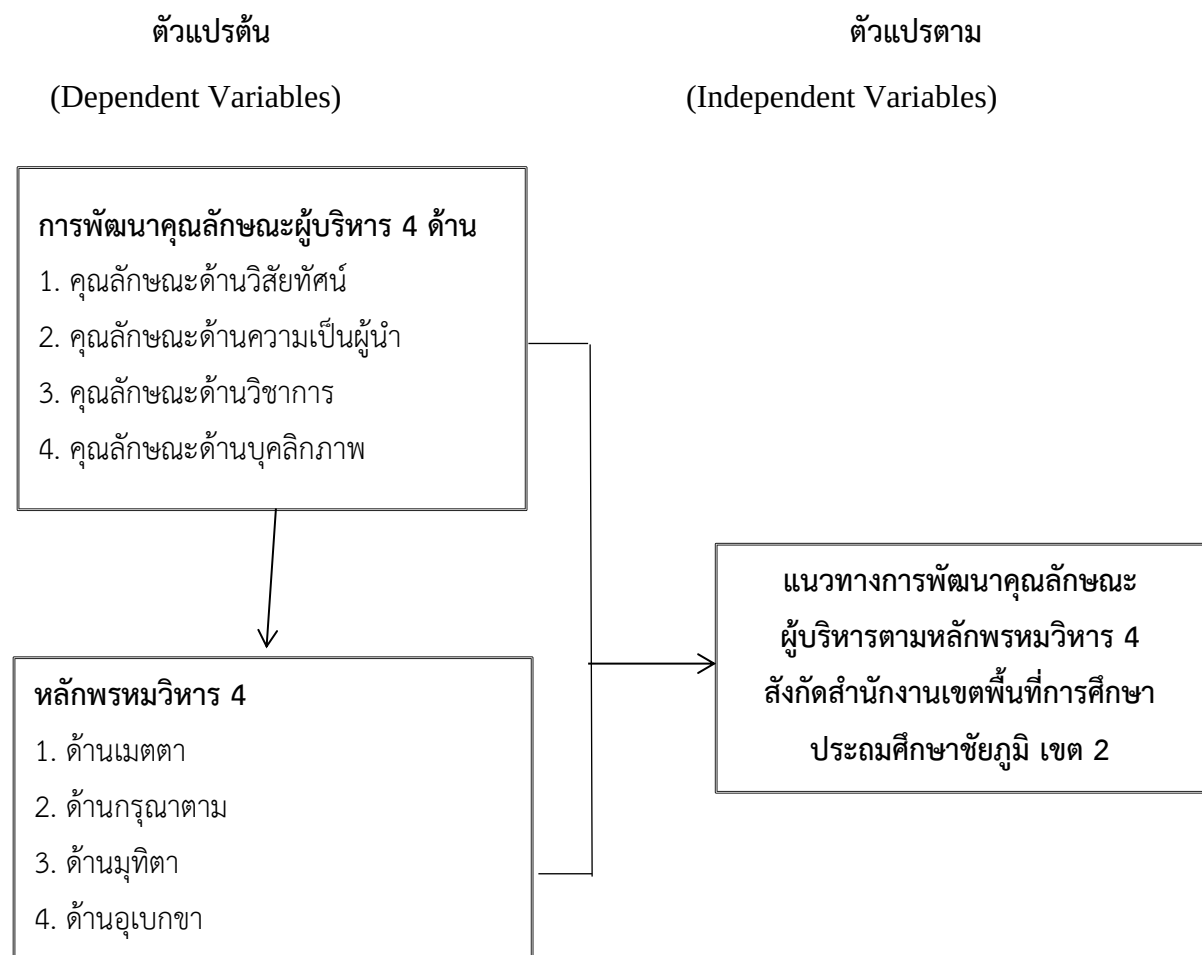
เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ ความถี่ และร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมาย
3. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมารวบรวมโดยอุปมัยวิธีมาสรุปเป็นข้อมูลผลการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ดังนั้นผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านปรากฏผลดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตาราง 4.2 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

(n=186)

ที่	แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหาร ตามหลักพรหมวิหาร 4	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1	ด้านเมตตา	4.14	0.58	มาก	1
2	ด้านกรุณา	4.05	0.77	มาก	3
3	ด้านมุทิตา	4.13	0.68	มาก	2
4	ด้านอุเบกขา	4.02	0.72	มาก	4
โดยรวม		4.09	0.69	มาก	

จากตารางที่ 4.2 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.09) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเมตตา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.14) รองลงมา คือ ด้านกรุณา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13) และด้านมุทิตา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านอุเบกขา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.02)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ซึ่งได้ผลการอภิปรายดังต่อไปนี้

ด้านเมตตา ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมสังสรรค์ปลายปี เพื่อมอบความสุขร่วมกันและสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนบริเวณโรงเรียน ผู้บริหารมีการอำนวยความสะดวกในเรื่องวัสดุ-อุปกรณ์ เอกสารวิชาการ ในการทำงานไว้อย่างครบถ้วน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับ วิทยานิพนธ์ พระปลัดมงคล วราสโย (เรื่องอาคม) (2561 : 6) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลัก

พรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ด้านเมตตา ผู้บริหารควรมี การมอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถ และควรมีการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ วิธีการทำงานที่ถูกต้อง ด้านกรุณา ผู้บริหารควรมีการให้คำปรึกษาและส่งเสริมให้แก้ไขปัญหาวด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม และควรมีการให้โอกาสผู้ที่มีผลงานต่ำกว่ามาตรฐานการประเมิน ปรับปรุงตนเองและเข้าร่วมงานต่อ ด้านมุทิตา ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถ และควรแสดงความยินดีเมื่อได้รับรางวัลหรือโบนัสพิเศษกับผู้ที่บังคับบัญชาอยู่เสมอ และด้านอุเบกขา ผู้บริหารโรงเรียนควรวางใจเป็นกลาง และสั่งการงานภายใต้ขอบเขตอำนาจ และหน้าที่ตามความเหมาะสม และควรมีการประชุมโดยส่วนรวม สร้างความเข้าใจ และประเมินผลงานอย่างยุติธรรม

ด้านกรุณา ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผู้บริหารจัดระบบรักษาความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินให้ทุกคน มีการจัดโครงการปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจ มีการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาตนเองของบุคลากร เป็นผู้นำในการช่วยเหลือเหตุประสพภัย เช่น รถชน ไฟไหม้ น้ำท่วม และงานฌาปนกิจสงเคราะห์ทุกครั้ง ผู้มีการให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับ ฎากร นามแก้ว และคณะ (2564 : 1-2) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของบุคลากรโดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า 1) การบริหารความขัดแย้งของบุคลากรโดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการยอมให้ ด้านการหลีกเลี่ยง ด้านการประนีประนอม ด้านการร่วมมือ และด้านการเอาชนะ ตามลำดับ 2) เปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งของบุคลากรโดยการประยุกต์ใช้หลัก

พรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของบุคลากรโดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียน มัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้บริหารควรแสวงหาเหตุผลในการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายแก้ปัญหาความขัดแย้งที่จะนำไปสู่ผลที่พึงพอใจทั้งสองฝ่าย ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในองค์กร โดยที่ผู้บริหารจะต้องมุ่งให้ทุกฝ่ายตระหนักว่า อะไรคือสิ่งที่ต้องแก้ไข โดยพิจารณาเหตุของความขัดแย้งและหาวิธีการจัดการกับความขัดแย้งที่เหมาะสม

ด้านมุทิตา ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผู้บริหารมีการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถ แสดงความยินดีเมื่อได้รับโอกาสหรือรับการคัดเลือกไปศึกษาต่อ หรือดูงานต่างประเทศ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากร เข้ารับการประชุม อบรมและ สัมมนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ การตีพิมพ์ผลงานของผู้ใต้บังคับบัญชาในสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ผลงาน เช่น วารสารของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับ ชุตติกาญจน์ หล้าแขก และคณะ, (2563 : 80-81) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครขอนแก่นอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการเรียนรู้การจัดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านได้แก่ด้านมุทิตาด้านเมตตา ด้านกรุณา และด้านอุเบกขา ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครขอนแก่น จำแนกตามเพศ และเกรดเฉลี่ย มีระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และจำแนกตามระดับชั้น มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. แนวทางการพัฒนา การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามหลักพรหมวิหาร 4 สถานศึกษาโดยครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับครู นักเรียน และผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ในการสอดแทรกทุกกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนต่อไป

ด้านอุเบกขา ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผู้บริหารมีการพิจารณาโทษตามกฎระเบียบ ข้อบังคับตามขั้นตอนด้วยความเป็นธรรม ผู้บริหารวางใจเป็นกลางในสิ่งที่ไม่สามารถดำเนินการได้ในขอบเขตอำนาจ และหน้าที่ที่มีความยุติธรรม มีการประชุมโดยส่วนรวม สร้างความเข้าใจก่อนมีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งทุกครั้ง ชี้แจง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน มีใจเป็นกลาง กับบุคลากรทุก

คนมีความซื่อสัตย์สุจริต ต่อหน้าที่การงานของตน ใช้หลักความยุติธรรมในการบริหารบุคลากรอย่างเหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับ พระณัฐวุฒิ สุขาโต (คลังเงิน) (2563 : 301) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการสรรหาบุคลากร ($\bar{X}=4.09$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) และด้านการวางแผนอัตรากำลัง ($\bar{X}=4.01$) และด้านการให้พ้นจากงาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการดำรงรักษาบุคลากร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$)

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น พบว่า จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวม มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการวางแผนอัตรากำลัง มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยผู้บริหาร มีการปฏิบัติสูงกว่าครูผู้สอน ส่วนด้านการสรรหาบุคลากรด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการดำรงรักษาและด้านการให้พ้นจากงาน มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม ผู้บริหารและครูผู้สอน มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการวางแผนอัตรากำลัง ด้านการสรรหาบุคลากรด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการดำรงรักษาและด้านการให้พ้นจากงาน มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงจากผลการวิจัยและจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ด้านเมตตา ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมุ่งเพื่อปรารถนาดี ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุขผู้บริหารควรมีความรัก ความปรารถนาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการให้คำแนะนำ สั่งสอน หรือ อบรมทั้งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและความประพฤติที่เหมาะสมและดีงาม รวมถึงการใช้

1.2 ด้านกรุณา ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความปรานี ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ผู้บริหารควรมีความกรุณาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการให้ความช่วยเหลือ แบ่งปันน้ำใจ หรือ สงเคราะห์ทั้งทางด้านวัตถุ

กำลังกายและกำลังใจ รวมถึง การจัดสรรสวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูลต่างๆ ให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของผู้ได้บังคับบัญชา

1.3 ด้านมูทิตา ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ไม่มีใจอิจฉาริษยา ผู้บริหารควรสนับสนุนและแสดงออกถึงความยินดีเมื่อผู้ได้บังคับบัญชา (รวมถึงครอบครัว) มีความสุข หรือ มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการทำงานและชีวิตครอบครัว รวมถึง การเชิดชูด้วยรางวัลและแบ่งปันด้วยน้ำใจ

1.4 ด้านอุเบกขา ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องการวางใจเป็นกลาง ผู้บริหารควรมีความปรารถนาดีต่อผู้ได้บังคับบัญชาด้วยการช่วยเหลือให้พ้นทุกข์ มีความสุขในลักษณะที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และจะต้องมีความยุติธรรม ไม่ลำเอียงหรือ อคติต่อผู้ใดผู้หนึ่ง เพราะ รัก ไม่ชอบหรือเกลียด เขา และกลัวผู้ได้บังคับบัญชาให้เหมาะสม ถูกกับวัย งาน และความถนัด

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ด้านเมตตา ผู้บริหารควรมีการมอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถ และควรมีการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ วิธีการทำงานที่ถูกต้อง ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ อุทิศเวลาส่วนตนเพื่อประโยชน์ ส่วนรวมของโรงเรียนอย่างเต็มที่

2.2 ด้านกรุณา ผู้บริหารควรมีการให้คำปรึกษาและส่งเสริมให้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม และควรมีการให้โอกาสผู้ที่มีผลงานต่ำกว่ามาตรฐานการประเมิน ปรับปรุงตนเองและเข้าร่วมงานต่อ ผู้บริหารควรดูแลและอำนวยความสะดวก เรื่องสวัสดิการของบุคลากร

2.3 ด้านมูทิตา ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถ ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจที่ดี ให้แก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอและควรแสดงความยินดีเมื่อได้รับรางวัลหรือโบนัสพิเศษกับผู้ได้บังคับบัญชาอยู่เสมอ

2.4 ด้านอุเบกขา ผู้บริหารโรงเรียนควรวางใจเป็นกลาง และสั่งการงานภายใต้ขอบเขตอำนาจ และหน้าที่ตามความเหมาะสม และควรมีการประชุมโดยส่วนรวม สร้างความเข้าใจ และประเมินผลงานอย่างยุติธรรม

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

3.1 ควรศึกษาจากโรงเรียนในเขตอื่น ๆ ว่า มีการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้

3.2 ควรศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารในการประยุกต์กับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอื่น ๆ เช่น สังคหวัตถุ 4 ไตรสิกขา เป็นต้น

3.3 ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ในโรงเรียน หรือหน่วยงานต่อไป เพื่อจะได้พิจารณาผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชุตติกาญจน์ หล้าแขก และคณะ. (2563). การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครขอนแก่นอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น. *Journal of Modern Learning Development*, 5 (1), 79-93.
- ภากร นามแก้วและคณะ. (2564). การบริหารความขัดแย้งของบุคลากรโดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 28. *วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด*. 1 (1), 1 - 2
- พระณัฐวุฒิ สุชาโต (คลังเงิน). (2563). การบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*. 7 (2) (ประจำเดือนเมษายน – มิถุนายน 2563), 301.
- พระปลัดมงคล วราสโย (เรืองอาคม). (2561). *แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การพัฒนาศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในตำบลทุ่งปี
อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

**Enhancing the Center for Quality of Life Development and Career
Promotion for the Elderly at Tungphee Subdistrict,
Mae Wang District, Chiang Mai Province**

เบญญทิพย์ สิงห์ธร และ พจนา พิชิตปัจจา

Benyathip Singthon and Pojjana Pichitpatja

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Chiang Mai University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : benyathip_si@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปีในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ และ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี ตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ โดยงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบกึ่งมีโครงสร้างและการสนทนากลุ่มเฉพาะ ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 10 กลุ่ม คัดเลือกแบบเจาะจงใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth Interview) มีแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi - structure Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยจัดเป็นกลุ่มสนทนา มีแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi - structure Interview) และการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) 2 ส่วน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยสรุปจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เอกสารแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอ.) องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ มีทั้งสิ้น 5 แนวทาง ประกอบด้วย 1.) แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างภาคส่วนท้องถิ่นกับท้องที่ 2.) แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างภาคส่วนท้องถิ่น ท้องที่ หน่วยงานส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค และ

ชุมชน 3.) แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างภาคส่วนท้องถิ่น หน่วยงานส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาคและชุมชน 4.) แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างภาคส่วนท้องถิ่น และชุมชน และ 5.) แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค และชุมชน ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) มี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย ความเข้มแข็งของผู้นำและความเข้มแข็งของเครือข่าย

คำสำคัญ : ข้อจำกัดด้านงบประมาณ; อบต.ทุ่งปี้; การพัฒนาคุณภาพชีวิต; ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)

Abstracts

This paper aims to 1) study the pathway to enhance the Center for Quality of Life Development and Career Promotion for the Elderly at Tungphee Subdistrict, Mae Wang District, Chiang Mai and 2) investigate the standards and factors affecting the Center for Quality of Life Development and Career Promotion for the Elderly with a limited budget at Tungphee Subdistrict, Mae Wang District, Chiang Mai Province. This is a qualitative study that which in-depth interviews, semi-structured interviews, and focus group discussions were used to collect data from the key informants consisting of 10 groups of people. Then the data was analyzed using 1) content analysis based on theoretical frameworks and related studies and 2) analytic induction based on data from the interviews and focus group.

The findings reveal that there are five pathways to enhance the quality of life of the elderly people at the Center for Quality of Life Development and Career Promotion for the Elderly, Tungphee Subdistrict which is 1) welfare management under the collaboration between a local government organization and local administrators 2) collaborative management under the collaboration of local government organization, local administrators, the government organization at the national and regional level and the community 3) collaborative management under the collaboration of local government organization, the government organization at the national and regional level and the community 4) collaborative management under the collaboration between a local government organization and the community and 5) collaborative management under the collaboration of the government organization at the national and regional level and the community. Besides, the two factors affecting the enhancement of the Center for Quality of Life Development and Career Promotion for the Elderly are leadership and strong networking.

Keywords : limited budget, Tungphee Subdistrict Administration Organization, Quality of Life Development, the Center for Quality of Life Development and Career Promotion for the Elderly

บทนำ

ในปี พ.ศ.2548 ประเทศไทยได้เข้าสู่ระดับสังคมผู้สูงอายุแล้ว ซึ่งมีจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ปี พ.ศ.2564 จะเป็นระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ และปี พ.ศ.2574 จะก้าวเข้าสู่ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2558) จากข้อมูลสถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด จากกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้รวบรวม พบว่า จำนวนประชากรทั้งหมดของไทยมีจำนวน 66,186,727 คน เป็นประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 11,627,130 คน คิดเป็นร้อยละ 17.57 และจังหวัดเชียงใหม่มีประชากรทั้งสิ้น 1,784,370 คน เป็นประชากรผู้สูงอายุ จำนวน 349,755 คน คิดเป็นร้อยละ 19.60 มากเป็นลำดับ 3 ของประเทศรองจากจังหวัดกรุงเทพมหานครและนครราชสีมา

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ได้ดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นสถานที่ให้ผู้สูงอายุได้จัดกิจกรรมและบริการ ส่งเสริมอาชีพ ถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทั้งสุขภาพกาย จิตใจ และสังคม เป็นศูนย์ที่ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และมีระบบข้อมูลผู้สูงอายุบริการในพื้นที่ โดยมีหน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่มีส่วนร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพอส. และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การหนุนเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา, 2561:87) ข้อมูลของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าได้มีการสนับสนุนงบประมาณให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ปี 2557 – 2564 จำนวน 53 แห่ง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปีตั้งอยู่ในอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ได้รับงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เมื่อปี 2558 จำนวน 1,000,000.-บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) มีผลการประเมินตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ประจำปี 2564 อยู่ในระดับดี

สำหรับการขับเคลื่อนกิจกรรมของผู้สูงอายุภายใต้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี มีสถิติข้อมูลผู้สูงอายุและงบประมาณการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ตั้งแต่ปี 2559 - 2564 ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลผู้สูงอายุ และงบประมาณการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี
ตั้งแต่ปี 2559 - 2564

ปี (พ.ศ.)	จำนวน ผู้สูงอายุ (คน)	ประมาณการ งบประมาณทั้งหมดของ อบต. (บาท/ปี)	งบประมาณที่จัด กิจกรรมผู้สูงอายุของ อบต. (บาท/ปี)	คิดเป็นร้อยละ ของงบประมาณ ทั้งหมด
2559	952	19,250,000	70,000	0.36
2560	993	30,000,000	90,000	0.30
2561	1,046	31,770,000	70,000	0.22
2562	1,208	31,800,000	80,000	0.25
2563	1,263	34,690,620	151,500	0.43
2564	1,305	34,697,778	74,000	0.21

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี, 2564

จากตารางข้อมูลตารางที่ 1 ข้อมูลผู้สูงอายุ และงบประมาณการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี ตั้งแต่ปี 2559 - 2564 จะเห็นได้ว่าจำนวนของผู้สูงอายุในตำบลทุ่งปีมีอัตราที่เพิ่มขึ้นทุกปี จากจำนวน 952 คน ในปี 2559 เป็นจำนวน 1,305 คน ในปี 2564 สำหรับงบประมาณในการดำเนินงานขับเคลื่อนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปีถือได้ว่าเป็นงบประมาณที่น้อยเมื่อเทียบกับงบประมาณที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปีทั้งหมด และจะเห็นได้ว่างบประมาณด้านการขับเคลื่อนผู้สูงอายุมีจำนวนลดน้อยลงทุกปี ผู้ศึกษาวิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี เพื่อนำเสนอรูปแบบและผลการดำเนินนโยบายของพื้นที่ที่เป็นศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุระดับท้องถิ่นภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี ตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ

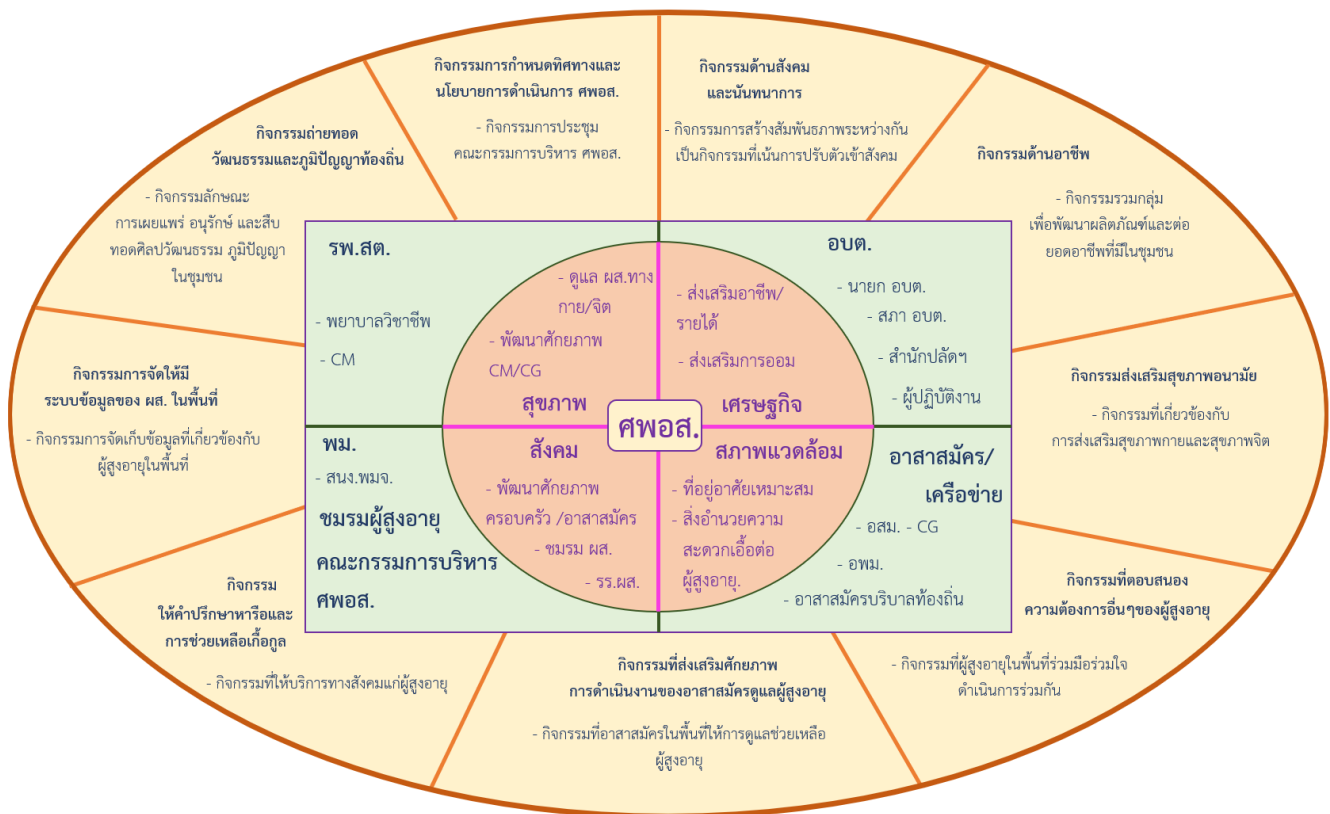
ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 10 กลุ่ม จำนวน 36 คน ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ประธานคณะกรรมการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ กลุ่มที่ 2 ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลทุ่งปี กลุ่มที่ 3 ผู้บริหาร อบต.ทุ่งปี กลุ่มที่ 4 ผู้ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุของ อบต.ทุ่งปี กลุ่มที่ 5 ผู้สูงอายุที่มาร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ กลุ่มที่ 6 ผู้บริหารสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มที่ 7 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านทุ่งป่าคาเหนือ กลุ่มที่ 8 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาทราย กลุ่มที่ 9 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลทุ่งปี กลุ่มที่ 10 อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ คัดเลือกแบบเจาะจง ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth Interview) มีแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi - structure interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยจัดเป็นกลุ่มสนทนา มีแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi - structure interview) และการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) 2 ส่วน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยสรุปจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เอกสารแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในตำบลทุ่งปี อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ใช้แนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริดว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ (The Madrid International Plan of Action on Ageing) ข้อเสนอของสภายุโรปประเทศ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) แนวคิดสุขภาวะของสำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแนวคิดพหุพลัง (Active Ageing) ขององค์การ

อนามัยโลก (WHO) ในการศึกษาผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ภายใต้มิติการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ใน 4 มิติ คือ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อม

จากแผนภาพสามารถอธิบายศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี ที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตใน 4 มิติ ดังนี้

1. มิติด้านสุขภาพ ส่งเสริมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุทั้งทางกายและจิตใจ และการพัฒนาศักยภาพของผู้จัดการระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุข (Care Manager) และผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Caregiver)
2. มิติด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมอาชีพและรายได้ รวมถึงส่งเสริมการออมให้กับผู้สูงอายุ
3. มิติด้านสังคม มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพครอบครัว และอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพชมรมผู้สูงอายุของตำบล และการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อให้การส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้สูงอายุ
4. มิติด้านสภาพแวดล้อม สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยในการดำรงชีวิต

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในตำบลทุ่งปี อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ภายใต้ข้อจำกัดเชิงงบประมาณ โดยบริบททั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ครอบคลุมพื้นที่จำนวน 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านปางช้างเหล็ก หมู่ที่ 2 บ้านหนองเย็น หมู่ที่ 3 บ้านพันตน หมู่ที่ 4 บ้านกลางดง หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งปี หมู่ที่ 6 บ้านเด่น-นาทราย หมู่ที่ 7 บ้านพะประทาน หมู่ที่ 8 บ้านทุ่งป่าคาใต้ หมู่ที่ 9 บ้านริมวาง หมู่ที่ 10 บ้านแสนคำ หมู่ที่ 11 บ้านทุ่งป่าคาเหนือ หมู่ที่ 12 บ้านหนองป่าคา ประชากรมีทั้งหมด 3,672 คน แบ่งเป็น ชาย 1,781 คน หญิง 1,891 คน จำนวนครัวเรือน 1,313 ครัวเรือน ทั้งนี้สำหรับสถิติข้อมูลผู้สูงอายุ 3 ปี ย้อนหลังตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2562 – 2564 ปี จำนวนของผู้สูงอายุในตำบลทุ่งปีมีอัตราที่เพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2562 มีจำนวนผู้สูงอายุ จำนวน 1,208 คน ปีงบประมาณ พ.ศ.2563 จำนวน 1,263 คน และปีงบประมาณ พ.ศ.2564 จำนวน 1,305 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในพื้นที่ ซึ่งถือได้ว่าตำบลทุ่งปีเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์

จากผลการศึกษาพบว่าแนวทางในการพัฒนาการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ มีทั้งสิ้น 5 แนวทาง ประกอบด้วย

1.) แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างภาคส่วนท้องถิ่นกับท้องที่ ซึ่งเป็นแนวทางที่บูรณาการร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปีในภาคส่วนท้องถิ่น และนายอำเภอ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นภาคส่วนของท้องที่ ภายใต้การดำเนินงานโดยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) โดยมีนายอำเภอมะนัง เป็นประธานกรรมการ สำหรับอำเภอมะนังได้กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โรคติดต่อ อุบัติเหตุ และการจัดการขยะ จากนั้นคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.) ซึ่งมีกำนันตำบลทุ่งปี เป็นประธานคณะกรรมการ นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา ระดมความคิดเห็นจากหน่วยต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาภายในพื้นที่ในประเด็นที่คณะกรรมการ พชอ. กำหนด สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปีได้กำหนดนโยบายการขับเคลื่อนด้านการดูแลผู้สูงอายุ และการส่งเสริมการจัดการขยะในชุมชนซึ่งเป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในมิติสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

2.) แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างภาคส่วนท้องถิ่น ท้องที่ หน่วยงานส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค และชุมชน ในแนวทางนี้องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปีได้ดำเนินการร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน 4 กิจกรรม ได้แก่

2.1 ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ.2558 โดยองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปีได้ประชุมหารือกับผู้นำชุมชนและผู้สูงอายุ ขอสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุง/ต่อเติมอาคารของ อบต.ให้เป็นศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ จำนวน 1,000,000.-บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคง

ของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ ในการดำเนินการของ ศพอส.มีคณะกรรมการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุแต่งตั้งจากประธานผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน และมีที่ปรึกษาเป็นนายก อบต.ทุ่งปี และกำนันผู้ใหญ่บ้าน และยังมีหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น รพ.สต. ผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Caregiver : CG) อาสาสมัครบริบาลท้องถิ่น และอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) โดยให้ ศพอส.ขับเคลื่อนให้เป็นสถานที่สำหรับคนทุกช่วงวัยได้ใช้ประโยชน์ เผยแพร่ความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญา การจัดกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์ฯ จัดทำเป็นแผนกำหนดแต่ละปี

2.2 การเข้าร่วมกองทุนระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care : LTC) เมื่อปี 2561 โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี เพื่อขับเคลื่อนระบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี เป็นประธาน มีผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ผู้แทนหมู่บ้าน ผู้แทนศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นกรรมการ ในการพิจารณาผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงเพื่อให้ผู้จัดการระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุข (Care Manager : CM) ทำหน้าที่ประเมินคัดกรองความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันตามดัชนี ADL และประเมินคัดกรองโรคประจำตัวของผู้สูงอายุ จัดทำข้อมูลผู้สูงอายุที่ต้องการดูแลช่วยเหลือทั้งเชิงรุกและเชิงรับ จัดทำแผนการดูแลรายบุคคล (Care Plan) ทำงานร่วมกับผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Caregiver : CG) ที่ทำหน้าที่ดูแลฟื้นฟูด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยเฉลี่ยผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ 1 คน ต้องดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 1 - 3 คน โดยในแนวทางนี้จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปีได้มีการขับเคลื่อนการดูแลผู้สูงอายุในมิติด้านสุขภาพ

2.3 การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกิจกรรมแรกภายใต้ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) โดยจัดตั้งเมื่อ พ.ศ.2559 โดยใช้ ศพอส.เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอน มีคณะกรรมการดำเนินงานประกอบด้วย 1.) คณะที่ปรึกษา 2.) คณะกรรมการและแกนนำขับเคลื่อน 3.) ครูใหญ่ 4.) ทีมวิทยากรจิตอาสา การจัดกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้สูงอายุ อาทิเช่น กิจกรรมการดูแลสุขภาพ กิจกรรมการฝึกอาชีพ กิจกรรมนันทนาการ เป็นต้น มีเจ้าหน้าที่ของ อบต.ดำเนินการจัดหาวิทยากร โดยงบประมาณในการจัดกิจกรรมมีกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งปี สนับสนุนปีละประมาณ 3,000 บาท และ อบต.ทุ่งปี สนับสนุนงบประมาณ ปีละ 30,000 บาท นอกจากนี้ชมรมผู้สูงอายุได้จัดทำผ้าป่า เพื่อหางบประมาณมาสนับสนุน ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในมิติด้านสังคม ควบคู่กับมิติด้านสุขภาพ และมิติด้านเศรษฐกิจ

2.4 การปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในมิติการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม แนวทางนี้ดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี ผู้ใหญ่บ้าน และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ โดยเริ่มจาก อบต.ทุ่งปี สார்วจข้อมูลผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงและปลอดภัยร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

(Caregiver : CG) อาสาสมัครบริบาลท้องถิ่น และอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) หรืออาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณโครงการปรับสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสมและปลอดภัยจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ ในงบประมาณหลังละไม่เกิน 40,000 บาท เมื่อได้รับงบประมาณแล้วทาง อบต.ทุกปีจะจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และมีแรงงานจิตอาสาในชุมชนช่วยกันปรับปรุงซ่อมบ้านให้กับผู้สูงอายุ

3.) แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างภาคส่วนท้องถิ่น หน่วยงานส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค และชุมชน ในแนวทางนี้มีการดำเนินการ 2 กิจกรรม ประกอบด้วย

3.1 ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุและคนพิการตำบลทุ่งปี หรือศูนย์ปันสุขห้วมใจ เป็นการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตในมิติด้านสุขภาพ ร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุตำบลทุ่งปี โรงพยาบาลแม่วาง ผู้ช่วยเหลื่อมดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Caregiver : CG) อาสาสมัครบริบาลท้องถิ่น และอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) หรืออาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เพื่อดูแลฟื้นฟูผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง และฟื้นฟูด้านจิตใจ มีโรงพยาบาลแม่วางมาให้บริการ มีชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก คือ อาสาสมัครที่ดูแลผู้สูงอายุในชุมชนลงไปช่วยกันดูแลแบบเข้าเวรเวียนกัน ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยแพทย์ วัดความดัน และชั่งน้ำหนัก งบประมาณสถานที่มาจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) อุปกรณ์ฟื้นฟูได้มาจก

การทำบุญ การบริจาค การทอดผ้าป่าและการจัดตั้งถิ่นของชมรมผู้สูงอายุตำบลทุ่งปี และองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปีทำหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ สนับสนุนรถตู้ให้บริการรับ - ส่ง ซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกันภายในชุมชน

3.2 กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งปี ดำเนินการโดยมีสมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เป็นกิจกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีวัตถุประสงค์ในการสร้างวินัยการออมให้คนในชุมชน การบริหารจัดการอยู่ในรูปของคณะกรรมการ มีงบประมาณมาจาก 3 แห่ง คือ 1. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. สมาชิกของ ศพอส. ที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และ 3. อบต.ทุ่งปี เป็นกองทุนสวัสดิการพื้นฐานในรูปแบบของสัจจะสะสมทรัพย์ โดยการนำเงินออมที่ได้มาจัดสวัสดิการในชุมชน สมทบเงินเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งปีวันละ 1 บาท หรือที่เรียกว่า กองทุนออมวันละบาท โดยกิจกรรมของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งปีจะมีการสำรวจบ้านผู้สูงอายุที่ต้องได้รับการปรับปรุง เช่น ไม่มีห้องน้ำ ไม่มีความมั่นคง สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ กิจกรรมการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ร่วมกับ ศพอส. มีการจัดทุนเพื่อลงพื้นที่เยี่ยมผู้ป่วย และจัดสวัสดิการให้กับคนในชุมชน

4.) แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างภาคส่วนท้องถิ่น และชุมชน ในแนวทางนี้ เป็นการ จัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี และภาคชุมชน ซึ่งมี 2 กิจกรรม ได้แก่

4.1 การจ้างอาสาสมัครบริบาลท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี ตามหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไข อัตราเงินเดือน และการจ่ายค่าตอบแทนของอาสาสมัครบริบาลท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครบริบาลท้องถิ่นจะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุขั้นกลาง จำนวน 70 ชั่วโมง เข้าไปดูแลในกรณีผู้สูงอายุ/ผู้ป่วยที่มีภาวะพึ่งพิงตามแผนการดูแลรายบุคคล (Care Plan) ร่วมกับผู้จัดการระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุข (Care Manager : CM) โดยเข้าไปดูแลสัปดาห์ละ 2 วัน ในเรื่องความสะอาด และสุขภาพจิตทั้งของญาติ และคนไข้ ได้รับค่าตอบแทนเดือนละ 5,000 บาท โดยเป็นงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี เป็นการ จัดสวัสดิการการดูแลผู้สูงอายุในมิติด้านสุขภาพ

4.2 การจัดการขยะ ในกิจกรรมนี้เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับมิติด้านสิ่งแวดล้อม โดยองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปีได้ดำเนินการให้มีการจัดการขยะในตำบล เป็นโครงการสนับสนุนให้ครัวเรือนในชุมชนรวมถึงผู้สูงอายุจัดการเศษอาหาร เมื่อมีการแยกขยะแล้วจะนำเศษอาหารที่ได้จากการแยกนำไปทำปุ๋ยหมักสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธีนั้นจะเป็นการสร้างสุขลักษณะที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปีได้จัดซื้อกรงสำหรับการคัดแยกขยะให้แต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ชุมชนได้บริหารจัดการในการซื้อขายขยะ และสามารถสร้างรายได้ส่วนหนึ่งให้กับครัวเรือนและผู้สูงอายุ

5.) แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค และชุมชน มีการดำเนินการ 2 กิจกรรม ประกอบด้วย

5.1 โครงการบ้านพอเพียง ปรับสภาพบ้านให้แก่ผู้สูงอายุและผู้ยากไร้ในชุมชน ซึ่งขับเคลื่อนโดยสภาองค์กรชุมชนตำบลทุ่งปี ซึ่งเป็นภาคประชาสังคมร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ในการดำเนินการช่วยเหลือคนในชุมชน โดยได้ทำแผนสำรวจผู้สูงอายุ/ผู้ยากไร้ที่ประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัยร่วมกับอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) หรืออาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ในแต่ละหมู่บ้าน โดยให้การช่วยเหลือซ่อมแซมบ้านผู้ยากไร้ผู้ด้อยโอกาส บ้านที่ทรุดโทรม มีงบประมาณสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. จำนวน 18,000 บาท/หลัง ได้มีการช่วยเหลือไปแล้ว จำนวน 13 หลัง ซึ่งการดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในมิติสิ่งแวดล้อม

5.2 การอบรมอาชีพ ซึ่งเป็นกิจกรรมในมิติด้านเศรษฐกิจควบคู่กับมิติด้านสุขภาพ โดยศูนย์การศึกษาคนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลตำบลทุ่งปี ที่มีบทบาทหน้าที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลายรูปแบบที่เป็นความต้องการของผู้สูงอายุ รวมทั้งสอดคล้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น รพ.สต.ที่ต้องการดูแลปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน ทาง กศน.ตำบลทุ่งปี

จึงมีการอบรมการส่งเสริมอาชีพที่เน้นเรื่องการดูแลสุขภาพ เช่น การใช้สมุนไพร การทำยาหม่อง การทำลูกประคบ เป็นต้น

สำหรับปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 2 ปัจจัยที่สำคัญดังนี้

1. ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของผู้นำ ในเชิงการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ หากผู้นำให้ความสนใจในประเด็นการเข้าสู่สังคมสูงวัยจะทำให้เกิดนโยบายในด้านผู้สูงอายุที่ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ มิติด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นำไปสู่โครงการกิจกรรมแก่ผู้สูงอายุ รวมไปถึงการจัดหางบประมาณมาสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม

2. ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของเครือข่าย ถือได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่หลากหลายหน่วยงาน ครอบคลุม 4 มิติ มิติด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่หน่วยงานระดับจังหวัด คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ในการจัดสรรงบประมาณจัดตั้งเป็นศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) และเกิดกิจกรรมต่างๆ ภายในศูนย์ฯ ดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานระดับอำเภอ ท้องที่ และชุมชน อาทิ เช่น คณะกรรมการ พอช. คณะกรรมการ พชต. โรงพยาบาลแม่วาง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ศูนย์การศึกษาออร์ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุและคนพิการตำบลทุ่งปี (ศูนย์ปิ่นสุขฮั่วมใจ) โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลทุ่งปี กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลทุ่งปี สภาองค์กรชุมชนตำบลทุ่งปี กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งปี ชมรมผู้สูงอายุตำบลทุ่งปี และอาสาสมัครที่ดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลทุ่งปี เข้ามาสนับสนุนโครงการกิจกรรมผู้สูงอายุในตำบล ทำให้เกิดการบูรณาการการขับเคลื่อนร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี ได้มีแนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ได้แก่ 1.แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างภาคส่วนท้องถิ่นกับท้องที่ 2.แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างภาคส่วนท้องถิ่น ท้องที่ หน่วยงานส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค และชุมชน 3.แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างภาคส่วนท้องถิ่น หน่วยงานส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาคและชุมชน 4.แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างภาคส่วนท้องถิ่น และชุมชน และ 5.แนวทางการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค และชุมชน และมีปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของผู้นำ และปัจจัยด้านความเข้มแข็งของเครือข่าย

ซึ่งการดำเนินกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดระบบผลิตร่วม (Co-Production) ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ภายใต้กิจกรรมใน 4 มิติ คือ มิติด้านสุขภาพ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม และมิติด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การวางแผนนโยบายร่วมกัน (Co-planning) ตั้งแต่การดำเนินตามนโยบายการขับเคลื่อนของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.) การร่วมออกแบบบริการ (Co-design) โดยองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี เป็นหลักในการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุเป็นศูนย์รวมในการทำกิจกรรมบูรณาการร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมที่จัดนั้นเป็นกิจกรรมที่รับฟังจากความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ ที่เน้นกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพ และกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ การร่วมพิจารณาตัดสินใจ (Co-prioritization) เป็นการจัดลำดับความสำคัญของบริการร่วมกัน ซึ่งจากการวางแผนนโยบายร่วมกัน ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี ได้พิจารณาตัดสินใจเข้าร่วมกองทุนระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care : LTC) เมื่อปี 2561 และได้จัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี เพื่อขับเคลื่อนระบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกองทุนกองทุนระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care : LTC) การร่วมลงทุนทางการเงิน (Co-finance) มีการร่วมลงทุนจากหลายหน่วยงานผ่านกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี ทั้งจากหน่วยงานส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค และชุมชนดำเนินการจัดหางบประมาณ การร่วมบริหารจัดการ (Co-management) เป็นการบริหารจัดการร่วมกันในกิจกรรมที่ดำเนินการภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ อาทิเช่น คณะกรรมการ ศพอส. คณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุ คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี คณะกรรมการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุและคนพิการตำบลทุ่งปี หรือศูนย์ป็นสุขฮั่วมใจ คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นต้น การร่วมดำเนินการส่งมอบบริการ (Co-delivery) เป็นการให้บริการสาธารณะร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลทุ่งปี และการร่วมประเมินผลจากบริการ (Co-evaluation) เป็นการร่วมติดตามและประเมินผลบริการว่ากิจกรรมที่ดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นอย่างไร โดยสามารถประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรกมล ระหาญนอก และสมยงค์ สีขาว (2550 : 111-121) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดเลยอย่างยั่งยืน คือ 1) ค้นหาผู้นำของแต่ละชุมชนที่มีจิตอาสา มีความพร้อมในการดำเนินงาน 2) ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม มอบหมายภารกิจหน้าที่ตามความพร้อมของแต่ละบุคคล 4) สร้างเครือข่ายกับชุมชนที่มีความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และ 6) แสวงหาทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี ควรมีการจัดทำระบบร่วมติดตามและประเมินผลบริการว่า กิจกรรมที่ดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ครบทั้ง 4 มิติ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ภาคส่วนชุมชนและผู้สูงอายุในพื้นที่มีความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมเพียงแต่ยังขาดช่องทางและแนวทางที่เป็นรูปธรรมหรือวิธีการในเชิงปฏิบัติที่เปิดโอกาสให้ภาคส่วนชุมชนและผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วม และสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดการขยายเครือข่ายความร่วมมือคือการสร้างความตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในการเข้ามามีส่วนร่วมดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองการต่อความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง การเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อลดต้นทุนหรืองบประมาณทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปีสามารถที่จะจัดสวัสดิการ เป็นต้น

2. การสร้างผู้นำให้เกิดขึ้นในทุกชุมชนหมู่บ้าน เนื่องจากผู้นำเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ถึงแม้ว่าผู้นำในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีนโยบาย แต่ถ้าไม่มีผู้นำที่เข้มแข็งในทุกชุมชนหมู่บ้านเพื่อช่วยในการขับเคลื่อนในระดับหมู่บ้านการจัดสวัสดิการจะไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นได้ภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

- ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยการบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในมิติด้านสุขภาพของตำบลทุ่งปี ซึ่งถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีจุดเด่นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เกิดความร่วมมือและบูรณาการร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

พรกมล ระหาญนอก และสมยงค์ สีขาว.(2550).แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดเลย อย่างยั่งยืน.วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 11 (37), 111-121.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครศรีธรรมราช.(2561). รายงานผลการวิจัยการพัฒนาศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดนครศรีธรรมราช : กรณีศึกษา ศพอส. จำนวน 26 ศูนย์.

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนใน
หลักทรัพย์ของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

**The analysis of the relationship between the Financial Ratios and the
Return on Investment in Securities of the Energy and Utilities Business
Group in the Stock Exchange of Thailand**

รัชฎิยา ส่งสุข และธนกร สังขะรมย์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

Rathiya Songsuk and Tanakron Sangkarom
Rajamangala University of Technology Tawan-ok, Thailand
Corresponding Author, E-mail : rathiya_so@rmutto.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภคทั้งหมดในช่วงปี 2559 – 2563 รวม 5 ปี 20 บริษัท จำนวน 100 ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการศึกษามีจำนวน 9 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (DR) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (TAT) อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (ART) และอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ (ROI)

ผลการวิจัยพบว่าอัตราส่วนที่มีความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินและอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์มีจำนวน 3 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (ART) โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในทิศทางเดียวกัน และอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (TAT) โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในทิศทางตรงกันข้าม กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์

คำสำคัญ: อัตราส่วนทางการเงิน; ผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์; ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วันที่รับบทความ: 21 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 19 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 20 เมษายน 2565

Received: March 21, 2022; Revised: April 19, 2022; Accepted: April 20, 2022

Abstracts

The purpose of this research attempts to find a relationship between the financial ratios and the return on investment in securities of the listed energy and utilities business group companies on the Stock Exchange of Thailand. It is quantitative research. Using secondary data, financial data is collected from the annual report of the energy and utility sector listed on the Stock Exchange of Thailand during the year 2016-2020, 5 years, totaling 20 companies, and 100 datasets. The statistics used in the data analysis are descriptive statistics and inferential statistics in Pearson's correlation coefficient analysis and multiple linear regression analysis to find the relationship between the financial ratio and the return on investment in securities at the significance level of 0.05. And this study aims to examine 9 ratios: Working Capital Ratio (CR), Debt-to-Equity (D/E) ratio, Debt-to-Asset Ratio (DR), Net Profit Margin (NPM), Return on Equity (ROE), Return on Assets (ROA), Total Asset Turnover (TAT), and Account Receivable Turnover Ratio (ART) that affect the Return on Investment in securities (ROI)

The results show that there are statistically significant impacts from 3 financial ratios: Return on Equity (ROE), Account Receivable Turnover Ratio (ART) with a statistically significant correlation of 0.05 in the same direction, and Total Asset Turnover (TAT) with a statistically significant correlation of 0.05 in the opposite direction to the rate of return on investment in those securities.

Keywords: Financial ratio; Return on Investment in securities; The Stock Exchange of

Thailand

บทนำ

ปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีความสำคัญต่อผู้ประกอบการธุรกิจและผู้ลงทุน โดยถือเป็นแหล่งระดมเงินทุนที่สำคัญของธุรกิจ ที่เป็นกลไกระหว่างธุรกิจที่ต้องระดมเงินทุนเพื่อขยายธุรกิจกับนักลงทุนที่มีความต้องการลงทุนในธุรกิจที่มีความสามารถในการดำเนินงานอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยังมีหน้าที่เป็นกลไกในการควบคุมการซื้อขายหลักทรัพย์ให้มีความเป็นระเบียบ และแสดงให้เห็นถึงสภาพคล่องของธุรกิจ ซึ่งนั่นเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนได้ (จิราพร เหง้าตา, 2561 : 1-15) โดยการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ถือเป็นกลไกที่สำคัญกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ นักลงทุนต้องการนำเงินมาลงทุนเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนในระดับสูง และมีความหลากหลายกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับในภาวะปัจจุบันที่อัตราดอกเบี้ยลดต่ำลงจนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจต่อการฝากเงิน แต่ในการที่จะลงทุนในตลาดหลักทรัพย์นั้นมีความเสี่ยงค่อนข้างสูง ผู้ลงทุนต้องยอมรับถึงความเสี่ยงในการลงทุนและต้องมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาปัจจัยต่างๆ ก่อนตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ (ดารานาถ พรหมอินทร์, 2560 : 1-93) โดยการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์สิ่งที่สามารถจูงใจนักลงทุนให้มาสนใจคือ ผลตอบแทนที่นักลงทุนจะได้รับในอนาคตซึ่งอยู่ในรูปของเงินปันผล และกำไรจากการซื้อขายหลักทรัพย์ โดยจะเป็นผลตอบแทนมากหรือน้อยนั้นส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของตลาดทุนและนอกจากนี้การวิเคราะห์หลักทรัพย์เพื่อการลงทุนจะต้องมี

การพิจารณาด้านอัตราส่วนทางการเงินโดยใช้แนวคิดจากการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน เข้ามาช่วยในการวิเคราะห์เพื่อแสดงถึงสภาพคล่องในการดำเนินงานของธุรกิจรวมถึงความสามารถในการทำกำไร

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือในการวางแผนการจัดการทางการเงิน ซึ่งการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์ จะพิจารณาจากการคำนวณอัตราส่วนทางการเงินในด้านต่างๆ ได้แก่ อัตราส่วนแสดงสภาพคล่องของธุรกิจ อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้สินของบริษัท (จิราพร เหมดำ, 2561 : 1-15) ประกอบกับปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากภาคการผลิตแบบเกษตรเป็นภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น จึงทำให้ความต้องการพลังงานเพิ่มมากขึ้นซึ่งส่งผลให้ธุรกิจพลังงานมีการขยายตัวในอัตราที่สูงขึ้น โดยมีการนำเครื่องมือทางสถิติมาใช้วิเคราะห์หาอัตราส่วนทางการเงินเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาในการตัดสินใจของนักลงทุน เพื่อให้ความเสี่ยงของการลงทุนลดลง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้คณะผู้วิจัยจึงสนใจการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยว่ามีความสัมพันธ์หรือไม่ ซึ่งน่าจะเพิ่มความแม่นยำในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการลงทุนในกลุ่มธุรกิจดังกล่าวหรือในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีหน่วยในการวิเคราะห์ (unit of analysis) ได้แก่ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภคจำนวน 20 บริษัท โดยข้อมูลที่ใช้ศึกษา เป็นข้อมูลรายปีตั้งแต่ปี 2559 – 2563 ได้แก่

ตารางที่ 1 รายชื่อบริษัทกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อย่อบริษัท
1	บริษัท เซเว่น ยูทิลิตี้ส์ แอนด์ พาวเวอร์ จำกัด (มหาชน)	7UP
2	กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโรงไฟฟ้า อมตะ ปิ.กริม เพาเวอร์	ABPIF
3	บริษัท แอดวานซ์ คอนร็พเรชั่น จำกัด (มหาชน)	ACC
4	บริษัท แอ็บโซลูท คลีน เอ็นเนอร์จี จำกัด (มหาชน)	ACE
5	บริษัท เอเชีย กรีน เอนเนอจี จำกัด (มหาชน)	AGE
6	บริษัท เอเชีย อินชูลเลเตอร์ จำกัด (มหาชน)	AI
7	บริษัท เอไอ เอนเนอจี จำกัด (มหาชน)	AIE
8	บริษัท เอกรัฐวิศวกรรม จำกัด (มหาชน)	AKR
9	บริษัท บริการเชื้อเพลิงการบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	BAFS
10	บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)	BANPU
11	บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	BCP
12	บริษัท บีซีพีจี จำกัด (มหาชน)	BCPG
13	บริษัท เบสต์ แอนด์ ปิยอนด์ จำกัด (มหาชน)	BEYOND
14	บริษัท บี.กริม เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน)	BGRIM
15	บริษัท บ้านปู เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน)	BPP
16	กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโรงไฟฟ้ากลุ่มน้ำตาลบุรีรัมย์	BRRGIF
17	บริษัท ซีเค พาวเวอร์ จำกัด (มหาชน)	CKP
18	บริษัท โคลเวอร์ เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน)	CV
19	บริษัท เด็มโก้ จำกัด (มหาชน)	DEMCO
20	บริษัท พลังงานบริสุทธิ์ จำกัด (มหาชน)	EA

ที่มา : www.set.or.th ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. เครื่องมือการวิจัย

ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ได้มีการนำเอาอัตราส่วนทั้งหมด 9 อัตราส่วนเข้ามาช่วยในการศึกษาโดยจะประกอบด้วย

2.1 อัตราส่วนเพื่อการวิเคราะห์สภาพคล่อง ประกอบด้วย

2.1.1 อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio)

$$= \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

2.2 อัตราส่วนเพื่อการวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ ประกอบด้วย

2.1.2 อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio)

$$= \frac{\text{หนี้สิน}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

2.1.3 อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt Ratio)

$$= \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

2.3 อัตราส่วนเพื่อการวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร

2.1.4 อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)

$$= \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ยอดขายสุทธิ}}$$

2.1.5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity)

$$= \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

2.1.6 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return On Assets)

$$= \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

2.4 อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

2.1.7 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total Assets Turnover)

$$= \frac{\text{ขายสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวมเฉลี่ย}}$$

2.1.8 อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (Account Receivable Turnover)

$$= \frac{\text{ต้นทุนสินค้าขาย}}{\text{สินค้าคงเหลือเฉลี่ย}}$$

2.5 อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์

2.5.1 อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ (Return On Investment)

$$= \frac{\text{กำไรที่เกิดจากการลงทุน} \times 100}{\text{เงินลงทุน}}$$

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลทางการเงินเป็นข้อมูลจากงบการเงินประจำปีและจากฐานข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์ผ่าน SETSMART โดยนำข้อมูลมาใช้อย่างเป็นข้อมูลของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค ได้แก่ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ อัตราส่วนทางการเงิน รายงานทางการเงินประจำปี และแบบรายงานการเปิดเผย ตั้งแต่ปี 2559 – 2563 ทั้งหมด 20 บริษัท โดยจะนำข้อมูลที่นำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และคำนวณอัตราส่วนต่างๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้จะทดสอบโดย การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ การ (Multiple Linear Regression) มาใช้ในการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระซึ่งมีอยู่หลายตัวและตัวแปรตามที่มีหนึ่งตัวว่าสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ดังนั้นเมื่อทราบตัวแปรอิสระแล้วก็จะสามารถทำนายตัวแปรตามได้

การวิจัยครั้งนี้ได้มีตั้งสมมติฐานในการทดสอบความสัมพันธ์ไว้ 8 ประเด็น ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์

สมมติฐานที่ 2 อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์

สมมติฐานที่ 3 อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์

สมมติฐานที่ 4 อัตรากำไรสุทธิมีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนผลตอบแทนในหลักทรัพย์

สมมติฐานที่ 5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์

สมมติฐานที่ 6 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์

สมมติฐานที่ 7 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์

สมมติฐานที่ 8 อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

$$Y = \beta_0 + \beta_1 CR + \beta_2 DE + \beta_3 DR + \beta_4 NPM + \beta_5 ROE + \beta_6 ROA + \beta_7 TAT + \beta_8 ART$$

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย จะกำหนดตัวแปร 2 ลักษณะดังนี้

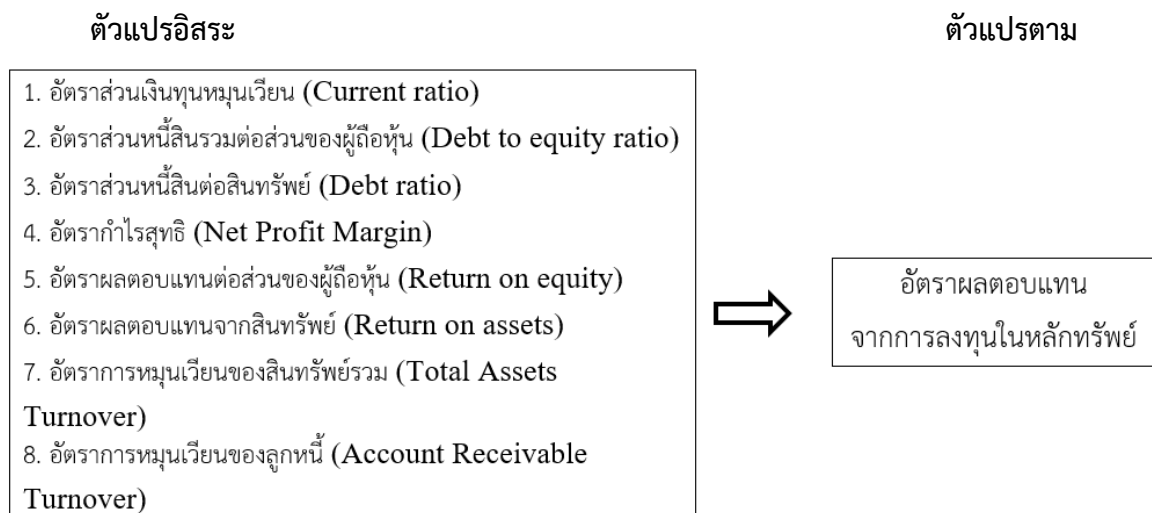
ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

1. อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current ratio)
2. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to equity ratio)
3. อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt ratio)
4. อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)
5. อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on equity)
6. อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on assets)

7. อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total Assets Turnover)
8. อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (Account Receivable Turnover)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ประกอบด้วย

อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ตารางที่ 2 วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินเฉลี่ยของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2559-2563

บริษัท	อัตราส่วนทางการเงิน (Mean)								
	CR	DE	DR	NPM	ROE	ROA	TAT	ART	ROI
7UP	1.37	0.45	0.31	8.51	1.42	0.86	0.34	2.61	34.97
ABPIF	18.66	0.01	0.01	-51.23	-3.63	-2.52	0.07	1.55	-163.99
ACC	1.93	0.81	0.43	-5.55	-6.64	-12.07	0.16	6.44	-94.43

บริษัท	อัตราส่วนทางการเงิน (Mean)								
	CR	DE	DR	NPM	ROE	ROA	TAT	ART	ROI
ACE	0.76	1.16	0.48	16.06	15.13	4.76	0.28	5.33	1,370.19
AGE	1.14	1.91	0.65	2.87	11.07	4.11	1.48	5.09	364.45
AI	5.27	0.12	0.10	24.24	12.02	11.06	1.06	9.85	801.78
AIE	3.37	0.17	0.42	-1.23	1.49	1.25	1.33	14.30	92.05
AKR	1.68	0.70	0.41	-2.30	-3.20	-1.11	0.67	4.56	-49.24
BAFS	4.64	1.09	0.50	18.35	9.83	6.12	0.25	8.20	1,526.30
BANPU	0.86	1.58	0.64	3.53	2.68	1.34	0.35	9.91	6.65
BCP	1.59	1.32	0.57	1.50	5.94	2.90	1.47	23.42	4,435.02
BCPG	2.09	1.17	1.51	47.54	10.60	5.70	0.12	6.74	3,171.11
BEYOND	6.50	0.49	0.33	10.54	7.63	5.87	0.53	10.36	723.97
BGRIM	2.08	3.03	0.69	8.42	12.15	3.17	0.38	6.75	5,984.19
BPP	1.42	0.20	0.16	53.37	7.79	7.01	0.13	5.09	6.26
BRRGIF	23.20	0.001	0.001	-25.30	-1.75	-2.26	0.07	4.97	-88.18
CKP	2.73	0.92	0.48	10.71	2.54	1.34	0.12	6.84	1,646.49
CV	0.47	1.71	0.62	9.60	20.45	6.80	0.73	6.27	180.51
DEMCO	0.87	2.65	0.50	1.55	0.76	0.47	0.60	3.44	59.25
EA	1.59	2.03	0.67	60.86	24.43	8.74	0.15	7.45	9,379.14

จากตารางที่ 2 สรุปอัตราส่วนทางการเงินเฉลี่ย 5 ปี (ระหว่างปี 2559-2563) พบว่าอัตราส่วนเงินหมุนเวียน (CR) เฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่บริษัท กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโรงไฟฟ้ากลุ่มน้ำตาลบุรีรัมย์ ร้อยละ 23.20 และเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่บริษัท โคลเวอร์ เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 0.47 อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) เฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่บริษัท บี.กริม เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 3.03 และเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่บริษัท กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโรงไฟฟ้ากลุ่มน้ำตาลบุรีรัมย์ ร้อยละ 0.001 อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (DR) เฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่บริษัท บีซีพีจี จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 1.51 และเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่บริษัท กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโรงไฟฟ้ากลุ่มน้ำตาลบุรีรัมย์ ร้อยละ 0.001 อัตรากำไรสุทธิ (NPM) เฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่บริษัท พลังงานบริสุทธิ์ จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 60.86 และเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่บริษัท กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโรงไฟฟ้า อมตะ บี.กริม เพาเวอร์ ร้อยละ -51.23 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) เฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่บริษัท พลังงานบริสุทธิ์ จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 24.43 และเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่บริษัท แอดวานซ์ คอนอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ร้อยละ -6.64 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) เฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่บริษัท บริษัท เอเชีย อินชูลเตอร์ จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 11.06 และเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่บริษัท แอดวานซ์ คอนอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ร้อยละ -12.07 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (TAT) เฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่บริษัท บริษัท เอเชีย กรีน เอนเนอจี จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 1.48 และต่ำสุดอยู่ที่บริษัท กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโรงไฟฟ้า อมตะ บี.กริม เพาเวอร์ ร้อยละ 0.07 อัตราการหมุนเวียนของลูกค้า (ART) เฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่บริษัท บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 23.42 และต่ำสุดอยู่ที่บริษัท กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโรงไฟฟ้า อมตะ บี.กริม เพาเวอร์ ร้อยละ 1.55 อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) เฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่

ที่บริษัท พลังงานบริสุทธิ์ จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 9,379.14 และเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่ กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโรงไฟฟ้า อมตะ บี.กริม เพาเวอร์ ร้อยละ -163.99

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าสถิติเชิงพรรณนา (Description statistics)

อัตราส่วนทางการเงิน	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR)	0	33	3.98	6.29
อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE)	0	9	1.08	1.18
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (DR)	0	5	0.47	0.54
อัตรากำไรสุทธิ (NPM)	-193	89	10.30	36.10
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)	-32	42	6.34	11.29
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA)	-46	24	2.73	8.00
อัตรากาหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (TAT)	0	2	0.52	0.51
อัตรากาหมุนเวียนของลูกค้า (ART)	0	27	7.53	5.21
อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI)	-11,540	12,810	15,23.31	3,222.47

จากตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Description statistics) จะพบว่า (Minimum) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมีค่าต่ำสุด เท่ากับ 0 เท่า ค่าต่ำสุดของอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เท่ากับ 0 ค่าต่ำสุดของอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ เท่ากับ 0 ค่าต่ำสุดของอัตรากำไรสุทธิ เท่ากับ -193 ค่าต่ำสุดของอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เท่ากับ -32 ค่าต่ำสุดของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ เท่ากับ -46 ค่าต่ำสุดของอัตรากาหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม เท่ากับ 0 ค่าต่ำสุดของอัตรากาหมุนเวียนของลูกค้า เท่ากับ 0 ค่าต่ำสุดของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน เท่ากับ -11,540 (Maximum) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมีค่าสูงสุด เท่ากับ 33 เท่า ค่าสูงสุดของอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เท่ากับ 9 ค่าสูงสุดของอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ เท่ากับ 5 ค่าสูงสุดของอัตรากำไรสุทธิ เท่ากับ 89 ค่าสูงสุดของอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เท่ากับ 42 ค่าสูงสุดของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ เท่ากับ 24 ค่าสูงสุดของอัตรากาหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม เท่ากับ 2 ค่าสูงสุดของอัตรากาหมุนเวียนของลูกค้า เท่ากับ 27 ค่าสูงสุดของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน เท่ากับ 12,810 (Mean) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.98 เท่า ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เท่ากับ 1.08 ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ เท่ากับ 0.47 ค่าเฉลี่ยของอัตรากำไรสุทธิ เท่ากับ 10.30 ค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เท่ากับ 6.34 ค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ เท่ากับ 2.73

ค่าเฉลี่ยของอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม เท่ากับ 0.52 ค่าเฉลี่ยของอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ เท่ากับ 7.53 ค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน เท่ากับ 15,23.31 (Std. Deviation) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.29 เท่า ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เท่ากับ 1.18 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ เท่ากับ 0.54 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตรากำไรสุทธิ เท่ากับ 36.10 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เท่ากับ 11.29 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ เท่ากับ 8.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม เท่ากับ 0.51 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ เท่ากับ 5.21 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน เท่ากับ 3,222.47

2. ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation)

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) ของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภคที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งหมด 20 บริษัทปี 2559-2563 ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation)

		CR	DE	DR	NPM	ROE	ROA	TAT	ART	ROI
CR	Pearson Correlation	1	-	-	-	-.185	-.083	-.232*	-.194	-.137
	Sig. (2-tailed)		.328**	.287**	.267**	.069	.424	.023	.058	.182
	N	97	97	97	97	97	96	96	96	97
DE	Pearson Correlation	-.328**	1	.265**	.080	.199	.054	.054	-.007	.242*
	Sig. (2-tailed)	.001		.009	.433	.051	.604	.601	.949	.017
	N	97	97	97	97	97	96	96	96	97
DR	Pearson Correlation	-.287**	.265**	1	.227*	.163	.070	-.018	.080	.217*
	Sig. (2-tailed)	.004	.009		.025	.110	.496	.864	.436	.033
	N	97	97	97	97	97	96	96	96	97
NPM	Pearson Correlation	-.267**	.080	.227*	1	.554**	.527**	-.077	.048	.334**
	Sig. (2-tailed)	.008	.433	.025		.000	.000	.453	.642	.001
	N	97	97	97	97	97	96	96	96	97
ROE	Pearson Correlation	-.185	.199	.163	.554**	1	.743**	.187	.153	.515**
	Sig. (2-tailed)	.069	.051	.110	.000		.000	.069	.136	.000
	N	97	97	97	97	97	96	96	96	97

		CR	DE	DR	NPM	ROE	ROA	TAT	ART	ROI
ROA	Pearson Correlation	-.083	.054	.070	.527**	.743**	1	.241*	.146	.319**
	Sig. (2-tailed)	.424	.604	.496	.000	.000		.018	.156	.002
	N	96	96	96	96	96	96	96	96	96
TAT	Pearson Correlation	-.232*	.054	-.018	-.077	.187	.241*	1	.582**	.028
	Sig. (2-tailed)	.023	.601	.864	.453	.069	.018		.000	.790
	N	96	96	96	96	96	96	96	96	96
ART	Pearson Correlation	-.194	-.007	.080	.048	.153	.146	.582**	1	.310**
	Sig. (2-tailed)	.058	.949	.436	.642	.136	.156	.000		.002
	N	96	96	96	96	96	96	96	96	96
ROI	Pearson Correlation	-.137	.242*	.217*	.334**	.515**	.319**	.028	.310**	1
	Sig. (2-tailed)	.182	.017	.033	.001	.000	.002	.790	.002	
	N	97	97	97	97	97	96	96	96	97

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เกิน 0.70 ดังนั้น จึงไม่เกิดปัญหา Multicollinearity หรือปัญหาความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ

3. ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เนื่องจากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณกำหนดไว้ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 5 ตารางผลการวิเคราะห์ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระ

Model		Collinearity Statistics	
		Tolerance	VIF
1	(Constant)		
	อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR)	.736	1.358
	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE)	.824	1.214
	อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (DR)	.853	1.172
	อัตรากำไรสุทธิ (NPM)	.543	1.842
	อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)	.386	2.588
	อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA)	.388	2.574
	อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (TAT)	.549	1.820

Model		Collinearity Statistics	
		Tolerance	VIF
	อัตราการลงทุนของลูกหนี้ (ART)	.639	1.565

จากตารางที่ 5 คณะผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ซึ่งเป็นค่าที่ใช้วัดว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวถูกอธิบายโดยตัวแปรอิสระอื่นในระดับใด หากค่า Tolerance ของตัวแปรที่มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ (ต่ำกว่า 0.01) และค่า VIF มีค่ามากก็แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ มาก ซึ่งตามปกติค่า VIF ที่มากกว่า 10 ขึ้นไป จึงจะถือว่าอยู่ในระดับที่จะก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity แต่จากผลการทดสอบค่าสถิติ Tolerance และ VIF (ตารางที่ 5) ปรากฏว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่า Tolerance มีค่าตั้งแต่ 0.386 - 0.853 ถือว่าเข้าใกล้ศูนย์ และค่า VIF ของตัวแปรอิสระ มีค่าตั้งแต่ 1.172 - 2.588 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน ทำให้ไม่เกิดปัญหาเนื่องจากความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรอิสระ (Ussahawanitchakit, 2002 : 58 - 70) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน และมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในขั้นต่อไป

ตารางที่ 6 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	การทดสอบสมมติฐาน
		B	Std. Error	Beta			
1	(Constant)	-1074.618	691.333		-1.554	.124	
	CR	24.506	50.452	.046	.486	.628	ปฏิเสธ
	DE	428.785	247.602	.157	1.732	.087	ปฏิเสธ
	DR	383.145	534.582	.064	.717	.475	ปฏิเสธ
	NPM	3.450	9.942	.039	.347	.729	ปฏิเสธ
	ROE	145.821	37.707	.511	3.867	.000*	ยอมรับ
	ROA	-33.446	53.262	-.083	-.628	.532	ปฏิเสธ
	TAT	-1781.209	705.552	-.280	-2.525	.013*	ยอมรับ
	ART	254.471	63.801	.410	3.989	.000*	ยอมรับ

R = 0.643 R Square = 0.413 Adjusted R Square (R^2) = 0.359 F = 7.664 Sig. = 0.00

a. Dependent Variable: อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 สรุปผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

Model	Standardized Coefficients	Sig.	

	Beta		ผลการทดสอบความสัมพันธ์
ROE	.511	.000	มีผลทิศทางเดียวกัน
TAT	-.280	.013	มีผลทิศทางเดียวกันตรงกันข้าม
ART	.410	.000	มีผลทิศทางเดียวกัน

4. สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากตารางที่ 6 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ และ ตารางที่ 7 สรุปผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ พบว่าค่า Sig. = 0.628 ซึ่งมากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงให้เห็นถึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2 อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ พบว่าค่า Sig. = 0.087 ซึ่งมากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงให้เห็นถึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ พบว่าค่า Sig. = 0.475 ซึ่งมากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงให้เห็นถึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4 อัตรากำไรสุทธิมีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตรากำไรสุทธิกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ พบว่าค่า Sig. = 0.729 ซึ่งมากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงให้เห็นถึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ พบว่าค่า Sig. = 0.000 ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงให้เห็นถึงการยอมรับสมมติฐานที่ 5 ซึ่งจากการทดสอบพบว่าค่าสัมประสิทธิ์เบต้า เท่ากับ 0.511 แสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์ คือ

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นหรือลดลง 1 หน่วย จะมีผลทำให้อัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลง 0.511 หน่วย

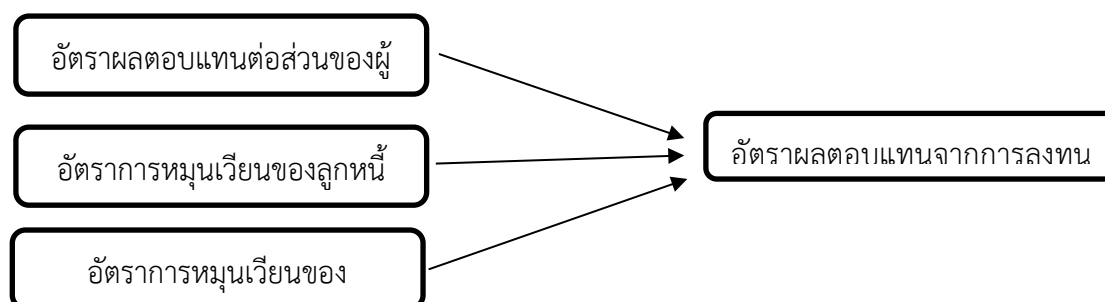
สมมติฐานที่ 6 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ พบว่าค่า Sig. = 0.532 ซึ่งมากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงให้เห็นถึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 6

สมมติฐานที่ 7 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ พบว่าค่า Sig. = 0.013 ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงให้เห็นถึงการยอมรับสมมติฐานที่ 7 ซึ่งจากการทดสอบพบว่ามีความสัมพันธ์ลบค่าสัมประสิทธิ์เบต้า เท่ากับ -0.280 แสดงให้เห็นว่า อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์ คือ อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้อัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์มีการเปลี่ยนแปลงลดลง 0.280 หน่วย

สมมติฐานที่ 8 อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ พบว่าค่า Sig. = 0.000 ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงให้เห็นถึงการยอมรับสมมติฐานที่ 8 ซึ่งจากการทดสอบพบว่ามีความสัมพันธ์บวกค่าสัมประสิทธิ์เบต้า เท่ากับ 0.410 แสดงให้เห็นว่า อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์ คือ อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้เพิ่มขึ้นหรือลดลง 1 หน่วย จะมีผลทำให้อัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลง 0.410 หน่วย

5. สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค สามารถเขียนเป็นแผนภาพสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 สรุปผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า

1. อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภากร วรเศรษฐ (2564 : 48-68) ได้วิจัยเรื่อง ผลกระทบอัตราส่วนทางการเงินต่อราคาหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ : กรณีประเทศไทยและอินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของประเทศไทย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชนพงศ์ ยอดธราช และ พรรณทิพย์ อย่างกลั่น (2564 : 114-126) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับความสามารถในการทำกำไรของกลุ่มธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์กับอัตรากำไรสุทธิ ของกลุ่มธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทิศทางเดียวกัน (เชิงบวก) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ นามขานและคณะ (2565 : 342-355) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับผลตอบแทนของ คณะกรรมการบริหารของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า อัตราผลตอบแทนจากผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์อยู่ในทิศทาง เดียวกัน (เชิงบวก) กับผลตอบแทนของคณะกรรมการบริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันตพงศ์ คล่องวีระชัย (2557 : 48) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ใน หมวดธุรกิจหลักของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า อัตราการหมุนเวียนสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราการเปลี่ยนแปลง ของราคาหลักทรัพย์ในหมวดธุรกิจหลัก ผลจากการศึกษาพบว่าอัตราการหมุนเวียนสินทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราการ เปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ในหมวดธุรกิจกลุ่มพาณิชย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ แต่มีความสัมพันธ์เชิง บวกกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ในหมวดธุรกิจกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนหมวดธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ อัตราการหมุนเวียนสินทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์อย่างไม่มี นัยสำคัญ และหมวดธุรกิจธนาคาร อัตราการหมุนเวียนสินทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราการ เปลี่ยนของราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าอัตราการหมุนเวียน

สินทรัพย์เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ในหมวดธุรกิจ กลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค และกลุ่มธนาคารมากที่สุด

3. อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มโนรา รังสิมารางกูร (2563 : 39) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค ผลการวิจัยพบว่า อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์ อีกทั้งยังเป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการลูกหนี้และกิจการสามารถเก็บเงินจากลูกหนี้ได้ดีซึ่งถ้าอัตราส่วนการหมุนเวียนของลูกหนี้เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์เพิ่มสูงขึ้น

4. อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ อัตรากำไรสุทธิ และอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภรณ์ โชติภวณิชย์ (2562 : 9) ได้วิจัยเรื่อง อัตราส่วนทางการเงินที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ หมวดธุรกิจวัสดุก่อสร้างในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตรากำไรสุทธิ ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในหมวดธุรกิจวัสดุก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ นามขานและคณะ (2565 : 342-355) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับผลตอบแทนของ คณะกรรมการบริหารของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า อัตรากำไรสุทธิไม่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของคณะกรรมการบริหารของบริษัทจดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภากร วรเศรษฐ (2564 : 48-68) ได้วิจัยเรื่อง ผลกระทบอัตราส่วนทางการเงินต่อราคา หลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์: กรณีประเทศไทยและอินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของประเทศไทย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูดาพร สอนภักดี และ ทาริกา แยมขะมัง (2564 : 151-164) ได้วิจัยเรื่อง อัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ และ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ (หมวดขนส่งและโลจิสติกส์)

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 การวิจัยครั้งนี้พบว่า อัตราส่วนที่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ คือ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (ART) และ อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (TAT) ดังนั้นผู้ลงทุนควรให้ความสำคัญกับอัตราส่วนดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ตัวแปรที่นำมาศึกษานั้น เป็นอัตราส่วนทางการเงินของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภคเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปอาจจะศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ประเภทอื่น ๆ เช่น กลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ เอ็ม เอ ไอ หรือ ดัชนีเซท 100 เพื่อทำการเปรียบเทียบและให้เห็นความสัมพันธ์อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 ตัวแปรที่ศึกษาวิจัยนั้น มีเพียงแค่ 9 อัตราส่วน ดังนั้น ควรศึกษาอัตราส่วนทางการเงินอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อค้นหาปัจจัยอื่นที่อาจจะมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ในมิติอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

จรินทร์ นามขาน, ภูษณิศรา ส่งเจริญ และ สุรวิรัตน์ สหุณาฬ. (2565 : 342-355). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับผลตอบแทนของ คณะกรรมการบริหารของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารรัชภาค, ปีที่ 16 ฉบับที่ 46 พฤษภาคม – มิถุนายน 2565 - TCI กลุ่มที่ 1 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปี 2564-2567.

จิราพร เห่งดำดา. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์กรณีศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. วิชาเอกการเงินและการธนาคาร. คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชุดาพร สอนภักดี และ ทาริกา แยมะมัง. (2564 : 151-164). อัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564.

- คารานาถ พรหมอินทร์. (2560). *ความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานและคุณภาพกำไรต่อราคาตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2563). *รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา : <https://marketdata.set.or.th/mkt/sectorquotation.do?sector=INDUS>
- ธนภรณ์ โชติกวนิชย์. (2562). *อัตราส่วนทางการเงินที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ หมวดธุรกิจวัสดุก่อสร้างในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. ใน สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มโนรา รังสิมารางกูร. (2563 : 39). *ความสัมพันธ์ระหว่างทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตกรรมและการบัญชี. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สันทพงศ์ คล่องวีระชัย. (2557 : 48). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราค่าเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ใน หมวดธุรกิจหลักของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อาภากร วรเศรษฐ. (2564 : 48-68). *ผลกระทบอัตราส่วนทางการเงินต่อราคา หลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ : กรณีประเทศไทยและอินโดนีเซีย*. วารสารสมาวิชาชีพบัญชี, ปีที่ 3 ฉบับที่ 7 มกราคม – เมษายน 2564.
- Ussahawanitchakit, weerachai. (2001). *Resource-Vase Determinants of Export Performance : Effect of ISO 9000 Certification*. Doctor's Thesis. Washington : Washington State University

การศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการนำนโยบายป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษา โครงการชุมชนยั่งยืนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด

แบบครบวงจรตามยุทธศาสตร์ชาติ

**A Study of the Participation of the Public Sector in Implementing Drug
Prevention and Suppression Policies put into Practice, Case Studies,
Sustainable Community Projects for a Comprehensive Solution
to the Problem of Drug Addiction According
to the National Strategy**

ศศิวิมล คำเมือง, สระเกตุ ปานเถื่อน,
ธีรदनย์ คงสิทธิ์รัตนตระกูล และ ภาสกร ดอกจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

**Sasiwimon Kummuang, Saket Panthuan,
Teeradon Kongsitrattanakul and Phasakorn Dokchan**
Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok
Corresponding Author, E-mail : sasiwimonk@nu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้ เป็นการศึกษากระบวนการ ขั้นตอนการนำนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษา โครงการชุมชนยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบครบวงจรตามยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนนโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ ดำเนินการโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามยุทธศาสตร์แนวทางดำเนินงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และศาสตร์พระราชา ซึ่งเป็นกรอบการแก้ไขปัญหายาเสพติดและลดปัญหาเชิงโครงสร้าง โดยบูรณาการความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาดังแต่กระบวนการค้นหา คัดกรอง พันฟู และลดอันตรายจากยาเสพติด อีกทั้งสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและติดตาม ดูแล ช่วยเหลือให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมปัจจุบัน โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง จากกลไกดังกล่าว พบว่า การดำเนินการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยความต่อเนื่องในการดำเนินการระยะยาว ซึ่งกลไกดังกล่าวยังเกิดประโยชน์ทางอ้อมในแง่ของการป้องกันปัญหาความแตกแยก การทำงานง่าย รวดเร็ว โดยเฉพาะด้านข้อมูลที่สามารถพิจารณาข้อมูลได้อย่างละเอียด เกิดการสะท้อนปัญหาจากชุมชน และเป็นกลไกการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ได้รับการยอมรับเกิดการสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยใช้ชุมชนเป็นฐานอย่างแท้จริง

* วันที่รับบทความ: 16 มีนาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 11 เมษายน 2565; วันที่รับบทความ: 19 เมษายน 2565

Received: March 16, 2022; Revised: April 11, 2022; Accepted: April 19, 2022

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน; การนำนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ
โครงการชุมชนยังยืนการแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบครบวงจรตามยุทธศาสตร์ชาติ

Abstracts

This academic article is a study of the process Procedures for implementing drug prevention and suppression policies, case studies, sustainable community projects to solve the drug problem in a comprehensive way according to the national strategy which drives the policy to solve drug problems at the local level Operated by the Royal Thai Police in accordance with the strategy of "Understanding, Accessing, Developing" and the King's Science which is a framework for solving drug problems and reducing structural problems by integrating cooperation from sectors involved in solving problems from the process of discovery, screening, rehabilitation and drug-related harm reduction. It also builds mental immunity and monitors, cares, and helps to be able to live with others in today's society. using the community as the center. From the above mechanism, it was found that the community-based operation was successful to a certain extent, which required long-term continuity. which such mechanisms also have indirect benefits in terms of preventing breakage problems, easy operation, fast . Especially in terms of information that can be considered in detail reflecting problems from the community and is a mechanism for solving drug problems that has been recognized to create participation in solving drug problems by using the community as a true base

Keywords: participation of the public sector / Implementation of drug prevention and suppression policies / Sustainable Community Project for Comprehensive Drug Problem Solving According to National Strategy

บทนำ

ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาความมั่นคงที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและการพัฒนาประเทศทั้งในพื้นที่หมู่บ้าน ชุมชน ทั้งปัญหาทางด้านสังคม เศรษฐกิจ สาธารณสุข และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน การติดยาเสพติดเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อภาวะสุขภาพ ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และอาจก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อสังคมและประเทศชาติ และมีการคาดการณ์แนวโน้มว่าจำนวนผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดจะเพิ่มขึ้นจากรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่พบว่า สถานการณ์ยาเสพติดช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในช่วงแรกมีการหยุดชะงัก แต่เมื่อมีการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ในปี พ.ศ.2564 พบว่าการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.2564 : 15) และจากปริมาณยาเสพติดที่มีการลักลอบนำเข้ามาเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ยาเสพติดกระจายไปยังพื้นที่ต่างๆของประเทศ โดยเฉพาะในชุมชนที่มีรอยรั่วด้วยกลยุทธ์ต่างๆ ของนักค้ายา เกิดผู้เสพยาใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งจากข้อมูลการบำบัดรักษาที่เข้าสู่ระบบพบสัดส่วนผู้เสพยาใหม่ถึงร้อยละ 70.34 ไม่นับรวมผู้เสพยาจำนวนมากที่ยังไม่เข้าสู่ระบบการบำบัดรักษา จนเกิดภาวะการเสพติดซ้ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออาการทางจิตเวชจากยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2564 : 19)

รัฐบาลได้กำหนดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ โดยมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นเจ้าภาพในการดำเนินการได้มอบหมายให้สถานีตำรวจภูธรทั่วประเทศดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับของยาเสพติดในชุมชน โดยเสริมสร้างให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งเข้าใจและรับรู้ปัญหาพิษภัยที่เกิดขึ้นจากยาเสพติดที่มีผลกระทบต่อตนเองในสถานการณ์ปัจจุบัน อย่างไรก็ตามปัญหาการติดยาเสพติดเป็นปัญหาที่ซับซ้อนมีความสัมพันธ์กับปัญหาอื่น ๆ หลายด้าน เช่น ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา ซึ่งเป็นทั้งปัจจัยสาเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้น ดังนั้น การบำบัดรักษาและการช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดย่อมต้องพิจารณาหลายมิติแบบองค์รวม หาสาเหตุที่แท้จริงเพื่อการแก้ไขปัญหาได้รอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติด้านสังคม แต่จากการดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า ผู้เสพยาที่ผ่านการบำบัดขาดภูมิคุ้มกันทางใจ ขาดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ จึงกลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำอีก ซึ่งข้อมูลจากระบบการบำบัดรักษายาเสพติด (บสต.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด 155,500 ราย (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด 212,646 ราย) ส่วนใหญ่ยังคงเป็นเพศชาย ร้อยละ 89.66 กลุ่มอายุ 25 - 29 ปี ร้อยละ 18.24 รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 20 - 24 ปี ร้อยละ 17.01 กลุ่มอายุ 30 - 34 ปี ร้อยละ 15.29 และกลุ่มอายุ 35 - 39 ปี ร้อยละ 13.78 ผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่เป็นผู้เสพ ร้อยละ 63.61 รองลงมา คือ ผู้ติด ร้อยละ 31.99 และผู้ใช้ ร้อยละ 4.40 สำหรับยาเสพติดที่ต้องเฝ้าระวังคือ ยาไอซ์ที่พบการแพร่ระบาดเพิ่มขึ้น และเฮโรอีนที่พบการแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564 : 19)

ดังนั้น คณะผู้ศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการนำนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษา โครงการชุมชนยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบครบวงจรตามยุทธศาสตร์ชาติ สถานีตำรวจภูธรโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตรที่ได้นำนโยบายดังกล่าวไปแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่ว่า มีกระบวนการตั้งแต่การค้นหา คัดกรอง พื้นฟู และลดอันตรายจากยาเสพติด อีกทั้งสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและติดตาม ดูแล ช่วยเหลือสังคมปัจจุบัน โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางที่สามารถดูแลผู้ใช้ยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ชุมชนทั่วประเทศได้นำรูปแบบไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการดูแลผู้ใช้ยาเสพติดในชุมชนของตนอย่างเป็นระบบและยั่งยืนต่อไป

นโยบายของรัฐบาลในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

จากการศึกษาทบทวนกรอบความเกี่ยวข้องระหว่างแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) มีประเด็นตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 4 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข

โดยเฉพาะ ผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยในด้านบริการสาธารณสุขนั้น เน้นการกระจายทรัพยากร และเพิ่มบุคลากรทางการแพทย์การพยาบาล ให้กระจายไปยังพื้นที่อำเภอ ตำบล เพื่อให้สามารถดูแลประชาชน ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติด โดยผู้ป่วยสามารถ เข้าถึงการ บำบัดรักษาได้อย่างทั่วถึงในระดับชุมชน มีความเสมอภาคทุกกลุ่ม

นโยบายรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 คณะรัฐมนตรี จึงมีการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ให้ทราบถึงแนวทางการบริหาร ราชการแผ่นดินที่รัฐบาลจะดำเนินการ เพื่อตอบสนอง “มุ่งมั่นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วใน ศตวรรษที่ 21” โดยกำหนดนโยบายในการ บริหารราชการแผ่นดิน กำหนดนโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง ซึ่งนโยบายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องยาเสพติดคือ นโยบายเร่งด่วนเรื่องที่ 9 ได้กล่าวถึงการแก้ไขปัญหายาเสพติด และสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยเร่งรัดการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนและการ บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมถึงการร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศทุกภูมิภาค ปราบปราม แหล่งผลิตและเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติด ทั้งบริเวณชายแดนและ พื้นที่ภายใน พื้นที่ดูแลรักษาผู้เสพผ่าน กระบวนการทางสาธารณสุข สร้างโอกาส สร้างอาชีพ สร้าง รายได้และการยอมรับของสังคมสำหรับผู้ที่ผ่าน การฟื้นฟู แต่อย่างไรก็ดี ยังพบว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติส่วนใหญ่ยังเน้นไปที่การป้องกันและปราบปราม จับกุมมากกว่าการใช้มาตรการทางเลือกอื่น ๆ ที่เหมาะสม ไม่เพียงเฉพาะการลงโทษในทางอาญาเท่านั้น

นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563 - 2565 เป็นแผนกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดและบูรณาการการแก้ไขปัญหาร่วมกับ หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดแนวทาง 3 แผนงาน ประกอบด้วย แผนงานที่ 1 แผนงานการพัฒนา ระบบการบำบัดรักษา เน้นการสร้างเสริมสุขภาพทางกายและจิตใจให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการ พัฒนาชุมชนให้เป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหายาเสพติดและพัฒนา กระบวนการติดตามเพื่อการดูแลอย่าง ต่อเนื่องที่เป็นมาตรฐาน ดำเนินการค้นหา ชักชวน ผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติด รวมถึงปรับเจตคติให้เข้าสู่กระบวนการดูแล เชิงสุขภาพและสังคม ตลอดจนถึงอยู่ในระบบอย่างต่อเนื่องซึ่งจะ เป็นการลดความเสี่ยงของการกลับเข้าไปสู่ วงจรยาเสพติด ประกอบด้วย 1 โครงการสำคัญ คือ โครงการ พัฒนาระบบการบำบัดรักษายาเสพติด มุ่งเน้น ให้ความสำคัญของการบำบัดรักษาในระบบสมัครใจ ร่วมกับ การใช้กระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟู โดยใช้ ชุมชนเป็นศูนย์กลาง (CBTx) ในการค้นหาชักชวน และร่วม ดูแลช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดในพื้นที่ แผนงานที่ 2 การติดตามดูแลช่วยเหลือและการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด การพัฒนารูปแบบ กลไกการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดอย่างเป็นระบบอย่างเร่งด่วน เพื่อเป็นการแก้ไข ปัญหายาอย่างยั่งยืน แผนงานที่ 3 แผนงานการบำบัดผู้เสพยาเสพติดที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยใช้กลไกฝ่าย ปกครองและสาธารณสุขในพื้นที่ เช่น ผู้นำชุมชนผู้นำท้องถิ่นอาสาสมัคร สาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน ฯลฯ ในการเฝ้าระวังและสอดส่องหากพบผู้เสพยาเสพติดในพื้นที่ รวมทั้งให้ความสำคัญกับกระบวนการติดตามดูแล

ช่วยเหลือ ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยบำบัดเอง หรือส่งต่อให้กับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ร่วมกับชุดปฏิบัติการประจำตำบล เพื่อให้ ผู้ป่วยได้รับยารักษา รวมถึงการดูแลและช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

ปัญหายาเสพติดเป็นภารกิจภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มุ่งยึดแนวคิดการแก้ปัญหาเสพติดตั้งแต่ต้นทาง-กลางทาง-ปลายทาง โดยเฉพาะการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านชุมชนที่มีปัญหาเสพติด และการบูรณาการแก้ไขปัญหายาเสพติด ติดตามแนวพระราชดำริหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รัฐบาลได้กำหนดให้ปัญหาเสพติด เป็นวาระสำคัญของชาติที่ส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนความทุกข์ยากของประชาชนและศักยภาพการพัฒนาของประเทศในอนาคตเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่บ้านชุมชนที่มีผู้ติดยาเสพติดอาศัยอยู่ จะมีปัญหามากกว่าทุกระดับที่ต้องได้รับการแก้ไขปัญหายาอย่างเร่งด่วน ต้องช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดให้ได้รับการบำบัดรักษา และอยู่ในหมู่บ้านชุมชนอย่างสงบสุข จากวาระแห่งชาติดังกล่าว จึงเกิดแนวคิดและรูปแบบการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศไทยได้เปลี่ยนกระบวนทัศน์การแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนภายใต้โครงการ “ดำเนินงานชุมชนยั่งยืนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบครบวงจรตามยุทธศาสตร์ชาติกำหนดโดยมีการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้าน ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งเข้าใจและรับรู้ปัญหาพิษภัยที่เกิดขึ้นจากยาเสพติด เพื่อให้เกิดกระบวนการป้องกันแก้ไขและบำบัดยาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านและชุมชน เพื่อให้เกิดการสร้างรูปแบบการดำเนินการแก้ไขปัญหายาอย่างยั่งยืน หน่วยงานภาครัฐที่เป็นเจ้าภาพหลักในการนำนโยบายนี้ไปปฏิบัติคือ สถานีตำรวจภูธรแต่ละแห่ง โครงการฯ ดังกล่าวเป็นไปตามกระบวนการหลักในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง Community Based Treatment and Rehabilitation : CBTx ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ 2564-2566 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบครบวงจรตามยุทธศาสตร์ชาติ เป็นนโยบายที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหายาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน โดยเสริมสร้างให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งเข้าใจและรับรู้ปัญหาพิษภัยที่เกิดขึ้นจากยาเสพติดที่มีผลกระทบต่อตนเองในสถานการณ์ปัจจุบันถือว่าการเสพติดคือ การเจ็บป่วย เป็นโรครวมองติดยาและเป็นภัยต่อสุขภาพที่สำคัญ ส่งผลกระทบถึงความมั่นคงของประเทศ แนวทางการช่วยเหลือบำบัดรักษาทางการแพทย์ที่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลถึงการแก้ไขปัญหายาสำคัญของประเทศ อย่างไรก็ตาม ปัญหาการติดยาเสพติดเป็นปัญหาที่ซับซ้อนมีความสัมพันธ์กับปัญหาอื่น ๆ หลายด้าน เช่น ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา ซึ่งเป็นทั้งปัจจัยสาเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้น ดังนั้นการบำบัดรักษาและการช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดย่อมต้องพิจารณาหลายมิติแบบองค์รวม หาสาเหตุที่แท้จริงเพื่อการแก้ไขปัญหายาได้รอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติด้านสังคม แต่จากการดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า

ผู้เสพที่ผ่านการบำบัดขาดภูมิคุ้มกันทางใจ ขาดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ จึงกลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำอีก

การสร้างทางเลือกในการแก้ไขปัญหายาเสพติดมีแนวทางที่หลากหลาย เช่น ประเทศเนเธอร์แลนด์ มีแนวนโยบายในการ “ยืนนอก กระแสหลักระหว่างประเทศ” คือ การทำให้กัญชาเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย (legalization of cannabis) อันเป็นการหาดุลยภาพ (equilibrium) ซึ่งเป็นการหาความสมดุลของอุปทาน แนวทางที่เหมาะสมในการควบคุมยาเสพติด โดยที่เนเธอร์แลนด์ไม่ปฏิเสธของการมีอยู่หรือการใช้กัญชา ภายในประเทศ การมีโปรแกรมเพื่อลดอันตราย (The Harm-reduction programs) ซึ่งเป็นการหาวิธีการบำบัดสำหรับผู้ติดยาเสพติด ซึ่งมีการจัดตั้งเป็นคลินิกผู้ป่วยนอก ศูนย์บำบัดหรือศูนย์รักษาคูณผู้ติดยาเสพติด และใช้วิธีการควบคุมให้อยู่ในสถานที่จัดเตรียมไว้สำหรับผู้ติดยาเสพติดในประเภทที่รุนแรงไม่เกิน 2 ปี พร้อมการฝึกอาชีพ ซึ่งเป็นการนำวิธีการเสี่ยงโทษจำคุกหากแต่ใช้วิธีการคุมประพฤติแทน (ฉัตรสมุน พฤทธิปัญญา, 2560 : 105) สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ให้อิสระในแต่ละมลรัฐบริหารจัดการปัญหายาเสพติดได้อย่างอิสระ แต่ก็เจอภาพสะท้อนที่ว่า การใช้กฎหมายที่เคร่งครัดจนเกินไปและการเน้นบทลงโทษทางอาญา ไม่ใช่ทางออก ทั้งหมดในการลดความรุนแรงของปัญหายาเสพติด แต่ควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดและการงดบทลงโทษในทางอาญาลง (ฉัตรสมุน พฤทธิปัญญา, 2560 : 101) จะเห็นว่า ในสหรัฐอเมริกามองและแนวคิดในการลดปัญหายาเสพติดค่อนข้างหลากหลายและมีวิธีการลดความรุนแรงลงโดยใช้ทั้งการควบคุม ปรามปราม และการบำบัด โดยใช้วิธีการเสี่ยงโทษทางอาญา เมื่อศึกษามุมมองในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของต่างประเทศ สะท้อนว่า นโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศไทยเน้นการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปรามปรามมากกว่าการสร้างกลไกการกำกับดูแลเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมตั้งแต่ระดับฐานรากคือ ชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของขบวนการค้ายาเสพติด ดังเช่น ประเทศจีนได้มีกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านยาเสพติด (2008 Anti-Drug Law) พ.ศ. 2551 มีบทบัญญัติของการบังคับให้เข้ารับการบำบัดดูแลในชุมชน สำหรับประเทศไทยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมและการสร้างความร่วมมือเป็นสำคัญ โดยอยู่ภายใต้กฎหมายในการกำกับดูแลและควบคุมการแก้ไขปัญหายา ปัจจุบันจึงเกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงรุกในระดับพื้นที่

รูปแบบการมีส่วนร่วมและการสร้างความร่วมมือ

การขับเคลื่อนนโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ ดำเนินการโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามยุทธศาสตร์แนวทางดำเนินงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และศาสตร์พระราชา ซึ่งเป็นกรอบการแก้ไขปัญหายาเสพติดและลดปัญหาเชิงโครงสร้างการเสริมสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การดูแลผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด ให้เข้าถึงการบำบัดรักษาโดยการคัดกรองที่มีประสิทธิภาพ พื้นฟูสมรรถภาพครอบคลุมทุกมิติ มีหลักการนำนโยบายไปปฏิบัติคือ หลักการเน้นเยียวยา รักษา สะสาง พัฒนา พื้นฟู เริ่มกลไกการแต่งตั้งชุดปฏิบัติการบูรณาการปฏิบัติงาน คณะเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการบูรณาการ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ปกครอง สาธารณสุข ศึกษาธิการ แรงงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในพื้นที่ มีการลงนามในบันทึกข้อตกลง (MOU) ระหว่างหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการ มอบหมายหน้าที่ในการทำงานให้ครอบคลุม ชัดเจนทุกด้าน เข้าพื้นที่ประจำการในหมู่บ้าน ชุมชนเพื่อดำเนินการ แสวงหาความร่วมมือจากชุมชนโดยการจัดตั้งคณะกรรมการประจำหมู่บ้าน คณะกรรมการประจำคุ้มเป็นชุดทำงานและให้ความร่วมมือพร้อมสนับสนุนการทำงานของชุดปฏิบัติการแต่ละระดับ จำนวน 4 ชุด ประกอบด้วย 1) คณะเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการบูรณาการ 2) คณะกรรมการประจำหมู่บ้าน / ชุมชน 3) คณะกรรมการประจำคุ้ม และ 4) คณะกรรมการกลั่นกรองบุคคล/ครัวเรือน สีขาว ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ทุกมิติ จึงจะเกิดผลสำเร็จ โดยมีกลยุทธ์การทำงานแบบจริงใจ โดยเริ่มจากการเปิดเวทีประชาคมครั้งที่ 2 เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ร่วมกันค้นหาปัญหา กำหนดแนวทางแก้ไขร่วมกัน โดยส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยให้คณะกรรมการหมู่บ้านกำหนดมาตรการทางสังคม และดูแลให้เป็นไปตามธรรมนูญหมู่บ้าน จากนั้นจัดทำแผนที่เดินดิน เพื่อให้รู้สภาพพื้นที่ จุดสถานที่ เป้าหมายสำคัญประกอบการทำงานในชุมชนและใช้ในการประชุมวางแผนในการทำงาน ซึ่งผลของการแบ่งคุ้มการดูแล พบว่า ทำให้การทำงานได้รวดเร็ว ลงลึกถึงระดับบุคคล ประหยัดเวลาและครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยมีคณะกรรมการคุ้มคอยช่วยเหลือสนับสนุนให้ข้อมูล เป็นตัวแทนของชุมชน จึงเกิดความโปร่งใส ยุติธรรม และปัญหาต่างๆ คนในพื้นที่จะมีความรู้ ทราบสาเหตุแก่นแท้ของปัญหา จึงสามารถแก้ไขได้ตรงจุด และเมื่อชุดปฏิบัติการถอน คุ้มแต่ละคุ้มจะสามารถดูแล สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการสนับสนุนช่วยเหลือและติดตามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐ นอกจากนี้ ยังมีกลไกของการเอ็กซเรย์ค้นหาผู้ติดยาเสพติด ซึ่งเป็นเรื่องที่ดำเนินการได้ยาก เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้อง ได้อาศัยกลไกของคณะคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้น และยึดถือธรรมนูญของหมู่บ้าน โดยทำการตรวจแบบเปิดเผย ถ่ายรูปเก็บหลักฐาน จัดทำแฟ้มข้อมูลอย่างเป็นระบบ รวมทั้งยังมีการจัดกิจกรรมการแข่งขันเพื่อกระตุ้นให้มีการตื่นตัว ส่วนกลุ่มที่ไม่ให้ความร่วมมือจะใช้มาตรการกวดขันทางสังคม เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามขั้นตอนตามกฎหมายและมาตรการทางสังคม จากการดำเนินการ พบว่า “การขับเคลื่อนกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดผ่านการดำเนินกิจกรรมสร้างจิตสำนึกที่ดีในชุมชน

เป็นการสร้างแรงจูงใจเชิงสัญลักษณ์เชิงจิตวิทยา ที่จำเป็นต้องเกิดการแข่งขันกันทำความดี คนในชุมชนมีความภาคภูมิใจและเป็นรูปธรรมชัดเจนที่สามารถตรวจสอบได้”

ขั้นตอนการคัดกรองผู้เสพแล้ว จะมีการวางระบบการบำบัดดูแลช่วยเหลือผู้เสพโดยชุมชน โดยเน้นระบบสมัครใจบำบัดร่วมกับมาตรการชุมชน หากไม่สมัครใจให้ดำเนินการตามประกาศ คสช.ที่ 108/2557 ทำการบำบัดโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง (CBTx) หรือตามความเหมาะสมของสภาพปัญหาของผู้ป่วย โดยยึดหยุ่นกระบวนการบำบัดรักษา เน้นการดูแลแบบรอบด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ อันตรายที่เกิดจากยาเสพติด สัมพันธภาพ การศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ (ที่อาศัย รายได้และการประกอบอาชีพ) โดยอาจแยกผู้ใช้จ่ายยาเสพติดตามระดับของการเสพติด ได้แก่ ผู้ใช้ ผู้เสพ สามารถให้การบำบัดดูแลช่วยเหลือโดยชุมชน สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การจัดแบ่งกลุ่มดูแลแบบเพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง การให้คำแนะนำ/บำบัดแบบสั้น (BA, BI) โดยเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุข การนัดมาพบปะเพื่อทำกลุ่มบำบัดโดยใช้บุคลากรในชุมชน หรือ อาจใช้รูปแบบค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (หลักสูตร 12 วัน) ทั้งนี้ ต้องเป็นกระบวนการด้วยความสมัครใจ ไม่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ และอาชีพการงาน และต้องเกิดการยอมรับและการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญ ส่วนกลุ่มผู้ติด หรือผู้เสพที่เคยผ่านการบำบัดมาแล้วหลายครั้ง ผู้ที่มีโรคหรืออาการทางจิตทางประสาทเกินศักยภาพของชุมชนที่จะดูแลให้ส่งโรงพยาบาลใกล้เคียง

นอกจากนี้ ยังมีกลไกระดับครัวเรือน ทำการกลั่นกรองบุคคล/ครัวเรือน สีขาว บุคคลที่ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการกลั่นกรอง ให้มีการมอบบัตรพลเมืองสีขาว เพื่อสร้างแรงจูงใจและเป็นตัวอย่างที่ดีในหมู่บ้าน/ชุมชน หากครัวเรือนใดมีผู้ได้รับบัตรพลเมืองสีขาวทุกคน ให้มอบธงครัวเรือนสีขาว และในคุ้มใดมีครัวเรือนสีขาวทั้งคุ้ม ให้มอบธง/ป้ายคุ้มสีขาว หากทุกคุ้มได้รับประกาศเป็นคุ้มสีขาว ให้ประกาศหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นหมู่บ้าน/ชุมชน สีขาวปลอดยาเสพติด จากกลไกดังกล่าว พบว่า ความสำเร็จของคณะกรรมการกลั่นกรองสามารถป้องกันปัญหาความแตกแยก การทำงานง่าย รวดเร็ว สามารถพิจารณาข้อมูลได้ละเอียด ลงลึกได้มากกว่า เพราะเป็นคนในชุมชนจะทราบปัญหาได้ดีกว่า และได้รับการยอมรับมากกว่า สร้างการมีส่วนร่วมป้องกันการเสื่อมถอยที่เกิดขึ้น คณะกรรมการต้องมีความยุติธรรมโปร่งใส เก็บความลับได้ เป็นกลาง และเป็นตัวแทนให้กับชุมชน

บทเรียนจากการบูรณาการแก้ไขปัญหายาเสพติด

กลไกการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติที่ผ่านมา ต้องยอมรับว่า ยิ่งปราบปราม ยิ่งเพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นว่ามาตรการทางกฎหมายบังคับใช้ไม่ได้ผล เป็นเหตุให้รัฐบาลต้องทบทวนแนวนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดเสียใหม่ โดยปรับกระบวนการทัศน์ในการแก้ไขปัญหายา เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหายา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนการขับเคลื่อน จึงทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดลดลงตั้งแต่ระดับฐานรากคือ ชุมชน ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างร่วมมือ และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน หมู่บ้าน ซึ่งเป็นจุดเสี่ยงและจุดแพร่ระบาดที่สำคัญ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการ “ประชาธิปไตย” เจ้าภาพในพื้นที่

จะต้องเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนของพื้นที่ โดยบูรณาการความร่วมมือกับภาครัฐเป็นเพียงหน่วยสนับสนุนชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รมรณรงค์สร้างจิตสำนึกต่อต้านยาเสพติดและปลูกพลังประชารัฐร่วมกัน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเสริมประสิทธิภาพการสร้างภูมิคุ้มกันขั้นต้นให้กับกลุ่มเสี่ยงคือ เด็กและเยาวชน โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในการหล่อหลอมพฤติกรรม และเป็นการลดเหตุจูงใจให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่วงจรยาเสพติด การสร้างความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนที่จะรักและหวงแหน อาศัยระบบพ่อแม่พี่น้อง เครือญาติในการดูแลบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดแบบสมัครใจ และลดภาพของการเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจของสังคม/ชุมชน แต่เป็นการสร้างความรู้สึกรู้สึกของการบำบัดที่ไม่ได้อยู่ในระบบควบคุมจากภาครัฐ แต่เป็นการรักษาโดยกระบวนการชุมชนที่มีส่วนร่วมในการดูแล (ชุมชนบำบัด) เพื่อการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนอย่างใกล้ชิด ภายใต้การสนับสนุนของกระบวนการประชารัฐ โดยไม่บังคับใช้กฎหมายไปควบคุมเข้มงวด เพราะภาพของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดยังมีภาพสะท้อนให้ประชาชนเห็นถึงความไม่มั่นใจในการป้องกันและปราบปราม ความไว้วางใจจากคนในชุมชนที่เป็นญาติพี่น้องจะมีมากกว่าการไว้วางใจเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ ซึ่งหากภาครัฐดำเนินการขับเคลื่อนกลไกการแก้ไขปัญหาเอง จะไม่ได้รับความร่วมมือ และขาดการมีส่วนร่วมและจากการดำเนินโครงการชุมชนยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดแบบครบวงจรตามยุทธศาสตร์ชาติ เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดที่เป็นแนวทางเดียวกับประเทศโปรตุเกสที่สะท้อนว่า “การยกเว้นโทษทางอาญาให้กับผู้เสพและใช้มาตรการทางปกครองทดแทน ควบคู่กับมาตรการทางสาธารณสุข” (ปราโมทย์ พันธุ์สะอาด, 2561 : 1-15)

สรุป

รูปแบบการแก้ไขปัญหาเสพติดโดยมุ่งมาตรการลงโทษทางกฎหมายอย่างเดียวคงไม่เหมาะสมและไม่ใช่วิธีทางออกสำหรับบริบทสังคมของประเทศไทย เพราะยังบังคับใช้กฎหมายมากเกินไป สถานการณ์การแพร่ระบาดยิ่งทวีความรุนแรงและยากแก่การควบคุมป้องกันมากยิ่งขึ้น ที่ผ่านมาประเทศไทยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเสพติดใน 3 ด้าน คือ การปราบปราม การป้องกัน และบำบัดฟื้นฟู แต่อย่างไรก็ดี ยังพบว่า นโยบายส่วนใหญ่นั้นยังเน้นไปที่การป้องกันและปราบปราม จับกุม มากกว่าการใช้มาตรการทางเลือกอื่น ๆ ที่เหมาะสม

การป้องกันและปราบปรามปัญหาเสพติดเป็นภารกิจภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการป้องกันแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและแนวทางการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มุ่งยึดแนวคิดการแก้ไขปัญหาเสพติดตั้งแต่ต้นทาง-กลางทาง-ปลายทางในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน การสร้างรูปแบบความร่วมมือและกลไกการดำเนินการแก้ไขปัญหาก็ได้เปลี่ยนรูปแบบ โดยใช้กระบวนการสร้างความร่วมมือของชุมชนเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหา โดยมีหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนการแก้ไขปัญหา ซึ่งถือเป็นกระบวนการ

เปลี่ยนผ่านมาตรการที่จะใช้ทางอาญาอย่างเดี่ยวควบคู่กับการใช้ชุมชนเป็นฐานในการควบคุม ปรามปรามและ บำบัด ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดปริมาณการใช้สารเสพติดควบคู่กับการใช้แนวทางและมาตรการทางการ ปกครองหรือการคุมประพฤติเพื่อติดตามดูแลไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำอีก

บทความดังกล่าวนี้ พยายามจะชี้ให้เห็นว่า รูปแบบและแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับ ชุมชนจะช่วยสร้างชุมชนยั่งยืนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คงไม่พ้นคำว่า “การให้โอกาส” เพื่อให้เกิดความสนใจมากกว่าการบังคับผ่านขั้นตอนการกระบวนการบำบัดฟื้นฟูโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม หรือชุมชนบำบัด ให้กิจกรรม ใช้สถานที่ภายในหมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการหล่อหลอม ฟื้นฟูบำบัดเพื่อให้เกิด บรรยากาศอบอุ่นของบุคคลในครอบครัว และติดตามผลการทำกิจกรรมบำบัดเพื่อให้ชุมชนเห็นความ เปลี่ยนแปลง พร้อมให้โอกาส ซึ่งจะทำให้ผู้เสพ/ผู้ติด เกิดความภาคภูมิใจและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การจัด กิจกรรมสามารถจัดได้หลากหลายรูปแบบ เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและผู้เสพได้มีโอกาสแสดงออก มีจุดยืนในสังคม ได้รับโอกาสที่ดี และเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่เน้นให้โอกาส เยียวารักษา และคืนบุตรหลานที่มีความพร้อมพร้อมกับคืนสู่สังคม ซึ่งสังคมก็ควรให้โอกาสกับบุคคลเหล่านี้ ได้กลับมาทำความดีสู่สังคมอีกครั้ง โดยยังคงต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการกระบวนการติดตาม ช่วยเหลือ เยี่ยมบ้าน สร้างกฎชุมชน ฟื้นฟูสังคม เพื่อไม่ให้เกิดกระบวนการกลับมาเสพติดซ้ำอีก และเป็นการเติมภูมิคุ้มกัน ตลอดจนเป็นแนวร่วมในการดูแลชุมชนตนเอง และจะต้องไม่ละเลยกระบวนการเฝ้าระวัง เช่น การ ปรับ สภาพแวดล้อมชุมชนให้เหมาะสมกับการเป็นพื้นที่ปลอดภัย ทั้งการควบคุมพื้นที่เสี่ยงไม่ให้พื้นที่มีวุ่นวาย และ ส่งเสริมพื้นที่/กิจกรรมเชิงบวก ติดตามเฝ้าระวังผู้ค้า/ผู้ที่ยังไม่เลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- ปราโมทย์ พันธะสะอาด. (2561). รูปแบบการแก้ไขปัญหายาเสพติดเปรียบเทียบ สู่แนวนโยบายที่ควรจะเป็น. *วารสารธรรมศาสตร์*. 32 (7), 1-15.
- ฉัตรสมุน พฤทธิญาณ (2560). กฎหมายควบคุมยาเสพติดเปรียบเทียบ. *วารสารกฎหมายสุขภาพ และ สาธารณสุข*. 3 (2), 148-166.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.(2564). *แผนปฏิบัติการและป้องกันยาเสพติด ปี 2564*. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2564). *รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ 2564*. สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม.

**6 อุตสาหกรรมหลัก เป้าหมายการพัฒนาเขตนวัตกรรม
ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi)
6 Key Industries for Goal of Developing Eastern Economic
Corridor of Innovation (EECi)**

จันทร์จิรา ปาโท และ ญารศ อัครพัฒนานุกุล

มหาวิทยาลัยบูรพา

Chanjira Patho and Yared Akarapattananukul

Burapha University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : junjira.101@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเป้าหมายหลักในการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ซึ่งผู้เขียนค้นพบว่า การยกระดับและพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก หรือ Eastern Economic Corridor of Innovation เพื่อสร้างพื้นที่นวัตกรรมใหม่ในเขตระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ที่มีระบบนิเวศนวัตกรรมที่เหมาะสม ช่วยส่งเสริมให้เกิดการทำวิจัยพัฒนาและนวัตกรรมร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย รวมถึงชุมชนในพื้นที่ เพื่อช่วยยกระดับและพัฒนาอุตสาหกรรมเดิม รวมถึงสร้างให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ ทั้งในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกและในพื้นที่อื่น ๆ ทั่วประเทศ อันจะนำไปสู่การเป็นประเทศแห่งนวัตกรรม ควบคู่กับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ : 6 อุตสาหกรรมหลัก; การพัฒนาเขตนวัตกรรม; ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

Abstracts

The objective of this research was to study the main goal of developing Eastern Economic Corridor of Innovation. Upgrading and developing Eastern Economic Corridor of Innovation helped to promote the research and the innovation between the public sector, the private sector, the universities and the communities in the area, and make the new industries in Eastern Economic Corridor of Innovation and the others leading to the country of the innovation, upgrading the life quality of the people in the area with the technology and innovation, and leading to the sustainable development in the future.

Keywords : 6 Key Industries; Developing Innovation; Eastern Economic Corridor

* วันที่รับบทความ: 1 เมษายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 11 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 19 เมษายน 2565

Received: April 1, 2022; Revised: April 11, 2022; Accepted: April 19, 2022

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของโลกในทุก ๆ ด้านเริ่มมีมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีการพึ่งพาอาศัยและเชื่อมโยงกันระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายในหลาย ๆ ด้าน เช่น การค้า การลงทุน แรงงาน เทคโนโลยีและนวัตกรรม ภายใต้การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มรุนแรงและมีการเกิดเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น ส่งผลให้โอกาสการพัฒนาและยกระดับการค้ากับกลุ่มประเทศต่าง ๆ เริ่มมีการวางแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนามากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจโลกทั้งปัจจุบันและในอนาคตข้างหน้า จำเป็นต้องหันมาสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา โดยมีการเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามระบบโลกและกฎเกณฑ์ที่ทำการตกลงกันทางการค้า ทวิภาคีและภูมิภาค (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2551:43)

ประเทศไทยเองก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในระดับเวทีโลกมากขึ้น โดยการรวมกลุ่มของสมาชิกเศรษฐกิจทั้งในระดับพหุภาคีทวิภาคี และภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตความร่วมมือทางการค้าระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีความน่าสนใจและสามารถพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development) ซึ่งจากจากมติคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบหลักการโครงการเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2559 ให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียนเพื่อส่งเสริม 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) โดยดำเนินการใน 3 จังหวัดภาคตะวันออก ได้แก่ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรานั้น (รติมา คชนันท์, 2560 : 185) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ประกอบด้วย 4 เมืองนวัตกรรมขนาดใหญ่ เป็นแพลตฟอร์มสนับสนุนอุตสาหกรรมมุ่งเป้า ดังนี้ เมืองนวัตกรรมชีวภาพ (EECi BIOPOLIS) เมืองนวัตกรรมระบบอัตโนมัติ หุ่นยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (EECi ARIPOLIS) เมืองนวัตกรรมอาหาร (FOOD INNOPOLIS) และเมืองนวัตกรรมการบินและอวกาศ (SPACE INNOPOLIS) รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์สำคัญที่จะจัดตั้งในพื้นที่ EECi อย่าง เครื่องกำเนิดแสงซินโครตรอนระดับพลังงาน 3 GeV เป็นศูนย์กลางวิจัยด้านแสงซินโครตรอนชั้นนำในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกในอนาคต มุ่งเน้นงานวิจัยด้านการแพทย์ เกษตร อุตสาหกรรม และอื่น ๆ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2565 : 23)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ นำเสนอที่มาและความสำคัญของการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก แนวทางการดำเนินงานพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีอยู่ในปัจจุบัน ใน 6 เป้าหมายหลักในการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ว่าจะมีการดำเนินการอย่างไร เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่ายทั้ง ภาครัฐ เอกชน และประชาชนในประเทศ

ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ (EEC)

ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) เป็นโครงการยกระดับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของไทยซึ่งต่อ ยอดความสำเร็จมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard โดยครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา เพื่อดึงดูดการลงทุนและยกระดับรายได้ของประเทศ ผ่านการผ่อนคลายกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าการลงทุนในพื้นที่ปกติ โดยในพื้นที่ EEC นี้ นักลงทุนจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการส่งเสริมการลงทุนต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก อีกทั้งภาครัฐจะมีการจัดสรรทรัพยากรลงในพื้นที่นี้เป็นกรณีพิเศษ อาทิ การลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความน่าดึงดูดของพื้นที่ในสายตาของนักลงทุน และเป็นการเพิ่ม Ease of Doing Business แก่ผู้ประกอบการให้ได้มากที่สุด (ณัชพล จรูญพิพัฒน์กุล, 2565 : ออนไลน์)

จุดเริ่มต้นของระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) สำหรับจุดเริ่มต้นของโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก หรือ EEC (Eastern Economic Corridor) นับได้ว่าเป็นการต่อยอดความสำเร็จจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออกหรือ Eastern Seaboard ที่เริ่มดำเนินมากกว่า 30 ปีที่แล้ว ในช่วงรัฐบาลของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ที่รัฐบาลได้กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ช่วยกันขับเคลื่อนการลงทุนครั้งใหญ่ในบริเวณเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard โดยจัดให้เป็น "วาระแห่งชาติ" ที่ทุกคนจะมาร่วมกันพัฒนาการสร้างท่าเรือพาณิชย์น้ำลึกแห่งแรกของประเทศบริเวณแหลมฉบัง และใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นฐานการผลิตของอุตสาหกรรมสำคัญต่าง ๆ ทั้งในส่วนของอุตสาหกรรมปิโตรเคมี บริเวณมาบตาพุด ตลอดจนอุตสาหกรรมยานยนต์ในเขตชลบุรี เพื่อกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค พลิกภาคตะวันออกของประเทศไทยให้กลายเป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถก้าวขึ้นสู่การเป็นประเทศแนวหน้าในภูมิภาค นำไปสู่การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม 32 แห่ง โรงงานเกือบ 5 พันแห่ง ด้วยเงินลงทุนรวมกันกว่า 5 หมื่นล้านดอลลาร์จนได้ก้าวขึ้นเป็นศูนย์กลางในการผลิตยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์สำคัญ (Detroit of the East) รวมทั้งกลายเป็นศูนย์การผลิตปิโตรเคมีที่มีขนาดใหญ่เป็น 1 ใน 5 ของเอเชีย ความสำเร็จของการลงทุนดังกล่าวส่งผลให้ระดับรายได้รวมของภาคตะวันออกสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จากเดิมที่มีสัดส่วนรวมกันเพียงร้อยละ 3.6 และ 10.3 ของ GDP ประเทศ และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ เมื่อปี 2525 ขึ้นเป็นร้อยละ 17.7 และร้อยละ 40 ในปี 2557 ทำให้รายได้ต่อหัวของคนที่อยู่ในภาคตะวันออกขยับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากเดิมที่เคยน้อยกว่าคนกรุงเทพฯ ร้อยละ 30 กลายเป็นมากกว่าคนกรุงเทพฯ ร้อยละ 26 กล่าวได้ว่าโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกนี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจประเทศไทยครั้งสำคัญ โดยอุตสาหกรรมยานยนต์และปิโตรเคมีที่สร้างขึ้นได้กลายเป็นฟันเฟืองหลักที่คอยขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ดึงดูดต่างชาติให้เข้ามาลงทุนและสร้างรายได้ให้ประเทศต่อเนื่องกว่า 30 ปี (กอบศักดิ์ ภูตระกูล, 2559 : ออนไลน์)

โครงการ EEC ดังกล่าวจึงเป็นความหวังใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศไทย ในการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งตะวันออกให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียนและเป็นเมืองที่น่าอยู่ อีกทั้งดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ (New S-Curve) เพื่อสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบสินค้าและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ซึ่งคาดว่าอุตสาหกรรมใหม่นี้จะเป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (Growth engine) โดยมีเป้าหมายหลักในการเติมเต็มภาพรวมในการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งจะเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันและทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตได้ในระยะยาว โดยในระยะแรกจะเป็นการยกระดับพื้นที่ในเขต 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพผ่านกลไกการบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการนโยบายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน (สำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก, 2559 : 98)

นับตั้งแต่ยุคแห่งความสำเร็จของ Easter Seaboard เมื่อครั้งสมัยรัฐบาลของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์กล่าวได้ว่าส่งผลต่อเศรษฐกิจประเทศไทยให้เติบโตมาจนถึงทุกวันนี้ อย่างไรก็ตาม ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยเริ่มชะงักงันและถดถอยลงมาโดยตลอด จากอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ร้อยละ 7-8 แต่หากไม่มีการกระตุ้นเศรษฐกิจจะร่วงลงมาเรื่อย ๆ เหลือร้อยละ 3-4 ต่างจากประเทศเพื่อนบ้านหลาย ๆ ประเทศที่มีแนวโน้มเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ โดยสาเหตุหลัก 1 ประการแรกมาจากการขาดดุลยภาพจากการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ส่วนใหญ่มุ่งพึ่งพาการส่งออกโดยมีสัดส่วนของรายได้มากถึงร้อยละ 70 และเมื่อมีปัญหาทางเศรษฐกิจโลกเกิดขึ้นจึงกระทบต่อการส่งออกให้ชะงักงันทันที ประการต่อมา สินค้าที่ประเทศไทยผลิตไม่มีความโดดเด่น ดังนั้น หากประเทศไทยไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในตัวสินค้า หรือเกิดการคิดค้นนวัตกรรมที่จะช่วยสร้างมูลค่าและอุตสาหกรรมที่แข่งขันได้ในอนาคตอันใกล้ รายได้ในอนาคตจะค่อย ๆ ลดลง

นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์เศรษฐกิจภูมิภาคไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาประเทศ ระบบคมนาคม ตลอดจนความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมกลุ่มของประชาคมอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ที่มีจุดมุ่งหมายผลักดันให้ภูมิภาคอาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวที่มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมือได้อย่างเสรีเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ส่งผลให้บริษัทต่างชาติมีตัวเลือกในการตั้งฐานการผลิตและกระจายสินค้ามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายการลงทุนจากต่างชาติที่มีความโดดเด่นและเป็นที่จับตามองจากทั่วโลก ด้วยเหตุนี้ โครงการ EEC จึงนับว่าเป็นโครงการสำคัญที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจและดึงดูดการลงทุนในอนาคต โดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งยกระดับพื้นที่เขตเศรษฐกิจภาคตะวันออกให้กลายเป็น "World-Class Economic Zone" เพื่อรองรับการลงทุนในอุตสาหกรรม Super Cluster และ อุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจในอีก 20 ปีข้างหน้าแทนที่ Eastern Seaboard เดิม โดยมีการคาดการณ์ว่าการลงทุนใน EEC จะกระตุ้นให้เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี สร้างการจ้าง

งานในภาคอุตสาหกรรมและบริการ 100,000 อัตราต่อปีสร้างฐานภาษีใหม่ไม่ต่ำกว่า 1 แสนล้านบาทต่อปี รวมทั้งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกว่า 10 ล้านคนต่อปีและสร้างรายได้เพิ่มไม่น้อยกว่า 4.5 แสนล้านบาทต่อปี (สุทธิเกตุดี ทัดพิทักษ์กุล, 2560)

ระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi)

ระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) มีพื้นที่ในการพัฒนานวัตกรรมตั้งอยู่ที่วังจันทร์ วิลเลจ จังหวัดระยอง โดยมีวิเทศ มหาวิทยาลัยวิจัยอยู่ในพื้นที่ EECi ประกอบด้วย กลุ่มนวัตกรรมขนาดใหญ่ 3 กลุ่ม ได้แก่ ไบโอฟิลิส อริโพลิส และสเปซ อินโนโพลิส เพื่อทำงานร่วมกับเครือข่ายมหาวิทยาลัย หน่วยงานรัฐ เอกชน ชุมชนในพื้นที่และหน่วยงานพัฒนาเทคโนโลยี ทั้งในและต่างประเทศ ร่วมพัฒนา EEC ผ่านการร่วมสร้างเทคโนโลยี และรังสรรค์นวัตกรรม ท่ามกลางสภาพแวดล้อมของระบบนิเวศ นวัตกรรมที่เอื้อให้คนในพื้นที่ได้เกิดการร่วมพัฒนาเทคโนโลยี มีโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมสำหรับการทำงานและ การใช้ชีวิตอย่างลงตัว รองรับการทำวิจัยและพัฒนาต่อยอดไปสู่การใช้งานจริง โดยมีเครื่องมือที่พร้อมในการขยายขนาด เช่น โรงงานต้นแบบ โรงงานสาธิตพื้นที่ทดลองผลิต สนามทดลอง ศูนย์กลางการวิเคราะห์ทดสอบและการมาตรฐาน และศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เอกชน ภาครัฐและมหาวิทยาลัย ทั้งจากในและต่างประเทศ สามารถร่วมให้บริการอาคาร และโครงสร้างพื้นฐานด้านวิจัย หรือเช่าพื้นที่ระยะยาวเพื่อจัดตั้งศูนย์วิจัยและนวัตกรรมของบริษัทได้ โดยมีสิทธิประโยชน์ BOI สูงสุด และมีการผ่อนปรนกฎระเบียบ สำหรับนวัตกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ EECi เป็นหัวใจของการสร้างนวัตกรรมใน EEC มีสภาพแวดล้อมและกลไกที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ผลิตเทคโนโลยีเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่กระบวนการผลิตและบริการขั้นสูงสำหรับประเทศไทย (สำนักงานใหญ่อีอีซีโอ, 2565 : 65) โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1. การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อต่อยอดไปสู่การใช้งานจริง (Translational Research)

2. ถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับภาคอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนา 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ ด้วยการยกระดับอุตสาหกรรมเดิมและสร้างอุตสาหกรรมใหม่ สร้างความเข้มแข็งให้อุตสาหกรรมในพื้นที่ควบคู่ไปกับการสร้างอุตสาหกรรมใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดวิสาหกิจเริ่มต้น (Startup) ทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับเป็นพื้นฐานรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมใหม่ ทั้งอุตสาหกรรมในระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกและอุตสาหกรรมอื่น ๆ ทั่วประเทศ

3. เชื่อมโยงเครือข่ายการวิจัยและพัฒนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างสังคมนวัตกรรมของประเทศ รองรับความต้องการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ในลักษณะบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาคเอกชน สถาบันการศึกษา/สถาบันวิจัย และหน่วยงานภาครัฐ ในลักษณะการทำงานร่วม

แบบ Triple Helix และขยายผลต่อยอดไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ในลักษณะการทำงานร่วมแบบ Quadruple Helix

4. เขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือเรียกว่า EECi จะประกอบไปด้วยระบบนิเวศนวัตกรรมที่สมบูรณ์ เป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ที่มีความเข้มข้นของงานวิจัย พัฒนา และนวัตกรรม ห้องปฏิบัติการวิจัยทั้งภาครัฐและเอกชน ห้องทดลองภาคสนาม (Living Lab) ศูนย์วิเคราะห์ทดสอบชั้นนำ โรงงานต้นแบบและโรงงานสาธิต ควบคู่กับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ซึ่งเขตนวัตกรรมของระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกนั้น มีองค์ประกอบของระบบนิเวศนวัตกรรม และแนวทางการดำเนินงานหลักที่สำคัญ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2565 : 23) คือ

1. เป็นแหล่งวิจัยและนวัตกรรมที่เข้มข้น (R & I Focus) เพื่อนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่ได้ไปตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรมทั้งในพื้นที่ EEC และทั่วประเทศ โดยเป็นการทำงานร่วมกันทั้งภาคเอกชน สถาบันการศึกษา/สถาบันวิจัย และภาครัฐ

2. ศูนย์รวมห้องปฏิบัติการวิจัยของรัฐและเอกชน (Concentration of Public & Private Laboratory) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกัน เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ตลอดจนอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ

3. สนามทดสอบและการพัฒนาสู่การผลิตระดับอุตสาหกรรม (Scale-Up, Testbeds & Living Lab, Green House, Field Demo) มุ่งเน้นขยายศูนย์ปฏิบัติการ ศูนย์วิเคราะห์ทดสอบ รวมถึงโรงงานต้นแบบและโรงงานสาธิตในพื้นที่ เพื่อให้สามารถรองรับการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมได้

4. ยกระดับอุตสาหกรรมเดิม (Existing Industry Upgrade) โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูงไปสู่ภาคอุตสาหกรรมที่มีอยู่ในพื้นที่ EEC และพื้นที่อื่นๆ ทั่วประเทศ เพื่อยกระดับกระบวนการผลิตให้สามารถพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรม ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต รวมทั้งลดระยะเวลาและแรงงานลง

5. พัฒนาให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ (New Industry Development) ที่เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง ตลอดจนส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) ทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกและพื้นที่อื่นทั่วประเทศ ตลอดจนพัฒนากำลังคนของอุตสาหกรรมและสร้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่รองรับอุตสาหกรรมใหม่ในอนาคต

6. กำหนดให้เป็นเขตผ่อนปรนกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย พัฒนา และนวัตกรรม (Sandboxes for Regulatory Adjustment) เพื่อให้เป็นสนามทดสอบ ผลิตภัณฑ์ อุปกรณ์แพลตฟอร์ม และแอปพลิเคชันอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

8. สนับสนุนวิสาหกิจเริ่มต้นและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Startups & SMEs Support) ด้วยการบ่มเพาะผู้ประกอบการเทคโนโลยีใหม่ การเร่งสร้างผู้ประกอบการเทคโนโลยี รวมถึงการสนับสนุนระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของธุรกิจใหม่ โดยเฉพาะการจัดตั้งชุมชนนวัตกรรมที่สะดวก และเป็นศูนย์รวมของเครือข่ายการลงทุนของนักลงทุน (Venture Capital & Angel Funding) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

9. สร้างชุมชนขนาดใหญ่ของนวัตกรรม (Large Community of Innovators) ด้วยการเชื่อมโยงเครือข่ายนวัตกรรม นักคิดค้นเทคโนโลยี นักลงทุนด้านนวัตกรรม ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและพัฒนานวัตกรรมระหว่างเครือข่ายนวัตกรรมภายในประเทศกับเครือข่ายต่างประเทศ พร้อมส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากบริษัทและสถาบันวิจัยระดับโลกในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

10. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพของประเทศ (Advance National Quality Infrastructure) เพื่อการตรวจสอบและประเมินตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ในการรับรองคุณภาพของสินค้าและบริการ และคุ้มครองผู้บริโภคให้ปลอดภัย

11. ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน (Solution for Community) โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปช่วยสนับสนุนในการทำงานและการดำเนินชีวิต รวมทั้งช่วยในการรักษาสุขภาพแวดล้อมและบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชน

12. แก้ปัญหาและให้คำปรึกษาแก่ภาคอุตสาหกรรม (Solution for Industry) โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้าไปช่วยแก้ปัญหาให้กับภาคอุตสาหกรรม ช่วยยกระดับอุตสาหกรรมด้วยนวัตกรรม ช่วยยกระดับกระบวนการผลิตให้สามารถพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งจะเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตรวมทั้งลดระยะเวลาและแรงงาน

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจตะวันออกด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม (EECi) เป็นการสร้างพื้นที่นวัตกรรมใหม่ในเขตระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ที่มีระบบนิเวศนวัตกรรมที่เหมาะสม ช่วยส่งเสริมให้เกิดการทำวิจัยพัฒนาและนวัตกรรมร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย รวมถึงชุมชนในพื้นที่เพื่อช่วยยกระดับและพัฒนาอุตสาหกรรมเดิม รวมถึงสร้างให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ ทั้งในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกและในพื้นที่อื่นๆ ทั่วประเทศ อันจะนำไปสู่การเป็นประเทศแห่งนวัตกรรมควบคู่กับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

6 อุตสาหกรรมหลัก เป้าหมายการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi)

ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) เป็นเขตนวัตกรรมขับเคลื่อนให้พื้นที่ EEC เป็นพื้นที่ต้นแบบในการนำนวัตกรรมเข้าไปผลักดันให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และปรับฐานอุตสาหกรรมเดิมในพื้นที่ให้เป็นอุตสาหกรรมที่มีฐานนวัตกรรมและอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้น 6 อุตสาหกรรมเป้าหมาย (สำนักงานใหญ่อีอีซีโอ, 2565 : 65) คือ

1. เกษตรสมัยใหม่และเทคโนโลยีชีวภาพ

ภาคเกษตรถือว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย เนื่องจากแรงงานในภาคเกษตรมีจำนวนมากกว่า 12 ล้านคนหรือคิดเป็น 31% ของกำลังแรงงานทั้งประเทศ ครอบคลุมครัวเรือน 6.8 ล้านครัวเรือน อย่างไรก็ตามภาคเกษตรมีส่วน GDP เพียงร้อยละ 8.7 (ปี 2017) ทั้งนี้ตลอด 10 ปีที่ผ่านมา GDP ภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลง และกำลังเผชิญกับประเด็นท้าทายและบททดสอบใหม่ๆ มากขึ้น อาทิ ทรัพยากรการเกษตรมีจำกัด การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและการระบาดของโรค/แมลงศัตรูพืชมีความรุนแรง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ นอกจากนี้ บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุทำให้แรงงานภาคเกษตรมีแนวโน้มขาดแคลน ประกอบกับผู้บริโภคให้ความสำคัญกับระบบการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมส่งผลให้การทำเกษตรต้องมุ่งสู่เกษตรยั่งยืน ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดการใช้สารเคมี และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ทิศทางการเกษตรของประเทศไทยจะต้องมุ่งสู่การเกษตรแบบที่เน้นการเพิ่มมูลค่าและความยั่งยืน ด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมตอบโจทย์ทั้งการเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอับความต้องการที่เพิ่มขึ้น สร้างดุลยภาพระหว่างการเพิ่มปริมาณผลผลิตกับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศด้วยเทคโนโลยีที่เป็น Megatrend อาทิ เทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) เทคโนโลยีจีโนม (Genome Technology) เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เทคโนโลยีหุ่นยนต์ (Robotic & Sensing Technology) และระบบข้อมูล Big Data ซึ่งมีบทบาทและสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก (Disrupt) กับภาคการเกษตร โดยสามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำการเกษตรจากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ (Modern Farming) ที่มีประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าให้สูงขึ้น ตั้งแต่ในส่วนของผู้ผลิตจนถึงผู้บริโภค รวมถึงเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการทางธุรกิจการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการให้บริการทางการเกษตร ด้วยการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้มข้นมากขึ้นตั้งแต่การปรับปรุงพันธุ์ การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การแปรรูป จนถึงการตลาด ตัวอย่างของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก (Disrupt) เหล่านี้ เช่น

1.1 เทคโนโลยีในการประเมินลักษณะที่ปรากฏที่เรียกว่า (Phenomics Technology) ที่บูรณาการนำระบบ Image Analysis เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบอัตโนมัติเข้าด้วยกัน สามารถตรวจสอบการทำงานของพืชที่ตอบสนองต่อสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไปทั้งในสภาพโรงเรือนที่ควบคุมสภาวะแวดล้อมได้ซึ่งช่วยประหยัดเวลา พื้นที่ งบประมาณ รวมทั้งการตรวจวัดไม่ทำลายตัวอย่างทำให้ลดการสูญเสียพืช และในสภาพแปลงเปิดที่มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงสภาพการปลูกจริง ซึ่งเป็นเงื่อนไขความสำเร็จที่สำคัญของการร่นระยะเวลาและเพิ่มความแม่นยำของการการปรับปรุงพันธุ์ให้ได้ลักษณะดีเด่นเร็วขึ้นให้ทันกับความต้องการของตลาดและเกษตรกร

1.2 การทำเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Agriculture) ซึ่งในการทำเกษตรกรรมนั้น เกษตรกรจำเป็นต้องตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเพาะปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ที่ต้องเลือกพันธุ์ การให้น้ำ การให้ปุ๋ย แร่ธาตุ อาหารฯ ซึ่งโดยทั่วไปจะใช้สัญชาตญาณและการลองผิดลองถูกเป็นหลัก แต่ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทั้งในการเก็บข้อมูล Big Data ที่แม่นยำ ได้แก่ เซนเซอร์ UAV โดรน ดาวเทียม เทคโนโลยีในการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ (Data Management) และระบบการวิเคราะห์ข้อมูลที่แม่นยำ (Data Analytics) จะช่วยเกษตรกรตัดสินใจได้แม่นยำยิ่งขึ้น หาช่วงเวลาที่ดีและเหมาะสมที่สุดในการเพาะปลูก/เลี้ยงสัตว์ การให้ปุ๋ย แร่ธาตุ อาหารและน้ำในแต่ละช่วงเวลา รวมถึงการวิเคราะห์เพื่อหาเกิดขึ้น นอกจากนี้ การทำเกษตรแบบแม่นยำยังถูกปรับใช้ในการเพาะปลูกในสภาพโรงเรือนปิดที่เรียกว่าระบบโรงเรือนอัจฉริยะ เป็นโรงเรือนปลูกพืชที่มีการให้น้ำ ธาตุอาหาร และให้แสงเพื่อสังเคราะห์ โดยการควบคุมจากระบบคอมพิวเตอร์สมองกล แบบอัตโนมัติ หรือกึ่งอัตโนมัติ และที่ก้าวรุดหน้าไปอีกขั้น คือ Plant Factory เป็นโรงเรือนปลูกพืชในระบบควบคุมอย่างสมบูรณ์ (ควบคุมแสง ความชื้น ความยาวคลื่นแสง อุณหภูมิ คาร์บอนไดออกไซด์ฯ) ตัวอย่างพืชที่เหมาะสมกับ Plant Factory ได้แก่ พืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจและต้องการคุณภาพ Premium Quality พืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจแต่ปลูกไม่ได้ในสภาพแวดล้อมประเทศไทย พืชสมุนไพรเพื่อสกัดสารสำคัญ เป็นต้น

2. เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ

การเปลี่ยนไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ไม่ได้เป็นเพียงการสร้างเปลี่ยนแปลงอย่างมาก (Disrupt) ต่อภาคเกษตรเท่านั้น ยังสร้างโอกาสของประเทศในการพัฒนาอุตสาหกรรมไบโอรีไฟเนอรี (Biorefinery) ที่ถูกจับตามองว่าอุตสาหกรรมนี้จะมีบทบาทมากขึ้นในอนาคต ดังจะเห็นได้จากหลาย ๆ ประเทศในโลก โดยเฉพาะประเทศผู้นำด้านเทคโนโลยี และประเทศที่มีจุดแข็งด้านการเกษตร ได้กำหนดให้อุตสาหกรรมไบโอรีไฟเนอรี เป็นอุตสาหกรรมเป้าหมาย มีกลไกส่งเสริมการลงทุนวิจัยพัฒนา สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทหลักในการพัฒนาเนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบทางการเกษตรและทรัพยากรชีวภาพ ประเทศไทยมีความพร้อมของวัตถุดิบตั้งต้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุดิบในกลุ่มแป้งและน้ำตาล รวมถึงมีวัสดุเหลือทิ้งการเกษตรที่เป็นเซลลูโลส ที่ผ่านมามีประเทศไทยส่งออกผลผลิตทางการเกษตรใน

รูปของวัตถุดิบ สินค้าแปรรูปขั้นต้นที่มีมูลค่าเพิ่มไม่มาก แต่นำเข้าสารเคมี วัสดุ และพลังงานรวมกันคิดเป็นมูลค่ามากกว่า 2 ล้านล้านบาทต่อปี รวมทั้งมีการวางรากฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมไบโอรีไฟเนอรีมาระยะหนึ่งแล้ว โดยเฉพาะการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีซึ่งเป็นฐานสำคัญให้กับอุตสาหกรรมไบโอรีไฟเนอรีได้ เนื่องจากหลายผลิตภัณฑ์สามารถใช้โครงสร้างพื้นฐานในการผลิตร่วมกันได้ ไบโอรีไฟเนอรีนับเป็นทางออกที่สำคัญที่ช่วยให้เปลี่ยนวัสดุชีวภาพให้เป็นพลังงาน หรือสารมูลค่าสูงเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมอื่นๆ ต่อไปได้ ทั้งนี้ กระบวนการผลิตในอุตสาหกรรมไบโอรีไฟเนอรี ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก ๆ คือ

2.1 กระบวนการแปรรูป หรือ Conversion โดยสามารถแบ่งเป็น 2 กระบวนการใหญ่ๆ ได้แก่ Biological conversion เป็นกระบวนการที่อาศัยจุลินทรีย์ หรือ biocatalyst เช่น เอนไซม์ เป็นต้น ในการทำให้เกิดการเปลี่ยนสารตั้งต้น ไปเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นสารตัวกลาง หรือผลิตภัณฑ์สุดท้าย ด้วยกระบวนการทางชีวภาพ อาทิเช่น fermentation, enzyme conversion, consolidated bioprocessing (CBP) biocatalyst, anaerobic digestion เป็นต้น และ Chemical conversion เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนสารตั้งต้น ไปเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นสารตัวกลาง หรือผลิตภัณฑ์สุดท้าย โดยอาศัยปฏิกิริยาเคมี

2.2 กระบวนการ Downstream เป็นขั้นตอนในการเก็บเกี่ยวและทำให้บริสุทธิ์ รวมทั้งการใช้ประโยชน์ของเหลือหลังจากเก็บเกี่ยวผลิตภัณฑ์ โดยทั่วไปกระบวนการ downstream process จะอาศัยหลักการพื้นฐานของลักษณะทางกายภาพ และชีวภาพของสารที่ต้องการแยก ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ คือ การแยกผลิตภัณฑ์ (Isolation) ในขั้นตอนนี้จะเป็นการแยกสารที่ต้องการออกจากระบบการผลิต และการทำให้บริสุทธิ์ (Purification)

เกษตรสมัยใหม่และอุตสาหกรรมไบโอรีไฟเนอรีจะสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการกระจายรายได้อย่างทั่ว และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยจะสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจได้มากถึง 3 รูปแบบไปในเวลาเดียวกันอันประกอบด้วย เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) หรือ “BCG Economy” เนื่องจากเป็นการพัฒนาภาคเกษตรที่มีประสิทธิภาพ สร้างคุณภาพและมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าเกษตร และนำผลผลิตทางการเกษตร ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงของเหลือทิ้งในกระบวนการผลิตหรือการบริโภคไปพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งไม่พบในผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากปิโตรเลียมโดยเฉพาะคุณสมบัติการย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติซึ่งเป็นการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มหลายเท่าตัว ทั้งนี้ การพัฒนา BCG Economy จะนำไปสู่การหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง ความเหลื่อมล้ำ และความไม่สมดุลในการพัฒนาประเทศ โดยดำเนินการตามแนวทางหลัก 3 ประการ คือ การสร้าง BCG Economy ด้วยนวัตกรรม (Innovation economy) BCG Economy เป็นเครื่องมือในการนำไปสู่การเติบโตอย่างทั่วถึง (Inclusive economy) และ BCG Economy ที่ให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า (Regenerative economy)

3. แบตเตอรี่ประสิทธิภาพสูงและขนส่งสมัยใหม่

ในอนาคตเทคโนโลยียานยนต์สมัยใหม่จะมีบทบาทที่สำคัญมากในการขนส่งทั้งคนและสินค้า เนื่องจากเครื่องยนตสันดาปภายในสร้างผลกระทบโดยตรงกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เทคโนโลยีแบตเตอรี่ประสิทธิภาพสูงจึงจะมีความสำคัญมากต่อการขนส่งคนและสินค้า นอกเหนือจากการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในอุตสาหกรรมอื่น ๆ แล้ว อุตสาหกรรมแบตเตอรี่เองก็เป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่และจะมีมูลค่าสูงมากในอนาคต

การที่ประเทศไทยจะต่อยอดการเป็นฐานการผลิตยานยนต์เดิมไปสู่อุตสาหกรรมที่ต่อยอดจากอุตสาหกรรมยานยนต์เดิมและพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ เช่น ยานยนต์ไฟฟ้า และยานยนต์อัตโนมัติ (Autonomous Vehicles) ได้นั้นจำเป็นจะต้องผลักดันอุตสาหกรรมการผลิตแบตเตอรี่ประสิทธิภาพสูงให้เกิดขึ้นได้ประเทศด้วย ไม่เช่นนั้นแล้วผลประโยชน์ของประเทศก็จะขาดหายไปเป็นจำนวนมากเพราะราคายานยนต์ในอนาคตจะมาจากราคาของแบตเตอรี่ในสัดส่วนที่สูงมาก ในขณะเดียวกันก็ต้องพัฒนาเทคโนโลยียานยนต์ให้สามารถพึ่งพาตัวเองให้ได้มากที่สุดทั้งในรูปแบบของรถยนต์ รถโดยสาร ระบบราง หรือแม้แต่การใช้งานเทคโนโลยียานยนต์ในรูปแบบใหม่ๆ เช่น AGV UAV/Drone อุปกรณ์สำรวจใต้น้ำ เป็นต้น โดยในระยะแรก EECi จะมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านคุณภาพ เช่น เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ทดสอบแบตเตอรี่ประสิทธิภาพสูงทั้งขนาดที่ไม่ใหญ่นักสำหรับการใช้งานใน AGV UAV/Drone แบตเตอรี่ขนาดกลางสำหรับรถยนต์ไฟฟ้า รถโดยสารไฟฟ้า รถรางไฟฟ้า ไปจนถึงระบบกักเก็บพลังงานขนาดใหญ่ ในขณะที่โรงงานต้นแบบในการผลิตแบตเตอรี่และการพัฒนาการใช้งานแบตเตอรี่ในรูปแบบใหม่ๆ ที่นอกเหนือจากการใช้งานในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้งานเพื่อการป้องกันประเทศ (Dual use) รวมไปถึงการพัฒนาเทคโนโลยีการขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าและระบบการควบคุมด้วยอิเล็กทรอนิกส์ ก็จะมีการดำเนินการในพื้นที่ EECi ด้วยเช่นเดียวกัน

4. ระบบอัตโนมัติ หุ่นยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ

การสร้างโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเพื่อให้สามารถพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตไปสู่อุตสาหกรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้หากไทยสามารถพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการผลิตได้มากเท่าไร ก็ยิ่งทำให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมของประเทศจะเป็นไปได้มากขึ้นเท่านั้น เพราะผู้ประกอบการสามารถแสวงหาเทคโนโลยีเพื่อการผลิตได้ภายในประเทศซึ่งเหมาะกับบริบทการใช้งานในประเทศ สามารถติดต่อประสานงานหรือทำงานร่วมกันกับผู้ให้บริการเทคโนโลยีเพื่อการผลิตได้อย่างสะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และมีค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมกว่าการซื้อเทคโนโลยีจากต่างประเทศแต่เพียงอย่างเดียว ตามที่รัฐบาลมีนโยบายผลักดันให้อุตสาหกรรมไทยก้าวสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 กล่าวคือ เป็นยุคของอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไปด้วยอินเทอร์เน็ต (Internet of Things) ตัวอย่างเช่น การจัดซื้อจัดจ้าง ระบบการผลิตทั้งหมด เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต การซ่อมบำรุง ตลอดจนการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบที่ต้องมี

ความสามารถในการตอบสนองกับระบบดังกล่าวด้วยเช่นกัน ดังนั้นการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินการผลิตด้วยระบบอัตโนมัติ หุ่นยนต์ และ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ จึงเป็นเทคโนโลยีที่สำคัญของทุกอุตสาหกรรมที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ หากต้องการก้าวตามนโยบายรัฐบาลสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0

เพื่อการนี้ EECi ได้กำหนดแผนที่นำทางสำหรับการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการผลิตสมัยใหม่สำหรับอุตสาหกรรมยุค 4.0 เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมอัจฉริยะที่จะช่วยยกระดับเทคโนโลยีการผลิตของผู้ประกอบการไทยแบบดั้งเดิมไปสู่อุตสาหกรรม 4.0 ได้ ดังนั้นการลดภาระในการลงทุนของผู้ประกอบการและเป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญมากให้ผู้ประกอบการทั้งที่เป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่เป็นหัวจักรสำคัญในการกำหนดโจทย์ความต้องการ ผู้พัฒนาเทคโนโลยีหรือผู้ให้บริการเทคโนโลยีร่วมกับหน่วยงานวิจัยและมหาวิทยาลัยวิจัย รวมไปถึงเจ้าของเทคโนโลยีตั้งต้นจากต่างประเทศ ได้ทำงานพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการผลิตร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของบริษัทขนาดใหญ่ในสถานการณ์ที่จะเป็น “win-win” บริษัทขนาดใหญ่จะได้ประโยชน์เพราะจะได้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ราคาเหมาะสม และตรงกับความต้องการ ในขณะที่ผู้ประกอบการขนาดเล็กเห็นความต้องการที่ชัดเจนจากบริษัทขนาดใหญ่ ไม่ต้องรับความเสี่ยงในการทำการวิจัยและพัฒนาโดยที่ยังไม่มีความชัดเจนว่าจะมีผู้ซื้อหรือไม่ ในการขับเคลื่อนแผนที่นำทางดังกล่าว EECi จะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่สำคัญ เช่น

4.1 ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ ประเทศไทยมีแนวโน้มใช้งานระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนในปัจจุบันประเทศไทยมีบุคลากรด้านวิทยาการหุ่นยนต์เพิ่มมากขึ้น มีการรวมตัวเป็นเครือข่ายในมหาวิทยาลัย มีนักศึกษาที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขันหุ่นยนต์ในเวทีต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น หุ่นยนต์ที่พัฒนาโดยคนไทยได้รับรางวัลชนะเลิศหุ่นยนต์กู้ภัยระดับนานาชาติจากการแข่งขันชิงแชมป์โลก World Robo Cup Rescue นอกจากนี้ ยังมีบริษัทเอกชนที่เริ่มมีการผลิตหุ่นยนต์ออกจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ จึงนับว่าไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพด้านบุคลากรในการพัฒนาอุตสาหกรรมหุ่นยนต์ได้ทั้งเพื่อใช้เองภายในประเทศและส่งออกในอนาคต อีกทั้งในฝั่งผู้ใช้ก็ได้มีการนำระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์เข้ามาใช้ในการผลิตมากขึ้น เนื่องมาจากอัตราค่าแรงงานที่ขยับตัวสูงขึ้นในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมต้องการลดทุนในการผลิตลง ดังนั้น EECi จึงมุ่งเน้นการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการผลิตและการใช้งานระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ที่พัฒนาขึ้นเองภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่สำคัญของอุตสาหกรรมหุ่นยนต์ไทย คือ การขาดตลาดภายในประเทศ เพราะผู้ใช้งานมักไม่ได้ให้ความสำคัญกับหุ่นยนต์ที่พัฒนาในประเทศเท่าที่ควร จากการที่ผู้ผลิตรายใหญ่ๆ ที่มีการปรับปรุงกระบวนการผลิตและการบริการเป็นระบบอัตโนมัติต่าง ๆ ล้วนนำเข้าหุ่นยนต์จากต่างประเทศ ทั้งยังขาดการส่งเสริมผู้ประกอบการหุ่นยนต์รุ่นใหม่ที่มีศักยภาพในการคิดค้นนวัตกรรมให้เติบโตจนกลายเป็นวิสาหกิจเริ่มต้นทางด้านเทคโนโลยี (Tech Startup) ที่เป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ของประเทศในอนาคต ทำให้ไทยยังต้องอาศัยการนำเข้าหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติที่มีมูลค่าสูงจากต่างประเทศเป็นหลัก ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง

เตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการวิจัย พัฒนา และนวัตกรรม ตลอดจนส่งเสริมอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อไป

5. เทคโนโลยีการบินและอวกาศ

ด้วยพื้นฐานของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ที่เข้มแข็งของประเทศ ทำให้ไทยมีศักยภาพและมีโอกาสในการพัฒนาอากาศยานและชิ้นส่วนอากาศยานในอนาคต โดยเป็นอีกหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายของภาครัฐในการพัฒนาอุตสาหกรรมการบิน อากาศยานไร้คนขับ อวกาศ และดาวเทียม รวมไปถึงการซ่อมบำรุงอากาศยาน อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมการบินและอวกาศ เป็นอุตสาหกรรมที่มีข้อกำหนดสูง มีการปิดกั้นผู้ประกอบการใหม่ๆ ทำให้เข้าสู่ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ได้ยากกว่าอุตสาหกรรมอื่น ๆ อีกทั้งจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น เทคโนโลยีวัสดุศาสตร์ (Advance Materials Technology) เทคโนโลยีการบินและอวกาศ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิเคราะห์ทดสอบทางด้านมาตรฐานในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่ประเทศไทยได้เตรียมความพร้อมไว้ในอดีต จึงจำเป็นต้องมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้อย่างเร่งด่วน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาศักยภาพให้สามารถดึงดูดผู้ประกอบการที่สำคัญระดับโลกเข้ามาประกอบกิจการหรือวิจัยและพัฒนาในประเทศไทย

ทั้งนี้ EECi ได้กำหนดแผนที่นำทางสำหรับเทคโนโลยีสำหรับอุตสาหกรรมการบินและอวกาศแล้ว ซึ่ง EECi จะทยอยลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้โดยลำดับ ตัวอย่างเช่น เทคโนโลยีวิศวกรรมการประกอบชิ้นส่วนการบินและอวกาศ (Aerospace and Aviation System Integration) วิศวกรรมการออกแบบอากาศยานไร้คนขับและอากาศยาน (Drone/UAV System Design) เทคโนโลยีเอไอเพื่อการบินและอวกาศ (AI for Aerospace & Aviation) เทคโนโลยีการประยุกต์ใช้งานข้อมูลดาวเทียมแม่นยำ (GNSS Application Development) การทดสอบการใช้งานอากาศยานไร้คนขับในสถานะจริง (Drone/UAV Testbed-Sandbox-Living Lab) การทดสอบและออกใบรับรอง (NQI Testing & Certification) และศูนย์ฝึกอบรม Drone/UAV (Drone/UAV Training Center) เป็นต้น ภาครัฐจะต้องวางแผนและเตรียมความพร้อมให้เหมาะสมทั้งโครงสร้างพื้นฐานทางการวิจัยและพัฒนา เช่น เทคโนโลยีวัสดุศาสตร์ เทคโนโลยีทางด้าน Data Analytics, Artificial Intelligence, Cyber Security โครงสร้างพื้นฐานในการทดสอบอากาศยาน รวมไปถึงสนามบินขนาดเล็กเพื่อทดสอบอากาศยาน โครงสร้างพื้นฐานเพื่อการทดลองและปรับปรุงกฎหมาย เช่น Regulatory Sandbox เป็นต้น

นอกจากนี้ รัฐยังต้องผลักดันการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้เป็นตลาดที่สำคัญให้กับผู้ประกอบการเหล่านี้ ในขณะเดียวกันก็ต้องผลักดันกฎหมายให้ทันกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีด้วย เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถขึ้นทะเบียนหรือจดทะเบียนประกอบธุรกิจการผลิตอากาศยานขนาดเล็กหรือนำอากาศยานขนาดเล็กไปให้บริการด้านต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การประยุกต์ใช้อากาศยานไร้คนขับทางด้านเกษตรกรรม

แม่นยำ (Precision Agriculture) การสำรวจทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันสาธารณสุขภัย หรือการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น

6. เครื่องมือทางการแพทย์

ปัจจุบันระบบสุขภาพของไทยกำลังเผชิญกับสิ่งท้าทายจากรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนจากสังคมชนบทสู่สังคมเมือง การเชื่อมต่อการค้าการลงทุนจากทั่วโลก ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทำให้ประชาชนมีความคาดหวังต่อคุณภาพของระบบบริการสุขภาพมากขึ้น ในขณะที่งบประมาณของภาครัฐมีอย่างจำกัด ส่งผลให้งบประมาณไม่เพียงพอต่อการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน ทำให้ภาครัฐต้องเตรียมการเพื่อรองรับกับสิ่งต่างๆ ที่กำลังเกิดขึ้นด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงได้บรรจุเรื่องการแพทย์และสาธารณสุขไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยได้กำหนดให้เป็นหนึ่งในเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี พ.ศ. 2579 คือ การส่งเสริมให้คนไทยมีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ และส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ หรือที่รู้จักกันในนาม Medical Hub โดยการที่จะส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติได้นั้น จำเป็นที่จะต้องทราบถึงสถานการณ์ด้านการแพทย์และสุขภาพของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการบริการด้านสุขภาพ ยา และเวชภัณฑ์ รวมถึงเทคโนโลยีทางการแพทย์ โดยข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 – ปัจจุบัน ประเทศไทยมีมูลค่านำเข้าสินค้าทางการแพทย์ (ยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สินค้าทางการแพทย์ดังกล่าวเป็นสินค้าที่มีความสำคัญกับการดำเนินชีวิตของคนไทยในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการรักษาสุขภาพอนามัยมากขึ้น จนส่งผลให้อุตสาหกรรมสินค้าทางการแพทย์มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง

เนื่องจากอุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ส่วนใหญ่ของไทยยังเป็นลักษณะของการซื้อมาขายไป และยังขาดการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เป็นของตนเอง แม้ไทยจะมีผู้ผลิตวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์เป็นจำนวนมากก็ตาม แต่ส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ไม่ซับซ้อน ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์ด้านโลหะ (เตียงผ่าตัด เตียงคนไข้) กลุ่มผลิตภัณฑ์ด้านทันตกรรม (ชุดยูนิตทำฟันครบชุด เครื่องชุดหินปูนไฟฟ้าซีเมนต์อุดฟัน) กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุดแต่งกายสำหรับการทำงานในห้องผ่าตัด กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทใช้สิ้นเปลือง กลุ่มผลิตภัณฑ์ด้านอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้เทคโนโลยีระดับกลาง เช่น เครื่องรังสีเอกซ์ เครื่องนี้ และ เครื่องวัดความดันโลหิต เป็นต้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถถ่ายทอดไปสู่ภาคอุตสาหกรรมหรือสู่เชิงพาณิชย์ได้นั้นเป็นเรื่องยากยิ่งสำหรับผู้ประกอบการไทย ซึ่งที่ผ่านมาการวิจัยและพัฒนาของไทยยังไม่สามารถนำไปสู่เชิงพาณิชย์ได้เท่าที่ควร เนื่องจากอุปสรรคสำคัญคือ ผลิตภัณฑ์ที่มีการวิจัยพัฒนาและผลิตโดยคนไทยยังไม่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผลิตภัณฑ์ได้ รวมถึงมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มาตรฐานการผลิตของสถานประกอบการที่ผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ การให้บริการหลังการขาย การรับประกันสินค้า และการยอมรับจากผู้ซื้อ ซึ่งยังเป็นอุปสรรคที่ผู้ประกอบการผลิตอุปกรณ์และเครื่องมือแพทย์ประสบอยู่

การที่จะผลักดันผลงานวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมทางการแพทย์ จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการเทคโนโลยีขั้นสูงหลายสาขา เช่น เทคโนโลยีเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีพัฒนา

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ระบบอัตโนมัติ ระบบเซ็นเซอร์ และการประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ และการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์เข้ากับอินเทอร์เน็ต (Internet of Things) เทคโนโลยีวัสดุขั้นสูงเพื่อพัฒนาวัสดุฝังใน เทคโนโลยีการออกแบบและผลิตด้วยคอมพิวเตอร์ (CAD/CAM/CNC/3D Printer) การเก็บข้อมูลกายวิภาคเฉพาะบุคคล รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เช่น ศูนย์สัตว์ทดลองเฉพาะทาง ศูนย์ทดสอบประสิทธิภาพ ศูนย์ทดสอบผลิตภัณฑ์ทางคลินิก และศูนย์รับรองผลิตภัณฑ์เพื่อเชื่อมโยงไปสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์เครื่องมือแพทย์ของ ออย. เป็นต้น ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้อย่างเร่งด่วน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาศักยภาพให้สามารถดึงดูดผู้ประกอบการที่สำคัญระดับโลกเข้ามาประกอบกิจการหรือวิจัยและพัฒนาในประเทศไทย

ภาพที่ 1 การพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi)

สรุป

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนเป็นความหวังใหม่เพื่อเศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างยั่งยืน จากการที่เศรษฐกิจประเทศไทยยังคงต้องพึ่งพาการส่งออกเป็นหลักประกอบกับการที่สถานการณ์การแข่งขันทั่วโลกมีความรุนแรงมากขึ้น ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนา EECi พอสรุปได้ว่าหัวใจสำคัญหลัก ๆ ที่จะไปสู่ความสำเร็จประกอบไปด้วย

1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเติบโตของกลุ่มอุตสาหกรรมในกลุ่มคลัสเตอร์ต่าง ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2) การยกระดับศักยภาพสินค้าและพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมการผลิต โดยธุรกิจไทยจะต้องสามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นซึ่งมีการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าและตอบโจทย์ความต้องการของโลก

3) นโยบายการจ้างงานที่มีความยืดหยุ่น รวมถึงการให้แรงจูงใจที่ดีสำหรับคนเก่ง ๆ หรือผู้ประกอบการจากต่างประเทศ

4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการศึกษาที่ดีตามมาตรฐานสากลและมุ่งสู่ด้านเทคโนโลยีมากขึ้น

แม้ว่าในขณะนี้ประเทศไทยจะมีการส่งเสริมที่มากขึ้นโดยเฉพาะในเรื่องของการศึกษา แต่ก็กล่าวได้ว่ายังไม่ตอบสนองต่อความต้องการทางเศรษฐกิจในการพัฒนาประเทศได้ โดยปัญหาสำคัญในขณะนี้คือการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะความเชี่ยวชาญ รวมไปถึงความรู้ในด้านการจัดการสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้ในเรื่องของการออกแบบสินค้าผลิตภัณฑ์ การสร้างแบรนด์ การตลาด การค้าขายผ่าน E-Commerce ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อโลกของเราในปัจจุบันกำลังเข้าสู่ยุคของการขับเคลื่อนด้วยเศรษฐกิจนวัตกรรม ยิ่งจำเป็นต้องเร่งพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถทางการแข่งขันให้ทัดเทียมประเทศอื่น โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นคู่ค้าของประเทศไทยมาแต่ช้านาน

ดังนั้นประเทศไทยจึงควรเร่งเพิ่มผลิตภาพแรงงานและพัฒนาแรงงานให้มีทักษะด้านนวัตกรรมที่หลากหลายทางชีวภาพและโดดเด่นด้วยเอกลักษณ์ ตลอดจนมีระบบเศรษฐกิจและเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจด้านเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อเป็นเป้าหมายการลงทุนที่มีคุณภาพ ตลอดจนดึงดูดคนเก่งระดับโลกให้เข้ามาช่วยในการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยที่เขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) จะเป็นความหวังใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพิ่มการจ้างงาน ยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชน เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ของประเทศอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2551). *โครงการการศึกษาเพื่อจัดลำดับการพัฒนาเมือง : การค้นหาเมืองคุณภาพด้วยมาตรฐานผังเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง.
- กอบศักดิ์ ภูตระกูล. (2559). กรุงเทพฯธุรกิจ. ทำไมต้องมีโครงการ Eastern Economic Corridor. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565. แหล่งข้อมูล: <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/638337>.
- ณัชพล จรูญพิพัฒน์กุล. (2565). ธนาคารแห่งประเทศไทย, EEC หวัรงจักรการลงทุนใหม่แห่งทศวรรษ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565. แหล่งข้อมูล: <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/640761>.
- รติมา คชนันท์. (2560). *ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ความหวังใหม่เพื่อเศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2565). *เขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi)*. ปทุมธานี: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- สำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก. (2559). *ภาพรวมการส่งเสริมเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก.
- สำนักงานใหญ่อีอีซีไอ. (2565). *เขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi)*. ปทุมธานี: สำนักงานใหญ่อีอีซีไอ.

สิทธิการตายตามธรรมชาติ : ศึกษากรณีการแสดงเจตนา
ไม่ประสงค์รับการรักษาของผู้ป่วยและทายาท
**Right for Natural Death : A Study of Declaration to Refuse Medical
Treatment by Patients and Their Descendants**

วนิดา โสภณสินสุข และ อัจฉริยา ชูตินันท์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Wanida Soponsinsuk and Achariya Chutinun
Dhurakij Pundit University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Por24030@gmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันวิทยาการทางการแพทย์มีการพัฒนาที่ก้าวหน้าและทันสมัย ที่สามารถช่วยเหลือและยืดชีวิตมนุษย์ได้นานมากขึ้น แม้การรักษานั้นจะทำให้ชีวิตของผู้ป่วยไม่มีคุณภาพและไร้ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ทำให้ผู้ป่วยทุกข์ทรมานกับการมีชีวิตเป็นอย่างมากก็ตาม ซึ่งในมุมมองทางการแพทย์ ทางด้านศาสนาและสังคมรวมถึงความชอบธรรมด้านกฎหมายในสถานะที่มนุษย์ต้องเผชิญกับวาระสุดท้ายแห่งชีวิตในสภาพสิ้นหวังหมดหนทางในการรักษา ผู้ป่วยจึงมีสิทธิที่จะหลุดพ้นจากความทุกข์ทรมาน โดยเลือกวิถีทางแห่งความตายด้วยเงื่อนไขใดได้บ้าง ทำให้ในหลายประเทศพัฒนากฎหมายขึ้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบในวาระสุดท้ายของชีวิต จึงมีการนำแนวคิดเรื่อง “สิทธิการตายตามธรรมชาติ” ขึ้นมาเพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเลือกจบชีวิตของตนเองอย่างสงบไม่ทรมาน ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าวมีการกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขในด้านสิทธิการตายตามธรรมชาติ โดยให้ผู้ป่วยสามารถแสดงเจตจำนงในการใช้สิทธิการตายตามธรรมชาติได้ รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขให้ญาติแสดงเจตจำนงได้ในกรณีที่ผู้ป่วยอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถแสดงเจตจำนงด้วยตนเองได้ แต่ปัญหาทางกฎหมายซึ่งเห็นว่ในประเทศไทยมีเพียงพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 โดยมาตรา 12 ซึ่งการทำหนังสือแสดงเจตนา (Living Will) ถือเป็นการแสดงเจตนาของบุคคล และกฎหมายเองก็ไม่ได้บัญญัติรับรองถึงการให้สิทธิปฏิเสธรับการรักษาแทนผู้ป่วยโดยญาติหรือ ผู้อุปการะดูแล ผู้เขียนจึงเห็นควร นำแนวความคิดและหลักเกณฑ์การปล่อยให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบของต่างประเทศมาปรับใช้กับประเทศไทย เพื่อให้มีความชัดเจนและเหมาะสมกับแนวทางในการพัฒนาแนวความคิดและกฎหมายของประเทศไทยต่อไป

* วันที่รับบทความ: 28 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 27 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 29 เมษายน 2565

Received: March 28, 2022; Revised: April 27, 2022; Accepted: April 29, 2022

คำสำคัญ: การตายตามธรรมชาติ; การการุณยฆาต

Abstracts

Currently, the advanced and modern development of medical science provides that can save and prolong life for patients' lives, even if the intervention will further harm the patients' quality of life and human dignity, and sometimes emotional suffering from living. The perspective of the medical profession, religion, society, and legal morality on when a patient faces the end-stage of life with no treatment that can cure and in a desperate condition, the patients, therefore, have the right to be free from their suffering by choosing the path to choose for oneself the next steps in treatment. Accordingly, some nations prescribe the law to determine rules and conditions for allowing the patients to pass away peacefully at the end-stage of life by applying the concept of the "Right of Natural Death" to help the patients release themselves peacefully. According to the aforementioned concept, the rules and conditions are defined to help the patients show the intention of their rights of natural death; in addition, the rules and conditions allow the parents, relatives, or son/daughter to decide on the patient's behalf in case the patient cannot voice their intention or make the decision. However, Thai laws there is only the National Health Act, B.E. 2550, by Section 12 The living will is considered as a person's. The said Section, which allows a person to refuse the treatment. Moreover, the said Section does not prescribe or certify that the right to refuse the public health service can be decided by the parents, relatives, son/daughter, or the person who takes care of the patient. the author agrees applying the concept and conditions of the right of natural death as used in some countries and adapted to Thai laws in order to be clear and suitable for further development of perceptions and Thai laws.

Keywords: Right of Natural Death; Euthanasia

บทนำ

เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการแพทย์และด้านวิทยาศาสตร์มีการพัฒนาที่ก้าวหน้าและทันสมัย ทำให้มีเครื่องมือ ยา และอุปกรณ์ที่สามารถช่วยเหลือชีวิต ทำให้โรคที่รักษาไม่ได้ก็พัฒนาคิดค้นจนรักษาให้หายได้ และสามารถยืดชีวิตมนุษย์ได้นานมากขึ้น แม้การกระทำดังกล่าวจะมีค่ารักษาพยาบาลที่สูงเพียงใด และคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยจะเป็นเช่นไร ทั้งนี้เพื่อรักษาชีวิตของผู้ป่วย และเพื่อความต้องการของญาติผู้ป่วย บางครั้งอาจจะทำไปโดยไม่คำนึงถึงเจตนารมณ์ของผู้ป่วยหรือญาติพี่น้องอื่นของผู้ป่วย โดยไม่ได้พิจารณาว่าสิ่งที่กระทำลงไปนั้น เป็นการยืดชีวิต หรือสภาวะทางชีววิทยาเท่านั้น (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2536 : 42). ทำให้ในหลายประเทศพัฒนากฎหมายขึ้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติในวาระสุดท้ายของชีวิต จึงมีการนำแนวคิดเรื่อง "สิทธิการตายตามธรรมชาติ" ขึ้นมาเพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเลือกจบชีวิตของตนเองอย่างสงบไม่ทรมาน และเพื่อลดค่าใช้จ่ายแก่ญาติ ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าวมีการกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขในด้านสิทธิการตายตามธรรมชาติดังกล่าว โดยให้ผู้ป่วยสามารถแสดงเจตจำนงในการใช้สิทธิการตายตามธรรมชาติได้ รวมถึงให้ญาติแสดงเจตจำนงได้ในกรณีที่ผู้ป่วยอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถแสดงเจตจำนงด้วยตนเอง

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดแนวทางที่ชัดเจนในการรักษาของแพทย์ และเพื่อคุ้มครองต่อแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ มิให้มีความเสี่ยงที่จะต้องรับโทษทางแพ่งและทางอาญา

การตายตามธรรมชาติสามารถแบ่งออกเป็น

การตายตามธรรมชาติแบบ **Active Euthanasia** เป็นการตายโดยสงบที่เกิดจากการกระทำของแพทย์ตามคำร้องของผู้ป่วย คำร้องดังกล่าวเกิดจากการแสดงเจตนาขอให้มีการตายโดยสงบของผู้ป่วย เพื่อที่จะยุติความทุกข์ทรมานจากความเจ็บป่วยที่ไม่สามารถรักษาให้หายและกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติ (สิริทิพย์ สมใจ, 2562 : 47-66)

การตายตามธรรมชาติแบบ **Passive Euthanasia** เป็นการตายโดยสงบที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ หรือตามสภาวะร่างกายของผู้ป่วยที่อยู่ในสภาวะสุดท้ายของชีวิต เป็นการแสดงเจตนาให้ความยินยอมต่อการตายโดยสงบแบบ **Passive Euthanasia** นี้ แพทย์จะไม่ยืดชีวิตของผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะสุดท้ายของชีวิตด้วยเครื่องมือทางการแพทย์ แต่จะใช้วิธีการรักษาแบบประคับประคองอาการของผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยจากไปอย่างสงบตามธรรมชาติ ปัญหาทางกฎหมายซึ่งเห็นว่าเป็นประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายรับรองเรื่องการที่แพทย์หรือญาติปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติ มีเพียงพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 มาตรา 12 บัญญัติว่า “บุคคลมีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้ การดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขได้ปฏิบัติตามเจตนาของบุคคลตามวรรคหนึ่งแล้วมิให้ถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดและให้พ้นจากความรับผิดชอบ” ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวรับรองเฉพาะผู้ป่วยเท่านั้นที่มีสิทธิทำหนังสือปฏิเสธการรักษาไว้ล่วงหน้า โดยมีเงื่อนไข 2 ประการ คือ การปฏิเสธไม่รับการรักษาเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต หรือเพื่อยุติความทรมานจากการเจ็บป่วย ซึ่งเป็นการรับรองให้บุคคลสามารถตายอย่างสงบและมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวทำให้ผู้ป่วยที่มีสภาพนอนติดเตียงหรือไม่สามารถตอบสนองได้ ไม่สามารถใช้สิทธิตามบทบัญญัติดังกล่าวได้ และกฎหมายก็ไม่ได้บัญญัติรับรองถึงการใช้สิทธิปฏิเสธการรักษาแทนผู้ป่วยโดยญาติ ซึ่งในประเทศไทยแนวความคิดในการปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติหรือการทำให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบในวาระสุดท้ายของชีวิต ไม่สามารถพัฒนาให้สามารถนำมาใช้ได้จริง เนื่องจากมีปัญหาหลายด้านซึ่งสาเหตุสำคัญที่สุดมาจากกฎหมายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 และ 289 แล้วแต่กรณี ซึ่งมีอัตราโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี โดยองค์ประกอบของการกระทำความผิดในทางข้อเท็จจริงมีความแตกต่างที่สำคัญจากการฆ่าโดยเจตนา เช่น การร้องขอของผู้ถูกฆ่าเอง โทษดังกล่าวที่เกิดจากการร้องขอนั้นจึงไม่เหมาะสม ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะเห็นว่า คุณค่าในสองสิ่งนั้นขัดแย้งกัน คือ คุณค่าของมนุษย์หรือตัวผู้ป่วยที่ควรมีสติและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีเสรีภาพในการใช้ชีวิตของตนอย่างปกติสุข ดังนั้นการที่ผู้ป่วยแสดงเจตจำนงของตนว่าไม่ต้องการรับการรักษากรณีที่ไม่สามารถรักษาได้และต้องทนอยู่กับ

ความทุกข์ทรมานกับโรค อีกคุณค่าหนึ่งคือ คุณค่าของรัฐที่รัฐมองว่าจะต้องปกป้องดูแลชีวิตของมนุษย์ รัฐจึงมีหน้าที่รักษาชีวิตของมนุษย์และเคารพในสิทธิเสรีภาพของมนุษย์เช่นเดียวกัน

ปัญหาทางสังคมทางการแพทย์กับการปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติ เนื่องจากจริยธรรมแห่งวิชาชีพได้ถูกกำหนดโดยตัวบทกฎหมาย ผดุงพล อรรถกิจไพบูลย์ (2555 : 20) รวมถึงปัญหาทางด้านสังคม ศาสนา และความรู้สึกของคนส่วนใหญ่มองว่า การให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบคือการฆ่า ทำให้เกิดความรู้สึกผิดบาป และทำให้เกิดการต่อต้านว่า เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมและไม่ควรได้รับการรับรอง ดังนั้นปัญหานี้จึงควรได้รับการทบทวนและพิจารณาว่า การรักษาของแพทย์คืออะไร โดยนำแนวความคิดของต่างประเทศมาปรับใช้ ซึ่งการกระทำอาจจะมิใช่เป็นการทำทุกวิถีเพื่อให้ผู้ป่วยมีชีวิตอยู่เท่านั้น แต่เป็นการรักษาเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้ป่วยและญาติมิตรของผู้ป่วย โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคลของผู้ป่วย ดังนั้นการรักษาที่ไม่เกิดประโยชน์อันใดแก่ผู้ป่วยแต่เป็นการรักษาเพื่อยื้อชีวิตของผู้ป่วยออกไปโดยไร้ซึ่งสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ด้วยเหตุดังกล่าวผู้ป่วยจึงควรมีสิทธิและเสรีภาพในการตัดสินใจ และเมื่อผู้ป่วยไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองได้จึงควรให้ญาติสามารถแสดงเจตนาแทนผู้ป่วยได้โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้ป่วยนั้น แพทย์มีหน้าที่ให้การรักษาแบบประคับประคอง (Palliative Care) เป็นการดูแลโดยลดความทุกข์ทรมานทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ เพื่อให้ผู้ป่วยถึงวาระสุดท้ายอย่างสงบและทุกข์ทรมานน้อยที่สุด

ดังนั้นจึงเห็นควรพัฒนากฎหมายให้เหมาะสมกับสภาพการณ์สังคมโลกปัจจุบัน และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และพัฒนาการทางการแพทย์ เพื่อหาแนวทางและหลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการปล่อยให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบ โดยมีสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในการมีสิทธิที่จะยุติชีวิตเพื่อการตายอย่างสงบได้ โดยนำแนวคิดของต่างประเทศมาปรับใช้กับประเทศไทย เพื่อให้มีความชัดเจนและเหมาะสมกับแนวทางในการพัฒนาแนวความคิดและกฎหมายของประเทศไทยต่อไป

ความหมาย และประเภทของสิทธิการตายตามธรรมชาติ

ความหมายของสิทธิการตายตามธรรมชาติ

การตายตามธรรมชาติ เป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ป่วยที่ต้องการยุติความทุกข์ทรมานจากความเจ็บป่วยที่ไม่สามารถรักษาให้หายและกลับมาใช้ชีวิตตามปกติได้อีกต่อไป ทำให้ผู้ป่วยมีความต้องการที่จะตายอย่างสงบในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต โดยไม่ได้รับการรักษาด้วยวิธีการยืดชีวิตด้วยเครื่องมือทางการแพทย์ การตายตามธรรมชาตินี้เป็นแนวคิดที่ยอมรับเรื่องสิทธิการตาย

ซึ่งคำว่า “Euthanasia” มีต้นกำเนิดมาจากภาษากรีก โดยคำว่า “EU” มีความหมายว่า “ดี” (Well และ Good) และคำว่า “Thanatos” มีความหมายว่า “ความตาย” ดังนั้นเมื่อรวมกัน คำว่า “Euthanasia” จึงมีความหมายว่า “ความตายที่ดี” หรือ “Good Death” ปัจจุบันความหมายของ “Euthanasia” ได้พัฒนา

และได้นิยามความหมายแตกต่างกันไป โดยพจนานุกรมภาษาอังกฤษที่ได้รับการยอมรับได้ให้ความหมายที่ชัดเจนว่า “การกระทำที่เป็นการยุติชีวิตของบุคคล ผู้ซึ่งได้รับความเจ็บปวด ทุกข์ทรมานจากโรคที่ไม่อาจรักษาให้หายได้”

ประเภทการตายตามธรรมชาติ

การตายตามธรรมชาติโดยให้ผู้ป่วยได้ตายอย่างสงบ เป็นการทำให้ผู้ป่วยระยะสุดท้ายได้ยุติชีวิตตามเจตนารมณ์ โดยมีแพทย์เป็นผู้ดำเนินการยุติความเจ็บป่วยและเป็นผู้ทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตอย่างสงบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 การตายแบบเชิงรับ (Passive Euthanasia) คือ การที่แพทย์ยุติการรักษาให้ผู้ป่วยเสียชีวิต ในกรณีที่ผู้ป่วยระยะสุดท้ายไม่มีหนทางหรือวิธีการรักษาอีกต่อไป โดยแพทย์ได้รับอนุญาตเลือกวิธีที่จะปล่อยให้ผู้ป่วยเสียชีวิตเพื่อหลุดพ้นจากความเจ็บป่วย เป็นวิธีที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดและถูกกฎหมายในหลาย ๆ ประเทศ

ประเภทที่ 2 การตายแบบเชิงรุก (Active Euthanasia) คือ การให้สารหรือวัตถุเพื่อเร่งให้ผู้ป่วยเสียชีวิต

ซึ่งกฎหมายเองได้แบ่งวิธีการปล่อยให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบเป็น 2 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 การยินยอมให้แพทย์หรือผู้อื่นที่ได้รับอนุญาตกระทำการฉีดยาหรือใช้วัตถุยุติชีวิตตามเจตจำนงผู้ป่วย

ประเภทที่ 2 การยุติชีวิตด้วยตัวผู้ป่วยเอง ไม่ว่าจะเป็นการให้ยา การฉีดยาหรือกดปุ่ม โดยมีแพทย์

การปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติ โดยการละเว้นกระทำการหรือการที่แพทย์ไม่ทำการรักษาผู้ป่วยเพื่อให้ผู้ป่วยถึงแก่ความตายนั้นสามารถแบ่งลักษณะการปล่อยให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบดังกล่าวได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 การที่แพทย์ยับยั้ง (By Withholding) เป็นกรณีที่แพทย์เพิกถอนการรักษาที่ได้ให้การรักษาไปแล้ว เช่น การที่แพทย์งดการให้ยาปฏิชีวนะแก่ผู้ป่วย

ประเภทที่ 2 การที่แพทย์เพิกถอนการกระทำ (By Withdrawal) เป็นกรณีที่แพทย์ตัดสินใจเพิกถอนการรักษาที่ได้รักษาผู้ป่วยไปแล้ว เช่น การที่แพทย์หยุดการทำงานหรือถอดเครื่องช่วยหายใจออก

แต่ทั้งนี้การปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติ โดยการงดเว้นหรือไม่กระทำการ บางครั้งการจำแนกปัญหาที่เกิดขึ้นก็ยังมีปัญหาในการถกเถียงกันอยู่ ดังเช่น การหยุดหรือการถอดเครื่องช่วยหายใจนั้น นักวิชาการบางท่านเห็นว่า เป็นการจัดอยู่ในการฆ่า โดยวิธีลงมือกระทำการ (Active Euthanasia) แต่ก็มีผู้ให้ความเห็นแย้งเช่น ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ ได้ให้ความเห็นว่า “การปิดเครื่องช่วยชีวิต เช่น เครื่องช่วยหายใจไม่มีผลทำให้ผู้ป่วยตายโดยตรงทันที เมื่อปิดเครื่องช่วยหายใจ หัวใจผู้ป่วยยังเต้นอยู่ เมื่อผู้ป่วยหายใจเองไม่ได้ผู้ป่วยจึงไม่ได้รับออกซิเจน เมื่อร่างกายไม่ได้รับออกซิเจน หัวใจจะหยุดเต้นในเวลาต่อมา

การปิดเครื่องช่วยหายใจหรือถอดเครื่องมือออกจึงเหมือนเป็นการเลิกให้การรักษารอจนการรักษามีได้กระทำโดยตรงกับตัวผู้ป่วย (วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, ทิษณุ เพ็งไพบุลย์ และอนันต์ บุญเกิด, 2559 : 116)

สิทธิการตายตามธรรมชาติในต่างประเทศ

การตายตามธรรมชาติ คือ การให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบในวาระสุดท้ายของชีวิต โดยทั่วไปประเทศส่วนใหญ่ยอมรับให้กระทำเฉพาะวิธีการการปล่อยให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบ (Passive Euthanasia) มีเพียงบางประเทศที่ยอมรับวิธีการ ช่วยให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบ (Active Euthanasia) ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย การตรากฎหมายรับรองสิทธิการตายเป็นการรับรองสิทธิการตายของพลเมือง ซึ่งแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ถือว่ามนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเป็นอิสระ มนุษย์จึงควรมีอิสระที่จะตัดสินใจชีวิตของตน มีสิทธิเลือกที่จะตาย ในเรื่องการตายโดยการกระทำการุณยฆาตเป็นแนวคิดเรื่องสิทธิการตาย โดยศึกษารายละเอียดดังนี้

สิทธิการตายตามธรรมชาติหรือการตายอย่างสงบในเชิงรับ (Passive Euthanasia)

ประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาจัดเป็นประเทศที่ให้การยอมรับ โดยนำคดีที่เกิดขึ้นในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ มาศึกษา โดยคดีนี้นางสาวคาเรน แอนน์ ควินสัน อายุ 21 ปี ได้หมดสติและหยุดหายใจเป็นเวลาหลายนาที่ การขาดออกซิเจนซึ่งส่งผลกระทบต่อสมองทำให้คาเรนตกอยู่ใน “สภาพผักถาวร” (Persistent Vegetative State) โดยแพทย์ได้ให้การช่วยเหลือด้วยการใช้เครื่องช่วยหายใจ และพบว่าเธอไม่มีความรู้สึก อยู่ได้ด้วยเครื่องช่วยหายใจและได้รับอาหารผ่านทางสายยางจึงจะดำรงชีวิตต่อไปได้ โดยไม่มีทางที่จะรักษาหรือช่วยอาการป่วยของเธอได้ ซึ่งแพทย์ได้ลงความเห็น أنهاไม่มีโอกาสที่จะฟื้นคืนเป็นปกติได้ดังเดิม จนกระทั่งนายโจเซฟ ควินสัน บิดาของคาเรนได้ขอให้แพทย์ยุติการใช้เครื่องช่วยชีวิตแก่คาเรนโดยสมาชิกในครอบครัวก็เห็นชอบด้วย แต่ทางดอกเตอร์มอร์ส แพทย์ของเธอได้ปฏิเสธคำร้องขอดังกล่าว โดยแพทย์ยืนยันว่าคาเรนไม่ได้อยู่ในภาวะสมองตาย และหากถอดเครื่องช่วยชีวิตของเธอออกจะเป็นการทำให้คาเรนตาย ซึ่งจะเป็นการฝ่าฝืนต่อมาตรฐานทางจริยธรรมของแพทย์ นายโจเซฟจึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลตั้งตนเป็นผู้อนุบาลโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อที่ตนจะได้ใช้อำนาจในฐานะผู้อนุบาลสั่งให้แพทย์ยุติการใช้เครื่องช่วยชีวิตแก่คาเรน ซึ่งคำร้องดังกล่าวถูกปฏิเสธโดยศาลแห่งรัฐนิวเจอร์ซีย์ โดยโจเซฟได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลสูงแห่งมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ศาลสูงพิจารณาว่า แม้การถอดเครื่องช่วยหายใจจะเป็นการฝ่าฝืนต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานและจริยธรรมทางการแพทย์ แต่เครื่องช่วยหายใจก็ไม่สามารถที่จะรักษาหรือทำให้คาเรนกลับมาเป็นปกติได้ เครื่องช่วยหายใจทำได้เพียงยืดเวลาการตายออกไป ซึ่งการยืดเวลาการตายนั่นไม่สามารถที่จะเลี่ยงการตายออกไปได้ ศาลจึงวินิจฉัยให้สิทธิส่วนบุคคลของคาเรนในการที่จะปฏิเสธการรักษาของแพทย์มีน้ำหนักมากกว่าผลประโยชน์ของรัฐที่จะยืดชีวิตของคาเรน และในคำพิพากษายังยืนยันว่า แพทย์ที่เพิกถอนการรักษาจะไม่มีผลผิดฐานฆ่าผู้อื่น เพราะ

ประการแรกเชื่อว่า ความตายที่เกิดขึ้นจากการถอดเครื่องช่วยหายใจ ไม่ใช่เกิดจากการที่แพทย์กระทำการฆ่าผู้ป่วย แต่เป็นการที่ผู้ป่วยหมดสิ้นอายุขัยเองตามธรรมชาติ ประการที่สอง แม้ว่ากรณีนี้จะได้รับการพิจารณาว่าเป็นการฆ่าคน แต่ก็ไม่ใช่ถือว่าเป็นการฆ่าคนที่ผิดกฎหมาย เพราะความตายที่เกิดขึ้นไม่ได้อยู่ภายใต้ “Homicide Statutes” มีความแตกต่างกันระหว่างการฆ่าคนที่ผิดกฎหมายกับการยกเลิกระบบยัดชีวิตด้วยการใช้เครื่องมือในฐานะที่เป็นเรื่องของการตัดสินใจ ซึ่งถือเป็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคล เมื่อแพทย์ได้เอาเครื่องช่วยหายใจออกจากร่างของคาร์เรน หลังจากที่ต้องอยู่กับเครื่องช่วยหายใจเป็นเวลา 1 ปี 1 เดือน ปรากฏว่าเธอกลับหายใจได้ด้วยตนเอง เธอจึงไม่ตายตามที่แพทย์ได้สันนิษฐานไว้ ทำให้แพทย์ไม่ยอมหยุดการรักษาอย่างอื่น แต่การรักษานั้นก็ไม่ได้ทำให้อาการของเธอดีขึ้น และเธอได้เสียชีวิตลง โดยบิดาของเธอได้กล่าวว่าเธอได้ตายลงอย่างสมศักดิ์ศรี คดีของเธอถือเป็นคดีที่เป็นคดีที่รู้จักมากในเรื่องของ “สิทธิที่จะตาย” (Right to Die) เป็นผลให้มลรัฐต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกาออกกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องสิทธิในการปฏิเสธการรักษาของคนที่ใช้ การยุติการใช้เครื่องช่วยหายใจนั้น แพทย์ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางอาญาและทางแพ่ง

กฎหมายของสหรัฐอเมริกาจะเห็นว่า รัฐต่าง ๆ มีการออกกฎหมายเพื่อรับรอง “การตายอย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์” (Death with Dignity) หรือที่เรียกกันว่า “กฎหมายสิทธิการตาย” (Natural Death Laws) ซึ่งได้แก่ รัฐที่บัญญัติการตายโดยธรรมชาติ โดยมีหลักการว่า ผู้ป่วยที่บรรลุนิติภาวะแล้วจะทำคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้แพทย์ยุติการรักษาและยุติการใช้เครื่องมือทางการแพทย์เพื่อยืดชีวิต การใช้เครื่องมือดังกล่าวกับผู้ป่วยที่ตกอยู่ในภาวะสุดท้ายของชีวิตโดยมีผลทางกฎหมาย คำสั่งดังกล่าว ถือเป็นพินัยกรรมชีวิต ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันในแต่ละรัฐ

ประเทศฝรั่งเศส

ฝรั่งเศสเป็นประเทศแม่แบบเรื่องระบบกฎหมายที่มีการเสนอกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิที่จะช่วยชีวิตคนตาย (Right to Live One's Death) แต่กฎหมายนี้ไม่ผ่านสภา ซึ่งการปฏิเสธที่แพทย์ปฏิเสธการรักษาตามความเหมาะสมอย่างเด็ดขาดนั้นไม่มีความผิดฐานฆ่าผู้อื่น (Voluntary Homicide) หรือความผิดฐานไม่รักษาผู้ป่วยเพราะขาดองค์ประกอบความผิด ในเรื่องการกระทำการุณยฆาต (Euthanasia) ที่ทำให้เกิดการตื่นตัวต่อสังคมโลก ได้แก่ กรณีของนายแวงซองต์ อัมแบร์ (Vincent Humbert) ที่ประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์จนกลายเป็นผู้ป่วยขั้นโคม่า ร่างกายหลายส่วนใช้การไม่ได้ ทำให้นายอัมแบร์เขียนจดหมายเพื่อร้องขอสิทธิในการตายจากประธานาธิบดี จาคส์ ชีรัค (Jacques Chirac) ด้วยการใช้สัญญาณทางกายสื่อให้เพื่อเขียนให้และส่งจดหมายไปเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน ค.ศ.2002 ซึ่งชีรัคได้ตอบจดหมายกลับเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ. 2002 ว่าตนเข้าใจนายอัมแบร์ดี แต่ระบบกฎหมายฝรั่งเศสไม่เอื้ออำนวยให้ทำเช่นนั้น โดยใจความจดหมายตอนหนึ่งกล่าวว่า “ผมเองก็ไม่สามารถที่จะให้ในสิ่งที่คุณร้องขอได้ เนื่องจากประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐเองก็ไม่มีสิทธิที่จะทำ จนกระทั่งแพทย์และแม่ของนายอัมแบร์ได้ตัดสินใจหยุดการรักษา นายอัมแบร์เสียชีวิตในวันที่ 26 กันยายน ค.ศ.2003 ส่วนแพทย์และแม่ของอัมแบร์ถูกตั้งข้อหาฆ่าคนตาย ประเด็นมีข้อถกเถียงกันว่าควรมีการปรับแก้กฎหมายเพื่อรับรองการกระทำการุณยฆาตหรือไม่ ซึ่งหลังจากเหตุการณ์ดังกล่าวรัฐสภาได้ตั้ง

คณะกรรมการเฉพาะกิจขึ้นมาเพื่อการศึกษาแนวทางการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการสิ้นสุดชีวิต ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ได้จัดทำข้อเสนอให้ออกรัฐบัญญัติว่าด้วยสิทธิของผู้ป่วยและการสิ้นสุดชีวิต (La Proposition De Loi Relative Aux Droits Des Maladies Et a La Fin De Vie) เพื่อแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายสาธารณสุข และประมวลกฎหมายจรรยาบรรณทางการแพทย์ ร่างฉบับนี้อ่อนุญาตให้แพทย์จำกัด หรือหยุดการรักษาผู้ป่วยในระยะสุดท้ายได้ หากผู้ป่วยนั้นร้องขอ ในกรณีที่ผู้ป่วยไม่รู้สึกรู้สีกตัวให้เป็นการตัดสินใจของบุคคลที่ผู้ป่วยไว้วางใจ หรือปฏิบัติตามหนังสือแสดงเจตนาของผู้ป่วยที่ได้ทำไว้ล่วงหน้า

กรณีการปล่อยให้ผู้ป่วยตายเองในฝรั่งเศสนั้นแพทย์มีความผิดฐานฆ่าคนตาย แม้ว่าแพทย์เองจะไม่ได้กระทำการอะไรก็ตาม แต่การละเว้นการกระทำ คือ ละเว้นไม่ยอมรักษาผู้ป่วย จึงมีการเสนอออกกฎหมายอนุญาตให้แพทย์สามารถหยุดการรักษาได้ตามแนวทางของคณะกรรมการ ซึ่งจุดประสงค์หลัก คือ มุ่งคุ้มครองแพทย์ให้พ้นจากความผิดทางอาญา และอีกประการคือ การให้แพทย์เป็นผู้ทำให้ผู้ป่วยตายอาจเป็นการถอดเครื่องช่วยหายใจ หรือฉีดยาให้ผู้ป่วยสิ้นสุดชีวิตตามเจตนาของตน ซึ่งเป็นที่ถกเถียงกันในแง่ของกฎหมาย และศีลธรรมว่ากรณีดังกล่าวเป็นการเร่งให้ผู้ป่วยตายเร็วขึ้น จะเห็นว่าการตายอย่างสงบเชิงรับเป็นที่ยอมรับได้ในฝรั่งเศส แต่ส่วนการตายอย่างสงบในเชิงรุกนั้นไม่สามารถเป็นที่ยอมรับได้เช่นในสหรัฐอเมริกา เพราะเหตุผลในเรื่องหลายด้านประกอบกันเช่นด้านศาสนาและกลุ่มผู้นับรักร่วมเพศ แต่คดีที่ยกตัวอย่างก็เป็นการชี้ให้เห็นบทบาทของรัฐในการทบทวนสิทธิพลเมืองในการเลือกที่จะกระทำการใดภายใต้สิทธิที่ทุกคนควรมี

สิทธิการตายตามธรรมชาติหรือการตายอย่างสงบในเชิงรุก (Active Euthanasia)

ประเทศสหรัฐอเมริกา

แม้กฎหมายในมลรัฐของสหรัฐอเมริกาจะต้องห้ามการปล่อยให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบ (Active Euthanasia) แต่ก็มีผู้คนมากมายที่ไม่พอใจกับนโยบายนี้และหวังจะขยายสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองให้รวมไปถึงการปล่อยให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบ โดยเฉพาะในกรณีของ Dr.Jack Kevorkian หรือที่รู้จักในนามของ Dr.Death ที่โด่งดังจากการช่วยให้ผู้ป่วยตาย (Assisted Suicide) ให้แก่ผู้ป่วยหลายราย ซึ่งเป็นเพียงการกระทำเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายมิให้ต้องได้รับโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นเท่านั้น แท้จริงแล้ว Dr.Jack Kevorkian พยายามที่จะผลักดันให้มลรัฐมิชิแกนออกกฎหมายรับรองการทำให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบ (Active Euthanasia) ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ไม่สำเร็จ ทำให้ Dr.Jack Kevorkian ต้องลงมือทำการยุติการรักษาหรือปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติโดยไม่ยืดชีวิตด้วยเครื่องมือแพทย์แก่ผู้ป่วย ดังเช่นกรณีของ Thomas Youk ผู้ป่วยของเขา ที่ในตอนกระทำให้ยังไม่มีกฎหมายออกมารองรับการยุติการรักษาหรือการปล่อยให้ตายตามธรรมชาติโดยไม่ยืดชีวิตด้วยเครื่องมือแพทย์ แต่เขาได้กระทำโดยได้ทำการอัดวิดีโอเทปการกระทำของเขาไว้ทุกขั้นตอนและเผยแพร่แก่สาธารณชน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการกระทำของเขาเป็นการเอาตัวเข้าแลกเพื่อให้สังคมเห็นความสำคัญของการทำการตายตามธรรมชาติหรือการตายอย่างสงบในเชิงรุก (Active Euthanasia) การกระทำของเขาทำให้เขาถูกฟ้องต่อศาลเซอร์คิตของอ็อกแลนด์ เคาน์ตี มลรัฐมิชิแกน ในคดี People V. Kevorkian โดยมีรายละเอียดดังนี้ จำเลยได้บันทึกเหตุการณ์ที่เขาทำการช่วยให้ผู้ป่วยตายอย่าง

สงบ (Active Euthanasia) ให้แก่นาย Thomas Youk ลงในวิดีโอเทปจำนวนสองม้วน ซึ่งหลังจากที่วิดีโอ ม้วนสองถูกเผยแพร่ Mike Wallace ผู้สื่อข่าวได้สัมภาษณ์จำเลย โดยจำเลยยอมรับว่าเขา่านาย Thomas Youk จริง และเขาเห็นว่าการกระทำดังกล่าวมิใช่อาชญากรรม และการกระทำครั้งนี้ดีกว่าการทำให้ ผู้ป่วยตาย (Assisted Suicide) ที่จำเลยเคยทำมาเพราะการกระทำดังกล่าวสามารถควบคุมสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่า นอกจากนั้นจำเลยยังได้ย้ำถึงจุดยืนที่จำเลยมีมาตลอดโดยเหตุผลที่ว่า “หากคุณไม่มีเสรีภาพและไม่สามารถ ตัดสินใจในเรื่องเกี่ยวกับตนเองได้ คุณก็ไม่มีอะไรเลย ประเทศนี้ถูกสร้างขึ้นจากสิ่งนี้และเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่ คุณต้องมีสิทธิในการตัดสินใจเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ว่าคุณต้องการจะตายเมื่อไหร่ อย่างไร เมื่อคุณต้องตกอยู่ใน สภาพที่ต้องทนทุกข์ทรมานจากความเจ็บป่วย” ซึ่งเมื่อจำเลยถูกจับกุมและถูกฟ้องต่อศาลเซอร์คิตของโอ๊ก แลนด์ เคาน์ตี มลรัฐมิชิแกน ซึ่งศาลตัดสินให้จำเลยมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่น และความผิดฐานให้สารควบคุมโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยสั่งให้ลงโทษจำคุกจำเลย 10 ปี ถึง 25 ปี ในความผิดฐานฆาตกรรม (Second-Degree Murder) และจำคุก 7 ปี ในความผิดฐานให้สารควบคุมโดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยให้อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ พิพากษายืน แต่ในระหว่างที่พิจารณาคดี ผู้พิพากษาเจสสิก้า คูเปอร์ ได้กล่าวกับจำเลยว่า “ประเทศของเรา เป็นประเทศที่ปกครองโดยกฎหมาย และประเทศของเราเป็นประเทศที่ทนต่อความเห็นแตกต่างเพราะเรามี วิธีการที่มีอารยธรรมและไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขความขัดแย้ง ซึ่งก็คือการยึดมั่นในกฎหมาย เรามีวิธีการ ในการโต้แย้งกฎหมายที่เราไม่เห็นด้วย คุณสามารถวิพากษ์วิจารณ์กฎหมาย คุณสามารถเขียนอธิบายหรือสอน กฎหมาย คุณสามารถพูดไปยังสื่อต่าง ๆ หรือเรียกร้องไปยังผู้ลงคะแนนเสียง แต่คุณต้องอยู่ภายใต้กรอบของ กฎหมายและไม่ละเมิดกฎหมาย คุณไม่สามารถเอากฎหมายมาไว้ในมือคุณได้ การพิจารณาคดีนี้มีได้เกี่ยวข้อง กับการเมืองหรือศีลธรรมในการทำการการุณยฆาต (Euthanasia) แต่มันเกี่ยวข้องกับตัวคุณเอง มันเกี่ยวข้อง กับการไม่เคารพกฎหมาย มันเกี่ยวข้องกับการไม่ให้ความเคารพแก่สังคมที่ดำรงอยู่และเจริญรุ่งเรืองอยู่ได้ เพราะความเข้มแข็งของระบบกฎหมายไม่มีใครทั้งนั้นที่จะอยู่เหนือกฎหมาย คดีนี้จำเลยถูกจำคุกเป็นเวลา กว่า 8 ปี ในที่สุดจำเลยก็ได้รับการพักการลงโทษในปี 2007 โดยมีเงื่อนไขว่า เขาจะไม่ช่วยให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย อีกและจะไม่ทำการรักษาผู้ที่มีอายุเกินกว่า 62 ปี หรือผู้ไร้ความสามารถ

แม้การช่วยผู้ป่วยให้ถึงแก่ความตาย (Active Euthanasia) โดยการใช้ยาเพื่อยุติชีวิตของผู้ป่วย โดยตรงจะไม่เป็นที่ยอมรับ แต่หากเป็นการใช้ยาเพื่อระงับความเจ็บปวดให้แก่ผู้ป่วย แม้การใช้ยาจะมีผลทำให้ ผู้ป่วยถึงแก่ความตายหรือมีผลเร่งความตายของผู้ป่วย แต่หากแพทย์ผู้ทำการรักษาได้กระทำไปตามมาตรฐาน การรักษาทางการแพทย์ สังคมก็ยอมรับให้การกระทำดังกล่าวเป็นการรักษาผู้ป่วยโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้ป่วย ที่ได้รับความทุกข์ทรมานจากโรคที่เป็นอยู่ อาจไม่จำเป็นต้องร้องขอให้แพทย์ยุติชีวิตของตนเสมอไป แต่สิ่งที่ ผู้ป่วยต้องการคือยาที่จะช่วยบรรเทาความเจ็บปวด แต่บางครั้งการให้ยาเพื่อระงับความเจ็บปวดอาจมีผลสอง อย่างได้ ได้แก่ การให้มอร์ฟินในปริมาณมาก ซึ่งแพทย์จะให้ยานี้ได้เพื่อที่จะระงับความเจ็บปวด แต่ยานี้ก็มีผล อีกอย่างหนึ่งซึ่งแพทย์เองก็ทราบดี คือ ยานี้อาจทำให้ผู้ป่วยมีชีวิตสั้นลง หรือทำให้ผู้ป่วยตายเร็วขึ้น ในทาง ทฤษฎีตามหลักกฎหมายอาญา การเร่งความตายแก่ผู้ป่วยย่อมถือว่าการฆ่า และถ้าแพทย์เห็นว่าผลนั้นจะ

เกิดขึ้นแต่ก็ยังเลือกที่จะกระทำ ย่อมถือว่าแพทย์กระทำโดยเจตนา การกระทำนั้นย่อมเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา แต่ในทางปฏิบัติแพทย์จะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาแบบประคับประคอง โดยไม่ถือว่าเป็นความผิดทางจริยธรรมทางการแพทย์

ประเทศเนเธอร์แลนด์

มีวิวัฒนาการในเรื่องการกระทำการยุติการรักษา หรือปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติโดยไม่ใช้เครื่องมือแพทย์ในการยืดชีวิตผู้ป่วย เพราะประเทศนี้ให้การยอมรับการกระทำการยุติการรักษาหรือปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติโดยตรง ส่วนประเทศอื่นส่วนมากจะเป็นการให้ผู้ป่วยแสดงเจตนาของตนไว้ล่วงหน้า แต่ประเทศนี้ได้ออกกฎหมายรับรองความชอบด้วยกฎหมายของการยุติการรักษาหรือปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติโดยตรง ซึ่งการยุติการรักษาหรือปล่อยให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบ ได้ถูกนิยามว่าหมายถึง การให้ยาโดยมีจุดประสงค์เพื่อยุติชีวิตของผู้ป่วยตามที่ผู้ป่วยร้องขอ

ซึ่งประเทศเนเธอร์แลนด์ได้มีกฎหมายภายใต้เงื่อนไขที่ว่า คำร้องขอของผู้ป่วยต้องเกิดจากความสมัครใจของผู้ป่วย โดยการแสดงเจตนาต้องผ่านการไตร่ตรองและได้รับการยืนยัน กรณีตามเงื่อนไขนั้นคือผู้ป่วยจะต้องได้รับความทุกข์ทรมานจากโรคที่เป็นอยู่และไม่สามารถรักษาให้หายได้ การตัดสินใจแสดงเจตนา นั้นแพทย์ต้องแจ้งข้อมูลแก่ผู้ป่วยให้ทราบข้อเท็จจริงของอาการที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ชัดเจน เมื่อได้ข้อสรุปตรงกันว่าไม่มีวิธีการอื่นใดแล้ว และผู้ป่วยได้ปรึกษาหารือกับแพทย์แล้ว จึงจะเริ่มเข้าสู่กระบวนการจบชีวิตของผู้ป่วยโดยต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ทางการแพทย์ โดยการยุติการรักษาหรือปล่อยให้ผู้ป่วยตามธรรมชาตินี้จะต้องแจ้งแก่ตำรวจในท้องที่เพื่อตั้งคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งจะต้องประกอบด้วยกรรมการ 5 คน ได้แก่ แพทย์ นักกฎหมาย ผู้เชี่ยวชาญทางศีลธรรมเพื่อตรวจสอบการยุติการรักษาหรือการปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติโดยไม่ใช้เครื่องมือทางการแพทย์ยืดชีวิตผู้ป่วยว่าครบเงื่อนไขที่ระบุหรือไม่

การตราพระราชบัญญัติ Termination of Life on Request and Assisted (Review Procedures) ขึ้น ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2002 โดยมีหลักการสำคัญดังนี้

มาตรา 293 บัญญัติว่า

1. ผู้ใดทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายตามคำร้องขอที่ชัดแจ้งและจริงใจของผู้ตาย ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 12 ปี หรือปรับตามหมวดห้า

2. การกระทำตามวรรคแรกจะไม่เป็นความผิด หากได้กระทำโดยแพทย์ซึ่งได้ปฏิบัติครบถ้วนตามมาตรฐานความระมัดระวังที่เหมาะสมที่กำหนดในมาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัติ Termination of Life on Request and Assisted (Review Procedures) และได้แจ้งแพทย์ของรัฐถึงการกระทำตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติ The Burial and Cremation

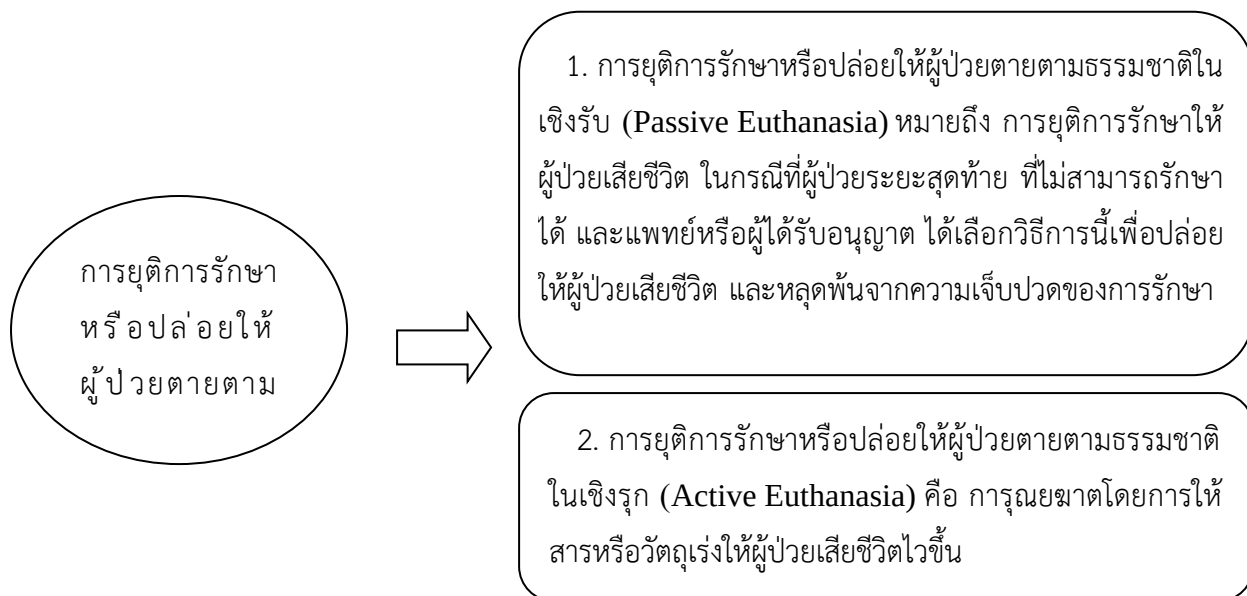
การที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ยอมรับหลักในการทำยูติการรักษ โดยการเร่งให้ผู้ป่วยตายเร็วขึ้นโดยการให้ยา (Physician-assisted suicide) เนื่องจากประเทศเนเธอร์แลนด์มีประวัติศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นแบบตรงไปตรงมา และเปิดรับแนวความคิดหรือมุมมองใหม่ และมีการนำมาอภิปรายเพื่อหาแนวทางที่เป็นที่ยอมรับกันว่ามันดีกว่าในการชี้นำแนวทางให้แก่การพัฒนาทางสังคม ประกอบกับประเทศเนเธอร์แลนด์นั้นมีนโยบายสนับสนุนความเท่าเทียมและการจัดการค่าใช้จ่าย โดยทุกคนต้องมีประกันสุขภาพ ซึ่งทำให้คนทุกระดับในสังคมล้วนมีความสามารถในการเข้าถึงสาธารณสุขโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ทำให้ปัญหาการค่าใช้จ่ายไม่มีน้ำหนักในการที่จะต่อต้านการที่แพทย์ยูติการรักษและการเร่งการตายด้วยวิธีการให้ยา

ตามรายละเอียดข้างต้น วิวัฒนาการในการทำการยูติการรักษหรือปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติโดยไม่ยืดชีวิตด้วยเครื่องมือแพทย์ในประเทศต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า สามารถแบ่งกลุ่มของวิวัฒนาการโดยอาศัยเกณฑ์เรื่องของการพัฒนาการเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มที่เห็นด้วยกับการยูติการรักษและปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติในเชิงรับเพียงอย่างเดียว ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส
2. กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการยูติการรักษและปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติในเชิงรุก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส
3. กลุ่มที่เห็นด้วยกับการยูติการรักษและปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติในเชิงรับและเชิงรุก ได้แก่ ประเทศเนเธอร์แลนด์

สรุป

ปัจจุบันวิวัฒนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการแพทย์มีความก้าวหน้ามากขึ้น แต่ด้วยเทคโนโลยีและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยนี้เองกลับทำให้ผู้ป่วยไม่มีคุณภาพชีวิตที่ดีไร้ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สร้างความทุกข์ทรมานให้กับผู้ป่วย ทั้งยังเกิดปัญหาในเรื่องค่าใช้จ่ายที่ต้องรักษาผู้ป่วย ญาติมิตรหรือรัฐต้องสูญเสียรายได้ และสูญเสียทรัพยากรไปโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นเมื่อแพทย์ไม่สามารถรักษาผู้ป่วยให้ฟื้นคืนเป็นปกติได้ และการยืดชีวิตก็ไม่ใช่วิธีทางแก้ไขปัญหาคความทุกข์ทรมานกับโรคภัยของผู้ป่วยทั้งยังก่อปัญหาต่อผู้ป่วยและญาติของผู้ป่วยเช่นนี้ การปล่อยให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบ หรือการทำ Passive Euthanasia เป็นวิธีการที่นำมาใช้แก้ปัญหา ซึ่งอาจถูกพิจารณาว่าเป็นการฆ่าโดยเจตนา แต่หากพิจารณาประกอบกับสิทธิการรักษาของผู้ป่วยแล้ว เมื่อผู้ป่วยใช้สิทธิปฏิเสธการรักษาโดยชอบ แพทย์ก็ต้องเคารพสิทธิของผู้ป่วยและยูติการรักษของผู้ป่วย ซึ่งการยูติการรักษจึงควรถือว่าเป็นการรักษาหรือการปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์อย่างหนึ่ง ไม่ควรถือว่าการยูติการรักษเป็นการงดเว้นกระทำการและไม่ถือว่าการฆ่าผู้ป่วยแต่อย่างใด

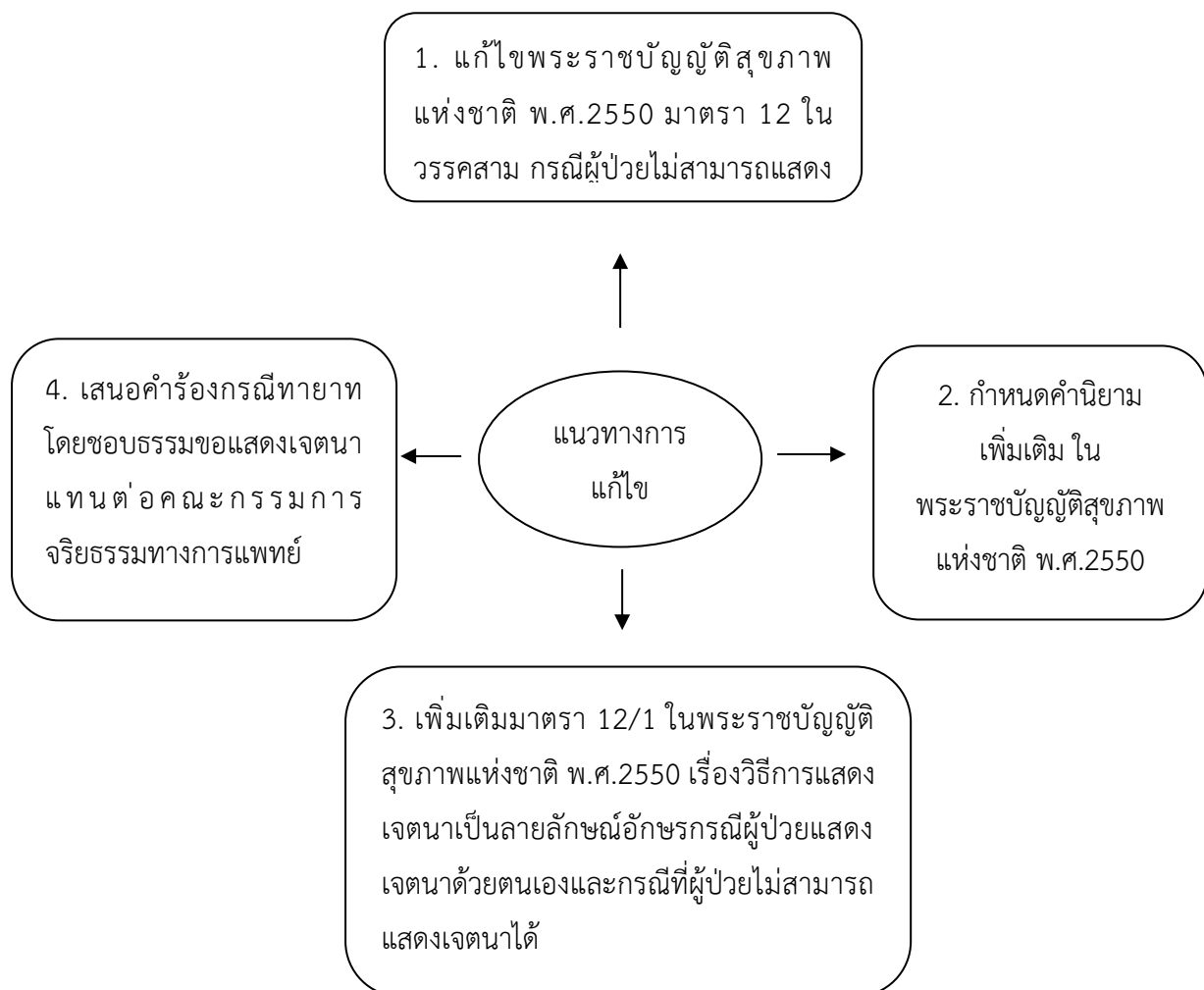

กฎหมายในการยุติการรักษาหรือปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติในประเทศไทยปัจจุบันมีกฎหมายบัญญัติรับรองในเรื่องการยินยอมให้เสียชีวิตตามธรรมชาติด้วยการปล่อยให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบในวาระสุดท้ายของชีวิต นั่นคือมีการรองรับกรณีการยุติการรักษาหรือปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติในเชิงรับ (Passive Euthanasia) โดยพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 ซึ่งแม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 ที่ให้สิทธิแก่บุคคลในการทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับการรักษาเพื่อยืดชีวิตของตน หรือเพื่อยุติชีวิตของตนจากความทรมานจากอาการป่วย โดยให้ยกเว้นความผิดแก่ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ที่ได้ปฏิบัติตามเจตนาของบุคคลดังกล่าว ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวยังมีข้อจำกัดและปัญหาที่สำคัญ คือ

ปัญหาทางกฎหมายในการยุติการรักษาหรือปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติของแพทย์ในกรณีที่ผู้ป่วยปฏิเสธการรักษา โดยการทำหนังสือแสดงเจตนาขึ้น พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 ระบุว่าผู้ป่วยต้องทำเป็นหนังสือแสดงเจตนาเท่านั้น ไม่มีบทบัญญัติให้ผู้อื่นสามารถใช้สิทธิแทนผู้ป่วยได้ ทำให้เกิดปัญหาว่าในกรณีที่ผู้ป่วยอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถแสดงเจตนาใด ๆ ได้ การปฏิเสธโดยผู้ป่วยย่อมไม่สามารถกระทำได้ และกฎหมายก็ไม่ได้ให้สิทธิญาติหรือผู้แทนผู้ป่วยมีสิทธิปฏิเสธการรักษาไว้ ซึ่งการปฏิเสธการใช้สิทธิโดยผู้แทนนี้ การกระทำของผู้แทนอาจขัดกับความประสงค์ที่แท้จริงของผู้ป่วย ซึ่งการที่ผู้ป่วยตกอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถแสดงเจตนาใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ทำให้ไม่สามารถทราบถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้ป่วยได้ ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการให้ผู้แทนใช้สิทธิแทนผู้ป่วย ด้วยเหตุผลดังกล่าวหากรัฐไม่แก้ไขเพื่อยกเว้นให้ผู้แทนของผู้ป่วยใช้สิทธิปฏิเสธการรักษาได้นั้น ก็ทำให้รัฐเองอาจต้องใช้สิทธิแทนผู้ป่วย โดยการที่รัฐใช้สิทธิยินยอมรับการรักษา ซึ่งการยินยอมนี้ก็อาจจะขัดกับเจตนาของผู้ป่วยเช่นกัน เพราะรัฐเองก็ถูกพิจารณาว่า รัฐไม่รู้จะอะไรเกี่ยวกับผู้ป่วยและไม่รู้จักผู้ป่วยเลย การตัดสินใจของรัฐนั้นควรจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมมากกว่า

ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวของผู้ป่วยที่เลี้ยงดูและเติบโตมากับผู้ป่วยนั้น ครอบครัวย่อมจะรู้จักผู้ป่วยเป็นอย่างดี และมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจโดยคำนึงถึงตัวของผู้ป่วยมากกว่า ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ผู้ป่วยไม่สามารถแสดงเจตนาได้ จึงควรให้ครอบครัวของผู้ป่วยเป็นผู้ตัดสินใจแทน โดยครอบครัวในที่นี้จะหมายถึง สามีน ภริยา บิดา มารดา หรือบุตรของผู้ป่วยนั่นเอง การตัดสินใจแทนผู้ป่วยนั้น ครอบครัวของผู้ป่วยควรร่วมกันตัดสินใจและต้องได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ จากแพทย์อย่างเต็มที่ เพื่อประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจแทน

การช่วยให้ผู้ป่วยได้ตายอย่างสงบในประเทศไทยนั้น ถือเป็นแนวทางที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้จริง ผู้เขียนจึงเห็นควรมีการปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 เพื่อให้สามารถคุ้มครองทายาทโดยชอบธรรมของผู้ป่วย และบทบัญญัติกเว้นความรับผิดชอบทางอาญาของแพทย์ จึงเสนอแนะแนวทางดังต่อไปนี้

1) กรณีผู้ป่วยไม่สามารถแสดงเจตนาให้แพทย์ยุติการรักษาหรือปล่อยให้ผู้ป่วยตายตามธรรมชาติโดยไม่ยืดชีวิตด้วยเครื่องมือแพทย์ โดยไม่สามารถแสดงเจตนาเป็นหนังสือด้วยตนเองได้นั้น อันเนื่องมาจากอาการเจ็บป่วยจนตกอยู่ในภาวะไม่สามารถตอบสนองได้อย่างถาวร จึงควรมีการปรับแก้ไขกฎหมายในพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 มาตรา 12 ในวรรคสาม ดังนี้

“บุคคลมีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้

การดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้ป่วยตกอยู่ในสภาวะไม่สามารถตอบสนองได้อย่างถาวรและไม่สามารถแสดงเจตนาว่าตนไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขไว้ล่วงหน้าด้วยการทำเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ให้ทายาทโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ สามารถทำคำร้องขอเป็นหนังสือเพื่อแสดงเจตนาแทนผู้ป่วยได้ และเมื่อแพทย์ที่ทำการรักษาหรือบุคลากรทางการแพทย์ได้ปฏิบัติตามเจตนาของบุคคลตามวรรคหนึ่งแล้วมิให้ถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดและให้พ้นจากความรับผิดชอบ”

2) เมื่อทายาทโดยชอบธรรมสามารถทำหนังสือแสดงเจตนาแทนผู้ป่วยได้ ดังนั้นในส่วนนี้จึงควรเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 โดยกำหนด คำนิยามดังนี้

“ทายาทโดยชอบธรรม” หมายความว่า ทายาทโดยธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629”

“สภาวะไม่สามารถตอบสนองอย่างถาวร” หมายความว่า สภาวะที่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ได้วินิจฉัยตามมาตรฐานทางการแพทย์แล้วว่า เป็นสภาวะที่ผู้ป่วยไม่สามารถตอบสนองได้อย่างถาวร คือ ไม่สามารถรับรู้และติดต่อสื่อสารได้อย่างถาวร”

3) เสนอแก้ไขเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 ในเรื่องวิธีการแสดงเจตนาเป็นลายลักษณ์อักษรกรณีผู้ป่วยแสดงเจตนาด้วยตนเองและกรณีที่ผู้ป่วยไม่สามารถแสดงเจตนาได้ เพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 โดยเพิ่มเติมเป็นมาตรา 12/1 ดังนี้

“กรณีเมื่อผู้ป่วยเจ็บป่วยจนถึงขั้นใกล้จะถึงวาระสุดท้ายของชีวิต หากผู้ป่วยสามารถแสดงเจตนาเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย หรือกรณีที่ผู้ป่วยไม่สามารถแสดงเจตนาเป็นลายลักษณ์อักษรได้ สามารถดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่ผู้ป่วยมีสติสัมปชัญญะสามารถสื่อสารได้ ให้แพทย์ผู้รับผิดชอบการรักษา หรือบุคลากรทางการแพทย์อธิบายให้ผู้ป่วยที่ประสงค์จะทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อแสดงเจตนาของตน โดยให้ผู้ป่วยทราบถึงอาการของโรค และให้ผู้ป่วยยืนยันว่าจะรักษาหรือประสงค์จะปฏิเสธการรักษาก่อน แล้วจึงปฏิบัติตามเจตนาดังกล่าว

(2) ในกรณีที่ผู้ป่วยอยู่ในสภาพที่ไม่มีสติพอที่จะสื่อสารได้ตามปกติ หากมีทนายโดยธรรมของผู้ป่วยทำหนังสือแสดงเจตนา ให้แพทย์ผู้รับผิดชอบการรักษาหรือบุคลากรทางการแพทย์อธิบายถึงภาวะของโรคให้ทราบและแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ป่วยให้ทนายโดยธรรมของผู้ป่วยทราบ เพื่อให้ทนายโดยธรรมพิจารณาข้อมูลก่อนแสดงเจตนาแทนผู้ป่วย

(3) ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการแสดงเจตนา ให้แพทย์ผู้รับผิดชอบการรักษาหรือบุคลากรทางการแพทย์ปรึกษา กับทนายโดยธรรมของผู้ป่วยที่จะแสดงเจตนาแทนผู้ป่วย โดยคำนึงถึงร่างกายและสภาวะของผู้ป่วยเป็นหลัก

(4) ในกรณีที่ผู้ป่วยที่ตั้งครรภ์ประสงค์จะแสดงเจตนา ให้ดำเนินการตามที่ผู้ป่วยแสดงเจตนาได้ต่อเมื่อผู้ป่วยพ้นจากสภาพการตั้งครรภ์

(5) ในกรณีที่ผู้ป่วยตกอยู่ในสภาวะไม่สามารถตอบสนองอย่างถาวรและมีได้แสดงเจตนาเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า ให้แพทย์ผู้รับผิดชอบการรักษาผู้ป่วยหรือบุคลากรทางการแพทย์อธิบายให้ทนายโดยธรรม ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ ทราบถึงอาการของผู้ป่วยขณะนั้น โดยให้ทนายโดยธรรม ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ ร่วมกันตัดสินใจแสดงเจตนายุติการรักษาแทนผู้ป่วยหรือให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาต่อไปโดยคำนึงถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้ป่วยเป็นสำคัญ แต่การแสดงเจตนาจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรปฏิเสธการรักษาแทนผู้ป่วยอย่างชัดเจนด้วยข้อมูลทางการแพทย์ โดยบรรดาทนายโดยธรรม ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ และบุคคลในครอบครัวจะต้องมีมติเป็นเอกฉันท์”

4) เมื่อทนายโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ รวมทั้งแพทย์ที่ทำการรักษาผู้ป่วยร่วมกันทำความเข้าใจแล้ว ให้ทนายโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ เสนอคำร้องต่อคณะกรรมการจริยธรรมทางการแพทย์ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวเป็นคณะกรรมการที่ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการของโรงพยาบาล แพทย์อดีตทนายผู้ป่วยที่เคยตัดสินใจแทนผู้ป่วยในลักษณะดังกล่าว และนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งจะต้องมีการจัดตั้งขึ้นในทุกโรงพยาบาลเพื่อรองรับปัญหาดังกล่าว โดยคณะกรรมการจะเป็นผู้พิจารณาคำร้องที่ทนายโดยชอบธรรมที่ส่งเรื่องการยุติการรักษาผู้ป่วยเพื่อให้อนุญาตให้ดำเนินการได้ ทั้งนี้ให้มีการพิจารณาทางด้านเอกสาร ประกอบกับการซักถามข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อเป็นการป้องกันการใช้สิทธิไม่สุจริตอีกชั้นหนึ่ง

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้เขียนจึงเห็นควรแก้ไขกฎหมายทั้งนี้เพื่อให้ผู้ป่วยที่ไม่สามารถตอบสนองได้ พ้นจากความทุกข์ทรมาน และให้ทนายโดยชอบธรรม ที่เป็นทนายชั้นสนิท สามารถแสดงเจตนาแทนผู้ป่วยได้ โดยมีคณะกรรมการจริยธรรมทางการแพทย์เป็นผู้วินิจฉัยการตัดสินใจเพื่อป้องกันการใช้สิทธิไม่สุจริตของทนายโดยชอบธรรม เมื่อมีการส่งเรื่องให้แก่คณะกรรมการพิจารณา ก็จะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาประกอบเอกสารเพื่อได้ข้อสรุปในการอนุญาตหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อความเป็นธรรมและความรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ (2536). *กฎหมายกับการปล่อยให้ตายอย่างสงบ*. บทบัญญัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2) เล่มที่ 49 ตอน 4.
- วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, ทิชนุ เพ็งไพบูลย์ และอนันต์ บุญเกิด. (2559). *การปล่อยให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบกับความรับผิดชอบทางอาญา*. บทบัญญัติ, ล. 42, ตอน 3.
- สิริทิพย์ สมใจ. (2562). ความยินยอมต่อการตายโดยสงบของผู้ป่วยเด็ก: ศึกษาเปรียบเทียบประเทศเนเธอร์แลนด์ เบลเยียมและสหราชอาณาจักร. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 12 (1), 47-66.
- ผดุงพล อรรถกิจไพบูลย์. (2555). ปัญหาทางกฎหมายและจริยธรรมในการรักษาโรคร้ายแรงของผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์: ศึกษากรณีการรณฆต.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่น เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

1.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้เขียนมาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิเคราะห์ เปรียบเทียบ

1.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความ ทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิวิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

2. การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Modern Learning Development ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดยสามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.pdf) (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.pdf) (.docx)

2.1.3 Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.pdf) (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Modern Learning Development โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้งบทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้วต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/user/register> (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่งบทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอ 4 (A4) ระยะขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สี่ โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งได้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย
- 3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)
- 4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) กรอบแนวคิดในการวิจัย
- 6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงบรรณเท่านั้น เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิด ผลสัมฤทธิ์ของบทความ
- 4) บทสรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

←	1 นิ้ว	↑ 1. นิ้ว ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt) Articles English (14 pt)	→ 1 นิ้ว
		ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt) หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt) Name - Surname of Article author (12 pt) Agency (12 pt) E-mail (12 pt)	

บทคัดย่อ (18 pt) (16 pt ไม่เกิน 350 คำ)			
.....			
คำสำคัญ : 3-5 คำ (16 pt) Abstract (14 pt) (12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....			
.....			
Keywords : 3-5 words (12 pt) บทนำ (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
สรุป (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
เอกสารอ้างอิง (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
1 นิ้ว			

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้ อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียน บทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือ ภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ชลิต ประภานนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็น คณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (<http://www.apastyle.org>)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2543). 2475 การปฏิวัติสยาม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏ บทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสาร ปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1 สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Economy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url

เช่น

พิรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา <http://www.buddhismth.com/index.hp?y>.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online*. Retrieved May 3, 2017. from : <http://www.bbc.com/2016/ WORLD>

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม*. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิตดาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ. *เอกสารประกอบการประชุมการประชุมงานชุมชน*. 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมณานิคม. กรุงเทพมหานคร: พิสดการพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosophy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation*. 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Modern Learning Development เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)

ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – สิงหาคม

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)

ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)

ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก
Journal of Modern Learning Development

ที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

E-Mail : โทรศัพท์ โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Modern Learning Development

() สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

() เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

() เงินสด

() อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Modern Learning Development

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail :

ลงชื่อ.....

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

คำบารุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Modern Learning Development

เรียน บรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development

ตามที่ ข้าพเจ้า.....

ได้ส่งบทความเรื่อง.....

.....

.....

.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Modern Learning Development

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ (ถ้ามี) นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้นิพนธ์ออกจาก Journal of Modern Learning Development ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบล่วงหน้า และผู้นิพนธ์ทุกท่านขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1)

.....
(.....)

ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)

.....
(.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook :

ID : Line

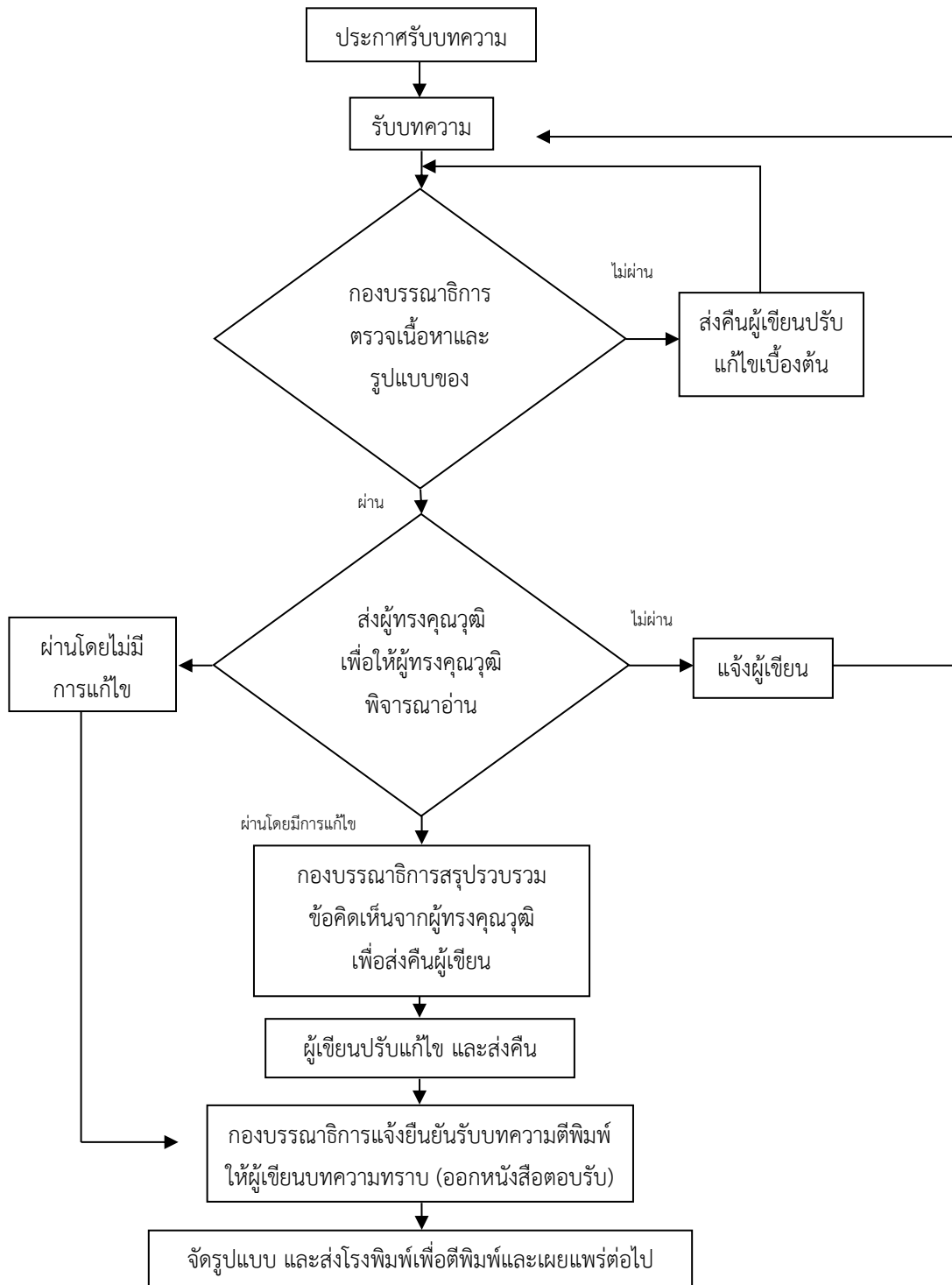
E : mail

เบอร์โทร

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า ท่าน สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม 2
ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์

Journal of Modern Learning Development

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ

3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน

5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป
7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.
2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.
3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.
4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).
5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.
6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.
7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.
2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.
3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.
4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.
5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.
6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.
7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.
8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as ‘the revoked article’.

Duties of Reviewers

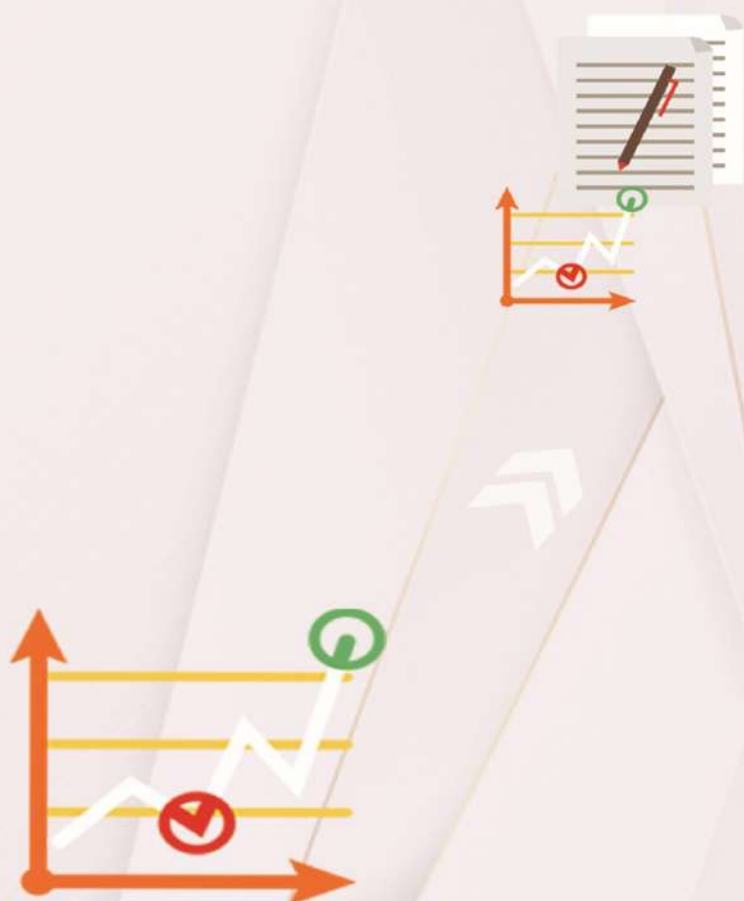
1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper’s author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper’s contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บจก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/index>

E-mail : journal1990jmsd@gmail.com

